Perusopetuksen opetus-suunnitelma 2016

OULUNKYLÄN YHTEISKOULU

Päivitetty 2022 ja 2023:

Luku 1 Oulunkylän yhteiskoulun perusopetuksen opetussuunnitelma

Luku 5 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

Luku 6 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi

Luku 7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Luku 8.2 Yhteisöllinen oppilashuolto

Luku 10 Valinnaisuus perusopetuksessa

Luku 11 Oppiaineet ja päättöarvioinnin kriteerit

Liitteet: Oulunkylän yhteiskoulun järjestyssäännöt 08/2022, Oulunkylän yhteiskoulun menettelytapasuunnitelma oppilaiden kasvatuskeskusteluiden, jälki-istuntojen ja muiden kurinpidollisten toimien käyttämisestä 1.8.2022 alkaen, Oulunkylän yhteiskoulun poissaoloihin puuttumisen malli 2023, Opiskeluhuoltosuunnitelma 2023

Oulunkylän yhteiskoulu

1 Oulunkylän yhteiskoulun perusopetuksen opetussuunnitelma ---- 14

1.1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma ---- 14

1.2 Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet ---- 15

1.3 Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen ---- 17

1.4 Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut ---- 19

1.5 Tuntijako ---- 24

1.6 Oppilaaksiotto ja painotukset ---- 25

2 Perusopetus yleissivistyksen perustana ---- 26

2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet ---- 27

2.2 Perusopetuksen arvoperusta ---- 28

2.2.1 Arvolähtökohtien ja eettisten periaatteiden toteutuminen Oulunkylän yhteiskoulussa ---- 28

2.3 Oppimiskäsitys ---- 31

2.3.1 Oppimisprosessi ---- 31
2.3.2 Tiedonkäsitys ---- 32
2.3.3 Yhteisöllinen oppiminen ---- 33
2.3.4 Oppimisstrategia ---- 33

3 Perusopetuksen tehtävät ja tavoitteet ---- 35

3.1 Perusopetuksen tehtävä ---- 35

3.2 Koulun kasvatus- ja oppimistavoitteet sekä koulun toiminta-ajatus ---- 35

3.3 Laaja-alainen osaaminen ---- 36

3.3.1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen ---- 36
3.3.2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu ---- 37
3.3.3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot ---- 38
3.3.4 Monilukutaito ---- 39
3.3.5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen ---- 40
3.3.6 Työelämätaidot ja yrittäjyys ---- 41
3.3.7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen ---- 41

4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri ---- 42

4.1 Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen ---- 42

4.2 Toimintakulttuuria ohjaavat periaatteet ---- 43

4.2.1 Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä ---- 43
4.2.2 Hyvinvointi ja turvallinen arki ---- 44
1.1.1 Hyvinvointi ja turvallinen arki Oulunkylän yhteiskoulussa ---- 45
4.2.3 Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely ---- 46
4.2.4 Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus ---- 46
1.1.1.1 Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus Oulunkylän yhteiskoulussa ---- 47
4.2.5 Osallisuus ja demokraattinen toiminta ---- 47
1.1.1.2 Osallisuus ja demokraattinen toiminta Oulunkylän yhteiskoulussa ---- 47
4.2.6 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ---- 48

1.1.1.3 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo Oulunkylän yhteiskoulussa ---48
4.2.7 Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen ---48
1.1.1.4 Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen Oulunkylän yhteiskoulussa --49

4.3 Oppimisympäristöt ja työtavat --- 49

4.4 Opetuksen eheyttäminen ja monialainen oppiminen --- 51

5 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen --- 53

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä --- 53
1.1.2 Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen ---54
1.1.3 Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen ---56
1.1.4 Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen ---56

5.2 Yhteistyö --- 57

5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö --- 59

5.4 Opetuksen järjestämistapoja --- 62

5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta --- 67

5.6 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen Oulunkylän Yhteiskoulussa --- 70
5.6.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä sekä yhteistyö Oulunkylän yhteiskoulussa ---72
1.1.5 Koulun yhteistyö muiden tahojen kanssa: ---74
1.1.6 Oppilaiden osallisuus ---75
1.1.7 Kodin ja koulun yhteistyön keskeiset tavoitteet ja järjestämiskäytännöt ---75
1.1.7.1 Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen ---75
1.1.7.2 Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen ---76
1.1.7.3 Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen ---77
5.6.2 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö Oulunkylän yhteiskoulussa ---78
5.6.3 Opetuksen järjestämistapoja ---78
1.1.8 Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu ---78
1.1.9 Joustava perusopetus ---79
1.1.10 Opetus erityisissä tilanteissa ---79
5.6.4 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta ---79
1.1.11 Koulun kerhotoiminta ---80
1.1.12 Koulun kirjastotoiminta ---80
1.1.13 Kouluruokailu Oulunkylän yhteiskoulussa ---80
1.1.14 Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat ---81
1.1.15 Koulumatkat ja koulukuljetukset ---82

6 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa --- 82

6.1 Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa --- 82
6.1.1 Formatiivinen arviointi ---83
6.1.2 Summatiivinen arviointi ---84

6.2 Arvioinnin yleiset periaatteet --- 84

6.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi --- 87

6.4 Työskentelyn arviointi --- 88

6.5 Käyttäytymisen arviointi --- 88

6.6 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana ---------- 89
6.6.1 Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain ---------- 89
6.6.2 Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan ---------- 90

6.7 Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet ---------- 90

6.8 Perusopetuksen päättöarviointi ---------- 91
6.8.1 Päättöarvosanan muodostaminen ---------- 91
6.8.2 Erityistä tukea saavan oppilaan päättöarviointi ---------- 92
6.8.3 Arvioitavat yhteiset oppiaineet päättöarvioinnissa ---------- 92
6.8.4 Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa ---------- 93
6.8.5 Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa ---------- 93
6.8.6 Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi ---------- 93

6.9 Poissaolojen vaikutukset arviointiin ---------- 94

6.10 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu ---------- 94

6.11 Todistukset ---------- 95
6.11.1 Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa ---------- 95
6.11.2 Lukuvuositodistus ---------- 95
6.11.3 Välitodistus ---------- 97
6.11.4 Erotodistus ---------- 98
6.11.5 Perusopetuksen päättötodistus ---------- 99

6.12 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset ---------- 101

6.13 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi Oulunkylän yhteiskoulussa ---------- 102
6.13.1 Yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta ---------- 103
6.13.2 Käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet ---------- 103
1.1.16 Käyttäytymisen arviointi vuosiluokilla 7–9: ---------- 105
6.13.3 Valinnaisten aineiden arviointi ---------- 106
6.13.4 Opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt 107
6.13.5 Sanallisen arvion ja numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa ---------- 107
6.13.6 Välitodistukset ---------- 108
6.13.7 Erityisen tutkinnon suorittamisen mahdollisuudet ja ajankohdat ---------- 108

7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki ---------- 109

7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet ---------- 109
7.1.1 Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset linjaukset Oulunkylän yhteiskoulussa ---------- 110
1.1.17 Erityisopetustiimi ---------- 110
1.1.18 Ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen puuttumisen toimintamallit sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden suunnitelmallinen seulonta tuen järjestämiseksi Oulunkylän yhteiskoulussa 110
7.1.2 Ohjaus tuen aikana ---------- 111
7.1.3 Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana ---------- 112
1.1.19 Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana Oulunkylän yhteiskoulussa ---------- 112
7.1.4 Eri toimijoiden yhteistyö Oulunkylän yhteiskoulussa ---------- 113

7.2 Yleinen tuki ---------- 113
7.2.1 Yleinen tuki Oulunkylän yhteiskoulussa ---------- 114

7.3 Tehostettu tuki ---- **114**
7.3.1 Pedagoginen arvio ---- 115
7.3.2 Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana ---- 116
7.3.3 Tehostettu tuki Oulunkylän Yhteiskoulussa ---- 118

7.4 Erityinen tuki ---- **118**
7.4.1 Pedagoginen selvitys ---- 119
7.4.2 Erityisen tuen päätös ---- 120
7.4.3 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma ---- 121
7.4.4 Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen ---- 124
7.4.5 Pidennetty oppivelvollisuus ---- 125
7.4.6 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus ---- 127
7.4.7 Erityinen tuki Oulunkylän yhteiskoulussa ---- 129

7.5 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot ---- **130**
7.5.1 Tukiopetus ---- 130
7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus ---- 130
7.5.3 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet ---- 131
7.5.4 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot Oulunkylän yhteiskoulussa ---- 132
1.1.20 Tukiopetus ---- 132
1.1.21 Osa-aikainen erityisopetus ---- 133
1.1.22 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet ---- 133

8 Oppilashuolto ---- ***134***

8.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö ---- **134**
8.1.1 Oppilashuoltoryhmät ---- 136

8.2 Yhteisöllinen oppilashuolto ---- **136**

8.3 Yksilökohtainen oppilashuolto ---- **137**

8.4 Oppilashuoltosuunnitelmat ---- **140**

8.5 Oulunkylän yhteiskoulun opiskeluhuolto-suunnitelma ---- **141**
8.5.1 Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut ---- 141
8.5.2 Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat ---- 141
8.5.3 Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen ---- 144
8.5.4 Opiskeluhuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa ---- 146
8.5.5 Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen ---- 147

9 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä ---- ***148***

9.1 Romanit ---- **148**

9.2 Muut monikieliset oppilaat ---- **148**

10 Valinnaisuus perusopetuksessa ---- ***149***

10.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ---- **149**

10.2 Valinnaiset aineet ---- **150**

10.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät ---- **150**

10.4 Paikallisesti päätettävät asiat ---- **152**

10.4.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit Oulunkylän yhteiskoulussa ---------- 153
10.4.2 Yleis- ja luonnontiede-matemaattispainootteisen -luokan oppilaan taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit 153
1.1.23 Musiikkiluokan oppilaan taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ---------- 153
1.1.24 Liikuntaluokan oppilaan taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ---------- 153
1.1.25 Käsityön taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ---------- 154
1.1.26 Kuvataiteen taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ---------- 154
1.1.27 Musiikin taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ---------- 154
1.1.28 Kotitalouden taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ---------- 154
1.1.29 Liikunnan taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ---------- 155
10.4.3 Valinnaiset aineet Oulunkylän Yhteiskoulussa ---------- 155
1.1.30 Valinnaisaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 8–9 Oulunkylän yhteiskoulussa ---------- 156
1.1.31 Ohjaus, tuki ja eriyttäminen valinnaisaineissa vuosiluokilla 8–9 Oulunkylän yhteiskoulussa ---------- 156
1.1.32 Syventävät valinnaiset opintokokonaisuudet ---------- 157
1.1.33 Soveltavat valinnaiset opintokokonaisuudet ---------- 172
1.1.34 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät Oulunkylän yhteiskoulussa ---------- 178

11 Oppiaineet vuosiluokilla 7–9 ---------- 182

11.1 Äidinkieli ja kirjallisuus ---------- 182
11.1.1 Oppiaineen tehtävä ---------- 182
11.1.2 Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9 ---------- 183
11.1.3 Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9 ---------- 183
11.1.4 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7–9 ---------- 184
11.1.5 Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7–9 ---------- 184
11.1.6 Oppimäärä: suomen kieli ja kirjallisuus ---------- 185
1.1.35 Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9 ---------- 185
1.1.36 Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9 ---------- 185
1.1.37 Oppimäärän tavoitteet ja sisältöalueet sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ---------- 187
1.1.38 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 7 ---------- 189
1.1.39 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 8 ---------- 193
1.1.40 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 9 ---------- 198
1.1.41 Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9 203
1.1.42 Päättöarvioinnin kriteerit - Suomen kieli ja kirjallisuus ---------- 205
11.1.7 Oppimäärä: suomi toisena kielenä ja kirjallisuus ---------- 208
1.1.43 Oppimäärän erityinen tehtävä ---------- 208
1.1.44 Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9 ---------- 209
1.1.45 Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9 ---------- 211
1.1.46 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 7 ---------- 212
1.1.47 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 8 ---------- 216
1.1.48 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 9 ---------- 219
1.1.49 S2-oppimäärä Oulunkylän yhteiskoulussa ---------- 223
1.1.50 Päättöarvioinnin kriteerit - Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus ---------- 225

11.2 Toinen kotimainen kieli (ruotsi) ---------- 227
11.2.1 Kielikasvatus ---------- 227
11.2.2 Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet ---------- 227

11.2.3 Oppiaineen tehtävä ---------- 228
11.2.4 Ruotsin kieli, A1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9 ---------- 229
1.1.51 Ruotsin kielen A1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9 ---------- 229
1.1.52 Ruotsin kielen A1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9 230
1.1.53 Ruotsin kielen A1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9 ---------- 231
1.1.54 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen A1-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9 ---------- 231
1.1.55 Toisen kotimaisen kielen ruotsin A1- ja A2-oppimäärän keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7–9 Oulunkylän yhteiskoulussa. ---------- 232
1.1.56 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin kielen A1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9 --- 238
1.1.57 Päättöarvioinnin kriteerit - Ruotsin kieli, A1-oppimäärä ---------- 240
11.2.5 Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9 ---------- 242
1.1.58 Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9 ---------- 242
1.1.59 Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9 243
1.1.60 Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9 ---------- 244
1.1.61 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9 ---------- 244
1.1.62 llmiöpohjainen oppiminen ---------- 244
1.1.63 Ruotsin B1-oppimäärän keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7–9 Oulunkylän yhteiskoulussa ---------- 245
1.1.64 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9 --- 250
1.1.65 Päättöarvioinnin kriteerit - Ruotsin kieli, B1-oppimäärä ---------- 252

11.3 Vieraat kielet ---------- 254
11.3.1 Englanti, A1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9 ---------- 255
1.1.66 Englannin A1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9 ---------- 255
1.1.67 Englannin A1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9 256
1.1.68 Englannin A1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9 257
1.1.69 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9 ---------- 258
1.1.70 llmiöpohjainen oppiminen ---------- 258
1.1.71 Englannin A1 ja A2-oppimäärän keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7–9 Oulunkylän yhteiskoulussa ---------- 258
1.1.72 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi englannin kielen A1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9 264
1.1.73 Päättöarvioinnin kriteerit - Englanti, A1-oppimäärä ---------- 266
11.3.2 Saksa, A1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9 ---------- 268
1.1.74 Saksan kielen A1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9 ---------- 268
1.1.75 Saksan kielen A1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9 270
1.1.76 Saksan kielen A1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9 270
1.1.77 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki saksan kielen A1-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9 ---------- 271
1.1.78 llmiöpohjainen oppiminen ---------- 271
1.1.79 Saksan A1 ja A2-oppimäärän keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7–9 Oulunkylän yhteiskoulussa ---------- 271
1.1.80 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi saksan kielen A1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9 --- 277

1.1.81 Päättöarvioinnin kriteerit – A1-saksa ---- 279
11.3.3 Saksa, B2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9 ---- 281
1.1.82 Saksan kielen B2-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9 ---- 281
1.1.83 Saksan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9 ---- 282
1.1.84 Saksan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9 283
1.1.85 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki saksan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9 ---- 283
1.1.86 Ilmiöpohjainen oppiminen ---- 283
1.1.87 Saksan kielen B2-oppimäärän keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7–9 Oulunkylän yhteiskoulussa ---- 284
1.1.88 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi saksan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9 ---- 287
1.1.89 Päättöarvioinnin kriteerit – B2-saksa ---- 289
11.3.4 Ranska, A1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9 ---- 291
1.1.90 Ranskan kielen A1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9 ---- 291
1.1.91 Ranskan kielen A1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9 ---- 293
1.1.92 Ranskan kielen A1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9 ---- 293
1.1.93 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki Ranskan kielen A1-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9 ---- 294
1.1.94 Ilmiöpohjainen oppiminen ---- 294
1.1.95 Ranskan A1- ja A2-oppimäärän keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7–9 Oulunkylän yhteiskoulussa ---- 295
1.1.96 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ranskan kielen A1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9 - 300
1.1.97 Päättöarvioinnin kriteerit – A1-ranska ---- 302
11.3.5 Ranska, B2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9 ---- 304
1.1.98 Ranskan kielen B2-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9 ---- 304
1.1.99 Ranskan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9 ---- 305
1.1.100 Ranskan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9 ---- 306
1.1.101 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ranskan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9 ---- 306
1.1.102 Ilmiöpohjainen oppiminen ---- 306
1.1.103 Ranskan kielen B2-oppimäärän keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7–9 Oulunkylän yhteiskoulussa ---- 307
1.1.104 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ranskan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9 ---- 310
1.1.105 Päättöarvioinnin kriteerit – B2-ranska ---- 311

11.4 Matematiikka ---- 313
11.4.1 Oppiaineen tehtävä ---- 313
11.4.2 Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet ---- 313
11.4.3 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ---- 314
11.4.4 Ilmiöpohjainen oppiminen ---- 314
11.4.5 Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ---- 314
11.4.6 Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9 ---- 316
11.4.7 Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7 ---- 318
11.4.8 Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8 ---- 319
11.4.9 Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9 ---- 320
11.4.10 Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9 ---- 321
11.4.11 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 7–9 ---- 321
11.4.12 Päättöarvioinnin kriteerit - matematiikka ---- 323

11.5 Biologia ---------- 326
11.5.1 Oppiaineen tehtävä ---------- 326
11.5.2 Biologian opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9 ---------- 326
11.5.3 Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9 ---------- 328
11.5.4 Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9 ---------- 329
11.5.5 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7-9 ---------- 329
11.5.6 Ilmiöpohjainen oppiminen ---------- 330
11.5.7 Oulunkylän yhteiskoulun koulukohtaiset oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt 330
11.5.8 Biologian koulukohtaisia sisältöjä vuosiluokittain Oulunkylän yhteiskoulussa ---------- 333
11.5.9 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7–9 ---------- 335
11.5.10 Päättöarvioinnin kriteerit - Biologia ---------- 337

11.6 Maantieto ---------- 340
11.6.1 Oppiaineen tehtävä ---------- 340
11.6.2 Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet ---------- 340
11.6.3 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ---------- 341
11.6.4 Ilmiöpohjainen oppiminen ---------- 341
11.6.5 Oulunkylän yhteiskoulun koulukohtaiset oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt 341
11.6.6 Keskeiset sisällöt maantieteessä vuosiluokittain Oulunkylän yhteiskoulussa: ---------- 345
11.6.7 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7–9 ---------- 346
11.6.8 Päättöarvioinnin kriteerit - Maantieto ---------- 348

11.7 Fysiikka ---------- 350
11.7.1 Oppiaineen tehtävä ---------- 350
11.7.2 Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet ---------- 350
11.7.3 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ---------- 351
11.7.4 Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet ---------- 351
11.7.5 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 8 ---------- 352
11.7.6 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 9 ---------- 354
11.7.7 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7–9 ---------- 356
11.7.8 Päättöarvioinnin kriteerit - fysiikka ---------- 357

11.8 Kemia ---------- 359
11.8.1 Oppiaineen tehtävä ---------- 359
11.8.2 Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet ---------- 359
11.8.3 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ---------- 360
11.8.4 Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet ---------- 360
11.8.5 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 7 ---------- 361
11.8.6 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 8 ---------- 363
11.8.7 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 9 ---------- 365
11.8.8 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7–9 ---------- 367
11.8.9 Päättöarvioinnin kriteerit - kemia ---------- 368

11.9 Terveystieto ---------- 370
11.9.1 Oppiaineen tehtävä ---------- 370
11.9.2 Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet ---------- 370
11.9.3 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ---------- 371
11.9.4 Ilmiöpohjainen oppiminen ---------- 371
11.9.5 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 7: Minun terveyteni --- 371

11.9.6 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 8: Minä ja muut --------375
11.9.7 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 9: Terveys Suomessa ja maailmalla 378
11.9.8 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7 ----------381
11.9.9 Päättöarvioinnin kriteerit - terveystieto----------383

11.10 Uskonto ----------385
11.10.1 Oppiaineen tehtävä ----------385
11.10.2 Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9 ----------386
11.10.3 Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9 ----------387
11.10.4 Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9 ----------387
11.10.5 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 7-9----------388
11.10.6 Ilmiöpohjainen oppiminen ----------388
11.10.7 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 7–9 ----------388
11.10.8 Päättöarvioinnin kriteerit - uskonto ----------390
11.10.9 Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9 ----------392
1.1.106 Evankelisluterilainen uskonto----------392
1.1.107 Ortodoksinen uskonto ----------397
1.1.108 Islam ----------402

11.11 Elämänkatsomustieto ----------407
11.11.1 Oppiaineen tehtävä ----------407
11.11.2 Elämänkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9 ----------408
11.11.3 Elämänkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9 -409
11.11.4 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9 ----------409
11.11.5 Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9----------409
11.11.6 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt vuosiluokilla 7 ----------410
11.11.7 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 8----------412
11.11.8 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 9----------413
11.11.9 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 7–9----------415
11.11.10 Päättöarvioinnin kriteerit - elämänkatsomustieto ----------416

11.12 Historia ----------418
11.12.1 Oppiaineen tehtävä ----------418
11.12.2 Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet ----------418
11.12.3 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ----------419
11.12.4 Ilmiöpohjainen oppiminen ----------419
11.12.5 Opetuksen tavoitteet----------419
11.12.6 Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7 ----------420
11.12.7 Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8 ----------421
11.12.8 Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet----------421
11.12.9 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7–9----------423
11.12.10 Päättöarvioinnin kriteerit - historia----------424

11.13 Yhteiskuntaoppi----------426
11.13.1 Oppiaineen tehtävä ----------426
11.13.2 Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet ----------427
11.13.3 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ----------427
11.13.4 Opetuksen tavoitteet----------428
11.13.5 Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältötavoitteet ----------429
11.13.6 Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet----------430

11.13.7 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7–9 ---------- 431

11.14 Musiikki ---------- 434

11.14.1 Oppiaineen tehtävä ---------- 434
11.14.2 Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9 ---------- 434
11.14.3 Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9 ---------- 436
11.14.4 Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9 ---------- 437
11.14.5 Oulunkylän Yhteiskoulun oman alueen tarjoamat yhteistyötahot ja toimintaympäristön ominaispiirteet ---------- 437
11.14.6 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 7-9 ---------- 437
11.14.7 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7–9 ---------- 438
11.14.8 Päättöarvioinnin kriteerit - musiikki ---------- 439

11.15 Kuvataide ---------- 441

11.15.1 Oppiaineen tehtävä ---------- 441
11.15.2 Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9 ---------- 442
11.15.3 Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9 ---------- 443
11.15.4 Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9 ---------- 444
11.15.5 Ohjaus, tuki ja eriyttäminen kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9 ---------- 444
11.15.6 Kuvataiteen opinnot Oulunkylän yhteiskoulussa ---------- 444
11.15.7 Ilmiöpohjainen oppiminen ---------- 450
11.15.8 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7–9 ---------- 450
11.15.9 Päättöarvioinnin kriteerit - kuvataide ---------- 452

11.16 Käsityö ---------- 454

11.16.1 Oppiaineen tehtävä ---------- 454
11.16.2 Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9 ---------- 454
11.16.3 Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9 ---------- 455
11.16.4 Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9 ---------- 456
11.16.5 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 7-9 ---------- 457
11.16.6 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt Oulunkylän Yhteiskoulussa: vuosiluokka 7 ---------- 457
11.16.7 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokat 8 ja 9 ---------- 470
11.16.8 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 7–9 ---------- 474
11.16.9 Päättöarvioinnin kriteerit - käsityö ---------- 476

11.17 Liikunta ---------- 478

11.17.1 Oppiaineen tehtävä ---------- 478
11.17.2 Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9 ---------- 479
11.17.3 Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9 ---------- 480
11.17.4 Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9 ---------- 481
11.17.5 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 7-9 ---------- 481
11.17.6 Ilmiöpohjainen oppiminen liikunnassa ---------- 482
11.17.7 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 7 ---------- 482
11.17.8 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 8 ---------- 485
11.17.9 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 9 ---------- 488
11.17.10 Laaja-alaiset tavoitteet liikunnassa Oulunkylän yhteiskoulussa vuosiluokilla 7-9 ---------- 491
11.17.11 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7–9 ---------- 491
11.17.12 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7–9 Oulunkylän Yhteiskoulussa 492
11.17.13 Päättöarvioinnin kriteerit - liikunta ---------- 493

11.17.14 Liikunnan painotettu opetus Oulunkylän Yhteiskoulussa ---- 495

11.18 Kotitalous ---- 495

11.18.1 Oppiaineen tehtävä ---- 495
11.18.2 Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet ---- 496
11.18.3 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ---- 497
11.18.4 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 7 ---- 498
11.18.5 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 8 ja 9 ---- 506
11.18.6 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7–9 ---- 513
11.18.7 Päättöarvioinnin kriteerit - kotitalous ---- 515

11.19 Oppilaanohjaus ---- 517

11.19.1 Oppiaineen tehtävä ---- 517
11.19.2 Oppilaanohjauksen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9 ---- 518
11.19.3 Oppilaanohjauksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9 ---- 519
11.19.4 Ohjaus, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus ja tukea tarvitsevan ohjaus oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9 ---- 521
11.19.5 Oppilaan oppimisen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9 ---- 522
1.1.109 Oppimisympäristöt ja työtavat ---- 523
1.1.110 Ilmiöpohjainen oppiminen ---- 524
1.1.111 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 7 ---- 525
1.1.112 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 8 ---- 528
1.1.113 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 9 ---- 532

11.20 Media ---- 536

12 Matemaattis-luonnontieteellinen painotus ---- 538

12.1 Matematiikan opintokokonaisuus ---- 538

12.1.1 Oppimisympäristöt ja työtavat ---- 538
12.1.2 Arviointi ---- 538
12.1.3 Opetuksen tavoitteet ---- 539
12.1.4 Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet ---- 540

12.2 Biologian ja maantieteen opintokokonaisuudet ---- 540

12.2.1 Oppimisympäristöt ja työtavat ---- 541
12.2.2 Arviointi ---- 541
12.2.3 Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja sisältöalueet ---- 541

12.3 Kemian työ -opintokokonaisuus ---- 545

12.3.1 Oppimisympäristöt ja työtavat ---- 545
12.3.2 Oppilaan oppimisen arviointi ---- 545
12.3.3 Kemian työ -opintokokonaisuuden osaamisen tavoitteet ja sisältöalueet ---- 546

12.4 Fysiikan työ -opintokokonaisuus ---- 547

12.4.1 Keskeiset sisällöt ---- 547

12.5 Tähtitiede -opintokokonaisuus ---- 548

12.5.1 Oppimisympäristöt ja työtavat ---- 548
12.5.2 Oppilaan oppimisen arviointi ---- 548
12.5.3 Osaamisen tavoitteet ja sisältöalueet ---- 548

13 Liitteet ---- 550

13.1 Oulunkylän yhteiskoulun poissaoloihin puuttumisen malli ---------- 550

13.2 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus ---------- 552

13.3 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä ---------- 553

13.3.1 Kiusaamisen, seksuaalisen häirinnän ja häirinnän määritteleminen ---------- 553
13.3.2 Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen ---------- 553
1.1.114 Ennaltaehkäiseminen ---------- 553
1.1.115 Kiusaamiseen, häirintään, väkivallan uhkatilanteisiin ja/tai väkivaltaan puuttuminen ---------- 554
1.1.116 Yhteisötaso ---------- 555
1.1.117 Ryhmätaso ---------- 555
1.1.118 Yksilötaso ---------- 555
13.3.3 Tiedottaminen ---------- 556
13.3.4 Seuranta ja arviointi ---------- 556

13.4 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen ---------- 557

13.4.1 Opettajan toimintaohje päihteiden käytön epäilytilanteessa ---------- 557
13.4.2 Opettajan toimintaohje, jos oppilas tupakoi tai käyttää nuuskaa koulupäivän aikana ---------- 558
13.4.3 Opettajan toimintaohje, jos oppilas on päihteiden vaikutuksen alaisena koulussa ---------- 558

13.5 Järjestyssäännöt (päivitys 8/2022) ---------- 559

13.6 Oulunkylän yhteiskoulun menettelytapasuunnitelma oppilaiden kasvatuskeskusteluiden, jälkiistuntojen ja muiden kurinpidollisten toimien käyttämisestä 1.8.2022 alkaen ---------- 565

13.7 Oulunkylän yhteiskoulun 7.–9. luokkien ohjaussuunnitelma *(päivitys 13.5.2020)* ---------- 570

13.8 Tieto- ja viestintätekniikan opetuskäyttö Oulunkylän yhteiskoulussa ---------- 578

13.8.1 Tieto- ja viestintätekniikan arvo ja hyödyt ---------- 592
13.8.2 Tasavertaisuus ---------- 592
13.8.3 Pedagoginen hyöty ---------- 593
13.8.4 Tietoturva ja yksityisyys ---------- 593
13.8.5 Tekijänoikeudet ---------- 593
13.8.6 Sähköistyvä lukio-opetus ---------- 594
13.8.7 Sähköinen ylioppilaskoe ja Abitti ---------- 594

1 Oulunkylän yhteiskoulun perusopetuksen opetussuunnitelma

Oulunkylän yhteiskoulu on kannatusyhdistyksen ylläpitämä Helsingin kaupungin sopimuskoulu, joka haluaa yhdessä Helsingin peruskoulujen kanssa rakentaa tulevaisuuden koulua, jossa oppiminen nähdään avoimena, joustavana ja yhteisöllisenä. Kaikki tilat ovat oppimisen tiloja ja teknologia sulautuu luontevaksi osaksi oppimisympäristöä.

1.1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Perusopetuksen ohjausjärjestelmän tarkoituksena on varmistaa koulutuksen tasa-arvo ja laatu sekä luoda hyvät edellytykset oppilaiden kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Ohjausjärjestelmän normiosan muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetukset, opetussuunnitelman perusteet sekä paikallinen opetussuunnitelma ja siihen perustuvat lukuvuosisuunnitelmat. Järjestelmän eri osat uudistuvat, jotta opetuksen järjestämisessä pystytään ottamaan huomioon muutokset koulua ympäröivässä maailmassa ja vahvistamaan koulun tehtävää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Opetussuunnitelman perusteet laaditaan perusopetuslain ja -asetuksen sekä tavoitteet ja tuntijaon määrittävän valtioneuvoston asetuksen pohjalta . Perusteasiakirja on Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaisesti paikallinen opetussuunnitelma valmistellaan . Opetussuunnitelman perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata opetuksen järjestämistä ja koulutyötä sekä edistää yhtenäisen perusopetuksen yhdenvertaista toteutumista.

Perusopetus on opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuus, jossa eri osa-alueiden tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita ja sisältöjä koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Perusteasiakirja sisältää tarpeellisilta osin myös viittauksia lainsäädäntöön, johon perusteissa määrättävät asiat perustuvat.

Paikallinen opetussuunnitelma on tärkeä osa ohjausjärjestelmää. Sillä on keskeinen merkitys sekä valtakunnallisten tavoitteiden että paikallisesti tärkeänä pidettyjen tavoitteiden ja tehtävien ilmentämisessä ja toteuttamisessa. Paikallinen opetussuunnitelma luo yhteisen perustan ja suunnan päivittäiselle koulutyölle. Se on strateginen ja pedagoginen työkalu, joka linjaa opetuksen järjestäjän

toimintaa sekä koulujen työtä. Opetussuunnitelma liittää koulujen toiminnan muuhun paikalliseen toimintaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi.

1.2 Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet

Opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä[1]. Opetussuunnitelmassa päätetään perusopetuksen kasvatustyön, opetuksen, oppimisen arvioinnin ja tuen, ohjauksen ja oppilashuollon, kodin ja koulun yhteistyön sekä muun toiminnan järjestämisestä ja toteuttamisesta. Siinä täydennetään ja painotetaan opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä tavoitteita, toimintaa ohjaavia linjauksia, keskeisiä sisältöjä ja muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja paikallisesta näkökulmasta. Opetuksen järjestäjä ottaa opetussuunnitelmaa laatiessaan huomioon oppilaiden tarpeet, paikalliset erityispiirteet sekä itsearvioinnin ja kehittämistyön tulokset.

Opetussuunnitelman tehtävänä on edistää opetuksen laadun jatkuvaa kehittämistä ja vahvistaa koulutuksellista jatkumoa. Se luo perustan esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtymiselle. Laadinnassa otetaan huomioon muut paikalliset suunnitelmat kuten

- mahdollinen varhaiskasvatuksen suunnitelma
- esiopetuksen opetussuunnitelma
- mahdollinen perusopetukseen valmistavan opetuksen suunnitelma
- mahdollinen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma[2]
- yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma[3]
- mahdollinen kestävän kehityksen tai kulttuurikasvatuksen suunnitelma sekä muut opetuksen järjestäjän tekemät, erityisesti koulutusta, lapsia, nuoria ja perheitä koskevat suunnitelmat ja päätökset.

1 Perusopetuslaki 15 § 1 mom.
[2] Lastensuojelulaki (417/2007) 12 § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 12 §
[3] Yhdenvertaisuuslaki (21/2004) 4 §

Opetuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten[4]. Paikallinen opetussuunnitelma voidaan laatia kaikille saman opetuksen järjestäjän kouluille yhteisenä tai siten, että suunnitelma sisältää opetuksen järjestäjän yhteisiä sekä useamman koulun yhteisiä ja/tai koulukohtaisia osioita. Päätökset laatimistavasta tekee opetuksen järjestäjä. Opetuksen järjestäjät voivat sopia myös järjestäjärajat ylittävästä yhteistyöstä ja yhteisistä seudullisista opetussuunnitelmalinjauksista.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon, että opetus voi olla pääosin ainejakoista tai se voidaan toteuttaa eheytettynä. Eheytettyä opetusta käytettäessä myös opetussuunnitelma voidaan laatia vuosiluokkakokonaisuuksien osalta eheytettynä.

Kaikki oppilaiden yksilölliset suunnitelmat rakennetaan yhteisen opetussuunnitelman varaan[5]. Lukuvuosisuunnitelmalla täsmennetään, miten opetussuunnitelmaa toteutetaan kussakin koulussa lukuvuoden aikana. Perusopetusasetus velvoittaa tiedottamaan oppilaille ja näiden huoltajille keskeisistä lukuvuosisuunnitelmassa päätetyistä asioista.[6]

Yhteistyö opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman laadinnassa edistää sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin ja lisää opetuksen ja kasvatustyön yhtenäisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii opetustoimen henkilöstön mahdollisuuksista osallistua yhteistyöhön ja edistää sekä oppiaineiden yhteistyötä että eri toimijaryhmien välistä monialaista yhteistyötä. Osallistumismahdollisuuksista huolehditaan riippumatta siitä, mikä suunnitelmien laatimistapa on. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien valmisteluun[7]. On tärkeää, että myös huoltajat voivat osallistua opetussuunnitelmatyöhön, lukuvuosisuunnitelman valmisteluun sekä koulun toiminnan suunnitteluun, erityisesti kasvatustavoitteiden, toimintakulttuurin sekä kodin ja koulun yhteistyön osalta. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ja huoltajien kannalta mielekkäisiin ja monipuolisiin sekä oppilaiden kehitysvaiheen huomioon ottaviin osallistumistapoihin.

Yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa koulutyötä ja liittää sen ympäröivän yhteisön elämään. Perusopetuslaki velvoittaa laatimaan opetussuunnitelman oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevilta osin yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa[8]. Yhteistyötä tarvitaan myös muiden hallintokuntien kanssa, jotta kaikkien oppilaiden koulunkäynnistä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista voidaan huolehtia. Muidenkin organisaatioiden ja eri asiantuntijoiden kanssa tehtävä yhteistyö parantaa suunnitelmien ja koulutyön laatua.

[4] Perusopetuslaki 15 § 1 mom.
[5] Perusopetuslaki 16 a §, 17 § ja 17 a § (642/2010)
[6] Perusopetusasetus 9 §
[7] Perusopetuslaki 47 a § 1 mom. (1267/2013)
[8] Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

Oppilaalla on perusopetuslain turvaama oikeus saada kaikkina koulupäivinä opetussuunnitelman mukaista perusopetusta[9]. Opetuksen järjestäjä huolehtii tämän oikeuden toteutumisesta, ja jokainen oppilaiden kanssa työskentelevä toteuttaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja noudattaa muita työtä ohjaavia normeja.

1.3 Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Opetussuunnitelman arvioinnin tarkoituksena on koulun toiminnan kehittäminen ja oppimisen edellytysten parantaminen.

Lukuvuosittain seurataan, arvioidaan ja kehitetään

- oppimiskäsityksen toteutumista
- toimintakulttuurin kehittämisen periaatteiden toteutumista
- monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteutumista
- laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista
- lukuvuosisuunnitelman toteutumista.

Koulun itsearviointia toteutetaan vuosittain yhteistyössä opettajien, oppilaiden, huoltajien ja opiskelijoiden kanssa. Itsearvioinnissa hyödynnetään kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden

[9] Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

tuloksia (Pisa-tulokset, kouluterveyskysely, KiVa-kyselyt) sekä perusopetuksen valtakunnallisia laatu-kriteereitä.

Kolmen vuoden välein arvioidaan

- arvoperustan toteutumista
- tasa-arvosuunnitelman toteutumista.

1.4 Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut

Paikallinen opetussuunnitelma, sitä tarkentavat lukuvuosisuunnitelmat sekä muut suunnitelmat laaditaan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla edellä kuvattuja tavoitteita ja periaatteita noudattaen. Opetuksen järjestäjä voi päättää opetussuunnitelmaan sisältyvien ratkaisujen delegoinnista kouluille ja koulukohtaisen opetussuunnitelman laadinnasta.

Tässä alaluvussa määrätään ne paikallisesti päätettävät opetussuunnitelmaratkaisut sekä opetussuunnitelmassa kuvattavat asiat, joita ei käsitellä muissa luvuissa. Opetussuunnitelman perusteiden kussakin pääluvussa määrätään tarkemmin, mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee kyseisessä luvussa käsitellyn kokonaisuuden osalta päättää ja kuvata.

Opetuksen järjestäjä päättää opetussuunnitelman laatimiseen liittyvistä ratkaisuista ja toimintatavoista:

- laaditaanko paikallinen opetussuunnitelma koulujen yhteisenä, kokonaan tai osin koulukohtaisena, seudullisena tai käytetäänkö muuta ratkaisua
- millä kielillä annettavaa opetusta varten opetussuunnitelma laaditaan ja hyväksytään (suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten)
- mikä on opetussuunnitelman rakenne ja asioiden käsittelyjärjestys, missä muodossa opetussuunnitelma julkaistaan
- miten henkilöstö sekä oppilaat ja huoltajat osallistuvat opetussuunnitelman laatimiseen, arviointiin ja kehittämiseen ja miten otetaan huomioon eri tilanteissa olevien huoltajien osallistumismahdollisuudet
- miten opetussuunnitelman laatimiseen liittyvä yhteistyö esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen sekä perusopetusta seuraavaa koulutusvaihetta edustavien oppilaitosten kanssa järjestetään
- mitkä muut tahot ovat mukana opetussuunnitelman laadinnassa ja toteutuksessa ja miten yhteistyö järjestetään
- miten paikalliset erityispiirteet ja -tarpeet, arviointien ja kehittämistyön tuottama tieto ja kehittämisen tavoitteet sekä muut paikalliset suunnitelmat otetaan opetussuunnitelman valmistelussa huomioon.
- sisältyykö yhdenvertaisuuslain mukainen koulukohtainen yhdenvertaisuussuunnitelma opetussuunnitelmaan vai laaditaanko se erillisenä suunnitelmana

- lain mukaan oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi; oppilaitoksella tulee olla suunnitelma toimenpiteistä ja sekä huoltajille että oppilaille on varattava mahdollisuus tulla kuulluksi edistämistoimenpiteistä.[10]

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman laadintaan ja kehittämiseen liittyvät asiat:

- miten huolehditaan oppilashuoltoa ja kodin ja koulun yhteistyötä käsittelevien osuuksien laatimisesta yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa
- miten opetussuunnitelman toteutumista seurataan ja miten opetussuunnitelmaa arvioidaan ja kehitetään
- mitkä ovat ne paikalliset suunnitelmat ja ohjelmat, jotka täydentävät ja toteuttavat opetussuunnitelmaa (esimerkiksi aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma, kestävän kehityksen ohjelma, tasa-arvosuunnitelma, kulttuurikasvatussuunnitelma, tietostrategia).

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetuksen järjestämiseen liittyvät ratkaisut:

- miten edistetään perusopetuksen yhtenäisyyttä sekä siirtymävaiheisiin liittyvää yhteistyötä (perusopetuksen sisällä sekä esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen ja perusopetusta seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa)
- järjestetäänkö opetus tai osa siitä yhdysluokkaopetuksena (katso myös alaluvut 5.4 ja 5.6)
- järjestetäänkö opetus tai osa siitä vuosiluokittain etenevänä vai vuosiluokkiin sitomattomasti etenevänä (katso myös ala luvut 5.4 ja 5.6)
- järjestetäänkö opetus pääosin ainejakoisena vai kokonaan tai osin eheytettynä; mitkä ovat mahdollisen eheytetyn opetuksen järjestämisen pääpiirteet
- miten opetustunnit jaetaan vuosiluokittain yhteisten oppiaineiden, taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien sekä oppilaalle valinnaisten aineiden kesken valtioneuvoston asetuksen edellyttämällä tavalla (paikallinen tuntijako)[11]
- mikä on opetuksen järjestäjän kieliohjelma, miltä vuosiluokilta eri kielten opetus aloitetaan (katso myös toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten osuudet sekä luku 12)

[10] Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §
[11] Valtioneuvoston asetus 793/2018

- mitkä ovat oppilaille tarjottavat valinnaiset aineet ja mille vuosiluokille niiden opetus sijoittuu (katso myös luku 12)
- mitkä ovat opetuksen mahdolliset painotukset ja miten ne toteutetaan; miten painotus näkyy tuntijaossa sekä opetuksen tavoitteissa ja sisällöissä (katso myös luku 12)
- miten oppilaanohjaus järjestetään
    - ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt (katso myös vuosiluokkakokonaisuuksiin sisältyvä oppilaanohjauksen tehtäväkuvaus).

Opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä[12]. Opetussuunnitelmassa päätetään perusopetuksen kasvatustyön, opetuksen, oppimisen arvioinnin ja tuen, ohjauksen ja oppilashuollon, kodin ja koulun yhteistyön sekä muun toiminnan järjestämisestä ja toteuttamisesta. Siinä täydennetään ja painotetaan opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä tavoitteita, toimintaa ohjaavia linjauksia, keskeisiä sisältöjä ja muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja paikallisesta näkökulmasta. Opetuksen järjestäjä ottaa opetussuunnitelmaa laatiessaan huomioon oppilaiden tarpeet, paikalliset erityispiirteet sekä itsearvioinnin ja kehittämistyön tulokset.

Opetussuunnitelman tehtävänä on edistää opetuksen laadun jatkuvaa kehittämistä ja vahvistaa koulutuksellista jatkumoa. Se luo perustan esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtymiselle. Laadinnassa otetaan huomioon muut paikalliset suunnitelmat kuten

- mahdollinen varhaiskasvatuksen suunnitelma
- esiopetuksen opetussuunnitelma
- mahdollinen perusopetukseen valmistavan opetuksen suunnitelma
- mahdollinen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma[13]
- yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma[14]
- mahdollinen kestävän kehityksen tai kulttuurikasvatuksen suunnitelma sekä muut opetuksen järjestäjän tekemät, erityisesti koulutusta, lapsia, nuoria ja perheitä koskevat suunnitelmat ja päätökset.

12 Perusopetuslaki 15 § 1 mom.
[13] Lastensuojelulaki (417/2007) 12 § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 12 §
[14] Yhdenvertaisuuslaki (21/2004) 4 §

Opetuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten[15]. Paikallinen opetussuunnitelma voidaan laatia kaikille saman opetuksen järjestäjän kouluille yhteisenä tai siten, että suunnitelma sisältää opetuksen järjestäjän yhteisiä sekä useamman koulun yhteisiä ja/tai koulukohtaisia osioita. Päätökset laatimistavasta tekee opetuksen järjestäjä. Opetuksen järjestäjät voivat sopia myös järjestäjärajat ylittävästä yhteistyöstä ja yhteisistä seudullisista opetussuunnitelmalinjauksista.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon, että opetus voi olla pääosin ainejakoista tai se voidaan toteuttaa eheytettynä. Eheytettyä opetusta käytettäessä myös opetussuunnitelma voidaan laatia vuosiluokkakokonaisuuksien osalta eheytettynä.

Kaikki oppilaiden yksilölliset suunnitelmat rakennetaan yhteisen opetussuunnitelman varaan[16]. Lukuvuosisuunnitelmalla täsmennetään, miten opetussuunnitelmaa toteutetaan kussakin koulussa lukuvuoden aikana. Perusopetusasetus velvoittaa tiedottamaan oppilaille ja näiden huoltajille keskeisistä lukuvuosisuunnitelmassa päätetyistä asioista.[17]

Yhteistyö opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman laadinnassa edistää sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin ja lisää opetuksen ja kasvatustyön yhtenäisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii opetustoimen henkilöstön mahdollisuuksista osallistua yhteistyöhön ja edistää sekä oppiaineiden yhteistyötä että eri toimijaryhmien välistä monialaista yhteistyötä. Osallistumismahdollisuuksista huolehditaan riippumatta siitä, mikä suunnitelmien laatimistapa on. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien valmisteluun[18]. On tärkeää, että myös huoltajat voivat osallistua opetussuunnitelmatyöhön, lukuvuosisuunnitelman valmisteluun sekä koulun toiminnan suunnitteluun, erityisesti kasvatustavoitteiden, toimintakulttuurin sekä kodin ja koulun yhteistyön osalta. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ja huoltajien kannalta mielekkäisiin ja monipuolisiin sekä oppilaiden kehitysvaiheen huomioon ottaviin osallistumistapoihin.

Yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa koulutyötä ja liittää sen ympäröivän yhteisön elämään. Perusopetuslaki velvoittaa laatimaan opetussuunnitelman oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevilta osin yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa[19]. Yhteistyötä tarvitaan myös muiden hallintokuntien kanssa, jotta kaikkien oppilaiden koulunkäynnistä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista voidaan huolehtia. Muidenkin organisaatioiden ja eri asiantuntijoiden kanssa tehtävä yhteistyö parantaa suunnitelmien ja koulutyön laatua.

[15] Perusopetuslaki 15 § 1 mom.
[16] Perusopetuslaki 16 a §, 17 § ja 17 a § (642/2010)
[17] Perusopetusasetus 9 §
[18] Perusopetuslaki 47 a § 1 mom. (1267/2013)
[19] Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

Oppilaalla on perusopetuslain turvaama oikeus saada kaikkina koulupäivinä opetussuunnitelman mukaista perusopetusta[20]. Opetuksen järjestäjä huolehtii tämän oikeuden toteutumisesta, ja jokainen oppilaiden kanssa työskentelevä toteuttaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja noudattaa muita työtä ohjaavia normeja.

Oulunkylän yhteiskoulun perusopetuksen opetussuunnitelmat on laadittu valtakunnallisten perusopetuksen opetussuunnitelmien pohjalta painottaen helsinkiläisiä ja oulunkyläläisiä näkökulmia. Oulunkylän yhteiskoulun opetuskieli on suomi.

Opetussuunnitelman yleinen osa koostuu kaikille yhteisistä osuuksista. Oppiainekohtaiset osuudet on laadittu aineryhmittäin. Prosessivastuussa on ollut opettajakunnasta nimetty OPS-toimikunta. Arvioinnin kehittämiseksi on perustettu erillinen arvioinnin kehittämisryhmä. Opettajakunta on vastannut ensisijaisesti oppiainekohtaisista suunnitelmista. OPS-toimikunta on vastannut yleisistä kehittämislinjauksista.

Oppilaita ja huoltajia on osallistettu OPS-kyselyllä ja vapaalla kommentointimahdollisuudella. Lisäksi huoltajilla on ollut mahdollisuus osallistua prosessiin vanhempainyhdistyksen ja johtokunnan toiminnan kautta. Oulunkylän yhteiskoulun perusopetuksen arvopohja on rakennettu yhdessä oppilaiden, heidän huoltajiensa ja koulun henkilökunnan kanssa.

Opiskeluhuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevat opetussuunnitelmaosuudet on laadittu yhdessä koulun opiskeluhuoltohenkilökunnan ja muiden yksityiskoulujen kanssa. Nivelvaiheita koskevat suunnitelmat on kirjattu yhtenäisiksi alueen alakoulujen kanssa.

Oulunkylän Yhteiskoulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus, jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt (katso myös vuosiluokkakokonaisuuksiin sisältyvä oppilaanohjauksen tehtäväkuvaus).

Koulukohtaisen työn hyväksymisprosessi keväällä 2016 alkaa opettajakunnan lausunnoilla, minkä jälkeen Oulunkylän yhteiskoulun johtokunta hyväksyy opetussuunnitelman. Viimeisenä opetussuunnitelma saatetaan Helsingin kaupungille tiedoksi.

[20] Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

1.5 Tuntijako

Peruskoulun tuntijako

13.2.2023

Yleinen					Musiikkiluokka				Luma				Liikunta			
VUOSILUOKAT	**7**	**8**	**9**	**yht**	**7**	**8**	**9**	**yht**	**7**	**8**	**9**	**yht**	**7**	**8**	**9**	**yht**
Äidinkieli ja kirjallisuus	3	3	4	**10**	3	3	4	**10**	3	3	4	**10**	3	3	4	**10**
A1-kieli (ruotsi, englanti, ranska, saksa)*	2	2	3	**7**	2	2	3	**7**	2	2	3	**7**	2	2	3	**7**
A2-kieli ruotsi*	2	2	3	**7**	2	2	3	**7**	2	2	3	**7**	2	2	3	**7**
B1-kieli ruotsi	2	2	1	**5**	2	2	1	**5**	2	2	1	**5**	2	2	1	**5**
Matematiikka	4	4	3	**11**	4	4	3	**11**	4	4	3	**11**	4	4	3	**11**
Biologia ja maantieto	2	2	3	**7**	2	2	3	**7**	2	2	3	**7**	2	2	3	**7**
-biologia	1	1	1,5	**3,5**	1	1	1,5	**3,5**	1	1	1,5	**3,5**	1	1	1,5	**3,5**
-maantieto	1	1	1,5	**3,5**	1	1	1,5	**3,5**	1	1	1,5	**3,5**	1	1	1,5	**3,5**
Fysiikka ja kemia	1	3	3	**7**		4	3	**7**	1	3	3	**7**	1	3	3	**7**
-fysiikka		2	1,5	**3,5**		2	1,5	**3,5**		2	1,5	**3,5**		2	1,5	**3,5**
-kemia	1	1	1,5	**3,5**		2	1,5	**3,5**	1	1	1,5	**3,5**	1	1	1,5	**3,5**
Terveystieto	1	1	1	**3**	1	1	1	**3**	1	1	1	**3**	1	1	1	**3**
Uskonto/Elämänkatsomustieto	1	1	1	**3**	1	1	1	**3**	1	1	1	**3**	1	1	1	**3**
Historia ja yhteiskuntaoppi	2	2	3	**7**	2	2	3	**7**	2	2	3	**7**	2	2	3	**7**
-historia	2	2		**4**	2	2		**4**	2	2		**4**	2	2		**4**
-yhteiskuntaoppi			3	**3**			3	**3**			3	**3**			3	**3**
Kotitalous	3			**3**	3			**3**	3			**3**	3			**3**
Kuvataide	2			**2**	2			**2**	2			**2**	2			**2**
Käsityö	3			**3**	3			**3**	3			**3**	3			**3**
Liikunta	2,33	2,33	2,33	**7**	2,33	2,33	2,33	**7**	2,33	2,33	2,33	**7**	2,33	2,33	2,33	**7**
Musiikki	1	1		**2**	1	1		**2**	1	1		**2**	1	1		**2**
Media		1		**1**		1		**1**		1		**1**		1		**1**
Oppilaanohjaus	0,67	0,67	0,67	**2**	0,67	0,67	0,67	**2**	0,67	0,67	0,67	**2**	0,67	0,67	0,67	**2**
Taide-ja taitoaineiden valinnaiset		2	2	**4**		2	2	**4**		2	2	**4**		2	2	**4**
-kotitalous		1	2	**3**		1	2	**3**		1	2	**3**		1	2	**3**
-kuvataide		2	1	**3**		2	1	**3**		2	1	**3**		2	1	**3**
-käsityö		1	2	**3**		1	2	**3**		1	2	**3**		1	2	**3**
-liikunta		2	1	**3**		2	1	**3**		2	1	**3**		2	1	**3**
-musiikki		1	1	**2**		1	1	**2**		1	1	**2**		1	1	**2**
-liikuntapainotuksen liikunta													1	1	1	**3**
-musiikkiluokan musiikki					2	2	2									
Valinnaisaineet		3	3	**6**		3	3	**6**	1	3	3	**7**		3	3	**6**
-kotitalouden valinnainen		1	1	**2**		1	1	**2**		1	1	**2**		1	1	**2**
-kuvataiteen valinnainen		1	1	**2**		1	1	**2**		1	1	**2**		1	1	**2**
-käsityön valinnainen		1	1	**2**		1	1	**2**		1	1	**2**		1	1	**2**
-liikunnan valinnainen		1	1	**2**		1	1	**2**		1	1	**2**		1	1	**2**
-musiikin valinnainen		1	1	**2**		1	1	**2**		1	1	**2**		1	1	**2**
-B1-ruotsin valinnainen			1	**1**			1	**1**			1	**1**			1	**1**
-vapaaehtoinen A2-kieli	2	2	3	**7**	2	2	3	**7**	2	2	3	**7**	2	2	3	**7**
-vapaaehtoinen B2-kieli		2	2	**4**		2	2	**4**		2	2	**4**		2	2	**4**
-musiikkiluokan musiikki							1	**1**								
-lumalinjan erikoiskurssit									1	2	2					
-muut valinnaiset		3	3	**6**		3	3	**6**		3	3	**6**		3	3	**6**
Oppilaan minimituntimäärä	30	30	30	**90**	31	30	30	**91**	31	30	30	**91**	31	30	30	**91**

*A1- ja A2-ruotsia opiskelevilla valinnaisia aineita on 9. luokalla 2 vvt vähemmän kuin B1-ruotsia opiskelevilla

Harmalla pohjalla on tarkentavia tietoja.

Oulunkylän yhteiskoulun perusopetuksen kieliohjelma 1.8.2016 alkaen

A1-kieli				A2-kieli				B1-kieli	B2-kieli	
englanti	ranska	ruotsi	saksa	englanti	ranska	ruotsi	saksa	ruotsi	ranska	saksa

Oulunkylän yhteiskoulussa kaikki oppilaat opiskelevat toista kotimaista kieltä ruotsia kaikille yhteisenä oppiaineena joko A1-, A2- tai B1 -oppimäärän mukaisesti riippuen siitä, minkä oppimäärän he ovat alakoulussa valinneet.

A2-kielen tavoitteet ja päättöarvioinnin kriteerit ovat samat kuin A1-kielessä. A1- ja A2-kielten opetus järjestetään Oulunkylän yhteiskoulussa oppiaineittain yhteisissä opetusryhmissä.

A2-kielen laajuus on vähintään 12 vuosiviikkotuntia, joista luokilla 7-9 on seitsemän vuosiviikkotuntia, ja B2-kielen laajuus on neljä vuosiviikkotuntia.

Vapaaehtoiset A2- ja B2-kielet luetaan mukaan valinnaisiin aineisiin.

1.6 Oppilaaksiotto ja painotukset

Oulunkylän yhteiskoulu noudattaa kulloinkin voimassa olevia Helsingin kaupungin oppilaaksioton kriteereitä ja toimii oman alueensa lähikouluna. Koulussamme toimii myös Helsingin kaupungin painotetun opetuksen verkostoon kuuluva musiikkipainotteinen luokka. Musiikkiluokalle voivat hakea kaikki halukkaat kuudesluokkalaiset myös oppilaaksiottoalueen ulkopuolelta Helsingin kaupungin keskitetyn valintakokeen kautta.

Lisäksi järjestämme sisäisten ryhmittelyjen avulla luokat, joissa painotetaan luonnontieteiden tai liikunnan opetusta.

2 Perusopetus yleissivistyksen perustana

Perusopetus rakentuu opetushallituksen ja konkreettisemmin Oulunkylän yhteiskoulun opettajien, oppilaiden ja heidän huoltajiensa yhteiselle arvoperustalle ja käsitykselle oppimisesta ja luo perustan oppilaiden yleissivistykselle. Opetuksessa noudatetaan Oulunkylän yhteiskoulun opetussuunnitelmaa, joka koostuu valtakunnallisesti yhtenäisistä perusteista ja koulukohtaisista osuuksista. Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti niin, että se edistää oppilaiden terveyttä, kasvua ja kehitystä. Opetus- ja kasvatustyötä toteutetaan yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarpeen ilmetessä. Opetusryhmät muodostetaan siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet.

Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetus ja sen edellyttämät oppikirjat ja muu oppimateriaali. Lisäksi oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä oppilashuolto sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut.

Ketään ei ilman hyväksyttävää perustetta aseteta eri asemaan sukupuolen, iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, sukupuolisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Jokaisella on sukupuoleen katsomatta samat mahdollisuudet koulutukseen. Opetuksen ja siinä käytettyjen materiaalien tulee tukea tasa-arvolain toteutumista.

Suomi on sitoutunut useisiin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, jotka edellyttävät jokaisen lapsen oppimisesta ja hyvinvoinnista huolehtimista. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan lasten kanssa ja lasten hyväksi työskenteleviä velvoittavat yleisperiaatteet ovat lapsen edun ensisijaisuus, yhdenvertaisuuden periaate, lapsen oikeus suojeluun, huolenpitoon ja kehittymiseen sekä osallisuuden periaate eli lapsen oikeus ilmaista näkemyksensä ja tulla kuulluksi. Oulunkylän yhteiskoulun arvoperustassa on nämä periaatteet huomioitu ja niitä noudatetaan.

2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Perusopetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita siten kuin perusopetuslaissa säädetään. Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu.[21] Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa.

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Opetusryhmät muodostetaan siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetus ja sen edellyttämät oppikirjat ja muu oppimateriaali, työvälineet ja työaineet. Lisäksi oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä oppilashuolto sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut. Oppilashuollon järjestämistä ohjaa oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Oppilaalle on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria. Ruokailutilanteen on oltava ohjattu.

Suomen perustuslain ja yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tasa-arvolaki velvoittaa kaikkia oppilaitoksia huolehtimaan siitä, että ihmisillä on sukupuoleen katsomatta samat mahdollisuudet koulutukseen. Opetuksen ja opetusaineistojen tulee tukea tasa-arvolain toteutumista.

Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon opetushenkilöstön määrään ja kelpoisuuteen liittyvät säännökset sekä muun muassa turvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietojen käyttöä, julkisuutta ja yksityisyyden suojaa koskevat säännökset, tekijänoikeussäännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset.

YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus muodostaa historiallisen ja eettisen perustulkinnan ihmisoikeuksien merkittävyydestä. Suomi on sitoutunut useisiin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, jotka edellyttävät jokaisen lapsen oppimisesta ja hyvinvoinnista huolehtimista. Näistä keskeisiä ovat Lapsen oikeuksien sopimus, Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus eli ns. TSS-sopimus, Euroopan ihmisoikeuksien sopimus sekä Vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimus. Saamelaisten oikeuksien turvaamiseksi otetaan lisäksi huomioon YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista. YK:n lapsen oikeuksien sopimus antaa perusopetukselle oikeudellisen perustan. Sopimuksen mukaan lasten kanssa ja lasten hyväksi työskenteleviä

[21] 3 a § 163/2022

velvoittavat sopimuksen yleisperiaatteet, jotka ovat yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys, lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus suojeluun, huolenpitoon ja kehittymiseen sekä lapsen oikeus ilmaista näkemyksensä ja tulla kuulluksi ja lapsen näkemysten kunnioittaminen. Sopimuksen mukaan jokaisella lapsella on oikeus hyvään elämään sekä yksilölliseen, ruumiilliseen, henkiseen, hengelliseen, moraaliseen ja sosiaaliseen kehittymiseen.

2.2 Perusopetuksen arvoperusta

Oulunkylän yhteiskoulun arvoperusta on yhteneväinen Helsingin peruskoulujen yhteisen arvoperustan kanssa.

2.2.1 Arvolähtökohtien ja eettisten periaatteiden toteutuminen Oulunkylän yhteiskoulussa

Opetussuunnitelma on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Oppiminen on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat ajattelun ja oppimisen kannalta olennaisia. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla oppilas oppii reflektoimaan oppimistaan,

kokemuksiaan ja tunteitaan. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oulunkylän yhteiskoulun kasvatuksen ja opetuksen ydin on oppilaslähtöisyys. Jokainen oppilas on arvokas kouluyhteisön jäsen. Oppilaat ja opettajat suhtautuvat kaikkiin kouluyhteisön jäseniin tasa-arvoisesti. Kestävän kehityksen periaatteet ohjaavat kaikkea Oulunkylän yhteiskoulun toimintaa.

Oulunkylän yhteiskoulu pyrkii takaamaan oppilaalle hänen edellytystensä mukaiset mahdollisuudet opiskeluun ja oppimiseen. Koulussa toimiva oppilashuoltohenkilöstö auttaa tuen tarpeen ilmentyessä ja koulun oppimisympäristöt pyritään pitämään vaatimusten mukaisessa kunnossa.

Oppilailla on mahdollisuus koulussa toimivien oppilasyhteisöjen, kuten oppilaskuntatoiminta, kautta osallistua demokraattiseen päätöksentekoon koulun asioissa.

Arvoperustan toteutumista seurataan vuosittain laatimalla toimintasuunnitelma ja keräämällä lukuvuoden aikana tietoa sen toteutumista. Tuloksia arvioidaan opettajien ja oppilaiden palautteilla. Kaikki yhteistyötahot osallistuvat toiminnan arvioimiseen ja palautteen perusteella toimintansa kehittämiseen.

Lapsen etu

Oppilaan kiinnostuksen kohteet, arvostukset, työskentelytavat ja tunteet sekä kokemukset ja käsitykset itsestä oppijana ohjaavat oppimisprosessia ja motivaatiota. Oppilaan minäkuva sekä pystyvyyden tunne ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ohjaus vahvistaa oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa sekä oppimista tukevaa että kiinnostuksen kohteita laajentavaa vuorovaikutusta.

Ensisijainen tavoite on oppilaan osallistuminen yleisopetukseen, ellei oppilaan etu vaadi opetuksen erityisjärjestelyä. Yksilöllisen eriyttämisen lisäksi heikoimpien oppilaiden oppimisvaikeuksia vahvistetaan yhteiskunnallisen polarisaation estämiseksi. Lapsen etu edellyttää jokaisen oppilaan ihmisarvon kunnioittamista ja jokaisen oppilaan kasvu- ja oppimiskehityksen jatkuvaa seurantaa niin, että oppilaalla säilyisi oppimisen ilo. Opettajat, luokanvalvojat ja oppilashuoltoryhmän jäsenet seuraavat nuorten hyvinvointia ja huolehtivat tuen tarpeen toteutumisesta.

Rakentava yhteisöllisyys

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa. Se on yksin ja yhdessä tekemistä, ajattelemista, suunnittelua, tutkimista ja näiden prosessien monipuolista arvioimista. Siksi oppimisprosessissa on olennaista oppilaiden tahto ja kehittyvä taito toimia ja oppia yhdessä. Oppilaita ohjataan myös ottamaan huomioon toimintansa seuraukset ja vaikutukset muihin ihmisiin ja ympäristöön. Yhdessä oppiminen edistää oppilaiden luovan ja kriittisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja sekä kykyä

ymmärtää erilaisia näkökulmia. Se myös tukee oppilaiden kiinnostuksen kohteiden laajentumista. Oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa opittavaan asiaan, aikaan ja paikkaan.

Koulussa on kaikille yhteiset säännöt, joita ylläpidetään koko henkilökunnan ja oppilaiden toimesta. Yhteisillä säännöillä pyritään kaikkia jäseniä yhtäläisesti kohtelevaan, suvaitsevaan ja välittävään ilmapiiriin. Kaikkien toivotaan noudattavat koulussa kauniita käytöstapoja.

Koulussa toimii koulun toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen aktiivisesti osallistuva oppilaskunta. Toimintasuunnitelmaan kirjataan kouluyhteisössä toimivat eri toimintaryhmät, joihin oppilaat voivat osallistua vuosittain.

Luokkien yhteishenkeä vahvistetaan järjestämällä eheyttävää toimintaa lukuvuoden eri vaiheissa ja tarpeen mukaan. Yhdessä oppiminen ja joustavat ryhmiin jaot vahvistavat myös yhteishenkeä.

Rikastuva monimuotoisuus

Oulunkylän yhteiskoulun toimintasuunnitelmaan kirjataan vuosittain koulun kansainvälisyyttä ja kulttuurista sivistystä edistävät hankkeet ja tapahtumat. Pääkaupunkiseutu ja Oulunkylä alueena tarjoavat moninaiset mahdollisuudet erilaisten oppimisympäristöjen hyödyntämiseen. Koulu tekee yhteistyötä mahdollisuuksien mukaan eri taidelaitosten, museoiden, muiden oppilaitosten, kansalaisjärjestöjen ja yritysten kanssa.

Eri kulttuurien kohdatessa koulussamme pyrimme arvostavaan vuorovaikutukseen ja yhdessä kasvamiseen kansainvälisyyteen ja globaaliin vuorovaikutukseen. Kulttuurinen rikkaus tuodaan koulun arjessa ja erilaisissa tapahtumissa ja juhlissa näkyviin myönteisenä asiana.

Kestävä tulevaisuus

Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Siksi oppilasta ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oppimisensa edistämiseen. Oppimisprosessistaan tietoinen ja vastuullinen oppilas oppii toimimaan yhä itseohjautuvammin. Oppimisprosessin aikana hän oppii työskentely- ja ajattelutaitoja sekä ennakoimaan ja suunnittelemaan oppimisen eri vaiheita. Jotta oppilas voisi oppia uusia käsitteitä ja syventää ymmärrystä opittavista asioista, häntä ohjataan liittämään opittavat asiat ja uudet käsitteet aikaisemmin oppimaansa. Tietojen ja taitojen oppiminen on kumuloituvaa ja se vaatii usein pitkäaikaista ja sinnikästä harjoittelua.

Tietoja viestintätekniikan turvallisen ja vastuullisen käytön korostaminen ja opiskelu kaikessa koulun toiminnassa on tärkeää yksityisyyden suojan, tietosuojan ja tekijänoikeuksien suojaamiseksi.

Oulunkylän yhteiskoulun oppilaita pyritään kasvattamaan myös sosiaaliseen vastuuseen ja empatiaan.

Arviointi ja seuranta

Oulunkylän yhteiskoulun arvoperustan toteutumista seurataan jatkuvan arvioinnin periaatteella. Toimintasuunnitelma ja toimintakertomus vuositasolla arvioivat kehitystä. Erilaiset vuositasolla toimeenpantavat kyselyt oppilaille ja huoltajille sekä aineryhmille kartoittavat arvoperustan toteutumista. Palautteen perusteella keskustellaan ja ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin. Opetuksen ja oppilaiden itsearviointi ja vertaisarviointi, sekä dokumentointi, antavat opettajille ja muulle henkilökunnalle aktiivisesti tietoa arvoperusteiden toteutumisesta arjessa.

2.3 Oppimiskäsitys

Oulunkylän yhteiskoulussa oppiminen nähdään kokonaisvaltaisena, yhteisöllisenä ja vuorovaikutuksellisena prosessina. Oppiminen on tavoitteellista. Sitä tapahtuu kaikkialla ja kaikki tilat ovat oppimisen tiloja.

Oppiminen on ajattelussa, asenteissa ja strategioissa tapahtuvaa joustavaa muutosta. Oppiminen on oivallusta, ymmärrystä, tietojen ja taitojen uudenlaista yhdistymistä ja tietorakenteiden järjestymistä. Tämä edellyttää uusien käsitteiden omaksumista sekä käsitysten laajentumista ja syventymistä.

Oppiminen on aktiivista ja päämääräsuuntautunutta, ongelmanratkaisua sisältävää toimintaa, jossa annetaan tilaa myös elämyksille ja tunteille. Yksilö rakentaa omaa ainutlaatuista, koko eliniän muovautuvaa käsitystään ympäröivästä maailmasta ja siinä vallitsevista lainalaisuuksista vuorovaikutuksessa ympäristönsä ja toisten ihmisten kanssa.

Oppimiskäsityksen seuranta Oulunkylän yhteiskoulussa toteutetaan opettajien pedagogisissa kokouksissa. Kokouksia pidetään kouluvuoden aikana ja tarkoituksena on hyvien opetuskäytänteiden jakaminen, erilaisten projektien tarkastelu ja keskustelu. Oppilaiden mielipiteitä kerätään ja teematunneilla keskustellen sekä kyselyin.

2.3.1 Oppimisprosessi

Oppimisprosessissa on olennaista tahto ja kehittyvä taito toimia ja oppia yhdessä. Oppilas tuottaa mielekästä ja merkityksellistä tietoa ja taitoja itselleen sekä yksin että yhdessä toisten kanssa. Tietojen ja taitojen oppiminen on kumuloituvaa, ja se vaatii usein pitkäjänteistä ja tavoitteellista harjoittelua.

Oulunkylän yhteiskoulussa opiskelu pyritään oppimisen tavoitteet tekemään mahdollisimman läpinäkyviksi ja saada opiskelijat itse asettaman tavoitteita. Pyrimme kannustamaan työntekoon ja vastuun ottamiseen omista opinnoista heti kouluun tultaessa.

Tavoitteena on laadukas oppiminen. Siinä on olennaista oppilaan aktiivinen ote ja tiedon prosessointi siten, että uudet tiedot integroidaan aikaisempiin tietoihin ja myös se, että oppilas pystyy arvioimaan oppimaansa analyyttisesti ja kriittisesti.

Hyvä oppimisprosessi on innostava, leikkisä, kokeileva ja herättää uteliaisuutta. Oppilasta rohkaistaan esittämään omaperäisiä ideoita, kysymään ja kyseenalaistamaan sekä argumentoimaan. Yhdessä tekeminen, ideoiden rohkea kehittely ja jakaminen ovat lähtökohtana innovatiiviselle oppimiselle ja uusien ideoiden syntymiselle. Oppilaat motivoituvat elämän mittaiseen oppimiseen.

Oppilaiden vastuun ottamista omien oppimistulosten laadusta ja opiskeluprosessista pyritään tukemaan ja edistämään. Itsesäätelyllä tarkoitetaan sitä, että tarvittaessa oppilas pystyy oman opiskeluprosessinsa muokkaamiseen, jos aiempi toiminta ei johda tavoiteltuun lopputulokseen.

Tavoitteenamme on tukea oppilaan etenemistä omien tavoitteidensa ja kykyjensä mukaisesti. Oppilas saa palautetta tavoitteidensa saavuttamisesta. Palautteen avulla oppilas voi muokata omia tavoitteitaan ja opiskelustrategioitaan opiskelun aikana.

Koulussa on kannustava, avoin ja turvallinen ilmapiiri, jossa kaikki oppivat ja kehittyvät. Pedagogista osaamistaan ja asiantuntemustaan käyttäen opettaja vastaa oppimiskokonaisuuden ohjauksesta sekä luo puitteet ja viitekehyksen ajattelun kehittämiselle. Koulussa tapahtuvan ja vapaa-ajalla tapahtuvan oppimisen raja hälvenee. Oppiminen autenttisissa tilanteissa vahvistuu, mikä auttaa soveltamaan ja yhdistämään koulussa opittuja tietoja ja taitoja arkielämään.

Oulunkylän yhteiskoulussa on tavoitteena oppilaiden sisäisen motivaation kehittäminen. Sisäinen motivaatio liittyy oppilaiden haluun oppia. Motivaation rakentamisessa on olennaista oppilaiden mahdollisuus vaikuttaa oppimisprosessiinsa ja kokea opiskeltava asia itselleen merkitykselliseksi. Motivaatio rakentuu vuorovaikutuksessa oppimisympäristön kanssa. Myönteiset tunteet ovat yhteydessä opiskeluprosessin sujuvuuteen ja opintojen etenemiseen. Oppilaille pyritään luomaan tasavertainen ja reilu, jokaista oppilasta arvostava ja kuunteleva tunnelma. Oulunkylän yhteiskoulussa pyritään myös tarjoamaan oppimisen elämyksiä mahdollisuuksien mukaan.

2.3.2 Tiedonkäsitys

Oppiminen tulevaisuuden koulussa perustuu käsitykseen siitä, että tietoa on kaikkialla, se muuttuu kaiken aikaa ja on verkostojen välityksillä vapaasti kaikkien saatavilla sekä muokattavissa. Tiedon luotettavuuden kriittinen arviointi korostuu. Tiedon merkityksellisyys vahvistuu, kun se on osa oppilaan tietorakenteita ja ajattelun taitoja.

Verkostoissa tieto hajautuu. Tarvitaan taitoa hahmottaa kokonaisuuksia sekä erottaa olennainen tieto epäolennaisesta. Oppilaiden tiedonhankinnan ja -hallinnan sekä tiedon soveltamisen taidot korostuvat, ja he kykenevät myös itse tuottamaan tietoa ymmärrettävässä muodossa.

2.3.3 Yhteisöllinen oppiminen

Koulu on monenlaisten oppijoiden yhteisö, jossa arvostetaan jokaisen jäsenen rakentavaa osallisuutta. Yhdessä oppiminen edistää oppilaiden luovan ja kriittisen ajattelun taitoja ja ongelmanratkaisutaitoja sekä kykyä ymmärtää erilaisia näkökulmia.

Yhteisöllinen oppiminen ja tiedonrakentaminen luovat pohjan yksilön sosiaaliselle kasvulle ja vastuulliselle toiminnalle tulevaisuuden yhteiskunnan jäsenenä. Oppimisen kautta syntyy kulttuurinen ja yhteiskunnallinen osallisuus.

Tietotekniset välineet ja alustat mahdollistavat uudella tavalla yhteisöllisen oppimisen.

Oulunkylän yhteiskoulussa pyritään yhteishenkeä vahvistamaan eheyttävällä toiminnalla ja ryhmäyttämisen metodein lukuvuoden aikana. Erityistä huomiota kiinnitetään koulunkäynnin aloittaviin 7. luokkalaisiin syyslukukauden alussa. Oppilaita rohkaistaan avoimeen vuorovaikutukseen ja toimintaan koulun eri yhteisöissä.

Ryhmäjaot koulussa pyritään muodostamaan mahdollisimman joustaviksi. Ongelmia pyritään ennaltaehkäisemään ja niihin puuttumaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Koulun henkilökunnan toimiva ja joustava resursointi antaa tukea työskentelyyn. Tieto ja viestintälaitteiden monipuolisen käytön opiskelu ja pätevä tuki lisäävät yhteisöllisen oppimisen muotoja.

Yhteisöllisen oppimisen periaatteita toteutetaan käyttämällä monipuolisia oppimisen ja arvioinnin metodeja, muun muassa vertaisarviointi ja sen kehittäminen. Toiminnan kautta, yhteiset säännöt, juhlat ja koulun tapahtumat, luodaan oppilaille kokemuksia yhteisöön kuulumisesta.

2.3.4 Oppimisstrategia

Oppimisstrategiat ovat tiedon hankkimiseen, käsittelyyn ja mieleen palauttamiseen liittyviä prosesseja. Yksilölliset oppimisstrategiat helpottavat oppijaa oppimaan ja siirtämään jo opittua uusiin tilanteisiin. Oppija voi muuttaa strategiaansa tiedostettuaan sen, ja hän voi valita eri strategian uusiin tilanteisiin. Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Minäkuva, pystyvyyden tunne ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen.

Opettaja ohjaa oppilasta erilaisten oppimisstrategioiden valintaan ja niiden toimivuuden arviointiin. Opettaja reflektoi myös omaa ohjaustapaansa ja sopeuttaa ohjauksensa oppilaiden erilaisten tarpeiden ja oppimistilanteiden mukaisesti käyttäen monipuolisia ja vaihtelevia työtapoja. Opettaja luo yhdessä oppilaiden kanssa oppimisympäristön, jossa oppilas aktiivisesti ohjaa ja reflektoi itse omaa oppimistaan sekä ottaa vastuuta omasta oppimisestaan.

Monipuolisen, myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa sekä oppimista tukevaa että kiinnostuksen kohteita laajentavaa vuorovaikutusta. Oulunkylän yhteiskoulussa oppiminen koetaan jatkuvana prosessina, joka sisältää erilaisia oppimisen ja työskentelyn tapoja. Näitä ovat esimerkiksi oman materiaalin ja havaintojen tuottaminen itsenäisesti tai ryhmän jäsenenä. Opetuksessa ohjataan oppilaat tekemään omia kysymyksen asetteluja ja arvioimaan tuotetun ja löydetyn tiedon luotettavuutta. Oppilaita ohjataan tunnistamaan käsiteltyyn aiheeseen liittyvä aiemmin omaksuttu tieto ja syventämään sitä omassa tavoitteellisessa oppimisprosessissa.

Oppilaat otetaan mukaan opetuksen suunnitteluun oppiaineiden sisällä sekä koko koulun tasolla. Oppilaita ohjataan asettamaan omia tavoitteita ja opettajan tehtävänä on tukea oppilasta tavoitteiden saavuttamisessa ja oman oppimisstrategian kehittämisessä. Oppilas osallistuu omien tavoitteidensa saavuttamisen ja oppimisprosessinsa arviointiin. Monipuolisen oppimisprosessin toteutumista arvioidaan vuosittain keskusteluilla ja kyselyillä. Arvioinnin toteuttamiseksi voidaan järjestää koko koulua koskevia erityisiä teematunteja.

Oppilaat työskentelevät kokoonpanoltaan vaihtelevissa ryhmissä ja ryhmien muodostamisessa pyritään kiinnittämään huomiota siihen, että kaikki opiskelijat voisivat kokea onnistumisen elämyksiä. Oppilaiden toisilleen antama vertaistuki tukee erinomaisesti yhteisöllistä oppimista.

3 Perusopetuksen tehtävät ja tavoitteet

3.1 Perusopetuksen tehtävä

Oulunkylän yhteiskoulu tarjoaa oppilaille laajan yleissivistyksen ja mahdollisuuden oppivelvollisuuden suorittamiseen. Koulu antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Se ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin.

Perusopetuksella on opetus- ja kasvatustehtävä, yhteiskunnallisen tehtävä, kulttuuritehtävä sekä tulevaisuustehtävä.

Oulunkylän yhteiskoulu edistää toiminnassaan tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opetus- ja kasvatustyötä kehitetään inkluusioperiaatteen mukaisesti; koulun toiminta on esteetöntä ja se mahdollistaa kaikkien oppilaiden hyvän oppimisen. Oppilaiden oppimista, kehitystä ja hyvinvointia tuetaan yhteistyössä kotien kanssa.

Perusopetuksen kulttuuritehtävää Oulunkylän yhteiskoulussa toteutetaan edistämällä monipuolista osaamista ja tukemalla oppilaita oman identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa.

Oulunkylän yhteiskoulun tulevaisuustehtävänä on edistää osallisuutta ja kestävää elämäntapaa sekä tukea oppilaan kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Oppilaan myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina sekä yhteisön jäseninä vahvistetaan.

3.2 Koulun kasvatus- ja oppimistavoitteet sekä koulun toiminta-ajatus

Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnallisista tavoitteista säädetään perusopetuslaissa sekä tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa (Perusopetuslaki 2 § ja valtioneuvoston asetus (422/2012) 2–4 §). Tavoitteet ohjaavat opetussuunnitelman perusteiden kaikkien osa-alueiden laadintaa.

Valtioneuvoston asetuksessa säädetyt tavoitteet ohjaavat tarkastelemaan opetusta kokonaisuutena, joka rakentaa tässä ajassa tarvittavaa yleissivistystä ja luo pohjaa elinikäiselle oppimiselle. Tiedonalakohtaisen osaamisen lisäksi tulee tavoitella oppiainerajat ylittävää osaamista. Tähän pohjautuen opetussuunnitelman perusteissa määritellään tavoitteet ja sisällöt sekä yhteisille oppiaineille että tavoitteet oppiaineita yhdistäville laaja-alaisille osaamisalueille ja monialaisille

oppimiskokonaisuuksille. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää suunnitelmallisuutta ja tavoitteiden toteutumisen arviointia.

3.3 Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten oppilaat käyttävät tietojaan ja taitojaan, vaikuttavat oppilaiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Laaja-alaisen osaamisen lisääntynyt tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu, työnteko sekä kansalaisena toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista.

Arvot, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan osaamisen kehittymiselle. Kukin oppiaine hyödyntää oman tiedon- ja taidonalansa sisältöjä ja menetelmiä. Osaamisen kehittymiseen vaikuttavat sekä ne sisällöt, joiden parissa työskennellään, että erityisesti se, miten työskennellään ja miten oppijan ja ympäristön vuorovaikutus toimii.

Laaja-alaisten osaamiskokonaisuuksien yhteisenä tavoitteena on tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestävän elämäntavan edellyttämää osaamista oppilaiden ikäkausi huomioiden. Erityisen tärkeätä on rohkaista oppilaita tunnistamaan oma erityislaatunsa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

3.3.1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Minäkuva, pystyvyyden tunne ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen.

Ajattelutaidot ovat laaja-alaista osaamista, jota oppilas tarvitsee tiedon hallintaan, käyttämiseen, soveltamiseen sekä uuden tiedon luomiseen, ongelmanratkaisuun, päättelyyn ja päätöksentekoon. Näiden taitojen mallintaminen ja ohjaaminen on keskeistä kaikkien oppiaineiden opiskelussa koko perusopetuksen ajan.Tiedon siirtämisen sijaan opiskelussa painotetaan erilaisten ajattelun taitojen harjoittelua. Ymmärrys eri oppiaineiden sisällöistä ja niiden välisistä suhteista syvenee ja monimuotoistuu.

Ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja kehitetään sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti. Oppilaita kannustetaan rohkeaan innovatiiviseen ja uutta luovaan ajatteluun, jolloin oppilaat voivat käyttää kuvittelukykyään ja oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti. Leikit, pelillisyys, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun. Ajattelun ja

oppimaan oppimisen taitojen kehittymisen kannalta on tärkeää, että oppilas saa monipuolisesti palautetta koko oppimisprosessin ajan ja taitojen kehittyminen tehdään näkyväksi.

Ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymisessä on keskeisessä osassa opettajien välinen yhteistyö. Opettajat jakavat ja kehittävät jatkuvasti yhdessä erilaisia opetustapoja- sekä menetelmiä omien kokemusten sekä saadun palautteen perusteella.

Opetuksessa käytetään monipuolisia työtapoja. Oppilaille annetaan on myös mahdollisuus valita ja suunnitella oppimisprojekteja sekä esittämistapoja.

Oppitunneilla harjoitellaan oppiaineelle tyypillisiä tiedon esitystapoja. Lisäksi harjoitellaan opiskelutekniikoita ja vastaustekniikkaa oppiainekohtaisesti.

3.3.2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Helsingissä oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, katsomuksellisesti ja kielellisesti moninainen. Monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttää kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen suomen- ja ruotsinkielistä kulttuuriperintöä sekä omia kulttuurisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. He ymmärtävät oman taustansa merkitystä ja oman paikkansa sukupolvien ketjussa. Oppilaat tunnistavat, miten kulttuurit ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä miten media muokkaa kulttuuria. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä.

Oppilaat kehittävät sosiaalisia ja vuorovaikutustaitojaan sekä itseilmaisua kielestä riippumatta. Oppilaat oppivat argumentoimaan ja esittämään mielipiteensä rakentavasti. He oppivat asettumaan toisen asemaan ja tarkastella asioita sekä tilanteita eri näkökulmista.

Oppilaat oppivat ilmaisemaan tunteitaan, näkemyksiään, ajatuksiaan ja ideoitaan eri tavoin. Oppilaat saavat rohkeutta esiintyä eri tilanteissa ja olla luovia. Oppilaat osaavat käyttää kielellisiä, kehollisia, visuaalisia sekä musiikin keinoja ilmaisussaan. Oppilaat tutustuvat taiteen eri ilmenemismuotoihin ja löytävät nautintoa ja iloa niistä. Oppilaita ohjataan tarkkailemaan ja tekemään havaintoja ympäristön esteettisyydestä.

Koulun hengen ja perinteiden mukaisesti oppilaat osallistuvat koulun juhlien, teemapäivien, esitysten, päivänavausten ja julkaisujen tuottamiseen. Oppilaita kannustetaan ja ohjeistetaan omien tapahtumien ja yhteisöllisten projektien toteuttamiseen.

Koulu on keskeinen osa Oulunkylän paikallista yhteisöä. Tätä yhteyttä ylläpidetään tekemällä yhteistyötä ja verkostoitumalla paikallisten yritysten ja yhteisöjen kanssa. Eri taideaineiden projekteilla

vahvistetaan yhteisöllisyyttä Oulunkylässä ja tehdään yhteistyötä Oulunkylän muiden toimijoiden (esim. muut koulut, päiväkodit, vanhustenhuolto) kanssa.

Oulunkylän ja koulun historiaan ja perinteisiin tutustutaan opetuksessa oppilaita osallistavia menetelmiä käyttäen.

Kaikessa koulun toiminnassa arvostetaan oppilaiden erilaisia kulttuurisia juuria ja kannustetaan syventämään niiden tuntemusta. Erilaiset kulttuurit nähdään rikkautena koulun toiminnassa.

3.3.3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia.

Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä, kehittävät tunnetaitojaan ja kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. Oppilaat oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesäätelyä. Arjen rytmit ja rutiinit edistävät terveyttä.

Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa. Oppilaita ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Lisäksi opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan sekä fyysisessä ympäristössä että sosiaalisessa mediassa. Helsingissä kiinnitetään erityisesti huomiota liikenneturvallisuuteen ja itsenäiseen liikkumiseen kaupunkiympäristössä.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa lähiympäristön teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta omassa elämässään tehtäviin teknologisiin valintoihin.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen.

Oppilaat osallistuvat koulun toiminnan ja järjestyssääntöjen laatimiseen oppilaskunnan ja luokkayhteisön osana. Luokanvalvojan johdolla ohjataan oppilaat kantamaan vastuuta koulun yhteisön jäseninä. Oppiaineittain asetetut tavoitteet ja niiden itsearviointi ohjaa oppilaita suunnittelemaan omaa ajankäyttöään ja opiskelua.

Koulu tekee yhteistyötä eri paikallisten toimijoiden kuten nuorisopoliisin ja nuorisotyön kanssa päihde-, turvallisuus- ja liikennekasvatuksessa. Arjen taitojen hallintaa vahvistetaan oppiainekohtaisten sisältöjen mukaisesti sekä ilmiöpohjaisten oppimisprojektien avulla.

Itsestä huolehtimisen taitoihin kuuluuvia kauniita käytöstapoja vahvistetaan luokkien yhteisillä keskusteluilla. Oppilailla on mahdollisuus osallistua kouluruokailun kehittämiseen ruokalatoimikunnassa.

Koulun monet oppilaiden muodostamat toimikunnat tarjoavat mahdollisuuden vahvistaa sosiaalisia taitoja. Lukuvuoden alussa alkavilla ryhmäytyksillä luodaan pohja hyvän luokkahengen syntymiselle ja sitä seurataan kautta lukuvuoden kyselyillä sekä luokanvalvojan ohjaamissa keskusteluissa. Tarvittaessa koulun oppilashuollon henkilöstö voi tukea hyvän yhteishengen muodostumisessa.

3.3.4 Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan monenlaisten viestien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito on kykyä hankkia, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Monilukutaidon kehittämiseen kuuluu aina myös eettisten kysymysten tarkastelua ja pohdintaa kulttuurisesti moninaisessa maailmassa.

Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja kuten peruslukutaito, kirjoitustaito, numeraalinen lukutaito, kuvanlukutaito, medialukutaito ja digitaalinen lukutaito. Laajaan tekstikäsitykseen perustuen tietoa voidaan tuottaa ja esittää sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla. Viestejä voidaan ottaa vastaan ja välittää esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa. Oppilaat voivat harjoittaa taitojaan niin perinteisissä kuin monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Taidon kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden yhteistyötä. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään

ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen.

3.3.5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen (TVT) osaaminen on tärkeä kansalais- ja työelämätaito ja osa monilukutaitoa. Perusopetuksessa se on oppimisen kohde ja väline. Kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Digitaalisuutta hyödynnetään suunnitelmallisesti kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella:

- tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteiden ja keskeisten käsitteiden ymmärtäminen sekä käytännön tietoteknologisten taitojen kehittäminen
- tieto- ja viestintäteknologian vastuullinen, turvallinen ja ergonominen käyttö
- tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä
- tieto- ja viestintäteknologian käyttö vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa

Työskentelyssä tuetaan oppilaiden omaa aktiivisuutta ja ohjataan itselle sopivien työtapojen ja oppimisstrategioiden löytämiseen. Tieto- ja viestintäteknologian avulla oppilaat voivat tehdä omia ajatuksiaan, ideoitaan ja oppimistaan näkyväksi sekä kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja. Oppilaita ohjataan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa.

Oppilaat oppivat tuntemaan erilaisia tietoteknologian sovelluksia ja käyttötarkoituksia. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Oppilaat oppivat arvioimaan tietoteknologian vaikutusta kestävään kehitykseen ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. He oppivat hahmottamaan digitalisaation merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Tieto- ja viestintäteknologiataitojen kehittymisessä on keskeisessä osassa opettajien oma tietotekninen osaaminen. Tätä kehitetään erilaisilla koulutuksilla sekä jakamalla käyttökokemuksia ja hyväksi havaittuja työtapoja.

Ensimmäisen lukuvuoden alussa harjoitellaan koulussa käytettävien tietojärjestelmien peruskäyttö. TVT-taitoja syvennetään oppitunneilla oppiainekohtaisten opetussuunnitelmien mukaisesti.

3.3.6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilaat saavat perusopetuksessa valmiuksia ja kokemuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaat perehtyvät yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin rakenteisiin ja toimintatapoihin.

Koulussa opetellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaita ohjataan suunnittelemaan työprosesseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti sekä kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen. Oppilailla on myös mahdollisuus osallistua erilaisiin toimikuntiin, joissa on mahdollista harjoitella suunnitelmallista toimintaa erilaisten tapahtuma- ja kehityshankkeiden kautta.

Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta ja yhteistyöstä sekä koulun että koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Helsingissä on erilaisia ja monipuolisia vaihtoehtoja yritystoimintaan tutustumiseen sekä koulujen ja yritysten yhteistyöhön. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavia vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Tavoitteena on auttaa oppilasta oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkitys, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oma vastuu yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Valinnaisten oppiaineiden kautta oppilailla on myös mahdollista tutustua yritystoimintaan sekä paikallisiin yrityksiin.

Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämätuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkitys oman työuran kannalta. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita ja tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti. Peruskoulussa työelämään tutustutaan koulun ulkopuolella suoritettavan tutustumisjakson aikana. Työnantaja antaa arvion työsuorituksesta koululle.

3.3.7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Perusopetuksen aikana oppilaille syntyy luottamus omiin vaikutusmahdollisuuksiin sekä motivaatio ja taito toimia kestävän tulevaisuuden edistämiseksi. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas kehittää ekososiaalista sivistystään ja hän oppii ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkityksen paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.

Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Opetus tarjoaa mahdollisuuden luovuuteen ja uusien innovaatioiden ja ideoiden kehittelyyn ja niiden toteutukseen. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun näkökulmista. Kestävän tulevaisuuden oppimisympäristö kehittää oppilaan ympäristöherkkyyttä.

Kestävän tulevaisuuden rakentamisessa keskeistä on yhteinen ja yksilön oma vastuunotto itsestään, toisista ja maailmasta ympärillään. Kestävän tulevaisuuden taitoihin kuuluu taito elää muuttuvassa ja epävarmassa maailmassa. Tähän liittyy muutokseen sopeutumisen kyky, uusien ratkaisujen etsiminen sekä joustavan ajattelun ja toiminnan taito. Kestävän tulevaisuuden kasvatus rakentaa oppilaan kokemusta oman elämän merkityksellisyydestä ja ymmärrystä niistä asioista, joista hyvä ja merkityksellinen elämä koostuu.

Oppilailla on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa koulun toimintaan sekä kehittämiseen eri tavoin. Koulun oppilaskunta, tukioppilastoiminta sekä monet muut toimikunnat ovat vakiintuneita osia koulun toimintaa. Toimintoja kehitetään jatkuvasti jakamalla hyviä käytäntöjä sekä vuosittain kerätyn palautteen perusteella.

4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

4.1 Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

Oulunkylän yhteiskoulun toimintakulttuuri rakentuu koulun perinteiden, yhteisten arvojen ja koulun toiminta-ajatuksen ohjaamana. Toimintakulttuuri ilmenee yhteisön käytännöissä ja päivittäisessä toiminnassa. Jokainen työyhteisön jäsen sitoutuu yhteisiin arvoihin ja yhteisöllisen toimintakulttuurin rakentamiseen. Koulun aikuisten tapa toimia välittyy oppilaille, jotka omaksuvat kouluyhteisön arvoja, asenteita ja tapoja. Lähtökohtana on toisia kunnioittava ja arvostava käyttäytyminen. Tavoitteena on toimintakulttuuri, joka edistää oppimista, osallisuutta, tasa-arvoa, hyvinvointia ja kestävää elämäntapaa. Perusopetuksessa kaikki koulun käytännöt rakennetaan tukemaan opetus- ja kasvatustyölle asetettuja tavoitteita.

Yhteisön kaikki jäsenet osallistuvat toimintakulttuurin kehittämiseen. Toimintakulttuurin kehittämisen edellytyksenä on toisia arvostava, avoin ja vuorovaikutteinen keskustelu. Oppilaan yhtenäisen ja

onnistuneen koulupolun toteuttamiseksi Oulunkylän yhteiskoulu tekee yhteistyötä alueen alakoulujen kanssa erityisesti nivelvaiheessa. Koulu edistää avointa, aktiivista ja rakentavaa yhteistyötä huoltajien kanssa. Huoltajilla on mahdollisuus osallistua koulun toimintakulttuurin kehittämiseen vanhempainyhdistyksessä, vanhempainilloissa sekä osallistumalla koulun tapahtumien järjestämiseen. Vanhemmat voivat halutessaan muodostaa luokkatoimikuntia luokkakohtaisten hankkeiden toteuttamiseksi. Koulu tiedottaa toiminnastaan vanhempainilloissa, kotisivuilla ja Wilma-järjestelmässä.

Oppilaat osallistuvat myönteisen toimintakulttuurin luomiseen luokkayhteisön ja oppilaskunnan jäseninä. Oppilaskunta osallistuu koulun vuosittaisten toimintasuunnitelmien laatimiseen ja lukuvuoden toiminnan arviointiin. Oppilaat vaikuttavat koulun toimintaan myös ympäristöryhmän ja tukioppilastoiminnan kautta. Koulu tukee ja kannustaa oppilaiden omien kouluyhteisön viihtyisyyttä ja ilmapiiriä kehittävien hankkeiden toteuttamista. Tavoitteena on kaikkia osallistava ja oppimiseen kannustava ilmapiiri.

Toimintakulttuurin kehittämiseksi koulu kerää lukuvuosittain palautetta luokkakohtaisilla ja koko koulu- ja opettajayhteisön kattavilla kyselyillä ja keskusteluilla. Lukuvuoden päätteeksi järjestettävässä opettajien kokouksissa kootaan annettu palaute koulun johtoryhmän johdolla tulevan lukuvuoden toiminnan suunnittelun pohjaksi. Johtamisella on keskeinen merkitys yhteisöllisen toimintakulttuurin sekä työyhteisön ammatillisuuden kehittämisessä. Toimintakulttuurin arvioinnin tavoitteena on pohtia sen vaikutuksia koulun pedagogisiin käytäntöihin ja tunnistaa myös ei toivottuja piirteitä ja korjata niitä.

4.2 Toimintakulttuuria ohjaavat periaatteet

Perusopetuksen toimintakulttuurin periaatteiden tehtävänä on tukea opetuksen järjestäjiä ja kouluja toimintansa suuntaamisessa. Periaatteet on kuvattu ajatellen erityisesti koulun toimintaa. Opetuksen järjestäjän tehtävänä on luoda edellytykset periaatteiden toteutumiselle kouluissa ja kehittää omaa toimintakulttuuriaan samassa suunnassa. Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, *osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä tukevia ratkaisuja*[22] sekä hyvinvointia ja kestävää elämäntapaa. Periaatteiden toteuttamiseksi tarvitaan paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien huomioon ottamista, yhteistyötä huoltajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä.

4.2.1 Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Koulu toimii oppivana yhteisönä ja kannustaa kaikkia jäseniään oppimiseen. Oppiva yhteisö kehittyy dialogin avulla. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä. Tavoitteiden

[22] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi ja kiireettömyys edistävät yhteisön oppimista. Sitä tukee kodeilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute. Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen. Pedagogisen ja jaetun johtamisen merkitys korostuu, ja johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksistä huolehtimiseen.

Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä ja toinen toisiltaan oppimiseen. Se luo edellytyksiä myös tutkimiseen ja kokeilemiseen sekä innostumisen ja onnistumisen kokemuksiin. Yhteistyön lähtökohtana ovat yhteisön jäsenten hyvät yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, joita opitaan ennen kaikkea arjen luonnollisissa kohtaamisissa. Näissä aikuisten malli ja esimerkki ovat erityisen tärkeitä[23].

Tunne- ja vuorovaikutustaidot ovat oppimisen tavoite eri oppiaineissa ja ne sisältyvät myös laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuteen[24]. Oppituntien lisäksi tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu arkisissa tilanteissa on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria.

Yhteisö rohkaisee jokaista jäsentään yrittämään ja oppimaan myös virheistä. Se antaa sopivia haasteita ja tukee vahvuuksien löytämistä ja hyödyntämistä. Yhteisön jäseninä oppilaat voivat luoda myönteisen ja realistisen käsityksen itsestään ja kehittää luontaista kokeilun ja tutkimisen haluaan. Oppivassa yhteisössä ymmärretään fyysisen aktiivisuuden merkitys oppimiselle ja irrottaudutaan istuvasta elämäntavasta. Siinä arvostetaan työhön syventymistä, oppimisessa tarvittavaa ponnistelua ja työn loppuunsaattamista.

4.2.2 Hyvinvointi ja turvallinen arki

Oppivan yhteisön rakenteet ja käytännöt edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja luovat siten edellytyksiä oppimiselle. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen koulutyöhön ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Oppilaiden vertaissuhteiden aktiivinen tukeminen, myönteiset yhteiset kokemukset ja merkityksellisyyden tunne yhteisön jäsenenä tukevat kouluun kiinnittymistä[25]. Toiminnassa otetaan huomioon yhteisön jäsenten yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus sekä yhteisön tarpeet. Koulun käytännöt ovat joustavia ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Liikkuminen sekä mielen hyvinvointia edistävät yhteiset toiminnat ovat luonteva osa jokaista koulupäivää. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on tärkeä osa toimintakulttuuria.

Oppilailla on yhdenvertainen mahdollisuus saada ohjausta sekä tukea kehitykseensä ja oppimiseensa sekä yksilöinä että ryhmän jäseninä. Yhteisössä arvostetaan hyväntahtoisuutta ja

[23] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[24] Perusopetuslaki 11 §, 14 § (628/1998), Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 6 §
[25] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

ystävällisyyttä. Kiusaamista, häirintää[26], väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan. Koulutyössä pyritään arjen ennakoitavuuteen ja kiireettömyyteen. Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus rakentavat luottamusta. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä ympäristön viihtyisyys edistävät työrauhaa.

1.1.1 Hyvinvointi ja turvallinen arki Oulunkylän yhteiskoulussa

Vastuu hyvinvoinnin ja turvallisuuden toteutumisesta kuuluu kaikille kouluyhteisössä. Kodin ja koulun yhteistyöllä on tässä keskeinen rooli. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria. Oulunkylän yhteiskoulussa toimii opiskeluhuoltoryhmän lisäksi hyvinvointitiimi, joka suunnittelee ja vahvistaa oppilaiden ryhmäytymistä, vertaissuhteiden syntymistä ja tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä.

Koulun rakenteet ja käytännöt ovat joustavia ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Liikkuminen ja muu toiminnallisuus ovat luonteva osa jokaista koulupäivää. Toiminnassa otetaan huomioon yhteisön jäsenten yksilöllisyys ja tasa- arvoisuus sekä yhteisön tarpeet.

Turvallinen ja ilmapiiriltään ystävällinen toimintakulttuuri tukee opettajan ja oppilaan välistä sekä oppilaiden keskinäistä vuorovaikutusta ja edistää oppilaan hyvinvointia. Koulutyössä pyritään ennakoitavuuteen ja arjen hallintaan. Tunne- ja vuorovaikutustaidot kehittyvät myös arjen kohtaamisissa.

Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus rakentavat luottamusta. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä ympäristön viihtyisyys edistävät työrauhaa. Hyvinvointia ja turvallisuutta arvioidaan ja kehitetään Oulunkylän yhteiskoulussa opettaja-, henkilö- sekä oppilaskunnan hallituksen säännöllisillä tapaamisilla. Koulussa järjestetään säännöllisesti oppilaskunnan hallituksen ja rehtoreiden yhteiset aamukahvit, jolloin oppilaskunnan hallitus keskustelee rehtoreiden kanssa oppilaskunnan kannalta merkityksellisistä seikoista. Oppilaskunnan kanssa käsitellään yhdessä myös erilaisten kyselyiden perusteella esiin nousseita kysymyksiä ja aiheita.

Kiusaamista, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan. Peruskoulussa on laadittu yhteistyössä oppilaskunnan kanssa järjestyssäännöt. Oulunkylän yhteiskoulussa noudatetaan voimassa olevaa suunnitelmaa oppilaiden ja opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Oppilaitoksen turvallisuutta sekä toimintaa erilaisissa kriiseissä ja väkivaltatilanteissa ohjaa Oulunkylän yhteiskoulun kriisisuunnitelma.

Kouluun kiinnittymistä tuetaan arjen hyviksi koetuilla ja selkeillä rakenteilla. Lisäksi koulun aikuiset toimivat malleina tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittymisessä sekä arjen kohtaamisissa että oppitunneilla.

[26] Perusopetuslaki 29 § (626/1998)

4.2.3 Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Vuorovaikutus, yhteistyö ja monipuolinen työskentely ovat yhteisön kaikkien jäsenten oppimista ja hyvinvointia edistäviä tekijöitä. Oppiva yhteisö tunnistaa oppimisen ja tiedon rakentumisen moninaisuuden ja toimii joustavasti. Se rohkaisee kokeilemiseen ja antaa tilaa eri ikäkausille ja oppijoille tunnusomaiselle toiminnallisuudelle, luovalle työskentelylle, liikkumiselle, leikille ja elämyksille.

Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri työtapoja ja oppimisympäristöjä ja työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään ulos luokkahuoneesta. Luodaan mahdollisuuksia projektimaiseen työskentelyyn ja kokonaisuuksien opiskeluun sekä yhteistyöhön koulun sisällä ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukevat oppilaiden kasvua hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Yhdessä tekeminen edistää oman erityislaadun tunnistamista ja taitoa työskennellä rakentavasti monenlaisten ihmisten kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta.

4.2.4 Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Koulu oppivana yhteisönä on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät. Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppivassa yhteisössä kotikansainvälisyys on tärkeä voimavara. Yhteisö arvostaa ja hyödyntää maan kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Se tuo esiin saamelaiskulttuurin ja eri vähemmistöjen merkityksen Suomessa. Se kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa. Yhteisössä tunnistetaan, että oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on perusoikeus. Kulttuuritraditioihin tutustutaan, erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan uusia tapoja toimia yhdessä.

Yksi kulttuurisen moninaisuuden ilmentymä on monikielisyys. Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Kielitietoisessa yhteisössä keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

1.1.1.1 Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus Oulunkylän yhteiskoulussa

Oulunkylän yhteiskoulu elää keskellä muuntuvaa ja monimuotoista kaupunkia sekä yhteiskuntaa. Helsingin monimuotoisuus näkyy koulussa. Koulun arjessa huomioidaan erilaiset kielenkehityksen tarpeet. Oppitunneilla toimitaan kielitietoisella tavalla, jolloin opetus on saavutettavaa kaikille oppijoille. Kielitarjonta Oulunkylän yhteiskoulussa on laaja ja kieliä kannustetaan käyttämään monipuolisesti.

Koulussa käytetään kieltä, joka kunnioittaa kaikkien ihmisarvoa. Paitsi aikuisia myös oppilaita ohjataan huomioimaan kielenkäytössä sensitiivisyys ja käyttämään ilmaisuja, jotka edistävät ihmisen huomioimista kokonaisvaltaisena yksilönä, ei esim. kulttuurinsa, etnisyytensä, uskontonsa tai ihonvärinsä edustajana.

4.2.5 Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Oppivan yhteisön toimintatavat rakennetaan yhdessä. Osallisuutta edistävä, ihmisoikeuksia toteuttava ja demokraattinen toimintakulttuuri luo perustan oppilaiden kasvulle aktiivisiksi kansalaisiksi.

Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. He saavat kokemuksia kuulluiksi ja arvostetuiksi tulemisesta yhteisön jäseninä. Yhteisö kannustaa demokraattiseen vuoropuheluun ja osallistumiseen sekä luo niille toimintatapoja ja rakenteita. Oppilaskuntatoiminta tarjoaa yhden tärkeän väylän oppilaiden osallistumiselle. Muut toimintamuodot kuten tukioppilas- ja kummitoiminta, vapaaehtoistyö tai erilaiset kestävän kehityksen toiminnat täydentävät sitä. Samalla ne vahvistavat yhteistyötä ja vuorovaikutusta koko kouluyhteisössä. Yhteistyö eri hallinnonalojen, seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventää käsityksiä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet eri maissa toimivien koulujen kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

1.1.1.2 Osallisuus ja demokraattinen toiminta Oulunkylän yhteiskoulussa

Oulunkylän yhteiskoulussa toimintatavat rakennetaan yhdessä. Yhteistyön muodot eri toimijoiden kanssa määritellään vuosittain Oulunkylän yhteiskoulun toimintasuunnitelmassa.

Oppilaskunta on Oulunkylän yhteiskoulussa aktiivinen toimija. Oppilaskunta muodostuu peruskoulun oppilaista sekä lukion opiskelijoista. Kouluasteet muodostavat omat hallituksensa, jotka suunnittelevat toimintaansa ohjaavan opettajan kanssa.

Koulussa toimii myös muita osallisuutta edistäviä ryhmiä ja rakenteita kuten esimerkiksi tukioppilaat ja ympäristöryhmä. Lisäksi oppilaiden edustajat kuuluvat johtokuntaan.

Osallisuuden tunne syntyy myös arkisissa kohtaamisissa, kuten oppitunneilla ja muussa koulun toiminnassa. Oppilaiden ideoita ja ajatuksia kysytään säännöllisesti ja niitä pyritään myös mahdollisuuksien mukaan toteuttamaan yhdessä.

Koulu toimii aktiivisessa yhteistyössä alueen nuorisotyön ja muiden toimijoiden kanssa ja osallistuu säännöllisesti alueen Ogeli-verkoston tapaamisiin. Verkostossa toimivat alueen koulujen rehtorit, seurakunta, nuorisotoimi, alueen kauppiaat sekä poliisi. Ogeli-verkosto lisää oppilaiden alueellista osallisuutta.

4.2.6 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä. Samanarvoisuus ei merkitse samanlaisuutta. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista.

Peruskouluaikana oppilaiden käsitys omasta sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta kehittyy. Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentumisessa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolitietoista. Yhteisö rohkaisee oppilaita tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

1.1.1.3 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo Oulunkylän yhteiskoulussa

Oulunkylän yhteiskoulussa edistetään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä. Koulussamme edistetään alueellista, kulttuurista ja sosiaalista yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Kouluyhteisömme edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee opiskelijoita oman identiteetin rakentumisessa.

Oulunkylän yhteiskoulussa on voimassa oleva tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jonka puitteissa joka kolmas vuosi toteutetaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely oppilaille sekä henkilöstölle. Esille nouseviin ongelmakohtiin, puutteisiin tai toiveisiin reagoidaan välittömästi ja ne kirjataan suunnitelman lyhyen aikavälin tavoitteisiin ja niiden mukaisiksi toimenpiteiksi.

4.2.7 Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestävän elämäntavan välttämättömyyden. Arjen valinnoillaan ja toimillaan koulu ilmentää vastuullista suhtautumista ympäristöön. Raaka-

aineita, energiaa ja luonnon monimuotoisuutta tuhlaavia materiaalivalintoja ja toimintatapoja muutetaan kestäviksi. Kestävän elämäntavan aineettomien tekijöiden merkitystä hyvinvoinnille korostetaan ja niille annetaan aikaa ja näkyvyyttä päivittäisessä koulutyössä.

Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestävää arkea.

Oppiva yhteisö rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle. Realistinen ja käytännöllinen asenne hyvän tulevaisuuden edellytysten muovaamiseen vahvistaa kasvamista vastuullisuuteen yhteisön jäseninä, kuntalaisina ja kansalaisina. Se rohkaisee oppilaita kohtaamaan avoimesti ja uteliaasti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta.

1.1.1.4 Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen Oulunkylän yhteiskoulussa

Oulunkylän yhteiskoulussa edistetään sosiaalista, kulttuurista, ekologista ja taloudellista kestävää kehitystä. Oppilaita ohjataan tunnistamaan kestävän kehityksen välttämättömyys ja etsimään ihmisen ja muun luonnon tulevaisuutta varmistavia ratkaisuja. Kouluyhteisössä rakennetaan toivoa hyvästä tulevaisuudesta ja koulun henkilöstö ja oppilaat osallistuvat kestävän tulevaisuuden toimintakulttuurin suunnitteluun ja kehittämiseen. Koulussa toimitaan raaka-aineita ja luonnonvaroja säästäen.

Realistinen ja käytännöllinen asenne kestävään kehitykseen vahvistaa kasvamista vastuullisuuteen. Se rohkaisee oppilaita kohtaamaan avoimesti ja uteliaasti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta. Oulunkylän yhteiskoulussa toimii ympäristöryhmä, jonka toimintaa ohjaa tiimin toimintasuunnitelma. Lisäksi koulussa toimii ruokalatoimikunta, joka toimii hävikin estämiseksi ja terveellisten ja kestävien ruokailutottumusten edistämiseksi.

4.3 Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan monenlaisia oppimisen tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Hyvä oppimisympäristö tukee oppilaan kasvua ja oppimista. Hyvä oppimisympäristö tukee oppilaan aktiivista osallistumista ja omien oppimispolkujen suunnittelua. Tavoitteena on monipuolinen ja pedagogisesti joustava oppimisympäristö, joka huomioi eri oppiaineiden ja oppijoiden erityistarpeet. Joustavilla järjestelyillä tuetaan oppilaan itsetuntoa ja motivaatiota. Yksilöllisten pedagogisten ratkaisujen avulla jokainen oppija saa onnistumisen elämyksiä ja sitä kautta innostusta oman osaamisensa kehittämiseen. Oppilaiden erilaiset tuen tarpeet otetaan huomioon

oppimisympäristöjä kehitettäessä. Opettajien ja oppilashuoltoryhmän yhteistyönä huolehditaan oppilaiden tuen tarpeen toteutumisesta.

Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Työtapojen valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineiden ominaispiirteet sekä laaja-alaisten osaamisen kehittäminen. Oppiaineille ominaisten työtapojen käyttö edistää sekä jäsentyneiden tietorakenteiden muodostamista että taitojen omaksumista.

Vaihtelevat työtavat ja monipuolinen arviointi tuovat oppimiseen iloa ja onnistumisen kokemuksia erilaisille oppijoille sekä antavat oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Erilaisilla työtavoilla luodaan mahdollisuuksia projektimaiseen työskentelyyn, kokonaisuuksien opiskeluun, toiminnallisuuteen ja monikanavaisuuteen. Työtapojen valinnalla tuetaan myös yhteisöllistä oppimista, jossa osaamista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppilaita ohjataan jakamaan tehtäviä keskenään ja olemaan vastuussa sekä henkilökohtaisista että yhteisistä tavoitteista. Yhteinen tavoitteiden ja arviointikriteerien pohdinta motivoi, ohjaa ja sitouttaa tavoitteiden mukaiseen työskentelyyn.

Oulunkylän yhteiskoulussa oppimisympäristöjä ja työskentelytapoja kehitetään ja arvioidaan opettajien ja oppilaiden yhteistyönä. Oulunkylän yhteiskoulu luo ja vahvistaa yhteyksiä lähiympäristön eri toimijoihin. Koulu kannustaa oppimiseen myös luokkahuoneen ulkopuolella ja tukee retkien toteuttamista koulun ulkopuolelle sekä toivottaa kotimaiset ja kansainväliset vieraat tervetulleiksi. Huoltajat voivat vaikuttaa osallistumalla vanhempainyhdistys Wandyn toimintaan ja järjestämällä tapahtumia yhdessä opetushenkilöstön kanssa. Oppilaita ohjataan vastuulliseen ja turvalliseen toimintaan kaikissa oppimisympäristöissä. Koulun selkeät työrauhasäännöt ja niiden johdonmukainen noudattaminen ohjaavat hyvään työrauhaan ja kaikille turvallisen oppimisympäristön varmistamiseen.

Tieto- ja viestintäteknologia on olennainen osa koulun oppimisympäristöä. Sen avulla vahvistetaan oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisen työskentelyn taitoja sekä tuetaan henkilökohtaisia oppimispolkuja. Koulu tarjoaa oppilaiden käyttöön riittävän määrän laitteita ja myös oppilaiden omia laitteita voidaan käyttää opetuksessa sovitulla tavalla. Yläasteen alkaessa kaikille oppilaille tarjotaan laitteiden ja keskeisten ohjelmistojen hyötykäytön opetusta. Opittuja taitoja vahvistetaan sekä sisäisessä että oppiaineita yhdistävässä monialaisessa opetuksessa. Oppilaat pääsevät monipuolisesti käyttämään opiskelussaan laitteita, ohjelmistoja, sisältöjä ja palveluita. Heidät opastetaan laitteiden vastuulliseen käyttöön, tietosuojan, lainsäädännön ja nettietiketin noudattamiseen. Myös opettajien riittävästä osaamistasosta huolehditaan, ja heitä ohjeistetaan myös tietoturvan huomioimiseen. Oulunkylän yhteiskoulussa tietosuojan ja -turvallisuuden huomioiminen sekä lain mukainen eettisesti kestävä toimintakulttuuri on perustava lähtökohta sähköisten oppimisympäristöjen hyödyntämisessä.

Tieto- ja viestintäteknologia nähdään ajattelun taitojen ja itseilmaisun kehittämisen välineenä, joka tarjoaa mahdollisuuden myös oppilaskohtaisten oppimisympäristöjen luomiseen. Monimuotoinen mediakulttuuri otetaan huomioon oppimisympäristöjen kehittämisessä. Oppilaita rohkaistaan omaan sisällön tuotantoon ja teknologian kehittämiseen ja esittelemiseen koulun tapahtumissa.

4.4 Opetuksen eheyttäminen ja monialainen oppiminen

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöjä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voivat vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamisen tavoitteena on laaja-alaisen osaamisen vahvistaminen. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ovat opetusta eheyttäviä ja oppiaineiden yhteistyöhön perustuvia opiskelujaksoja. Niiden toteuttamisen tulee ilmentää koulun arvoja ja oppimiskäsitystä. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen edellyttävät yhteistyötä eri lähestymistapoja edustavien oppiaineiden kesken sekä koulun muun toiminnan hyödyntämistä. Kaikki oppiaineet ovat vuorollaan mukana oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa kulloisenkin kokonaisuuden edellyttämällä tavalla.

Oulunkylän yhteiskoulussa toteutetaan lukuvuosittain vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus, joka toteutetaan toimintasuunnitelmassa täsmennettävien oppiaineiden yhteistyönä tutkivan oppimisen menetelmiä hyödyntäen. Koululla on koko yläkoulun kattava suunnitelma, jonka avulla turvataan, että jokainen oppilas toteuttaa lukuvuoden aikana vähintään yhden pitkäkestoisemman monialaisen oppimiskokonaisuuden. Suunnitelmassa on mainittu, mitkä oppiaineet ovat vastuussa kokonaisuuksien suunnittelusta ja toteutuksesta eri luokka-asteilla. Toteutettavat oppimiskokonaisuudet kirjataan lukuvuosittain toimintasuunnitelmaan. Opetuksen eheyttämistä voidaan lisäksi toteuttaa muussa oppiaineiden välisessä yhteistyössä, toteuttamalla toiminnallisia teemapäiviä, tapahtumia, opintokäyntejä ja leirikouluja.

Lukuvuosittain valitaan opettajien ja oppilaiden yhteistyönä yhteinen teema, johon oppilaiden eri oppiaineissa ja niiden yhteistyönä toteuttamat ilmiökohtaiset oppimisprojektit liittyvät. Niiden opiskelussa käytetään eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ovat pitkäkestoisia, vähintään yhden opiskelujakson pituisia. Monialaisten oppimisjaksojen aikana syntyneitä tuotoksia esitellään muulle kouluyhteisölle ja huoltajille toimintasuunnitelmassa täsmettävällä tavalla, esimerkiksi tapahtumapäivien aikana. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa on apuna koulun käytössä oleva digitaalinen toimintaympäristö ohjelmistoineen. Monialaisessa opiskelussa käytetään eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä. Työskentelyote on tutkiva ja siinä käytetään mahdollisuuksien mukaan eri alojen asiantuntijoita sekä tieteenalojen menetelmiä ja lähteitä. Monialaisten eri ilmiöitä tutkivien oppimiskokonaisuuksien tavoitteet ja sisällöt johdetaan opetussuunnitelman tavoitteista ja oppilaan osaamista arvioidaan näiden pohjalta.

Oppilaat osallistuvat tutkimansa ilmiön tai aiheen valintaan, työtapojen ja esittämisen tapojen valintaan. Tutkivan monialaisen oppimisjakson alkaessa oppilaat asettavat tutkimuskysymykset yhdessä kunkin oppiaineen opettajan kanssa sekä arvioivat jakson aikana työskentelyään ja tavoitteiden saavuttamista. Opettaja kannustaa ja ohjaa oppilaita erilaisten ajattelu- ja oppimisstrategioiden käyttöön. Oppilas oppii erilaisia tapoja ajatella, toimia ja tarkastella maailmaa sekä löytää yhteyksiä ja merkityksiä tutkittavista ilmiöistä ja teemoista. Yhteisöllinen tiedon rakentaminen on keskeinen osa monialaisten tutkivan oppimisen kokonaisuuksien toteuttamista. Opettaja ohjaa oppilaita tiedon, tehtävien ja vastuualueiden jakamiseen. Jokainen oppilas voi edetä oman osaamisensa mukaisesti, hän saa merkittäviä tehtäviä yhteisessä oppimisprosessissa, kokee oman osuutensa tärkeäksi ja sitoutuu tavoitteelliseen oppimisprosessiin.

Opiskelussa käytetään erilaisia joustavia opetusjärjestelyitä ja siinä voidaan myös mahdollistaa eri-ikäisten oppilaiden työskentely yhdessä. Opettajan tehtävä on luoda oppimiselle edellytykset ja ohjata menetelmällisesti oppilaan oppimisprosessia sekä varmistaa, että oppilas ymmärtää opiskeltavan ilmiön liittyvät keskeiset käsitteet ja käsitehierarkiat. Työskentelyssä ja arvioinnissa painotetaan oppimisprosessia. Oppilaille annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystään oppimiskokonaisuuden aikana ja oppilaan osoittama osaaminen otetaan huomioon oppiaineissa annettavaa sanallista arviota tai arvosanaa muodostettaessa.

Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppilaiden osallistuminen suunnitteluun on välttämätöntä. Oppimiskokonaisuuksien tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on

- vahvistaa oppilaiden osallisuutta ja tarjota mahdollisuuksia olla mukana opiskelun tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa

- nostaa esiin oppilaiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä sekä luoda tilaisuuksia niiden käsittelyyn ja edistämiseen
- lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä ja työskennellä useiden eri aikuisten kanssa
- tarjota mahdollisuuksia yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön
- antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle sekä haastaa monenlaisiin vuorovaikutus- ja kielenkäyttötilanteisiin
- vahvistaa tietojen ja taitojen soveltamista käytäntöön sekä harjaannuttaa kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta
- innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.

5 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan kouluyhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestävää elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Hyvä opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutussuhde edistää kouluun kiinnittymistä[27]. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, opiskeluhuolto ja oppimisen tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle

[27] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjaukseen, opiskeluhuollon ja oppimisen tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ja poissaolojen suunnitelmallinen ennaltaehkäisy[28], sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ja didaktisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja opiskeluhuollollisen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on kouluyhteisön jäseninä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Oppilaan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Vapautus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluissa. Koulun tehtävänä on puuttua suunnitelmallisesti[29] poissaoloihin ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

1.1.2 Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen

Läsnäoloa tukeva koulun toimintakulttuuri edistää oppimista, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Poissaolojen ehkäiseminen on keskeisessä asemassa suunniteltaessa poissaoloihin liittyviä toimenpiteitä ja toimintamalleja. Poissaolojen ehkäisemisessä kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa tuetaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaankin tasolla.[30,31]

[28] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[29] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[30] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[31] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 - 6 § (1287/2013)

Koulussa opitaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja ryhmässä toimimisen taitoja osana oppiaineiden opetusta ja laaja-alaisen osaamisen kokonaisuutta. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelua varten voidaan paikallisesti laajentaa esimerkiksi terveystiedon tai muiden aineiden oppimäärää.[32]

Yhteisön kannustava ilmapiiri tukee oppilaiden aitoa toimijuutta sekä vertaissuhteiden muodostumista. Erityistä huomiota läsnäolon tukemiseen tulee kiinnittää opintojen nivelvaiheissa, jolloin kiinnittyminen uuteen yhteisöön on kesken.[33]

Opiskeluhuolto on yhteisöllistä ja yksilökohtaista työtä, jonka avulla huolehditaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaan hyvinvoinnista ja oppimisesta. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria ja arjen huolenpitoa, jonka avulla vahvistetaan oppilaan osallisuutta ja kokemusta kuulumisesta luokka- ja kouluyhteisöön. Opiskeluhuolto ulottuu kaikkeen koulutyöhön ja on kouluyhteisön aikuisten yhteinen tehtävä. Välittävä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä kiireettömyys ja kuulluksi tuleminen edistävät oppilaan kiinnittymistä yhteisöön. Poissaolojen ehkäisemistä, suunnitelmallista seurantaa ja niihin puuttumista koordinoi koulukohtainen opiskeluhuoltoryhmä osana yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön kokonaisuutta. Yhteisöllisen työn suunnittelussa on tärkeää varmistaa oppilaiden ja huoltajien osallisuus. [34,35]

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden varhainen havaitseminen sekä riittävä ja oikea- aikainen tuki ehkäisee poissaoloja. Oppimisen sujuminen, onnistumiset ja kannustava palaute tukevat kouluun kiinnittymistä.[36,37] Myös kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen ja niihin järjestelmällinen puuttuminen tukevat yksittäisen oppilaan ja koko yhteisön hyvinvointia ja kiinnittymistä koulutyöhön[38].

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, keskustelu läsnäolon merkityksestä ja tiedottaminen poissaolojen seurannasta ja puuttumisen käytännöistä tukee oppilaan läsnäoloa koulussa[39].

[32] Perusopetuslaki 11 §, 14 § (628/1998), Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 6 §
[33] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[34] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[35] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 - 6 § (1287/2013)
[36] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[37] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 - 6 § (1287/2013)
[38] Perusopetuslaki 29 § (626/1998)
[39] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

1.1.3 Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen

Opetuksen järjestäjä seuraa poissaoloja suunnitelmallisesti hyödyntäen koulutason tietoja. Opetuksen järjestäjä päättää poissaoloihin puuttumisen toimintamallissaan kenen tehtävänä ja miten on seurata koulun tasolla oppilaiden poissaoloja suunnitelmallisesti koulu-, luokka- ja yksilötasolla.[40]

On tärkeää, että poissaoloihin reagoidaan varhain poissaolon syystä riippumatta. Poissaolosta ilmoitetaan huoltajalle tai muulle oppilaan lailliselle edustajalle mahdollisimman pian.[41] Poissaolojen lisääntyessä tai pitkittyessä tulee olla viipymättä yhteydessä opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisiin[42]. Poissaolojen kohdennetusta seurannasta sovitaan yksilöllisesti[43,44].

1.1.4 Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen

Poissaolojen taustasyyt ovat moninaiset ja ne voivat liittyä niin yhteiskunnan, koulun, oppilaan kuin kodinkin tapahtumiin ja muutoksiin. Oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisten tukitoimien tarjoamiseksi on hyvä selvittää poissaolojen taustasyitä siinä määrin kuin se on mahdollista. Syiden selvittäminen ja vastuut sovitaan tiiviissä yhteistyössä oppilaan, huoltajien, opettajien ja opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisten kanssa.[45, 46, 47] Opetuksen järjestäjän ja koulun tulee tunnistaa kouluun ja kouluyhteisöön liittyviä tekijöitä poissaolotilanteissa ja puuttua niihin[48].

Yksittäisen oppilaan poissaoloihin puututaan opetuksen järjestäjän tekemän poissaoloihin puuttumisen toimintamallin mukaisesti[49]. Opettaja voi konsultoida yksittäisen oppilaan asiassa opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisia opiskeluhuollon tuen tarpeen arvioimiseksi ja tilanteen selvittämiseksi. Monialainen työskentely on tärkeää käynnistää mahdollisimman varhain. Tarvittaessa kutsutaan koolle monialainen asiantuntijaryhmä (yksilökohtainen). Ryhmässä selvitetään oppilaan tuen tarvetta, järjestetään tukea ja seurataan tilannetta.[50, 51] Opiskeluhuoltopalveluista oppilas ohjataan tarvittaessa koulun ulkopuolisiin sosiaali- ja terveydenhuollonpalveluihin [52, 53].

[40] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[41] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[42] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 § (1287/2013)
[43] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[44] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013)
[45] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[46] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013)
[47] Perusopetuslaki 3 § (626/1998)
[48] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[49] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[50] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[51] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013)
[52] Terveydenhuoltolaki 15 a §, 16 §, 17 a § (1326/2010), Sosiaalihuoltolaki 5 §, 10 §, 27 c § (1301/2014)
[53] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013)

Oppilaan poissaolojen vähentämiseksi voidaan lisäksi tarvita oppilaan tarvitsemien oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimien päivittämistä[54, 55]. Mikäli oppilas ei terveydentilan tai painavan muun syyn vuoksi pysty kokonaan tai osittain osallistumaan lähiopetukseen, tulee viimesijaisena keinona harkita päätöksen tekemistä erityisistä opetusjärjestelyistä ja oppimissuunnitelmasta ja siitä, miten oppilaan opetus, oppimisen tuki ja arviointi järjestetään poissaolojakson aikana[56].

Tarvittaessa on otettava yhteyttä sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi tai tehtävä lastensuojeluilmoitus[57].

5.2 Yhteistyö

Opetustoimi ja koulu tekevät monipuolista yhteistyötä perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaiden osallisuus

Koulutyö järjestetään siten, että sen perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Huolehditaan siitä, että oppilaat saavat kokemuksia yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta omassa opetusryhmässä, koulussa ja sen lähiympäristössä sekä erilaisissa verkostoissa.

Oppilaiden osallistuminen oman koulutyönsä ja ryhmänsä toiminnan suunnitteluun on luonteva tapa vahvistaa osallisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa oppilaiden osuus on tärkeä. Lisäksi oppilaita rohkaistaan vaikuttamaan myös koulun yhteisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun[58]. Oppilaat ovat myös mukana arvioimassa ja kehittämässä yhteistyötä.

Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista.[59] Se innostaa oppilaita esittämään näkemyksiään, toimimaan ja vaikuttamaan omiin

[54] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[55] Perusopetuslaki 16 §, 16 a §, 17 §, 17 a § (628/1998)
[56] Perusopetuslaki 18 § (628/1998)
[57] Sosiaalihuoltolaki 35 § (1301/2014)
[58] Perusopetuslaki 47 a § 1 mom. (1267/2013)
[59] Perusopetuslaki 47 a § 2 mom. (1267/2013)

ja yhteisiin asioihin. Oppilaskunta sekä koulun ja kunnan muut osallisuutta tukevat rakenteet ja toimintatavat tarjoavat tilaisuuksia harjoitella demokratiataitoja käytännössä.

Kodin ja koulun yhteistyö

Perusopetuslain mukaan opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa[60]. Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Perusopetuslain mukaan oppivelvollisuuden voi suorittaa joko siten, että oppilas osallistuu opetukseen tai saa muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot.[61] Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Voidakseen huolehtia kasvatustehtävästään huoltajan tulee saada tietoa lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista[62]. Lisäksi huoltajan kanssa keskustellaan opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista, kuten opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä ja työtavoista, oppimisen tuesta ja oppilashuollosta, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden erilaisista tapahtumista. Kannustavat ja oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Säännöllisen palautteen avulla huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun nivelvaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja

[60] Perusopetuslaki 3 § 3 mom.

[61] Perusopetuslaki 26 § 1 mom. (477/2003)

[62] Perusopetuslaki 26 § 2 mom. (477/2003)

toteutettaessa. Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua koulun arkeen ja osallistua koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Yhteinen arvopohdinta luo perustaa yhteiselle kasvatustyölle. Kodin ja koulun yhteistyössä edistetään myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta ja luodaan pohjaa vanhempainyhdistystoiminnalle. Vanhempien verkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antavat tukea opettajien ja koulun työlle.

Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Henkilöstön tiivis yhteistyö edesauttaa koulun kasvatus- ja opetustavoitteiden toteuttamista. Koulutyö järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti yhdessä toimien ja työtä jakaen. Aikuisten yhteistyö, kuten samanaikaisopettajuus, mallintaa koulun toimintaa oppivana yhteisönä myös oppilaille. Yhteistyötä tarvitaan erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa, oppimisen arvioinnissa ja tuessa sekä oppilashuollon toteuttamisessa.

Koulut tekevät myös keskinäistä yhteistyötä. Tavoitteena on edistää opetuksen kehittämistä ja yhtenäisyyttä sekä vahvistaa henkilöstön osaamista. Yhteistyötä tarvitaan perusopetuksen nivelvaiheissa ja oppilaiden siirtyessä koulusta toiseen. Usein myös eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen, oppimisen tuen sekä oppilashuollon sujuva järjestäminen edellyttää hyvää koulujen välistä yhteistyötä. Toiminta paikallisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistää pedagogiikan kehittämistä.

Eheän oppimispolun varmistamiseksi koulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Hyvä yhteistyö kerho- sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia. Yhteistyö nuoriso-, kirjasto-, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden kuten luontokoulujen, museoiden ja nuorisokeskusten kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee koulun kasvatustehtävää.

5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja

huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitotoimia. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat kurinpitotoimia.[63]

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36h §:ssä tarkoitettuna oppilashuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on

[63] Perusopetuslaki 35 a § (1267/2013) sekä 36 § (477/2003) ja 36 a § (1267/2013) (163/2022)

järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Opetuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimesta päättämistä on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet tulee kirjata. Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määräajaksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus osallistua tässä momentissa tarkoitetun opetussuunnitelmaan perustuvan henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen. Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi, järjestetään tarvittava oppilashuolto. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa, kun hänet on poistettu luokkahuoneesta, muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi.[64]

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatuskeskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä

[64] Perusopetuslaki 36 § (477/2003) ja 36 a - 36 i § (1267/2013) (163/2022)

tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

5.4 Opetuksen järjestämistapoja

Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaiden tarpeet ja olosuhteet sekä paikalliset mahdollisuudet. Näin pyritään löytämään oppimista ja hyvinvointia parhaiten edistäviä ratkaisuja.

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu tekee mahdolliseksi joustavan opinnoissa etenemisen. Vuosiluokkiin sitomatonta järjestelyä voidaan käyttää koko koulun, joidenkin opetusryhmien tai yksittäisten oppilaiden opiskelun järjestämisessä. Sitä voidaan hyödyntää esimerkiksi lahjakkuutta tukevana tai opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä toimintatapana. Vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun käytöstä määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Mahdollisuudesta tulee mainita myös silloin kun vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua käytetään yksittäisen oppilaan kohdalla.

Koko koulun tai yksittäisten oppilasryhmien osalta vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun toteuttaminen edellyttää, että oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja niihin liittyvät sisällöt määritellään opetussuunnitelmassa opintokokonaisuuksittain. Opintokokonaisuudet muodostetaan kussakin oppiaineessa valtioneuvoston asetuksen määrittelemän tuntijaon ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opintokokonaisuudet voidaan myös muodostaa yhdistämällä eri oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Opetussuunnitelmassa on määrättävä, mitkä opintokokonaisuudet ovat oppilaille

pakollisia ja mitkä valinnaisia. Kaikille vuosiluokkiin sitomattomaan opetukseen osallistuville oppilaille tulee laatia opinto-ohjelma.

Mikäli vuosiluokkiin sitomatonta opetusta käytetään vain yksittäisen oppilaan kohdalla, laaditaan hänelle opetussuunnitelmaan perustuva opinto-ohjelma. Siinä kuvataan oppilaan opintojen tavoitteet, määritellään opintokokonaisuuksien suorittamisjärjestys, aikataulu ja mahdolliset erityistavoitteet. Oppilaan opintojen etenemistä tulee seurata säännöllisesti.

Oppimisen arvioinnista vuosiluokkiin sitomattomassa opiskelussa määrätään luvussa 6.

Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia tai vuosiluokkiin sitomattomasti edettäessä eri-ikäisiä oppilaita. Yhdysluokka voidaan perustaa joko oppilasmäärän pienuuden vuoksi tai pedagogisista syistä. Opetus yhdysluokassa voidaan toteuttaa kokonaan oppilaiden vuosiluokkien mukaisesti tai osittain vuorokurssiperiaatetta noudattaen. Vuorokursseittain opiskeltaessa tulee huolehtia opiskeltavien sisältöjen jatkuvuudesta ja johdonmukaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava oppilaiden opiskelutaitojen kehittymisestä. Mikäli yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Oppiaineiden opetustunteja tasattaessa tulee aina turvata oppilaan oikeus opetussuunnitelmassa määriteltyyn kokonaistuntimäärään. Mikäli oppilas siirtyy vuorokurssiperiaatteen mukaisesta opiskelusta vuosiluokittain etenevään opiskeluryhmään, oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti mahdollisen puuttuvan oppimäärän tai sen osan suorittamiseksi.

Opiskelu yhdysluokassa voidaan toteuttaa myös vuosiluokkiin sitomattomana perusopetusasetuksen mukaisesti[65]. Tällöin oppimäärä määritellään opetussuunnitelmassa opintokokonaisuuksina jakamatta sitä vuosiluokkiin. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu voi koskea kaikkia koulun oppilaita, tiettyä yhdysluokkaa tai yksittäisiä oppilaita.

Yhdysluokkaopetuksessa on hyvät edellytykset edistää opetuksen eheyttämistä ja käyttää monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Yhdysluokkaopetuksessa hyödynnetään erityisesti vertais- ja mallioppimisen mahdollisuuksia. Yhdysluokissa lähiopetusta voidaan tukea ja rikastaa myös etäyhteyksiä hyödyntäen.

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Perusopetuksessa voidaan hyödyntää etäyhteyden kautta tapahtuvaa opetusta ja näin täydentää opetusta sekä tarjota monipuolisia opiskelumahdollisuuksia eri oppiaineisiin. Etäyhteyden kautta

[65] Perusopetusasetus 11 § 3 mom.

annettavasta opetuksesta vastaa aina perusopetuksen järjestämisluvan saanut opetuksen järjestäjä. Opetustavan soveltuvuutta pohditaan erityisesti oppilaiden iän ja edellytysten näkökulmasta.

Etäyhteyksillä voidaan tukea erityisesti harvemmin opiskeltujen kielten ja uskontojen sekä valinnaisten aineiden opetusta. Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella edistetään oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen perusopetukseen koulun koosta ja sijainnista riippumatta. Etäyhteyksien käyttö lisää osaltaan koulun toiminnan ekologista kestävyyttä.

Etäyhteyksiä hyödyntämällä opetusta voidaan sekä eriyttää että eheyttää. Opetuksella voidaan vastata oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin - tarjota erityislahjakkuuden kehittymistä tukevaa opetusta, syventää koulun tarjoamaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea tai huolehtia opetuksesta joissakin poikkeustilanteissa, esimerkiksi oppilaan pitkän sairausjakson aikana. Etäyhteyksien ja erilaisten opetusteknologioiden käyttö monipuolistavat oppimisympäristöjä. Tällöin voidaan käyttää eri opettajien osaamista sekä koulun yhteistyökumppaneiden ja mahdollisten kansainvälisten verkostojen asiantuntemusta oppilaiden tarpeiden ja opetuksen tavoitteiden mukaisesti.

Oppimisympäristön turvallisuudesta sekä oppilaiden valvonnasta ja ohjauksesta huolehditaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin muissakin opetustilanteissa. Opetusryhmällä tulee olla turvallisuudesta ja hyvinvoinnista vastaava opettaja ja oppilaiden mahdollisuudet oppimista edistävään vuorovaikutukseen tulee turvata. Oppilaiden tarpeet huomioonottavalla ja opetusteknologian mahdollisuuksia hyödyntävällä pedagogisella suunnittelulla varmistetaan opetuksen laadukas toteuttaminen. Tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön toteutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Joustava perusopetus

Perusopetuslain mukaan kunta voi järjestää päättämässään laajuudessa perusopetuksen 7–9 vuosiluokkien yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa[66]. Tässä käytetään joustavan perusopetuksen toiminnasta nimitystä joustava perusopetus. Opetus toteutetaan perusopetusta koskevien säädösten ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Joustavalla perusopetuksella pyritään vähentämään perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäisemään syrjäytymistä[67]. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi oppilaita tuetaan, kun he siirtyvät seuraavaan koulutusvaiheeseen ja edistetään heidän valmiuksiaan menestyä opiskelussa.

Joustava perusopetus on tarkoitettu niille 7–9-luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja heikko opiskelumotivaatio sekä oppilaille, joiden arvioidaan olevan vaarassa syrjäytyä jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Opetuksessa korostuu moniammatillinen sekä eri hallintokuntien ja organisaatioiden välinen yhteistyö. Yhteistyöhön voivat osallistua myös ammatilliset oppilaitokset ja lukiot, vapaan

[66] Perusopetuslaki 5 § (1707/2009)
[67] Perusopetusasetus 9 a § 1 mom. (1768/2009)

sivistystyön oppilaitokset sekä nuorten työpajat. Joustavaa perusopetusta suunnittelemaan ja organisoimaan voidaan muodostaa ohjausryhmä.

Koulun toimintatapoja ja opetusmenetelmiä kehitetään niin, että ne vastaavat joustavaan perusopetukseen valittujen oppilaiden yksilöllisiä tarpeita. Erityistä huomiota kiinnitetään työmuotoihin, joilla lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta kouluyhteisössä sekä vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä. Opetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä.

Joustava perusopetus järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillista yhteistyötä sekä tuki- ja neuvontapalveluita käyttäen[68]. Opettajan lisäksi toimintaan osallistuu nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt, opetuksen järjestäjän nimeämä ammattilainen. Opetusta voidaan tarvittaessa antaa osittain myös muun opetusryhmän yhteydessä.

Opetus toteutetaan lähiopetuksena koulussa sekä ohjattuna opiskeluna työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä. Opiskelu koulun ulkopuolella on oleellinen osa joustavaa perusopetusta. Näiden jaksojen aikana oppilailla on oikeus opettajan antamaan ohjaukseen ja opetukseen. Oppilaille annetaan opetussuunnitelman mukaisia oppimistehtäviä. Suoriutuminen oppimistehtävistä otetaan huomioon oppilaan arvioinnissa. Työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä oppilaiden kanssa työskentelevä henkilöstö tulee perehdyttää työturvallisuuteen, tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin sekä muihin tarvittaviin säädöksiin.

Oppilas valitaan joustavaan perusopetukseen oppilaan tai huoltajan hakemuksesta. Oppilaita valittaessa heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Opetuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnan perusteista ja valintamenettelystä.[69] Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös joka valmistellaan moniammatillisesti. Jos yksittäinen oppilas siirtyy pois joustavasta perusopetuksesta ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään joustavan perusopetuksen päättymisestä hallintopäätös.

Joustavan perusopetuksen oppilaalla on oikeus säädösten mukaiseen oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, ohjaukseen ja oppilashuoltoon. Oppilas voi tarvitessaan saada yleistä tai tehostettua tukea. Poikkeuksellisesti joustavaan perusopetukseen voidaan ottaa myös erityistä tukea saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan opetuksessa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan pitää oppilaan edun mukaisena.[70]

Joustavan perusopetuksen oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai tarkistetaan hänelle jo aiemmin laadittua oppimissuunnitelmaa. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan

[68] Perusopetusasetus 9 a § 2 mom. (1768/2009)
[69] Perusopetusasetus 9 b § 2 mom. (1768/2009)
[70] Perusopetusasetus 9 b § 1 mom. (1768/2009)

kanssa. Se sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostetun tuen aikana laadittava oppimissuunnitelma. Lisäksi oppimissuunnitelmassa kuvataan oppilaan joustavan perusopetukseen liittyvät erityispiirteet, kuten opetuksen järjestäminen koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä. Mikäli oppilas saa erityistä tukea, joustava perusopetus kuvataan vastaavalla tavalla henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa eli HOJKSissa.

Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttää erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää muun muassa sairaalaopetuksena, koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa annettavana opetuksena.

Sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se oppilaan terveys huomioon ottaen on mahdollista. Hoidosta vastaavan sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle erikoissairaanhoidossa olevalle oppivelvolliselle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole perusopetuslain tai muun lain mukaisista tukitoimista huolimatta oppilaan edun mukaista. Myös kunta, jossa on erikoissairaanhoidon muu toimintayksikkö, voi järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle. Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetuksessa yhdistyvät oppimista ja koulunkäyntiä ylläpitävä sekä oppilaan hoitotavoitteita tukeva kokonaiskuntoutuksellinen tavoite. Oppilaan opetuksen järjestäjä ja sairaalan sijaintikunta sopivat ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyvälle oppilaalle.[71] Sairaalaopetuksessa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien kautta tapahtuvaa opetusta. Oppilaan kotikunta on velvollinen maksamaan kotikuntakorvauksen sairaalakoulussa olevista oppilaista.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten opetuksesta vastaa se kunta, johon lapsi on sijoitettu. Lastensuojelulaitokseen sijoitetun oppilaan opetuksesta vastaa laitoksessa toimiva koulu, jos laitoksella on opetuksen järjestämislupa. Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa kotikuntakorvaus.[72] Oppivelvollisuusikäisten vankilaopetuksesta vastaa se kunta, jossa vankila sijaitsee.

[71] Perusopetuslaki 4 a § (1267/2013)
[72] Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 41 § (1271/2013)

Kunta voi osoittaa oppilaan lähikouluksi sopimuksen mukaisesti oman kunnan koulun sijasta myös toisen kunnan koulun, sellaisen yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän koulun, jolla on opetuksen järjestämislupa, tai valtion koulun.

5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa[73]. Opetuksen järjestäjä päättää toiminnan järjestämisestä ja laajuudesta. Myös kouluruokailu, välituntitoiminta sekä koulun päivänavaukset, juhlat, retket, opintokäynnit ja leirikoulut sekä mahdollisuuksien mukaan koulumatkat järjestetään siten, että ne tukevat oppilaiden oppimiselle, monipuoliselle kehittymiselle ja hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita. Ne myös osaltaan vahvistavat kokemusta hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä ja tekevät mahdolliseksi oppilaiden näkökulmasta eheän, vireyttä vahvistavan ja vaihtelevan päivän. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään toimintaa ohjaavat tavoitteet ja järjestämisen periaatteet. Koulukohtaisesta järjestämisestä päätetään lukuvuosisuunnitelmassa.

Koulun kerhotoiminta

Kerhotoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, jonka lähtökohtana ovat koulun kasvatukselliset, opetukselliset ja ohjaukselliset tavoitteet. Se on osa maksutonta perusopetusta ja rakentaa omalta osaltaan toiminnan yhteisöllisyyttä ja rikastuttaa koulun toimintakulttuuria. Kerhotoiminnan tehtävä on tukea oppilaiden monipuolista kasvua ja kehitystä. Kerhot tarjoavat oppilaille mahdollisuuksia tutustua erilaisiin harrastuksiin. Tavoitteena on lisätä harrastuneisuutta sekä tuottaa yhdessä tekemisen, osaamisen, onnistumisen ja ilon kokemuksia. Kerhotoiminnassa oppilaat saavat tilaisuuksia koulussa opitun soveltamiseen, luovaan toimintaan ja monimuotoiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten oppilaiden kanssa. Kerhot voivat lisätä oppilaiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä arjen hallintaa ja turvallisuutta.

Joustavilla kerhotoiminnan ratkaisuilla tuetaan oppilaan päivän kokonaisuutta. Kerhotoiminnan järjestämis- ja toteuttamistapoja kehitetään ja oppimisympäristöä muokataan harrastuneisuutta

[73] Perusopetuslaki 47 §

tukevaksi. Oppilaiden osuutta kerhotoiminnan suunnittelussa lisätään. Kerhotoiminnan järjestäminen tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa myös kodin ja koulun kasvatusyhteistyötä sekä yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Koulut voivat hyödyntää kerhotoiminnan järjestämisessä eri hallintokuntien, yhteisöjen, yritysten ja järjestöjen sekä koulun muiden sidosryhmien osaamista.

Koulun kirjastotoiminta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää koulukirjastotoimintaa ja toteuttaa sitä yhteistyössä lähikirjaston ja muiden kirjastojen kanssa. Kirjastotoiminnalla vahvistetaan oppilaiden yleissivistyksen ja maailmankuvan laajenemista ja avartumista. Monimuotoinen koulukirjastotoiminta tukee oppimiskäsityksen toteutumista aidoissa oppimistilanteissa ja luo oppilaille mahdollisuuksia monenlaisten vastuutehtävien hoitamiseen. Koulun kirjasto ja muut kirjastot tarjoavat aktivoivia ja virikkeisiä oppimisympäristöjä sekä monipuolisia työtapoja. Kirjastotoiminnan tehtävänä on kannustaa oppilaita omaehtoiseen lukemiseen ja omiin lukuvalintoihin, tyydyttää heidän tiedonhaluaan, kannustaa hakemaan tietoa eri lähteistä ja arvioimaan tietolähteitä. Toiminta lisää mahdollisuuksia opetuksen eriyttämiseen, oppilaiden yksilöllisten kiinnostusten mukaiseen työskentelyyn sekä yhteistyöhön kotien kanssa. Yhdessä koulu ja kirjasto ohjaavat elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Kouluruokailu

Kouluruokailun tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyn sekä ruokaosaamisen tukeminen. Opetukseen osallistuvalle on annettava jokaisena työpäivänä täysipainoinen maksuton ateria. Ateria nautitaan tarkoituksenmukaisesti järjestettynä ja ohjattuna ruokailuna.[74] Kouluruokailun järjestämisessä otetaan huomioon ruokailun terveydellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys. Ruokailuhetkillä on tärkeä virkistystehtävä ja niillä edistetään kestävää elämäntapaa, kulttuurista osaamista sekä ruoka- ja tapakasvatuksen tavoitteita. Oikea-aikainen ja kiireetön ruokailu ja mahdolliset välipalat varmistavat jaksamisen koulupäivän aikana. Viihtyisä ruokailuhetki lisää hyvinvointia koko kouluyhteisössä.

Kouluruokailu on oppilaille tärkeä osa koulupäivää. Oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailun ja etenkin ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Opettajat huolehtivat ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatuksesta yhdessä koulun muiden aikuisten kanssa. Kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä keskustellaan kotien kanssa ja yhdessä tuetaan oppilaiden kehitystä. Kouluruokailuun osallistumista sekä ruoan ja ruokailutilanteen laatua seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

[74] Perusopetuslaki 31 § 2 mom.

Opetushenkilöstö ja ruokailusta vastaava henkilöstö tekevät yhteistyötä kouluruokailun järjestämisessä ja toiminnan kehittämisessä. Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta.[75]

Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Perusopetusasetuksen mukaan opetukseen tulee käyttää tuntia kohti vähintään 45 minuuttia ja opetukseen käytettävä aika jaetaan tarkoituksenmukaisiksi opetusjaksoiksi. Osa työajasta voidaan käyttää työelämään tutustuttamiseen sekä lukuvuoden päättäjäisiin ja muihin yhteisiin tapahtumiin.[76] Säännös luo edellytykset koulupäivän monenlaiseen rytmittämiseen sekä välituntien järjestämiseen oppilaiden hyvinvointia edistävällä tavalla. Yhteisiä tapahtumia voivat olla muun muassa koulun juhlat, teemapäivät ja retket. Opintokäynnit ja leirikoulut voivat koskea koko kouluyhteisöä tai vain joitakin tai jotakin opetusryhmää. Myös niissä hyödynnetään perusopetusasetuksen mukaista koulutyön joustavan järjestämisen mahdollisuutta. Päivän työ aloitetaan lyhyellä päivänavauksella[77].

Koulun yhteisöllisyyden ja oppilaiden terveen kehityksen, sosiaalisten suhteiden sekä opiskelussa jaksamisen kannalta välitunnit, päivänavaukset ja monenlaiset yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä. Niitä hyödynnetään myös osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Ne vahvistavat oppilaiden laaja-alaista osaamista ja tekevät näkyväksi koulun kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta. Opintokäynnit ja leirikoulut puolestaan tarjoavat mahdollisuuksia oppimisympäristön laajentamiseen ja oppimiseen autenttisissa tilanteissa sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Opetuksen järjestäjällä on paljon harkintavaltaa sen suhteen, miten koulupäivä jaetaan opetusjaksoihin ja välitunteihin, mitä muuta toimintaa koulupäiviin sisältyy ja millaisia toimintamuotoja käytetään. Ratkaisut muokkaavat koulun toimintakulttuuria. Niitä tehtäessä otetaan huomioon perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen periaatteet.

Koulumatkat ja koulukuljetukset

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Heitä opastetaan sekä itsenäisesti että koulukuljetuksin liikuttaessa huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta ja käyttäytymään matkaa tehdessään hyvin.

[75] Perusopetuslaki 3 § 2 mom., 31 a § 1 mom. ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) 13 §
[76] Perusopetusasetus 3 § 4 ja 5 mom.
[77] Perusopetusasetus 6 §

Koulukuljetuksen odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla menettelytavoista ja vastuuhenkilöistä[78]. Niistä sekä kuljetusjärjestelyistä tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Koulun tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta, koulumatkalla tapahtuneesta kiusaamisesta, väkivallasta tai häirinnästä tekoihin syyllistyneiden sekä niiden kohteina olleiden oppilaiden huoltajille ja tarvittaessa tukea huoltajia asian selvittämisessä[79].

5.6 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen Oulunkylän Yhteiskoulussa

Koulutyön käytännön järjestämisestä päätettäessä kiinnitetään huomiota siihen, että ratkaisut tukevat kasvatuksen ja opetuksen tavoitteiden saavuttamista ja edistävät perusopetuksen yhtenäisyyttä rakentavaa toimintakulttuuria. Kaikkien tässä käsiteltävien asioiden osalta koulukohtaiset ratkaisut, työn- ja vastuunjako sekä muu käytännön toteutus täsmennetään koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa ja/tai lukuvuosisuunnitelmassa opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö sekä poissaolojen ehkäiseminen,suunnitelmallinen seuraaminen ja poissaoloihin puuttuminen

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat keskeiset tavoitteet ja toimintatavat hyvän ja turvallisen koulupäivänluomiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi
- *toimintamallin oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi. Toimintamallissa kuvataan opetuksenjärjestäjää, koulua ja oppilasta koskien*[80]
    - *miten kouluun kiinnittymistä, koululäsnäoloa ja vertaissuhteita tuetaan ja poissaoloja ennaltaehkäistään*[81]*. Mikäli paikallisesti päätetään laajennettavanesimerkiksi terveystiedon tai muiden aineiden oppimäärää tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun, kuvataan näiden tuntien tavoitteet ja sisällöt opetussuunnitelmassa*[82]*.*

[78] Perusopetuslaki 32 §
[79] Perusopetuslaki 29 § 7 mom. (1267/2013)
[80] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[81] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[82] Perusopetuslaki 11 §, 14 § (626/1998)

- *miten poissaoloja seurataan suunnitelmallisesti niin että niistä kerätty tietoon käytettävissä poissaolojen ehkäisemiseen ja varhaiseen puuttumiseenlukuvuoden aikana*[83]
- *miten poissaoloihin puututaan suunnitelmallisesti, ja tämän edellyttämä työnjako ja vastuut*[84, 85]
- *miten yhteistyö huoltajien tai muun laillisen edustajan kanssa toteutetaan*[86, 87, 88]
- *miten poissaolojen ehkäisemisen ja seurannan sekä poissaoloihin puuttumisen toimintatavat sekä niiden suunnittelu koordinoidaan koulukohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä, jossa huoltajat ja oppilaat ovat osallisena*[89, 90]
- *miten yhteistyö opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa poissaolojenehkäisemisessä, niihin puuttumisessa sekä poissaolojen syiden selvittämisessä toteutetaan*[91, 92]
- *yhteistyössä kuvataan oppilaan opiskeluhuoltopalveluihin ohjaamisenkäytännöt*[93], *terveystarkastuksiin liittyvä yhteistyö*[94] *sekä yhteistyön konkreettinen käynnistäminen opiskeluhuoltopalvelujen kanssa oppilaan runsaissa poissaoloissa*[95, 96]
- *miten toimintamallin jatkuva seuranta ja kehittäminen kerätyn tiedon jajärjestelmällisen palautteen pohjalta tehdään*[97]

- miten yhteistyö koulun sisällä sekä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssaorganisoidaan ja miten sitä seurataan ja kehitetään, erityisesti
  - miten huolehditaan oppilaiden osallisuuden toteutumisesta
  - mitkä ovat kodin ja koulun yhteistyön keskeiset tavoitteet jajärjestämiskäytännöt.

[83] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[84] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[85] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 - 5 § (1287/2013)
[86] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[87] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 - 5 § (1287/2013)
[88] Perusopetuslaki 3 § (626/1998)
[89] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[90] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 § (1287/2013)
[91] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[92] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 - 5 § (1287/2013)
[93] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 § (1287/2013)
[94] Terveydenhuoltolaki 16 § (1326/2010), Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 7 § (338/2011)
[95] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)
[96] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013), Terveydenhuoltolaki 15 a §, 16 §, 17 a § (1326/2010), Sosiaalihuoltolaki 5 §, 10 §, 27 c § (1301/2014)
[97] Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

5.6.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä sekä yhteistyö Oulunkylän yhteiskoulussa

Keskeiset tavoitteet ja toimintatavat hyvän ja turvallisen koulupäivän luomiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi:

Oulunkylän yhteiskoulun yhteisöllinen toimintakulttuuri edistää oppilaiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuuta, vuorovaikutusta ja osallisuutta. Toimintakulttuuriin ovat sitoutuneet kaikki kouluyhteisömme toimijat, ja tämä luo edellytykset koko yhteisön hyvinvoinnille ja kodin ja koulun väliselle yhteistyölle.

Koulussamme toteutetaan jaetun johtajuuden mallia. Rehtorit ja johtoryhmä rakentavat yhteisöllistä toimintakulttuuria yhdessä henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien kanssa. Koulumme johto on sitoutunut huolehtimaan opiskeluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä sekä vastaa siitä, että opetus, ohjaus, oppilashuolto ja tuki toteutuvat suunnitellusti ja niihin on riittävät resurssit. Henkilökunnan koulutustarpeita kartoitetaan säännöllisesti ja osaamista lisätään suunnitelmallisella kouluttautumisella. Koulullamme on päivittäin tarjolla koulupsykologin, koulukuraattorin ja kouluterveydenhoitajan palvelut. Heidän työnsä kohdentuu yksilöllisen asiakastyön ohella koko kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen.

Päivittäistä toimintaa koulussa ohjaavat opetussuunnitelman ohella järjestyssäännöt, jotka on laadittu yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa, ja joiden noudattamiseen kaikki kouluyhteisön jäsenet ovat sitoutuneet. Lisäksi ohjenuorana toimivat säännöllisesti päivitettävät suunnitelmat, kuten suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sekä turvallisuussuunnitelma. Suunnitelmat ja ohjeistukset käydään läpi vuosittain oppilaiden ja henkilöstön kanssa ja tiedotetaan niistä myös huoltajia. Koulussamme harjoitellaan turvallisuusohjeistuksen mukaista toimintaa ja työturvallisuuteen liittyvät asiat otetaan huomioon päivittäisessä toiminnassa.

Kaikkia Oulunkylän yhteiskoulun jäseniä kohdellaan tasapuolisesti, syrjimättä ja arvostavasti. Koulukiusaamista ennaltaehkäistään monin tavoin kuten panostamalla uusien oppilaiden ryhmäytymiseen ja järjestämällä aiheeseen liittyviä teematunteja. Mikäli koulukiusaamista kuitenkin havaitaan, siihen puututaan välittömästi. Koulussamme toimii erityisesti kiusaamistapausten hoitamiseen keskittyvä tiimi, johon kuuluu useita opettajajäseniä ja tarvittaessa myös rehtoreita. Oppilaiden kanssa

kerrataan säännöllisin väliajoin kiusaamiseen puuttumisen malli, jotta jokainen tietää, miten mahdollisissa kiusaamistilanteissa menetellään. Lisäksi kiusaamisen havaitsemista kartoitetaan säännöllisillä kyselyillä. Oppilailla on lähellään useita turvallisia aikuisia, joiden kanssa on mahdollista keskustella ja saada tarvittaessa apua ja neuvoja.

Hyvinvointiin vaikuttaa olennaisesti myös fyysinen opiskeluympäristö. Opetustilat ja -välineet ovat toimivia ja ajanmukaisia. Kaikki koulumme jäsenet sitoutuvat huolehtimaan tilojen siisteydestä ja toimimaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Oppilaita kannustetaan erilaisiin välituntiaktiviteetteihin koulun pihalla. Koulun henkilökunta valvoo paitsi välituntien myös ruokailutilanteiden turvallisuutta ja sujuvuutta. Myös koulumatkan turvallisuuteen kiinnitetään huomiota mm. erilaisin liikenneturvallisuutta edistävin tietoiskuin.

Oulunkylän yhteiskoulussa korostetaan yhteisten pelisääntöjen, toimivan tiedonkulun ja avoimen vuorovaikutuksen ja nopean puuttumisen merkitystä hyvän ja turvallisen arjen perustana.

Yhteistyö kunnan/koulun sisällä sekä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa, sen organisointi, seuraaminen ja kehittäminen sekä oppilaiden osallisuudesta huolehtiminen:

Oulunkylän yhteiskoulussa toteutetaan koulun sisäistä yhteistyötä esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- aineryhmäyhteistyö
- yhteisopettajuus
- monialaiset oppimiskokonaisuudet
- arviointi
- oppilashuolto
- oppimisen tuki
- tiimit ja toimikunnat

Koulun sisäinen yhteistyö järjestetään pääosin viikoittaisena yhteissuunnitteluaikana. Tällöin voidaan kokoontua pienemmissä työryhmissä tai järjestää kaikille yhteinen koulutustilaisuus tiettyyn aihealueeseen liittyen. Monialaiset oppimiskokonaisuudet tarjoavat mahdollisuuden suunnitella ja toteuttaa opetusta yli ainerajojen. Oulunkylän yhteiskoulussa kannustetaan yhteisopettajuuteen ja tiiviiseen vuorovaikutukseen opettajien kesken, erityisesti arviointia koskevissa kysymyksissä. Toimivan oppilashuollon ja tuen varmistamiseksi moniammatillinen yhteistyö on välttämätöntä ja kokouksia järjestetään viikoittain.

Yhteistyö samoissa tiloissa toimivan lukion kanssa on luontevaa ja aktiivista. Näkyvin yhteistyömuoto ovat erilaiset juhlat ja tilaisuudet sekä päivänavaukset, joita oppilas- ja opiskelijakunnat suunnittelevat ja toteuttavat yhdessä.

1.1.5 Koulun yhteistyö muiden tahojen kanssa:

Oulunkylän yhteiskoulu tekee yhteistyötä mm. seuraavien tahojen kanssa:

- Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
- Helsingin kaupungin kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, Oulunkylän nuorisotalo
- Oulunkylän kirjasto
- Opetushallitus
- Helsingin yliopisto
- lähialueen alakoulut, yläkoulut, lukiot ja ammatilliset oppilaitokset
- sopimuskoulujen verkosto
- Helsingin poliisilaitos
- Oulunkylän seurakunta
- Yrityskylä Helsinki-Vantaa
- Taidetestaajat-kulttuurikasvatusohjelma
- Lions Metsälä
- Oulunkylän Martat
- Harrastamisen Suomen malli
- Erasmus-ohjelmaan kuuluvat ulkomaiset ystävyyskoulut
- OYK:n alumnit

Yhteistyön organisoinnista vastaavat rehtorit yhteistyössä opettajien tai oppilashuollon edustajien kanssa, toimintojen mukaan. Yhteistyötahot tukevat opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamista ja kuuluvat olennaisena osana koulun toimintaan. Oulunkylän yhteiskoulussa toiminnan kehittäminen perustuu itsearviointiin, koulussa tehtyihin arviointeihin sekä erilaisiin valtakunnallisiin tutkimuksiin kuten Kouluterveyskyselyyn. Oppilailta, huoltajilta ja yhteistyötahoilta kerätään systemaattisesti palautetta.

Oulunkylän yhteiskoulussa on käytössä laatukäsikirja ja sen osana arviointityökalu ARVI, johon kirjataan koulumme eri toimintamuodot ja yhteistyötahot. ARVI:iin tallennetaan myös erilaisten

kyselyjen yhteenvedot, joiden pohjalta toimintaamme kehitetään edelleen.

1.1.6 Oppilaiden osallisuus

Oulunkylän yhteiskoulussa huolehditaan oppilaiden osallisuudesta järjestämällä oppilaskunta-, toimikunta- ja tukioppilastoimintaa. Koulun johtokunnassa on myös oppilasjäsen, joka osallistuu säännöllisesti johtokunnan kokouksiin tuoden oppilaiden näkökulmaa esille. Oulunkylän yhteiskoulussa oppilaskuntatoiminnasta ja tukioppilastoiminnasta vastaavat nimetyt ja koulutetut ohjaavat opettajat. Koulussamme toimii myös ympäristöryhmä ja ruokalatoimikunta, joihin valitaan kaikilta luokilta oppilasedustajat. Koulumme osallistuu aktiivisesti helsinkiläisiin osallisuustoimintoihin, joiden kautta nuoret pääsevät vaikuttamaan suoraan esimerkiksi kaupungin tarjoamiin vapaa-ajan toimintamahdollisuuksiin, kuten harrastuksiin ja tapahtumiin.

1.1.7 Kodin ja koulun yhteistyön keskeiset tavoitteet ja järjestämiskäytännöt

Oulunkylän yhteiskoulussa kodin ja koulun yhteistyötä kehitetään osana koulun toimintakulttuuria. Huoltajat nähdään merkittävänä voimavarana nuorten kasvun ja oppimisen tukemisessa. Yhteistyön tavoitteena on oppilaan kasvun tukeminen ja oppimisen edistäminen.

Toimivan yhteistyön varmistamiseksi kiinnitetään huomiota tiedonkulkuun. Kanavina toimivat esimerkiksi verkkoviestintä, säännöllisesti järjestettävät vanhempainillat ja vanhempainvartit sekä erilaiset tiedotteet. Huoltajayhteistyössä voidaan hyödyntää myös etäyhteyksiä ja huomioidaan vieraskieliset huoltajat huolehtimalla tulkkauspalveluista. Vuosittain järjestettävässä avoimet ovet –tapahtumassa huoltajilla on mahdollisuus tutustua koulun toimintaan esimerkiksi vierailemalla oppitunneilla.

Oulunkylän yhteiskoulussa toimii vanhempainyhdistys Wandy ry, jonka tavoitteena on edistää kodin ja koulun yhteistyötä, tuoda esille vanhempien kannanottoja, toimia oppilaiden ja vanhempien yhteistyöelimenä, välittää informaatiota kodin ja koulun välillä sekä järjestää tapahtumia ja toimintaa sekä vanhemmille että oppilaille.

1.1.7.1 Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen

Oulunkylän yhteiskoulussa kouluun kiinnittymistä tuetaan opetuksen, ohjauksen, tuen ja muun arjen myönteisen vuorovaikutuksen keinoin. Koululäsnäoloa seurataan suunnitelmallisesti.

Oppilaiden ryhmäytymistä tuetaan tavoitteellisesti, suunnitelmallisesti sekä säännönmukaisesti. Ryhmäytymistä tukevia toimintoja ovat esimerkiksi syyslukukauden aluksi 7.-luokkalaisille järjestettävät ryhmäytystuokiot yhteistyössä nuorisotoimen kanssa.

Ryhmän ilmapiirin rakentaminen jatkuu lukuvuoden aikana oppitunneilla ja muussa koulun arjessa. Koko koulun henkilöstöllä on vastuu oppilaiden ryhmäytymisestä. Oppitunneilla jatkuvaa ryhmäytymistä tuetaan esimerkiksi käyttämällä erilaisia ryhmää vahvistavia pedagogisia opetusmenetelmiä, kiinnittämällä huomiota istumajärjestykseen ja vahvistamalla vuorovaikutustaitoja ja hyvää luokkahenkeä.

Lisäksi oppilaiden keskinäisen vuorovaikutuksen kehittymistä koulun arjessa tuetaan järjestämällä välituntitoimintaa. Oulunkylän yhteiskoulussa on myös säännöllisesti koulun järjestämiä retkiä ja tilaisuuksia, joiden myötä myös vertaissuhteet kehittyvät.

Ryhmäyttäminen kuuluu koulun lukuvuosisuunnitelmaan ja eri vuosiasteiden ryhmäytykset ovat osa Oulunkylän yhteiskoulun lukuvuosikalenteria.

Tunne- ja vuorovaikutustaidot sisältyvät laaja-alaisiin tavoitteisiin ja niitä harjoitetaan osana oppiaineita ja koulun muuta arkea. Oulunkylän yhteiskoulu tekee tiivistä yhteistyötä alueen nuorisotyöntekijöiden kanssa myös näiden taitojen harjoittamisen osalta.

Koululäsnäoloa tuetaan lisäksi erilaisin oppimisen tuen keinoin. Koulussa toimii avoin pienryhmätila, johon on mahdollista mennä tekemään koulutehtäviä, läksyjä ja rästejä.

1.1.7.2 Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen

Huoltajalla on ensisijainen vastuu oppilaan koulunkäynnistä. Koulun henkilökunta tekee aktiivista ja avointa yhteistyötä huoltajien kanssa ja ohjeistaa huoltajia ilmoittamaan terveydellisistä ja muista syistä johtuvat poissaolot mahdollisimman varhain. Huoltajien tulee selvittää poissaolot viipymättä Wilmassa.

Aineenopettajat seuraavat omien oppituntiensa osalta poissaoloja ja merkitsevät tiedon poissaoloista Wilmaan. Aineenopettaja on tarvittaessa yhteydessä oppilaaseen sekä huoltajiin pyrkien löytämään yhdessä ratkaisuja oppitunneille palaamiseksi ja sopimaan tarvittaessa tuen toimenpiteistä, kuten esimerkiksi tukiopetuksesta. Aineenopettaja on yhteydessä luokanvalvojaan, kun poissaolot herättävät huolta.

Luokanvalvoja seuraa koko ryhmänsä poissaoloja säännöllisesti Wilma-merkintöjen perusteella. Oulunkylän yhteiskoulussa on poissaoloihin puuttumisen malli (liite 13.1), jonka mukaisesti poissaoloihin puututaan.

Oppilaan ja huoltajan kanssa selvitetään poissaolojen syitä ja suunnitellaan tuen toimenpiteitä. Poissaolomallin mukaisesti tuen määrä kasvaa poissaolojen kasvaessa. Jos poissaolot jatkuvat, tekee luokanvalvoja yhteistyötä opiskeluhuollon sekä huoltajien ja tarvittaessa koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Mikäli koulun tukitoimet eivät riitä, koulu tekee yhteistyötä sosiaalitoimen kanssa.

Koulun hallinto säännöllisesti seuraa ja tilastoi tietoa poissaoloista vuosiluokkakohtaisesti. Poissaolotiedon ja muun, esimerkiksi erilaisten kyselyiden tuottaman, yksilöimättömän tiedon avulla koulu suunnittelee ja toteuttaa ennaltaehkäisevää toimintaa.

1.1.7.3 Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen

Oulunkylän yhteiskoulu tekee säännöllistä yhteistyötä huoltajien kanssa vahvistaakseen opiskelijoiden kouluun kiinnittymistä ja näin myös ennaltaehkäistäkseen poissaoloja. Yhteistyötä tehdään jatkuvan viestinnän avulla sekä kutsumalla vanhempia koulun tilaisuuksiin, kuten esimerkiksi vanhempainiltoihin ja Avointen ovien tilaisuuksiin. Vanhempainyhdistyksen kanssa suunnitellaan yhdessä muuta toimintaa lukuvuoden aikana.

Aineenopettajat merkitsevät poissaolot tiedoksi Wilmaan ja ovat huoltajaan yhteydessä, kun huoli herää. Aineenopettaja välittää huolen tiedoksi luokanvalvojalle.

Luokanvalvoja ottaa yhteyttä huoltajaan viimeistään siinä vaiheessa, kun poissaolot jatkuvat ja on tarve selvittää niiden taustasyitä sekä suunnitella tuen toimenpiteitä. Luokanvalvoja voi tarvittaessa välittää nuorelle ja huoltajalle Hus:n koulupoissaolokyselyn (SRAS-R), jonka perusteella sovitaan opiskeluhuollon tai muiden toimijoiden mukaantulo.

Mikäli poissaolot jatkuvat yhteydenotosta huolimatta, kutsuu luokanvalvoja opiskelijan ja huoltajan yhteiseen kouluneuvotteluun, minkä tarkoitus on yhdessä sopia pedagogisen tuen ja kouluun tulon kynnyksen madaltamisen toimenpiteistä. Tarvittaessa mukaan kutsutaan myös muita asiantuntijoita. Palaverissa sovitaan myös nuoren tueksi koottavasta monialaisesta asiantuntijaryhmästä ja sen kokoonpanosta nuoren ja huoltajan suostumuksella.

Poissaolojen jatkuessa tuen toimenpiteistä huolimatta luokanvalvoja tai opiskeluhuollon edustaja tiedottaa huoltajaa velvoitteestaan lastensuojeluilmoitukseen ja tekee ilmoituksen.

Oppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on keskeinen työskentelymenetelmä opiskeluhuoltotyössä. Koulun aikuinen voi ohjata nuoren opiskeluhuollon piiriin, jos huoli nuoren hyvinvoinnista, kasvusta ja kehityksestä on ilmeinen. Huoltaja voi pyytää nuoren suostumuksella tapaamista opiskeluhuollon edustajan kanssa, nuori voi myös itse hakeutua palveluiden piiriin.

Poissaolojen lisääntyessä yhteydenotto opiskeluhuollon toimijoihin on tehtävä viipymättä. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä oppilaan tai huoltajan kanssa, on yhteydenotosta annettava heille tieto. Samalla psykologille tai kuraattorille luovutetaan tuen tarpeen arvioinnissa tarvittavat tiedot salassapidon estämättä.

5.6.2 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö Oulunkylän yhteiskoulussa

Opetuksenjärjestäjänä toimiva Oulunkylän yhteiskoulu on laatinut erillisen menettelytapasuunnitelman oppilaiden kasvatuskeskusteluiden, jälki-istuntojen ja muiden kurinpidollisten keinojen käyttämisestä yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Suunnitelman hyväksyntää on edeltänyt oppilaskunnan sekä oppilaitoksen henkilökunnan kuuleminen, jotta kaikilla osallisilla on ollut mahdollisuus ilmaista mielipiteensä suunnitelmasta. Suunnitelman toteuttaminen edellyttää yhteistyötä huoltajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaistahojen kanssa. Huoltajia tiedotetaan suunnitelmasta.

Menettelytapasuunnitelma on erillisenä liitteenä Oulunkylän yhteiskoulun opetussuunnitelman osana.

5.6.3 Opetuksen järjestämistapoja

1.1.8 Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

Koko koulun tai yksittäisen oppilasryhmän opiskellessa vuosiluokkiin sitomattomasti, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetuksen tavoitteet ja sisällöt opintokokonaisuuksittain sekä vuosiluokkiin sitomatonta opetusta koskevan päätöksenteon periaatteet yksittäisen oppilaan kohdalla sekä oppilaalle laadittavan opinto-ohjelman rakenteen ja sen laatimisen periaatteet.

Yksittäisen oppilaan opiskellessa vuosiluokkiin sitomattomasti oman opinto-ohjelmansa mukaan opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa vuosiluokkiin sitomatonta opetusta koskevan päätöksenteon periaatteet yksittäisen oppilaan kohdalla sekä oppilaalle laadittavan opinto-ohjelman rakenteen ja sen laatimisen periaatteet.

Oulunkylän Yhteiskoulussa on mahdollista edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan oman opinto-ohjelman mukaisesti. Tämä ratkaisu koskee vain yksittäisiä oppilaita, joiden opintojen etenemisen kannalta oma opinto-ohjelma on perusteltu. Päätöksen tekee rehtori, moniammatillisen suosituksen perusteella. Koulussamme ei ole laadittu paikallista opetussuunnitelmaa vuosiluokkiin sitomatonta opetusta varten. Oppimäärät ja opintokokonaisuudet ovat samat kuin koulumme muillakin oppilailla. Jos oppilas suorittaa peruskoulun oppimäärän tai osan siitä vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen piirissä, hänelle laaditaan oppimissuunnitelma tai, jos kyseessä on erityistä tukea saava oppilas, henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma. Suunnitelmassa määritellään opintokokonaisuuksien suorittamisjärjestys, suorittamistapa, aikataulu ja mahdolliset erityistavoitteet.

1.1.9 Joustava perusopetus

Oulunkylän Yhteiskoulussa ei ole joustavaa perusopetusta, mutta oppilaillamme on mahdollisuus hakea Helsingin kaupungin järjestämään joustavaan perusopetukseen.

1.1.10 Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttää erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää muun muassa sairaalaopetuksena, koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa annettavana opetuksena.

Koulun ulkopuolella opiskelevan oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta koulun ja opetusta antavan tahon yhteistyö on tärkeää. Koulussamme nimetään yhdyshenkilö tai yhdyshenkilöt (erityisopettaja, kuraattori, psykologi tai luokanvalvoja), jotka huolehtivat siitä, että oppilas etenee mahdollisuuksien mukaan oman opetusryhmän kanssa samassa tahdissa, jotta mahdollinen paluu kouluun helpottuisi. Koulun ulkopuolella opiskeleva oppilas arvioidaan yhteistyössä opettavan tahon kanssa.

Poikkeustilanteissa (esim. oppilaan sairaus, psyykkiset syyt) on myös mahdollista järjestää opetus koulun kotona antama opetuksena, eli opetuksen tilapäisen erityisjärjestelyn avulla. Opetuksen tilapäisen erityisjärjestelyn myöntämisestä päätöksen tekee koulumme rehtori. Oppilaalle laaditaan pedagoginen selvitys ja HOJKS, jossa määritellään opintokokonaisuuksien suorittamisjärjestys, suorittamistapa, aikataulu ja mahdolliset erityistavoitteet.

Paluu omaan kouluun voidaan helpottaa erilaisilla järjestelyillä. Oppilas voi aloittaa opintonsa esimerkiksi laaja-alaisen erityisopettajan pienryhmässä ja osallistua osa-aikaiseen erityisopetukseen niin pitkään kuin se on tarkoituksenmukaista. Tarvittaessa oppilaalle voidaan myös laatia oma lukujärjestys. Jos osa opinnoista on jäänyt suorittamatta, oppilaan luokanvalvoja, aineenopettajat ja laaja-alaiset erityisopettajat yhteistyössä huolehtivat siitä, että hän saa tarvittavat tiedot ja avun, jotta pystyisi suorittamaan puuttuvat opinnot. Erityisjärjestelyt kirjataan joko oppimissuunnitelmaan, HOJKSiin tai opiskeluhuoltokertomukseen. Näissä tilanteissa tehdään yhteistyötä tiiviisti oppilaan, oppilaan huoltajien ja mahdollisten hoitotahojen kanssa. Tuen tarve arvioidaan jatkuvasti. Kouluun paluun yhteydessä oppilaalle tarjotaan myös oppilashuollollinen tuki.

5.6.4 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Opetuksen järjestäjä päättää opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukevan muun toiminnan linjauksista ja tähän liittyvästä yhteistyöstä kotien sekä muiden sidosryhmien kanssa sekä oppilaiden osallistumisesta suunnitteluun.

1.1.11 Koulun kerhotoiminta

Oulunkylän yhteiskoulussa on useita harrastuskerhoja. Perinteisesti on toiminut näytelmäkerho, lukudiplomi-kerho, ja kuoro, orkesteri sekä useita bändejä. Peruskoululaiset toimittavat myös koulun omaa lehteä. Perinteisen toiminnan lisäksi tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan voidaan järjestää erilaisia ryhmiä yhteistyössä esimerkiksi nuorisotoimen ja seurakunnan kanssa.

1.1.12 Koulun kirjastotoiminta

Oulunkylän yhteiskoulun kirjastotoiminnan tavoitteena on yleissivistyksen vahvistaminen, maailmankuvan avartaminen, ilmiöpohjaisen oppimisen tukeminen sekä omaehtoiseen lukemiseen kannustaminen. Keskeisenä tavoitteena on myös tiedonhaun taitojen kehittäminen ja erilaisten tietolähteiden kriittinen arvioiminen. Kirjastotoiminta linkittyy etenkin tiedonhaun osalta tieto- ja viestintäteknologiseen osaamiseen.

Koulu tekee yhteistyötä Oulunkylän kirjaston kanssa. Tavoitteena on antaa oppilaalle tukea koulutyöhön, virikkeitä yksilöllisen kiinnostuksen mukaiseen lukuharrastukseen sekä ohjata aktiiviseksi lähikirjaston käyttäjäksi. Helsingin kaupunginkirjaston lisäksi koulutyössä hyödynnetään koulun omaa monipuolista tieto- ja kaunokirjallisuuskokoelmaa.

1.1.13 Kouluruokailu Oulunkylän yhteiskoulussa

Kouluruokailu on olennainen osa oppilaiden turvallista arkea ja koulupäivää. Heille tarjotaan jokaisena koulupäivänä täysipainoinen, maksuton, lämmin ateria, joka nautitaan koulun ruokalassa opettajien ja ravintolahenkilökunnan ohjauksessa ja valvonnassa. Ruokalistasuunnittelua ohjaavat yleiset suomalaiset ravitsemussuositukset ja kouluruokailusuositus (THL 2017). Ravitsemussuositusten tavoitteena on terveyttä edistävä ruokavalio, joka on samalla myös ympäristön kannalta mahdollisimman kestävä. Kestävän kehityksen ja ympäristövastuullisuuden huomioiminen kuuluu olennaisena osana kouluruokailuun ja kouluruokapalveluiden tuottamiseen.

Oulunkylän yhteiskoulussa tarjottavalla koululounaalla seka- ja kasvisvaihtoehto ovat kummatkin ruokailijan vapaasti otettavissa. Kerran viikossa on kasvisruokapäivä. Koulussa toteutetaan kuuden viikon mittaiset kiertävät seka- ja kasvisruokalistat. Koulun kasvisruokavalio on lakto-ovo-vegetaarinen ruokavalio. Maksullista välipalaa on mahdollisuus ostaa Cafe Breikista aamu- ja iltapäivällä. Lounasaikana kahvila on suljettu. Oulunkylän yhteiskoulussa ruokahuollosta vastaa Compass Group.

Oppilaille ja huoltajille korostetaan kouluruokailun merkitystä terveen kasvun, opiskelukyvyn, kestävän elämäntavan sekä ruoka- ja tapakasvatuksen turvaamisessa ja edistämisessä. Päivittäinen, oikea-aikainen ruokailuhetki koulussa varmistaa paitsi jaksamisen koulupäivän aikana lisää myös hyvinvointia koko kouluyhteisössä. Oulunkylän yhteiskoulussa jokainen ruokailutilanne on myös kasvatustilanne. Ruokailuhetken tulee olla viihtyisä ja rauhallinen – oppilaita ohjataankin käyttäytymään asiallisesti, ottamaan kanssaruokailijat huomioon, siivoamaan jälkensä ja välttämään ruokahävikkiä.

Lisäksi heitä kannustetaan kokeilemaan ennakkoluulottomasti uusia ruoka-aineita ja makuja. Jokaisella aterialla on aina tarjolla myös kasvisruokavaihtoehto. Päivittäin tarjottava kasvisruokavaihtoehto madaltaa oppilaiden kynnystä tutustua uusiin kasvisruokiin ja makuihin. Oppilaille havainnollistetaan lautasmallin avulla kestävän kehityksen mukaisesti koottu terveellinen ateria. Ruoan ja kulutuksen ympäristövaikutuksia käsitellään useiden oppiaineiden tunneilla.

Oulunkylän yhteiskoulussa ruoan ja ruokailutilanteen laatua ja ruokailuun osallistumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti mm. erilaisten kyselyiden muodossa. Huoltajien kanssa keskustellaan kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä ja pyritään näin varmistamaan, että mahdollisimman moni osallistuisi kouluruokailuun päivittäin.

Oulunkylän yhteiskoulussa oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa kouluruokailuun osallistumalla ruokalatoimikuntaan ja kehittää siten kouluruokailua yhteistyössä opetushenkilöstön ja kouluravintolatoiminnasta vastaavan palveluntuottajan kanssa. Ruokalatoimikunta kokoontuu useita kertoja lukuvuoden aikana.

Oppilaiden yksilölliset ravitsemukseen tai terveydelliseen tilanteeseen liittyvät tarpeet huomioidaan järjestämällä erityisruokavalio terveydellisistä, uskonnollisista tai eettisistä syistä. Terveydellisistä syistä järjestettävä erityisruokavalio edellyttää lääkärintodistusta. Lääkärintodistusta ei edellytetä laktoosittomassa ruokavaliossa, kasvis- ja vegaaniruokavaliossa eikä uskonnollisissa syissä. Lääkärintodistus ja sen perusteella täytetty erityisruokavaliolomake toimitetaan terveydenhoitajalle, joka toimittaa tiedon kouluravintolaan. Erityisruokavalioiden oikea ja turvallinen toteutus edellyttää täsmällistä tietoa ruokailijan ruokavaliosta. Erityisruokavaliolomakkeen tiedot tarkistetaan vuosittain.

Jos ruokailija ilmoittaa noudattavansa vegaaniruokavaliota ja on alle 18-vuotias, hänet ohjataan keskustelemaan ruokavaliosta kouluterveydenhoitajan kanssa. Vegaaniruokavalio ilmoitetaan myös erityisruokavaliolomakkeella. Terveydenhoitaja keskustelee vegaaniruokavalion toteuttamisesta ja antaa tarvittaessa neuvontaa ja ohjausta ruokavalion toteuttamisesta riittävän monipuolisesti. Vegaaniruokavalio toteutetaan yhteistyössä nuoren ja hänen vanhempansa kanssa, jotta varmistetaan, että nuori saa riittävästi energiaa ja kaikkia välttämättömiä ravintoaineita. Tarvittaessa nuori ja hänen vanhempansa voidaan ohjata keskustelemaan ravitsemusterapeutin kanssa vegaaniruokavalion riittävyydestä ja monipuolisuudesta.

1.1.14 Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Oulunkylän yhteiskoulussa oppitunnin pituus on normaalisti 75 minuuttia ja kouluvuosi on jaettu viiteen jaksoon. Osa työajasta käytetään työelämään tutustuttamiseen sekä koko peruskoulun lukuvuoden päättäjäisiin ja muihin yhteisiin tapahtumiin. Mahdollisuus on myös koulupäivän monenlaiseen rytmittämiseen sekä välituntien järjestämiseen oppilaiden hyvinvointia edistävällä tavalla.

Koulun yhteisöllisyyden ja oppilaiden terveen kehityksen, sosiaalisten suhteiden sekä opiskelussa jaksamisen kannalta välitunnit, päivänavaukset ja monenlaiset yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä. Päivän työ aloitetaan Oulunkylän yhteiskoulussa lyhyellä päivänavauksella joko yhteisesti keskusradion kautta tai opettajan johdolla luokassa. Koulumme yhteisiä tapahtumia ovat myös muun muassa koulun juhlat, teemapäivät ja retket. Opintokäynnit ja leirikoulut voivat koskea koko kouluyhteisöä tai vain joitakin tai jotakin opetusryhmää. Opintokäynnit ja leirikoulut tarjoavat mahdollisuuksia oppimisympäristön laajentamiseen ja oppimiseen autenttisissa tilanteissa sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

1.1.15 Koulumatkat ja koulukuljetukset

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Helsingissä koulumatkat ovat turvallisia ja oppilaat kulkevat koulumatkat pääsääntöisesti itsenäisesti. Yhdessä kotien kanssa ohjataan oppilaita huolehtimaan koulumatkalla omasta ja muiden turvallisuudesta sekä käyttäytymään asiallisesti matkan aikana. Koulumatkoilla ei sallita kiusaamista, väkivaltaa tai minkäänlaista häirintää. Koulun tehtävänä on ilmoittaa koulumatkoilla tapahtuneista häiriötilanteista huoltajille ja tukea huoltajia asian selvittämisessä.

Koulumatkoista ja niihin liittyvistä toimintatavoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille koulun nettisivujen ja Wilman kautta, sekä luokanvalvojan tapaamisissa ja vanhempainilloissa.

Koulukuljetuspalveluihin on oikeus yleisopetuksessa olevalla oppilaalla, jos asiantuntijalausunnon mukaan hän ei selviydy koulumatkastaan julkisilla liikennevälineillä. Koulukuljetusjärjestelyistä sovitaan oppilaan ja huoltajan kanssa tapauskohtaisesti.

6 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa

Perusopetuslain[112] ja -asetuksen[113] mukaan perusopetuksen oppilaan arvioinnilla on kaksi toisiaan tukevaa tehtävää. Arvioinnin tehtävänä on

- ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi).

[112] Perusopetuslaki (628/1998) 22 § 1 mom.
[113] Perusopetusasetus (852/1998) 10 § 2 mom.

- määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Opiskelun ohjaaminen ja kannustaminen sekä itsearvioinnin taitojen kehittäminen toteutuvat formatiivisen arvioinnin avulla. Summatiivisesti arvioidaan sitä, miten oppilas on saavuttanut eri oppiaineille asetetut tavoitteet.

Arvioinnin tehtävien toteuttamisessa tulee noudattaa arvioinnin yleisiä periaatteita. Kouluissa tulee olla yhtenäiset arvioinnin periaatteet ja käytänteet, jotka ilmenevät koulun arviointikulttuurissa. Opetuksen järjestäjä seuraa arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja tukee yhtenäisen arviointikulttuurin kehittymistä.

6.1.1 Formatiivinen arviointi

Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan opintojen edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Formatiivinen arviointi auttaa oppilasta ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään työskentelyään oppiaineille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Formatiivinen arviointi on osa opetusta.

Formatiivinen arviointi on oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta. Palautteen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään oppiaineen tavoitteet, hahmottamaan oma edistymisensä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä se, miten voi parantaa suoriutumistaan suhteessa tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Itsearviointi ja vertaispalaute ovat osa formatiivista arviointia. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itsearvioinnin ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja. Niitä tulee harjoitella osana kaikkien oppiaineiden opiskelua. Itsearviointi ja vertaispalaute eivät vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.[114]

Formatiivista arviointia tehdään aina perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettujen ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyjen oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Formatiivinen arviointi ei edellytä dokumentointia.

[114] Perusopetusasetus 10 §

6.1.2 Summatiivinen arviointi

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on kuvata, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetetut tavoitteet.

Summatiivinen arviointi tehdään vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan kuitenkin myös lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.[115] Kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle annetaan lukuvuositodistus, jota varten tehdään summatiivinen arviointi siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Lukuvuositodistukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi.[116]

Summatiivinen arviointi tehdään suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on summatiivinen kokonaisarviointi oppilaan koko lukuvuoden suoriutumisesta. Päättöarviointi kohdistuu oppiaineille asetettuihin tavoitteisiin perusopetuksen oppimäärän päättyessä.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan.

Summatiivisen arvioinnin tekee aina oppilasta opettanut opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä.[117]

Opettajan tulee dokumentoida arvioinnit niistä näytöistä, jotka vaikuttavat oppilaan summatiiviseen arviointiin.

6.2 Arvioinnin yleiset periaatteet

Arvioinnissa tulee noudattaa seuraavia periaatteita jokaisella vuosiluokalla.

Arviointi on yhdenvertaista

[115] Perusopetusasetus 10 §
[116] Perusopetusasetus 10 § 2 mom.
[117] Perusopetusasetus 13 § 1 mom.

Arviointi perustuu kaikilla vuosiluokilla oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun. Vuosiluokkien 1–8 päätteeksi annetun lukuvuosiarvioinnin ja perusopetuksen päättöarvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyihin tavoitteisiin. Jokaisen oppilaan tulee saada tietää, mitä on tarkoitus oppia ja miten oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan. Päättöarvosanat muodostetaan valtakunnallisesti yhdenvertaisin perustein.

Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan opintojensa etenemistä. Tämä edellyttää vuorovaikutusta opettajan ja oppilaan välillä sekä palautteen antamista tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi. Arvioinnin toteuttamiseen liittyy oppilaiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen ja kannustaminen.

Arvioinnin toteuttaminen edellyttää yhteistyötä sekä koulussa että kotien kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on selkiyttää huoltajille arvioinnin periaatteita ja käytänteitä. Oppilaan ja huoltajan tulee saada riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta, osaamisesta, työskentelystä ja käyttäytymisestä. [118] Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tieto arvioinnin perusteista ja siitä, miten niitä on sovellettu oppilaan arviointiin. [119]

Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista

Arviointikäytänteet on suunniteltava johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ja varmistettava arviointiperiaatteiden yhtenäisyys koulussa. Arviointia toteutetaan sekä lukuvuoden aikana että sen päättyessä. Arvioinnin tulee kohdistua vain siihen, mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa on asetettu tavoitteeksi. Opettaja toteuttaa arvioinnin näyttöihin perustuen.

Oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa. Arviointi ei kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arvioinnin avulla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Arviointi toimii myös tärkeänä välineenä oppilaan mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa. Opettajien yhteistyö kouluyhteisössä on välttämätöntä arvioinnin johdonmukaisuuden toteutumiseksi.

[118] Perusopetusasetus 10 § 1 mom.
[119] Perusopetusasetus 13 § 2 mom.

Arviointi on monipuolista

Oppilaiden oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan monipuolisesti. [120] Monipuolinen arviointi perustuu eri menetelmin kerättyihin näyttöihin. Opettaja valitsee arviointimenetelmät arvioinnin tehtävien ja oppiaineen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin ja tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin. Arviointimenetelmien valinnassa on otettava huomioon, että vain yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia oppiaineille asetettuja tavoitteita.

Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Arviointikriteerit on laadittu eri vuosiluokkien päätteeksi annettavaan arviointiin ja päättöarviointiin. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät eri arvosanoihin vaadittavan osaamisen tason.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suorituksiaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän yhteisiin tavoitteisiin edellä mainittuja arviointikriteerejä käyttäen.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittelyssä ei käytetä edellä mainittuja arviointikriteerejä. Oppimäärä yksilöllistetään vasta, kun oppilas ei tuetustikaan näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa toiminta-alueittain määriteltyihin tavoitteisiin.

Jos oppilas on opiskellut oppimissuunnitelmassa määriteltyjen oppiaineen erityisten painoalueiden mukaisesti, hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteereitä käyttäen.

[120] Perusopetuslaki 22 § 1 mom.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset

Arviointikäytänteet suunnitellaan ja toteutetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä otetaan huomioon ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Oppimisen tuen tarpeet sekä muut osaamisen osoittamista vaikeuttavat syyt tulee ottaa arviointikäytänteissä huomioon siten, että oppilaalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaidon taso koulun opetuskielessä sekä arvioinnin kohteena olevan oppiaineen tiedonalan kielessä

6.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen ja osaamiseen. Oppimisen arviointi liittyy oppimisprosessin ohjaamiseen ja siitä annettavaan palautteeseen. Osaamisen arviointi puolestaan kohdistuu oppilaan tiedollisen ja taidollisen osaamisen tasoon. Oppilaan oppimista ohjataan ja osaamista arvioidaan aina suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa eri oppiaineille määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä eri vuosiluokkien päätteeksi annettavassa arvioinnissa ja päättöarvioinnissa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista ei arvioida oppiaineista erillisinä. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteereiden mukaisesti, tulevat myös laaja-alaisen osaamisen tavoitealueet arvioiduiksi.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä käyttäen.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin eikä osaamisen tason määrittelyssä käytetä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä.

6.4 Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä ei siis arvioida oppiaineista erillisenä. Työskentelyn arviointi perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin oppiaineiden tavoitteiden sisältämiin työskentelytaitojen tavoitteisiin. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulee myös työskentely arvioiduksi.

Työskentelytaidoilla tarkoitetaan perusopetuksen aikana kehittyvää taitoa työskennellä itsenäisesti ja yhdessä, taitoa suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään, taitoa toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taitoa toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

Oppilaan työskentelyyn liittyviä erityistarpeita tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon työskentelyn arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

6.5 Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen. Käyttäytymiselle asetetut tavoitteet perustuvat koulun toimintatapoihin ja järjestyssääntöihin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutena, eikä siitä saatu arvosana tai sanallinen arvio vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät erityistarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon käyttäytymisen arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

6.6 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

6.6.1 Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion.[121]

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa on tukitoimista huolimatta hylätty.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee siitä tiedottaa lukuvuoden aikana oppilasta ja huoltajaa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi. Ennen luokalle jättämistä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa asianomaisessa oppiaineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot erillisessä näytössä.[122] Mahdollisuuksia voidaan antaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Erillinen näyttö voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita suorituksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa.

Jos suoritusmahdollisuus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, vuosiluokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositodistukseen ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytty suorittaminen erillisessä näytössä on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää vuosiluokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos se katsotaan hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaiseksi. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.[123]

[121] Perusopetusasetus 11 § 1 mom.
[122] Perusopetusasetus 11 § 1 ja 2 mom.

[123] Perusopetusasetus 11 § 2 mom.

6.6.2 Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan

Oppilas voi edetä opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan vuosiluokkiin sitomattomasti oman opinto-ohjelman mukaisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään opintokokonaisuuksista, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä opinnoissa etenemiseen asianomaisessa oppiaineessa. Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositodistuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä opinnoissaan eteenpäin.[124]

Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä vuosiluokalta raukeaisivat. Oman opinto-ohjelman mukaisesti etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta. [125]

6.7 Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet

Perusopetuksessa kaikki oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvat yhteiset oppiaineet arvioidaan kunkin lukuvuoden päätteeksi erillisinä.[126] Arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, ympäristöoppi, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämänkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Lukuvuositodistukseen merkitään sanallinen arvio tai arvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut opinto-ohjelmaansa kuuluneiden oppiaineiden tavoitteet lukuvuoden aikana.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden sanallisen arvion tai arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta kaikilla niillä vuosiluokilla, joilla hän niitä opiskelee. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta todistuksiin erillistä sanallista arviota tai arvosanaa.

Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa opiskellut oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien opiskelun yhteydessä annetut näytöt otetaan huomioon kunkin oppiaineen arvosanaa muodostettaessa. Oppiainekohtainen arviointi tulee suunnitella ja olla oppilaiden

[124] Perusopetusasetus 11 § 3 mom.
[125] Perusopetusasetus 11 § 3 mom.
[126] Perusopetusasetus 10 § 2 mom.

tiedossa jo oppimiskokonaisuuden alkaessa. Monialaisista oppimiskokonaisuuksista ei anneta erillisiä sanallisia arvioita tai arvosanoja.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksytty- merkinnällä.

Perusopetuksen tuntijaon mukaiset valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1–3 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti joko sanallisesti tai numeroin. Vuosiluokilla 4–9 vähintään 2 vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisista aineista annetaan numeroarvosana.

6.8 Perusopetuksen päättöarviointi

Päättöarvioinnin tehtävänä on määrittää, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppiaineille asetetut tavoitteet perusopetuksen päättyessä. Päättöarvioinnissa annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, joka on saavuttanut perusopetuksen koko oppimäärän tavoitteet vähintään arvosanan 5 edellyttämän osaamisen mukaisesti.

Päättöarviointi tehdään vuosiluokkien 7–9 aikana osoitetun osaamisen perusteella suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä.

6.8.1 Päättöarvosanan muodostaminen

Päättöarvosanan muodostaminen perustuu oppilaan osoittaman osaamisen tasoon suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niiden oppiaineiden tavoitteiden, joiden osalta osaaminen on osoitettu vuosiluokilla 7 ja 8, arviointi otetaan huomioon päättöarviointia tehtäessä. Näihin tavoitteisiin perustuva osaamisen taso tulee arvioida käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä.

Päättöarvosana on oppiaineen tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan myös päättöarvioinnissa.

6.8.2 Erityistä tukea saavan oppilaan päättöarviointi

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suoriutumistaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä. Jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suoriutumista näissä oppiaineissa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) suhteessa hänelle määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin, ei päättöarvioinnin kriteereihin.

Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskeltujen oppiaineiden arvioinnissa voidaan antaa numeroarvosanan sijaan sanallinen arvio myös päättöarvioinnissa. Oppimäärän yksilöllistäminen tehdään vasta silloin, kun oppilas ei annetusta tuesta huolimatta näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan päättöarviointi perustuu perusopetuksen oppiaineiden yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin sen mukaan, mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty. Jos pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas opiskelee opintokokonaisuuksia, annetaan arviointi todistuksessa kuitenkin oppiaineittain.

Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) asetettuihin tavoitteisiin, ja jokaisesta toiminta-alueesta annetaan sanallinen arvio.

6.8.3 Arvioitavat yhteiset oppiaineet päättöarvioinnissa

Perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämänkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason kussakin oppiaineessa.

Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen määriteltyä eri kielen oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimäärät.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä[127] tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida. Oppiaineen opiskelusta vapauttamiseen tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen ratkaisuun.

6.8.4 Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa

Kaikille oppilaille yhteisiä taide- ja taitoaineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta ja kotitalous. Paikallinen tuntijako ja mahdolliset oppilaiden omat valinnat vaikuttavat siihen, milloin oppilaille annetaan päättötodistukseen tuleva arvosana eri taide- ja taitoaineissa.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta päättötodistukseen. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta päättötodistukseen erillistä arvosanaa.

Päättöarvosanaa muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä. Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset valinnaiset taide- ja taitoaineiden tunnit, on opiskeltu. Kunkin taide- ja taitoaineen osalta päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskeleman oppimäärän laajuus.

6.8.5 Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksytty- merkinnällä. Yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa valinnaisessa aineessa osoitettu osaaminen voi korottaa kyseisen oppiaineen päättöarvosanaa. Tämä korottamisen periaate tulee kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan.

6.8.6 Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi

Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet.

[127] Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumista kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittämisessä käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteerejä.

Jos painotettu opetus toteutetaan käyttäen valinnaisten aineiden vuosiviikkotunteja, arviointi suoritetaan näiden tuntien osalta valinnaisten aineiden arvioinnin periaatteita noudattaen. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaan opiskeleman kohde- tai kielikylpykielen osaaminen arvioidaan vieraiden kielten tai toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien mukaan.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

6.9 Poissaolojen vaikutukset arviointiin

Oppilaan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole sairaudesta tai muusta erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty siitä vapautusta.[128] Oppilaan opiskelu ja siihen perustuva arviointi voidaan järjestää osittain toisin, jos se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.[129]

Jos oppilas on luvattomasti poissa eikä osallistu opetukseen, kokeisiin eikä muihinkaan hänelle tarjottuihin näyttömahdollisuuksiin, eikä hänellä ole hyväksyttyjä suorituksia suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin oppiaineen tavoitteisiin, hän voi saada oppiaineesta hylätyn arvosanan lukuvuositodistukseen.

6.10 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Mahdollisuus arvioinnin uusimiseen ja oikaisuun koskee päättöarviointia sekä opinnoissa etenemistä ja vuosiluokalle jättämistä koskevaa päätöstä. Pyyntö arvioinnin uusimisesta osoitetaan koululle ja huoltajan on tehtävä se kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.[130]

[128] Perusopetuslaki 35 §
[129] Perusopetuslaki 18 § 1 mom.
[130] Perusopetusasetus 19 §

6.11 Todistukset

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. lukuvuositodistus
2. välitodistus
3. erotodistus
4. päättötodistus.

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

6.11.1 Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa

Vuosiluokilla 1–3 arviointi lukuvuositodistuksiin ja mahdollisiin välitodistuksiin annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Mikäli annetaan sanallinen arvio, todistuksesta tulee ilmetä, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty.

Vuosiluokkien 4–8 lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa annetaan numeroarvosanat. Päättötodistuksessa ja mahdollisessa 9. vuosiluokan välitodistuksessa annetaan numeroarvosanat. Numeroarvosanaa voidaan täydentää kuvailevalla sanallisella arviolla, joka annetaan todistuksen liitteenä.

Käyttäytymisestä annetaan numeroarvosana lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa vuosiluokilla 4–8. Jos käyttäytymisestä annetaan vuosiluokilla 1–3 sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteellä. Myös numeroarvosanaa täydentävä sanallinen käyttäytymisen arvio annetaan todistuksen liitteenä. Käyttäytymisen sanallista arviota koskevasta liitteestä merkitään tieto todistuksen lisätietoihin.

Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli.[131] Yksilöllistetyistä oppimääristä annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Toimintaalueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota.

6.11.2 Lukuvuositodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä jokaisella vuosiluokalla lukuun ottamatta vuosiluokkaa 9, jolloin oppilas saa päättötodistuksen. Lukuvuositodistukseen merkitään

[131] Perusopetusasetus 10 § 4 mom.

oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Lukuvuositodistus on päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Kun todistuksessa käytetään numeroarvosanaa, todistukseen merkitään myös arviointiasteikko[132].

Sanallista arviota voidaan käyttää lukuvuositodistuksissa vuosiluokilla 1–3. Sanallisistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa.

Lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteenä.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään lukuvuositodistukseen ja mahdollisiin välitodistuksiin muodossa ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä todistuksiin. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, lisätään numeroarvosanan tai sanallisen arvion perään tähti (*). Todistuksen lisätietoja-kohdassa mainitaan, että oppilas on opiskellut nämä oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Lukuvuositodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus

[132] Perusopetusasetus 10 § 3 mom.

- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- arvio oppilaan käyttäytymisestä
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jättäminen
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita

- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.11.3 Välitodistus

Opetuksen järjestäjä päättää mahdollisten välitodistusten antamisesta. Välitodistus annetaan samoin perustein kuin lukuvuositodistus.

Erillinen välitodistus tulee tarvittaessa antaa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko-opintoihin hakeutumista varten.

Välitodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla jatko-opintoihin hakeutumista varten annettavaa välitodistusta)

- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.11.4 Erotodistus

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun, eroaa kesken perusopetuksen oppimäärän suorittamista koulusta[133] tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet

- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen

[133] Perusopetusasetus 12 § 1 mom.

6.11.5 Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan 9. vuosiluokan koulutyön päättyessä oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota ”hyväksytty”.

Päättötodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5–10) ja sanoin (välttävä–erinomainen)
- opintojen laajuus vuosiluokilla 7–9 jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- suoritettu oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen
- maininta siitä, että perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan opiskelemien yhteisen oppiaineiden ja valinnaisten aineiden laajuus merkitään päättötodistukseen vuosiviikkotunteina.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon numeroarvosana merkitään päättötodistukseen muodossa ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä päättötodistukseen. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa numeroarvosana merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Oppilaan oman äidinkielen opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas on opiskellut yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päättöarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarviointia. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja-kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättötodistus on sanallinen.

Päättötodistukseen merkitään arvosanat niistä erityisessä tutkinnossa suoritetuista oppiaineista, jotka on suoritettu ennen päättötodistuksen antamista.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, merkitään päättötodistukseen numeroarvosana. Yhteisiin oppiaineisiin liittyvistä syventävistä numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään päättötodistukseen yhteisen oppiaineen nimen alle valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat syventävät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä syventävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimääristä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistuksiin sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen oppiaineen nimen alle merkitään valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”soveltavat valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä sekä arvio joko numeroarvosanana tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden

vuosiviikkotunnin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä ”osallistunut”. Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio ”hyväksytty” suoritetusta vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta A2- tai B2- kielestä, arvosana jätetään pois ja päättötodistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja siitä annetaan numeroarvosana.

Koulu ei voi muuttaa tai korjata jälkikäteen jo saatuun päättötodistukseen kirjattuja arvosanoja lisänäyttöjen perusteella. Oppilaan on hankittava uusi, erillinen todistus mahdollisesta parantuneesta osaamisesta. Uuden todistuksen voi saada joko osoittamalla osaamisensa erityisessä tutkinnossa[134] tai opiskelemalla perusopetuksen lisäopetuksessa tai aikuisten perusopetuksessa.

6.12 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja -asetuksessa tarkoitetussa erityisessä tutkinnossa[135]. Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden yleisen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Erityisessä tutkinnossa käytettävät todistukset ovat

1. todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä

[134] Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §
[135] Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §

useamman oppiaineen suoritukset. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana.

Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

6.13 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi Oulunkylän yhteiskoulussa

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt arvioinnin linjaukset siirretään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi. Myös valtakunnalliset arviointikriteerit 6. vuosiluokan loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerit siirretään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi.

Lisäksi opetuksen järjestäjä täsmentää paikallisessa opetussuunnitelmassa seuraavat asiat:

- yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta
- arvioinnista tiedottamisen muodot
- käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet
- valinnaisten aineiden arviointi sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt
- sanallisen arvion ja numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa
- valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- välitodistukset, mikäli opetuksen järjestäjä niitä päättää antaa
- erityisen tutkinnon suorittamisen mahdollisuudet ja ajankohdat.

6.13.1 Yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta

Oulunkylän yhteiskoulussa yhteistyö kotien kanssa kuuluu olennaisena osana arviointikulttuuriin. Huoltajille tiedotetaan paitsi koulutyön tavoitteista myös koulun arviointikäytänteistä. Kunkin oppiaineen opiskelun alkaessa oppilaalle ja huoltajalle selvitetään tavoitteet oppiaineessa sekä arvioinnin periaatteet. Oppilaan opintojen edistymisestä, arvioinnista sekä oppilaan työskentelystä ja käyttäytymisestä annetaan riittävän usein tietoa oppilaalle itselleen ja huoltajalle. Oppilaalla ja huoltajalla on myös oikeus saada tietoa arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta oppilaan arviointiin. Tukea tarvitsevien oppilaiden huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on erityisen tärkeää.

Arvioinnista tiedottamisen muodot

Tiedottaminen huoltajille tapahtuu käyttämällä jo olemassa olevia, pääosin sähköisiä yhteydenpitokanavia. Opettajat antavat jatkuvaa arviointipalautetta Wilman tuntimerkinnöillä ja viesteillä huoltajille. Opinnoista saadut arvosanat ovat myös nähtävillä Wilmassa.

Kouluvuoden aikaisissa opettajien ja huoltajien tapaamisissa tiedotetaan yleisesti käytössä olevista arvioinnin kriteereistä. Vanhempainiltoja ja vanhempainvartteja järjestetään jokaisella vuosiluokalla lukuvuoden aikana. Aineenopettajat antavat tarvittaessa yksityiskohtaisempaa palautetta oppiainekohtaisesta arvioinnista.

6.13.2 Käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet

Käyttäytymisen arvioinnin perustana olevat yksityiskohtaiset tavoitteet on kirjattu Oulunkylän yhteiskoulun perusopetuksen opetussuunnitelmaan.

Käyttäytyminen arvioidaan yhdellä arvosanalla asteikolla 4–10.

Arviointi ei kohdistu oppilaan persoonaan, temperamenttiin eikä muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvosanaa annettaessa pyritään huomioimaan oppilaan kehitysvaihe ja poikkeukselliset tapahtumat hänen elinpiirissään. Käyttäytymisen arvosanaa ei merkitä ero- eikä päättötodistukseen.

Huoltajan kirjallisesta pyynnöstä voidaan antaa arvosana erillisenä liitteenä. Oulunkylän yhteiskoulussa annettavan opetuksen ja kasvatuksen tavoitteena on, että oppilaat

- käyvät säännöllisesti koulua ja huolehtivat koulutyöstä ja sen velvoitteista vastuuntuntoisesti.
- kasvavat oikeudenmukaisiksi, luotettaviksi ja rehellisiksi sekä ihmisen perusoikeuksia kunnioittaviksi.

- suhtautuvat vastuullisesti työ- ja elinympäristöönsä.
- ovat yhteistyöhaluisia, ottavat toisen ihmisen huomioon ja ylläpitävät työrauhaa.
- ovat oma-aloitteisia ja auttavaisia.
- huomioivat toiminnassaan oman ja muiden kouluyhteisön jäsenten turvallisuuden.

Saadakseen tietyn käytösarvosanan oppilaan tulee keskimäärin osoittaa tälle arvosanalle kirjattuja kriteerejä vastaavaa käytöstä. Parempi käytös yhdellä osa-alueella voi kompensoida toisen osa-alueen heikompaa käytöstä.

1.1.16 Käyttäytymisen arviointi vuosiluokilla 7–9:

TAVOITTEEN SAAVUTTAMINEN	Muiden ihmisten huomioon ottaminen	Ympäristön huomioon ottaminen	Sääntöjen ja toimintatapojen noudattaminen	Oppimisen ja työskentelyn arvostaminen
ERINOMAINEN (10)	Oppilas edistää työrauhaa ja vaikuttaa myönteisellä esimerkillään ryhmien toimintaan ja oppimistilanteisiin. Oppilas on avulias, yhteistyöhaluinen, kohtelias ja ystävällinen.	Oppilas huolehtii sekä omasta että yhteisestä omaisuudesta. Hän huolehtii ympäristöstään ja ylläpitää yleistä siisteyttä.	Oppilas noudattaa esimerkillisesti sääntöjä, toimintatapoja ja ohjeita sekä auttaa ja kannustaa muita oppilaita noudattamaan sääntöjä ja ohjeita.	Oppilas antaa oma-aloitteisesti kannustavaa ja rakentavaa palautetta toisten työskentelystä ja tuotoksista. Hän käsittelee omia tuotoksiaan huolellisesti.
KIITETTÄVÄ (9)	Oppilas antaa työrauhan ja ottaa muiden mielipiteet huomioon. Hän on avulias ja yhteistyöhaluinen.	Oppilas huolehtii sekä omasta että yhteisestä omaisuudesta. Hän huolehtii ympäristöstään ja noudattaa yleistä siisteyttä.	Oppilas noudattaa annettuja sääntöjä, työtapoja ja ohjeita.	Oppilas osaa antaa kannustavaa ja rakentavaa palautetta toisten työskentelystä ja tuotoksista. Hän käsittelee omia tuotoksiaan huolellisesti.
HYVÄ (8)	Oppilas antaa yleensä työrauhan ja osaa toimia ryhmässä. Hän on yhteistyöhaluinen ja käyttäytyy asiallisesti.	Oppilas pitää oman opiskeluympäristönsä siistinä.	Oppilas noudattaa yleensä annettuja sääntöjä, työtapoja ja ohjeita.	Oppilas osaa huomioida positiivisesti toisten tuotoksia ja työskentelyä. Hän käsittelee omia tuotoksiaan huolellisesti.
TYYDYTTÄVÄ (7)	Oppilas häiritsee välillä oppimistilanteita ja työskentelyä. Hänellä on ajoittain vaikeuksia yhteistyössä muiden kanssa.	Oppilas huolehtii vaihtelevasti oppimisympäristönsä siisteydestä, mutta muuttaa toimintaansa toivotusti ohjeita saatuaan.	Oppilas noudattaa vaihtelevasti annettuja sääntöjä, työtapoja ja ohjeita.	Oppilas on välinpitämätön toisten tuotoksia kohtaan ja suhtautuu joskus vähättelevästi toisten työskentelyyn. Hän käsittelee omia tuotoksiaan huolimattomasti.
KOHTALAINEN (6)	Oppilas häiritsee toistuvasti oppimistilanteita. Hän aiheuttaa asenteellaan ja teoillaan kielteistä ilmapiiriä. Yhteistyö toisten kanssa tuottaa hänelle toistuvasti vaikeuksia.	Oppilas on välinpitämätön oppimisympäristönsä siisteydestä.	Oppilas rikkoo jatkuvasti ja törkeästi sovittuja sääntöjä ja toimintatapoja.	Oppilas vähättelee toisten työskentelyä ja tuotoksia. Hän käsittelee omia tuotoksiaan huolimattomasti.
VÄLTTÄVÄ (5)	Oppilas häiritsee opetusta jatkuvasti. Hän aiheuttaa asenteellaan ja teoillaan kielteistä ilmapiiriä. Hän on yhteistyöhaluton ja hänellä on ongelmia muiden kanssa.	Oppilas sotkee tahallisesti oppimisympäristöään.	Oppilas suhtautuu piittaamattomasti yhteisesti sovittuihin sääntöihin ja toimintatapoihin kurinpitotoimista huolimatta.	Oppilas mitätöi toisten tekemiä tuotoksia. Hän suhtautuu omiin tuotoksiinsa välinpitämättömästi.
HYLÄTTY (4)	Oppilas loukkaa jatkuvasti toisten oikeuksia ja häiritsee opetustilanteita. Hän vaikeuttaa tahallisesti toisten työskentelyä ja on aggressiivinen tai väkivaltainen muita kohtaan.	Oppilas tärvelee tahallisesti oppimisympäristöään tai muiden omaisuutta.	Oppilas on täysin piittaamaton yhteisesti sovituista säännöistä ja toimintatavoista. Hän on vaaraksi itselleen ja muille	Oppilas tuhoaa sekä omia että toisten tuotoksia.

6.13.3 Valinnaisten aineiden arviointi

Oulunkylä Yhteiskoulussa toteutetaan päättöarvioinnin kokonaisuus, valinnaisaineiden arviointi ja päättöarvioinnin todistukset kuten opetussuunnitelman perusteiden luvussa 6 määrätään.

Jokainen valinnainen aine muodostaa oppimäärän, joka siten myös arvioidaan omana oppiaineenaan. Opetussuunnitelman perusteiden mukaan ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään todistuksiin nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle.

Opetussuunnitelman perusteiden mukaan oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimääristä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistuksiin sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisenaineen nimen kohdalle tulee merkintä ”valinnaiset opinnot”, sen jälkeen kaikkien yhteen yhteiseen aineeseen liittyvien sanallisesti arvioitavien aineiden yhteenlaskettu vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet ja muut valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”soveltavat valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä sekä arvio joko numeroin tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Vapaaehtoista A2-kieltä opiskellaan Oulunkylän yhteiskoulussa seitsemän vuosiviikkotuntia. A2-kieltä opiskellaan samoissa opetusryhmissä A1-kielen kanssa. Tavoitteet ja päättöarvioinnin kriteerit ovat samat kuin kaikille yhteisessä A-kielessä. Mikäli A2-kieli on toinen kotimainen kieli, käytetään sen opetuksen järjestämiseen B1-kielelle varatut vuosiviikkotunnit

Valinnaisen B2-kielen oppimäärä (B2-saksa/B2-ranska) on Oulunkylän yhteiskoulussa laajuudeltaan neljä vuosiviikkotuntia, ja siitä annetaan numeroarvosana lukuvuositodistuksessa ja päättötodistuksessa.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Oulunkylän yhteiskoulussa oppilaanohjaajat tiedottavat oppilaita ja huoltajia tästä käytännöstä hyvissä ajoin ennen päättötodistuksen antamista.

6.13.4 Opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt

Oulunkylän yhteiskoulun opetus- ja arviointikäytännöissä noudatetaan Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Oppilas siirtyy seuraavalle luokalle ja voidaan jättää vuosiluokalle kuten opetussuunnitelman luvussa 6 kuvataan.

Lukuvuositodistus on päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Oppilaalle, joka on mahdollisesti jäämässä luokalle, varataan mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa asianomaisessa oppiaineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot erillisessä näytössä. Erillinen näyttö sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita suorituksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa. Oulunkylän yhteiskoulussa erillinen näyttö on mahdollista antaa kerran lukuvuodessa. Päivä määritellään lukuvuosikohtaisesti.

6.13.5 Sanallisen arvion ja numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa

Oulunkylän yhteiskoulussa 7.–9.-luokkalaisille annetaan välitodistus kerran lukuvuodessa, viimeistään 3. jakson jälkeen. 7.–8. luokan oppilaille annetaan lukuvuoden päättyessä lukuvuositodistus ja 9.-luokkalaisille päättötodistus. Todistuksiin merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja numeroarvosanat kaikista yhteisistä oppiaineista pois lukien opinto-ohjaus ja mediakasvatus, jotka arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty -merkinnällä. Käyttäytyminen arvioidaan myös numeerisesti ja arvosana merkitään kaikkiin todistuksiin paitsi 9. luokan päättötodistukseen.

Kahden vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisaineista merkitään numeroarvosana. Yhden vuosiviikkotunnin laajuiset valinnaisaineet arvioidaan hyväksytty -merkinnällä sekä lukuvuosi- että päättötodistuksessa.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta A2- tai B2-kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”.

Muissa oppiaineissa sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta ainoastaan niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin suomi.

Jos oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päättöarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarvostelua. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan

tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppilas, jolle on tehty VSOP-päätös, saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositodistuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyy seuraavalle vuosiluokalle. Keskeneräisistä oppiaineista ei anneta arvosanaa lukuvuositodistukseen. VSOP-opinto-ohjelmiin kuuluvat opintokokonaisuudet määritellään vuosiluokkakohtaisesti aineenopettajan ja erityisopettajan yhteistyössä niissä oppiaineissa, joita opiskellaan vuosiluokkiin sitomattomasti.

Oulunkylän yhteiskoulussa käyttäytymistä arvioidaan numeerisesti käyttäytymisen arviointiin laaditun kriteeristön avulla. Jokainen aineenopettaja antaa käytösarvosanan oppilailleen. Luokanvalvoja tarkastelee oppilaan käyttäytymistä kokonaisuutena huomioiden muiden opettajien antamat arvioinnit ja muodostaa siten lopullisen käyttäytymisarvosanan, joka merkitään todistukseen.

9. luokan lopussa annetaan päättötodistus oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota ”hyväksytty”. Päättöarvioinnin kokonaisuus, valinnaisaineiden arviointi ja päättöarvioinnin todistukset toteutetaan Oulunkylän yhteiskoulussa kuten Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa todetaan.

6.13.6 Välitodistukset

Oulunkylän yhteiskoulussa toteutetaan lukuvuoden aikana tapahtuvaa arviointia väliarvioinnin muodossa. Se perustuu oppimiselle ja työskentelylle sekä käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin. Välitodistukseen merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet väliarvioinnin ajankohtaan mennessä. Välitodistus annetaan kerran lukuvuodessa viimeistään 3. jakson jälkeen.

6.13.7 Erityisen tutkinnon suorittamisen mahdollisuudet ja ajankohdat

Erityisellä tutkinnolla tarkoitetaan koko peruskoulun oppimäärän tai jonkin oppiaineen suorittamista erillisessä tutkinnossa. Oulunkylän yhteiskoulussa erityinen tutkinto suoritetaan lukuvuoden lopussa toukokuun aikana. Tutkintoon nimetään vastaava(t) opettaja(t). Yhden oppiaineen tutkinto suoritetaan erillisenä näyttönä. Useamman oppiaineen tutkinnolle laaditaan erillinen aikataulu. Opettajat vastaavat tutkinnon laatimisesta ja arvioinnista päättöarvioinnin kriteerien mukaa n.

7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja oppilashuolto muodostavat kokonaisuuden. Tässä luvussa määrätään perusopetuslain mukaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta. Oppilashuolto sisältyy lukuun 8[147].

7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Näistä oppilas voi saada kerrallaan vain yhden tasoista tukea. Perusopetuslaissa säädettyjä tukimuotoja ovat esimerkiksi tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet. Näitä tukimuotoja voi käyttää kaikilla kolmella tuen tasolla sekä yksittäin että samanaikaisesti toisiaan täydentävinä. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista.

Opetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä kunkin oppilaan että opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Huomiota tulee kiinnittää oppimisen esteettömyyteen sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen. Oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Opetusta ja tukea suunniteltaessa on otettava huomioon, että tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen.

Tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä sekä pitkäaikaisvaikutuksia. On huolehdittava oppilaan mahdollisuuksista saada onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä toimimisessa sekä tuettava oppilaan myönteistä käsitystä itsestään ja koulutyöstä. Pedagoginen asiantuntemus ja opettajien sekä muiden tuen ammattihenkilöiden monialainen yhteistyö tuen tarpeen havaitsemisessa, arvioinnissa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää. Yhteistyöhön kulloinkin osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti.

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä[148]. Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi oppilaiden

[147] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 6 § (1287/2013)
[148] Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

oppimisen edistymistä ja koulunkäynnin tilannetta tulee arvioida jatkuvasti. Ensimmäiseksi tarkastellaan koulussa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta oppilaalle. Tarkastelun pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa oppilaalle aikaisempaa paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja. Arvioinnissa ja tuen suunnittelussa hyödynnetään mahdollisten muiden arviointien tuloksia ja otetaan huomioon oppilaalle aiemmin annettu tuki.

Tuki annetaan oppilaalle ensisijaisesti omassa opetusryhmässä ja koulussa erilaisin joustavin järjestelyin, ellei oppilaan etu tuen antamiseksi välttämättä edellytä oppilaan siirtämistä toiseen opetusryhmään tai kouluun. Erityisesti huolehditaan tuen jatkumisesta lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen, perusopetuksen sisällä sekä oppilaan siirtyessä perusopetuksesta toiselle asteelle.

7.1.1 Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset linjaukset Oulunkylän yhteiskoulussa

1.1.17 Erityisopetustiimi

Oulunkylän yhteiskoulun erityisopetuksen tiimissä toimii laaja-alaisia erityisopettajia ja koulunkäynninohjaajia. Erityisopettajat jakavat resurssiaan joustavasti ja suunnittelevat tuen vastuuluokilleen. Oppilaiden pedagogisia tukitoimia käytännön tasolla suunnitellaan yhteisesti erityisopetustiimin kokouksissa, kuten esimerkiksi oppimispajan järjestämistä ja koetukea. Oppilaiden yksilöllisiä pedagogisen tuen asioita käsitellään vain asiankuuluvien ja tarpeellisten tahojen kesken.

Erityisopetustiimi on erityisopetuksen asiantuntijaryhmä, joka huolehtii Oulunkylän yhteiskoulun oppimisen tuesta. Se voi tarkoittaa osa-aikaista erityisopetusta samanaikaisopetuksena tai pienryhmäopetuksena, tukiopetusta tai kokeisiin tarjottavaa tukea. Erityisopetuksen tiimi tekee tiivistä yhteistyötä luokanvalvojien ja aineenopettajien kanssa suunnitellessaan oppimisen tukitoimia.

1.1.18 Ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen puuttumisen toimintamallit sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden suunnitelmallinen seulonta tuen järjestämiseksi Oulunkylän yhteiskoulussa

Ennaltaehkäisevänä työnä ja varhaisen puuttumisen toimintamallina toimii kaikille 7. luokkalaisille syksyllä tehtävät lukemisen ja kirjoittamisen testit, joissa on mukana myös itsearvio. Jos oppilaan lukemisen ja kirjoittamisen testitulos poikkeaa normaalista, voidaan hänelle tehdä lisätutkimuksia kuten esimerkiksi lukitesti. Tarvittaessa oppilasta ohjataan testin perusteella myös opiskelutaidoissa.

Jos huomataan, että oppilaalla on vaikeuksia ja haasteita opiskelussa, hänet ohjataan matalalla kynnyksellä erityisopetuksen tukipalveluiden piiriin. Tukimuotoina voi olla aluksi esimerkiksi tukiopetus tai koulupäivän päätyttyä järjestettävä oppimispaja.

Koulupäivän jälkeen on kaikille oppilaille avoin ohjattu oppimispaja. Oppimispajassa voi tehdä ohjatusti läksyjä, kerrata kokeeseen tai tehdä rästiin jääneitä tehtäviä. Koulussa toimii myös käsitepaja, joka on suunnattu ensisijaisesti oppilaille, joiden äidinkieli ei ole suomi. Käsitepajassa käydään läpi esim. historian ja biologian sanastoa. Oppimispajaan tai käsitepajaan ei tarvitse ilmoittautua vaan niihin voi tulla suoraan koulupäivän jälkeen.

Aineenopettajat seuraavat oppilaiden oppimista ja ovat matalalla kynnyksellä yhteydessä erityisopetustiimiin mikäli huolta ilmenee. Aineenopettajat voivat tehdä myös tarvittaessa omia testejä, kuten esimerkiksi matematiikassa lähtötasokoe. Tukiopetuksen ja oppimispajan lisäksi oppilaille voidaan antaa osa-aikaista erityisopetusta.

7.1.2 Ohjaus tuen aikana

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata tukea tarvitsevaa oppilasta koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa. Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja oppilaalle annettavaan arviointipalautteeseen. Ohjauksen tavoitteena on, että tukea tarvitsevan oppilaan itseluottamus, itsearviointi- ja oppimaan oppimisen taidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Huomiota kiinnitetään oppilaan arjenhallinnassa, opintojen suunnittelu- ja opiskelutaidoissa tai yhteistyötilanteissa mahdollisesti ilmeneviin tuen tarpeisiin. Näitä taitoja vahvistetaan tarkoituksenmukaisilla ohjauksellisilla toimintatavoilla. Ohjauksella pyritään siihen, että oppilas oppii asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja ottamaan vastuuta opiskelustaan.

Ohjauksen näkökulma otetaan huomioon arvioitaessa oppilaan tarvetta sekä tehostettuun että erityiseen tukeen. Osana pedagogista arviota tai pedagogista selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet ohjaukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin kirjataan myös oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Ohjauksellista tukea suunniteltaessa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa sekä hyödynnetään myös oppilashuollon ja oppilasta mahdollisesti avustavan henkilöstön asiantuntemusta.

Päättövaiheen ohjauksessa etsitään yhdessä oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia ja selvitetään oppilaan tarvitseman tuen jatkuminen toisella asteella. Perusopetuksen päättövaiheessa tukea tarvitsevalle oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee antaa tietoa ja mahdollisuus keskustella oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä erityisistä kysymyksistä.

7.1.3 Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana

Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea[149]. Kun oppilaalla on tuen tarvetta, kodin ja koulun yhteistyön merkitys korostuu. Yhteistyötapoja ja toimintamalleja kehitetään koko perusopetuksen ajalle ja koulunkäynnin nivelvaiheisiin. Koulun henkilöstön tulee tuntea säädökset ja määräykset, jotka liittyvät huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön oppilaan tukeen liittyvissä asioissa. Huoltajalle annetaan tietoa niiden soveltamisesta koulun arjessa, esimerkiksi oppilasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojensaannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Koulun henkilöstön on tärkeää olla yhteydessä kotiin heti, kun oppilaalla ilmenee oppimisen tai koulunkäynnin ongelmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista, tuen kolmiportaisuudesta sekä käytettävissä olevista tukimuodoista. Huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilaan edistymisen ja tuen tarpeen arviointi sekä tuen suunnittelu on osa kodin ja koulun säännöllistä yhteistyötä. Tavoitteena on toimia yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilas tai huoltaja ei voi kuitenkaan kieltäytyä perusopetuslaissa säädetyn tuen vastaanottamisesta. Oppilas voi tarvita myös yksilökohtaisen oppilashuollon tukea. Yksilökohtaisen oppilashuollon tuki perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumusta (katso luku 8 Oppilashuolto).

1.1.19 Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana Oulunkylän yhteiskoulussa

Erityisopetustiimi on aina huoltajiin yhteydessä Wilman tai puhelimen kautta, kun huolta oppimisessa ilmenee. Tarvittaessa järjestetään kouluneuvottelu oppilaan, huoltajien, luokanvalvojan sekä erityisopettajan kesken, jossa sovitaan oppimisen tuesta ja sen seurannasta. Huoltajat voivat tarvittaessa olla yhteydessä suoraan erityisopettajaan, luokanvalvojaan tai aineenopettajaan. Riippuen oppilaan tuentarpeen luonteesta, ottaa erityisopettaja, luokanvalvoja tai aineenopettaja vetovastuun tuen suunnittelusta ja toteuttamisesta. Erityisopetuksesta ja tuen muodoista tiedotetaan erikseen oppilaita ja huoltajia esimerkiksi vanhempainilloissa ja oppilaita vielä erikseen jokaviikkoisessa luokanvalvojatuokiossa. Koulumme opinto-oppaasta löytyy myös tietoa erityisopetuksesta. Erityisopettajien yhteystiedot löytyvät koulumme kotisivulta.

Mikäli oppilaan tukea tulee muuttaa tai arvioida uudelleen, ovat oppilas ja huoltaja tiiviisti mukana prosessissa. Heidän kanssaan yhdessä sovitaan tukitoimista ja niiden seurannasta sekä vastuunjaosta kodin ja koulun välillä.

[149] Valtioneuvoston asetus (422/2012)

Nivelvaiheen yhteistyö toteutetaan huoltajien ja alakoulun opettajien sekä Oulunkylän yhteiskoulun erityisopettajien kesken sitä edeltävänä keväänä, jolloin tukea tarvitseva oppilas siirtyy Oulunkylän yhteiskouluun. Nivelpalaverissa huoltajat, oppilaat, alakoulun luokan- ja erityisopettajat sekä Oulunkylän yhteiskoulun erityisopettajat keskustelevat tuen tarpeista, toiveista sekä toteutuksesta. Nivelvaiheessa suunnitellaan valmiiksi oppilaan tukea yläkoulussa, jotta tukea tarvitsevan oppilaan tuentarpeet ovat ajoissa ja riittävän hyvin tiedossa ennen yläkouluun siirtymistä. Tällä varmistetaan, että oppimisen tuki alkaa heti ensimmäisestä koulupäivästä alkaen.

7.1.4 Eri toimijoiden yhteistyö Oulunkylän yhteiskoulussa

Oulunkylän Yhteiskoulussa on käytössä oppilashuollon ja erityisopetuksen viikkokello. Opettajilta ja huoltajilta nousseita pedagogisia huolenaiheita käsitellään vähintään kerran viikossa tai tarvittaessa useammin. Pedagogiset asiat yleisellä tasolla käsitellään erityisopetustiimissä, sillä erityisopetustiimi vastaa pedagogisesta tuesta. Oppilaanohjaukselliset asiat käsitellään opinto-ohjauksessa. Oppilaiden yksilöllisiä pedagogisen tuen asioita, kuten esimerkiksi oppilaan tuen tarpeen arviointia, käsitellään vain asiankuuluvien ja tarpeellisten tahojen kesken. Pedagogissa asioissa voidaan hyödyntää myös koulupsykologin tekemiä testejä. Erityisopetustiimin jäsenet ovat tiiviissä yhteistyössä myös aineenopettajien ja luokanvalvojan kanssa. Luokanvalvojaa tiedotetaan tarpeellisista asioista ja tukea suunnitellaan yhteistyössä.

Erityisopetustiimi on yhteydessä Helsingin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan erityissuunnittelijaan erityisluokka- ja koulupaikka haussa ja kartoituksessa. Erityisen tuen päätöksen, päätöksen siirtymisestä vuosiluokkiin sitomattomaan opetukseen ja päätöksen oppiaineen vapauttamisesta tekee rehtori moniammatillisen (kuten esimerkiksi luokanvalvoja, aineenopettaja, erityisopettaja, oppilaanohjaaja, kuraattori tai psykologi) suosituksen ja perusteluiden pohjalta.

7.2 Yleinen tuki

Laadukas perusopetus on perusta oppilaan oppimiselle ja hyvinvoinnille. Oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia ehkäistään ennakolta esimerkiksi opetusta eriyttämällä, opettajien keskinäisellä sekä muun henkilöstön yhteistyöllä, ohjauksella sekä opetusryhmiä joustavasti muuntelemalla. Opetuksessa otetaan huomioon sekä ryhmän että yksittäisen oppilaan tarpeet.

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata oppilaan tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja sekä ohjaus- ja tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa osana koulun arkea. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä.

Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen antaminen kuuluvat kaikkiin kasvatus- ja opetustilanteisiin. Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Yleisen tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä. Oppilaan tuen tarpeisiin vastataan esimerkiksi tukiopetuksella, osa-aikaisella erityisopetuksella tai ohjauksen keinoin.

Oppimissuunnitelmaa voidaan tarvittaessa käyttää osana yleistä tukea. Tällöin oppimissuunnitelma sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma. Pidemmälle edistyneen oppilaan opiskelua voidaan syventää ja laajentaa oppimissuunnitelman avulla.

7.2.1 Yleinen tuki Oulunkylän yhteiskoulussa

Oulunkylän yhteiskoulussa oppilaan oppimista tuetaan erilaisin opetuksellisin järjestelyin. Oppimisessa ja koulunkäynnissä ilmeneviin tuen tarpeisiin vastataan esimerkiksi opetusta eriyttämällä, opettajien yhteistyöllä ja opetusryhmiä joustavasti muuntelemalla. Yleiseen tukeen kuuluu aineenopettajan antama tukiopetus, samanaikaisopetus, opettajien yhteistyö, osa-aikainen erityisopetus, eriyttävät oppimateriaalit ja koulunkäynninohjauksen työpanoksen käyttäminen opetusryhmän tai yksittäisten oppilaiden tuen tarpeisiin. Lisäksi oppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma, mutta pääsääntöisesti se tehdään vasta siirryttäessä tehostetun tuen piiriin.

Oulunkylän yhteiskoulun erityisopetuksen tiimissä toimii laaja-alaisia erityisopettajia ja koulunkäynninohjaajia. Erityisopettajat jakavat resurssiaan joustavasti. Varhaista tuen tarpeen tunnistamista parantaa 7. luokan oppilaille tehtävät äidinkielen testit. Koulupäivän jälkeen on kaikille oppilaille avoin ohjattu oppimispaja. Koulussa toimii myös käsitepaja, joka on suunnattu ensisijaisesti oppilaille, joiden äidinkieli ei ole suomi. Käsitepajassa käydään läpi esim. historian ja biologian sanastoa. Oppimispajaan tai käsitepajaan ei tarvitse ilmoittautua vaan niihin voi tulla suoraan koulupäivän jälkeen.

7.3 Tehostettu tuki

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti [150]. Tehostettu tuki tulee järjestää laadultaan ja määrältään oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki

[150] Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010)

ei riitä, ja niin kauan kun oppilas sitä tarvitsee. Oppilaan tehostettu tuki suunnitellaan kokonaisuutena. Se on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Oppilas tarvitsee yleensä myös useampia tukimuotoja. Tehostettu tuki annetaan muun opetuksen yhteydessä joustavin opetusjärjestelyin.

Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja, lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä. Esimerkiksi osa-aikaisen erityisopetuksen, opintojen yksilöllisen ohjauksen ja kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu tehostetun tuen aikana. Myös oppilashuollon osuutta oppilaan hyvinvoinnin edistäjänä ja ylläpitäjänä vahvistetaan.

Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Tehostetun tuen aikana annettava tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä tulee seurata ja arvioida säännöllisesti tehostetun tuen aikana. Mikäli arvioinnin perusteella todetaan tuen tarpeen muuttuneen tai annettu tuki ei hyödytä oppilasta, päivitetään oppimissuunnitelma vastaamaan uutta tilannetta.

7.3.1 Pedagoginen arvio

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Kirjallisessa pedagogisessa arviossa kuvataan

- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmista
- oppilaan saama yleinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea
- arvio tehostetun tuen tarpeesta.

Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Oppilaan opettaja tai opettajat yhdessä laativat kirjallisen pedagogisen arvion. Tarvittaessa arvion laatimisessa käytetään myös muita asiantuntijoita. Pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään oppilaalle jo mahdollisesti osana yleistä tukea laadittua oppimissuunnitelmaa. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa[151]. Käsittelyä koskevat tiedot kirjataan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla, esimerkiksi kirjallisesti laadittuun pedagogiseen arvioon.

7.3.2 Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Tehostetun tuen aikana oppilaalle järjestettävä tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan [152]. Oppimissuunnitelma on opetussuunnitelmaan perustuva kirjallinen suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

Tavoitteena on turvata oppilaalle edellytykset edetä opinnoissaan ja edistää hänen hyvinvointiaan. Oppimissuunnitelma tukee kunkin opettajan oman työn suunnittelua ja opettajien keskinäistä sekä kodin kanssa tehtävää yhteistyötä. Oppimissuunnitelmasta huoltaja saa itselleen tietoa ja voi siten paremmin tukea lastaan. Suunnitelma antaa pohjan oppilaan edistymisen arvioinnille.

Tehostettua tukea varten tehtävä oppimissuunnitelma perustuu pedagogisessa arviossa tuotettuun tietoon. Oppimissuunnitelma on laadittava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa[153]. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat. Oppilaan osuus suunnittelussa kasvaa siirryttäessä perusopetuksen ylemmille luokille. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla. Oppimissuunnitelman laatimisen yhteydessä sovitaan tavoitteiden toteutumisen seurannasta ja suunnitelman tarkistamisen aikataulusta. Lisäksi oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan tuen tarvetta aina oppilaan tilanteen muuttuessa.

Tehostettua tukea varten laadittavan oppimissuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Oppilaskohtaiset tavoitteet

- oppilaan näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet sekä erityistarpeet
- oppilaan oppimiseen, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet

[151] Laki perusopetuslain muuttamisesta 16 a § (1288/2013)
[152] Perusopetuslaki 16 a § 3 mom. (642/2010)
[153] Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010)

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- oppilaan tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- oppilaalle annettava tukiopetus ja osa-aikainen erityisopetus
- opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa
- oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- opetukseen osallistumisen edellyttämien perusopetuslain mukaisten tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden, apuvälineiden ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki

Tuen seuranta ja arviointi

- oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävä arviointi oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanteesta sekä oppilaan itsearviointi
- arvioinnissa käytettävät menetelmät joiden avulla oppilas voi osoittaa osaamistaan hänelle sopivin tavoin
- oppimissuunnitelman tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Oppimissuunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia.

Oppimissuunnitelma muissa tilanteissa

Oppimissuunnitelmaa käytetään vaikka oppilas ei saisi tehostettua tukea, mikäli

- oppilas etenee eri oppiaineiden opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelman mukaisesti
- opetus järjestetään erityisin opetusjärjestelyin
- perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien oppilas on otettu joustavan perusopetuksen toimintaan.

Näissä tilanteissa laadittava oppimissuunnitelma sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma.

7.3.3 Tehostettu tuki Oulunkylän Yhteiskoulussa

Oulunkylän yhteiskoulussa tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia yleisen tuen muotoja. Tehostetun tuen aikana tuki on kuitenkin vielä tiiviimpää ja pitkäkestoisempaa. Lisäksi tällöin käytetään joustavasti montaa tukimuotoa samanaikaisesti. Osa-aikaisen erityisopetuksen, opintojen yksilöllisen ohjauksen ja joustavien opetusryhmien käytön sekä kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Myös oppilashuollon osuutta oppilaan hyvinvoinnin edistäjänä ja ylläpitäjänä vahvistetaan. Prosessin kokonaisvastuu oppilaan siirtämisestä tehostetun tuen piiriin on luokanvalvojalla ja erityisopettajalla yhteisesti.

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu **pedagogiseen arvioon**. Aloite arvion tekoon voi tulla erityisopettajalta, aineenopettajalta, oppilaalta tai tämän huoltajalta. Oulunkylän yhteiskoulussa tehdään pedagoginen arvio sitä varten laaditulle lomakkeelle. Vastuun pedagogisen arvion tekemisestä kantaa erityisopettaja yhteistyössä luokanvalvojan kanssa. Tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta on tärkeää tehdä yhteistyötä huoltajan kanssa. Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa oppilaan siirtyminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen monialaisesti oppilashuoltoryhmässä vain asianomaisten tahojen kanssa. Tämän käsittelyn jälkeen oppilaalle annettava tehostettu tuki kirjataan oppilaalle laadittavaan **oppimissuunnitelmaan**, josta vastaa luokanvalvoja yhteistyössä erityisopettajan kanssa. Oppilas ja huoltajat osallistuvat oppimissuunnitelman laadintaan huoltajapalaverissa. Pedagogiset asiakirjat tulevat huoltajien ja oppilasta opettavien opettajien saataville sähköisesti. Huoltajapalaveri järjestetään aina syyslukukauden alussa ja sen jälkeen tarvittaessa useammin. Palaverissa sovitaan huoltajan ja oppilaan kanssa tukitoimista ja niiden seurannasta. Samalla oppilaan omat tavoitteet kirjataan oppimissuunnitelmaan. Yhteistyötä ja yhteydenpitoa huoltajien kanssa toteutetaan myös aina tarvittaessa.

7.4 Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muuten. Erityisen tuen tehtävänä on antaa oppilaalle

kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista tukea niin, että oppilas voi suorittaa oppivelvollisuutensa ja saa pohjan opintojen jatkamiselle peruskoulun jälkeen. Oppilaan itsetuntoa, opiskelumotivaatiota ja mahdollisuutta kokea onnistumisen ja oppimisen iloa vahvistetaan. Samoin tuetaan oppilaan osallisuutta ja vastuunottoa opiskelusta.

Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta oppilaan tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta[154] . Erityisopetus ja oppilaan saama muu tuki muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden. Käytettävissä ovat kaikki perusopetuslain mukaiset tukimuodot. Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Erityistä tukea saava oppilas opiskelee joko oppiaineittain tai toiminta-alueittain. Mikäli oppilas opiskelee oppiaineittain, hän opiskelee eri oppiaineissa joko yleisen tai yksilöllistetyn oppimäärän mukaisesti.

Sellaiselle oppilaalle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, annetaan erityisopetusta hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaisesti. Erityisopetukseen sisältyvillä pedagogisilla ratkaisuilla pyritään ensisijaisesti turvaamaan oppilaan oppiminen. Pedagogiset ratkaisut voivat liittyä esimerkiksi opetukseen ja työtapoihin tai valittaviin materiaaleihin ja välineisiin. Nämä vaihtelevat oppimisen tavoitteiden ja sisältöjen sekä oppilaan henkilökohtaisten tarpeiden mukaisesti. Oppilaalla on perusopetuslain mukaan oikeus saada oppimisensa tueksi tukiopetusta ja osa-aikaista erityisopetusta myös osana erityisopetusta.

Oppimista tukevien erityisopetuksen pedagogisten ratkaisujen lisäksi erityistä tukea saavalla oppilaalla on oikeus myös muuhun tukeen. Tällaista muuta tukea ovat esimerkiksi ohjaus, yksilökohtainen oppilashuolto, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet.

7.4.1 Pedagoginen selvitys

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on tehtävä oppilaasta pedagoginen selvitys[155]. Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tuen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Opetuksen järjestäjän päättämä toimielin, viranhaltija tai työntekijä hankkii

- oppilaan opetuksesta vastaavilta opettajilta kirjallisen selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä

[154] Perusopetuslaki 17 § 1 mom. (642/2010)
[155] Perusopetuslaki 17 § 3 mom. (642/2010) ja hallintolaki (434/2003) 34 - 36 §

- oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehdyn kirjallisen selvityksen oppilaan saamasta tehostetusta tai erityisestä tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta.

Näiden kahden selvityksen perusteella opetuksen järjestäjä tekee kirjallisen arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta. Selvitysten ja niiden pohjalta laaditun arvion muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan pedagogiseksi selvitykseksi.[156]

Kirjallisessa pedagogisessa selvityksessä kuvataan

- oppilaan oppimisen eteneminen
- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmista
- oppilaan saama tehostettu tai erityinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea
- arvio erityisen tuen tarpeesta
- arvio ja perustelut sille, tarvitseeko oppilas yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän.

Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään oppilaasta aiemmin laadittua pedagogista arviota ja oppilaan oppimissuunnitelmaa. Jos oppilas on jo saanut erityistä tukea, hyödynnetään aiemmin laadittua pedagogista selvitystä ja HOJKSia. Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistelemiseksi tulee tarvittaessa hankkia muita lausuntoja, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, myös niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.

7.4.2 Erityisen tuen päätös

Erityisen tuen antamiseksi opetuksen järjestäjän tulee tehdä kirjallinen päätös. Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa

[156] Perusopetuslaki 17 § 3 mom. (642/2010)

tai laillista edustajaa. Päätös erityisestä tuesta tehdään hallintolain mukaisesti[157]. Erityisen tuen päätöksessä tulee päättää oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä muut tarvittavat palvelut sekä tarvittaessa oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen[158]. Päätökseen on liitettävä valitusosoitus, sillä huoltajat voivat hakea siihen muutosta valittamalla[159]. Päätös on aina perusteltava[160]. Päätöksen perustelut sisältyvät pedagogiseen selvitykseen ja mahdollisiin lausuntoihin.

Yleensä erityisen tuen päätös tehdään, jos todetaan, ettei oppilaan saama tehostettu tuki ole riittänyt. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä myös ennen esi- tai perusopetuksen alkamista tai esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vamman, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten[161]. Jos erityisen tuen päätös tehdään perusopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, tulee sen perustua oppilaan tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

Erityisen tuen tarpeellisuus tulee tarkistaa toisen vuosiluokan jälkeen sekä ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä[162]. Päätös tulee tarkistaa myös aina oppilaan tuen tarpeen muuttuessa sellaisissa asioissa, joista päätetään erityisen tuen päätöksessä. Tarkistamista varten oppilaasta tehdään uusi pedagoginen selvitys. Mikäli tarpeen todetaan jatkuvan, erityisestä tuesta tehdään uusi päätös. Mikäli katsotaan, että oppilas ei enää tarvitse erityistä tukea, tulee tuen lopettamisesta tehdä päätös. Tällöin oppilaalle ryhdytään antamaan tehostettua tukea.

7.4.3 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmasta tulee ilmetä oppilaan erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen.[163] Kaikki erityistä tukea saavan oppilaan tuki kirjataan HOJKSiin. Se on kirjallinen suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, sisällöistä, käytettävistä opetusjärjestelyistä, pedagogisista menetelmistä ja oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

[157] Hallintolaki (434/2003)
[158] Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)
[159] Hallintolainkäyttölaki (586/1996) 14 § ja perusopetuslaki 42 § 2 mom. (642/2010)
[160] Hallintolaki 45 § 1mom.
[161] Perusopetuslaki 17 § 4 mom. (642/2010)
[162] Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)
[163] Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

Erityistä tukea varten tehtävä HOJKS perustuu pedagogisessa selvityksessä tuotettuun tietoon ja erityisen tuen päätöksen sisältöön. HOJKSin laatimisessa voidaan hyödyntää oppilaalle osana tehostettua tukea tehtyä oppimissuunnitelmaa. Jos oppilas on jo saanut erityistä tukea, hyödynnetään aiemmin laadittua pedagogista selvitystä ja HOJKSia. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla. Oppilaan opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä[164]. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat.

Erityistä tukea varten laadittavan HOJKSin tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Oppilaskohtaiset tavoitteet

- oppilaan näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet sekä erityistarpeet
- oppilaan oppimiseen, työskentelytaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet
- oppilaan kehitykseen, kuten sosioemotionaalisiin tai motorisiin taitoihin liittyvät tavoitteet
- oppiaineet ja aineryhmät sekä valinnaiset opinnot, joita oppilas opiskelee sekä oppiaineiden vuosiviikkotuntimäärät

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- oppilaan tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- oppilaalle annettava tukiopetus ja osa-aikainen erityisopetus
- opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa
- oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Opetuksen järjestäminen

- oppilaan opetuksen järjestäminen muun opetuksen yhteydessä ja/tai erityisluokalla
- muun opetuksen yhteydessä opiskelevalle oppilaalle samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena annettava erityisopetus

[164] Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

- erityisluokalla opiskelevalle oppilaalle nimetty yleisopetuksen yhteistyöluokka ja suunnitelma oppilaan opiskelusta tässä luokassa
- oppilaan koulukuljetusten järjestelyt ja vastuut sekä suunnitelma kuljetusta odottavan oppilaan ohjatusta toiminnasta ja valvonnasta

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisten tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden, apuvälineiden ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- oppilaan mahdollinen osallistuminen aamu- ja iltapäivätoimintaan ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa

Tuen seuranta ja arviointi

- HOJKSin tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävä arviointi oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanteesta sekä oppilaan itsearviointi
- oppimisen arvioinnissa käytettävät menetelmät joiden avulla oppilas voi osoittaa osaamistaan hänelle sopivin tavoin
- HOJKSin tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Mikäli oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi

- luettelo niistä oppiaineista, joissa oppilaalla on yksilöllistetty oppimäärä
- yksilöllistettyjen oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskeltavien oppiaineiden arviointi suhteessa HOJKSissa määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin

Mikäli oppilas opiskelee toiminta-alueittain, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi

- toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt toiminta-alueittain
- oppilaan edistymisen arviointi suhteessa HOIKSissa hänelle määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin toiminta-alueittain

Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia. HOJKSiin voidaan liittää huoltajan antamat yksilöidyt tiedonsiirtoluvat.

HOJKS tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, oppilaan tarpeiden mukaiseksi[165]. Sitä muutetaan aina oppilaan tuen tarpeen tai opetuksen tavoitteiden muuttuessa. Jos erityisen tuen antaminen päätetään lopettaa, oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tehostetun tuen antamiseksi.

7.4.4 Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen

Opetus järjestetään ottaen huomioon oppilaiden edellytykset ja se voi perustua erilaajuisiin oppimääriin[166]. Ensisijaisena tavoitteena on tukea oppilaan opiskelua siten, että yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa kaikissa oppiaineissa.

Eri oppiaineissa ilmeneviä vaikeuksia voidaan ennaltaehkäistä ja oppimista tukea erilaisilla eriyttämisen keinoilla ja perusopetuslaissa säädetyillä tukimuodoilla. Jos oppilaalle määritellään opiskelun erityiset painoalueet jossakin oppiaineessa, hän voi keskittyä opiskelussa tämän oppiaineen keskeisiin sisältöihin. Tällöin oppilas opiskelee oppiainetta vielä yleisten tavoitteiden mukaisesti ja hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleiseen oppimäärään. Mikäli edes oppiaineen keskeisiin sisältöihin liittyvien tavoitteiden saavuttaminen hyväksytysti ei tuesta huolimatta ole oppilaalle mahdollista, oppiaineen oppimäärä voidaan yksilöllistää. Esimerkiksi kieli- ja kulttuuritausta, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisen haasteet eivät sellaisenaan voi olla syynä oppimäärän yksilöllistämiseen, vaan oppilasta tulee tukea näissä asioissa.

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetason määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia. Oppimäärän yksilöllistämisestä määrätään erityisen tuen päätöksessä.

[165] Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)
[166] Perusopetuslaki 3 § 2 mom. (477/2003) ja 11 § 1 mom. (453/2001)

Pedagoginen selvitys sisältää erilliset perustelut yksilöllistämiselle kussakin oppiaineessa. Jokaisen oppiaineen kohdalla arvioidaan erikseen, voiko oppilas opiskella oppiainetta yleisen oppimäärän mukaan vai tuleeko oppiaineen oppimäärä yksilöllistää. Jos yksilöllistettyjen oppiaineiden määrää on tarpeen myöhemmin lisätä tai vähentää, tehdään uusi pedagoginen selvitys ja sen pohjalta uusi erityisen tuen päätös.

Yksilöllistetyn oppimäärän tavoitteet ja sisällöt johdetaan oppiaineen luokka-asteen yleisistä tavoitteista ja sisällöistä, myös alempien luokkien tavoitteita ja sisältöjä voidaan soveltaa. Ne kuvataan riittävän selkeästi ja yksityiskohtaisesti oppilaan HOJKSissa. Tämä on tärkeää, koska oppilaan opetus ja arviointi toteutetaan HOJKSiin kirjatun perusteella kyseisessä oppiaineessa. Oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa HOJKSissa määriteltyihin, hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaan opiskelua tuetaan lisäksi erilaisilla pedagogisilla järjestelyillä ja tarvittaessa eri tukimuodoilla. Kunkin oppiaineen opetuksesta vastaava opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä, laativat edellä mainitut HOJKSin sisällöt.

Jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana ja sanallinen arvio tähdellä (*) sekä opintojen aikaisessa että päättöarvioinnissa. Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan. Sanallista arviointia voidaan käyttää numeroarvioinnin sijasta kaikilla vuosiluokilla ja myös päättötodistuksessa.

Oppimäärän yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto ennen oppilaan vapauttamista oppimäärän suorittamisesta. Vapauttamiseen oppimäärän opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja se perustuu jokaisen oppilaan kohdalla yksilölliseen harkintaan. Vapauttamisesta oppiaineen opiskelusta tehdään hallintopäätös perusopetuslain 18 §:n perusteella. Jos oppilaalla on erityisen tuen päätös, vapauttamisesta päätetään erityisen tuen päätöksessä. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden oppiaineiden opiskelusta vapauttamisesta on säädetty erityissäännöksissä[167]. Oppilaalle, joka on muutoin kuin tilapäisesti vapautettu jonkin aineen opiskelusta, tulee järjestää vastaavasti muuta opetusta tai ohjattua toimintaa[168].

Oppiaineen oppimäärien yksilöllistäminen ja oppiaineesta vapauttaminen tehdään yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille tulee selvittää näiden toimenpiteiden vaikutukset jatko-opintoihin.

7.4.5 Pidennetty oppivelvollisuus

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa

[167] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 9 § 2 mom.
[168] Perusopetusasetus 5 § 1 mom.

säädettyä aikaisemmin[169]. Oppivelvollisuus päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 11 vuotta[170]. Esiopetus voi pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille annettavassa erityisopetuksessa kestää yhden tai kaksi vuotta[171]. Tarkoitus on vahvistaa oppilaan valmiuksia niin, että hän selviytyisi opiskelustaan perusopetuksessa mahdollisimman hyvin.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen.[172] Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapselle tehdään tällöin myös päätös erityisestä tuesta. Lapselle laaditaan HOJKS esiopetuksen alkaessa. Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta [173] . Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella tämä oikeus alkaa sen vuoden syyslukukauden alussa, jolloin lapsi täyttää viisi vuotta. Päätös oppivelvollisuuden pidentämisestä tarvitaan ennen esiopetuksen alkua, jotta oikeus siihen voi toteutua.

Lapsen ohjautuminen riittävän varhain tuen piiriin edellyttää yhteistyötä eri hallintokuntien välillä. Lapsen huoltajalle tulee antaa ajoissa tietoa pidennetyn oppivelvollisuuden eri vaihtoehdoista ja valinnan vaikutuksista. Huoltaja päättää, osallistuuko lapsi oppivelvollisuutta edeltävään esiopetukseen. Esiopetuksen kesto ja perusopetuksen aloittaminen tulee suunnitella lapsen edistymisen, tuen tarpeen ja kokonaistilanteen perusteella.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus voidaan järjestää vaihtoehtoisesti kolmella eri tavalla:

- Lapsi aloittaa oppivelvollisuutta edeltävässä esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa ja aloittaa tämän jälkeen perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa yhden vuoden, minkä jälkeen hän aloittaa perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa kaksi vuotta. Tällöin lapsi aloittaa

[169] Perusopetuslaki 25 § 2 mom.
[170] Perusopetuslaki 25 § 1 mom.
[171] Perusopetuslaki 9 § 2 mom.
[172] Hallituksen esitys Eduskunnalle koulutusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 86/1997)
[173] Perusopetuslaki 26 a § 1 mom. (1288/1999)

perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin eli sinä vuonna, kun hän täyttää kahdeksan vuotta. Perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta on tehtävä erillinen hallintopäätös.[174]

Oppilaan tarve pidennettyyn oppivelvollisuuteen arvioidaan erityisen tuen päätöksen tarkistamisen yhteydessä. Jos todetaan, ettei oppilas enää kuulu pidennetyn oppivelvollisuuden piirin, tehdään päätös pidennetyn oppivelvollisuuden päättämisestä, jonka jälkeen oppilas kuuluu yleisen oppivelvollisuuden piiriin. Tarvittaessa oppilaalle voidaan edelleen antaa erityistä tukea.

7.4.6 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden opetus voidaan järjestää oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain[175]. Myös muulla tavoin vammaisen tai vakavasti sairaan oppilaan opetus voi olla oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä perusteltua järjestää toiminta-alueittain [176]. Opetuksen järjestämisestä oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain päätetään erityisen tuen päätöksessä [177]. Opetus järjestetään toiminta-alueittain vain kun todetaan, ettei oppilas kykene opiskelemaan edes oppiaineiden yksilöllistettyjä oppimääriä. Toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot.

Toiminta-alueittain järjestävän opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tietoja ja taitoja, joiden avulla hän suoriutuu mahdollisimman itsenäisesti elämässään. Opetuksen suunnittelun lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet. Koulupäivän eri tilanteita hyödynnetään oppimisessa, ja oppimisympäristöä kehitetään toimivaksi ja oppilasta motivoivaksi. Oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä oppilaan edistymisen arviointi kuvataan HOJKSissa kullekin toiminta-alueelle. Tavoitteet asetetaan siten, että ne ovat saavutettavissa olevia ja oppilaalle mielekkäitä.

Toiminta-alueet voivat sisältää jonkin yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, jos oppilaalla on vahvuuksia tässä oppiaineessa. Opetuksen toteuttamisessa eri toiminta-alueiden sisältöjä voidaan yhdistää. Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa tuetaan oppilaan kokonaiskehitystä sekä edistetään ja ylläpidetään oppilaan toimintakykyä. Opetus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Lisäksi tehdään opettajien keskinäistä sekä muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden välistä yhteistyötä.

[174] Perusopetuslaki 27 §
[175] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 9 § 3 mom.
[176] Perusopetuslaki 18 § 1 mom.
[177] Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)

Motoristen taitojen oppimisen tavoitteena on vahvistaa oppilaan kehon hahmotusta, edistää kokonais- ja hienomotoristen taitojen kehittymistä sekä antaa mahdollisuuksia monipuolisesti harjoitella taitoja arjen eri tilanteissa. Motoristen taitojen opetuksen tulee sisältää motoristen toimintojen suunnittelun ja ohjauksen, tasapainon, koordinaation, rytmin, kestävyyden ja lihasvoiman kehittämiseen liittyviä osa-alueita.

Kommunikaatiotaitojen oppimisen lähtökohtana on vuorovaikutuksen muodostuminen ja sen pohjalle rakentuva kommunikoinnin ymmärtämisen ja tuottamisen harjoittelu. Tavoitteena on, että oppilas on vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa, tulee ymmärretyksi ja ymmärtää itsekin muita ryhmän oppilaita ja aikuisia. Oppilaalle turvataan mahdollisuus käyttää itselleen tarkoituksenmukaisia tapoja kommunikoida. Oppilaalla tulee olla tarvittaessa käytettävissään vaihtoehtoisia kommunikaatiokeinoja. Kielen ja kommunikaation opetus sisältää kielellistä tietoisuutta, ilmaisua, käsite- ja sanavarastoa, viittomien, merkkien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä sekä ajattelua kehittäviä osa-alueita. Kommunikaatiotaitoja harjoitellaan eri tilanteissa koulupäivän aikana.

Sosiaalisten taitojen oppimisen tavoitteena on oppilaan ryhmässä toimimisen taitojen ja osallisuuden kehittyminen. Opetuksen tulee sisältää erilaisissa ympäristöissä toimimista sekä vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittelua tukevia osa-alueita. Oppilaan itsetuntemusta ja oppimismotivaatiota tuetaan luomalla edellytykset onnistumisen kokemuksiin ja vahvistamalla myönteistä sosiaalisen oppimisen ilmapiiriä.

Kognitiivisten taitojen oppimisen tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen. Opetuksen tulee tukea oppimiseen, muistamiseen ja ajattelemiseen liittyvien prosessien kehittymistä. Kognitiivisten taitojen oppimisen tulee sisältää aistien stimulointia ja harjoittamista, valinnan, luokittelun, ongelmanratkaisun ja päätöksenteon sekä syy-seuraussuhteen oppimista edistäviä osa-alueita. Oppimisen tavoitteena on kehittää lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattisten taitojen perusvalmiuksia. Oppiaineiden sisällöistä voidaan saada aineistoa kognitiivisten taitojen oppimiseen.

Päivittäisten taitojen oppimisen tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista ympäristönsä toimintaan sekä edistää omatoimisuutta ja itsenäistymistä. Opetuksen tulee sisältää terveyttä ja turvallisuutta, arjen taitoja, asumista ja ympäristössä liikkumista sekä vapaa-ajan viettoa käsitteleviä osa-alueita. Päivittäisten taitojen harjoittelu luo mahdollisuuksia motoristen taitojen, kielen ja kommunikaation, tieto- ja viestintäteknologisten taitojen, sosiaalisten sekä kognitiivisten taitojen kehittymiselle ja harjoittelulle. Ne puolestaan vahvistavat päivittäisten taitojen hallintaa.

Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa arviointi tapahtuu toiminta-alueittain. Arviointi annetaan aina sanallisena. Mikäli jokin toiminta-alue sisältää yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, tämä voidaan kuvata osana sanallista arviointia tai todistuksen liitteessä.

7.4.7 Erityinen tuki Oulunkylän yhteiskoulussa

Oulunkylän yhteiskoulussa erityisen tuen tukimuotoina ovat kaikki yleisen ja tehostetun tuen tukimuodot. Tuki on jatkuvaa ja tehostettua tukea yksilöllisemmin suunniteltua ja toteutettua. Erityisessä tuessa käytetään montaa tukimuotoa samanaikaisesti. Erityinen tuki muodostuu osa-aikaisesta erityisopetuksesta, opintojen yksilöllisestä ohjauksesta sekä joustavien opetusryhmien käytöstä. Oppilashuollon osuutta oppilaan hyvinvoinnin edistäjänä ja ylläpitäjänä vahvistetaan entisestään. Tuki järjestetään yleisen oppivelvollisuuden piirissä erityisen tuen päätöksen perusteella, silloin kun tehostettu tuki katsotaan riittämättömäksi. Koulussa ei järjestetä opetusta toiminta-alueittain vaikeasti kehitysvammaisille.

Erityisen tuen aloittaminen perustuu **pedagogiseen selvitykseen**. Aloite selvityksen tekoon voi tulla erityisopettajalta, aineenopettajalta, oppilaalta tai tämän huoltajalta. Oulunkylän yhteiskoulussa tehdään pedagoginen selvitys sitä varten laaditulle lomakkeelle. Vastuun pedagogisen selvityksen tekemisestä kantaa erityisopettaja yhteistyössä luokanvalvojan kanssa. Tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta on tärkeää tehdä yhteistyötä huoltajan kanssa. Huoltajaa ja oppilasta kuullaan ennen erityisen tuen päätöksen tekemistä ja kuuleminen kirjataan erilliselle lomakkeelle. Erityisen tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa oppilaan siirtyminen takaisin tehostetun tuen piiriin käsitellään pedagogiseen selvitykseen perustuen asiaankuuluvien ja tarpeellisten tahojen kanssa. Tämän käsittelyn jälkeen oppilaalle annettava erityinen tuki kirjataan oppilaalle laadittavaan HOJKsiin.

Vastuun **HOJKS**in laatimisesta ja seurannasta kantaa luokanvalvoja erityisopettajan avustuksella. Oppilas ja huoltajat osallistuvat HOJKS:n laadintaan huoltajapalaverissa. Tarvittaessa HOJKS laaditaan osin moniammatillisesti yhteistyönä, mutta asiantuntijalausuntoihin ei suoraan sellaisenaan viitata pedagogisissa asiakirjoissa. Pedagogiset asiakirjat tulevat huoltajien ja oppilasta opettavien opettajien saataville sähköisesti. Luokanvalvoja vastaa myös huoltajan kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Oppilashuoltoryhmä toimii konsultoivana tahona. Huoltajapalaveri järjestetään aina syyslukukauden alussa, jossa arvioidaan ja tarkistetaan tuen riittävyys ja toteutuminen. Palaverissa sovitaan tukitoimista ja niiden seurannasta. Samalla oppilaan omat tavoitteet kirjataan asiakirjaan. Yhteistyötä ja yhteydenpitoa huoltajien kanssa toteutetaan myös aina tarvittaessa.

Päätös kokonaan vapautettavista tai yksilöllistetyistä oppiaineiden oppimääristä sekä erityisestä tuesta tekee rehtori moniammatillisen esittelyn pohjalta.

7.5 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

7.5.1 Tukiopetus

Oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopetusta[178]. Tukiopetus tulee aloittaa heti, kun oppimiseen tai koulunkäyntiin liittyvät vaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Tukiopetuksella voidaan ehkäistä vaikeuksia ennakolta. Tukiopetusta tulee järjestää suunnitelmallisesti sekä niin usein kuin on tarpeen.

Tukiopetukselle on ominaista yksilöllisesti suunnitellut tehtävät, ajankäyttö ja ohjaus. Tukiopetuksen järjestämisessä tulee käyttää monipuolisia menetelmiä ja materiaaleja, joiden avulla voidaan löytää uusia tapoja lähestyä opittavaa asiaa. Ennakoivassa tukiopetuksessa uusiin opittaviin asioihin perehdytään jo etukäteen. Tukiopetuksella voidaan vastata myös poissaoloista johtuviin tuen tarpeisiin.

Koulutyö tulee suunnitella siten, että jokaisella oppilaalla on tarvittaessa mahdollisuus osallistua tukiopetukseen. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten, sellaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy, tai oppituntien ulkopuolella. Erilaisia joustavia ryhmittelyjä voidaan käyttää tukiopetuksen toteuttamisessa.

Aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilaalle tekee ensisijaisesti opettaja, sen voi tehdä myös oppilas tai huoltaja. Jokaisen opettajan tehtävänä on seurata oppilaan oppimista ja kasvua sekä mahdollista tuen tarpeen ilmenemistä. Tukiopetusta pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa tukiopetuksen toteuttamistavoista ja merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille, sekä oppilaan velvollisuudesta osallistua hänelle järjestettyyn tukiopetukseen.

Tukiopetusta voidaan antaa tuen kaikilla tasoilla. Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman tukiopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet tukiopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan ja HOJKSiin kirjataan myös tukiopetuksen tavoitteet ja antaminen.

7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa[179]. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan oppilaille, joilla on esimerkiksi kielellisiä tai matemaattisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, oppimisvaikeuksia yksittäisissä

[178] Perusopetuslaki 16 § 1 mom. (642/2010)
[179] Perusopetuslaki 16 § 2 mom. (642/2010)

oppiaineissa, vaikeuksia opiskelutaidoissa, vuorovaikutustaidoissa tai koulunkäynnissä. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan oppimisedellytyksiä ja ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivelletään oppilaan saamaan muuhun opetukseen. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamista suunnitellaan, sen tarvetta ja vaikutuksia arvioidaan opettajien keskinäisenä yhteistyönä sekä yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Osa-aikaista erityisopetusta pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa sen merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille, sekä oppilaan velvollisuudesta osallistua siihen.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan kaikilla tuen tasoilla. Tehostetun tuen aikana osa-aikaisen erityisopetuksen merkitys tukimuotona yleensä vahvistuu. Oppilas voi saada osa-aikaista erityisopetusta myös erityisen tuen aikana ja opiskellessaan erityisluokassa. Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman osa-aikaisen erityisopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet osa-aikaiseen erityisopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan ja HOJKSiin kirjataan myös osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja antaminen.

7.5.3 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut sekä erityiset apuvälineet kaikilla tuen tasoilla[180]. Tarkoituksena on turvata oppilaalle oppimisen ja koulunkäynnin perusedellytykset, esteettömyys ja mahdollisuus vuorovaikutukseen kaikkina koulupäivinä.

Oppilaalle järjestetään tarvittaessa tulkitsemista esimerkiksi kuulovamman tai kielellisen erityisvaikeuden takia. Hän voi tarvita myös puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiokeinoja, kuten erilaisia symbolijärjestelmiä. Viittomakieltä käyttävien oppilaiden kommunikaation tukena voidaan tarvittaessa käyttää viittomakielen tulkkia tai viittomakielentaitoista avustajaa. Eriasteisesti kuulovammaisten oppilaiden kohdalla tulkkauksen menetelmä saattaa olla myös jokin muu kuin viittomakielen tulkkaus. Oppilaan kielellisen erityisvaikeuden takia käytetään puhevammaisten tulkkia tai puhetta tukevia ja korvaavia menetelmiä hallitsevaa avustajaa. Myös opettaja voi tukea oppilaita kommunikoinnissa viittomien tai muiden symbolien avulla.

[180] Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003)

Opettajan tehtävänä on suunnitella, opettaa, antaa tukea sekä arvioida oppilaan ja koko ryhmän oppimista ja työskentelyä. Avustaja ohjaa ja tukee oppilasta päivittäisissä tilanteissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvien tehtävien suorittamisessa opettajan tai muiden tuen ammattihenkilöiden ohjeiden mukaisesti. Opettajat ja avustajat suunnittelevat ja arvioivat työtään yhdessä sekä tarvittaessa muun henkilöstön kanssa. On tärkeää, että työn- ja vastuunjako on selkeä.

Avustajan antama tuki edistää oppilaan itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä. Avustajapalvelun tavoitteena on tukea yksittäistä oppilasta siten, että hän kykenee ottamaan yhä enemmän itse vastuuta oppimisestaan ja koulunkäynnistään. Avustajan antama tuki voidaan suunnata yksittäiselle oppilaalle tai koko opetusryhmälle.

Erityisten apuvälineiden tarve voi liittyä näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai muuhun fyysiseen tarpeeseen. Se voi liittyä myös oppimisen erityistarpeisiin. Tällöin käytetään esimerkiksi erilaisia tietoteknisiä sovelluksia, äänikirjoja, matematiikan havainnollistamisen välineitä tai keskittymistä tukevia apuvälineitä. Oppilaan kanssa työskentelevät perehtyvät riittävästi opetukseen osallistumisen edellyttämien apuvälineiden käyttöön sekä ohjaavat oppilasta ja huoltajaa näiden käytössä yhteistyössä tuen muiden ammattihenkilöiden kanssa. Apuvälineitä käytetään suunnitelmallisesti ja niiden käyttöä ja tarvetta arvioidaan säännöllisesti.

Oppilaan kanssa työskentelevät suunnittelevat yhdessä opetukseen osallistumisen edellyttämien palvelujen ja apuvälineiden käytön eri oppimistilanteissa hyödyntäen tarvittaessa muita asiantuntijoita. Oppilaan tukeminen voi edellyttää erityisosaamista, jota oman koulun henkilöstöllä ei ole riittävästi. Tällöin hyödynnetään esimerkiksi oppimis- ja ohjauskeskusten oppilaille tarjoamia palveluja ja henkilöstölle suunnattua koulutusta ja konsultaatiota.

Opetuksen järjestäjä päättää tulkitsemis- ja avustajapalveluista sekä muista opetuspalveluista ja erityisistä apuvälineistä. Palveluiden ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan moniammatillisena yhteistyönä hyödyntäen oppilaan ja huoltajan antamia tietoja ja mahdollisten koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja. Tehostettua tukea saavan oppilaan palveluiden ja apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa arviossa. Erityistä tukea saavan oppilaan palveluiden ja erityisten apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä ja niistä päätetään erityisen tuen päätöksessä. Yleistä ja tehostettua tukea saavalle oppilaalle mahdollisista palveluista ja erityisistä apuvälineistä tehdään hallintopäätös. Palveluiden ja apuvälineiden käyttö kuvataan oppimissuunnitelmassa tai HOJKSissa.

7.5.4 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot Oulunkylän yhteiskoulussa

1.1.20Tukiopetus

Tukiopetusta voidaan antaa tuen kaikilla tasoilla. Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman tukiopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet

tukiopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan ja HOJKSiin kirjataan myös tukiopetuksen tavoitteet ja antaminen.

Tuen tarve voi johtua poissaoloista tai tilapäisistä oppimiseen tai koulunkäyntiin liittyvistä vaikeuksista. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana tai niiden ulkopuolella. Oulunkylän Yhteiskoulussa tukiopetusta voi antaa aineenopettaja tai erityisopettaja. Oppilas tai huoltaja voi pyytää tukiopetusta suoraan aineenopettajalta tai erityisopettajalta.

1.1.21 Osa-aikainen erityisopetus

Oulunkylän yhteiskoulussa osa-aikaisesta erityisopetuksesta vastaavat laaja-alaiset erityisopettajat. Erityisopettajat toimivat yhteistyössä ja jakavat joustavasti resurssiaan. Osa-aikainen erityisopetus on erityisopettajan antamaa yksilö-, pienryhmä- ja/tai samanaikaisopetusta. Aineenopettaja ja erityisopettaja suunnittelevat oppilaan opetuksen sisällöt ja arvioinnin yhteistyössä. Osa-aikaisen erityisopetuksen saaminen ei edellytä hallinnollista päätöstä, koska oppilas ei ole pysyvästi laaja-alaisen erityisopettajan oppilaana. Osa-aikaisessa erityisopetuksessa erityisopettaja ja luokanvalvoja vastaa yhteydenpidosta huoltajaan. He tiedottavat huoltajaa opetuksen aloittamisesta, opetusjärjestelyistä, opetuksen tavoitteista sekä tavoitteiden saavuttamisesta. Osa-aikaisessa erityisopetuksessa tuetaan oppilasta, jolla on lieviä oppimisen tai sopeutumisen vaikeuksia. Osa-aikaisessa erityisopetuksessa pyritään löytämään yksilöllisiä tapoja ja tavoitteita oppimisen onnistumiseksi. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on, että oppilas pystyisi mahdollisimman nopeasti osallistumaan täysiaikaisesti oman luokkansa yhteiseen opetukseen.

1.1.22 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

Oulunkylän yhteiskoulun Kannatusyhdistys Ry opetuksen järjestäjänä päättää tulkitsemis- ja avustajapalveluista sekä muista opetuspalveluista ja erityisistä apuvälineistä. Palveluiden ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan moniammatillisena yhteistyönä hyödyntäen oppilaan ja huoltajan antamia tietoja ja mahdollisten koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja. Tehostettua tukea saavan oppilaan palveluiden ja apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa arviossa. Erityistä tukea saavan oppilaan palveluiden ja erityisten apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä ja niistä päätetään erityisen tuen päätöksessä. Yleistä ja tehostettua tukea saavalle oppilaalle mahdollisista palveluista ja erityisistä apuvälineistä tehdään hallintopäätös, jonka tekee rehtori. Palveluiden ja apuvälineiden käyttö kuvataan oppimissuunnitelmassa tai HOJKSissa.

8 Oppilashuolto

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta perusopetuksen opiskeluhuollosta nimitystä oppilashuolto, opiskelijasta käsitettä oppilas ja oppilaitoksesta nimitystä koulu. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä[212].

Lasten ja nuorten kehitysympäristön ja koulun toimintaympäristön muuttuessa oppilashuollosta on tullut yhä tärkeämpi osa koulun perustoimintaa. Oppilashuolto liittyy läheisesti koulun kasvatus- ja opetustehtävään. Oppilashuoltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus[213].

Oppilaalla on oikeus saada maksutta sellainen oppilashuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää[214]. Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko kouluyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi oppilailla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon.[215] Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Perusopetuksen oppilashuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Tässä luvussa määrätään oppilashuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista sekä paikallisen opetussuunnitelman ja koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laatimisesta. Opetuksen toteuttamiseen kuuluvasta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta määrätään perusteiden luvussa 7[216].

8.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö

Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus[217]. Oppilashuoltoa

[212] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 1 § 3 mom.

[213] YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989

[214] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § 4 mom.

[215] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § 1 ja 2 mom.

[216] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 6 §

[217] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § 1 mom.

toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon oppilaan ikä ja edellytykset. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös muiden toimijoiden kanssa.[218] Kouluyhteisön tai oppilaiden hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa.

Koulussa oppilashuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista on koulun henkilökunnalla.[219] Oppilashuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut[220]. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin yksilöön, yhteisöön kuin yhteistyöhön. Palveluja tarjotaan oppilaille ja huoltajille siten, että ne ovat helposti saatavilla[221]. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määräajassa[222].

Oppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja[223]. Oppilaan ja huoltajan osallisuus oppilashuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja oppilashuollosta tiedottaminen lisää oppilashuollon tuntemusta ja edesauttaa palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä oppilashuollossa.

Oppilashuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. Eri koulutusasteiden vuorovaikutus on tärkeää pohdittaessa oppilashuollon toimintaa kokonaisuutena. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa oppilaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Oppilashuollon monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään kouluyhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa. Kehittämistyö edellyttää oppilashuollon suunnitelmallista arviointia[224].

Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa opetuksen järjestäjän nimeämä muu tehtävään soveltuva monialainen koulukohtainen ryhmä.

[218] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § 4 mom. ja 18 § 1 mom.

[219] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 § 1 ja 2 mom.

[220] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § 3 mom.

[221] Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

[222] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 15 § ja 17 §

[223] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 § 1 ja 2 mom.

[224] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 25 §

8.1.1 Oppilashuoltoryhmät[225]

Opetuksen järjestäjä asettaa oppilashuollon ohjausryhmän ja koulukohtaiset oppilashuoltoryhmät. Yksittäistä oppilasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi kouluterveydenhuoltoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kun käsiteltävä asia edellyttää.

Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla kahden tai useamman opetuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla myös useamman koulutusmuodon yhteinen, jolloin ryhmästä on perusteltua käyttää nimitystä opiskeluhuollon ohjausryhmä.

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sitä johtaa opetuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Opetuksen järjestäjä ja oppilashuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Oppilashuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu[226]. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai oppilaiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää oppilaan tai huoltajan suostumusta.

8.2 Yhteisöllinen oppilashuolto

Oppilashuolto on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään kouluyhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten

[225] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 § 1 – 4 mom. , laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta 1501/2016, joka muuttaa oppilas- ja opiskelijahuoltolain 14 §:n 2 momenttia.

[226] Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi 67/2013

toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Oppilaiden osallisuuden edistäminen on opetuksen järjestäjän tehtävä. Oppilashuolto luo kouluyhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Koulun järjestyssäännöt lisäävät kouluyhteisön turvallisuutta, viihtyisyyttä ja sisäistä järjestystä. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana koulukohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa. Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle laillisselle edustajalle.[227]

Koulurakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Kouluyhteisöllä on yhtenäiset toimintatavat eri oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta ja välitunteja varten. Eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita noudatetaan. Opetuksen järjestäjä varmistaa, että oppilaan oppimisympäristö työelämään tutustumisen aikana on turvallinen. Kouluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä kouluyhteisön hyvinvointia edistetään ja seurataan jatkuvasti. Niitä arvioidaan kolmen vuoden välein toteutettavissa tarkastuksissa. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös koulukuljetuksia, tapaturmien ennaltaehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat.

8.3 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa[228]. Kouluterveydenhuollossa toteutettavat laajat terveystarkastukset sekä muut määräaikaistarkastukset ovat osa yksilökohtaista oppilashuoltoa ja niistä tehtävät yhteenvedot tuottavat tietoa myös yhteisöllisen oppilashuollon toteuttamiseen.

[227] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 4-kohta ja perusopetuslaki 29 § 3 ja 7 mom. (1267/2013) (163/2022)
[228] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 § 1 mom.

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeätä on myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että koulun arjessa.

Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu aina oppilaan sekä tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen[229]. Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti[230]. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Työ järjestetään niin, että oppilas voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi. Oppilashuoltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Asian käsittely myös yksittäisen oppilaan tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuu oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä.[231] Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta[232].

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat: [233]

- yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet

[229] Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

[230] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 § 1 mom.

[231] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19 § 1 ja 2 mom.

[232] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19 § 3 mom. ja laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) 26 § 3 mom.

[233] 27 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 § 2 mom. ja 20 § 1, 3 ja 4 mom.

- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu[234].

Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.[235]

Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetysti potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti oppilashuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.[236]

Oppilaan yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi[237]. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle, rehtorille ja opetuksen järjestäjälle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot[238]. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön oppilaan tai muiden oppilaiden turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista oppilaan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan oppilaan tai huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Jos oppilas siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän opetukseen tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä oppilaan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta[239].

---

[234] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 20 § 5 mom.

[235] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 21 § 1 mom. ja 22 § 1 mom.

[236] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 20 § 2 mom., laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) 12 § ja laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)

[237] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23 § 2 mom.

[238] Perusopetuslaki 40 § 2 mom. (1288/2013)

[239] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23 § 3 mom.

Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle tai lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.[240]

8.4 Oppilashuoltosuunnitelmat

Opetussuunnitelma tulee oppilashuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa[241]. Oppilaille järjestetään mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun. Koulun oppilaskuntaa kuullaan ennen näiden suunnitelmien ja määräysten vahvistamista.[242] Valmistelutyössä tehdään yhteistyötä huoltajien ja tarvittaessa myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Paikallisella tasolla oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta. Suunnitelmat valmistellaan monialaisessa yhteistyössä. Suunnitelmat ovat:

- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon kirjataan oppilashuoltoa koskeva osuus[243]
- paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta[244]
- koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma[245].

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa paikallisen opetussuunnitelman oppilashuoltoa koskevaa osuutta sekä koulukohtaisia oppilashuoltosuunnitelmia.

[240] Perusopetuslaki 40 § 4 mom. (1288/2013)

[241] Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

[242] Perusopetuslaki 47 a § 1 ja 3 mom. (1267/2013)

[243] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 12 § ja lastensuojelulaki (417/2007) 12 § 1 mom., laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta 1501/2016

[244] Perusopetuslaki 14 § 2 mom. (477/2003)

[245] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §, laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta 1501/2016, joka muuttaa oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n 1 momenttia.

8.5 Oulunkylän yhteiskoulun opiskeluhuolto-suunnitelma[246]

Oulunkylän yhteiskoulussa on laadittu peruskoulun ja lukion yhteinen oppilas- ja opiskelijahuolto-suunnitelma opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä Yksityiskoulujen liiton OPS-asiantuntijaryhmän kanssa.

8.5.1 Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Oppilaiden ja opiskelijoiden taustat, elinolot ja hyvinvoinnin edellytykset huomioidaan, kun opiskeluhuollon resursseja kohdennetaan yhteisölliseen ja opiskeluhuoltotyöhön sekä yhteistyöhön kotien, viranomaistahojen ja muiden alueellisten toimijoiden kanssa. Lisäksi kokonaisarvioinnissa otetaan huomioon koulun tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrä sekä lukioissa opiskelijoiden tuen erityistarpeet.

Tarvetta seurataan säännöllisesti erilaisten kyselyiden (esim. kouluterveyskyselyt, luokka- ja ryhmähenkikyselyt) ja luokanvalvojilta sekä ryhmänohjaajilta saatavien palautteiden kautta.

Koulussamme on kokopäiväinen kuraattori ja psykologi, jotka toimivat sekä yläkoulussa että lukiossa. Koulumme käytössä on vastaavan kuraattorin palvelut yksityiskoulujen opiskeluhuollon ohjausryhmän kautta. Kouluterveydenhoitajat (yksi kokopäiväisesti ja lisäksi toinen yhtenä päivänä viikossa) ja koululääkäri (kuutena päivänä kuukaudessa) ovat osa koulumme opiskeluhuoltopalveluja. Lisäksi koulussamme on laaja-alaisia erityisopettajia sekä resurssopettajia.

8.5.2 Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat[247]

Oulunkylän yhteiskoulussa opiskeluhuolto ymmärretään keskeisenä osana koko oppilaitoksen toimintakulttuuria ja käytännön toimia. Opiskeluhuollon pääpaino on yhteisöllisessä opiskeluhuollossa. Tämä tarkoittaa ennen kaikkea hyvinvoivista ihmisistä ja terveyttä tukevasta ympäristöstä koostuvaa kouluyhteisöä. Opiskeluhuollon tavoitteena on edistää koko kouluyhteisön hyvinvointia, yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvää oppimista. Samalla huolehditaan kouluympäristön terveellisyydestä, esteettömyydestä ja turvallisuudesta. Lähtökohtana on se, että yhteisön hyvinvointiin voidaan ja tulee vaikuttaa.

[246] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §, laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta, joka muuttaa oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n 1 momenttia
[247] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 2-kohta, laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta 1501/2016, joka muuttaa oppilas- ja opiskelijahuoltolain 14 §:n 2 momenttia

Opiskeluhuoltotyön keskeisin toimintaperiaate on oppilaan, opiskelijan ja huoltajien osallisuus ja arvostava kohtaaminen. Vaikka kodeilla on päävastuu nuoren kasvun ja kehityksen kannalta, on koulu keskeinen nuoren kehitysympäristö. Koulumme henkilökunnan toiminnan lähtökohta on ammatillisuus, joka takaa luottamuksensuojan ja hyväksikäyttökiellon toteutumisen. Samoin aktiivinen oppilas- ja opiskelijakuntatoiminta on oppilaitosten vahvuus ja aidon osallisuuden ja vaikuttamisen kanava. Osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden kokemus on hyvinvoinnin keskeinen elementti. Aitoon osallisuuteen pyritään muun muassa tavoitteellisella ryhmäyttämisellä erityisesti uusien oppilaiden ja opiskelijoiden tullessa kouluyhteisöön.

Oulunkylän yhteiskoulu on mukana yksityisten opetuksenjärjestäjien yhteisessä opiskeluhuollon ohjausryhmässä, jossa sovitaan opiskeluhuoltotoiminnan keskeiset periaatteet sekä opiskeluhuoltotoiminnan yleinen suunnittelu, ohjaus ja arviointi. Arviointi on ohjausryhmän erityinen tehtävä. Koulumme opiskeluhuoltoryhmät suunnittelevat, kehittävät ja toteuttavat opiskeluhuoltoa. Opiskeluhuoltoryhmässä keskeinen tehtävä kietoutuu kouluyhteisön voinnin tarkasteluun ja sen pohjalta tavoitteiden ja toimenpiteiden suunnitteluun.

Koulumme opiskeluhuoltoryhmiä johtaa rehtori. Perusopetuksen yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä kokoontuu noin joka toinen viikko, ja lukion opiskelijahuoltoryhmä vähintään viisi kertaa lukuvuodessa. Toimintatapoina ovat mm. luokka- ja ryhmätason yleiset keskustelut, tiettyyn ajankohtaiseen teemaan tai ongelmaan keskittyminen sekä tiedottaa näistä myös koko kouluyhteisölle. Ryhmien tehtävänä on olla myös vuorovaikutuksessa koulun ulkopuolisten tahojen kanssa ja toimia yhteistyölinkkinä koko kouluun päin.

Yhteisöllisessä opiskeluhuollossa tärkeimmät välineet tiedon kokoamisessa ovat kouluterveyskyselyt, opiskelijoiden palautekyselyt, ympäristön terveellisyyden ja opiskeluyhteisön hyvinvoinnin tarkastukset, Opetushallituksen ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kyselyt sekä laajojen terveystarkastusten yhteenvedot sekä monet koulun oma-arvioinnin mallit. Yhteisöllisessä opiskeluhuoltoryhmässä suunnitellaan kootun tiedon perusteella yhteisön hyvinvointia lisääviä toimia. Toimet kohdistetaan paitsi havaittuihin puutteisiin, myös mahdollisiin uhkiin ja ennalta ehkäiseviin toimiin.

Opetussuunnitelman perusteissa korostetaan yhä enemmän koulun ja kodin välistä yhteistyötä ja avointa ilmapiiriä. Kasvatusvastuu kuuluu ensisijaisesti huoltajille, mutta koulu pyrkii tukemaan huoltajia tässä kasvatustyössä olemassa olevien resurssien puitteissa. Parhaimmillaan tämä on moniammatillisen verkoston saumatonta yhteistyötä, jonka tavoitteena on nuoren hyvinvoinnin ja tasapainoisen kehityksen turvaaminen.

Moniammatillinen verkostotyö on vakiintunut yhdeksi sosiaali- ja terveydenhuollon työmuodoista. Moniammatilliset yhteistyöverkostot muodostuvat eri organisaatioiden asiantuntijoista. Koulussa moniammatillinen verkostotyö on kiinteä osa yhteisöllistä opiskeluhuoltoa. Parhaimmillaan moniammatillinen verkostotyö toimii avoimena keskustelufoorumina oppilaan ja opiskelijan tilanteessa

ja mobilisoi uusia voimavaroja nuoren tukemiseksi. Moniammatillinen verkostotyö antaa mahdollisuuden yhdistää eri asiantuntijoiden resursseja ja vahvistaa sitä kautta työn ammatillisuutta ja parantaa palveluiden laatua.

Opiskeluhuoltoa koulussa toteutetaan monialaisena yhteistyönä. Kouluissa tehtävä monialainen verkostotyö edellyttää verkostolta toimivaa yhteistyötä, sekä jokaisen verkoston jäsenen hyvää työpanosta omassa työtehtävässään. Yksilökohtainen opiskeluhuolto edellyttää monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa. Työn tavoitteena on tilanteen ja resurssien kartoitus, sekä vastuun ja tehtävien jako. Onnistunut verkostotyö edellyttää jatkuvaa seurantaa ja arviointia.

Oppilaanohjaus on tärkeä osa koulun moniammatillista yhteistyötä. Oppilaanohjaaja osallistuu syrjäytymisen ehkäisyyn, auttaa ja kannustaa oman opintopolun löytämistä ja osallistuu nivelvaiheyhteistyöhön koulun ja kodin välisessä yhteistyössä. Oppilaanohjaaja osallistuu vanhempainiltoihin, joissa käsitellään oppilaan jatko-opintoihin liittyviä asioita. Oppilaanohjaaja tuo oppilashuoltoryhmään ohjauksellisen näkökulman, on mukana tunnistamassa mahdollisia pudokkaita, seuraa osaltaan oppilaiden tilannetta ja nostaa tarvittaessa esiin huolen perusopetuksen päättötodistuksen saamisesta. Oppilaanohjauksen tärkeimpiä tehtäviä on nuorisotakuun hengessä ohjata ja tukea nuorta jatko-opintoihin hakeutumisessa. Oppilaanohjausta toteutetaan oppitunteilla, pienryhmissä ja henkilökohtaisissa ohjauskeskusteluissa.

Perusopetus- ja lukiolain mukaan oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Tämä on myös yhteisöllisen opiskeluhuollon keskeinen tavoite. Turvallisuus on paitsi yksilöä koskevaa henkilökohtaista henkistä ja fyysistä turvallisuutta, myös koko yhteisön ja opiskeluympäristön laaja-alaista turvallisuutta. Perusopetuslain ja lukiolain mukaiset oppilaitoksen järjestyssäännöt (erillinen liite) ovat keskeinen osa koulun turvallista toimintakulttuuria. Yhteiset säännöt edesauttavat myös lainmukaista, hyvää oppimista.

Oppilaitoksen pelastus- ja kriisivalmiussuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet, joilla turvataan oppilaitoksen esteetön opiskeluympäristö, tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen (erillinen liite) sekä toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa (erillinen liite). Koulutapaturmissa oppilas ja opiskelija saa ensiavun koulussa terveydenhoitajan luona ja tarvittaessa hänet ohjataan jatkohoitoon. Koulussa tapahtuneesta tapaturmasta ilmoitetaan välittömästi nuoren huoltajalle. Jos terveydenhoitaja ei ole tavoitettavissa, opettajat vastaavat jatkohoitoon ohjaamisesta ja asiasta tiedottamisesta vanhemmille. Koulun henkilökuntaa koulutetaan ensiavun antamiseen ja kuka tahansa on velvollinen hätätilanteessa antamaan ensiapua.

Koulupoissaolot ovat tärkeä indikaattori sekä koululaisten hyvinvoinnista että pahoinvoinnista ja koulupoissaoloilla voi olla monenlaisia seurauksia nuoren hyvinvoinnille. Tarttumalla poissaoloihin mahdollisimman varhain saatetaan ehkäistä tulevia ongelmia, niiden vaikeutumista ja kasaantumista sekä monien eri palvelujen tarvetta. Liite: Poissaolojen seuranta ja niihin puuttuminen.

Tärkeä osa oppilaitoksen turvallisuutta ja terveellisyyttä on päihteettömyys, johon pyritään ennen kaikkea ennaltaehkäisevillä toimilla ja jatkuvalla havainnoinnilla. Parasta tukea nuorelle kaikkia päihteitä vastaan on vanhempien ja koulun yhteinen näkemys päihteettömyydestä. Liite: Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen.

Oppilaitoksessa on suunnitelma oppilaiden ja opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Liite: Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

8.5.3 Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa, jota annetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Keskeisenä toimintaperiaatteena yksilökohtaisessa työssä ovat luottamuksensuoja ja hyväksikäyttökielto. Yhteistyö oppilaan, opiskelijan sekä hänen huoltajansa kanssa on ensiarvoisen tärkeää. Kaikki yksilökohtainen opiskeluhuollon työ perustuu vapaaehtoisuuteen. Laki ei tunne käsitettä ”pakkoauttaminen”. Opetuksen tai koulutuksen järjestäjän palveluksessa olevat henkilöt ja terveydenhuollon ammattihenkilöt ovat kuitenkin velvollisia viipymättä ilmoittamaan salassapitosäännösten estämättä kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he tehtävässään ovat saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Lastensuojeluilmoitus (25§) tehdään ensisijaisesti yhteistyössä lapsen ja tämän huoltajien kanssa.

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tavoitteena on oppilaan ja opiskelijan kokonaisvaltaisen kehityksen, terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuranta ja tukeminen. Erityinen huomio kiinnitetään varhaiseen tukeen ja ongelmien ennaltaehkäisyyn.

Toimintatavoissa keskeistä on arvostava ja luottamukseen perustuva kohtaaminen sekä nuoren omien mielipiteiden ja toivomusten huomioiminen hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten ominaisuuksiensa mukaisesti. Opiskeluhuolto toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa, mutta huoltajalla ei ole oikeutta kieltää nuorta käyttämästä opiskeluhuollon palveluja. Huoltajan tai vajaavaltaisen edustajan oikeus osallistua nuorta koskevan asian käsittelyyn tai tiedonsaantiin voidaan myös evätä painavasta syystä, jos nuori niin toivoo ja jos opiskeluhuoltoon kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö arvioi sen olevan nuoren edun mukaista.

Yksittäistä oppilasta tai opiskelijaa koskevan asian käsittelemiseksi voidaan perustaa myös monialainen asiantuntijaryhmä. Asian käsittely asiantuntijaryhmässä perustuu oppilaan tai opiskelijan suostumukseen. Mikäli oppilaalla tai opiskelijalla ei ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, suostumuksen antaa huoltaja.

Kun oppilaan tehostetun tai erityisen tuen tarvetta arvioidaan, on oppilashuollon henkilöstö keskeisessä asiantuntijaroolissa. Pedagogisissa asiakirjoissa kuvataan myös oppilaan saama oppilashuollollinen tuki. Kaikki suunnitelmat laaditaan yhteistyössä nuoren ja huoltajien kanssa. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä seurataan ja arvioidaan säännöllisesti sekä kodin että koulun taholta.

Kouluterveydenhuollon laajassa terveystarkastuksessa tarkastellaan oppilaan hyvinvointia mukaan lukien kouluhyvinvointi ja oppimiseen liittyvät asiat. Laajoissa terveystarkastuksissa hyödynnetään arviointilomaketta, jolla oppilas ja vanhempi antavat omat näkemyksensä nuoren tilanteesta koulussa. Terveystarkastuksessa lomake käydään läpi ja siitä keskustellaan lääkärin kanssa. Lomakkeen tiedot ovat luottamuksellisia ja ne kuuluvat terveyskeskuksen potilasasiakirjarekisteriin.

Vastuu nuoren sairauden hoidosta ja lääkkeiden annosta on aina huoltajilla. Huoltajien tehtävä on tiedottaa koulussa lapsen opettajille lapsen sairauksista ja niiden hoidosta. Lapsen sairaus saattaa vaatia erityistoimenpiteitä, mutta erityisjärjestelyt on aina sovittava koulussa lapsi- ja perhekohtaisesti yhteisymmärryksessä kodin ja koulun kanssa. Tarvittaessa asioiden järjestämisestä pidetään hoitoneuvottelu, johon osallistuvat oppilas tai opiskelija, huoltajat, terveydenhoitaja, opettaja sekä tarvittaessa muut sidosryhmät. Koulun henkilöstön vastuu lapsen voinnista ei ulotu koskaan huoltajien vastuuta laajemmaksi.

Jos oppilas on vaarassa jäädä ilman päättötodistusta, huoltajat voivat yhteistyössä koulun asiantuntijaryhmän tuella hyödyntää eri tukimuotoja (mm. JOPO-luokka, sairaalakoulu, monimuotoluokat ja opetuksen tilapäinen erityisjärjestely).

Oppilaalle tai opiskelijalle on taattava tarpeellinen opiskelijahuollon tuki kurinpitorangaistuksen yhteydessä (perusopetuslaki 36§ ja lukiolaki 26§). Lisäksi toimenpiteistä on tarvittaessa ilmoitettava sijaintikunnan sosiaalihuollon viranomaiselle. Tarpeelliset opiskeluhuollon tukitoimet voivat tilanteesta riippuen olla esimerkiksi yksilökohtaista kuraattorin, psykologin tai terveydenhuollon palvelua. Jossain tilanteessa myös monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen voi olla perusteltua.

Koulumme ylläpitää monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhuollon rekisteriä. Rekisteriin tallennetaan laadittavat opiskeluhuollon kertomukset sekä muut tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta tai opiskelijaa koskevat asiakirjat. Opiskeluhuoltokertomus laaditaan aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan oppilas- ja opiskelijahuoltolain 2§:n mukaiset asiat yksittäisestä oppilaasta tai opiskelijasta ja hänen asiastaan. Mikäli rekisteristä annetaan tietoja sivulliselle, asiakirjaan on merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä laillisella perusteella tai yksilöidyllä suostumuksella tietoja on luovutettu.

Opiskeluhuoltotyöhön osallistuvilla henkilöillä sekä lain mukaan opetuksen tai koulutuksen järjestämisestä vastaavalla viranomaisella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen asianmukaisen opetuksen ja koulutuksen järjestämiseksi tarvittavat välttämättömät tiedot (perusopetuslaki 40§ ja lukiolaki 32§).

Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa toteutetaan yksilökohtaisen opiskeluhuollon puitteissa yksittäiselle oppilaalle tai opiskelijalle annettavien palvelujen muodossa tai monialaisena yhteistyönä moniammatillisen verkoston kanssa. Monialainen yhteistyö moniammatillisen verkoston kanssa tarkoittaa verkostoa, jossa on jäseniä esim. opetustoimesta, sosiaali- ja terveystoimesta, opiskelijoiden huoltajia sekä tarvittaessa muita tahoja.

Moniammatillinen verkostotyö lisää osaamista, resursseja ja mahdollisuuksia sekä karsii turhia päällekkäisiä toimintoja. Myös eri koulutustaustoista tuleva asiantuntemus tukee ja edesauttaa yhteistyötä. Monialaiselle verkostotyölle on olemassa erilaisia työtapoja. Yksi työmuoto on esimerkiksi säännöllisesti järjestettävät verkoston tapaamiset alueella. Verkostoon kuuluu alueen lasten ja nuorten kanssa työskenteleviä viranomaisia esim. poliisista, päivähoidosta, sosiaalitoimesta, seurakunnasta ja nuorisotalolta. Moniammatillista verkostotyötä koskee tietojen salassapito ja tietoisen suojaaminen asianmukaisesti.

8.5.4 Opiskeluhuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen ja nuoren kasvatuksesta. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan ja opiskelijan kasvatuksesta ja opetuksesta kouluyhteisön jäsenenä. Toimivan kodin ja koulun yhteistyön kautta huoltajat voivat osaltaan tukea lastensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa häntä opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Yhteisvastuullisen kasvatuksen tavoitteena on edistää lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiä, turvallisuutta ja hyvinvointia koulussa. Kodin ja koulun opiskeluhuollollista yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla yhteistyössä oppilaiden, opiskelijoiden ja huoltajien kanssa. Yksittäistä oppilasta tai opiskelijaa koskevien tarvittavien oppilashuollollisten tukitoimien suunnittelussa tulee kuulla nuorta ja huoltajaa. Opiskeluhuoltotyötä ohjaavat kaikkien osapuolien kunnioittaminen, luottamuksellisuus sekä eri osapuolien tietojensaantia ja salassapitoa koskevat säädökset.

Hyvän yhteistyön lähtökohtana on keskinäinen arvostus. Arvostukseen perustuvassa vuorovaikutuksessa opettajat, muut koulun työntekijät, huoltajat, oppilaat ja opiskelijat rakentavat yhteistä ymmärrystä lapsen hyvästä koulunkäynnistä ja oppimisesta. Kodin kanssa tehtävä yhteistyö muodostaa jatkumon, joka alkaa varhaiskasvatuksessa, etenee esiopetuksen kautta perusopetukseen ja jatkuu lukio- ja ammatillisessa koulutuksessa kodin ja oppilaitoksen yhteistyönä.

Yhteistyön päämäärä on oppimisen, terveen kasvun ja kehityksen tukeminen lapsen ja nuoren oppimispolun aikana. Tämä toteutuu sekä tukemalla yksittäistä oppilasta, että kehittämällä luokan ja koko koulun yhteisöllisyyttä. Vanhempien ja koulun hyvä yhteistyö mahdollistaa aikuisten

keskinäisen sosiaalisen verkoston kehittymisen ja tukee yhteisen vastuun ottamista lapsen hyvästä arjesta. Aikuisten hyvä yhteistyö ja vuorovaikutus ovat myös mallina lapsille ja nuorille.

Koulun ja kodin yhteistyötä tehdään monin tavoin. Kodin ja koulun yhteistyöhön kuuluu myös aktiivinen tiedottaminen koulun asioista. Opettaja ja huoltajat voivat yhdessä neuvotella, miten yhteistyötä käytännössä tehdään ja miten tietoja vaihdetaan. Vanhempainillat, juhlat, avoimien ovien päivät ja yhteiset retket ovat tästä esimerkkejä. Omalla luokalla yhteistyömuotoja voivat olla vanhempien kokoukset ja keskustelutilaisuudet, nuoren opiskelun tavoitteita ja arviointia koskevat keskustelut, luokkatoimikunta sekä luokan omat juhlat ja retket. Kirjalliset tiedotteet esim. Wilmassa ja koulujen kotisivuilla, sähköpostiviestit ja puhelinkeskustelut ovat myös osa yhteistyötä.

Kun jokin asia koulutyössä askarruttaa, on ensimmäiseksi aina hyvä ottaa yhteys nuoren omaan opettajaan. Opiskeluhuolto tekee yhteistyötä opettajien kanssa. Koulun rehtori vastaa koulun työstä ja opetuksen järjestäjä koulujen toiminnasta. Myös aluehallintoviraston puoleen voi kääntyä, jos on tarpeen selvittää, onko toiminta säädösten mukaista.

8.5.5 Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Opetustoimen hallinnonalalla ei ole yleistä valtakunnallista valvontaorganisaatiota, vaan toiminnan laatu varmistetaan ennen kaikkea arvioinnin avulla. Arviointi on paitsi ulkopuolista arviointia, ennen kaikkea opetuksen- ja koulutuksenjärjestäjien oma-arviointia ja sen pohjalta tapahtuvaa omavalvontaa.

Yksityisissä oppilaitoksissa oppilas- ja opiskelijahuoltosuunnitelman arviointia koordinoi yksityiskoulujen yhteinen opiskeluhuollon ohjausryhmä. Ohjausryhmässä on nimetty omavalvonnan vastuuhenkilö. Oppilaitostasolla suunnitelman toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa opiskeluhuoltoryhmä. Opiskeluhuollon suunnitelman mukaisen kokonaisuuden toteutumista arvioidaan tarkastelemalla palveluiden saatavuutta, tavoittavuutta ja vaikuttavuutta. Arvioinnin välineinä käytetään tilastoja, kyselyitä ja laadullista arviointia. Seurantatietoja hyödynnetään vuosittaisen toimintasuunnitelmatyön yhteydessä koulujen opiskeluhuoltoryhmissä sekä johtoryhmissä. Yksityiset oppilaitokset tekevät myös yhteistyötä toiminnan laadun arvioinnissa.

Oulunkylän yhteiskoulu

9 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Oulunkylän yhteiskoulussa arvostetaan ja vaalitaan erilaisista kieli- ja kulttuuritaustoista olevien oppilaiden perustuslakiin kirjattua oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin. Kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta arvostetaan rikkautena. Opetuksessa ja muussa koulun toiminnassa otetaan huomioon oppilaiden kielelliset valmiudet ja kulttuuritausta. Oppilaita ohjataan arvostamaan kulttuurista moninaisuutta, monikielisyyttä ja tuetaan jokaisen omaa kieli- ja kulttuuri-identiteettiä. Kulttuurista monilukutaitoa vahvistetaan eri oppiaineisiin sisältyvällä mediakasvatuksella ja huomioimalla erilaiset mediakulttuurit.

Kielitietoisessa koulussa opetustilanteet voivat olla monikielisiä ja opetuksessa sekä koulun tapahtumia järjestettäessä voidaan hyödyntää oppilaiden, heidän huoltajiensa sekä yhteisöjensä kulttuuritietämystä. Jokainen opettaja on paitsi oppiaineensa erikoissanaston niin myös hyvän yleiskielen opettaja. Tarvittaessa monikielisten oppilaiden opintoja voidaan tukea laatimalla oppimissuunnitelma, jossa on soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittavassa oppimissuunnitelmassa. Koulu ohjaa ja kannustaa muita kuin Suomen virallisia kieliä äidinkielenään puhuvia oppilaita oman äidinkielen opintoihin.

9.1 Romanit

Koulussa huomioidaan romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä sekä vahvistetaan tietoisuutta romanien historiasta ja kulttuurista. Koulussa tuetaan romanioppilaan identiteetin kehitystä ja vahvistetaan romanien kieli- ja kulttuuriperinnön säilymistä yhteistyössä kotien kanssa.

9.2 Muut monikieliset oppilaat

Tavoitteena on tukea oppilasta kohti hänelle asetettuja oppimistavoitteita, monikielisyyttä sekä oppilaan identiteetin ja itsetunnon kehittymistä. Kaikessa opetuksessa otetaan huomioon oppilaan tausta ja lähtökohdat, aikaisempi kouluhistoria, äidinkieli ja kulttuuri sekä maassaoloaika.

Monikielisiä oppilaita rohkaistaan käyttämään omaa kieltään oman oppimisensa tukena sekä koulun toiminnassa. Oman äidinkielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista sekä akateemista monikielisyyttä. Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Suomi äidinkielenä ja kirjallisuuden oppimäärän sijaan maahanmuuttajalle opetetaan joko kokonaan tai osin suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti, jos oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita yhdellä tai usealla kielitaidon osa-alueella. Mikäli oppilaalla on suomen kielen peruskielitaidoissa puutteita, häntä tuetaan kaikissa oppiaineissa sekä oppimisen eri osa-alueilla hyvien oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa otetaan huomioon kehittyvä suomen kielen taito. Heille voidaan laatia oppimissuunnitelma kielellisten valmiuksien vahvistamiseksi ja tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Monikielisten ja suomea toisena kielenä puhuvien arvioinnissa käytetään monipuolisia ja joustavia arviointitapoja. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan kokonaistilanne, ja hän saa osoittaa osaamistaan monin eri tavoin.

10 Valinnaisuus perusopetuksessa

Perusopetuksen valinnaisten opintojen yhteisenä tehtävänä on syventää oppimista, laajentaa opintoja ja vahvistaa jatko-opintovalmiuksia. Valinnaiset opinnot tarjoavat oppilaille mahdollisuuden kehittää osaamistaan kiinnostuksensa suunnassa. Valinnaisuus tukee opiskelumotivaatiota ja kartuttaa valintojen tekemisen taitoja.

10.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Valtioneuvoston asetuksessa vuosiluokille 1-6 ja vuosiluokille 7-9 osoitetaan kullekin taide- ja taitoaineelle (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta, kotitalous) kaikille yhteisen opetuksen vähimmäistuntimäärä. Lisäksi näiden oppiaineiden opetukseen osoitetaan 1-6 vuosiluokille yhteensä kuusi vuosiviikkotuntia ja vuosiluokille 7–9 yhteensä viisi vuosiviikkotuntia, joista tuntijaossa käytetään nimeä taide- ja taitoaineiden valinnaiset. Valinnaisten tuntien käytöstä päätöksen tekee opetuksen järjestäjä.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisiin osoitetut vuosiviikkotunnit voidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa jakaa musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden kesken opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Vaihtoehtoisesti vuosiviikkotunnit tai osa niistä voidaan osoittaa oppilaiden valittaviksi. Valinnaisia tunteja voidaan käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen, mikäli paikallisessa opetussuunnitelmassa painotetaan joitakin taide- ja taitoaineita tai niistä muodostettua oppiainekokonaisuutta.

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista. Taide- ja taitoaineiden tunnit arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillisiä arvioita perusopetuksessa käytettävissä todistuksissa.

10.2 Valinnaiset aineet

Valinnaisten aineiden tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden yhteenlaskettu määrä on vähintään yhdeksän vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 1-9. Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetuksen yhteisten aineiden syventäviä ja soveltavia opintoja tai useasta aineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia. Valinnaisten aineiden tulee edistää perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.[248] Syventävät valinnaiset aineet syventävät ja/tai laajentavat yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Soveltavat valinnaiset aineet voivat sisältää aineksia useasta eri oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta. Soveltavilla valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä esimerkiksi taide- ja taitoaineiden opinnoissa, tieto- ja viestintäteknologiassa, kuluttaja- ja talouskasvatuksessa, globaalikasvatuksessa tai draamaopinnoissa.

Opetuksen järjestäjä päättää, mitä valinnaisia aineita tarjotaan. Opetuksen järjestäjän tulee ottaa valinnaisten aineiden tarjonnasta sekä arvioinnista päättäessään huomioon opiskelijaksi ottamisen perusteet toiselle asteelle [249].

Valtioneuvoston asetuksessa määritellyssä tuntijaossa on vuosiluokilla 1-9 varattu yhdeksän vuosiviikkotuntia opetusaikaa valinnaisille aineille. Mikäli opetuksen järjestäjän hyväksymässä tuntijaossa ylitetään perusopetusasetuksen määrittelemä vähimmäisvuosiviikkotuntimäärä (222 vvt), voivat tunnit ylityksen osalta sisältää myös valinnaisia aineita. Valinnaisiin aineisiin osoitettuja vuosiviikkotunteja voidaan tarvittaessa käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen.

10.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

Vieraiden kielten osalta näissä perusteissa on määritelty A2- ja B2-kielinä opetettavien

[248] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 6 §
[249] Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus opiskelijaksi ottamisesta ammatillisessa peruskoulutuksessa (4/2013); Opetusministeriön asetus opiskelijaksi ottamisen perusteista lukiokoulutuksessa (856/2006)

vapaaehtoisten ja valinnaisten kielten tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Mahdollisista muista valinnaisista kielistä sekä niiden tavoitteista ja sisällöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Vapaaehtoisen A-kielen (A2-kieli) laajuus on vähintään 12 vuosiviikkotuntia. Opetuksen järjestämiseen voidaan käyttää valinnaisiin aineisiin varattuja vuosiviikkotunteja sekä perusopetuksen vähimmäistuntimäärän ylittäviä vuosiviikkotunteja. Mikäli A2-kieli on toinen kotimainen kieli, käytetään sen opetuksen järjestämiseen B1-kielelle varatut vuosiviikkotunnit. Vapaaehtoisen A-kielen vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokille opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Tavoitteet ja päättöarvioinnin kriteerit ovat samat kuin kaikille yhteisessä A-kielessä.

Valinnaisen B-kielen (B2-kieli) laajuus on vähintään neljä vuosiviikkotuntia.

10.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Opetuksen järjestäjä päättää valinnaisuudesta opetuksessa siten, että tarjonta toteuttaa perusopetukselle asetettuja tavoitteita ja vastaa oppilaiden tarpeisiin. Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

- miltä osin taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja osoitetaan taide- ja taitoaineiden oppimääriin jakamalla näitä tunteja taide- ja taitoaineiden kesken
- miltä osin taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja osoitetaan taide- ja taitoaineiden oppimääriin oppilaan valintaan perustuen
- mitkä ovat kunkin taide- ja taitoaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt niillä vuosiluokilla, joilla näiden oppiaineiden opetustunnit muodostuvat osittain tai kokonaisuudessaan taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista

Valinnaiset aineet

- mitkä ovat oppilaille tarjottavat valinnaiset aineet
    - mikä on kunkin valinnaisen aineen nimi ja laajuus sekä vuosiluokat, joilla kutakin valinnaista ainetta tarjotaan
    - miten vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokittain
    - mitkä ovat kunkin valinnaisen aineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet.

Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

- mitkä ovat oppilaille mahdollisesti tarjottavat vapaaehtoiset ja valinnaiset kielet
    - miten niiden vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokittain

- mitkä ovat opetussuunnitelman perusteiden pohjalta määritellyt tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet.

10.4.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit Oulunkylän yhteiskoulussa

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin käytössä ovat valtakunnallisesti määritellyt oppiaineiden tavoitteet sekä sisällöt. Kaikki valtakunnallisesti tietyille taide- ja taitoaineille määritellyt tavoitteet ja sisällöt ovat läsnä jokaisella vuosiluokalla, jolla oppilas kyseisiä taide- ja taitoaineita opiskelee.

Valinnat 8. ja 9. luokkia varten tehdään 7. luokalla. Oulunkylän yhteiskoulussa päättöarviointi tehdään kussakin taide- ja taitoaineessa silloin, kun kyseisen taide- ja taitoaineen koko oppimäärä on opiskeltu loppuun (sisältäen myös valinnaiset tunnit). Niissä taide- ja taitoaineissa, joissa oppilas valitsee taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja kahdeksannelle ja/tai yhdeksännelle luokalle, tehdään päättöarviointi siis näiden opintojen päättyessä. Päättöarvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelmassa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteerejä. Oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta päättötodistukseen. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei siis anneta päättötodistukseen erillistä arvosanaa.

Oulunkylän yhteiskoulussa taide- ja taitoaineiden viidestä valinnaisesta tunnista yksi on osoitettu käsityölle ja loput neljä tuntia oppilas voi valita itse (kuvataiteesta, kotitaloudesta, musiikista, liikunnasta tai käsityöstä). Seitsemännellä luokalla kaikki opiskelevat käsitöitä siis yhteensä 3 vvt.

10.4.2 Yleis- ja luonnontiede-matemaattispainootteisen -luokan oppilaan taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Oppilas valitsee kahdeksannella luokalla kaksi ja yhdeksännellä luokalla kaksi taide- ja taitoaineiden valinnaista vuosiviikkotuntia (yhteensä 4 vvt).

1.1.23 Musiikkiluokan oppilaan taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Musiikkiluokan oppilaan taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit (yhteensä 4 vvt) koulu osoittaa musiikkipainotuksen toteuttamiseen.

1.1.24 Liikuntaluokan oppilaan taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Liikuntaluokan oppilaan taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista koulu osoittaa liikuntapainotuksen toteuttamiseen yhteensä 2 vvt. Lisäksi oppilas valitsee kahdeksannella luokalla yhden ja yhdeksännellä luokalla yhden taide- ja taitoaineiden valinnaisen vuosiviikkotunnin (yhteensä 2 vvt).

1.1.25 Käsityön taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Oppilas voi valita 8. luokalla käsitöitä yhden vuosiviikkotunnin. 9. luokalla oppilas voi valita käsitöitä yhden tai kaksi vuosiviikkotuntia.

Käsityö 4 – 8.lk (1 vvt)

Käsityö 5 – 9.lk (1 vvt)

Käsityö 6 – 9.lk (1 vvt)

Kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti käsityön oppiaineelle määritellyt tavoitteet, sisällöt ja arviointikriteerit ovat läsnä kaikilla käsityön taide- ja taitoaineiden valinnaisilla tunneilla (katso luku 11.16 Käsityö).

1.1.26 Kuvataiteen taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Oppilas voi valita kuvataidetta 8. luokalla yhden vuosiviikkotunnin. 9. luokalla oppilas voi valita kuvataidetta yhden tai kaksi vuosiviikkotuntia.

Kuvataide 3 – 8.lk (1 vvt)

Kuvataide 4 – 9.lk (1 vvt)

Kuvataide 5 – 9.lk (1 vvt)

Kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti kuvataiteen oppiaineelle määritellyt tavoitteet, sisällöt ja arviointikriteerit ovat läsnä kaikilla kuvataiteen taide- ja taitoaineiden valinnaisilla tunneilla (katso luku 11.15 Kuvataide).

1.1.27 Musiikin taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Oppilas voi valita musiikkia 8. luokalla yhden vuosiviikkotunnin. 9. luokalla oppilas voi valita musiikkia yhden vuosiviikkotunnin.

Musiikki 3 – 8.lk (1 vvt)

Musiikki 4 – 9.lk (1 vvt)

Kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti musiikin oppiaineelle määritellyt tavoitteet, sisällöt ja arviointikriteerit ovat läsnä kaikilla musiikin taide- ja taitoaineiden valinnaisilla tunneilla (katso luku 11.14 Musiikki).

1.1.28 Kotitalouden taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Oppilas voi valita kotitaloutta 8. luokalla yhden tai kaksi vuosiviikkotuntia. 9. luokalla oppilas voi valita kotitaloutta yhden vuosiviikkotunnin.

Kotitalous 4 – 8.lk (1 vvt)

Kotitalous 5 – 8.lk (1vvt)

Kotitalous 6 – 9.lk (1 vvt)

Kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti kotitalouden oppiaineelle määritellyt tavoitteet, sisällöt ja arviointikriteerit ovat läsnä kaikilla kotitalouden taide- ja taitoaineiden valinnaisilla tunneilla (katso luku 11.18 Kotitalous).

1.1.29 Liikunnan taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Oppilas voi valita liikuntaa 8. luokalla yhden tai kaksi vuosiviikkotuntia. 9. luokalla oppilas voi valita liikuntaa yhden vuosiviikkotunnin.

Liikunta 7 – 8.lk (1 vvt)

Liikunta 8 – 8.lk (1 vvt)

Liikunta 9 – 9.lk (1 vvt)

Kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti liikunnan oppiaineelle määritellyt tavoitteet, sisällöt ja arviointikriteerit ovat läsnä kaikilla liikunnan taide- ja taitoaineiden valinnaisilla tunneilla (katso luku 11.17 Liikunta).

10.4.3 Valinnaiset aineet Oulunkylän Yhteiskoulussa

Perusopetuksen valinnaisten opintojen yhteisenä tehtävänä on syventää oppimista, laajentaa opintoja ja vahvistaa jatko-opintovalmiuksia. Valinnaiset opinnot tarjoavat oppilaille mahdollisuuden kehittää osaamistaan kiinnostuksensa mukaan. Valinnaisuus tukee opiskelumotivaatiota ja kartuttaa valintojen tekemisen taitoja. Valinnaisten aineiden valinnat 8. ja 9. luokkia varten tehdään 7. luokalla.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Valinnaiset aineet, jotka ovat oppimäärältään alle 2vvt, arvioidaan sanallisesti hyväksytty-merkinnällä. 1vvt laajuisissa opintokokonaisuuksissa oppilaan pitää osoittaa vähintään arvosanan 5 kriteerien mukaista osaamista, jotta opintokokonaisuus on hyväksytysti suoritettu. Arvosanakriteerit on määritelty kunkin valinnaisen aineen yhteydessä erikseen. Opettaja antaa tiedon numeerisena oppilashallintajärjestelmään. Todistuksissa 1 vvt laajuiset opintokokonaisuudet ovat sanallisesti arvioituja (merkintä “hyväksytty”).

Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa. Soveltavilla valinnaisilla aineilla ei ole kaikille yhteisen oppiaineen korottavaa vaikutusta päättötodistuksessa.

Yleis- ja liikuntaluokan valinnaiset aineet ja laajuudet

Oppilas valitsee kahdeksannelle luokalle kolme ja yhdeksännelle luokalle kolme valinnaista vuosiviikkotuntia.

Musiikkiluokan valinnaiset aineet ja laajuudet

Oppilas valitsee kahdeksannelle luokalle kaksi ja yhdeksännelle luokalle kaksi valinnaista vuosiviikkotuntia.

Luma-luokan valinnaiset aineet ja laajuudet

Oppilas valitsee kahdeksannelle luokalle yhden ja yhdeksännelle luokalle yhden valinnaisen vuosiviikkotunnin.

1.1.30 Valinnaisaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 8–9 Oulunkylän yhteiskoulussa

Valinnaisaineiden oppitunneilla työtavat ja oppimiskulttuuri tukevat oppilaiden kehittymistä yhteistyökykyisiksi, omatoimisiksi, aloitteellisiksi, itseään ilmaiseviksi ja osallistuviksi kansalaisiksi sekä auttavat oppilasta muodostamaan realistisen kuvan omista vahvuuksistaan.

Valinnaisaineiden tunneilla työskennellään mahdollisuuksien mukaan erilaisissa ryhmissä vaihtelevissa ympäristöissä niin luokassa kuin sen ulkopuolellakin. Oppimisympäristöissä hyödynnetään paikallista tarjontaa tekemällä esimerkiksi opintoretkiä, kutsumalla vierailijoita kouluun tai osallistumalla erilaisiin etätapahtumiin.

1.1.31 Ohjaus, tuki ja eriyttäminen valinnaisaineissa vuosiluokilla 8–9 Oulunkylän yhteiskoulussa

Valinnaisaineiden opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Tarvittaessa opetusta eriytetään esimerkiksi työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioiminen.

Oppimistilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan ja soveltaa erilaisia työtapoja. Oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja käytetään tarvittaessa mm. tehtävänantojen eriyttämisessä. Valinnaisaineiden arviointi on kuvattu erikseen kunkin oppiaineen kohdalla.

1.1.32 Syventävät valinnaiset opintokokonaisuudet

10.4.3.1.1 Musiikin valinnaiset (syventävä)

Musiikin valinnaisissa opintokokonaisuuksissa on tavoitteena soveltaa ja syventää jo opittuja taitoja ja tietoa, sekä kehittää yksilön musiikillista ajattelua. Musisoimme monipuolisesti ja tutustumme näin musiikin eri osa-alueisiin. Oppilaita rohkaistaan monipuoliseen ja luovaan musiikilliseen itseilmaisuun.

vmu-pitkä, Musiikki (8.-9.lk) - 2 vvt

Opintokokonaisuuden aikana kannustetaan oppilaita kehittämään musiikillista osaamistaan monipuolisesti. Yhteissoiton lisäksi keskeisessä roolissa ovat erilaiset luovaa musiikillista ilmaisua kehittävät harjoitustyöt, joissa voidaan hyödyntää monipuolisesti erilaisia tietoteknisiä menetelmiä. Oppilaat oppivat myös havainnoimaan omaa ääniympäristöään ja kiinnittämään huomiota musiikin kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin merkityksiin. Arvioinnin kohteena on erityisesti opiskelijan musiikillinen toiminta opintokokonaisuuden aikana. Arvioinnissa huomioidaan myös mahdolliset opintokokonaisuuden aikana valmistuneet musiikilliset tuotokset.

vmu-1, Musiikin luova tuottaminen 1 (8.lk) - 1 vvt

Tutustumme musiikin tekemiseen tietokoneella hyödyntäen nykyaikaisia ohjelmistoja ja teknologiaa, sekä musisoidaan ja tuotetaan musiikkia perinteisillä soittimilla. Valinnaisaineen tavoitteena on tehdä ja tuottaa omaa musiikkia tai sovittaa uudestaan jo olemassa olevaa materiaalia. Työskentelemme eri musiikkigenrejen parissa oman kiinnostuksen mukaan. Tavoite on edelleen syventää jo aiemmin opittuja tietoja ja taitoja.

vmu-2, Musiikin luova tuottaminen 2 (9.lk) - 1 vvt

Tavoitteena on tehdä ja tuottaa omaa musiikkia, tai sovittaa jo olemassa olevaa materiaalia käyttäen nykyaikaisia ohjelmistoja ja instrumentteja. Käytössämme on musiikin tuottamiseen niin tietokonepohjaiset ohjelmistot kuin myös perinteiset instrumentit. Tutustumme myös musiikkialan ammatteihin. Teemme mahdollisuuksien mukaan opintokokonaisuuden ohjelmistosta tuotoksen, joka

voi olla esimerkiksi äänite tai esiintyminen tms. Tavoite on edelleen syventää jo aiemmin opittuja tietoja ja taitoja.

MUSIIKIN ARVIOINTI

Arvosana	
10	Osaat toimia rakentavasti musisoivan ryhmän ja musiikillisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudestasi sekä kannustaen ja auttaen toisia. Osaat käyttää ääntäsi musiikillisen ilmaisun välineenä tehtävän ja tilanteen mukaisesti sekä ylläpitää ja kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoa. Hallitset ja osaat soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuminen mahdolliseen yhteissoittoon luonnistuu sujuvasti. Osaat kuunnella ääniympäristöä ja musiikkia keskustellen havainnoista sekä perustella näkemyksiäsi. Osaat käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen moninaisia sekä kekseliäitä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä. Osaat käyttää monipuolisesti ja itsenäisesti musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa. Osaat analysoida ja arvioida musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja ja keskustella niistä. Käytät ja sovellat sujuvasti ja tarkoituksenmukaisesti musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja ja musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa. Pystyt huolehtimaan vastuullisesti musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta. Osaat asettaa musisointiin, säveltämiseen tai muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita ja työskentelee niiden mukaisesti. Osaat arvioida toimintaasi ja mukauttaa työskentelyä tavoitteidesi pohjalta. Autat mielelläsi muita. Mahdollinen tuotos sisältää monipuolisesti musiikin eri sisältöjä kuten rakenteita, rytmejä, soittimia jne. Mahdollinen musiikillinen tuotos valmistuu itsenäisesti ja on ohjeiden mukainen. Työskentely on itsenäistä ja luovaa.
9	Osaat toimia rakentavasti musisoivan ryhmän ja musiikillisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudestaan sekä kannustaen ja auttaen toisia. Osaat käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä tehtävän ja tilanteen mukaisesti sekä yllä-pitää ja kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan. Osaat soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuminen yhteissoittoon sujuu sujuvasti.

	Osaat kuunnella ääniympäristöä ja musiikkia keskustellen havainnoista sekä perustella näkemyksiäsi. Osaat käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen moninaisia sekä kekseliäitä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä. Osaat käyttää monipuolisesti musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa. Osaat analysoida ja arvioida musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja ja osaa keskustella niistä. Osaat käyttää ja soveltaa sujuvasti ja tarkoituksenmukaisesti musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja ja musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa. Osaat huolehtia vastuullisesti musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta Osaat asettaa musisointiin, säveltämiseen tai muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita ja työskennellä niiden mukaisesti. Osaat arvioida toimintaasi ja mukauttaa työskentelyä tavoitteidesi pohjalta. Autat mielelläsi muita. Mahdollinen musiikillinen tuotos sisältää monipuolisesti erilaisia musiikillisia elementtejä. Mahdollinen musiikillinen tuotos valmistuu itsenäisesti opettajan ohjeistusta noudattaen.
8	Osaat toimia itsenäisesti musisoivan ryhmän ja musiikillisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudestasi. Osaat käyttää ääntäsi musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistut yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta. Osaat soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistut yhteissoittoon melko sujuvasti. Osaat kuunnella ääniympäristöä ja musiikkia sekä kertoa havainnoistasi. Osaat käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä. Osaat käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa. Osaat jäsentää musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja kertoen havainnoista. Osaat käyttää musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja sekä musiikki-termejä musiikillisessa toiminnassa. Osaat käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät. Osaat asettaa ohjattuna itsellesi musisointiin, säveltämiseen tai muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita, harjoitella niiden suuntaisesti sekä arvioida edistymistäsi suhteessa tavoitteisiin.

	Mahdollinen musiikillinen tuotos sisältää useampia erilaisia musiikillisia elementtejä ja se saattaa sisältää virheitä, joita on pyritty korjaamaan Mahdollinen musiikillinen tuotos valmistuu itsenäisesti opettajan ohjeistusta noudattaen.
7	Pystyt toimimaan musisoivan ryhmän jäsenenä. Osaat käyttää ääntäsi musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistut yhteislauluun. Osaat soittaa joitakin rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistut yhteissoittoon pyrkien sovittamaan osuutesi kokonaisuuteen. Osaat kuunnella ääniympäristöä ja musiikkia esittäen kuulemastasi yksittäisiä huomioita. Osallistut luovan tuottamisen prosessiin tuottaen yksittäisiä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä. Kokeilet musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä itsenäisesti. Osaat tunnistaa joitakin musiikin monista käyttötavoista ja kulttuurisista ilmenemismuodoista sekä kertoa havainnoista. Osaat käyttää yksittäisiä musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja ja joitakin musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa. Osaat ottaa huomioon ääniympäristön turvallisuuteen liittyvät tekijät sekä käyttää laitteita ja soittimia turvallisuusohjeiden mukaisesti. Osaat asettaa itsellesi ohjattuna musisointiin, säveltämiseen tai muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita sekä toimia ja työskennellä niiden suuntaisesti. Mahdollinen musiikillinen tuotos sisältää joitakin erilaisia musiikillisia elementtejä ja se saattaa sisältää virheitä. Mahdollinen musiikillinen tuotos valmistuu opettajan ohjeistusta noudattaen.
6	Osallistut musisoivan ryhmän toimintaan opettajan konkreettisen ohjeen mukaan. Pyrit käyttämään ääntäsi osana musiikillista ilmaisua ja osallistut vähäisissämäärin yhteismusisointiin. Osallistut soittamiseen konkreettisen ohjauksen alaisena. Osaat kuunnella ääniympäristöä ja musiikkia. Osallistut luovan tuottamisen prosessiin opettajan johdolla. Kokeilet joitakin musiikkiteknologian työkaluja opettajan konkreettisten ohjeiden mukaan. Tunnistat joitakin tapoja käyttää musiikkia viestimiseen ja vaikuttamiseen. Osaat tunnistaa joitakin musiikin käsitteitä ja symboleja.

	Yhteistyö muiden kanssa sujuu jokseenkin. Osaat noudattaa opettajan antamia turvallisuusohjeita. Kehität osaamistasi opettajan tukemana jollakin musiikillisen osaamisen osa-alueella annetun tavoitteen suuntaisesti. Mahdollinen musiikillinen tuotos on suppea ja se sisältää virheitä etkä ole valmis korjaamaan niitä. Mahdollinen musiikillinen tuotos valmistuu opettajan avustuksella.
5	Osallistut musisoivan ryhmän toimintaan opettajan konkreettisen ohjeen mukaan. Pyrit käyttämään ääntäsi osana musiikillista ilmaisua. Osallistut soittamiseen konkreettisen ohjauksen alaisena. Osaat kuunnella ääniympäristöä ja musiikkia. Osallistut luovan tuottamisen prosessiin opettajajohtoisesti. Kokeilet joitakin musiikkiteknologian työkaluja opettajan konkreettisten ohjeiden mukaan. Yhteistyö muiden kanssa on hankalaa. Tunnistat joitakin tapoja käyttää musiikkia viestimiseen ja vaikuttamiseen. Osaat tunnistaa joitakin musiikin käsitteitä ja symboleja. Pyrit noudattamaan opettajan antamia turvallisuusohjeita. Kehität osaamistasi opettajan tukemana jollakin musiikillisen osaamisen osa-alueella annetun tavoitteen suuntaisesti. Mahdollinen musiikillinen tuotos ei valmistu opettajan avusta huolimatta. Mahdollinen musiikillinen tuotos on suppea ja se sisältää virheitä etkä ole valmis korjaamaan niitä.

10.4.3.1.2 Kotitalouden valinnaiset (syventävä)

Tavoitteena on tutustua suomalaiseen kulttuuriin niin arkena kuin juhlana sekä antaa oppilaille valmiuksia arjen hallintaan. Tunneilla opiskellaan sujuvaa työskentelyä niin yksin kuin yhdessä muiden kanssa.

vko-pitkä, Kotitalous (8.-9.lk) - 2 vvt

Kotitalous on monitieteinen oppiaine, jossa opiskellaan kansainvälisiä ruokakulttuureja, ja kotitalouden arjen taitoja. Arjen taitoja tarvitaan jokapäiväisessä elämässä. Pitkä valinta muodostuu käytännön harjoituksista, yhteistyö- ja vuorovaikutustaidoista ja tiedonhankintataidoista. Tavoitteena on arjessa selviytyminen. Arvioinnissa huomioidaan jatkuva näyttö ja kotitalouden tehtävissä selviytyminen.

vko-1, Kodin arkea ja ruoanvalmistuksen teknologia (8.lk) - 1 vvt

Pohdimme, mistä asioista toimiva arki koostuu ja miten arkea voi hallita esimerkiksi rahankäytön ja oman hyvinvoinnin kannalta. Pohditaan myös, miten kodin pienkoneet voivat olla avuksi ruoanvalmistuksessa ja olisiko niitä järkevä hankkia omaan kotiin tulevaisuudessa. Pääpaino on tekemällä oppimisessa eli harjoitellaan esimerkiksi hyvinvointia tukevien aterioiden valmistusta kodin pienkoneita apuna käyttäen.

vko-2, Kodin juhlaa (9.lk) - 1 vvt

Opiskelemme perusasioita juhlista ja niiden järjestämisestä. Opitaan esimerkiksi, mitä kaikkea juhlanjärjestäjän tulee ottaa huomioon juhlaa suunnitellessa sekä millaisia ruokia eri juhlissa voi tarjota. Suunnittelemme ja valmistamme erilaisiin juhliin sopivia aterioita ja leivonnaisia sekä harjoittelemme esimerkiksi juhlavaa kattamista.

Kotitalouden arviointi

Kotitaloudessa arvioidaan kolmea osa-aluetta:

Yhteistyötaidot (1/3)

Käytännön työtaidot (1/3)

Tiedonhankinnan taidot (1/3)

Arvosana 5

Käytännön toimintataidot	Opettaja joutuu ohjaamaan ja puuttumaan oppilaan tekemiseen toistuvasti joka tunnilla Oppilaan työskentely on huolimatonta
Tiedonhankintataidot	Oppilas osaa hakea opettajan avulla tietoa Ei löydä itse ruokaohjeita kirjasta
Yhteistyötaidot	Oppilas on harvoin myönteinen Oppilas osallistuu harvoin työnjakoon ja tekee vain omat työt

	Ei osallistu kaverin auttamiseen ja toimii ryhmässä varsin yksin neuvottelematta
Työskentely	Häiriökäytöstä Ei tee annettuja töitä, tehtäviä ja laistaa yhteiset työt Passiivinen ja harvoin myönteinen Ei välitä ryhmän töistä
Oppilas osoittaa taitojaan	Harvoin
Kotitehtävät	Tekemättä lähes aina
Koenumerot	5-7
Muita huomioita	Koulunkäynti varsin epäsäännöllistä ja paljon poissaoloja

Arvosana 6 -7

Käytännön toimintataidot	Oppilas tekee mallin mukaan eikä yritä edes parastaan Hitaasti työskentelevä Ei tee itsenäisesti mitään, vaan tarvitaan kaveria Huolimaton ja epävarma
Tiedonhankintataidot	Osaa etsiä itse tietoa tuetusti Löytää ruokaohjeen itse ja ohjeita yleensäkin
Yhteistyötaidot	Silloin tällöin pystyy itsenäiseen työskentelyyn Pystyy sopimaan ryhmän töistä Tekee huolimattomasti omat työt Ei tee yhteisiä töitä loppuun asti
Työskentely	Osoittaa kiinnostusta satunnaisesti

Oppilas osoittaa taitojaan	Osoittaa taitojaan ajoittain
Kotitehtävät	Palauttaa tehtävät huomauttamisen jälkeen On tehnyt kotitehtäviä satunnaisesti
Koenumerot	6-8
Muita huomioita	Käy pääsääntöisesti tunneilla eikä ole luvattomia poissaoloja Opettajan ei tarvitse puuttua häiriökäyttäytymiseen

Arvosana 8

Käytännön toimintataidot	Oppilas osaa soveltaa ja perustella tietoa käytännön töihin Osaa joskus myös soveltaa annettuja ohjeita Ei osaa aina arvioida aikataulua Ajoittain esiintyy epävarmuutta tekemisessä Tekee sen, mitä opettaja käskee Epävarmuutta ja useimmat perusasiat hallinnassa
Tiedonhankintataidot	Oppilas osaa etsiä ohjeita, soveltaa tietoa
Yhteistyötaidot	Oppilas pyrkii itsenäiseen työskentelyyn Haluaa vaikuttaa yhteistyöhön Pyrkii jakamaan töitä tasapuolisesti, auttaa kaveria ja toimii ryhmässä
Työskentely	Ottaa vastuuta ryhmän työskentelystä ja vastaa omista tekemisistään Yrittää toimia ryhmän parhaaksi

Oppilas osoittaa taitojaan	Oppilas osoittaa taitojaan joka tunnilla
Kotitehtävät	Pääsääntöisesti kotitehtävät on tehty
Koenumerot	7½ - 8½
Muita huomioita	Osoittaa myönteisyyttä ja positiivista asennetta

Arvosana 9

Käytännön toimintataidot	Oppilas osaa soveltaa tietoja ja perustella omaa toimintaansa Huomioi rahan, ajan ja energian (ei tuhlaa raaka-aineita ja osaa toimia säästeliäästi) Toimii siististi ja järjestelmällisesti (esim. osaa lajitella) Osaa toimia johdonmukaisesti keittiössä Osaa toimia suunnitelmallisesti
Tiedonhankintataidot	Osaa etsiä, vertailla, arvioida tietoa Huomaa ongelmia ja osaa etsiä ratkaisuja
Yhteistyötaidot	Toimii aina yhteistyössä ja osaa neuvotella ryhmän töistä sekä osallistuu niihin aktiivisesti
Työskentely	Kantaa vastuun ryhmän töistä, on huolellinen ja aktiivinen töissään, ei esim. ota kännykkää esille heti töiden valmistuttua
Oppilas osoittaa taitojaan	Yrittää joka tunti parhaansa
Kotitehtävät	Palauttaa aina ajoissa ja on tehnyt kotitehtäviä säännöllisesti
Koenumerot	8½-9½

Muita huomioita	Oppilas osoittaa innostusta ja haluaa oppia uutta

Arvosana 10

Käytännön toimintataidot	Oppilas soveltaa tietoa ja osaa perustella ratkaisunsa Osaa huomioida, rahan, ajan ja toimii kaikin puolin taloudellisesti ottaen huomioon myös ympäristönäkökulman Toimii siististi ja huolehtii työympäristönsä siisteydestä Huomioi estetiikan toimissaan Osaa organisoida ja huomioi ajankäytön työskentelyssään
Tiedonhankintataidot	Osaa omatoimisesti ja nopeasti etsiä ja soveltaa tietoa Oppilas kykenee arvioimaan tietoa ja sen oikeellisuutta ja perustelemaan sitä
Yhteistyötaidot	Oppilas toimii aina yhteistyökykyisesti Lähes aina innostunut
Työskentely	Aktiivinen Harrastanut Vastuullinen Huolellinen ja hoitaa hommat loppuun ongelmitta
Oppilas osoittaa taitojaan	Joka tunnilla
Kotitehtävät	Aina tehty ja palautettu ajoissa

Koenumerot	9-10
Muita huomioita	Oppilas on positiivinen ja myönteinen, innostunut Osallistuu aktiivisesti luokan toimintaan

10.4.3.1.3 Liikunnan valinnaiset (syventävä)

Liikunnan syventävissä valinnaisissa opintokokonaisuuksissa tutustumme uusiin lajeihin sekä huollamme kehoamme rentoutuksen ja venyttelyn avulla.

vli-pitkä, Liikunta (8.-9.lk) - 2 vvt

Liikunnan pitkässä valinnaisessa syvennetään eri liikuntalajien osaamista ja opetellaan kehonhuoltoa. Tavoitteena on tukea liikunnallista elämäntapaa ja saada positiivisia kokemuksia liikunnasta. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön. Arvioinnin kohteena ovat lajitaidot sekä työskentelytaidot kuten aktiivisuus ja yrittäminen, turvallinen ja asiallinen toiminta sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot.

vli-1, Uudet lajit (8.lk) - 1 vvt

Tutustutaan koululiikunnassa harvinaisempiin lajeihin esimerkiksi keilailuun, seinäkiipeilyyn, golfiin, jousiammuntaan ja Megazoneen. Lisäksi opetellaan erilaisia taitoja ja toimintakykyä kehittäviä liikuntamuotoja. Opintokokonaisuus sopii kaikenlaisille liikkujille – pääset kokemaan uusia elämyksiä.

vli-2, Rentoutus ja venyttely (9.lk) - 1 vvt

Opintokokonaisuus sisältää venyttelyä, joogaa, rentoutusta ja lihashuoltoa.

Valinnaisessa liikunnassa arvioidaan:

- Tuntityöskentelytaitoja: aktiivisuus ja yrittäminen, turvallinen ja asiallinen toiminta sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot
- Liikuntataitojen oppimista: havaintomotoriikan, välineenkäsittelytaitojen sekä tasapaino- ja koordinaatiotaitojen oppiminen

10-9	Oppilas osallistuu aktiivisesti ja harjoittelee opetettuja liikuntamuotoja. Oppilas osaa käyttää hyödykseen uuden oppimisessa aikaisemmin oppimiaan taitoja sekä yhdistää eri liikkumistaitoja ja välineitä opetetuissa liikuntamuodoissa sekä soveltaa niitä. Oppilas toimii aina turvallisesti ja asiallisesti sekä edistää turvallisuutta liikuntatunneilla.

	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja edistää ryhmän toimintaa ja oppimista.
8	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja. Tarvitsee vain harvoin opettajan kannustusta työskentelyn jatkumiseen. Oppilas osaa yhdistää eri liikkumistaitoja ja välineitä useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa. Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla ja hänellä on asianmukainen varustus. Oppilas työskentelee eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla ja toiset huomioon ottaen. Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.
6-7	Oppilas osallistuu liikuntatunneille ja kokeilee erilaisia liikuntamuotoja, mutta tarvitsee usein opettajan tukea toiminnan aloittamiseen ja ylläpitämiseen. Oppilas osaa yhdistää eri liikkumistaitoja ja välineitä useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa. Oppilas ymmärtää turvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja toimii tunnilla turvallisesti sekä varustautuu asiallisesti. Oppilas työskentelee kaikkien kanssa. Oppilas noudattaa useimmiten reilun pelin periaatteita ja antaa yleensä muille työrauhan.
5	Oppilas osallistuu satunnaisesti ja valikoiden liikuntatuntien ohjelmaan. Oppilaalla on haasteita yhdistää uusia asioita aikaisemmin opittuihin taitoihin. Oppilas varustautuu yleensä ohjeiden mukaan. Opettaja joutuu ohjaamaan ja puuttumaan oppilaan tekemiseen toistuvasti joka tunnilla. Oppilas ei halua työskennellä kaikkien kanssa ja on harvoin myönteinen.

10.4.3.1.4 Käsityön valinnaiset (syventävä)

Opintokokonaisuuksien tavoitteena on keskitetysti tutustua johonkin käsityön teemaan tai joihinkin tekniikkoihin. Oppilas suunnittelee oman projektinsa. Opintokokonaisuuksilla syvennetään käsityöprosessien hallintaa ja opitaan ottamaan vastuuta omasta työstä. Tavoitteena on valmistaa laadukkaita sekä tarkoituksenmukaisia käsityötuotteita.

vks-pitkä, Käsityö (8.-9.lk) - 2vvt

Käsityön pitkässä valinnaisessa opintokokonaisuudessa oppilas suunnittelee ja toteuttaa oman projektin hyödyntäen monipuolisesti erilaisia käsityön materiaaliteknologioita. Tavoitteena on syventää käsityön taitoja ja tietoja ja valmistaa uniikki ja laadukas tuote. Arviointi kohdistuu työskentelyyn, tuotteeseen ja työskentelyprosessin dokumentointiin.

vks-1, DIY Tee-se-itse (8.lk) - 1 vvt

A) Tekstiilityön tekniikat: Perehdymme käsityömuotoilun perusteisiin. Suunnitellaan ja valmistetaan erilaisia käyttöesineitä, koristeita tai tekstiilejä. Jo aikaisemmin opittujen taitojen lisäksi, oppilaan oman mielenkiinnon mukaan, tutustutaan uusiin käsityö- ja askartelutekniikoihin. Tavoitteena on toimia ”kätevä tekijänä” – osata valmistaa, korjata ja parannella erilaisia tavaroita ja tekstiilejä.

B) Teknisen työn tekniikat: Oppilas suunnittelee itse työnsä hyödyntäen vapaasti aiemmin opittuja tekniikoita ja erilaisia materiaaleja. Painotamme omaa ajattelua, ongelmanratkaisua ja vastuun ottamista omasta työstä. Projekteissa vastaan tulevat uudet tekniikat ja materiaalit opetetaan koko ryhmälle.

vks-2, DIY Tee-se-itse (9.lk) - 1 vvt

A) Tekstiilityön tekniikat: Perehdymme käsityömuotoilun perusteisiin. Suunnitellaan ja valmistetaan erilaisia käyttöesineitä, koristeita tai tekstiilejä. Jo aikaisemmin opittujen taitojen lisäksi, oppilaan oman mielenkiinnon mukaan, tutustutaan uusiin käsityö- ja askartelutekniikoihin. Tavoitteena on toimia ”kätevä tekijänä” – osata valmistaa, korjata ja parannella erilaisia tavaroita ja tekstiilejä.

B) Teknisen työn tekniikat: Oppilas suunnittelee itse työnsä hyödyntäen vapaasti aiemmin opittuja tekniikoita ja erilaisia materiaaleja. Painotamme omaa ajattelua, ongelmanratkaisua ja vastuun ottamista omasta työstä. Projekteissa vastaan tulevat uudet tekniikat ja materiaalit opetetaan koko ryhmälle.

KÄSITYÖN ARVIOINTI

Arvosana	Suunnittelu, toteutus, tuotos, dokumentointi
10	Osaat soveltaa aiemmin opittua.

	Osaat tehdä itsenäisesti valintoja muotoilun, tekniikoiden, työskentelyn ja materiaalien suhteen ja suunnitella persoonallisia töitä. Osaat asettaa itsellesi sopivan haastavia tavoitteita ja toimia niiden saavuttamiseksi. Osaat etsiä tietoa itsenäisesti. Valmistamasi tuote on oman suunnitelman mukainen, tekijänsä näköinen, viimeistelty ja tarkoituksenmukainen. Osaat arvioida hyvin riskejä ja toimia turvallisesti. Osaat käyttää sujuvasti tieto- ja viestintäteknologiaa dokumentoinnin ja arvioinnin osana. Osaat ja mielelläsi autat muita.
9	Osaat tehdä itsenäisesti valintoja muotoilun, tekniikoiden, työskentelyn ja materiaalien suhteen. Osaat asettaa itsellesi sopivan haastavia tavoitteita ja toimia niiden saavuttamiseksi. Valmistamasi tuote on tavoitteen mukainen, esteettinen ja huolellisesti toteutettu. Osaat arvioida hyvin riskejä ja toimia turvallisesti. Osaat käyttää hyvin tieto- ja viestintäteknologiaa dokumentoinnin ja arvioinnin osana. Autat mielelläsi muita.
8	Osaat tehdä valintoja muotoilun, tekniikoiden, työskentelyn ja materiaalien suhteen. Osaat asettaa itsellesi tavoitteita ja toimia niiden saavuttamiseksi. Valmistamasi tuote on käyttökelpoinen ja siinä on huomioitu esteettisyys ja toimivuus. Osaat arvioida riskejä ja toimia turvallisesti. Osaat käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa dokumentoinnin ja arvioinnin osana. Yrität auttaa muita.
7	Yrität tehdä valintoja muotoilun, tekniikoiden, työskentelyn ja materiaalien suhteen. Yrität asettaa itsellesi tavoitteita ja toimia niiden saavuttamiseksi. Valmistamasi tuotteen käyttökelpoisuus on kyseenalainen, toteutuksessa on joitakin virheitä ja valmistamiseen käytetty aika ei ole suhteessa tuotteen laatuun. Osaat yleensä arvioida riskejä ja toimia turvallisesti. Pyrit käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa dokumentoinnin ja arvioinnin osana.
6	Jaksat vain harvoin tehdä valintoja muotoilun, tekniikoiden, työskentelyn ja materiaalien suhteen. Tarvitset opettajan tukea tavoitteiden asettamiseen ja niiden mukaiseen työskentelyyn. Työsi ei valmistu tai ei ole käyttötarkoitukseen sopiva.

	Et ole kiinnostunut työn laadun parantamisesta. Et aina osaa arvioida riskejä ja toimia turvallisesti. Työskentelyn dokumentointi tuottaa hankaluuksia.
5	Jaksat tuskin koskaan tehdä valintoja muotoilun, tekniikoiden, työskentelyn ja materiaalien suhteen. Tarvitset opettajan tukea tavoitteiden asettamiseen, mutta niiden mukainen työskentely ei onnistu. Työsi ei valmistu tai on tavoitteisiin nähden alimitoitettu. Et ole kiinnostunut työn laadusta. Et osaa arvioida riskejä ja toimia turvallisesti. Työskentelyn dokumentointi ei onnistu.

10.4.3.1.5 Kuvataiteen valinnaiset (syventävä)

vku-pitkä, Kuvataide (8.-9.lk) - 2vvt

Opintokokonaisuuden aikana syvennetään omaa taideilmaisua. Tutustumme taiteeseen ja käytämme monipuolisesti erilaisia tekotapoja ja materiaaleja: painopisteenä piirustus ja maalaus sekä sekatekniikat. Tutkimme taidehistoriaa ja kuvakulttuureja oman kuvan tekemiseen kautta.

Tavoitteena on vahvistaa erityisesti omaa kuvallista tuottamista ja visuaalista havainnoimista. Arvioinnin kohteena on taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen, havaintojen sanallistaminen ja kuvallinen ilmaiseminen.

vku-1, Oma kuvailmaisu (8.lk) - 1 vvt

Kehitämme omaa kuvailmaisua ja taiteen tuntemusta painottamalla piirtämistä ja maalaamista. Tutustumme muun muassa modernin kuvataiteen tyyleihin. Mahdollinen vierailu näyttelyyn tai taitelijan työhuoneelle.

vku-2, Oma kuvataideprojekti (9.lk) - 1 vvt

Toteuta oma taideteos tai usean teoksen sarja valitusta teemasta esimerkiksi maalaten, piirtäen, valokuvaamalla, animaationa, kuvanveistona, katutaiteena, videona. Kokoamme teoksista näyttelyn. Kuvataideprojekti soveltuu myös jonkin vaihtuvan teeman tai tekniikan tarkasteluun.

Kuvataiteen arviointi

Arvosana 9

Osaan käyttää kuvallisen tuottamisen menetelmiä tarkoituksenmukaisesti ja monipuolisesti. Osaan soveltaa tuntemaani visuaalista kulttuuria omissa töissäni ja perustella ratkaisujani. Työskentelyni on tavoitteellista ja tutkivaa sekä yksin että yhdessä. Työskentelen aktiivisesti, ja tuottamani kuvat ovat ajatuksia herättäviä. Osaan tulkita kuvaa monipuolisesti. Osallistun keskusteluihin näkemykseni selkeästi perustellen ja suhtaudun muiden puheenvuoroihin rakentavasti. Osallistun visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun ja perustelen näkemyksiäni.

Arvosana 8

Osaan tuottaa kuvaa monin eri tavoin. Osallistun oma-aloitteisesti keskusteluihin ja perustelen ajatuksiani. Osaan ilmaista havaintojani ja ajatuksiani kuvallisesti. Osaan työskennellä tutkivasti yhdessä tai ryhmässä. Ilmaisen mielipiteitäni minulle merkityksellisistä asioista kuvallisesti. Osaan tulkita kuvia ja visuaalista kulttuuria eri tavoin.

Arvosana 7

Osaan käyttää joitakin kuvan tekemisen tapoja sekä ilmaista havaintojani ja ajatuksiani kuvallisesti. Tuon joitakin havaintojani ja ajatuksiani yhteiseen keskusteluun. Harjoittelen erilaisia tapoja tehdä kuvaa ja käytän niistä joitakin tavoitteellisesti. Harjoittelen tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskennellessäni. Osaan käyttää joitakin kuvallisen viestinnän keinoja, kun ilmaisen mielipiteitäni. Harjoittelen kuvan tulkitsemista. Tutustun ohjatusti visuaalista kulttuuria ja siitä käytävää keskustelua. Käytän havaintojani omissa töissäni.

Arvosana 5

Kokeilen jonkin materiaalin tai tekniikan käyttöä. Ilmaisen opettajalle jonkin havaintoni sanallisesti ja kuvallisesti. Oppilas kokeilee kuvallisen viestinnän mahdollisuuksia. Tulkitsen kuvaa avustetusti ja kokeilen ohjatusti jotakin tiettyä kuvailmaisun tapaa.

1.1.33 Soveltavat valinnaiset opintokokonaisuudet

10.4.3.1.6 Tietotekniikan valinnaiset (soveltava)

Tietotekninen osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Oulunkylän yhteiskoulussa tietotekniikka nähdään sekä oppimisen kohteena että oppimisen välineenä. Opiskelijoita ohjataan ymmärtämään tietotekniikan käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä. Kannustamme opiskelijoita kehittämään käytännön tietoteknisiä taitoja tuntityöskentelyn yhteydessä. Opiskelijat suorittavat erilaisia oppimistehtäviä tietokoneavusteisesti ja palauttavat työt sähköisesti.

Tietotekniikka on olennainen osa nykyistä oppimisympäristöä. Oulunkylän yhteiskoulussa on käytössä useita erilaisia sähköisiä oppimisympäristöjä, joita hyödynnetään päivittäisessä opetuksessa. Sähköiset oppimisympäristöt mahdollistavat tiedon jakamisen ja ryhmätöiden tekemisen uudella tavalla.

Tietotekniikan opetuksen tavoitteena on antaa tietoja ja taitoja, joiden avulla opiskelija voi käyttää tietotekniikkaa tehokkaasti työvälineenä eri oppiaineiden opiskelussa. Samalla pyrimme antamaan hyvät valmiudet tietotekniikan käytölle tulevaa opiskelu- tai työpaikkaa varten sekä syventämään ymmärrystä tietotekniikan mahdollisuuksista ja sen roolista nyky-yhteiskunnassa. Keskeinen tavoite on myös antaa opiskelijalle työkalupakki selviytyä yhä syvempään digitalisoituvassa maailmassa. Tietotekniikkaa opiskellaan tietotekniikan valinnaisissa opintokokonaisuuksissa. Tietoteknisiä taitoja harjoitellaan myös oppilaanohjauksen tunneilla.

vat-1, Toimisto-ohjelmat (8.lk) - 1 vvt

Käymme läpi yksityiskohtaisesti eri toimisto-ohjelmien käyttöä. Tavoitteena on, että tämän opintokokonaisuuden jälkeen oppilas hallitsee toimisto-ohjelmien monipuolisen käytön. Toimisto-ohjelmia ovat muun muassa erilaiset tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta- ja esitysgrafiikka-ohjelmat.

Tavoitteet

- antaa oppilaalle valmiudet hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa monipuolisesti ja turvallisesti
- oppia käyttämään toimisto-ohjelmistoja tehokkaalla ja hyödyllisellä tavalla oppimisessa, vapaa-ajalla ja työelämässä
- tutustua tieto- ja viestintätekniikassa esiintyviin käsitteisiin ja vahvistaa näiden hallintaa
- syventää oppilaan aiempaa tietämystä ja luoda vahva pohja uusien taitojen oppimiselle
- kehittää oppilasta ottamaan vastuuta omasta työskentelystään sekä arvioimaan työnsä laatua
- arviointi perustuu oppilaan tekemiin töihin ja harjoituksiin

vat-2, Ohjelmoinnin perusteet (9.lk) - 1 vvt

Käymme läpi ohjelmoinnin peruskäsitteitä ja rakenteita. Opetus koostuu käytännön ohjelmointiongelmien ratkaisemisesta ja ohjelmointiprojektin toteuttamisesta.

Tavoitteet

- tutustutaan ohjelmoinnin peruskäsitteisiin ja ohjelmointikielissä esiintyviin rakenteisiin
- opetellaan ohjelmoinnissa tarvittavaa algoritmista ja loogista ajattelua

- tutustutaan tekstieditorin käyttöön ja niissä oleviin ohjelmakoodin kirjoittamista helpottaviin ominaisuuksiin

- harjoitellaan matemaattista ongelmanratkaisua ja ratkaisujen pukemista tietokoneen ymmärtämään muotoon

- tutustutaan ohjelmointikielten syntaksiin sekä hyvän ohjelmoinnin periaatteisiin

- arviointi perustuu oppilaan tekemiin töihin ja harjoituksiin

Tietotekniikan arviointi:

10-9	Oppilas osallistuu aktiivisesti tietotekniikan opetukseen ja tekee erinomaisesti tunneilla annettuja tehtäviä. Oppilas osaa käyttää hyödykseen uuden oppimisessa aikaisemmin oppimiaan tietotekniikan tietoja, taitoja ja keskeisiä käsitteitä. Oppilas ottaa erinomaisesti vastuuta omasta työskentelystä sekä edistää oma-aloitteisesti ryhmän toimintaa ja oppimista.
8	Oppilas tekee pääosin tunneilla annetut tehtävät. Oppilas ottaa vastuuta omasta työskentelystä ja ryhmän jäsenenä. Oppilas tarvitsee vain harvoin opettajan kannustusta työskentelyn jatkumiseen. Oppilas osaa useimmiten yhdistää tietoteknisiä tietoja ja taitoja aiemmin oppimaansa.
6-7	Oppilas tekee tyydyttävästi tai välttävästi tunneilla annettuja tehtäviä. Oppilas pystyy työskentelemään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä, mutta tarvitsee tukea tehtävissä edistymiseen. Oppilas keskittyy vain osittain tuntitehtäviin.
5	Oppilas osallistuu satunnaisesti ja valikoiden tietotekniikan opiskeluun. Oppilaalla on haasteita yhdistää uusia asioita aikaisemmin opittuihin taitoihin. Opettaja joutuu ohjaamaan ja puuttumaan oppilaan tekemiseen toistuvasti joka tunnilla. Oppilas osallistuu lähinnä olemalla läsnä tunneilla.

10.4.3.1.7 Yrittäjyys (soveltava)

Vyk-1, Yrittäjyys 1 (8.lk) - 1 vvt

Oulunkylän yhteiskoulussa 8. ja 9. luokalla on tarjolla kaksi yrittäjyyden opintokokonaisuutta. Yrittäjyyskasvatuksen lähtökohtana on oppija, joka rakentaa tulevaisuuttaan ja hankkii yrittäjämäisesti osaamista sen toteuttamiseen.

vyk-1, Yrittäjyys 1 (8.lk) - 1 vvt

Tavoitteena on auttaa yksilöä oppimaan yritteliästä asennetta, ajattelu- ja toimintatapaa. Tavoitteena on lisätä yhdessä ajattelemisen, tekemisen ja oppimisen taitoja. Näiden kykyjen avulla opitaan työskentelemään yritteliäästi ja vastuullisesti yhdessä toisten kanssa yhteisten tavoitteiden aikaansaamiseksi. Lisäksi näiden taitojen avulla oppija osaa paremmin johtaa itseään, toimia vastuullisena ja aktiivisena kansalaisena.

Opintokokonaisuuden aikana tutustutaan yrittäjyyden merkitykseen ja rooliin yhteiskunnassa, tutustutaan työelämän pelisääntöihin, työhön ja työmarkkinoihin, mietitään yksilön ja kotitalouden roolia yhteiskunnassa sekä käydään läpi kansantalouden perusteita. Yrittäjyyden tavoitteena on erilaisten harjoitusten, tehtävien ja pienimuotoisten projektien avulla opetella yritteliästä työskentelyä ja vastuullista yhdessä toimimista. Tavoitteita löytyy omien vahvuuksien kartoittamisesta sekä tutustumisesta kaupan, työelämän ja ekonomian perusteisiin. Suunnittelemme ja toteutamme yhteisen projektin oppilaiden mielenkiinnon mukaan koulun toimintaympäristössä.

Opintokokonaisuuden aikana ohjauksen/tuen järjestämisessä huomioidaan pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan kunkin oppilaan taitoja kehittää omaa yrittäjyyttä ja oppia keskeiset sisällöt. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet yrittäjyyden opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen ja työtehtävien valinnassa. Oulunkylän yhteiskoulussa kolmiportainen tuki toteutuu pääasiassa opettajan antamana tukena, yhteisopettajuutena tai koulunkäynnin ohjaajan tukena.

vyk-2 Yrittäjyys 2 (9.lk) - 1 vvt

Tavoitteena on antaa oppijalle tietoja ja taitoja yrityksen perustamiseen, johtamiseen ja omistamiseen liittyen sekä tutustua liike-elämän pelisääntöihin. Nämä tiedot ja taidot auttavat oppijaa ymmärtämään yrittäjyyttä ammattina sekä mahdollisuutena toteuttaa omia tulevaisuuden suunnitelmiaan. Tavoitteena on synnyttää yrittäjyyden oppimisympäristöjä, joissa mahdollistuvat ketterät ja luovat työtavat, yksilöllinen ja yhteisöllinen vastuun ottaminen, tekemisen ilo, omatoimisuus ja oivaltaminen. Yrittäjyyskasvatuksen oppimisympäristöissä arvostetaan ja edellytetään

yrittäjämyönteistä asennetta, ajattelu- ja toimintatapaa. Oppiminen tapahtuu kokeilemalla ja erehtymällä, yhdessä ajattelun, tekemisen ja jakamisen kautta.

Teemme erilaisia oppimistehtäviä liittyen yrityksen perustamiseen ja toimimiseen. Ideoimme ja toteutamme pienimuotoisia yrityksiä ja samalla tutustutaan yrittämisen alkeisiin. Budjetointi, mainonta ja markkinointi sekä tulosten raportointi tulevat tutuiksi. Toimimme koulun toimintaympäristössä ja teemme yhteistyötä mahdollisuuksien mukaan jonkun yrityksen tai yrittäjän kanssa.

Yrittäjyyden opintokokonaisuuden aikana ohjauksen/tuen järjestämisessä huomioidaan pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan kunkin oppilaan taitoja kehittää omaa yrittäjyyttä ja oppia opintokokonaisuuden keskeiset sisällöt. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet yrittäjyyden opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen ja työtehtävien valinnassa.

Yrittäjyyden arviointi 8. ja 9 luokalla

Yrittäjyys on soveltava valinnaisaine. Jokainen opintokokonaisuus arvioidaan numerolla. Mikäli oppilas suorittaa molemmat yrittäjyyden opintokokonaisuudet, oppiaineesta saa numeron päättötodistukseen. Mikäli oppilas suorittaa yhden opintokokonaisuuden, päättöarvioinnissa on sanallinen arviointi (S – suoritettu).

arvosana	Perusteet arvioinnille
10	-oppilas tekee erinomaisesti tunneilla annetut tehtävät -oppilas ottaa erinomaisesti vastuuta omasta työskentelystään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä -oppilas osallistuu aktiivisesti projektin edistämiseen ja onnistumiseen ja pyrkii kehittämään luovia ja toimivia ratkaisuja -oppilas yrittää parhaansa ja auttaa toisia parhaan kykynsä mukaan tilanteessa kuin tilanteessa
9	-oppilas tekee kiitettävästi tunneilla annetut tehtävät -oppilas ottaa kiitettävästi vastuuta omasta työskentelystään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä -oppilas osallistuu kiitettävästi projektin edistämiseen ja onnistumineen -oppilas yrittää parhaansa ja auttaa toisia parhaan kykynsä mukaan
8	-oppilas tekee pääosin hyvin tunneilla annetut tehtävät

	-oppilas ottaa hyvin vastuuta omasta työskentelystään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä -oppilas osallistuu projektin edistämiseen ja onnistumineen -oppilas tekee osansa ja auttaa toisia silloin tällöin
7	-oppilas tekee tyydyttävästi tunneilla annetut tehtävät -oppilas pystyy toiminaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä, mutta tarvitsee tukea tehtävien edistymiseen -oppilas keskittyy vain osittain tuntitehtäviin ja ei huomioi juurikaan toisia -oppilaan tekee vaaditut tehtävät keskinkertaisesti
6	-oppilas tekee välttävästi tunneilla annetut tehtävät -oppilas ottaa ei ota vastuuta omasta työskentelystään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä ja puuhastelee tuntien aikana muita asioita -oppilas ei juurikaan osallistu projektin edistämiseen ja onnistumineen -oppilas yrittää satunnaisesti edistää tehtäviään ja auttaa toisia
5	-oppilas tekee vain osittain tunnilla annetut tehtävät -oppilas ei pysty ottamaan vastuuta tehtävistään, ja tarvitsee paljon opettajan tukea -oppilas osallistuu lähinnä läsnäolemalla tuntitehtävien edistämiseen ja onnistumineen -oppilaan tavoitteena on vain läpäistä opintokokonaisuus

10.4.3.1.8 Digitaalinen kuva (soveltava)

vgra-1, Digitaalinen kuva (8.lk) - 1 vvt

Digitaalisen kuvan opintokokonaisuuden voi valita 8. luokalla. Harjoittelemme käyttämään Adoben ohjelmia, joilla työskennellään vektori- ja bittikarttakuvan, digitaalisen piirtämisen ja taiton alkeiden parissa. Tavoitteena on ymmärtää erilaiset digitaalisen kuvantuottamisen tavat, oppia valitsemaan tarkoitukseen sopiva, sekä saada perustaidot tärkeimmistä. Opiskelu perustuu tuntitehtäviin, joita arvioidaan sekä opiskeltavan teknisen että visuaalisen osaamisen perusteella.

Digitaalisen kuvan arviointi:

10-9	Oppilas osallistuu opetukseen ja tekee erinomaisesti tunneilla annettuja tehtäviä.

	Oppilas osaa käyttää hyödykseen uuden oppimisessa aikaisemmin oppimiaan tietoja, taitoja ja keskeisiä käsitteitä. Oppilas ottaa erinomaisesti vastuuta omasta työskentelystä sekä edistää oma-aloitteisesti ryhmän toimintaa ja oppimista.
8	Oppilas tekee pääosin tunneilla annetut tehtävät. Oppilas ottaa vastuuta omasta työskentelystä ja ryhmän jäsenenä. Oppilas tarvitsee vain harvoin opettajan kannustusta työskentelyn jatkumiseen. Oppilas osaa useimmiten yhdistää tietoja ja taitoja aiemmin oppimaansa.
6-7	Oppilas tekee tyydyttävästi tai välttävästi tunneilla annettuja tehtäviä. Oppilas pystyy työskentelemään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä, mutta tarvitsee tukea tehtävissä edistymiseen. Oppilas keskittyy vain osittain tuntitehtäviin.
5	Oppilas osallistuu satunnaisesti ja valikoiden opiskeluun. Oppilaalla on haasteita yhdistää uusia asioita aikaisemmin opittuihin taitoihin. Opettaja joutuu ohjaamaan ja puuttumaan oppilaan tekemiseen toistuvasti joka tunnilla. Oppilas osallistuu lähinnä olemalla läsnä tunneilla.

1.1.34 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät Oulunkylän yhteiskoulussa

Oulunkylän yhteiskoulussa B2-kieleksi on mahdollista valita ranska tai saksa. B2-kielten opiskelu alkaa koulussamme 8. luokalla. A2- ja B2-kielinä opetettavien vapaaehtoisten ja valinnaisten kielten tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä arviointiperusteet löytyvät opetussuunnitelmasta kohdasta vieraat kielet/toinen kotimainen kieli. Koulussamme voi valita myös syventävän valinnaisen opintokokonaisuuden B1- ruotsissa.

Vapaaehtoisen A-kielen (A2-kieli) laajuus on vähintään 7 vuosiviikkotuntia ja valinnaisen B-kielen (B2-kieli) laajuus on vähintään 4 vuosiviikkotuntia.

10.4.3.1.9 Saksa (soveltava)

Tarkempi kuvaus löytyy luvusta 11.3.3 B2-saksa.

vsb1-2 (8.lk) - 2 vvt

Tutustumme saksan kieleen sekä sen asemaan maailmassa. Harjoittelemme vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa, kielen perusrakenteita ja –sanastoa sekä ääntämistä. Keskeisiä työtapoja ovat pari- ja ryhmätyöskentely, erilaiset kielenoppimispelit ja -leikit sekä pienet projektityöt, joissa voi soveltaa TVT-taitoja. Kiinnitämme erityishuomiota kielenopiskelutaitoihin ja kokeilemme erilaisia oppimisstrategioita.

vsb3-4 (9.lk) - 2 vvt

Harjoittelemme selviytymistä saksaksi erilaisissa viestintätilanteissa kuten tapaamisen sopiminen, kaupassa ja kahvilassa asioiminen sekä erilaiset matkustellessa eteen tulevat tilanteet. Syvennämme edelleen saksalaisen kieli- ja kulttuurialueen tuntemusta. Tavoitteena on, että oppilaat saavat onnistumisen elämyksiä ja motivoituvat jatkamaan saksan opintojaan myös peruskoulun päätyttyä.

10.4.3.1.10 Ranska (soveltava)

Tarkempi kuvaus löytyy luvusta 11.3.5 B2-ranska.

vfb1-2 (8.lk) - 2 vvt

Tutustumme ranskan kieleen, sen asemaan maailmassa ja ranskankielisten maiden tapakulttuuriin. Harjoittelemme vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa, kuten kahvilassa asioiminen, hiomme kielen perusrakenteita ja -sanastoa sekä ääntämistä monipuolisin tavoin opiskellen ja systemaattisesti kielen erityispiirteitä lähestyen.

vfb3-4 (9. lk) - 2 vvt

Harjoittelemme edelleen selviytymistä ranskaksi erilaisissa viestintätilanteissa kuten tapaamisen sopiminen, kaupassa asioiminen ja erilaiset matkustellessa eteen tulevat tilanteet. Syvennämme kohdemaiden kieli- ja kulttuurialueiden tuntemusta. Tavoitteena on, että oppilaat saavat onnistumisen elämyksiä, parantuneen kyvyn ymmärtää ja arvostaa erilaisia ihmisiä ja kulttuureita ja motivoituvat jatkamaan ranskan opintojaan myös peruskoulun päätyttyä.

10.4.3.1.11 Ruotsi (syventävä)

Oulunkylän yhteiskoulussa voi valita B1-ruotsin valinnaisia opintoja 9. luokalla, laajuus 1 vvt.

Toinen kotimainen kieli, B1-ruotsi

Valinnaisen ruotsin opintokokonaisuuden (vrub9) tiedot, sisällöt ja tavoitteet

Opintokokonaisuudella syvennetään ja kerrataan aiemmin opittuja taitoja lukio-opintoja silmällä pitäen. Kerrataan keskeisiä rakenteita ja sanastoa. Lisäksi keskitytään kuullun ymmärtämiseen ja kirjalliseen tuottamiseen.

Vuosiviikkotunti sijoittuu 9. luokalle pakollisten opintojen päätyttyä. Oppimisympäristöt, työtavat, tuki ja ohjaus noudattavat pakollisissa opinnoissa harjoiteltuja käytänteitä.

Tavoitteena on, toteuttaa työskentelyä mahdollisimman monipuolisesti. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Oppilaat kasvattavat kielitaitoaan pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Toista kotimaista kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Sisältöinä korostuvat erityisesti suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

vrub9-opintokokonaisuuden arviointi

Opintokokonaisuus arvioidaan käyttäen monipuolisia arviointimenetelmiä, jotta oppilaalla on mahdollisuus osoittaa osaamisensa laaja-alaisesti. Opintokokonaisuus arvioidaan arvosanalla 4-10, mutta päättötodistuksessa opintokokonaisuuden suorittaminen näkyy merkinnällä hyväksytty. Valinnainen ruotsin opintokokonaisuus voi vaikuttaa toisen kotimaisen kielen päättöarvosanaan vain korottavasti.

Arviointitaulukko:

Arvosana 5

Oppilas

- ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi.
- osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
- ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.

- selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yksinkertaisimmasta viestintätilanteesta.

- osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja.

Arvosana 7

Oppilas

- pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa.

- kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.

- ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta.

- tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin ja tarvitsee paljon apukeinoja.

- osaa pyytää toistamista tai hidastamista.

- osaa käyttää itselle sopivia yleisimpiä kielenoppimistapoja.

Arvosana 8

Oppilas

- pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa

- pystyy kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä

- ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

- ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana.

- osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin tai erilaisilla minimipalautteella.

- osaa käyttää itselle sopivia keskeisimpiä kielenoppimistapoja.

- osaa kertoa, mihin hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan myös koulun ulkopuolella ja koulun päätyttyä.

Arvosana 9

Oppilas

- pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa.

- osaa keskeistä perussanastoa ja rakenteita

- osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissa kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

- ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä hidasta puhetta sisältäviä tekstejä.

- osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin.

- osaa kertoa, kuinka ruotsin kielen taitoa voi hyödyntää omassa elämässä koulun ulkopuolella ja koulun päätyttyä.

- osaa käyttää itselle sopivia monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä.

11 Oppiaineet vuosiluokilla 7–9

11.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

11.1.1 Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa

oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentavaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

11.1.2 Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on edistää oppilaiden kielellisiä ja kulttuurisia taitoja monimuotoisissa viestintäympäristöissä. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja monimediaisissa ympäristöissä niin, että he hahmottavat oman viestijäkuvansa ja pystyvät osaltaan vaikuttamaan myönteiseen viestintäilmapiiriin. Opetuksen tehtävänä on rohkaista oppilaita oma-aloitteisiksi ja osallistuviksi kansalaisiksi, jotka osaavat perustella näkemyksiään ja vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan eri viestintävälineitä hyödyntäen. Tekstien valikoima laajenee yhteiskunnallisten sekä opiskelu- ja työelämässä tarvittavien tekstien suuntaan. Oppilaita ohjataan puhutun ja kirjoitetun kielen normien hallintaan ja taitoon käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä. Kirjallisuuden analyysin ja tulkinnan taitoja syvennetään. Oppilaita ohjataan kirjallisuuden lukemiseen, oman lukuharrastuksen syventämiseen ja lukuelämysten hankkimiseen.

11.1.3 Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen

oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

11.1.4 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämissä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

11.1.5 Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7–9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa

opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

11.1.6 Oppimäärä: suomen kieli ja kirjallisuus

1.1.35 Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat myös suomenkieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Vuosiluokilla 7–9 erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutusvalmiudet otetaan huomioon. Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja monipuoliseen lukemiseen.

1.1.36 Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1	L2, L3, L6, L7
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1	L1, L2, L3, L7
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.	S1	L1, L2, L3, L7
T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä,	S1	L1, L2, L6, L7

tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä		
Tekstien tulkitseminen		
T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	S2	L1, L2, L4
T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	S2	L1, L2, L4, L5
T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	L1, L2, L4
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	S2	L2, L4, L5, L6
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2	L1, L2, L4, L5
Tekstien tuottaminen		
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3	L2, L4, L5, L7
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	L2, L4, L5
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	S3	L2, L4, L5, L6
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään	S3	L2, L4, L5, L6

ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista		
T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	L2, L4, L5, L7
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	L1, L2, L4
T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen	S4	L1, L2, L4
T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	S4	L2, L4, L6, L7

1.1.37 Oppimäärän tavoitteet ja sisältöalueet sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Oppimisessa korostuu oppimisprosessi: oppilas on aktiivinen omassa oppimisessaan, tavoitteiden asettamisessa ja arvioinnissa.
- Opetus tukee tekstin tulkinnan ja tuottamisen strategioiden vahvistumista ja monipuolistumista. Oppilaalla on tilaisuuksia arvioida omaa kehittymistään eri osa-alueilla.
- Opetus tukee oppilaan luovuuden, argumentointitaitojen ja kriittisen ajattelun kehittymistä. Oppimisessa on tutkiva ote.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Opetuksessa näkyy, että maailma on kulttuurisesti ja kielellisesti moninainen.
- Oppilas harjoittelee vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.
- Opetus tukee kulttuurillisen ja kielellisen identiteetin rakentumista.

- Kirjallisuuden opetus, mediakasvatus ja draama antavat mahdollisuuden tulkita ja luoda itse kulttuuria.
- Oppilas saa mahdollisuuden kehittää sosiaalisia taitojaan sekä oppia ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa.
- Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Oppilas saa mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan.

L4 Monilukutaito

- Opetus tukee erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitojen kehittymistä
    - taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla
    - taitoa ajatella kriittisesti
    - taitoa toimia perinteisissä ja monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa
- Opetus tarjoaa rikkaan tekstiympäristön, ja opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta.
- Oppilas tutustuu kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- Oppilaalla on mahdollisuus käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa erilaisissa oppimistehtävissä, mm. tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. Hän oppii lähdekriittisyyttä ja ottaa huomioon tekijänoikeudet.
- Oppilas saa kokemuksia TVT:n käyttämisestä vuorovaikutuksessa, vaikuttamisessa, kuten omien ajatusten ja ideoiden näkyväksi tekemisessä.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- Opetus tarjoaa mahdollisuuksia työskennellä oma-aloitteisesti, itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä harjoitella pitkäjänteistä työskentelyä ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi.
- Oppilas oppii suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä.
- Oppilasta rohkaistaan tunnistamaan omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- Oppilas osallistuu oman opiskelunsa suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.
- Oppilas oppii arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään median mahdollisuuksia.

- Oppilas oppii vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta sekä oppii ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti.
- Oppilaalla on tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua.

1.1.38 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 7

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, myös koulun ulkopuolisissa. Havainnoidaan • omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä • viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja erilaisissa tilanteissa (esim. ideointi, neuvottelu). Harjoitellaan • puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa • valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista
T2 Kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, myös koulun ulkopuolisissa. Havainnoidaan • omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä • viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja erilaisissa tilanteissa (esim. ideointi, neuvottelu). Harjoitellaan • puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa • valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista
T3 Ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, myös koulun ulkopuolisissa. Havainnoidaan • omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä • viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja erilaisissa tilanteissa (esim. ideointi, neuvottelu). Harjoitellaan

		• puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa • valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista Tutustutaan: • teatteriin taidemuotona • teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla
T4 Kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä	**L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen **L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L6** Työelämätaidot ja yrittäjyys **L7** Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, myös koulun ulkopuolisissa. Havainnoidaan • omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä • viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja erilaisissa tilanteissa (esim. ideointi, neuvottelu). Harjoitellaan • puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa • valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista Tutustutaan: • teatteriin taidemuotona • teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.
Tekstien tulkitseminen		
T5 Ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	**L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen **L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito	Syvennetään erilaisten tekstien ymmärtämisen strategioita ja kehitetään lukutaitoa. Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan • kaunokirjallisuutta • tietokirjallisuutta • erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä
T6 Tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	**L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen **L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan • kaunokirjallisuutta • tietokirjallisuutta • erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä Tutustutaan • kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin • erilaisten tekstien ilmaisutapoihin • erilaisten tekstien kielellisiin piirteisiin Pohditaan • tekstien tarkoitusperiä • tekstien kohderyhmiä • tekstien vaikutuskeinoja (faktan ja mielipiteen erottaminen) • tekstejä kriittisesti (esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä)
T7 Ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä	**L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen **L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito	Tutustutaan • kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin • erilaisten tekstien ilmaisutapoihin • erilaisten tekstien kielellisiin piirteisiin Pohditaan

tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa		• tekstien tarkoitusperiä • tekstien kohderyhmiä • tekstien vaikutuskeinoja (faktan ja mielipiteen erottaminen) • tekstejä kriittisesti (esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä)
T8 Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	**L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen **L6** Työelämätaidot ja yrittäjyys	Pohditaan • tekstien tarkoitusperiä • tekstien kohderyhmiä • tekstien vaikutuskeinoja (faktan ja mielipiteen erottaminen) • tekstejä kriittisesti (esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä) Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.
T9 Kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	**L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen **L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Laajennetaan lukuharrastusta: luetaan nuortenkirjallisuutta ja tietokirjallisuutta. Lukukokemuksen monipuolistamista • eläytymällä luettuun • reflektoimalla omaa elämää luetun avulla • jakamalla lukukokemuksia Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta.
Tekstien tuottaminen		
T10 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	**L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan • kirjallisia ja suullisia tekstejä • visuaalisia tekstejä • verkkotekstejä Harjoitellaan: • palautteen antamista • palautteen vastaanottamista tekstin tuottamisen eri vaiheissa
T11 Tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	**L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan • kirjallisia ja suullisia tekstejä • visuaalisia tekstejä • verkkotekstejä Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. opiskellaan kertoville, kuvaaville ja ohjaaville teksteille tyypillisiä piirteitä • tekstuaalisia • visuaalisia • kielellisiä piirteitä Hyödynnetään tietoa eri tekstien piirteistä tuotettaessa omia tekstejä.

		Harjoitellaan • tekstien kohdentamista eri kohderyhmille • tekstien laatimista eri tarkoituksiin • tekstin ilmaisutapojen mukauttamista vastaanottajan ja tarkoituksen mukaan Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä ja hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Tarkastellaan erilaisia ajan ilmaisutapoja sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat.
T12 Ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	**L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen **L6** Työelämätaidot ja yrittäjyys	Harjoitellaan • tekstien tuottamista vaiheittain • palautteen antamista • palautteen vastaanottamista tekstin tuottamisen eri vaiheissa Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.
T13 Ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	**L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen **L6** Työelämätaidot ja yrittäjyys	Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä • hahmotetaan kappaleiden rakenteita • virkkeiden ja lauseiden rakenteita • opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja • ilmaisemaan viittaussuhteita Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa.

T14 Harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja • referoimista • tiivistämistä • muistiinpanojen tekoa • lähteiden käyttöä Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T15 Ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja • kielen rakenteista • eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä (esim. asiatyyli, arkityyli) • kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn
T16 Tutustuttaa oppilasta kirjallisuuden historiaan ja kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Luetaan monipuolisesti kirjallisuutta. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin.
T17 Ohjata oppilas tutustumaan suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen piirteisiin sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja joihinkin sen eri ilmenemismuotoihin, kuten • kansanperinteeseen • elokuvaan • teatteriin • joihinkin mediakulttuurin muotoihin Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse.

1.1.39 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 8

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti,	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, myös koulun ulkopuolisissa.

motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Havainnoidaan • omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä • viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja erilaisissa tilanteissa (ideointi, väittely, neuvottelu, ongelmanratkaisu). Harjoitellaan • puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa • valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista
T2 Kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, myös koulun ulkopuolisissa. Havainnoidaan • omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä • viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja erilaisissa tilanteissa (ideointi, väittely, neuvottelu, ongelmanratkaisu). Harjoitellaan • puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa • valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista
T3 Ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, myös koulun ulkopuolisissa. Havainnoidaan • omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä • viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja erilaisissa tilanteissa (ideointi, väittely, neuvottelu, ongelmanratkaisu). Harjoitellaan • puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa • valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Kehitetään teatteri-ilmaisun keinoja draaman toimintamuotojen avulla.
T4 Kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, myös koulun ulkopuolisissa. Havainnoidaan • omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä • viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja erilaisissa tilanteissa (ideointi, väittely, neuvottelu, ongelmanratkaisu). Harjoitellaan • puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa • valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista

		Kehitetään teatteri-ilmaisun keinoja draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.
Tekstien tulkitseminen		
T5 Ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan • kaunokirjallisuutta • tietokirjallisuutta • erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä Pohditaan omaa lukutaitoa ja sen kehittymistä.
T6 Tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan • kaunokirjallisuutta • tietokirjallisuutta • erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä Tutustutaan pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten • mielipiteen ja faktan erottamiseen • suostuttelun ilmaisuun • varmuusasteiden ilmaisuun • asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun • henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin o referointiin o asioiden välisten suhteiden osoittamiseen, o perustelukeinoihin o retorisiin keinoihin Tutustutaan • kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin • erilaisten tekstien ilmaisutapoihin Pohditaan • tekstien tarkoitusperiä • tekstien kohderyhmiä • tekstejä kriittisesti (esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä)
T7 Ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tutustutaan pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten • mielipiteen ja faktan erottamiseen • suostuttelun ilmaisuun • varmuusasteiden ilmaisuun • asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun • henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin o referointiin o asioiden välisten suhteiden osoittamiseen o perustelukeinoihin o retorisiin keinoihin Tutustutaan • kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin • erilaisten tekstien ilmaisutapoihin Pohditaan • tekstien tarkoitusperiä • tekstien kohderyhmiä

		• tekstejä kriittisesti (esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä)
T8 Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	**L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen **L6** Työelämätaidot ja yrittäjyys	Pohditaan • tekstien tarkoitusperiä • tekstien kohderyhmiä • tekstejä kriittisesti (esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä) Käytetään erilaisia tietolähteitä ja arvioidaan niiden luotettavuutta.
T9 Kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	**L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen **L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Lukukokemuksen monipuolistamista • eläytymällä luettuun • reflektoimalla omaa elämää luetun avulla • jakamalla lukukokemuksia • laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja käytetään käsitteitä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta.
Tekstien tuottaminen		
T10 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	**L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen **L7** Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan • kirjallisia ja suullisia tekstejä • visuaalisia tekstejä • verkkotekstejä Harjoitellaan • palautteen antamista • palautteen vastaanottamista tekstin tuottamisen eri vaiheissa
T11 Tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	**L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan • kirjallisia ja suullisia tekstejä • visuaalisia tekstejä • verkkotekstejä Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä piirteitä • tekstuaalisia • visuaalisia • kielellisiä piirteitä Hyödynnetään tietoa eri tekstien piirteitä tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan • tekstien kohdentamista eri kohderyhmille • tekstien laatimista eri tarkoituksiin

		• tekstin ilmaisutapojen mukauttamista vastaanottajan ja tarkoituksen mukaan Tarkastellaan erilaisia suhtautumisen ilmaisutapoja sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat.
T12 Ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	**L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen **L6** Työelämätaidot ja yrittäjyys	Harjoitellaan • tekstien tuottamista vaiheittain • palautteen antamista • palautteen vastaanottamista tekstin tuottamisen eri vaiheissa Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.
T13 Ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	**L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen **L6** Työelämätaidot ja yrittäjyys	Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä • virkkeiden ja lauseiden rakenteita (lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet) • opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja • opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omissa teksteissä
T14 Harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	**L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen **L7** Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vahvistetaan opiskelussa tarvittavia taitoja • referoimista • lähteiden käyttöä • lähteiden luotettavuuden arviointia. • tekijänoikeuksien noudattamista omia tekstejä tuotettaessa
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T15 Ohjata oppilasta syventämään	**L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella.

kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tehdään tekstejä eritellen havaintoja • kielen rakenteista • eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä • kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla.
T16 Kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Luetaan monipuolisesti • nuortenkirjoja • klassikoita • nykykirjallisuutta • tietokirjoja Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen. Tutustutaan kirjallisuuden joihinkin alalajeihin ja keskeisiin tyylivirtauksiin sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin (esim. integroiden historian opiskeluun).
T17 Ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten • kansanperinteeseen • elokuvaan • teatteriin • mediakulttuurin eri muotoihin Tutustutaan suomen kielen vaihteluun. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse.

1.1.40 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 9

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa myös koulun ulkopuolella. Havainnoidaan • omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä • viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja erilaisissa tilanteissa (ideointi, väittely, neuvottelu, ongelmanratkaisu). Harjoitellaan • puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa • valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista
T2 Kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa myös koulun ulkopuolella.

kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Havainnoidaan • omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä • viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja erilaisissa tilanteissa (ideointi, väittely, neuvottelu, ongelmanratkaisu). Harjoitellaan • puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa • valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista
T3 Ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, myös koulun ulkopuolisissa. Havainnoidaan • omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä • viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja erilaisissa tilanteissa (ideointi, väittely, neuvottelu, ongelmanratkaisu). Harjoitellaan • puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa • valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista Tutustutaan teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla.
T4 Kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa myös koulun ulkopuolella. Havainnoidaan • omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä • viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja erilaisissa tilanteissa (ideointi, väittely, neuvottelu, ongelmanratkaisu). Harjoitellaan • puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa • valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista Tutustutaan teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.
Tekstien tulkitseminen		
T5 Ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan • kaunokirjallisuutta • tietokirjallisuutta • erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä Pohditaan omaa lukutaitoa ja sen kehittymistä.
T6 Tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan • kaunokirjallisuutta • tietokirjallisuutta • erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä

	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tutustutaan pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten • mielipiteen ja faktan erottamiseen • suostuttelun ilmaisuun • varmuusasteiden ilmaisuun • asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun • henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin o referointiin o asioiden välisten suhteiden osoittamiseen, o perustelukeinoihin o retorisiin keinoihin Tutustutaan • kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin • erilaisten tekstien ilmaisutapoihin Pohditaan: • tekstien tarkoitusperiä • tekstien kohderyhmiä • tekstejä kriittisesti (esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä)
T7 Ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tutustutaan pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten • mielipiteen ja faktan erottamiseen • suostuttelun ilmaisuun • varmuusasteiden ilmaisuun • asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun • henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin o referointiin o asioiden välisten suhteiden osoittamiseen o perustelukeinoihin o retorisiin keinoihin Tutustutaan • kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin • erilaisten tekstien ilmaisutapoihin Pohditaan • tekstien tarkoitusperiä • tekstien kohderyhmiä • tekstejä kriittisesti (esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä).
T8 Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Pohditaan • tekstien tarkoitusperiä • tekstien kohderyhmiä • tekstejä kriittisesti (esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä) Käytetään erilaisia tietolähteitä ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

T9 Kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	**L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen **L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Lukukokemuksen monipuolistamista • eläytymällä luettuun • reflektoimalla omaa elämää luetun avulla • jakamalla lukukokemuksia Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja käytetään käsitteitä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta.
Tekstien tuottaminen		
T10 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	**L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen **L7** Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan mahdollisuuksien mukaan • kirjallisia ja suullisia tekstejä • visuaalisia tekstejä Harjoitellaan • palautteen antamista • palautteen vastaanottamista tekstin tuottamisen eri vaiheissa
T11 Tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	**L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan mahdollisuuksien mukaan • kirjallisia ja suullisia tekstejä • visuaalisia tekstejä • verkkotekstejä Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä piirteitä • tekstuaalisia • visuaalisia • kielellisiä piirteitä Hyödynnetään tietoa eri tekstien piirteistä tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan • tekstien kohdentamista eri kohderyhmille • tekstien laatimista eri tarkoituksiin • tekstin ilmaisutapojen mukauttamista vastaanottajan ja tarkoituksen mukaan Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat.

T12 Ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.	**L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen **L6** Työelämätaidot ja yrittäjyys	Harjoitellaan • tekstien tuottamista vaiheittain • palautteen antamista • palautteen vastaanottamista tekstin tuottamisen eri vaiheissa Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.
T13 Ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	**L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen **L6** Työelämätaidot ja yrittäjyys	Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä ja opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omissa teksteissä.
T14 Harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	**L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen **L7** Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Käytetään erilaisia tietolähteitä, arvioidaan niiden luotettavuutta ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T15 Ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	**L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen **L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito	Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään havaintoja teksteistä eritellen • kielen rakenteita • eri rekistereille ja tyyleille tyypillisiä piirteitä • kielellisten valintojen vaikutusta tekstin tyyliin ja sävyyn Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin.
T16 Kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä	**L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Luetaan monipuolisesti tarjoten • nuortenkirjoja • klassikoita

kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	• nykykirjallisuutta • tietokirjoja Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen. Tutustutaan joihinkin kirjallisuuden keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin.
T17 Ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten puhekulttuuriin ja joihinkin mediakulttuuriin muotoihin. Tutustutaan kielten sukulaisuussuhteisiin ja suomen sukukieliin. Tutustutaan suomen kielen vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse.

1.1.41 Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

S2 Tekstien tulkitseminen: Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja

vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja..

1.1.42 Päättöarvioinnin kriteerit - Suomen kieli ja kirjallisuus

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1	Oppilas laajentaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Toiminta vuorovaikutusitilanteissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutussa ryhmässä ja arkisissa vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia tavoitteellisesti ryhmissä ja tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia rakentavasti erilaisissa ryhmissä ja vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa ryhmissä, myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa.
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1	Oppilas monipuolistaa ryhmäviestintätaitojaan ja kehittää taitojaan perustella näkemyksiään.	Ryhmäviestinnän taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja esittää sille jonkin perustelun.	Oppilas osaa ottaa toisten näkemykset huomioon omassa viestinnässään. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä asiallisesti ja esittää sille yksinkertaisia perusteluja.	Oppilas osaa edistää puheenvuoroillaan keskustelua. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä selkeästi ja perustella sen melko monipuolisesti.	Oppilas osaa tulkita muiden puheenvuoroja ja niiden tavoitteita sekä säädellä omaa viestintäänsä tilanteen mukaan. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä tilanteeseen sopivalla tavalla ja perustella sen vakuuttavasti.
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan kokonaisilmaisun taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin	S1	Oppilas monipuolistaa kokonaisilmaisun taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.	Esiintymisen taidot	Oppilas osaa pitää lyhyen puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.	Oppilas osaa pitää valmistellun yksinkertaisen puhe-esityksen Oppilas osaa ilmaista itseään selkeästi.	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen ja kohdentaa sen kuulijoilleen. Oppilas osaa ilmaista itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen vaativastakin aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään monipuolisesti ja mukauttaa ilmaisuaan kuulijoiden ja tavoitteen mukaan.
T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä	S1	Oppilas oppii havainnoiman omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan.	Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.	Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa eritellä viestintätaitojaan sekä kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa arvioida viestintätaitojaan ja vahvuuksiaan ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.
Tekstien tulkitseminen							
T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien lukemisessa, ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	S2	Oppilas oppii tekstien lukemisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivi-sia taitoja ja oppii arvioimaan lukemisensa kehittämistarpeita.	Tekstin ymmärtäminen ja omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen	Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstin ymmärtämisen strategiaa. Oppilas osaa nimetä jonkin lukemiseen liittyvän vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.	Oppilas osaa käyttää muutamia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa kuvata itseään lukijana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita.	Oppilas osaa valita tekstilajiin sopivia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa eritellä lukutaitoaan ja kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa käyttää lukutilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa arvioida lukutaitojaan ja pohtia, miten voi niitä kehittää.
T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	S2	Oppilas oppii valitsemaan, käyttämään, tulkitsemaan ja arvioimaan monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä.	Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas osaa lukea yksinkertaisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä eri muodoissaan.	Oppilas osaa valita, käyttää ja lukea erilaisia tekstejä mutta pitäytyy enimmäkseen itselleen tutuissa tekstilajeissa.	Oppilas osaa valita, käyttää ja tulkita eri tekstilajeja edustavia tekstejä.	Oppilas osaa valita, käyttää, tulkita ja arvioida myös itselleen uudenlaisia tekstejä.
T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	Oppilas oppii erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, oppii tekemään havaintoja asia- ja mediateksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.	Asia- ja mediatekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa poimia tekstistä keskeisiä sisältöjä apukysymysten avulla. Oppilas osaa nimetä muutaman yksinkertaiselle tekstilajille tyypillisen kielellisen tai tekstuaalisen piirteen.	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasiat ja kuvata tekstin tavoitteita. Oppilas osaa kuvata tavanomaisille tekstilajeille tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.	Oppilas osaa eritellä tekstin tarkoitusperiä, kohderyhmiä ja merkityksiä. Oppilas osaa eritellä tekstilajien piirteitä ja kuvata niitä muutamien keskeisten käsitteiden avulla.	Oppilas osaa tulkita ja pohtia tekstin rakentamia merkityksiä ja arvioida tekstin vaikutuksia. Oppilas osaa analysoida tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen ja arvioida tekstiä suhteessa sen tavoitteisiin ja tarkoitusperiin.
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä	S2	Oppilas oppii arvioimaan erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.	Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa etsiä yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.	Oppilas osaa käyttää tavanomaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä.	Oppilas osaa kuvata tiedonhaun keskeiset vaiheet, etsiä erilaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä.	Oppilas osaa toimia tiedonhaun vaiheiden mukaisesti.

hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla				Oppilas osaa nimetä muutaman lähteiden luotettavuuteen liittyvän piirteen.	Oppilas osaa kuvata käyttämiensä lähteiden luotettavuutta.	Oppilas osaa arvioida erilaisten lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia lähteitä ja hakea niistä tietoa tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilas osaa pohtia lähteiden luotettavuuteen ja tiedon käytettävyyteen liittyviä tekijöitä ja perustella omat lähdevalintansa.
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan, monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2	Oppilas tutustuu itselleen uudenlaisiin fiktiivisiin teksteihin eri muodoissaan, monipuolistaa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja jakaa niitä sekä syventää ymmärrystään fiktion keinoista.	Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen ja nimetä joitakin fiktion keinoja.	Oppilas osaa kuvailla fiktiivisen tekstin piirteitä ja tehdä havaintoja fiktion keinoista.	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan. Oppilas osaa käyttää erittelyssä muutamia keskeisiä käsitteitä sekä tunnistaa fiktion kielen ja ilmaisutapojen erityispiirteitä ja kerronnan keinoja.	Oppilas osaa analysoida fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä ja pohtia fiktion monitulkintaisuutta.
Tekstien tuottaminen							
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	Monimuotoisten tekstien tuottaminen ja tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia tekstejä. Oppilas osaa nimetä jonkin vahvuutensa tai kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa erityyppisiä tekstejä ohjeiden mukaan. Oppilas osaa kuvata itseään tekstien tuottajana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa tuottaa tavoitteen mukaisia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa luovasti tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstejä. Oppilas osaa arvioida vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja oppii valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia ja konkreettisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää mallien avulla niille tyypillisiä keinoja.	Oppilas osaa tuottaa pohtivia ja erilaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä keinoja.	Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti erilaisia tekstejä ja käyttää monipuolisesti niille tyypillisiä keinoja.
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	S3	Oppilas vahvistaa tekstin tuottamisen prosessejaan ja tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä vahvistaa taitoaan antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.	Tekstin tuottamisen prosessien hallinta	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa antaa niukkaa tai yksipuolista palautetta muiden teksteistä ja ottaa vastaan palautetta.	Oppilas osaa suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas osaa antaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta satunnaisesti tekstien tuottamisessa.	Oppilas osaa muokata tekstin rakenteita ja kieliasua palautteen pohjalta. Oppilas osaa antaa rakentavaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa.	Oppilas osaa muokata monipuolisesti ja itsenäisesti tekstin ilmaisua ja rakenteita. Oppilas osaa antaa tekstien muokkaamista edistävää palautetta muiden teksteistä ja soveltaa saamaansa palautetta kehittäessään tekstin tuottamisen taitojaan.
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista, vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä sekä vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	S3	Oppilas sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä syventää ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistaa yleiskielen hallintaansa.	Ymmärrettävän tekstin tuottaminen ja kirjoitetun kielen konventioiden hallinta	Oppilas osaa tuottaa yksinkertaisen tekstin, jonka viestistä saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä pääosin virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas osaa tuottaa tekstin, jonka viesti välittyy pääosin helposti. Oppilas osaa jaksottaa tekstinsä ja kiinnittää huomiota virke- ja lauserakenteisiin sekä noudattaa useita kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.	Oppilas osaa tuottaa tekstin, joka on helposti ymmärrettävä ja sujuva. Oppilas osaa jäsentää tekstinsä ja kappaleensa loogisesti ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin sekä noudattaa pääosin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä tekstejä tuottaessaan ja muokatessaan. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas osaa tuottaa eheän ja havainnollisen tekstin. Oppilas osaa käyttää sidosteisuuden keinoja monipuolisesti, käyttää monipuolisia lause- ja virkerakenteita, kiinnittää huomiota tekstin tyyliin sekä noudattaa kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	S3	Oppilas vahvistaa tiedon hallinnan ja käyttämisen taitojaan ja monipuolistaa lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa sekä harjaantuu toimimaan erilaisissa ympäristöissä yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	Tiedon esittäminen, hallinta sekä eettinen viestintä	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisen tiivistyksen luetun, kuullun tai nähdyn pohjalta. Oppilas osaa käyttää lähteitä mekaanisesti ja yksinkertaisesti teksteissään.	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia muistiinpanoja ja merkitä käyttämänsä lähteet mallin mukaan.	Oppilas osaa tehdä monipuolisia muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa. Oppilas merkitsee lähteet asianmukaisella tavalla.	Oppilas osaa yhdistellä omissa teksteissään useista lähteistä hankkimaansa tietoa.

				Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan.			
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							
T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	Oppilas syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostuu kielen ilmiöistä, tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa havainnoida yksinkertaisia tekstien piirteitä. Oppilas osaa nimetä muutamia tavanomaisia kirjoitetun ja puhutun kielen sekä arki- ja yleiskielen eroja.	Oppilas osaa havainnoida tekstien ja kielen piirteitä. Oppilas osaa kuvata kielen vaihtelua eri kielenkäyttötilanteissa.	Oppilas osaa eritellä eri rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa pohtia kielellisten ja tekstuaalisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia.	Oppilas osaa analysoida tekstien, rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa soveltaa tietoa kielellisten valintojen vaikutuksista omassa viestinnässään.
T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan, nykykirjallisuuteen ja kirjallisuuden eri lajeihin, auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään sekä tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen	S4	Oppilas avartaa kirjallisuusnäkemystään, tutustuu kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen sekä kirjallisuuden eri lajeihin.	Kirjallisuuden tuntemus ja lukuharrastus	Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden päälajit. Oppilas on lukenut muutamia kokonaisia kaunokirjallisia tekstejä, esimerkiksi novelleja.	Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden päälajien tyypillisiä piirteitä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä päälajeihin kuuluvista teoksista. Oppilas on lukenut osan lukuvuosittain sovituista teoksista.	Oppilas osaa kuvailla kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta. Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden vaiheita ja yhdistää muutaman teoksen ja kirjailijan niihin. Oppilas on lukenut lukuvuosittain sovitut teokset.	Oppilas osaa analysoida kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta osana kulttuuria. Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden vaiheita sekä niiden keskeisiä tyylipiirteitä ja nimetä eri vaiheiden keskeisiä teoksia ja kirjailijoita. Oppilas tuntee monipuolisesti kirjallisuutta.
T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin, auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä ja tulemaan tietoiseksi omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	S4	Oppilas tutustuu Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja pohtii kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä.	Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä Suomessa puhuttavia kieliä ja jonkin suomen sukukielen. Oppilas osaa nimetä jonkin suomen kielelle tyypillisen piirteen ja kertoa oman äidinkielensä merkityksestä itselleen.	Oppilas osaa kuvailla suomen kielen asemaa muiden kielten joukossa. Oppilas osaa nimetä keskeisiä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja kuvailla äidinkielen merkitystä yksilölle.	Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja pohtia äidinkielen yhteyttä identiteetteihin.	Oppilas osaa pohtia kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksiä yksilölle ja yhteiskunnalle. Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä suhteessa muihin kieliin ja pohtia äidinkielen käsitettä ja merkityksiä identiteettien rakentumisen kannalta.

11.1.7 Oppimäärä: suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

1.1.43 Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti[250]. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista[251]. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että

[250] Valtioneuvoston asetus 422/2012
[251] Perusopetuslaki 628/1998, 30 §

oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta[252]. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkielensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat: oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei vielä anna edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai oppilaan suomen kielen taito ei vielä anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Vuosiluokilla 7–9 opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen.

1.1.44 Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		

[252] Perusopetuslaki 628/1998, 3 §

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	S1	L1, L2, L4
T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	S1	L2, L4, L5
T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen	S1	L2
Tekstien tulkitseminen		
T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättelemään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella	S2	L1, L2, L4
T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	S2	L1, L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	S3	L1, L2, L4
T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa	S3	L2, L3
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	L4
T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin	S4	L2
T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta	S4	L2
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta	S5	L1, L2, L7
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5	L1, L4, L6

T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	S5	L1, L5, L6

1.1.45 Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

S2 Tekstien tulkitseminen: Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyylilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

1.1.46 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 7

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	**L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen **L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito	Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Harjoitellaan • referointia ja selostamista • puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa • tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset • tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen
T2 Ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	**L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu **L4** Monilukutaito **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Harjoitellaan • referointia ja selostamista • puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa • tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset • tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen.

T3 Kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon ja äänen keinoja) itseilmaisussa.
Tekstien tulkitseminen		
T4 Ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättelemään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella. Ohjata oppilasta laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen ja vaikuttamiskeinojen kannalta • näkökulma • henkilöiden ja asioiden nimeäminen Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia.

T5 Ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen ja vaikuttamiskeinojen kannalta • näkökulma • henkilöiden ja asioiden nimeäminen Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia.
Tekstien tuottaminen		
T6 Ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tuotetaan erityisesti ohjaavia ja kantaaottavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen. Ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti. Harjoitellaan • erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan palautteen antoa ja vastaanottamista.
T7 Auttaa oppilasta vakiinnuttamaan eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		

T8 Ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	L4 Monilukutaito	Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä • kielen merkityksistä, • rakenteista (lauseke, rektio). Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin.
T9 Innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin ja suomalaiseen kirjallisuuteen.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Tutustutaan kirjallisuuteen.
T10 Auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 Ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään tekstien tuottajana	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.
T12 Ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.
T13 Kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

1.1.47 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 8

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Harjoitellaan • argumentointia • muodollisempia vuorovaikutustilanteita. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa • tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset • modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa • tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa.
T2 Ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tutkitaan kieltä osana toimintaa • tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset • modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa • tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun.
T3 Kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Harjoitellaan • argumentointia • muodollisempia vuorovaikutustilanteita. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa • tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset • tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.
Tekstien tulkitseminen		
T4 Ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättelemään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia. Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen ja vaikuttamiskeinojen kannalta • näkökulma • lauseen rakenne • henkilöiden ja asioiden nimeäminen.
T5 Ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Harjoitellaan • erittelemään erityisesti kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä • tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia. Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen ja vaikuttamiskeinojen kannalta • näkökulma • lauseen rakenne • henkilöiden ja asioiden nimeäminen.
Tekstien tuottaminen		
T6 Ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tuotetaan erityisesti ohjaavia ja kantaaottavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen. Ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti. Vakiinnutetaan • kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä • erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan palautteen antoa ja vastaanottamista. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.
T7 Auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti. Harjoitellaan • eri tyylilajeja ja rekistereitä • erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T8 Ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja	L4 Monilukutaito	Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä

kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia		• kielen merkityksistä • rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) • kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin.
T9 Innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina.
T10 Auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 Ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.
T12 Ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.
T13 Kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

1.1.48 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 9

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Harjoitellaan • argumentointia • muodollisempia vuorovaikutustilanteita • valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa • tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset • modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa • tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa.
T2 Ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tutkitaan kieltä osana toimintaa • tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset • modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa • tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun. Harjoitellaan • argumentointia • muodollisempia vuorovaikutustilanteita Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina.

T3 Kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään Erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita ja valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa • tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset • tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen
Tekstien tulkitseminen		
T4 Ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättelemään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, vaikuttamiskeinojen ja ideologioiden kannalta • näkökulma • henkilöiden ja asioiden nimeäminen • kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan.

T5 Ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, vaikuttamiskeinojen ja ideologioiden kannalta • näkökulma • henkilöiden ja asioiden nimeäminen • kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan. Harjoitellaan • erittelemään erityisesti kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä • tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia.
Tekstien tuottaminen		
T6 Ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tuotetaan erityisesti pohtivia ja kantaaottavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen. Ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan • kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa • erilaisten tietolähteiden käyttöä Harjoitellaan palautteen antoa ja vastaanottamista. Harjoitellaan • eri tyylilajeja ja rekistereitä • erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

T7 Auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Harjoitellaan • eri tyylilajeja ja rekistereitä • erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä Ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T8 Ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	L4 Monilukutaito	Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä • kielen merkityksistä • rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) • kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa.
T9 Innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina.

T10 Auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 Ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.
T12 Ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.
T13 Kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

1.1.49S2-oppimäärä Oulunkylän yhteiskoulussa

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen kuuluu kaksi eri oppimäärää: suomen kieli ja kirjallisuus sekä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus. Oppilaille, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi tai joilla on muutoin monikielinen tausta, tarjotaan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

S2-oppimäärän valinnasta vastaa S2-opettaja yhteistyössä äidinkielen ja kirjallisuuden opettajan sekä oppilaan huoltajan kanssa. Oppilaan kielitaito arvioidaan 7. luokan alussa tehtävällä testillä, joka osaltaan ohjaa oppimäärän valintaa. Myös muilla vuosiluokilla aloittavien oppilaiden kieli-taito arvioidaan ennen oppimäärän valintaa. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa otetaan huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot.

Oppimäärän vaihtamista suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään voidaan harkita, jos oppilaan suomen kielen taito vastaa kaikilla kielitaidon osa-alueilla äidinkielistä osaamista.

S2-oppimäärää voidaan opiskella kokonaan tai osittain S2-ryhmässä tai integroidusti äidinkieli ja kirjallisuus -opetusryhmässä. Oppilaalle valitaan kielitaidon perusteella sopivin mahdollinen opetusryhmä.

Sekä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää että suomi äidinkielenä -oppimäärää koskevat samat yleiset arviointiperiaatteet. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä opetus on järjestetty.

Oppimäärässä arvioidaan kaikkia kielitaidon osa-alueita. 9. luokan päätteeksi tehtävä päättöarviointi perustuu valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin, jotka on määritelty Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää koskevat sama laaja-alainen osaaminen kuin suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää. Laaja-alainen osaaminen on eritelty suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän yhteydessä.

1.1.50 Päättöarvioinnin kriteerit - Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti ja eettisesti sekä vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	S1	Oppilas kehittää taitoaan toimia tavoitteellisesti ja eettisesti sekä vuorovaikutussuhdetta rakentaen kasvokkaisissa koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus- suhteen rakentaminen	Oppilas osallistuu ennakoitaviin koulun vuorovaikutustilanteisiin aktiivisesti kuuntelemalla.	Oppilas osallistuu suullisesti ja rakentavalla tavalla koulun vuorovaikutustilanteisiin.	Oppilas edistää omalla toiminnallaan vuorovaikutuksen onnistumista.	Oppilas toimii vuorovaikutustilanteissa aloitteellisesti ja sovittaa puhettaan tilanteen mukaan.
T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	S1	Oppilas syventää muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja.	Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää selkeästi havainnollistettuja puhuttuja arkikielisiä tekstejä.	Oppilas ymmärtää puhuttuja arkikielisiä tekstejä ja selvittää niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa.	Oppilas ymmärtää pääkohdat opetuspuheesta ja tuttuja aiheita käsittelevistä median puhutuista teksteistä.	Oppilas erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta ja median puhutuista teksteistä sekä arvioi kuulemaansa. Oppilas pystyy vastaanottamaan tietoa muodollisissa puhetilanteissa.
T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen	S1	Oppilas kehittää esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen.	Esiintymistaidot	Oppilas ilmaisee itseään erilaisissa arkisissa tilanteissa tai kertoo jostakin omakohtaisesta aiheesta kielitaitonsa mahdollistamalla tavalla. Oppilas täydentää kielitaitonsa rajoitteita muilla ilmaisun keinoilla.	Oppilas valmistelee ja pitää puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen läheisestä aiheesta. Oppilas ilmaisee itseään ymmärrettävästi.	Oppilas valmistelee ja pitää selkeän esityksen aiheesta, joka vaatii tiedonhankintaa. Oppilas ilmaisee itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.	Oppilas valmistelee ja pitää koherentin, sisällöltään monipuolisen ja havainnollisen esityksen. Oppilas ilmaisee itseään tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
Tekstien tulkitseminen							
T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättelemään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella	S2	Oppilas hyödyntää tekstilajitietoutta puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa, laajentaa sana- ja käsitevarantoaan, käyttää tehokkaasti lukemisen ja ymmärtämisen strategioita ja päättelee tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella.	Tekstilajitaidot puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa	Oppilas ymmärtää, miksi tekstit eroavat toisistaan. Oppilas tunnistaa joitakin piirteitä tavallisimmista tekstilajeista. Oppilas ymmärtää tekstin sisältöä puutteellisesti.	Oppilas tunnistaa tavallisimpia tekstilajeja. Oppilas ymmärtää tuttuja aihepiirejä käsitteleviä tekstejä ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas selvittää avainsanat ymmärtääkseen tekstin pääajatuksen. Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamisessa.	Oppilas tunnistaa eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä. Oppilas laajentaa aktiivisesti sana- ja käsitevarantoaan lukemalla erilaisia tekstejä. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia strategioita tekstien tulkinnassa.	Oppilas erittelee eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas kehittää sana- ja käsitevarantoaan siten, että se riittää itsenäiseen tekstien tulkintaan ja arviointiin.
T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	S2	Oppilas harjaantuu puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien kriittiseen tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä.	Puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinta	Oppilas lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kieleltään konkreettisia tekstejä tutuissa tilanteissa. Oppilas esittää niistä kysymyksiä ja mielipiteitä yhdessä muiden kanssa ja itsenäisesti.	Oppilas lukee ja ymmärtää ikäkauden mukaisia, myös abstrakteja tekstejä. Oppilas tekee teksteistä päätelmiä ja esittää niiden sisällöstä perusteltuja mielipiteitä.	Oppilas käyttää tekstien tulkinnan taitoaan oppimisen resurssina. Oppilas arvioi tekstejä ja tekee tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä. Oppilas ymmärtää, että muut tekstit vaikuttavat tekstin tulkintaan.	Oppilas arvioi tekstien vaikutuskeinoja. Oppilas havainnoi tekstien sellaisia merkityksiä, joita ei sanota suoraan, kuten tekstin ajatuskulkua, asenteita ja näkökulmia. Oppilas tulkitsee, miten muut tekstit vaikuttavat tekstin merkityksiin.
Tekstien tuottaminen							
T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	S3	Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä. Hän käyttää kertovia, kuvaavia ja kantaaottavia tekstejä omien tekstien malleina ja lähteinä.	Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas tuottaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään yksinkertaisia ja konkreettisia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas suunnittelee ja tuottaa tekstejä eri aihepiireistä mallien avulla itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään. Oppilas tuottaa tekstilajiltaan tunnistettavia tekstejä, mutta tekstilajipiirteiden hyödyntäminen on rajallista.	Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisesti.	Oppilas tuottaa itsenäisesti tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä monipuolisesti. Oppilas käyttää myös muita tekstejä omien tekstien lähteinä.

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa	S3	Oppilas noudattaa kirjoittamissaan teksteissä yleiskielen normeja ja hyödyntää tekstilajille tyypillistä sanastoa ja kieliopillisia rakenteita. Hän sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti voi olla epäkoherenttia, verrattain hankalasti luettavaa ja sanastoltaan hyvin rajallista. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä kieliopillisista puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä suppeaa. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on horjuvaa.	Oppilas kirjoittaa koherentteja tekstejä ja käyttää niissä tarkoituksenmukaista sanastoa ja rakenteita. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on melko vakiintunutta. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti monipuolisia tekstejä. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vakiintunutta.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							
T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	Oppilas kiinnostuu kielen ilmiöistä. Hän tunnistaa kielen rakenteita ja hyödyntää muodollista ja epämuodollista kieltä kielenkäytön resurssina sekä kielen tyylipiirteitä ja sävyjä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas tunnistaa, että kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas tunnistaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja. Oppilas hahmottaa lauserajat ja tunnistaa verbin lauseen keskuksena.	Oppilas pohtii tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa. Oppilas tunnistaa muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien välisiä eroja. Oppilas osaa jakaa lauseen rakenneosiinsa.	Oppilas havainnoi ja erittelee tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä tarkoituksenmukaisten käsitteiden avulla. Oppilas ymmärtää muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien vaikutuksia. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.	Oppilas tekee päätelmiä tekstien kielellisistä ja tekstuaalisista piirteistä. Oppilas hyödyntää kielenkäytössään muodollista ja epämuodollista kieltä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen merkitysten rakentumiseen tekstissä.
T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin	S4	Oppilas lukee ja tulkitsee suomenkielistä kirjallisuutta, erityisesti suomalaista nykykirjallisuutta. Hän tutustuu suomalaisen kirjallisuuden päävaiheisiin ja niiden yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ymmärtää kirjallisuuden lajin ja muiden tekstien vaikutuksen teokseen.	Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus	Oppilas lukee lyhyitä, helppotajuisia suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä. Oppilas erottaa fiktiivisen tekstin muista teksteistä. Oppilas hahmottaa, että eri aikoina on kirjoitettu erilaisia tekstejä. Oppilas tunnistaa mallien avulla tekstien välisiä yhteyksiä.	Oppilas lukee suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä ja keskustelee lukukokemuksestaan muiden kanssa. Oppilas on tutustunut joihinkin suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita edustaviin teksteihin. Oppilas tuntee joitakin kirjallisuuden lajeja ja kuvailee vähintään yhtä niistä. Oppilas tunnistaa, mihin lajiin teksti kuuluu.	Oppilas lukee suomenkielisiä kirjoja ja erittelee lukukokemustaan. Oppilas osaa nimetä suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita. Oppilas osaa eritellä kirjallisuuden lajien piirteitä lukemastaan tekstistä.	Oppilas lukee monipuolisesti suomenkielistä kirjallisuutta ja analysoi lukemaansa keskustelemalla ja kirjoittamalla. Oppilas tuntee suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita ja niiden yhteyden eurooppalaisiin virtauksiin.
T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään, erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kult- tuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta	S4	Oppilas ymmärtää kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoisen koulun ja yhteiskunnan merkityksen. Hän tunnistaa kulttuurisia eroja ja samankaltaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta.	Kulttuurisen tietoisuuden kehittyminen	Oppilas tietää, että jokainen yhteiskunta on monikielinen ja kulttuurisesti monimuotoinen. Oppilas tunnistaa ja osaa kuvata kulttuurisia kytköksiä omassa elämässään.	Oppilas tunnistaa yksilön ja lähiympäristön monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas monipuolistaa kulttuurisia kokemuksiaan ja osaa kertoa niistä.	Oppilas erittelee yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa eritellä kulttuurisia kokemuksiaan. Oppilas tekee havaintoja siitä, että kulttuuri, yksilöiden toiminta ja erilaisten ryhmien muodostuminen vaikuttavat toisiinsa.	Oppilas esittää näkemyksiä kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksestä itselleen ja yhteiskunnalle. Oppilas osallistuu aktiivisesti yhteisten kulttuuristen kokemusten luomiseen.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena							
T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta	S5	Oppilas vahvistaa myönteistä käsitystä itsestään kielenoppijana ja kielen käyttäjänä. Hän vertailee ja hyödyntää erilaisia oppimisen tapoja itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.	Oman kielenoppimisen kehittäminen	Oppilas tekee havaintoja kielenoppimisestaan ja omista oppimisen tavoistaan.	Oppilas tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan kielenoppijana ja kielen käyttäjänä sekä asettaa itselleen oppimistavoitteita.	Oppilas kehittää kielenoppimistaitojaan ja hyödyntää monipuolisesti ympäristöään kielenoppimisen resurssina.	Oppilas asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita ja edistää yhteistä oppimista.
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5	Oppilaan kielitaito kehittyy arkikielestä kohti tiedonalojen kieltä.	Abstraktin kielen rakentuminen	Oppilas käsittelee eri tiedonalojen aiheita arkikielellä.	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti melko vaativaa kieltä vahvan kontekstin tuen avulla.	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti vaativaa kieltä, mutta tarvitsee kontekstin tukea.	Oppilas tuntee abstraktin kielen keinoja ja käyttää niitä tekstien tulkinnassa.
T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja sekä oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	S5	Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia tiedonhankintakeinoja tekijänoikeuksia noudattaen. Hän suunnittelee, jäsentää ja arvioi omaa työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä.	Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas etsii yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan. Oppilas suunnittelee ja arvioi työskentelyään vain vähän.	Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tietoa toistaen. Oppilas arvioi omaa työskentelyään.	Oppilas etsii tietoa eri lähteistä sekä suunnittelee, jäsentää ja arvioi työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä. Oppilas tuo oman panoksensa yhteiseen työskentelyyn.	Oppilas etsii ja yhdistelee monipuolisesti eri tietolähteiden tietoa vertaillen ja tiedon luotettavuutta arvioiden. Oppilas edistää tavoitteellisesti yhteistä työskentelyä.

11.2

11.2 Toinen kotimainen kieli (ruotsi)

11.2.1 Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

11.2.2 Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet

Oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluu vähintään yksi pitkä ja yksi keskipitkä kielen oppimäärä. Näistä on toinen kotimainen kieli (ruotsi tai suomi) ja toinen jokin vieras kieli tai saamen kieli. Pitkiä oppimääriä ovat A-oppimäärät sekä ruotsin ja suomen äidinkielenomaiset oppimäärät. Keskipitkiä oppimääriä ovat B1-oppimäärät. Lisäksi opetuksen järjestäjä voi tarjota oppilaille valinnaisina ja vapaaehtoisina kieliopintoina eripituisia kielten oppimääriä.

Toinen kotimainen kieli -oppiaineeseen on näissä perusteissa määritelty kuusi oppimäärää: ruotsin ja suomen pitkä eli A-oppimäärä, ruotsin ja suomen keskipitkä eli B1-oppimäärä äidinkielenomainen ruotsi ja suomi.

Vieras kieli -oppiaineeseen on määritelty seitsemän eri oppimäärää: englannin, muun vieraan kielen ja saamen pitkät eli A-oppimäärät, vieraan kielen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä vieraan kielen, saamen ja latinan lyhyet eli B2-oppimäärät.

Vieraan kielen oppimääräkuvaukset soveltuvat kaikille niille kielille, joille ei ole kielikohtaista oppimääräkuvausta. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Englantiin on laadittu vain A-oppimäärä. Jos on tarpeen, voidaan paikallisesti laatia englannin B1- tai B2- oppimääräkuvaus vieraan kielen B1- tai B2- oppimäärän perusteiden

pohjalta. Perusteissa määritelty kehittyvän kielitaidon taso soveltuu eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin.

11.2.3 Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

11.2.4 Ruotsin kieli, A1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3–6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Ruotsin kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun ruotsin kielellä eri oppiaineissa.

1.1.51 Ruotsin kielen A1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään	S1	L1, L2
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	L2, L5
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L4
Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	L1, L3, L7

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	S2	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää ruotsinkielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota	S3	L4
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	L2, L6
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	L4, L3, L5

1.1.52 Ruotsin kielen A1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

S2 Kielenopiskelutaidot: Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

1.1.53 Ruotsin kielen A1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

1.1.54 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen A1-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

1.1.55 Toisen kotimaisen kielen ruotsin A1- ja A2-oppimäärän keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7–9 Oulunkylän yhteiskoulussa.

Oulunkylän Yhteiskoulussa oppilaat opiskelevat A1 ja A2-ruotsia samoissa opetusryhmissä.

A1 ja A2-kieli ruotsi – opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään	Tutustutaan ruotsin kielen asemaan Suomessa sekä suomenruotsalaiseen kulttuuriin ja elämänmuotoon. Opetuksessa tuodaan esille ruotsin kielen eri variantteja (suomenruotsi, ruotsinruotsi). Pohjoismaista tutustutaan Ruotsiin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Helsingin kaksikielisyyttä korostetaan ja hyödynnetään opetuksessa ja kartoitetaan mahdollisuuksia luoda yhteyksiä alueen ruotsinkielisiin toimijoihin.	L2 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Harjoitellaan perustason kielitiedon käsitteitä, jotta oppilas pystyy hyödyntämään säännönmukaisuuksia ja vertailemaan osaamiaan kieliä.	L1 L4 Monilukutaito
S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Ohjataan oppilaita löytämään itselle sopivia opiskelutapoja käyttämällä niitä monipuolisesti oppitunneilla. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä. Opastetaan oppilaita sanastojen käyttöön ja tiedonhakuun. Käytetään sekä painettua että digitaalista materiaalia. Oppilaita ohjataan asettamaan omia tavoitteita säännöllisin väliajoin esimerkiksi uuden kokonaisuuden alkaessa. Heitä opastetaan reflektoimaan ja arvioimaan omaa työskentelyään esimerkiksi tuntityöskentelyn tai kokeiden yhteydessä.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

	Edistetään oppilaiden TVT-taitoja ja hyödynnetään erilaisia digitaalisia oppimisalustoja.	
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	Hyödynnetään Helsingin kaksikielisyyttä esimerkiksi tuomalla esiin mahdollisuuksia ruotsin kielen käyttöön myös kouluajan ulkopuolella.	L1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	Harjoitellaan tavanomaisia viestintätilanteita, joissa keskitytään nuoren elämänpiiriin. Aiheina voivat olla esimerkiksi oma esittely, perhe, koulunkäynti ja harrastukset. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää ruotsinkielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota	Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteessa pyytämään selvennystä, hidastamaan tms.	
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	Harjoitellaan yleisimpiä kohteliaisuuden ilmaisuja viestintätilanteissa. Näitä ovat esimerkiksi tervehdykset, kiittäminen, anteeksipyytäminen, pyynnöt ja ehdotukset.	L2 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	Käytetään mahdollisuuksien mukaan autenttisia materiaaleja esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntämällä. Teemoja ovat esimerkiksi Suomi ja Ruotsi, nuoren lähipiiri ja vapaa-aika.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	7. luokan aikana käsitellään mm. seuraavat rakenteet: aikamuodot, substantiivien taivutus, adjektiivien taivutus ja apuverbit.	L3 L4 L5

A1 ja A2-kieli ruotsi – opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään	Opetuksessa tuodaan esille ruotsin kielen eri variantteja (suomenruotsi, ruotsinruotsi). Pohjoismaista tutustutaan Norjaan ja Tanskaan.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Helsingin kaksikielisyyttä korostetaan ja hyödynnetään opetuksessa. Luodaan mahdollisuuksien mukaan yhteyksiä alueen ruotsinkielisiin toimijoihin.	L2 L5 Tieto- ja viestintätekno-loginen osaaminen
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Vahvistetaan perustason kielitiedon käsitteitä, jotta oppilas pystyy hyödyntämään säännönmukaisuuksia ja vertailemaan osaamiaan kieliä. Ohjataan oppilasta havaitsemaan eri kielten yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia.	L1 L4 Monilukutaito
S2 Kielenopiskelutaidot		

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Ohjataan oppilaita käyttämään itselle sopivia opiskelutapoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä. Rohkaistaan oppilaita itsenäiseen tiedonhakuun. Käytetään sekä painettua että verkkomateriaalia. Oppilaita ohjataan asettamaan omia tavoitteita säännöllisin väliajoin esimerkiksi uuden kokonaisuuden alkaessa. Heitä opastetaan reflektoimaan ja arvioimaan omaa työskentelyään esimerkiksi tuntityöskentelyn tai kokeiden yhteydessä. Ohjataan oppilaita rakentavaan vertaisarviointiin.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	Hyödynnetään Helsingin kaksikielisyyttä esimerkiksi tuomalla esiin mahdollisuuksia ruotsin kielen käyttöön myös kouluajan ulkopuolella.	L1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	Harjoitellaan tavanomaisia viestintätilanteita, joissa keskitytään nuoren elämänpiiriin. Aiheina voivat olla esimerkiksi lääkärissä käyminen, omat mieltymykset tai erilaiset asioimistilanteet. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää ruotsinkielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota	Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteessa pyytämään selvennystä, hidastamaan tms. Laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan kiertoilmauksien käyttämistä.	
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	Harjoitellaan yleisimpiä kohteliaisuuden ilmaisuja viestintätilanteissa. Näitä ovat esimerkiksi pyynnöt ja ehdotukset. Oppilaita ohjataan huomaamaan kohteliaisuus omassa kielenkäytössään ja eri tilanteiden erilaiset vaatimukset.	L2 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	Käytetään mahdollisuuksien mukaan autenttisia materiaaleja esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntämällä. Teemoja ovat esimerkiksi terveys, hyvinvointi ja viihde.	L4

S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	8. luokan aikana käsitellään mm. seuraavat rakenteet: imperatiivi, päivämäärät, adjektiivin vertailu, substantiivin ja adjektiivin yhteistaivutus sekä sanajärjestys.	L3 L4 L5

A1 ja A2-kieli ruotsi – opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään	Opetuksessa tuodaan esille ruotsin kielen eri variantteja (suomenruotsi, ruotsinruotsi). Pohjoismaista tutustutaan Islantiin. Pohjoismaiden kieliä, kulttuureja ja elämänmuotoja vertaillaan toisiinsa eri teemojen käsittelyn yhteydessä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Helsingin kaksikielisyyttä korostetaan ja hyödynnetään opetuksessa. Luodaan mahdollisuuksien mukaan yhteyksiä alueen ruotsinkielisiin toimijoihin.	L2 L5 Tieto- ja viestintätekNologinen osaaminen
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Vahvistetaan kielitiedon käsitteitä, jotta oppilas pystyy hyödyntämään säännönmukaisuuksia ja vertailemaan osaamiaan kieliä. Ohjataan oppilasta havaitsemaan omatoimisesti eri kielten yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia esim. aineiden välisen yhteistyön kautta.	L1 L4 Monilukutaito
S2 Kielenopiskelutaidot		

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Ohjataan oppilaita käyttämään itselle sopivia opiskelutapoja. Rohkaistaan oppilaita itsenäiseen tiedonhakuun. Käytetään sekä painettua että verkkomateriaalia. Oppilaita ohjataan asettamaan entistä pitkäjänteisempiä omia tavoitteita säännöllisin väliajoin. Heitä opastetaan reflektoimaan ja arvioimaan omaa työskentelyään esimerkiksi tuntityöskentelyn tai kokeiden yhteydessä. Ohjataan oppilaita rakentavaan vertaisarviointiin. Kannustetaan oppilaita hyödyntämään erilaisia digitaalisia oppimisalustoja.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	Hyödynnetään Helsingin kaksikielisyyttä esimerkiksi tuomalla esiin mahdollisuuksia ruotsin kielen käyttöön myös kouluajan ulkopuolella tai kyselemällä oppilaiden kokemuksista. Tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä ruotsinkielisten toimijoiden kanssa paikallisella tasolla.	L1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	Harjoitellaan tavanomaisia viestintätilanteita, joissa keskitytään nuoren elämänpiiriin. Aiheina voivat olla esimerkiksi ihmissuhteet, jatko-opinnot, työelämä ja ympäristöteemat. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää ruotsinkielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota	Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteessa pyytämään selvennystä, hidastamaan tms. Laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan kiertoilmauksien käyttämistä. Oppilaita ohjataan aloitteellisuuteen ja toinen toistensa tukemiseen viestintätilanteissa.	
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista		L2 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	Käytetään mahdollisuuksien mukaan autenttisia materiaaleja esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntämällä. Teemoja ovat esimerkiksi ympäristö, ammatinvalinta, media ja ihmissuhteet.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	9. luokalla käsitellään mm. seuraavat rakenteet: sivulauseen sanajärjestys, infinitiivi, adjektiivin ja substantiivin yhteistaivutus, passiivirakenteita ja 1. ja 2. konditionaali.	L3 L4 L5

1.1.56 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin kielen A1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan ruotsin kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7,

8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen A-oppimäärän oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

1.1.57 Päättöarvioinnin kriteerit - Ruotsin kieli, A1-oppimäärä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyä	S1	Oppilas oppii tuntemaan ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä. Hän oppii tuntemaan Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.	Kansalliskielten asemaan ja pohjoismaiseen kieli- ja kulttuuriympäristöön liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä Suomessa. Oppilas osaa kertoa jotakin Pohjoismaiden kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet. Oppilas osaa kertoa keskeisiä asioita ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä. Oppilas osaa kuvailla Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielestä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä ja joistakin siihen liittyvistä ilmiöistä. Oppilas osaa vertailla Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa pohtia ruotsin kielen asemaa kansalliskielenä ja siihen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä ja sisältöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	Oppilas oppii löytämään ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat maailmankuvaa.	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen ruotsin taitoa hyödyntämällä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää ruotsin kieltä.	Oppilas osaa nimetä ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa vertailla ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan ruotsin kieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa esimerkkejä, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ja osaa käyttää ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulleen ja oppii reflektoimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielen oppijana.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää ruotsin kielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	Oppilas oppii toimimaan aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista.	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti monenlaisissa jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

						Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.	
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota	S3	Oppilas oppii olemaan aktiivinen viestintätilanteissa. Hän oppii käyttämään viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnässä eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	Oppilas oppii käyttämään kulttuurisesti sopivaa kieltä viestintätilanteissa.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				**Taitotaso A1.2**	**Taitotaso A2.1**	**Taitotaso A2.2**	**Taitotaso B1.1**
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata oppilasta käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen ja ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				**Taitotaso A1.1**	**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A2.1**	**Taitotaso A2.2**
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

11.2.5 Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

1.1.58 Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	S1	L2, L5
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L4
Kielenopiskelutaidot		
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	L1
T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	S2	L2, L7
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		

T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	L4
T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	L2, L4
T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	L2, L4, L6
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	L4, L5

1.1.59 Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

S2 Kielenopiskelutaidot: Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus,

oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

1.1.60 Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

1.1.61 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

1.1.62 Ilmiöpohjainen oppiminen

Vieraat kielet tarjoat hyvän mahdollisuuden ilmiöpohjaiseen oppimiseen. Ilmiöpohjainen oppiminen käsitetään oppimisen ja opetuksen yhtenä menetelmänä. Ilmiöt nousevat opetussuunnitelmien tavoitteista, muuta niihin on yhdistetty ajankohtaisesti relevantteja asioita. Ilmiöoppimisen aiheena ja kohteena on aito, todellisesta maailmasta nouseva ilmiö. Käsiteltävä ja tarkasteltava ilmiö on ajankohtainen ja sillä on merkitystä oppijoiden maailmassa. Oppimisprosessi on ohjattu oppimistehtävin, jotka ohjaavat oppijan oppimista menetelmällisesti ja edistävät oppijan oppimisprosessia.

1.1.63 Ruotsin B1-oppimäärän keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7–9 Oulunkylän yhteiskoulussa

B1-kieli ruotsi – opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	Opetuksessa tuodaan esille ruotsin kielen eri variantteja (suomenruotsi, ruotsinruotsi). Pohjoismaista tutustutaan Ruotsiin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Harjoitellaan perustason kielitiedon käsitteitä, jotta oppilas pystyy hyödyntämään säännönmukaisuuksia ja vertailemaan osaamiaan kieliä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
S2 Kielenopiskelutaidot		
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Ohjataan oppilaita löytämään itselle sopivia opiskelutapoja käyttämällä niitä monipuolisesti oppitunneilla. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä. Opastetaan oppilaita sanastojen käyttöön ja tiedonhakuun. Käytetään sekä painettua että digitaalista materiaalia. Oppilaita ohjataan asettamaan omia tavoitteita säännöllisin väliajoin esimerkiksi uuden kokonaisuuden alkaessa. Heitä opastetaan reflektoimaan ja arvioimaan omaa työskentelyään esimerkiksi tuntityöskentelyn tai kokeiden yhteydessä.	L1
T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, joiden avulla oppilas huomaa ruotsin kielen käyttömahdollisuuksia. Helsingin kaksikielisyyttä korostetaan ja hyödynnetään opetuksessa.	L2 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	Harjoitellaan erilaisia tavanomaisia viestintätilanteita, jotka liittyvät nuoren elämään. Aiheina voivat olla esim. vapaa-aika, terveys ja asiointitilanteet. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	L4
T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteessa pyytämään selvennystä, toistoa tai hitaampaa puhetta.	L2 L4
T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	Harjoitellaan yleisimpiä kohteliaisuuden ilmaisuja viestintätilanteissa. Näitä ovat esimerkiksi tervehdykset, kiittäminen, anteeksipyytäminen, pyynnöt ja ehdotukset.	L2 L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	Käytetään mahdollisuuksien mukaan autenttisia materiaaleja esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntämällä. Teemoja ovat esim. vapaa-aika ja terveys.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	7. luokan aikana käsitellään mm. seuraavat rakenteet: imperfekti, imperatiivi, persoonapronominien omistusmuodot ja päälauseen sanajärjestys.	L4 L5

B1-kieli ruotsi – opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		

T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	Opetuksessa tuodaan esille ruotsin kielen eri variantteja (suomenruotsi, ruotsinruotsi). Pohjoismaista tutustutaan Tanskaan.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Vahvistetaan perustason kielitiedon käsitteitä, jotta oppilas pystyy hyödyntämään säännönmukaisuuksia ja vertailemaan osaamiaan kieliä. Ohjataan oppilasta havaitsemaan eri kielten yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
S2 Kielenopiskelutaidot		
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Ohjataan oppilaita käyttämään itselle sopivia opiskelutapoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä. Rohkaistaan oppilaita itsenäiseen tiedonhakuun. Käytetään sekä painettua että verkkomateriaalia. Oppilaita ohjataan asettamaan omia tavoitteita säännöllisin väliajoin esimerkiksi uuden kokonaisuuden alkaessa. Heitä opastetaan reflektoimaan ja arvioimaan omaa työskentelyään esimerkiksi tuntityöskentelyn tai kokeiden yhteydessä. Ohjataan oppilaita rakentavaan vertaisarviointiin. Oppilaat käyttävät erilaisia digitaalisia välineitä kielenoppimiseen.	L1
T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, joiden avulla oppilas huomaa ruotsin kielen käyttömahdollisuuksia koulussa ja koulun ulkopuolella. Helsingin kaksikielisyyttä korostetaan ja hyödynnetään opetuksessa.	L2 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	Harjoitellaan erilaisia tavanomaisia viestintätilanteita, jotka liittyvät nuoren elämään. Aiheina voivat olla esim. viihde, ravintolassa asiointi, kotityöt. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	L4

T6 tukea oppilasta kielellisten viestintä-strategi-oiden käytössä	Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteessa pyytä-mään selvennystä, toistoa tai hitaammin puhumista. Laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan kiertoilmauksien käyttämistä.	L2 L4
T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemus-taan	Harjoitellaan käyttämään yleisimpiä kohteliaisuuden ilmai-suja erilaisissa viestintätilanteissa. Näitä ovat esimerkiksi tervehdykset, hyvästely ja kiittäminen.	L2 L4 L6 Työelämätaidot ja yrittä-jyys
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoi-tettuja tekstejä	Käytetään mahdollisuuksien mukaan autenttisia materiaa-leja esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntämällä. Teemoja ovat esim. viihde ja arkielämän tilanteet.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoi-tella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleelli-simpiin rakenteisiin	8.-luokan aikana käsitellään mm. seuraavat rakenteet: jär-jestysluvut, perfekti, persoonapronominien objektimuodot.	L4 L5

B1-kieli ruotsi – opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoi-hin	Opetuksessa tuodaan esille ruotsin kielen eri variantteja (suomenruotsi, ruotsinruotsi). Harjoitellaan kuvailemaan joitakin suomenruotsin ja ruotsinruotsin erityispiirteitä. Pohjoismaista tutustutaan Norjaan ja Islantiin.	L2 Kulttuurinen osaami-nen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknolo-ginen osaaminen

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Vahvistetaan kielitiedon käsitteitä, jotta oppilas pystyy hyödyntämään säännönmukaisuuksia ja vertailemaan osaamiaan kieliä. Ohjataan oppilasta havaitsemaan omatoimisesti eri kielten yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
S2 Kielenopiskelutaidot		
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Ohjataan oppilaita käyttämään itselle sopivia opiskelutapoja. Rohkaistaan oppilaita itsenäiseen tiedonhakuun. Käytetään sekä painettua että verkkomateriaalia. Oppilaita ohjataan asettamaan entistä pitkäjänteisempiä omia tavoitteita säännöllisin väliajoin. Heitä opastetaan reflektoimaan ja arvioimaan omaa työskentelyään esimerkiksi tuntityöskentelyn tai kokeiden yhteydessä. Ohjataan oppilaita rakentavaan vertaisarviointiin.	L1
T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, joiden avulla oppilas osaa kertoa ruotsin kielen käyttömahdollisuuksista koulussa ja koulun ulkopuolella. Alueen kaksikielisyyttä korostetaan ja hyödynnetään opetuksessa ja luodaan mahdollisuuksien mukaan yhteyksiä alueen ruotsinkielisiin toimijoihin.	L2 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta.	Harjoitellaan erilaisia tavanomaisia viestintätilanteita, jotka liittyvät nuorten elämään. Aiheina voivat olla esim. ihmissuhteet, media, opiskelu- ja työelämä sekä ympäristö. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	L4
T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteessa pyytämään selvennystä, toistoa tai hitaammin puhumista. Laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan kiertoilmauksien käyttämistä. Oppilaita ohjataan aloitteellisuuteen ja toinen toistensa tukemiseen viestintätilanteissa.	L2 L4

T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	Harjoitellaan käyttämään yleisimpiä kohteliaisuuden ilmaisuja viestintätilanteissa. Näitä ovat esimerkiksi pyynnöt, ehdotukset ja anteeksipyynnöt sekä niihin vastaaminen. Oppilaita ohjataan huomaamaan kohteliaisuus omassa kielenkäytössään.	L2 L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	Käytetään mahdollisuuksien mukaan autenttisia materiaaleja esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntämällä. Teemoja ovat esim. ihmissuhteet, media, opiskelu- ja työelämä sekä ympäristö.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	9. luokalla käsitellään mm. seuraavat rakenteet: sivulauseen sanajärjestys, adjektiivien vertailumuodot ja kaikki aikamuodot.	L4 L5

1.1.64 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen B1-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan ruotsin kielen B1-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T5–T9) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.3 ja A2.1 välitasoksi A1.3/A2.1 Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

1.1.65 Päättöarvioinnin kriteerit - Ruotsin kieli, B1-oppimäärä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	S1	Oppilas oppii tuntemaan suomenruotsalaista ja pohjoismaista kieliympäristöä sekä suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureja ja elämänmuotoja. Hän oppii tuntemaan Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.	Pohjoismaisen kieli- ja kulttuuriympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä suomenruotsalaisista ja pohjoismaisista kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet. Oppilas tietää, että ruotsia puhutaan eri tavoin Suomessa ja Ruotsissa. Oppilas osaa kertoa suomenruotsalaisista ja pohjoismaisista kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielestä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin Suomessa ja Ruotsissa käytetyn ruotsin kielen erityispiirteistä. Oppilas osaa kuvailla suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureita ja elämänmuotoja.	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa kertoa joistakin Suomessa ja Ruotsissa käytetyn ruotsin kielen erityispiirteistä. Oppilas osaa vertailla suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureita ja elämänmuotoja.
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan ruotsin kieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsin kielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Kielenopiskelutaidot							
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulleen ja reflektoimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia yleisimpiä kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia keskeisimpiä kielenoppimistapoja. Oppilas osaa eritellä tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
T4 kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään sekä käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella	S2	Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään. Oppilas oppii käyttämään ruotsia erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää ruotsin kieltä.	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää ruotsin kielen taitoa.	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan myös koulun ulkopuolella ja koulun päätyttyä.	Oppilas osaa kertoa, kuinka ruotsin kielen taitoa voi hyödyntää omassa elämässä koulun ulkopuolella ja koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				**Taitotaso A1.1**	**Taitotaso A1.2**	**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A1.3/A2.1**
T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista. Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa.
T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti).	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja.	Oppilas osallistuu viestintään ja tarvitsee vain satunnaisesti apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin.

				Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa melko usein turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas osaa soveltaa jonkin verran viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy joistakin lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää joitakin kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				**Taitotaso A1.1**	**Taitotaso A1.2**	**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A1.3/A2.1**
T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä hidasta puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyistä, yksinkertaisista, itseään kiinnostavista viesteistä ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				**Taitotaso A1.1**	**Taitotaso A1.2**	**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A1.3/A2.1**
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lausekerakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa keskeistä perussanastoa ja rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissa kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

11.3 Vieraat kielet

KIELIKASVATUS

Kielikasvatusta koskevat tavoitteet sekä toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet on määritelty toisen kotimaisen kielen opetusta koskevassa osuudessa.

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Oulunkylän yhteiskoulussa oppilaat opiskelevat A1 ja A2 –englantia, A1- ja A2-saksaa, A1- ja A2-ranskaa seka A1 ja A2-ruotsia samoissa opetusryhmissä.

11.3.1 Englanti, A1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään englantia monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun englannin kielellä eri oppiaineissa.

1.1.66 Englannin A1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä	S1	L1, L2
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	S1	L1, L2

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L3
Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	L1, L3
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	S2	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämänkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3	L4
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensaatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	S3	L4, L6
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	S3	L2
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	S3	L5, L6

1.1.67 Englannin A1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon

käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot: Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

1.1.68 Englannin A1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

1.1.69 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville oppilaille.

1.1.70 Ilmiöpohjainen oppiminen

Vieraat kielet tarjoat hyvän mahdollisuuden ilmiöpohjaiseen oppimiseen. Ilmiöpohjainen oppiminen käsitetään oppimisen ja opetuksen yhtenä menetelmänä. Ilmiöt nousevat opetussuunnitelmien tavoitteista, mutta niihin on yhdistetty ajankohtaisesti relevantteja asioita. Ilmiöoppimisen aiheena ja kohteena on aito, todellisesta maailmasta nouseva ilmiö. Käsiteltävä ja tarkasteltava ilmiö on ajankohtainen ja sillä on merkitystä oppijoiden maailmassa. Oppimisprosessi on ohjattu oppimistehtävin, jotka ohjaavat oppijan oppimista menetelmällisesti ja edistävät oppijan oppimisprosessia.

1.1.71 Englannin A1 ja A2-oppimäärän keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7–9 Oulunkylän yhteiskoulussa

A1 ja A2-kieli englanti – opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä	Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Etsitään englanninkielisiä digitaalisia sisältöjä, joihin oppilaat voivat oman kiinnostuksensa pohjalta perehtyä myös vapaa-ajallaan.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Harjoitellaan perustason kielitiedon käsitteitä, jotta oppilas pystyy hyödyntämään säännönmukaisuuksia ja vertailemaan osaamiaan kieliä.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia. Käytetään teknologiaa apuvälineenä kielenoppimisessa. Ohjataan oppilaita löytämään itselle sopivia opiskelutapoja käyttämällä niitä monipuolisesti oppitunneilla.	L1 L3
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja ja käytetään digitaalisia apuvälineenä kielenoppimisessa. Rohkaistaan oppilasta kehittämään kielitaitoaan myös koulun oppimisympäristöjen ulkopuolella.	L1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämänkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Vuorovaikutustilanteita valittaessa otetaan huomioon oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja ajankohtaiset aiheet.	L4 Monilukutaito
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensaatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteessa pyytämään selvennystä, hidastamaan tms. Laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan kiertoilmauksien käyttämistä.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Harjoitellaan yleisimpiä kohteliaisuuden ilmaisuja viestintätilanteissa. Näitä ovat esimerkiksi pyynnöt ja ehdotukset. Harjoitellaan myös mielipiteen ilmaisemista ja kysymistä. Oppilaita ohjataan huomaamaan kohteliaisuus omassa kielenkäytössään ja eri tilanteiden	L2

	erilaiset vaatimukset. Käytetään oppimateriaalin rinnalla autenttista kielimateriaalia.	
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Käytetään oppimateriaalin rinnalla autenttista kielimateriaalia. Harjoitellaan vieraiden sanojen merkityksen päättelyä asiayhteydestä. Teemoja ovat oppilaille ajankohtaiset asiat esimerkiksi koti, koulu, ystävät ja harrastukset.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	7. luokan aikana käsitellään seuraavat rakenteet: aikamuodot, kestomuodot, adjektiivien vertailu, futuuri ja konditionaali, sanajärjestys. Harjoitellaan englannin ääntämistä ja laajennetaan ja vahvistetaan sanavarastoa.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6

A1 ja A2-kieli englanti – opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä	Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Etsitään englanninkielisiä digitaalisia sisältöjä, joihin oppilaat voivat oman kiinnostuksensa pohjalta perehtyä myös vapaa-ajallaan.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Tehdään johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia. Käytetään teknologiaa apuvälineenä kielenoppimisessa. Ohjataan oppilaita löytämään itselle sopivia opiskelutapoja käyttämällä niitä monipuolisesti oppitunneilla. Käytetään erilaisia vuorovaikutuksellisia toimintatapoja.	L1 L3
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja ja käytetään teknologiaa apuvälineenä kielenoppimisessa. Rohkaistaan oppilasta kehittämään kielitaitoaan myös koulun oppimisympäristöjen ulkopuolella.	L1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämänkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Vuorovaikutustilanteita valittaessa otetaan huomioon oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja ajankohtaiset aiheet. Harjoitellaan aloitteellisuutta vuorovaikutustilanteissa.	L4 Monilukutaito
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensaatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteessa pyytämään selvennystä, hidastamaan tms. Laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan kiertoilmauksien käyttämistä ja neuvottelemista tuntemattomien ilmauksien merkityksestä.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Harjoitellaan yleisimpiä kohteliaisuuden ilmaisuja viestintätilanteissa. Näitä ovat esimerkiksi pyynnöt ja ehdotukset. Harjoitellaan mielipiteiden ja asenteiden ilmaisemista ja kysymistä. Oppilaita ohjataan huomaamaan kohteliaisuus omassa kielenkäytössään ja eri tilanteiden erilaiset vaatimukset ja kulttuuriset käytänteet. Käytetään koulun oppimateriaalin ohella myös autenttista materiaalia.	L2
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Käytetään oppimateriaalin rinnalla autenttista kielimateriaalia. Teemoja ovat esimerkiksi matkustaminen ja kulttuurien kohtaaminen.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	8. luokan aikana käsitellään mm. seuraavat rakenteet: genetiivi, relatiivi- ja persoonapronominit, adverbien vertailu, futuurin ja konditionaalin kertaus. Harjoitellaan edelleen englannin ääntämistä ja laajennetaan ja vahvistetaan sanavarastoa.	L5 Tieto- ja viestintätekninologinen osaaminen L6

A1 ja A2 -kieli englanti – opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä	Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Vertaillaan ja pohditaan kielialueen maiden kulttuureita ja elämänmuotoja. Vertaillaan joitakin englannin kielen variantteja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	Vertaillaan ja hyödynnetään englanninkielisiä aineistoja ja digitaalisia sisältöjä, joihin oppilaat voivat oman kiinnostuksensa pohjalta perehtyä myös vapaa-ajallaan.	
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Tehdään johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja sovelletaan niitä käytäntöön.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia. Käytetään teknologiaa apuvälineenä kielenoppimisessa. Ohjataan oppilaita löytämään itselle sopivia opiskelutapoja käyttämällä niitä monipuolisesti oppitunneilla. Hyödynnetään erilaisia vuorovaikutuksellisia toimintatapoja.	L1 L3
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja ja käytetään teknologiaa apuvälineenä kielenoppimisessa. Rohkaistaan oppilasta kehittämään kielitaitoaan myös koulun oppimisympäristöjen ulkopuolella.	L1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämänkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Vuorovaikutustilanteita valittaessa otetaan huomioon oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja ajankohtaiset aiheet, esimerkiksi opiskelu ja työelämä. Syvennetään keskustelutaitoja ja kehitetään aloitteellisuutta vuorovaikutustilanteissa.	L4 Monilukutaito

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensaatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteessa pyytämään selvennystä, hidastamaan tms. Laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan kiertoilmauksien käyttämistä ja neuvottelemista tuntemattomien ilmauksien merkityksestä.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Käytetään kohteliaisuuden ilmaisuja viestintätilanteissa. Näitä ovat esimerkiksi pyynnöt ja ehdotukset. Oppilaita ohjataan huomaamaan kohteliaisuus omassa kielenkäytössään ja eri tilanteiden erilaiset vaatimukset ja kulttuuriset käytänteet. Käytetään oppimateriaalin rinnalla autenttista kielimateriaalia.	L2
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Käytetään oppimateriaalin rinnalla autenttista kielimateriaalia. Teemoja ovat esimerkiksi: opiskelu, työelämä, yhteiskunta, ympäristö ja media	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	9. luokan aikana käsitellään mm. seuraavat rakenteet: passiivi, epäsuora esitys ja 2. konditionaali. Harjoitellaan ääntämisen perussääntöjen soveltamista myös vieraampiin sanoihin. Harjoitellaan erilaisten suullisten ja pidempien kirjallisten tekstien tuottamista.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6

1.1.72 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi englannin kielen A1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita

rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa englannin kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan englannin kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy englannin kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Englannin kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T10) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa B1.1 ja B1.2 välitasoksi B1.1/B1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

1.1.73 Päättöarvioinnin kriteerit - Englanti, A1-oppimäärä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään	S1	Oppilas oppii tuntemaan englannin kielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.	Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa englantia puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä englantia puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	Oppilas osaa kertoa englannin asemasta maailmankielenä. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa pohtia englannin asemaa maailmankielenä ja siihen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	S1	Oppilas oppii löytämään englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta.	Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää englannin kieltä.	Oppilas osaa nimetä englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa vertailla englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Oppilas oppii löytämään englannin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan englannin kieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin englannin kielen säännönmukaisuuksista.	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä englannin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta rakentavaan vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulleen ja reflektoimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia englannin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielenoppijana.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää englannin kielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A2.2**	**Taitotaso B1.1**	**Taitotaso B1.1/B1.2**
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämänkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3	Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään myös joissakin vaativammissa tilanteissa, kuten keskusteltaessa ajankohtaisesta tapahtumasta.

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensaatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	S3	Oppilas oppii olemaan aloitteellinen vuorovaikutustilanteissa. Oppilas oppii käyttämään viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Oppilas käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin, sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.	Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin, korjata väärinymmärryksiä sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ja melko mutkikkaidenkin ilmauksien merkityksistä.
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	S3	Oppilas oppii tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä. Hän oppii käyttämään kieltä kulttuurien välisessä viestinnässä.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja osaa kiinnittää huomiota kielenkäytön muodollisuuteen. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisia käytänteitä.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A2.2**	**Taitotaso B1.1**	**Taitotaso B1.1/B1.2**
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen sekä ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.	Oppilas ymmärtää pääasiat ja useita yksityiskohtia hieman vaativammasta normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A2.2**	**Taitotaso B1.1**	**Taitotaso B1.1/B1.2**
T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen englannin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja useita yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

11.3.2 Saksa, A1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu karttuvan kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit).

Vieraan kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun kyseisellä kielellä eri oppiaineissa.

1.1.74Saksan kielen A1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	S1	L1, L2
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa	S1	L1, L4

kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena		
Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	L1, L3
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan	S2	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota	S3	L4, L6
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	L2
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	L5, L6

1.1.75 Saksan kielen A1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot: Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

1.1.76 Saksan kielen A1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös

mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

1.1.77 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki saksan kielen A1-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

1.1.78 Ilmiöpohjainen oppiminen

Vieraat kielet tarjoat hyvän mahdollisuuden ilmiöpohjaiseen oppimiseen. Ilmiöpohjainen oppiminen käsitetään oppimisen ja opetuksen yhtenä menetelmänä. Ilmiöt nousevat opetussuunnitelmien tavoitteista, muuta niihin on yhdistetty ajankohtaisesti relevantteja asioita.

Ilmiöoppimisen aiheena ja kohteena on aito, todellisesta maailmasta nouseva ilmiö. Käsiteltävä ja tarkasteltava ilmiö on ajankohtainen ja sillä on merkitystä oppijoiden maailmassa.

Oppimisprosessi on ohjattu oppimistehtävin, jotka ohjaavat oppijan oppimista menetelmällisesti ja edistävät oppijan oppimisprosessia.

1.1.79 Saksan A1 ja A2-oppimäärän keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7–9 Oulunkylän yhteiskoulussa

Saksan A1 ja A2-oppimäärä – opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	Tutustutaan saksan kielen asemaan maailmassa sekä saksankielisten maiden monikieliseen todellisuuteen. Opetuksessa tuodaan esille saksan kielen eri variantteja. Saksankielisistä alueista tutustutaan erityisesti Saksan maantuntemukseen ja kulttuuriin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan saksankielisissä ympäristöissä. Edistetään	L1 L2

	oppilaiden TVT-taitoja ja hyödynnetään erilaisia digitaalisia oppimisalustoja.	
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Harjoitellaan perustason kielitiedon käsitteitä, jotta oppilas pystyy hyödyntämään säännönmukaisuuksia ja vertailemaan osaamiaan kieliä.	L1 L4 Monilukutaito
S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Ohjataan oppilaita löytämään itselle sopivia opiskelutapoja käyttämällä niitä monipuolisesti oppitunneilla. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä. Opastetaan oppilaita sanastojen käyttöön ja tiedonhakuun. Käytetään sekä painettua että verkkomateriaalia. Oppilaita ohjataan asettamaan omia tavoitteita säännöllisin väliajoin esimerkiksi uuden kokonaisuuden alkaessa. Heitä opastetaan reflektoimaan ja arvioimaan omaa työskentelyään esimerkiksi tuntityöskentelyn tai kokeiden yhteydessä. Edistetään oppilaiden TVT-taitoja ja hyödynnetään erilaisia digitaalisia oppimisalustoja.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan	Tuodaan esiin mahdollisuuksia saksan kielen käyttöön myös koulun ulkopuolella.	L1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	Kerrataan alakoulussa opittuja asioita. Harjoitellaan tavanomaisia viestintätilanteita, joissa keskitytään nuoren elämänpiiriin. Aiheina voivat olla esimerkiksi oma esittely, perhe, koulunkäynti ja harrastukset. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja,	Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteessa pyytämään selvennystä, hidastamaan tms.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota		
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	Harjoitellaan yleisimpiä kohteliaisuuden ilmaisuja viestintätilanteissa. Näitä ovat esimerkiksi tervehdykset, kiittäminen, anteeksipyytäminen, pyynnöt ja ehdotukset sekä teitittely.	L2
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	Käytetään mahdollisuuksien mukaan autenttisia materiaaleja esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntämällä. Teemoja ovat esimerkiksi nuoren elämän lähipiiri, koulu ja vapaa-aika.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	7.luokan aikana käsitellään mm. seuraavat rakenteet: verbin taivutusta, sanajärjestys, substantiivin akkusatiivi ja datiivi, akkusatiivi- ja datiivipreposition sekä adjektiivien vertailumuodot.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6

Saksan A1 ja A2-oppimäärä – opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	Tutustutaan saksan kielen asemaan maailmassa sekä saksankielisten maiden monikieliseen todellisuuteen. Opetuksessa tuodaan esille saksan kielen eri variantteja, erityisesti Sveitsin ja Itävallan saksaa. Saksankielisistä alueista tutustutaan erityisesti Sveitsin ja Itävallan maantuntemukseen ja kulttuuriin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan saksankielisissä ympäristöissä. Edistetään oppilaiden TVT-taitoja ja hyödynnetään erilaisia digitaalisia oppimisalustoja.	L1 L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Vahvistetaan perustason kielitiedon käsitteitä, jotta oppilas pystyy hyödyntämään säännönmukaisuuksia ja vertailemaan osaamiaan kieliä. Ohjataan oppilasta havaitsemaan eri kielten yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia.	L1 L4 Monilukutaito
S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Ohjataan oppilaita käyttämään itselle sopivia opiskelutapoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä. Rohkaistaan oppilaita itsenäiseen tiedonhakuun. Käytetään sekä painettua että digitaalista materiaalia. Oppilaita ohjataan asettamaan omia tavoitteita säännöllisin väliajoin esimerkiksi uuden kokonaisuuden alkaessa. Heitä opastetaan reflektoimaan ja arvioimaan omaa työskentelyään esimerkiksi tuntityöskentelyn tai kokeiden yhteydessä. Ohjataan oppilaita rakentavaan vertaisarviointiin.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan	Tuodaan esiin mahdollisuuksia saksan kielen käyttöön myös koulun ulkopuolella.	L1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	Harjoitellaan tavanomaisia viestintätilanteita, joissa keskitytään nuoren elämänpiiriin. Keskeisiä viestintätilanteita ovat Suomesta ja luonnosta kertominen, tien kysyminen ja neuvominen, lomasta kertominen ja lääkärissä asioiminen, vaatteiden ostaminen, matkasuunnitelmista kertominen sekä Saksaan, Sveitsiin, Itävaltaan ja Liechtensteiniin tutustuminen. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	L4

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota	Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteessa pyytämään selvennystä, hidastamaan tms. Laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan kiertoilmauksien käyttämistä.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	Harjoitellaan yleisimpiä kohteliaisuuden ilmaisuja viestintätilanteissa. Näitä ovat esimerkiksi pyynnöt ja ehdotukset. Oppilaita ohjataan huomaamaan kohteliaisuus omassa kielenkäytössään ja eri tilanteiden erilaiset vaatimukset. Sinuttelun ja teitittelyn harjoittelu jatkuu.	L2
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä.	Käytetään tieto- ja viestintätekniikkaa apuna oppilaita kiinnostavien sisältöjen etsimisessä.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	8.luokan aikana käsitellään mm. seuraavat rakenteet: epäsuora kysymyslause, vaihtoprepositiot, adjektiivin taivutus ja imperfekti, konditionaali.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6

Saksan A1 ja A2-oppimäärä – opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	Tutustutaan saksan kielen asemaan maailmassa sekä saksankielisten maiden monikieliseen todellisuuteen. Opetuksessa tuodaan esille saksan kielen eri variantteja. Saksankielisistä alueista tutustutaan erityisesti Saksaan ja Berliiniin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan saksankielisissä ympäristöissä. Edistetään oppilaiden TVT-taitoja ja hyödynnetään erilaisia digitaalisia oppimisalustoja.	L1 L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Vahvistetaan kielitiedon käsitteitä, jotta oppilas pystyy hyödyntämään säännönmukaisuuksia ja vertailemaan osaamiaan kieliä. Ohjataan oppilasta havaitsemaan omatoimisesti eri kielten yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia.	L1 L4 Monilukutaito
S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Ohjataan oppilaita käyttämään itselle sopivia opiskelutapoja. Rohkaistaan oppilaita itsenäiseen tiedonhakuun. Käytetään sekä painettua että digitaalista materiaalia. Oppilaita ohjataan asettamaan entistä pitkäjänteisempiä omia tavoitteita säännöllisin väliajoin. Heitä opastetaan reflektoimaan ja arvioimaan omaa työskentelyään esimerkiksi tuntityöskentelyn tai kokeiden yhteydessä. Ohjataan oppilaita rakentavaan vertaisarviointiin.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan	Tuodaan esiin mahdollisuuksia saksan kielen käyttöön myös koulun ulkopuolella, esimerkiksi tvt:n avulla. Esitellään mahdollisuuksia vaihto-opiskeluun.	L1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	Harjoitellaan tavanomaisia viestintätilanteita, joissa keskitytään nuoren elämänpiiriin. Aiheina voivat olla esimerkiksi ihmissuhteet, mielipiteen ilmaiseminen, jatko-opinnot, työelämä ja ympäristöteemat.	L4

	Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota	Harjoitellaan tapoja, joilla pystyy viestintätilanteessa pyytämään selvennystä, hidastamaan tms. Laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan kiertoilmauksien käyttämistä. Oppilaita ohjataan aloitteellisuuteen ja toinen toistensa tukemiseen viestintätilanteissa.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	Oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota oman kielenkäytön soveliaisuuteen eri tilanteissa. Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisua. Sinuttelun ja teitittelyn harjoittelu jatkuu.	L2
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	Käytetään oppikirjojen lisäksi autenttisia materiaaleja esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntämällä. Teemoja ovat esimerkiksi ympäristö, ammatinvalinta, media ja arvot.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	9.luokan aikana käsitellään mm. seuraavat rakenteet: futuuri, konditionaali, passiivin preesens ja imperfekti, genetiivi ja relatiivipronominit.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6

1.1.80 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi saksan kielen A1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen,

kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T19) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A2.2 ja B1.1 välitasoksi A2.2/B1.1. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

1.1.81 Päättöarvioinnin kriteerit – A1-saksa

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.	Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	Oppilas oppii löytämään kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa.	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen kohdekieltä käyttämällä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Oppilas oppii löytämään kohdekielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan kohdekieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kohdekielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta rakentavaan vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja reflektoimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän käyttää erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielenoppijana.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso A2.2/B1.1
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	Oppilas oppii toimimaan jokapäiväisissä viestintätilanteissa aloitteellisesti.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.	Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota	S3	Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti viestintätilanteessa. Hän oppii hyödyntämään viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekieltä kulttuurisesti sopivalla tavalla viestinnässä.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				**Taitotaso A1.2**	**Taitotaso A2.1**	**Taitotaso A2.2**	**Taitotaso A2.2/B1.1**
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				**Taitotaso A1.1**	**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A2.1**	**Taitotaso A2.2**
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

11.3.3 Saksa, B2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän-kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

1.1.82 Saksan kielen B2-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	L1, L2, L4
Kielenopiskelutaidot		
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	L3
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	L4
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	L4
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	L4, L6
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	L5

1.1.83 Saksan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakko-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot: Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan

kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

1.1.84 Saksan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

1.1.85 Ohjaus**, eriyttäminen** ja tuki saksan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

1.1.86 Ilmiöpohjainen oppiminen

Vieraat kielet tarjoat hyvän mahdollisuuden ilmiöpohjaiseen oppimiseen. Ilmiöpohjainen oppiminen käsitetään oppimisen ja opetuksen yhtenä menetelmänä. Ilmiöt nousevat opetussuunnitelmien tavoitteista, muuta niihin on yhdistetty ajankohtaisesti relevantteja asioita.

Ilmiöoppimisen aiheena ja kohteena on aito, todellisesta maailmasta nouseva ilmiö. Käsiteltävä ja tarkasteltava ilmiö on ajankohtainen ja sillä on merkitystä oppijoiden maailmassa.

Oppimisprosessi on ohjattu oppimistehtävin, jotka ohjaavat oppijan oppimista menetelmällisesti ja edistävät oppijan oppimisprosessia.

1.1.87 Saksan kielen B2-oppimäärän keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7–9 Oulunkylän yhteiskoulussa

B2-kieli saksa – opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	Oppilaat saavat yleiskuvan saksankielisen alueen maista ja niiden kulttuurista (Saksa, Itävalta, Sveitsi). Oppilaat muodostavat käsityksen opiskeltavan kielen sukulaiskielistä ja tutustuvat kielen levinneisyyshistoriaan. Oppilaat tutkivat ja vertailevat opiskeltavalle kielelle ominaisia piirteitä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella.	Opettaja auttaa oppilasta näkemään saksan kielen taidon osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista. Pohditaan yhdessä jokaiselle sopivia tapoja oppia saksan kieltä. Opitaan huomaamaan, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä materiaalia. Oppilaat asettavat opiskelulleen omia tavoitteita ja oppivat sekä antamaan että vastaanottamaan palautetta. Edistetään oppilaiden TVT-taitoja ja hyödynnetään erilaisia digitaalisia oppimisalustoja.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	Aihepiirit valitaan niin, että ne kiinnostavat oppilaita. Näkökulmaksi valitaan minä, me ja maailma. Opetellaan kuuntelemaan, puhumaan ja kirjoittamaan saksan kieltä ja käsitellään vaihtelevia aihepiirejä. Käsiteltäviä aihepiirejä ovat mm. tervehtiminen ja hyvästely sekä kohteliaisuuslauseet, minä itse, perheeni ja ystäväni, koulu ja kouluaineet, vapaa-ajan kiinnostuksen kohteet ja harrastukset sekä persoonallisuuden ja ulkonäön kuvailu Oppilaat huomioivat kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämykseen liittyviä piirteitä ja harjoittelevat ääntämään saksaa luonnollisella tavalla. Oppilaat harjoittelevat tunnistamaan saksan kielen foneettiset merkinnät ja tuottamaan tarvittavat kirjoitusmerkit.	L1 L4

S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	Viestintätilanteet ja tekstit valitaan lähinnä epävirallisista tilanteista. Tarvittaessa voidaan harjoitella myös virallisempaa kielenkäyttöä. Aihepiirit valitaan niin, että ne kiinnostavat oppilaita. Näkökulmaksi valitaan minä, me ja maailma. Oppilaat oppivat kuuntelemaan, puhumaan ja kirjoittamaan kohdekielellä ja käsittelemään vaihtelevia aihepiirejä. 8. vuosiluokan aikana keskeisesti käsiteltäviä aiheita ovat tervehtiminen ja hyvästely sekä kohteliaisuuslauseet, minä itse, perheeni ja ystäväni, koulu ja kouluaineet, vapaa-ajan kiinnostuksen kohteet ja harrastukset sekä persoonallisuuden ja ulkonäön kuvailu. Kielen käyttökohteet ja tekstit valitaan lähinnä epävirallisista tilanteista. Tarvittaessa voidaan harjoitella myös virallisempaa kielenkäyttöä. Aihepiirit valitaan niin, että ne kiinnostavat oppilaita. Näkökulmaksi valitaan minä, me ja maailma. Oppilaat oppivat kuuntelemaan, puhumaan ja kirjoittamaan kohdekielellä ja käsittelemään vaihtelevia aihepiirejä.	L4
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	Havainnoidaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	Edistetään oppilaiden TVT-taitoja, joiden avulla he voivat löytää sopivaa kohdekielistä materiaalia ja hyödynnetään erilaisia digitaalisia oppimisalustoja mm. sanaston harjoittelussa.	L4
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	Oppilaille annetaan mahdollisuus harjoitella puhumista ja kirjoittamista sopivissa tilanteissa. 8. vuosiluokalla käsitellään mm seuraavia rakenteita: sanajärjestys päälauseessa, verbin preesens (säännöllinen, epäsäännöllinen, eriävät verbit), akkusatiivi, modaaliapuverbit, substantiivin monikkomuodot,	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

	persoonapronominit, possessiivipronominit, kieltosanat ja kysymyssanat.	

B2-kieli saksa – opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	Oppilaat jatkavat tutustumista saksankielisen alueen kulttuureihin ja maihin, 9. vuosiluokalla keskitytään erityisesti Itävaltaan. Pohditaan saksan kieleen ja kulttuuriin mahdollisesti liittyviä ennakko-odotuksia ja muodostetaan käsitys saksan kielen levinneisyydestä ja sukulaiskielistä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	Pohditaan yhdessä mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä materiaalia ja mitkä seikat edistävät kielen oppimista. Oppilaat asettavat opiskelulleen omia tavoitteita ja oppivat sekä antamaan että vastaanottamaan palautetta. Opetuksessa hyödynnetään aktiivisesti erilaisia digitaalisia välineitä.	
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	9. vuosiluokan aikana keskeisesti käsiteltäviä aiheita ovat tapaamisen sopiminen, säästä kertominen, tien kysyminen ja neuvominen, nähtävyydet, ruoka ja juoma, asuminen, vaatteet ja asusteet sekä ruumiinosat ja terveys. Oppilaat huomioivat kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämykseen liittyviä piirteitä ja harjoittelevat ääntämään kieltä luonnollisella tavalla. Oppilaat harjoittelevat tunnistamaan kohdekielen foneettiset merkinnät ja tuottamaan saksan kielelle tarpeelliset kirjoitusmerkit.	L4
S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto ja elämä saksankielisellä kielialueella. Aihepiirit valitaan niin, että ne kiinnostavat oppilaita. Oppilaat oppivat kuuntelemaan, puhumaan ja kirjoittamaan saksaksi ja käsittelemään vaihtelevia, pääosin epämuodolliseen kielenkäyttöön liittyviä aihepiirejä.	L4

	Harjoitellaan aktiivisesti erilaisia vuorovaikutustilanteita parityönä, ryhmissä ja myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäen.	
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	9. vuosiluokalla harjoitellaan kohteliaisuusmuotoja ja kohteliasta kielenkäyttöä. Opetellaan saksalaiselle kielialueelle tyypillisiä kohteliaisuusilmauksia kuten sinuttelu ja teitittely, juomarahan antaminen sekä danke- ja bitte-sanojen käyttö.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	Oppilaat tutustuvat erilaisiin materiaaleihin, myös digitaalisiin, ja heitä kannustetaan etsimään ja löytämään heille itselleen sopivia ratkaisuja.	L4
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	Oppilaille annetaan mahdollisuus harjoitella puhumista ja kirjoittamista sopivissa tilanteissa. 9. vuosiluokalla harjoiteltavia rakenteita: modaaliverbit, akkusatiivi, sein- ja haben -verbien imperfekti, sivulauseen sanajärjestys, substantiivin datiivi, datiivirepositiot, perfekti.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

1.1.88 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi saksan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen B2-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen B2-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvän tavoitteen seitsemän (T7) arvosanassa 7 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.1 ja A1.2 välitasoksi A1.1/A1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

1.1.89 Päättöarvioinnin kriteerit – B2-saksa

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde hänen aiemmin opiskelemiinsa kieliin ja tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen suhteen muihin kieliin. Hän oppii tuntemaan kohdekielen kielialuetta sekä kulttuureita ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään ja monikielisyyttään.	Kohdekielen suhde muihin kieliin, kielialueen ja siihen liittyvien kulttuurien ja elämänmuotojen tunteminen, kielellinen päättely ja monikielisyys	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisimpiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.
Kielenopiskelutaidot							
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttää kohdekieltä myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien ja opiskelustrategioiden kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				**Taitotaso A1.1**	**Taitotaso A1.2**	**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A2.1**
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekielelle ja kielialueen kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				**Taitotaso A1.1**	**Taitotaso A1.2**	**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A2.1**
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.1/A1.2	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

11.3.4 Ranska, A1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu karttuvan kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit).

Vieraan kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun kyseisellä kielellä eri oppiaineissa.

1.1.90 Ranskan kielen A1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	S1	L1, L2
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa	S1	L1, L4

kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena		
Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	L1, L3
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan	S2	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota	S3	L4, L6
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	L2
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	L5, L6

1.1.91 Ranskan kielen A1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot: Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

1.1.92 Ranskan kielen A1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös

mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

1.1.93 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki Ranskan kielen A1-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

1.1.94 Ilmiöpohjainen oppiminen

Vieraat kielet tarjoat hyvän mahdollisuuden ilmiöpohjaiseen oppimiseen.

Ilmiöpohjainen oppiminen käsitetään oppimisen ja opetuksen yhtenä menetelmänä. Ilmiöt nousevat opetussuunnitelmien tavoitteista, muuta niihin on yhdistetty ajankohtaisesti relevantteja asioita.

Ilmiöoppimisen aiheena ja kohteena on aito, todellisesta maailmasta nouseva ilmiö. Käsiteltävä ja tarkasteltava ilmiö on ajankohtainen ja sillä on merkitystä oppijoiden maailmassa.

Oppimisprosessi on ohjattu oppimistehtävin, jotka ohjaavat oppijan oppimista menetelmällisesti ja edistävät oppijan oppimisprosessia.

1.1.95 Ranskan A1- ja A2-oppimäärän keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7–9 Oulunkylän yhteiskoulussa

Ranskan A1 ja A2-oppimäärä – opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	Tutkitaan, missä ranskaa puhutaan. Tunnistetaan, että kieltä puhutaan alueilla eri tavoin ja tutustutaan alueiden kulttuureihin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	Ohjataan oppilasta tutkimaan, mistä löytyy ranskankielistä aineistoa ja missä ranskan kieltä voi käyttää. Edistetään oppilaiden TVT-taitoja, joiden avulla he voivat löytää sopivaa kohdekielistä materiaalia.	L1 L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Tutkitaan ranskan kielen säännönmukaisuuksia. Vertaillaan ranskan kieltä muihin oppilaan osaamiin kieliin.	L1 L4 Monilukutaito
S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Ohjataan oppilaita löytämään itselle sopivia opiskelutapoja käyttämällä niitä monipuolisesti oppitunneilla. Harjoitellaan tapoja toimia vuorovaikutuksessa niin, että tärkeintä on viestin välittyminen.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan	Ohjataan oppilaita tutkimaan mahdollisuuksiaan kehittää ranskan taitoaan.	L1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	Harjoitellaan selviytymään jokapäiväisistä viestintätilanteista ja vaihtamaan ajatuksia tutuista aihepiireistä.	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota	Harjoitellaan vuorovaikutustilanteissa pyytämään selvennystä, toistamista ja hitaammin puhumista.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	Harjoitellaan muodostamaan kohteliaita pyyntöjä ja tervehdyksiä sekä käyttämään yleisimpiä kohteliasuusmuotoja.	L2
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	Harjoitellaan ymmärtämään yksinkertaisten, nuoren maailmaan liittyvien tekstien ydinsisältö ja hyödyntämään päättelytaitoja. Aihepiireinä ovat esim. lähipiiri, koulu ja erilaiset asioimistilanteet.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	Harjoitellaan kertomaan arkisista ja itselle tärkeistä asioista sekä kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Rakenteista käsitellään muun muassa säännöllisten verbien taivutus, refleksiiviverbit, passé composé ja partitiivi sekä harjoitellaan epäsäännöllisiä verbejä. Harjoitellaan luontevaa ääntämistä, sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Oppimisessa korostuvat erilaiset vuorovaikutustilanteet kuten parityöt ja ryhmätyöt.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6

Ranskan A1 ja A2-oppimäärä – opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	Harjoitellaan kuvailemaan ranskankielisen kielialueen kielellisiä ja kulttuurisia erityispiirteitä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	Käytetään ranskankielisiä autenttisia aineistoja oppimisen edistämiseksi. Harjoitellaan toimimaan ranskankielisissä toimintaympäristöissä, hyödynnetään erilaisia digitaalisia materiaaleja.	L1 L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Harjoitellaan tekemään johtopäätöksiä ranskan kielen säännönmukaisuuksista. Vertaillaan ranskan kieltä muihin oppilaan osaamiin kieliin. Harjoitellaan käyttämään kielitiedon käsitteitä.	L1 L4 Monilukutaito
S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Harjoitellaan käyttämään itselle sopivia opiskelutapoja. Harjoitellaan tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan	Tuodaan esiin mahdollisuuksia ranskan kielen käyttöön myös koulun ulkopuolella, esimerkiksi tvt:n avulla.	L1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	Harjoitellaan selviytymään monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Opetellaan ylläpitämään keskustelua ja olemaan aloitteellinen.	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota	Harjoitellaan hyödyntämään laajemmin sanavarastoa vuorovaikutustilanteissa, esim. käyttäen lähikäsitteitä tai yleiskäsitteitä, jos ei tiedä täsmällistä sanaa. Harjoitellaan käyttämään vakiintuneita fraaseja tarkennusta pyytäessä.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	Harjoitellaan ilmaisemaan mielipiteitä ja asenteita kulttuurisesti sopivalla tavalla. Vahvistetaan perustason viestintärutiinien hallintaa, esim. ehdotusten, anteeksipyyntöjen ja kutsujen muodostamista ja niihin vastaamista.	L2
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	Opitaan erottamaan ympärillä käytävän keskustelun aihe. Laajennetaan sanavarastoa, jotta teksteistä on helppo ymmärtää pääasiat. Harjoitellaan päättelemään tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä. Aiheina mm. tunteet, mielipiteet, tyyli ja ulkonäkö.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	Harjoitellaan edelleen arkipäiväisistä ja itselle tärkeistä asioista sekä kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Harjoitellaan soveltamaan ääntämissääntöjä uusiin sanoihin. Rakenteista käsitellään mm. lisää verbioppia ja demonstratiivipronominit.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6

Ranskan A1 ja A2-oppimäärä – opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	Vertaillaan ranskankielisen kielialueen kulttuurisia piirteitä. Pohditaan ranskan kieleen ja kulttuuriin liittyviä ilmiöitä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	Ohjataan oppilaita pohtimaan yhdessä mahdollisuuksia hyödyntää autenttisia aineistoja ja toimintaympäristöjä oppimisen edistämiseksi.	L1 L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja	Harjoitellaan soveltamaan ranskan kielen säännönmukaisuuksia. Vertaillaan ranskan kieltä muihin oppilaan osaamiin kieliin.	L1 L4 Monilukutaito

asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Harjoitellaan edelleen käyttämään kielitiedon käsitteitä.	
S2 Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Harjoitellaan käyttämään monipuolisesti itselle sopivia opiskelutapoja. Ohjataan oppilaita vertailemaan ja pohtimaan tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan	Harjoitellaan pohtimaan ja vertailemaan mahdollisuuksia kehittää ranskan taitoa myös koulun päätyttyä. Esitellään mahdollisuuksia vaihto-opiskeluun.	L1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	Harjoitellaan monipuolisesti erilaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita. Vahvistetaan aloitteellisuutta viestintätilanteessa.	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota	Harjoitellaan varmistamaan vuorovaikutustilanteissa, että viestintäkumppani on ymmärtänyt viestin. Opetellaan käyttämään kiertoilmaisuja ja muotoilemaan viesti toisin sanoin.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	Harjoitellaan käyttämään kieltä monipuolisesti erilaisissa tarkoituksissa ja keskustelemaan kohteliaasti.	L2
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	Harjoitellaan edelleen päättelemään tuntemattomien sanojen merkitystä asiayhteydestä. Aiheina esim. tulevaisuus, media ja ympäristö.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	Harjoitellaan kuvailemaan jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita. Opetellaan soveltamaan ääntämissääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa. Rakenteista käsitellään mm. relatiivipronominit, adverbit, verbioppia.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6

1.1.96 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ranskan kielen A1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen

jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T19) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A2.2 ja B1.1 välitasoksi A2.2/B1.1. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

1.1.97 Päättöarvioinnin kriteerit – A1-ranska

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.	Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	Oppilas oppii löytämään kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa.	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen kohdekieltä käyttämällä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Oppilas oppii löytämään kohdekielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan kohdekieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kohdekielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta rakentavaan vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja reflektoimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän käyttää erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielenoppijana.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso A2.2/B1.1
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	Oppilas oppii toimimaan jokapäiväisissä viestintätilanteissa aloitteellisesti.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista.	Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista.

						Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.	Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota	S3	Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti viestintätilanteessa. Hän oppii hyödyntämään viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekieltä kulttuurisesti sopivalla tavalla viestinnässä.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				**Taitotaso A1.2**	**Taitotaso A2.1**	**Taitotaso A2.2**	**Taitotaso A2.2/B1.1**
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				**Taitotaso A1.1**	**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A2.1**	**Taitotaso A2.2**
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

11.3.5 Ranska, B2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän-kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

1.1.98 Ranskan kielen B2-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	L1, L2, L4
Kielenopiskelutaidot		
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	L3
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	L4
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	L4
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	L4, L6
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	L5

1.1.99 Ranskan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakko-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot: Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan

kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

1.1.100 Ranskan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

1.1.101 Ohjaus**, eriyttäminen** ja tuki ranskan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

1.1.102 Ilmiöpohjainen oppiminen

Vieraat kielet tarjoat hyvän mahdollisuuden ilmiöpohjaiseen oppimiseen.

Ilmiöpohjainen oppiminen käsitetään oppimisen ja opetuksen yhtenä menetelmänä. Ilmiöt nousevat opetussuunnitelmien tavoitteista, muuta niihin on yhdistetty ajankohtaisesti relevantteja asioita. Ilmiöoppimisen aiheena ja kohteena on aito, todellisesta maailmasta nouseva ilmiö. Käsiteltävä ja tarkasteltava ilmiö on ajankohtainen ja sillä on merkitystä oppijoiden maailmassa.

Oppimisprosessi on ohjattu oppimistehtävin, jotka ohjaavat oppijan oppimista menetelmällisesti ja edistävät oppijan oppimisprosessia.

1.1.103 Ranskan kielen B2-oppimäärän keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7–9 Oulunkylän yhteiskoulussa

B2-kieli ranska – opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	Ohjataan oppilasta vertailemaan ranskaa muihin opiskelemiinsa kieliin. Tutustutaan ranskalaisen kulttuurin keskeisiin piirteisiin. Tutkitaan, missä ranskaa puhutaan.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
S2 Kielenopiskelutaidot		
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	Ohjataan oppilasta tutkimaan, missä hän voisi käyttää ranskan kieltä koulun ulkopuolella. Tutustutaan erilaisiin kielenopiskelutapoihin ja rohkaistaan oppilasta löytämään itselleen parhaat tavat oppia kieltä.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	Harjoitellaan vuorovaikutusta arkipäiväisissä ja rutiininomaisissa tilanteissa.	L4
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	Harjoitellaan päättelemään asioita esim. asiayhteyden perusteella. Ohjataan oppilasta tarvittaessa tukeutumaan puhekumppaniin, esim. pyytämään toistoa tai selvennystä.	

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	Harjoitellaan yleisimpiä kohteliaita ilmauksia tavanomaisissa sosiaalisissa tilanteissa, esim. teititely ja tervehdykset.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	Rohkaistaan oppilaita etsimään autenttista, heitä kiinnostavaa materiaalia esim. tietotekniikkaa hyödyntäen. Keskeisiä aiheita ovat esim. minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, vapaa-aika.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	Harjoitellaan tutuista aiheista kertomiseen tarvittavia ilmauksia ja sanastoa. Tutustutaan foneettisiin merkkeihin ja harjoitellaan ääntämistä. Rakenteista käsitellään 8. luokalla mm. yleisimmät epäsäännölliset verbit, kieltolause, artikkelit, lukusanat, adjektiivien taipuminen ja paikka, persoonapronominien omistusmuotoja.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

B2-kieli ranska – opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	Tutustutaan ranskankielisen kielialueen erityispiirteisiin ja elämänmuotoihin. Jatketaan kielellisten päättelytaitojen harjoittelemista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
S2 Kielenopiskelutaidot		
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon	Rohkaistaan oppilasta käyttämään monipuolisesti oppimiaan kielenopiskelutaitoja ja kannustetaan	L3 Itsestä

karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	oppilasta käyttämään rohkeasti ranskan kieltä koulun ulkopuolella mm tvt-taitojaan hyödyntäen.	huolehtiminen ja arjen taidot
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	Harjoitellaan vuorovaikutusta tutuissa, jokapäiväisissä tilanteissa.	L4
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	Vahvistetaan sanavarastoa, jotta oppilas voi kielellisin keinoin ilmaista itseään. Harjoitellaan soveltamaan viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässä.	
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	Harjoitellaan kohteliaiden pyyntöjen, kutsujen, ehdotusten ja anteeksipyyntöjen tekemistä ja niihin vastaamista.	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	Vahvistetaan sanavarastoa, jonka varassa oppilas pystyy ymmärtämään lyhyiden viestien ydinsisällön. Harjoitellaan edelleen kielellisiä päättelytaitoja. Aiheina esim. erilaiset asioimistilanteet ja tapaamisesta sopiminen.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	Harjoitellaan kertomaan arkisista ja itselle tärkeistä asioista ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Vahvistetaan ymmärrettävää ääntämistä. Rakenteista voidaan käsitellä mm. lisää säännöllisiä ja epäsäännöllisiä verbejä, partitiivi, kysymyksiä, lukusanoja, lähifutuuri ja kieltolause.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

1.1.104 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ranskan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen B2-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen B2-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvän tavoitteen seitsemän (T7) arvosanassa 7 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.1 ja A1.2 välitasoksi A1.1/A1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

1.1.105 Päättöarvioinnin kriteerit – B2-ranska

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde hänen aiemmin opiskelemiinsa kieliin ja tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen suhteen muihin kieliin. Hän oppii tuntemaan kohdekielen kielialuetta sekä kulttuureita ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään ja monikielisyyttään.	Kohdekielen suhde muihin kieliin, kielialueen ja siihen liittyvien kulttuurien ja elämänmuotojen tunteminen, kielellinen päättely ja monikielisyys	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisimpiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.
Kielenopiskelutaidot							
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttää kohdekieltä myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien ja opiskelustrategioiden kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				**Taitotaso A1.1**	**Taitotaso A1.2**	**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A2.1**
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekielelle ja kielialueen kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				**Taitotaso A1.1**	**Taitotaso A1.2**	**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A2.1**
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				**Taitotaso A1.1**	**Taitotaso A1.1/A1.2**	**Taitotaso A1.2**	**Taitotaso A1.3**

T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

11.4 Matematiikka

11.4.1 Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan ja positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Vuosiluokkien 7–9 matematiikan opetuksen tehtävänä on vahvistaa matemaattista yleissivistystä. Opetuksessa syvennetään matemaattisten käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämistä. Opetus innostaa oppilaita löytämään ja hyödyntämään matematiikkaa omassa elämässään. Oppilaiden valmiuksiin kuuluvat ongelmien matemaattinen mallintaminen ja ratkaiseminen. Matematiikan opetus ohjaa oppilaita tavoitteelliseen, täsmälliseen, keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen toimintaan. Oppilaita rohkaistaan esittämään ratkaisujaan ja keskustelemaan niistä. Opetuksessa kehitetään oppilaiden yhteistyötaitoja.

11.4.2 Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Opetuksen lähtökohdat valitaan oppilaita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Konkretia toimii tärkeänä osana matematiikan opiskelua. Oppilaita rohkaistaan käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Ongelmia matematisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Oppimispelit ovat yksi motivoiva työtapa. Tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

11.4.3 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilaille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Oppilaita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon jokaisen oppilaan osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin.

Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta oppilaiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmalähtöisiä tutkimustehtäviä oppilaita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

11.4.4 Ilmiöpohjainen oppiminen

Matematiikka oppiaineena on luontevasti yhdistettävissä eri ilmiöihin ja muihin oppiaineisiin. Ilmiöitä voidaan mallintaa matematiikan avulla ja ilmiöitä voidaan lähestyä kaikkien sisältöjen kuten geometrian, tilastotieteen, prosenttilaskennan, funktioiden ja todennäköisyyksien kautta. Ilmiöoppiminen mahdollistaa matematiikan soveltamisen ja luovan matemaattisen ajattelun.

11.4.5 Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet

Ajattelu ja oppimaan oppiminen L1

Ajattelutaidot matematiikan opiskelussa ovat laaja-alaista osaamista, jota oppilas tarvitsee ongelmanratkaisuun, päättelyyn ja päätöksentekoon, tiedon hallintaan, käyttämiseen, soveltamiseen sekä uuden tiedon luomiseen. Oppilaita kannustetaan rohkeaan innovatiiviseen ja uutta luovaan ajatteluun. Oppilaat voivat käyttää kuvittelukykyään ja oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti. Opiskelussa painotetaan erilaisten ajattelun taitojen harjoittelua, jolloin opiskeltava tietosisältö on väline taitojen kehittämiselle. Oppimisen iloa edistetään ja luovaa ajattelua voidaan vahvistaa leikeillä, peleillä ja muilla toiminnallisilla työtavoilla. Oppilas saa monipuolisesti palautetta koko oppimisprosessin ajan ja taitojen kehittyminen tehdään näkyväksi.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L2

Oppilaat oppivat argumentoimaan ja esittämään mielipiteensä rakentavasti ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Oppilaat saavat rohkeutta esiintyä eri tilanteissa ja olla luovia.

Oppilaat oppivat käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L3

Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

Monilukutaito L4

Matemaattiseen monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja kuten peruslukutaito, kirjoitustaito, numeraalinen lukutaito, kuvanlukutaito, medialukutaito ja digitaalinen lukutaito. Laajaan tekstikäsitykseen perustuen tietoa voidaan tuottaa ja esittää sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L5

Kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella

- tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteiden ja keskeisten käsitteiden ymmärtäminen sekä käytännön tietoteknologisten taitojen kehittäminen
- tieto- ja viestintäteknologian vastuullinen, turvallinen ja ergonominen käyttö
- tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä
- tieto- ja viestintäteknologiaa käyttö vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa

Tieto- ja viestintäteknologian avulla oppilaat voivat tehdä omia ajatuksiaan, ideoitaan ja oppimistaan näkyväksi sekä kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja. Oppilaat oppivat miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja.

Työelämätaidot ja yrittäjyys L6

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti sekä kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. Tavoitteena on auttaa

oppilasta oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkitys, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oma vastuu yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen L7

Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Opetus tarjoaa mahdollisuuden luovuuteen ja uusien innovaatioiden ja ideoiden kehittelyyn ja niiden toteutukseen. Oppilaat oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua.

11.4.6 Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 Vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1–S6	L1, L3, L5
T2 Kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1–S6	L3, L7
Työskentelyn taidot		
T3 Ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1–S6	L1, L4
T4 Kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1–S6	L1, L2, L4, L5
T5 Tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	S1–S6	L1, L3, L4, L5, L6
T6 Ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1–S6	L1, L3, L4, L6

T7 Rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1–S6	L1 - L7
T8 Ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4, S6	L1, L4, L5
T9 Opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1–S6	L5
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T10 Ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1, S2	L1, L3, L4
T11 Ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2	L1, L4
T12 Tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalilukuihin	S2	L1, L4
T13 Tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	S2, S6	L1, L3, L6
T14 Ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	S3, S4	L1, L4
T15 Ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	S3, S4	L1, L4, L5
T16 Tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5	L1, L4, L5
T17 Ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5	L1, L4, L5
T18 Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	S5	L1, L4

T19 Ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä	S6	L3, L4, L5
T20 Ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1	L1, L4, L5, L6

11.4.7 Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Ajattelun taidot ja menetelmät S1:

- Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti
- Vahvistetaan oppilaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä

Luvut ja laskutoimitukset S2:

- Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla
- Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin
- Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja opitaan jakamaan luku alkutekijöihin
- Syvennetään desimaalilukujen laskutoimitusten osaamista
- Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvuilla
- Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku

Algebra S3:

- Syvennetään oppilaan taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja
- Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen
- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä

Geometria S5:

- Laajennetaan pisteen, viivan, janan, puolisuoran, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä
- Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia
- Tutustutaan yhtenevyyden käsitteeseen
- Harjoitellaan geometrista konstruointia

- Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys S6:

- Syvennetään tiedon keräämisen, jäsentämisen ja analysoimisen taitoja
- Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen
- Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani
- Tutustutaan hajonnan käsitteeseen
- Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja

11.4.8 Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Ajattelun taidot ja menetelmät S1:

- Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti
- Vahvistetaan oppilaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä

Luvut ja laskutoimitukset S2:

- Laajennetaan lukualuetta reaalilukuihin
- Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa
- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen
- Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti

Algebra S3:

- Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä
- Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua
- Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä
- Muodostetaan ja ratkaistaan vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä
- Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa

- Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä

Funktiot S4:

- Kuvataan riippuvuuksia algebrallisesti
- Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen

Geometria S5:

- Harjoitellaan laskemaan ympyrän kehän pituus ja pinta-ala
- Opitaan laskemaan ympyrän kaaren pituus ja sektorin pinta-ala
- Opitaan kehäkulma, keskuskulma ja tutustutaan Thaleen lauseeseen
- Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden käsitteen ymmärtämistä
- Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta sekä -käänteislausetta

11.4.9 Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Ajattelun taidot ja menetelmät S1:

- Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti
- Vahvistetaan oppilaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä
- Tutustutaan todistamisen perusteisiin
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä

Algebra S3:

- Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti

Funktiot S4:

- Perehdytään funktion käsitteeseen
- Piirretään suoria koordinaatistoon ja kuvataan riippuvuuksia graafisesti
- Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet
- Määritellään funktioiden nollakohtia
- Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä
- Piirretään paraabeleja koordinaatistoon

Geometria S5:

- Opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita
- Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita
- Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys S6:

- Lasketaan todennäköisyyksiä

11.4.10 Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Edellä mainittujen sisältöalueiden lisäksi vuosiluokkien 7–9 aikana perehdytään seuraaviin ajattelun taitoihin ja menetelmiin (S1):

- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia

11.4.11 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 7–9

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä ja ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Palaute tukee oppilaiden myönteistä minäkuvaa matematiikan oppijana. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin. Arviointi ohjaa oppilaita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Palaute auttaa oppilaita huomaamaan, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten.

Oppilailla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearvioinnissa oppilaat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja havainnoimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona matematiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut matematiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt matematiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on matematiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan matematiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy matematiikan päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella matematiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana.

11.4.12 Päättöarvioinnin kriteerit - matematiikka

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, positiivista minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1–S6	Oppilas oppii tunnistamaan, mitkä asiat ja opiskelutavat motivoivat häntä. Oppilas pyrkii vahvistamaan positiivista minäkuvaansa ja itseluottamusta matematiikan oppijana.		*Ei vaikuta arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1–S6	Oppilas aloittaa työskentelyn, ylläpitää sitä ja arvioi, milloin työskentely on saatu päätökseen. Hän osallistuu omatoimisesti ryhmän toimintaan.	Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas kykenee ohjattuna aloittamaan työskentelyn ja ylläpitämään sitä.	Oppilas työskentelee osin itsenäisesti ja saattaa työskentelyn ohjattuna loppuun. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan vaihtelevasti.	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.	Oppilas ottaa vastuuta ryhmän toiminnasta ja pyrkii kehittämään koko ryhmän osaamista.
Työskentelyn taidot							
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1–S6	Oppilas havaitsee ja ymmärtää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä. Hän osaa kuvailla, selittää ja soveltaa ymmärtämäänsä.	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ohjattuna opittavien asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas havaitsee ja kuvailee oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas löytää ja selittää perustellen oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas yhdistää oppimiaan asioita ja kuvailee, mistä opittujen asioiden yhteys johtuu.
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1–S6	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan täsmällisesti eri ilmaisukeinoja käyttäen.	Matemaattinen ilmaisu	Oppilas ilmaisee ohjattuna matemaattista ajatteluaan jollakin tavalla.	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan joko suullisesti tai kirjallisesti.	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.	Oppilas ilmaisee perustellen matemaattista ajatteluaan.
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittymisessä	S1–S6	Oppilas jäsentää ongelmia, tunnistaa niistä matemaattista informaatiota ja ratkaisee niitä hyödyntäen matematiikan menetelmiä.	Ongelmanratkaisutaidot	Oppilas jäsentää ohjattuna ongelmia ja ratkaisee osia ongelmasta.	Oppilas osaa poimia annetusta ongelmasta matemaattisen informaation ja ratkaisee ohjattuna ongelmia.	Oppilas jäsentää ja ratkaisee loogista ja luovaa ajattelua vaativia ongelmia.	Oppilas tutkii, onko olemassa muita ratkaisuvaihtoehtoja.
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1–S6	Oppilas arvioi ja kehittää matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.	Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas selittää ohjattuna tuottamansa ratkaisun ja pohtii ohjattuna tuloksen mielekkyyttä.	Oppilas selittää laatimansa ratkaisun, pohtii tuloksen mielekkyyttä ja arvioi ohjattuna ratkaisuaan.	Oppilas tarkastelee kriittisesti matemaattista ratkaisuaan ja tuloksen mielekkyyttä.	Oppilas arvioi ja tarvittaessa kehittää ratkaisuaan.
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1–S6	Oppilas tunnistaa ja käyttää matematiikkaa eri ympäristöissä ja toisissa oppiaineissa sekä muotoilee ongelmia matematiikan kielelle.	Matematiikan soveltaminen	Oppilas tunnistaa matematiikan käyttömahdollisuudet ympärillään ja tietää ongelman matemaattisen muotoilun tarpeellisuuden.	Oppilas soveltaa matematiikkaa muotoillen ongelmia matematiikan kielelle annettuja esimerkkejä noudattaen.	Oppilas soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä muotoillen reaalimaailman ongelmia matematiikan kielelle.	Oppilas antaa esimerkkejä, kuinka matematiikkaa sovelletaan yhteiskunnassa. Oppilas hyödyntää matematiikan taitojaan eri tilanteissa.
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4, S6	Oppilas hankkii ja analysoi tietoa ja pohtii sen todenperäisyyttä ja merkitsevyyttä.	Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Oppilas osaa vertailla ohjattuna tietoa matemaattisella perusteella.	Oppilas käsittelee ja esittää tietoa annetun esimerkin mukaisesti.	Oppilas hankkii, käsittelee ja esittää tietoa sekä pohtii sen uskottavuutta.	Oppilas soveltaa tiedonhallinta- ja analysointitaitoja, tulkitsee tietoa sekä arvioi tiedon luotettavuutta.
T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1–S6	Oppilas soveltaa tarkoituksenmukaista teknologiaa matematiikan opiskelussa ja ongelmia ratkaistaessa.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas tutustuu matematiikan oppimista tukevaan ohjelmistoon ja käyttää sitä ohjatusti.	Oppilas käyttää sopivaa ohjelmistoa omien tuotosten laatimiseen ja matematiikan opiskeluun.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa matemaattisten ongelmien tarkastelemiseen ja ratkaisemiseen.	Oppilas soveltaa ja yhdistää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkivassa työskentelyssä.

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet							
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa sekä kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1, S2	Oppilas tekee päätelmiä ja laskelmia arjen toimintojensa tueksi. Hän rohkaistuu käyttämään päässälaskutaitoaan.	Päättely- ja laskutaito	Oppilas laskee päässään lyhyitä laskutoimituksia ja löytää ohjattuna matemaattisia säännönmukaisuuksia.	Oppilas laskee päässään laskutoimituksia ja löytää matemaattisia säännönmukaisuuksia.	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa.	Oppilas laskee päässään monivaiheisia laskutoimituksia ja soveltaa päättelykykyään eri tilanteissa.
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2	Oppilas laskee peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.	Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla	Oppilas laskee samannimisten, positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo murtoluvun kokonaisluvulla.	Oppilas laskee positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo ja jakaa murtoluvun kokonaisluvulla.	Oppilas laskee sujuvasti peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.	Oppilas hyödyntää rationaalilukujen peruslaskutoimituksia ongelmanratkaisussa.
T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalilukuihin	S2	Oppilas ymmärtää reaalilukujen algebrallisia, järjestys- ja tarkkuusominaisuuksia sekä tutustuu piihin ja neliöjuureen.	Lukukäsite	Oppilas sijoittaa annetun desimaaliluvun lukusuoralle. Oppilas tunnistaa tilanteet, jolloin tarvitaan pyöristämistä.	Oppilas kuvailee, millaisia lukuja on eri lukujoukoissa ja sijoittaa niitä lukusuoralle. Oppilas pyöristää luvun annettuun tarkkuuteen.	Oppilas tunnistaa rationaaliluvun ja irrationaaliluvun eron. Oppilas pyöristää luvun oikeaan tarkkuuteen.	Oppilas ymmärtää tarkan arvon ja likiarvon eron sekä määrittää lukujen suuruusjärjestyksen.
T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	S2, S6	Oppilas ymmärtää prosentin ja prosenttiyksikön käsitteet ja kertoo niiden käytöstä eri tilanteissa. Hän laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän sekä muutos- ja vertailuprosentin.	Prosentin käsite ja prosenttilaskenta	Oppilas selittää, päättelee tai laskee prosenttiosuuden ja prosenttiluvun osoittaman määrän.	Oppilas laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutoksen suuruuden ja muutoksen prosentteina.	Oppilas osaa käyttää prosenttilaskennan eri menetelmiä. Oppilas ymmärtää prosentin ja prosenttiyksikön välisen eron.	Oppilas tekee suhteellista vertailua ja hyödyntää prosenttilaskentaa eri tilanteissa.
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	S3, S4	Oppilas ymmärtää tuntemattoman ja lausekkeen käsitteet sekä ratkaisee ensimmäisen asteen ja vaillinaisen toisen asteen yhtälöitä päättelemällä ja symbolisesti.	Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot	Oppilas yhdistää samanmuotoisia termejä. Oppilas ratkaisee ohjattuna ensimmäisen asteen yhtälöitä ja päättelee ohjattuna vaillinaisen toisen asteen yhtälön jonkin ratkaisun.	Oppilas sieventää lausekkeita. Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden säilymisen ja ratkaisee ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti ja vaillinaisen toisen asteen yhtälön joko päättelemällä tai symbolisesti.	Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden käsitteen ja ratkaisee vaillinaisen toisen asteen yhtälön symbolisesti.	Oppilas käyttää sujuvasti tuntematonta yhtälön muodostamisessa ja hyödyntää yhtälönratkaisun taitoja ongelmanratkaisussa.
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen sekä ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	S3, S4	Oppilas laajentaa käsitystään muuttujista kahden muuttujan yhtälöihin ja piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajia. Oppilas tekee päätelmiä funktion ja sen kuvaajan välisestä yhteydestä.	Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkitseminen ja tuottaminen	Oppilas laskee lausekkeen arvon ja lukee leikkauspisteiden koordinaatteja. Oppilas tunnistaa nousevan ja laskevan suoran yhtälöstä. Oppilas piirtää ohjattuna ensimmäisen asteen funktion kuvaajan koordinaatistoon.	Oppilas sijoittaa muuttujan paikalle lukuarvoja ja saatuja pisteitä koordinaatistoon. Oppilas piirtää ensimmäisen asteen funktion kuvaajan ja ratkaisee ohjattuna yhtälöparin graafisesti tai algebrallisesti.	Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteet sekä osaa piirtää funktion kuvaajia. Oppilas ratkaisee annetun yhtälöparin graafisesti ja algebrallisesti.	Oppilas käyttää yhtälöparia ongelmanratkaisussa ja ymmärtää yhtälönratkaisun geometrisen merkityksen. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5	Oppilas tuntee pisteen, suoran, kulman, janan ja puolisuoran käsitteet ja niihin liittyviä ominaisuuksia. Hän nimeää monikulmioita, tietää niiden ominaisuuksia ja laskee niiden piirejä. Oppilas ymmärtää symmetriaan ja yhdenmuotoisuuteen liittyviä ominaisuuksia ja verrannollisuutta.	Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää kulmia ja monikulmioita ja laskee ohjattuna niihin liittyviä laskuja. Oppilas piirtää suoran suhteen symmetrisiä kuvioita.	Oppilas piirtää pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita. Oppilas löytää vastinosat yhdenmuotoisista kuvioista, käyttää verrantoa ja osaa määrittää mittakaavan.	Oppilas hyödyntää perustellen geometrian peruskäsitteisiin ja yhdenmuotoisuuteen liittyviä ominaisuuksia. Oppilas käyttää verrantoa ja ymmärtää mittakaavan käsitteen.	Oppilas käyttää yhdenmuotoisuutta ja verrantoa ongelmanratkaisussa.
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5	Oppilas ymmärtää suorakulmaisen kolmion ominaisuuksia ja hyödyntää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Oppilas tietää ympyrään liittyviä käsitteitä ja	Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas laskee hypotenuusan pituuden käyttämällä Pythagoraan lausetta. Oppilas osaa tutkia kolmion suorakulmaisuutta. Oppilas tunnistaa ympyrään liittyviä käsitteitä ja laskee ohjattuna ympyrän kehän pituuden.	Oppilas ratkaisee suorakulmaisen kolmion sivun pituuden Pythagoraan lauseella ja löytää kulmalle viereisen ja vastaisen kateetin ja hypotenuusan sekä tietää, miten ne liittyvät trigonometrisiin funktioihin. Oppilas laskee ympyrän kehän pituuden.	Oppilas ratkaisee annetusta suorakulmaisesta kolmiosta kulmien suuruudet ja sivujen pituudet. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet sekä laskee keskuskulmaa vastaavan kaaren pituuden.	Oppilas käyttää Pythagoraan lausetta ja sen käänteislausetta sekä trigonometriaa ongelmanratkaisussa.

		ominaisuuksia sekä osaa laskea ympyrän kehän pituuden.					
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	S5	Oppilas tietää avaruuskappaleisiin liittyviä nimityksiä ja ominaisuuksia. Hän osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja sekä kappaleiden tilavuuksia ja vaipan pinta-aloja. Hän soveltaa tietojaan käytännön tilanteisiin ja tekee pinta-alayksiköiden, tilavuusyksiköiden ja vetomittojen välillä muunnoksia.	Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito	Oppilas muuntaa yleisimmin käytettyjä pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä. Oppilas osaa laskea suorakulmion pinta-alan ja suorakulmaisen särmiön tilavuuden.	Oppilas muuntaa pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä. Oppilas laskee yleisimpien tasokuvioiden pinta-alat ja kappaleiden tilavuudet.	Oppilas käyttää pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia. Oppilas laskee yksittäisen tasokuvion pinta-alan ja kappaleen tilavuuden sekä vaipan pinta-alan. Oppilas laskee keskuskulmaa vastaavan sektorin pinta-alan.	Oppilas laskee moniosaisen tasokuvion pinta-alan, kappaleen tilavuuden ja vaipan pinta-alan sekä hyödyntää osaamistaan ongelmanratkaisussa.
T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä	S6	Oppilas hallitsee aineistojen keräämisen, luokittelun, analysoinnin ja raportoinnin. Hän lukee ja tulkitsee diagrammeja sekä tekee ennusteita niihin perustuen. Oppilas laskee keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon sekä mediaanin ja tekee niiden perusteella päätelmiä. Oppilas määrittää klassisen ja tilastollisen todennäköisyyden sekä ymmärtää niiden antamaa informaatiota.	Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta	Oppilas lukee tiedon pylväs-, viiva- ja ympyrädiagrammista sekä taulukosta. Oppilas laskee keskiarvon ja määrittää ohjattuna tyyppiarvon ja mediaanin. Oppilas päättelee ohjattuna klassisia todennäköisyyksiä.	Oppilas osaa esittää tiedon sopivalla diagrammilla tai taulukolla. Oppilas laskee tavallisimpia keskilukuja, määrittää vaihteluvälin ja osaa ohjattuna kertoa tutkimustuloksista ja johtopäätöksistä. Oppilas laskee klassisia todennäköisyyksiä.	Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut. Oppilas osaa toteuttaa pienen tutkimuksen, jossa hyödyntää tilastolaskentaa. Oppilas määrittää klassisia ja tilastollisia todennäköisyyksiä.	Oppilas havainnoi ja vertailee tutkimuksia tilastollisia tunnuslukuja hyödyntäen. Oppilas käyttää todennäköisyyslaskentaa ongelmanratkaisussa.
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1	Oppilas ymmärtää algoritmisen ajattelun periaatteita. Hän osaa lukea, kommentoida, tulkita, testata, suunnitella ja ohjelmoida pieniä ohjelmia, joilla ratkaistaan matemaattisia ongelmia.	Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot	Oppilas tunnistaa yksinkertaisen algoritmin askeleet ja testaa ohjattuna valmiita ohjelmia.	Oppilas käyttää ehto- ja toistorakennetta ohjelmoinnissa sekä testaa ja tulkitsee ohjelmia.	Oppilas soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja ohjelmoi pieniä ohjelmia.	Oppilas hyödyntää ohjelmointia ongelmien ratkaisussa. Oppilas muokkaa ja kehittää ohjelmaa.

11.5 Biologia

11.5.1 Oppiaineen tehtävä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä, kartuttaa oppilaan luonnontuntemusta sekä ohjata oppilaita ymmärtämään ekosysteemien toimintaa, ihmisen elintoimintoja sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa työskennellään myös luonnossa ja ohjataan oppilaita tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa käytetään sekä maasto- että laboratoriotyömenetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa tuetaan oppilaiden ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitojen sekä yhteisöllisyyden kehittymistä ja annetaan valmiuksia biologiaa hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Biologian opetus auttaa oppilaita ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, eettisissä pohdinnoissa, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää oppilaiden ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Oppilaat saavat valmiuksia vaikuttaa ja osallistua oman lähiympäristönsä kehittämiseen ja sen säilymiseen elinvoimaisena. Oppilaita ohjataan kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

11.5.2 Biologian opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys		
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1-S4, S6	L4, L5

T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1-S5	L4, L5
T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle	S1-S4, S6	L4, L7
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita	S1, S4, S5	L1
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja	S5	L3
T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys	S6	L4, L7
Biologiset taidot		
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1-S6	L1
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1-S5	L1, L5
T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1-S4, S6	L5, L6, L7
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1-S6	L1, L5
T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6	L2, L3, L7
Biologian asenne- ja arvotavoitteet		
T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta	S1-S6	L7
T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6	L7
T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi	S6	L5, L7

11.5.3 Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että biologinen tutkimus (S1) ja tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Biologinen tutkimus: Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön: Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta: Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?: Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

S5 Ihminen: Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta: Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

11.5.4 Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että biologian opetuksessa oppilailla on mahdollisuus työskennellä erilaisissa tutkimuksellisuutta tukevissa oppimisympäristöissä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maasto- ja laboratoriotyöskentelyssä oppilaita ohjataan havainnoimaan ja käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä. Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on, että oppilaita ohjataan käyttämään myös sähköisiä oppimisympäristöjä biologisen tiedon hankinnassa, käsittelyssä, tulkinnassa ja esittämisessä.
Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet. Monipuolisten työtapojen avulla jokainen oppilas saa erilaisia kokemuksia, pystyy omaksumaan luonnontieteelle luonteenomaisia tutkimusmenetelmiä ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa. Biologian opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät oppilaiden taitoa pohtia omia arvovalintoja. Lisäksi oppilaille kehittyy taito tarkastella kriittisesti ilmiöitä ja erilaisia tietolähteitä.

11.5.5 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita omakohtaiseen havainnointiin ja tutkimiseen itsenäisesti ja ryhmissä sekä erilaisissa oppimisympäristöissä. Maasto- ja laboratoriotyöskentely toteutetaan siten, että turvallisuuskysymykset otetaan huomioon. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet huomioidaan erilaisten työmenetelmien valinnassa. Kasvua, kehitystä sekä oppimisen iloa tukevat tutkimuksellisuus, yhdessä tekeminen, vastuullisuus omasta työskentelystä, luontosuhteen syveneminen sekä tiedon liittäminen jo ennestään opittuun. Biologian tavoitteiden kannalta on keskeistä tiedostaa oppilaiden mahdolliset vaikeudet laboratorio- ja maastotyöskentelyssä. Oppilaita tuetaan työskentelyssä kunkin omien vahvuuksien pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla

oppilaiden taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttäminen on mahdollista yhteisissä tutkimustehtävissä, joissa oppilaat toimivat erilaisissa rooleissa ja etenevät yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

11.5.6 Ilmiöpohjainen oppiminen

Biologian opiskelussa tutkitaan erilaisia ilmiöitä. Ilmiöiden opiskelu on kokonaisvaltaista ja voi tapahtua yli oppiainerajojen. Biologiassa keskeisiä ilmiöitä voidaan tarkastella esimerkiksi yhteistyössä kotitalouden, terveystiedon, kemian, fysiikan ja maantieteen opetuksen kanssa. Ilmaisutaitoja sekä oppimisen taitoja, kuten lukutekniikkaa, vastaustekniikkaa, tutkielman kirjoitustaitoja, esitystaitoja ja argumentointitaitoja voidaan kehittää integroituna äidinkielen ja vieraiden kielten opiskeluun. Ilmiöoppimisen työskentelyote on tutkiva ja siinä käytetään mahdollisuuksien mukaan eri alojen asiantuntijoita sekä tieteenalojen menetelmiä ja lähteitä. Oppilaat osallistuvat tarkasteltavien ilmiöiden valintaan, oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun, työtapojen valintaan sekä arviointiin. Ilmiöpohjaisessa opiskelussa tavoitteet ja sisällöt johdetaan laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden tavoitteista.

11.5.7 Oulunkylän yhteiskoulun koulukohtaiset oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt

Vuosiluokka 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys		
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1-S4, S6	L4, L5
T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1-S4	L4, L5
T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle	S1-S4, S6	L4, L7
T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys	S6	L4, L7

Biologiset taidot		
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1-S6	L1
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1-S4	L1, L5
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1-S4, S6	L1, L5
T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6	L2, L3, L7
Biologian asenne- ja arvotavoitteet		
T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta	S1-S4, S6	L7
T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6	L7
T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi	S6	L5, L7

Vuosiluokka 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys		
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1-S4, S6	L4, L5
T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1-S4	L4, L5
T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle	S1-S4, S6	L4, L7

T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys	S6	L4, L7
Biologiset taidot		
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1-S4, S6	L1
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1-S4	L1, L5
T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1-S4, S6	L5, L6, L7
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1-S4, S6	L1, L5
T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6	L2, L3, L7
Biologian asenne- ja arvotavoitteet		
T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta	S1-S4, S6	L7
T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6	L7
T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi	S6	L5, L7

Vuosiluokka 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys		
T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1, S4-S5	L4, L5

T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle	S1, S4	L4, L7
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita	S1, S4, S5	L1
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja	S5	L3
Biologiset taidot		
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1, S4, S5	L1
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1, S4, S5	L1, L5
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1, S4, S5	L1, L5
T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6	L2, L3, L7
Biologian asenne- ja arvotavoitteet		
T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6	L7

11.5.8 Biologian koulukohtaisia sisältöjä vuosiluokittain Oulunkylän yhteiskoulussa

7. luokka

- Opiskellaan elämän perusilmiöitä ja elämän edellytyksiä maapallolla.
- Opiskellaan elämän monimuotoisuutta ja eliökunnan rakennetta. Vertaillaan lajien rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin.
- Opiskellaan ekosysteemien rakennetta ja toimintaa. Tutustutaan erilaisiin vesiekosysteemeihin.
- Tehdään biologista tutkimusta, mm. tutkimusretki tai tutkimusretkiä lähialueen vesiekosysteemiin eli Vantaanjoelle. Tutkitaan ympäristön tilaa, kerätään näytteitä ja havainnoidaan

ihmisen aiheuttamia muutoksia ympäristössä. Harjoitellaan lajien tunnistusta ja luonnossa liikkumista.
- Analysoidaan näytteitä tunnistamalla eliöitä ja vertailemalla rakenteita.
- Vertaillaan eri eliökunnan pääjaksojen eliöitä muun muassa preparoimalla näytteitä ja etsimällä tietoa eri lähteistä.

Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia, esimerkiksi veden kulutusta, kalankasvatusta ja kalastusta.

Tutustutaan erityisesti vesistöjen ympäristöongelmiin ja vesistöjen suojeluun.

8. luokka

- Opiskelun sisältö painottuu suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä.
- Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin.
- Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä.
- Koostetaan eliökokoelma, esimerkiksi digikasvio.
- Kasvatetaan kasveja tai toteutetaan kasvatuskoe esimerkiksi herneillä.
- Tehdään maastotutkimuksia lähiluonnossa. Maastossa harjoitellaan luonnossa liikkumista, lajintuntemusta ja metsäekosysteemin tutkimista. Havainnoidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta ympäristöön.
- Pohditaan ekosysteemipalveluita ja niiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta.
- Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.
- Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön periaatteita sekä eläinten hyvinvointia.

9. luokka

- Opiskellaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä.
- Tutkitaan oman kehon toimintaa, esimerkiksi mittamaalla sykettä, hengitystä ja tutkimalla muita oman elimistön toimintoja ja rakenteita.
- Tutustutaan jonkin elimen rakenteeseen ja toimintaan laboroinnin avulla

- Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita.
- Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.
- Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin.
- Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

11.5.9 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7–9

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin biologian tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Opettaja seuraa oppilaan taitoa tehdä havaintoja, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan oppilaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä, tieto- ja viestintäteknologiaa sekä taitoa toteuttaa pienimuotoisia kokeita ja tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona biologian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut biologian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt biologian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on biologian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan biologian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi

kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy biologian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Biologiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella biologiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Biologiassa kussakin kriteerikuvauksessa ilmaistaan myös alemman arvosanan osaaminen.

11.5.10 Päättöarvioinnin kriteerit - Biologia

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Biologinen tieto ja ymmärrys							
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa, vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1–S4, S6	Oppilas syventää tietojaan ekosysteemin perusrakenteesta ja toiminnasta. Hän oppii vertailemaan erilaisia ekosysteemejä. Oppilas oppii tunnistamaan lajeja.	Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan tuntemus	Oppilas osaa luokitella metsäekosysteemin osia elollisiin ja elottomiin. Oppilas rakentaa yksinkertaisen ravintoketjun esimerkkilajeista. Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin lajeja.	Oppilas osaa luokitella ja nimetä metsäekosysteemin osia ja kertoa niiden toiminnasta. Oppilas tunnistaa ja nimeää erilaisia ekosysteemejä. Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja.	Oppilas osaa kuvailla ja kertoa metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan. Oppilas tunnistaa, nimeää ja vertailee erilaisia ekosysteemejä. Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja eri ekosysteemeistä.	Oppilas osaa selittää ja perustella metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan. Oppilas vertailee eri ekosysteemejä ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas tunnistaa ja nimeää monipuolisesti lajeja eri ekosysteemeistä.
T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1–S5	Oppilas oppii kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja. Hän oppii luokittelemaan eliöitä eri eliökuntiin ja antamaan esimerkkejä kullekin kunnalle tyypillisistä piirteistä.	Eliökunnan ja eliöiden rakenteiden ja elintoimintojen tuntemus	Oppilas osaa nimetä eliökunnat sekä eri eliöryhmille yhteisiä perusrakenteita ja toimintoja.	Oppilas osaa nimetä eliökunnat. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden perusrakenteita ja kuvailee elintoimintoja.	Oppilas osaa nimeätä eliökunnat ja kuvailla eliökunnan luokittelun periaatteita esimerkkilajien avulla. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden perusrakenteita sekä kertoo eliöiden elintoiminnoista ja niiden tehtävistä.	Oppilas osaa nimetä eliökunnat ja perustella eliökunnan luokittelun periaatteita. Oppilas tunnistaa, luokittelee ja vertailee keskeisimpiä eliöryhmiä. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden rakenteita sekä selittää eliöiden elintoimintoja ja niiden tehtäviä.
T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle	S1–S4, S6	Oppilas oppii tarkastelemaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään, miten se näkyy esimerkiksi erilaisina rakenteina. Oppilas oppii, että erilaiset elinympäristöt lisäävät luonnon monimuotoisuutta.	Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa tunnistaa erilaisissa elinympäristöissä elävien eliöiden ominaisuuksia. Oppilas antaa joitakin esimerkkejä erilaisissa elinympäristöissä elävistä eliöistä.	Oppilas osaa kuvailla, miten lajit sopeutuvat eri elinympäristöihin. Oppilas kertoo, mitä monimuotoisuus tarkoittaa.	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä lajien esiintymisestä ja lajien sopeutumisesta eri elinympäristöihin. Oppilas kertoo esimerkkejä elinympäristöjen merkityksestä luonnon monimuotoisuudelle. Oppilas kertoo, miksi monimuotoisuus on tärkeää.	Oppilas osaa selittää eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja kertoo sopeutumiseen liittyviä syy-seuraussuhteita. Oppilas perustelee elinympäristöjen merkityksen luonnon monimuotoisuudelle. Oppilas perustelee, miksi monimuotoisuus on tärkeää.
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita	S1, S4, S5	Oppilas oppii perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteet.	Perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteiden hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa, että yksilön ominaisuuksiin vaikuttavat sekä perimä että ympäristö. Oppilas kertoo, että eliöt ovat kehittyneet evoluution tuloksena.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin. Oppilas tietää, mitä bioteknologia tarkoittaa. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin. Oppilas antaa käytännön esimerkkejä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta. Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden.	Oppilas osaa selittää perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen yksilön ominaisuuksien muodostumisessa ja soveltaa osaamistaan käytännön esimerkkeihin. Oppilas kertoo esimerkkejä siitä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään, sekä bioteknologian mahdollisuuksista ja haasteista. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta, ja antaa esimerkkejä evoluutiosta jatkuvana prosessina. Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden esimerkkien avulla.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja	S5	Oppilas oppii ihmisen yksilönkehityksen ja kasvun vaiheet. Oppilas oppii elimistön perustoiminnot.	Ihmiselimistön rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ihmisen keskeisimpiä elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvailee keskeisimpien elimistöjen tehtäviä.	Oppilas osaa nimetä ihmisen keskeisimpiä elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja. Oppilas kuvailee ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.	Oppilas osaa nimetä ihmisen elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja ja säätelyjärjestelmiä. Oppilas kertoo ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla ihmisen elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja ja säätelyjärjestelmiä ja selittää, kuinka ne muodostavat toiminnallisia kokonaisuuksia. Oppilas selittää perustellen ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys	S6	Oppilas oppii ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Oppilas ymmärtää biologian merkityksen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas ymmärtää biotalouden ja ekosysteemipalveluiden merkityksen.	Ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen hahmottaminen sekä kestävän tulevaisuuden ymmärrys	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas luettelee kestävän kehityksen osa-alueet.	Oppilas osaa kuvailla ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas kuvailee kestävän kehityksen osa-alueet ja antaa joitakin esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi biologian näkökulmasta. Oppilas antaa esimerkkejä biotaloudesta ja ekosysteemipalveluista.	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas kuvailee kestävän kehityksen osa-alueet ja antaa esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi biologian näkökulmasta. Oppilas kertoo biotaloudesta ja ekosysteemipalveluista.	Oppilas osaa perustella, miten ihmisen toiminta vaikuttaa ympäristöön ja tarkastelee muutosten seurauksia. Oppilas selittää syy-seuraussuhteita kestävän tulevaisuuden rakentamisessa ja perustelee näkemyksensä biologisen tiedon pohjalta. Oppilas arvioi biotalouden ja ekosysteemipalveluiden merkitystä kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.
Biologiset taidot							
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1–S6	Oppilas oppii biologiaan liittyviä syy- ja seuraussuhteita.	Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa käyttää joitakin biologian peruskäsitteitä ja liittää niitä annettuihin biologian ilmiöihin. Oppilas kertoo oppimastaan biologisesta ilmiöstä yksinkertaisesti omin sanoin.	Oppilas osaa käyttää biologisia peruskäsitteitä. Oppilas esittää oppimansa biologisen ilmiön omin sanoin ja valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas asettaa yksinkertaisia kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä.	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukaisesti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas esittää joitakin mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä kertoo luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukaisesti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin jäsennellysti biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä selittää ja perustelee luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään biologista tutkimusvälineistöä. Oppilas oppii hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja erilaisia tietolähteitä biologian opiskelussa.	Biologisen tutkimusvälineistön, teknologian ja tiedon käyttö	Oppilas osallistuu opetukseen laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää joitakin biologian tutkimusvälineitä ohjattuna. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti.	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratoriossa ja maastossa ohjatusti. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ohjeen mukaan. Oppilas hakee biologista tietoa muutamasta erilaisesta tietolähteestä.	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä valitsee joitakin luotettavia tietolähteitä.	Oppilas osaa työskennellä itsenäisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ja arvioi eri biologian tutkimusvälineistön soveltuvuutta työskentelyyn. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä arvioi tietolähteiden luotettavuutta ja soveltuvuutta.
T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1–S4, S6	Oppilas oppii kokoamaan eliökokoelman. Oppilas oppii kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi.	Eliökokoelman laatiminen ja kasvien kokeellinen kasvattaminen	Oppilas osaa koostaa ohjatusti pienen eliökokoelman. Oppilas osallistuu kasvien kasvatukseen.	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti pienimuotoisen perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa ohjatusti kasvatuskokeen ja kertoo kasvatuskokeen tulokset.	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa kasvatuskokeen ja tekee siitä päätelmiä tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön liittyen.	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti laajahkon ja huolellisesti toteutetun perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa kasvatuskokeen, arvioi kokeen tulosten luotettavuutta sekä selittää, miten kasvatuskoe liittyy tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön.
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1–S6	Oppilas oppii tekemään biologisia tutkimuksia.	Biologisen tutkimuksen tekeminen	Oppilas osallistuu biologisen tutkimuksen tekoon ja kertoo, mitä tutkimuksessa on tehty.	Oppilas osaa havainnoida laboratoriossa ja maastossa. Oppilas tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen.	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja raportoi sen tuloksia.	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa oman tutkimuksen itsenäisesti ja raportoi sen tulokset selkeästi.
T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6	Oppilas oppii antamaan esimerkkejä siitä, kuinka biologisia tietoja ja taitoja voidaan hyödyntää omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.	Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.	Oppilas osaa kertoa biologisen tiedon pohjalta esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä, miten biologisia tietoja ja taitoja voi soveltaa omassa elämässä ja yhteiskunnallisessa keskustelussa.	Oppilas osaa pohtia ja perustella, miten biologisia tietoja voi soveltaa omassa elämässään sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.

Biologian asenne- ja arvotavoitteet							
T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristö- tietoisuutta	S1–S6	Oppilas oppii kiinnostumaan luonnosta ja sen ilmiöistä. Oppilaan luontosuhde vahvistuu.		*Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6	Oppilas oppii tekemään eettisesti perusteltuja valintoja.		*Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi	S6	Oppilas innostuu vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.		*Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			

11.6 Maantieto

11.6.1 Oppiaineen tehtävä

Maantiedon opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan rakentumista. Oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan oppilaita sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maailman kartalle ja ymmärtämään luonnon ja ihmisen vuorovaikutusta maapallolla.

Maantieto on eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmia. Näin oppilaille rakennetaan eheää kokonaiskuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta.

Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristönmuutosten ymmärtäminen ja analysointi kehittävät ajattelun taitoja ja auttavat oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa arjessa.

Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämismaailma. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa oppilaat tekevät havaintoja ja tutkimuksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian, kuvien, karttojen ja kaavioiden monipuolinen käyttö edistävät myös oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasaarvoa oppimisessa.

Maantiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävää kehitystä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja ja antaa oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

11.6.2 Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Maantiedon opiskelussa keskeistä on muuttuvan maailman havainnointi ja ymmärtäminen. Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastotyöskentely, kenttäretket luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisu- ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhdessä oppimista ja yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä. Pelillisyys lisää oppilaiden kiinnostusta oppimiseen ja parantaa oppimista ja sen motivaatiota. Oppimisessa voidaan hyödyntää myös oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon oppilaiden elämismaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaan aikaa oppilaiden oman ajattelun kehittymiselle, luovuudelle ja toiminnalle.

11.6.3 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja ymmärtämään sen ilmiöitä. Ajankohtaisella uutisseurannalla tuetaan kunkin oppilaan maailmankuvan rakentumista. Maantiedossa on paljon vaikeita käsitteitä, joita avataan oppilaille monipuolisin menetelmin. Käsitteiden avaaminen konkretian, kaavioiden ja kuvien kautta sekä monikanavaisuus auttavat kaikkia oppijoita. Tunneilla ja kotitehtäviksi voidaan antaa erilaisia tehtäviä oppilaan oman taitotason mukaisesti.

Maantiedon opetuksessa eriyttämisessä on keskeistä huomioida hahmottamisvaikeudet ja tukea niitä esimerkiksi selkeillä karttatehtävillä, maastotyöskentelyllä, peleillä ja sillä, että edetään paikallisesta tarkastelusta globaaliin tarkasteluun. Materiaalin valinnassa kiinnitetään huomiota selkokieliseen tekstiin ja kuvien ja karttojen selkeyteen. Lisäksi asiat voidaan opettaa monipuolisien esimerkkien avulla hyödyntäen oppilaiden omaa kokemus- ja kulttuuritaustaa.

11.6.4 Ilmiöpohjainen oppiminen

Maantiedon oppiaineen luonne on monitieteellinen, jolloin yhteistyötä useiden oppiaineiden kuten äidinkielen, historian ja vieraiden kielten kanssa on helppoa tehdä. Luokittaiset oppisisällöt on jaettu kokonaisuuksiksi, joissa on mahdollista hyödyntää ilmiötarkastelua monipuolisin oppimismenetelmin. Näin oppilas oppii erilaisia tapoja ajatella, toimia ja tarkastella maailmaa sekä löytämään syy-yhteyksiä ja merkityksiä tutkittavista ilmiöistä.

11.6.5 Oulunkylän yhteiskoulun koulukohtaiset oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt

Vuosiluokka 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys		
T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1-S6	L1, L4, L5
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla	S1-S4, S6	L4, L5

T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys	S1-S6	L7
Maantieteelliset taidot		
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	S1-S6	L1
T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	S1-S6	L4, L5
T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S1-S6	L5, L6
T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1-S6	L1
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa	S1-S6	L4
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S1-S6	L2
T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	S1-S6	L7
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet		
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S1-S6	L7
T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S1-S6	L3, L7

Vuosiluokka 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys		
T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1-S6	L1, L4, L5

T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla	S1-S6	L2, L4
T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys	S1-S6	L7
Maantieteelliset taidot		
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	S1-S6	L1
T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	S1-S6	L4, L5
T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S1-S6	L5, L6
T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1-S6	L1
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa	S1-S6	L4
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S1-S6	L2
T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	S1-S6	L7
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet		
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S1-S6	L7
T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S1-S6	L3, L7

Vuosiluokka 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys		
T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1-S6	L1, L4, L5

T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla	S1-S4, S6	L4, L5
T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla	S1-S6	L2, L4
T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys	S1-S6	L7
Maantieteelliset taidot		
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	S1-S6	L1
T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	S1-S6	L4, L5
T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S1-S6	L5, L6
T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1-S6	L1
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa	S1-S6	L4
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S1-S6	L2
T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	S1-S6	L7
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet		
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S1-S6	L7
T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S1-S6	L3, L7

11.6.6 Keskeiset sisällöt maantieteessä vuosiluokittain Oulunkylän yhteiskoulussa:

Vuosiluokka 7

- Vuosiluokalla 7 painotetaan opetuksessa luonnonmaantiedettä
- Oppilas harjoittelee perinteisiä geomediataitoja: tulkitsemaan karttoja, piirtämään diagrammeja (ilmastodiagrammi) sekä tulkitsemaan taulukoita ja kaavioita
- Oppilas tutustuu luonnonmaantieteellisten ilmiöiden levinneisyyteen erilaisten teemakarttojen avulla. Oppilas oppii tulkitsemaan niitä ja tekemään teemakartan itse
- Oppilaan maailmankuva ja –kartta täydentyy. Hän seuraa uutisia ja osaa analysoida niitä ikätason mukaisesti käyttäen maantieteellisiä taitoja. Oppilaan globaali luonnonmaantieteellinen karttakuva täydentyy.
- Oppilas harjoittelee ryhmässä toimimista erilaisten pari- ja ryhmätehtävien avulla

Vuosiluokka 8

- Vuosiluokalla 8 painotetaan opetuksessa ihmismaantiedettä
- Oppilas harjoittelee perinteisiä geomediataitoja: tulkitsemaan karttoja, piirtämään diagrammeja (esim. pylväs-, viiva- ja ympyrädiagrammi) sekä tulkitsemaan taulukoita ja kaavioita
- Oppilas tutustuu sähköiseen karttapiirto-ohjelmaan ja harjoittelee sen käyttöä
- Oppilas tutustuu ihmismaantieteellisten ilmiöiden levinneisyyteen erilaisten teemakarttojen avulla. Oppilas oppii tulkitsemaan niitä ja tekemään teemakartan itse
- Oppilaan maailmankuva ja –kartta täydentyy. Hän seuraa uutisia ja osaa analysoida niitä ikätason mukaisesti käyttäen maantieteellisiä taitoja. Oppilaan Euroopan karttakuvan nimistö täydentyy.
- Oppilas tutustuu aluesuunnitteluun ja siihen vaikuttamiseen esimerkiksi Helsingissä

Vuosiluokka 9

- Vuosiluokalla 9 painotetaan oman lähialueen maantiedettä, pääsääntöisesti keskitytään Suomeen
- Oppilas harjoittelee perinteisiä geomediataitoja: tulkitsemaan karttoja, piirtämään diagrammeja (esim. pylväs-, viiva- ja ympyrädiagrammi) sekä tulkitsemaan taulukoita ja kaavioita

- Oppilas tutustuu Paikkatiedon käsitteeseen ja harjoittelee paikkatiedon käyttöä erilaisilla sähköisillä alustoilla, esimerkiksi Paikkatietoikkuna ja Kansalaisen karttapaikka
- Oppilas tutustuu Maastokarttoihin ja niiden käyttöön maantieteellisen tulkinnan välineenä
- Oman lähialueen karttakuva täydentyy, oppilas osaa nimetä Suomen ja lähialueen nimistöä kartalta
- Oppilas tekee tutkimuksen lähialueesta ja osallistuu sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen.
- Oppilas retkeilee ja tutustuu omaan lähiympäristöönsä. Retken kohteena voi olla esimerkiksi liikenne, koulupihan viihtyvyys tai jääkauden jäljet.
- Oppilas harjoittelee ryhmässä toimimista erilaisten pari- ja ryhmätehtävien avulla, ryhmätyön teemana voi olla esimerkiksi ihmisen erilaiset elinympäristöt maapallolla

11.6.7 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7–9

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin, kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona maantiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt maantiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on maantiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan maantiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä

mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy maantiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella maantiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

11.6.8 Päättöarvioinnin kriteerit - Maantieto

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys							
T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1–S6	Oppilas oppii hahmottamaan maapallon karttakuvan ja sen peruspiirteet. Hän oppii keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.	Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas osaa kertoa maanosan ja valtion eron. Oppilas nimeää kartalta valtameret ja maanosat.	Oppilas osaa nimetä joitakin kaupunkeja ja keskeisimpiä kohteita Suomesta sekä valtioita Euroopasta ja muualta maailmasta sekä tietää nimeämiensä kohteiden ja valtioiden sijainnin.	Oppilas osaa maapallon karttakuvan peruspiirteet, kuten vuoristoja, niemimaita, salmia ja merialueita, sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.	Oppilas osaa käyttää karttakuvan peruspiirteitä tarkoituksenmukaisesti, kuten soveltaa kohteiden sijaintia ja nimistöä maantieteellisten ilmiöiden kuvailussa ja selittämisessä.
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla	S1–S4, S6	Oppilas oppii luonnonmaantieteellisten ilmiöiden vaikutuksia. Hän oppii tunnistamaan ja kuvailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla.	Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden tuntemus	Oppilas osaa antaa esimerkkejä maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä. Oppilas nimeää erilaisia luonnonmaisemia.	Oppilas osaa kertoa maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä esimerkkien avulla. Oppilas nimeää lämpövyöhykkeet. Oppilas nimeää ja antaa esimerkkejä joistakin ilmasto- ja kasvillisuusalueista. Oppilas tunnistaa ja kuvailee luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla.	Oppilas osaa selittää maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamia ilmiöitä esimerkkien avulla. Oppilas nimeää ja sijoittaa kartalle keskeisimmät maapallon ilmasto- ja kasvillisuusalueet ja kertoo joitakin niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas antaa esimerkkejä luonnonmaisemien syntyyn vaikuttaneista tekijöistä Suomessa ja maapallolla.	Oppilas ymmärtää Maan planetaarisuuden sekä osaa selittää maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamia ilmiöitä ja kertoa miten ne vaikuttavat ihmisen toimintaan. Oppilas osaa vertailla maapallon keskeisimpiä ilmasto- ja kasvillisuusalueita ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas selittää luonnonmaisemien syntyyn vaikuttaneita tekijöitä Suomessa ja maapallolla.
T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureja, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla	S1–S6	Oppilas oppii ihmismaantieteellisten ilmiöiden vaikutuksia. Hän oppii kulttuurien piirteiden ja kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja maapallon eri alueilla.	Ihmismaantieteellisten ilmiöiden tuntemus	Oppilas osaa nimetä joitakin ihmismaantieteellisiä ilmiötä, kuten väestö, elinkeinot, liikennemuodot ja matkailu Suomessa ja muualla maailmassa.	Oppilas osaa nimetä ja antaa esimerkkejä ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa. Oppilas nimeää joitakin tekijöitä, jotka vaikuttavat kulttuurien piirteisiin. Oppilas kuvailee erilaisia kulttuurimaisemia.	Oppilas osaa kertoa ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa. Oppilas kertoo, millaiset tekijät vaikuttavat kulttuurien piirteisiin eri alueilla. Oppilas vertailee kulttuurimaisemia eri alueilla.	Oppilas osaa selittää erilaisista ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa ja perustella syntyyn vaikuttaneita tekijöitä. Oppilas kuvailee kulttuurien piirteiden vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa. Oppilas selittää, mitkä tekijät vaikuttavat kulttuurimaisemien syntyyn Suomessa ja muualla maailmassa.
T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys	S1–S6	Oppilas oppii ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta. Oppilas ymmärtää luonnonvarojen kestävän käytön merkityksen.	Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa tunnistaa, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan, kuten elinkeinoihin. Oppilas nimeää erilaisia luonnonvaroja.	Oppilas osaa kuvailla, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan. Oppilas luokittelee luonnonvaroja niiden kestävyyden näkökulmasta.	Oppilas osaa kertoa, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas kertoo, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.	Oppilas osaa selittää, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan ja nimeää alueellisia esimerkkejä niistä. Oppilas perustelee, miten ihmisen toiminta aiheuttaa erilaisia ympäristöongelmia. Oppilas osaa selittää luonnonvarojen kestävän käytön ja ympäristöongelmien suhteita ja perustella luonnonvarjojen kestävän käytön merkityksen.
Maantieteelliset taidot							
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	S1–S6	Oppilas oppii maantieteellisiä ajattelutaitoja. Oppilas oppii esittämään maantieteellisiä kysymyksiä.	Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa kertoa keskeisten maantieteen peruskäsitteiden merkityksen. Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista.	Oppilas osaa määritellä maantieteellisiä peruskäsitteitä. Oppilas tunnistaa eri aluetasoja, kuten oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista. Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia maantieteellisiä kysymyksiä.	Oppilas osaa kuvailla ilmiöitä käyttäen maantieteen peruskäsitteitä. Oppilas kuvailee alueiden välisiä eroja joillakin aluetasoilla. Oppilas esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtii vastauksia niihin.	Oppilas osaa selittää ilmiöitä käyttämällä tarkoituksenmukaisesti maantieteellisiä käsitteitä. Oppilas vertailee maantieteellisiä ilmiöitä eri aluetasoilla ja selittää syitä alueiden välisiin eroihin. Oppilas esittää perusteltuja maantieteellisiä kysymyksiä ja vastauksia niihin.

T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	S1–S6	Oppilas oppii soveltamaan karttataitoja käytännössä. Oppilas oppii käyttämään kartan symboleja ja mittasuhteita sekä ottamaan suuntia ja mittaamaan etäisyyksiä.	Tilatajun kehittyminen	Oppilas osaa ilmansuunnat. Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin karttamerkkejä.	Oppilas osaa ilmaista kohteen sijainnin ilmansuuntien avulla. Oppilas tunnistaa ja nimeää karttamerkkejä. Oppilas mittaa janamittakaavan avulla etäisyyksiä.	Oppilas osaa suunnata maastokartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla. Oppilas mittaa suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla.	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti eri karttatyyppejä sekä ilma- ja satelliittikuvia.
T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S1–S6	Oppilas oppii geomediataitoja. Oppilas oppii lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	Geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa yksinkertaisia asioita kartoilta, diagrammeista ja kuvista.	Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja sekä karttapalveluja maantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja.	Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomediaa maantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä laatimistaan kartoista, diagrammeista, muusta geomedia-aineistosta sekä muista maantieteellisistä malleista.
T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1–S6	Oppilas oppii maantieteellisiä tutkimustaitoja.	Maantieteelliset tutkimustaidot	Oppilas osallistuu pienimuotoisen tutkimuksen toteutukseen ja osaa kertoa, mitä tutkimuksessa on tehty.	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa valita sopivan tavan tutkimustulosten esittämiseen.	Oppilas osaa toteuttaa maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustuloksia maantieteelle ominaisella tavalla.	Oppilas osaa toteuttaa rakenteeltaan selkeän maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa ja esittää tuloksiaan monipuolisesti geomedian avulla ja liittää tutkimustulokset osaksi maantieteellisiä ilmiöitä.
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa	S1–S6	Oppilas oppii havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia erityisesti ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä. Oppilas oppii seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa.	Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ohjatusti. Oppilas osaa tunnistaa ympäristön muutoksia.	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin itsenäisesti ohjeen mukaan. Oppilas osaa havainnoida ympäristön muutoksia, kuten ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä Suomessa ja muualla maailmassa, ja antaa esimerkkejä näistä. Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytkee havaintoja opettajan ohjaamana käsiteltävään ilmiöön. Oppilas osaa kertoa ympäristön muutoksista ja nimeää syitä keskeisimpiin ympäristön muutoksiin. Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia ja selittää joidenkin tapahtumien taustoja.	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytkee havaintoja käsiteltävään ilmiöön. Oppilas osaa selittää syitä ympäristön muutosten taustalla. Oppilas arvioi kriittisesti seuraamiensa maantieteellisten tapahtumien vaikutuksia omassa lähiympäristössä, Suomessa tai koko maailmassa.
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S1–S6	Oppilas oppii vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja ja reflektoimaan omaa toimintaansa ryhmän jäsenenä. Hän oppii argumentoimaan ja esittämään maantieteellistä tietoa selkeästi.	Ryhmässä työskentelyn, maantieteellisen tiedon esittämisen ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ohjatusti osana ryhmää. Oppilas erottaa toisistaan maantieteellisen tiedon ja mielipiteen.	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa omin sanoin. Oppilas kuuntelee toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.	Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa oppiaineelle ominaisella tavalla. Oppilas esittää perusteluja omille näkemyksilleen maantieteellisistä asioista.	Oppilas osaa toimia kannustavana ryhmän jäsenenä. Oppilas perustelee esittämäänsä maantieteellistä tietoa. Oppilas perustelee maantieteellisen tiedon pohjalta johdonmukaisesti omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.
T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	S1–S6	Oppilas oppii osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja eri aluetasoilla.	Osallistumis- ja vaikuttamistaitojen soveltaminen eri aluetasoilla.	Oppilas osallistuu ohjatusti lähiympäristön vaalimiseen, kuten viihtyisyyden tai turvallisuuden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen.	Oppilas osallistuu lähiympäristön vaalimiseen. Oppilas antaa esimerkkejä tavoista osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.	Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja osallistuu lähiympäristön vaalimiseen. Oppilas selittää, miten voi osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.	Oppilas osaa suunnitella keinoja lähiympäristön vaalimiseen ja toteuttaa niistä jonkin. Oppilas vertailee ja arvioi eri osallistumisen ja vaikuttamisen tapoja lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet							
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S1–S6	Oppilas oppii kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.		*Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S1–S6	Oppilas oppii arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa.		*Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			

11.7 Fysiikka

11.7.1 Oppiaineen tehtävä

Oulunkylän yhteiskoulussa fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Fysiikan opetus auttaa ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia keskustella fysiikan ja teknologian asioista ja ilmiöistä. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea fysiikkaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7–9 opiskelun pääpaino on kvalitatiivisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun ja matemaattisten taitojen kehittyessä laajennetaan työskentelyä joidenkin ilmiöiden osalta kvantitatiiviselle tasolle. Aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat oppilaiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita fysiikan opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä myös jatkoopintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa fysiikkaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

11.7.2 Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan fysiikan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta fysiikan ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

11.7.3 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Fysiikan tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia.

Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille.

Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

11.7.4 Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy kaikkiin muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa: Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa

ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Vuorovaikutus ja liike: Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

S6 Sähkö: Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

11.7.5 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 8

Oppimäärän erityinen tehtävä

Opiskelun pääpaino on luonnontieteellisessä tutkimuksessa ja siihen liittyvien tietojen ja taitojen opiskelussa. Tutkimuksia harjoitellaan ensin ohjatusti turvallisuus huomioiden. Myöhemmin harjoitellaan itsenäisempää tutkimusotetta ja kriittistä ajattelua.

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 Kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	L1	S1–S5
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	L1, L6	S1–S5
T3 Ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	L6, L7	S1–S5

T4 Ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta	L7, L3	S1–S5
Tutkimisen taidot		
T5 Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	L1, L7	S1–S5
T6 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	L2, L5	S1–S5
T7 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	L2, L5	S1–S5
T8 Ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	L2, L3, L5	S1–S5
T9 Opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	L5	S1–S5
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 Ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	L1	S1–S5
T11 Ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä	L1	S1–S5
T12 Ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla	L2, L4	S1–S5
T13 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa		S1–S5

T14 Ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä		S1–S5
T15 Ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	L6	S1–S5

11.7.6 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 9

Oppimäärän erityinen tehtävä

Opiskelun pääpaino on ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 Kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	L1	S1, S2, S3, S4, S6
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	L1, L6	S1, S2, S3, S4, S6
T3 Ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	L6, L7	S1, S2, S3, S4, S6
T4 Ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta	L7, L3	S1, S2, S3, S4, S6
Tutkimisen taidot		

T5 Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	L1, L7	S1, S2, S3, S4, S6
T6 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	L2, L5	S1, S2, S3, S4, S6
T7 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	L2, L5	S1, S2, S3, S4, S6
T8 Ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	L2, L3, L5	S1, S2, S3, S4, S6
T9 Opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	L5	S1, S2, S3, S4, S6
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 Ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	L1	S1, S2, S3, S4, S6
T11 Ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä	L1	S1, S2, S3, S4, S6
T12 Ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla	L2, L4	S1, S2, S3, S4, S6
T13 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa		S1, S2, S3, S4, S6
T14 Ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä		S1, S2, S3, S4, S6
T15 Ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	L6	S1, S2, S3, S4, S6

11.7.7 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7–9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkisesti työskentelyn, havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja lopulta avoimiin tutkimuksiin. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona fysiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt fysiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on fysiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan fysiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy fysiikan päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella fysiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikkei tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

11.7.8 Päättöarvioinnin kriteerit - fysiikka

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1–S6	Oppilas kokee fysiikan opiskelun mielekkääksi.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.*			
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1–S6	Oppilas arvioi omaa fysiikan osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelylleen ja työskentelee pitkäjänteisesti.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.*			
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1–S6	Oppilas ymmärtää fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässään, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.	Fysiikan merkityksen ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen fysiikkaan sekä fysiikan osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan fysiikan tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elinympäristössä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.
T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta	S1–S6	Oppilas ymmärtää fysiikan merkityksen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa ja arvioi omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta.	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoistaan, joilla on merkitystä energiavarojen kestävän käytön kannalta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa fysiikkaa tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikkaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.	Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten fysiikkaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.
Tutkimisen taidot							
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1–S6	Oppilas muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavista ilmiöstä.	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joihin liittyen voidaan kehittää tutkimuskysymyksiä.	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöstä. Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1–S6	Oppilas toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti.	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osallistuu kokeelliseentyöskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen ja pystyy kertomaan havainnoistaan.	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjatusti. Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.
T7 ohjata oppilaita käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1–S6	Oppilas käsittelee ja analysoi tutkimustensa tuloksia sekä arvioi tutkimusprosessia.	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin.	Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa, esittää tutkimusten tuloksia ohjeiden mukaisesti ja tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.	Oppilas käsittelee ja esittää tutkimusten tuloksia sekä tekee johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.	Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia fysiikalle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla tutkimuksissa saatuun aineistoon. Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1–S6	Oppilas ymmärtää teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä. Hän kehittää ja soveltaa yksinkertaisia teknologisia ratkaisuja yhteistyössä muiden kanssa.	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas tunnistaa teknologisten sovellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia esimerkkejä, joissa on sovellettu fysiikkaa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan soveltamisesta teknologiassa ja kuvailla näiden käyttöä. Oppilas osallistuu teknologisen ongelmanratkaisun ideointiin ja suunnitteluun.	Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavia teknologisia sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa yksinkertaisen fysiikkaa soveltavan teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.	Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavia teknologisia sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita ja perustella niiden merkitystä yhteiskunnalle. Oppilas toimii teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa sekä itsenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.

T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1–S6	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa sekä simulaatioita omassa oppimisessaan.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia omatoimisesti tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta. Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen							
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1–S6	Oppilas käyttää fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä hyödyntää ajattelussaan luonnontieteellisiä teorioita.	Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen joitakin fysiikan käsitteitä.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä täsmällisesti. Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet käsiterakenteeksi.
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä	S1–S6	Oppilas käyttää erilaisia malleja ilmiöiden tarkastelussa.	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ilmiöiden kuvaamisessa käytetyistä malleista.	Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen.	Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa selittää, miten malli on muodostettu mittaustuloksista. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.	Oppilas käyttää malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa muodostaa mittaustuloksista yksinkertaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla	S1–S6	Oppilas käyttää ja arvioi kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.	Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä fysiikalle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1, S4	Oppilas hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Luonnontieteellisen tiedon luonteen ja tiedon tuottamistavan hahmottaminen	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden fysiikan tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehittymisestä ja tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.	Oppilas osaa kuvailla fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Oppilas osaa selittää perustellen fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä	S5, S6	Oppilas saavuttaa riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä.	Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä	Oppilas tunnistaa joitakin vuorovaikutukseen ja liikkeeseen sekä sähköön liittyviä käsitteitä, ilmiöitä ja suureita tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää joitakin vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa ja soveltavissa tilanteissa.
T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1–S6	Oppilas soveltaa fysiikan tietojaan ja taitojaan eri tilanteissa.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy muiden tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.*			

11.8 Kemia

11.8.1 Oppiaineen tehtävä

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Kemian opetus auttaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Oppilaita ohjataan ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea kemiaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7–9 opiskelun pääpaino on makroskooppisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun kehittyessä yhteyttä submikroskooppisiin ja symbolisiin malleihin vahvistetaan. Oppilaiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita kemian opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä myös jatkoopintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa kemiaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

11.8.2 Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan kemian tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan kemikaali- ja jätelainsäädäntöä sekä työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Kemian ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti. Koulun tilojen lisäksi hyödynnetään koulun lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

11.8.3 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Kemian tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimisstrategioitaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia.

Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille.

Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

11.8.4 Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

S3 Kemia yhteiskunnassa: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen

käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

11.8.5 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 7

Oppimäärän erityinen tehtävä

Opiskelun pääpaino on luonnontieteellisessä tutkimuksessa ja siihen liittyvien tietojen ja taitojen opiskelussa. Tutkimuksia harjoitellaan ensin ohjatusti turvallisuus huomioiden.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 Kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1, S2, S5, S6	L1
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1, S2, S5, S6	L1, L6

T3 Ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1, S2, S5, S6	L6, L7
T4 Ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta	S1, S2, S5, S6	L3, L7
Tutkimisen taidot		
T5 Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1, S2, S5, S6	L1, L7
T6 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1, S2, S5, S6	L2, L5
T7 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1, S2, S5, S6	L2, L5
T8 Ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa.	S1–S6	L2, L3, L5
T9 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1, S2, S5, S6	L5
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 Ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1, S2, S5, S6	L1
T11 Ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S1, S2, S5, S6	L1

T12 Ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1, S2, S5, S6	L2, L4
T13 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1, S2, S5, S6	
T14 Ohjata oppilasta ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S1, S2, S5, S6	

11.8.6 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 8

Oppimäärän erityinen tehtävä

Opiskelun pääpaino on luonnontieteellisessä tutkimuksessa ja siihen liittyvien tietojen ja taitojen opiskelussa. Harjoitellaan itsenäisempää tutkimusotetta ja kriittistä ajattelua.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 Kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1, S5, S6	L1
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1, S5, S6	L1, L6
T3 Ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1, S3, S5, S6	L6, L7
T4 Ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta	S1, S5, S6	L3, L7
Tutkimisen taidot		

T5 Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1, S5, S6	L1, L7
T6 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1, S5, S6	L2, L5
T7 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1, S5, S6	L2, L5
T8 Ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1, S5, S6	L2, L3, L5
T9 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1, S5, S6	L5
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 Ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1, S5, S6	L1
T11 Ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S1, S5, S6	L1
T12 Ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1, S5, S6	L2, L4
T13 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1, S5, S6	
T14 Ohjata oppilasta ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S1, S5, S6	

T15 Ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1, S5, S6	L6

11.8.7 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 9

Oppimäärän erityinen tehtävä

Opiskelun pääpaino on ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 Kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1, S3, S4, S5, S6	L1
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1, S3, S4, S5, S6	L1, L6
T3 Ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1, S3, S4, S5, S6	L6, L7
T4 Ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta	S1, S3, S4, S5, S6	L3, L7
Tutkimisen taidot		
T5 Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1, S3, S4, S5, S6	L1, L7

T6 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T7 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T8 Ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T9 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1, S3, S4, S5, S6	L5
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 Ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1, S3, S4, S5, S6	L1
T11 Ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S1, S3, S4, S5, S6	L1
T12 Ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T13 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1, S3, S4, S5, S6	
T14 Ohjata oppilasta ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S1, S3, S4, S5, S6	
T15 Ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1, S3, S4, S5, S6	L6

11.8.8 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7–9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkisesti turvallisen työskentelyn periaatteista taitotehtäviin ja suljetuista tutkimustehtävistä aina avoimiin tutkimuksiin asti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kemian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kemian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kemian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kemian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kemian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kemian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella kemiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikkei tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

11.8.9 Päättöarvioinnin kriteerit - kemia

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1–S6	Oppilas kokee kemian opiskelun mielekkääksi.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.*			
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1–S6	Oppilas arvioi omaa kemian osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelee pitkäjänteisesti.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.*			
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1–S6	Oppilas ymmärtää kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.	Kemian merkityksen ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen kemiaan sekä kemian osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan kemian tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan kemian osaamista.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista kemian tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elinympäristössä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista kemian tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.
T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta	S1–S6	Oppilas ymmärtää kemian merkityksen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioi omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoistaan, joilla on merkitystä luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa kemiaa tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemiaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten kemiaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
Tutkimisen taidot							
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1–S6	Oppilas muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä.	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joita voidaan ottaa tutkimusten lähtökohdiksi.	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöstä. Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään johdonmukaisesti ja turvallisesti	S1–S6	Oppilas toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti.	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osallistuu kokeelliseen työskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen ja pystyy kertomaan havainnoistaan.	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjatusti. Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.
T7 ohjata oppilaita käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1–S6	Oppilas käsittelee ja analysoi tutkimustensa tuloksia sekä arvioi tutkimusprosessia.	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin.	Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa ja esittää tutkimusten tuloksia ohjeiden mukaisesti sekä tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.	Oppilas käsittelee ja esittää tutkimusten tuloksia sekä tekee johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.	Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia kemialle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla tutkimuksissa saatuun aineistoon. Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.
T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1–S6	Oppilas ymmärtää kemian soveltamista teknologiassa. Oppilas kehittää ja soveltaa yksinkertaisia teknologisia	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas tunnistaa teknologisten sovellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia esimerkkejä, joissa on sovellettu kemiaa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa ja kuvailla niiden käyttöä. Oppilas osallistuu kemiaa soveltavan ongelmanratkaisun ideointiin ja suunnitteluun.	Oppilas osaa kuvata kemiaa soveltavia teknologisia sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa yksinkertaisen kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.	Oppilas osaa kuvata kemiaa soveltavia teknologisia sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita sekä perustella niiden merkitystä yhteiskunnalle. Oppilas toimii kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa sekä

		ratkaisuja yhteistyössä muiden kanssa.					itsenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.
T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1–S6	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa sekä simulaatioita omassa oppimisessaan.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia omatoimisesti tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta. Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen							
T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1–S6	Oppilas käyttää kemian käsitteitä täsmällisesti ja hyödyntää ajattelussaan luonnontieteellisiä teorioita.	Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen joitakin kemian käsitteitä.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja käsitteet.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti. Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja käsitteet käsiterakenteeksi.
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S1–S6	Oppilas käyttää erilaisia malleja aineen rakenteen ja kemiallisten ilmiöiden tarkastelussa.	Mallien käyttäminen	Oppilas tunnistaa, että malleja käytetään aineen rakenteen kuvaamisessa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä, joissa aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä kuvataan malleilla.	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä erilaisilla malleilla. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.	Oppilas osaa kuvata ja selittää aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä käyttämällä erilaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1–S6	Oppilas käyttää ja arvioi kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.	Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti. Oppilas tunnistaa kemialle ominaisella tavalla perusteltuja näkemyksiä.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä kemialle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1, S4	Oppilas hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Luonnontieteellisen tiedon luonteen ja tiedon tuottamistavan hahmottaminen	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden kemian tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehittymisestä ja tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.	Oppilas osaa kuvailla kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Oppilas osaa selittää perustellen kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5, S6	Oppilas ymmärtää perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista.	Tiedollisten jatkoopintovalmiuksien saavuttaminen aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	Oppilas tunnistaa joitakin aineen ominaisuuksiin, rakenteeseen ja aineiden muutoksiin liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää joitakin aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa ja soveltavissa tilanteissa.
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1–S6	Oppilas soveltaa kemian tietojaan ja taitojaan eri tilanteissa.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy muiden tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.*			

11.9 Terveystieto

11.9.1 Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. Terveystiedon tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveyteen ja hyvinvointiin liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasoisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syy-seuraussuhteet. Terveyttä tarkastellaan ihmisen elämänkulun eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvin osin myös globaalisti. Oppilaan kehittyessä ja elinpiirin kasvaessa terveyteen liittyvien kysymysten tarkastelu laajentuu ja syventyy. Keskeistä on ohjata oppilasta ymmärtämään omaan terveyteen vaikuttavia tekijöitä ja kehittää valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä.

11.9.2 Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle. Oppilaita rohkaistaan esimerkiksi ilmiölähtöisen oppimisen avulla esittämään omia tietoja, kokemuksia ja kysymyksiä sekä etsimään vastauksia, jäsentelemään tietoa ja tekemään perusteltuja johtopäätöksiä. Aktiivinen toiminta, kokemuksellisuus, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Terveystiedon opiskelussa keskeistä on ilmiöiden tutkiminen ja terveystaitojen harjaannuttaminen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja monipuolisissa ympäristöissä. Oman elinympäristön aktiivinen havainnointi ja kehittäminen kouluyhteisössä edistää terveystaitoja ja turvallisuutta, ja samalla tukee yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko kouluyhteisössä. Oppimisympäristöjen ja työtapojen valinta sekä arviointi suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa.

11.9.3 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Terveystieto oppiaineen aihepiireistä monet koskettavat oppilaan kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevissa terveyteen ja sairauteen liittyvissä kysymyksissä.

Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon kanssa. Yhteistyöllä varmistetaan myös oppilaan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

11.9.4 Ilmiöpohjainen oppiminen

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, joka mahdollistaa ilmiöiden opiskelun yli oppiainerajojen kaikkien oppiaineiden kanssa. Ilmiöoppimisen työskentelyote on tutkiva ja siinä käytetään mahdollisuuksien mukaan eri alojen asiantuntijoita sekä tieteenalojen menetelmiä ja lähteitä. Oppilaat osallistuvat tarkasteltavien ilmiöiden valintaan, oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun, työtapojen valintaan sekä arviointiin. Ilmiöpohjaisessa opiskelussa tavoitteet ja sisällöt johdetaan laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden tavoitteista.

11.9.5 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 7: Minun terveyteni

Tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
T1 Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämänkulkua, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1): Tutustutaan terveystietoon oppiaineena ja siihen, miten ja miksi terveystietoa opiskellaan.	S1: Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys: Harjoitellaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Käsitellään ihmisen elämänkulkua, henkilökohtaista kasvua ja kehitystä.

	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2): Havainnoidaan omia ja omaan lähipiirin terveyteen vaikuttavia elintapoja. Harjoitellaan omien mielipiteiden esittämistä ja perustelua erilaisia näkökulmia ja kulttuureja kunnioittaen.	S2: Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy: Opitaan terveyteen vaikuttavia tekijöitä, kuten arkirytmi, uni, ravitsemus ja liikunta, hygienia ja päihteiden käyttö. Opetuksessa otetaan huomioon ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta. Sairauksien osalta keskitytään yleisimpiin tartuntatauteihin ja niiden ehkäisyyn sekä itsehoitoon ja tarpeellisen tuen ja avun hakemiseen.
T3 Tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon mielen viestien tunnistamista ja tunnistamaan ja säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä.	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3): Ohjataan oppilasta arvostamaan omaa hyvinvointiaan ja omaksumaan terveellisiä elintapoja.	S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri: Perehdytään paikalliseen terveydenhuoltojärjestelmään yleisimpien terveyspalveluiden osalta. Tarkastellaan erilaisia tietolähteitä ja terveysmarkkinointia kriittisesti erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta.
T4 Tavoitteena on ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa.	Monilukutaito (L4): Harjoitellaan tulkitsemaan erilaisissa esitysmuodoissa ilmenevää tietoa. Kehitetään kriittistä medialukutaitoa.	
T5 Tavoitteena on ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.	Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5): Ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja harjoitellaan esitysten ja tekstien tuottamista.	

T6 Tavoitteena on tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa.	Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6): Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Harjoitellaan ottamaan vastuuta prosessin loppuunsaattamisesta. Kehitetään työterveystaitoja, kuten ergonomiaa, melun ja tartuntatautien ehkäisyä.	
T7 Tavoitteena on ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja.	Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7): Harjoitellaan keinoja ja taitoja, joilla voi vaikuttaa omaan ja lähiympäristön hyvinvointiin.	
T8 Tavoitteena on ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä.		
T10 Tavoitteena on ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalveluiden asianmukaista käyttöä.		

T11 Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiirin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.		

11.9.6 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 8: Minä ja muut

Tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
T1 Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämänkulkua, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1): Vahvistetaan oppilaan kykyä asettaa tavoitteita sekä kantaa vastuuta omasta toiminnasta ja päätöksistään.	S1: Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys: Painotetaan identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentumista, seksuaalista kehittymistä, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitystä, mielen hyvinvointia, itsensä arvostamista sekä turvataitoja. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteessa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.
T2 Tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2): Kehitetään itsetuntemusta, tunnetaitoja ja omien voimavarojen tunnistamista ja vaalimista. Vahvistetaan ymmärrystä omasta vaikutuksesta muiden ihmisten ja yhteisöjen hyvinvointiin.	S2: Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy: Perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sairauksien osalta keskitytään tapaturmien hoitoon ja ennaltaehkäisyyn.

T3 Tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon mielen viestien tunnistamista ja tunnistamaan ja säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä.	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3): Harjoitellaan ymmärtämään ihmissuhteiden merkitys omalle hyvinvoinnille ja vaalimaan niitä omalla toiminnalla. Harjoitellaan turvallisuus- ja ensiaputaitoja.	S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri: Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys. Tarkastellaan kriittisesti seksuaalisuuden hyödyntämistä mediassa ja markkinoinnissa. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien (erityisesti seksuaalioikeuksien) kunnioittaminen.
T4 Tavoitteena on ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa.	Monilukutaito (L4): Harjoitellaan tulkitsemaan erilaisissa esitysmuodoissa ilmenevää tietoa. Kehitetään kriittistä medialukutaitoa.	
T5 Tavoitteena on ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.	Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5): Kehitetään kriittistä tiedon hankintaa ja esitysten sekä tekstien tuottamista.	
T6 Tavoitteena on tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa.	Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6): Harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Otetaan vastuu prosessiin loppuun saattamisesta.	

T7 Tavoitteena on ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja.	Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7): Kehitetään vastuunottamista itsestä ja muista ihmisistä. Harjoitellaan keinoja, joiden avulla voi vaikuttaa oman lähiympäristön turvallisuuteen.	
T8 Tavoitteena on ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä.		
T10 Tavoitteena on ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalveluiden asianmukaista käyttöä.		
T11 Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiirin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.		
T12 Tavoitteena on tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.		

11.9.7 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 9: Terveys Suomessa ja maailmalla

Tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
T1 Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämänkulkua, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1): Terveysosaamisen soveltaminen yhteiskunnan tasolla - terveyden ja sen vaalimisen merkityksen ymmärtäminen laaja-alaisesti.	S1: Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys: Harjoitellaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Perehdytään mielen hyvinvointia tukeviin tekijöihin ja ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.
T2 Tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2): Perehdytään suomalaisten yleisimpiin kansantauteihin, niiden ennaltaehkäisyyn ja hoitoon sekä yhteiskunnan tarjoamat terveyspalveluihin.	S2: Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy: Syvennetään tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveyden voimavaroista painotetaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Huomioidaan nuoren mielen herkkyys, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Lisäksi käsitellään tuen ja avun hakemista tarvittaessa. Käsitellään ajankohtaisia paikallisia, kansallisia ja globaaleja terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta. Sairauksien osalta käsitellään kansantauteja ja niiden ehkäisyä.

T3 Tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon mielen viestien tunnistamista ja tunnistamaan ja säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä.	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3): Vahvistetaan vastuunottamista omasta ja muiden terveydestä sekä kehitetään taitoa hyödyntää terveyspalveluita tarvittaessa.	S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri: Huomioidaan opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa ja läpi koko elämän. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa huomioidaan vastuullinen kuluttaminen ja kehitetään mainoskriittisyyttä. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut ja ympäristön terveysriskit.
T4 Tavoitteena on ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa.	Monilukutaito (L4): Oppilas seuraa ajankohtaisia asioita ja osaa tulkita taustalla vaikuttavia tekijöitä.	
T5 Tavoitteena on ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.	Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5): Oppilas tuottaa tieteellisen tekstin tai esityksen käyttäen hyväkseen monipuolisia ja luotettavia lähteitä.	
T6 Tavoitteena on tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa.	Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6): Oppilas työskentelee itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Oppilas ottaa vastuun prosessin loppuunsaattamisesta.	

T7 Tavoitteena on ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja.	Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7): Oppilas ymmärtää terveyteen liittyvää päätöksentekoa suomalaisessa yhteiskunnassa ja sen merkityksen kansalaisille. Harjoitellaan keinoja ja taitoja, joilla voidaan vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.	
T8 Tavoitteena on ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä.		
T9 Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille.		
T10 Tavoitteena on ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalveluiden asianmukaista käyttöä.		
T11 Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiirin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.		

T12 Tavoitteena on tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.		

11.9.8 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeätä huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevissa tavoitteissa kiinnitetään huomiota siihen, miten oppilas pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona terveystiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt terveystiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on terveystiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan terveystiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy terveystiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan ohjaamisella terveystiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

11.9.9 Päättöarvioinnin kriteerit - terveystieto

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys							
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämänkulkua, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti	S1–S3	Oppilas oppii tarkastelemaan terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämänkulkua, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti.	Terveyteen liittyvät käsitykset	Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveyden osa-alueen. Oppilas osaa nimetä yksittäisen elämänkulun vaiheen.	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla terveyden osa-alueita ja niiden välistä yhteyttä sekä antaa esimerkin, mitä terveyden edistämisellä tarkoitetaan. Oppilas osaa kuvata jotakin elämänkulun vaihetta sekä nimetä nuoruuden kasvun ja kehityksen piirteitä.	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä yhteyttä esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkkien avulla, mitä terveyden edistämisellä tarkoitetaan. Oppilas osaa kuvata elämänkulun vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä, ja kuvata esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja selittää niiden välisiä syy-seuraussuhteita sekä eritellä, mitä terveyden edistämisellä tarkoitetaan. Oppilas osaa eritellä elämänkulun eri vaiheet sekä arvioida terveyden merkitystä elämän voimavarana elämänkulun eri vaiheissa.
T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa	S1	Oppilas oppii hyödyntämään tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä erilaisia keinoja ristiriita- ja kriisitilanteiden käsittelyyn.	Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä perustunteita ja tietää, että ne vaikuttavat käyttäytymiseen. Oppilas osaa nimetä ristiriitatilanteita sekä stressin ja kriisien piirteitä.	Oppilas osaa nimetä perustunteet sekä antaa joitakin esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta. Oppilas osaa nimetä keinoja ristiriitatilanteiden selvittämiseen ja stressin ja kriisien käsittelyyn.	Oppilas osaa kuvata perustunteiden lisäksi muita tunteita sekä antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas osaa kuvata keinoja ja ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä stressin ja kriisien käsittelyyn.	Oppilas osaa luokitella erilaisia tunteita, analysoida niiden taustatekijöitä sekä esitellä keinoja käyttäytymisen ja vuorovaikutuksen säätelyyn. Oppilas osaa luokitella ristiriitatilanteiden syitä ja esitellä perusteltuja keinoja ja ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä stressin ja kriisien käsittelyyn.
T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä	S1	Oppilas oppii kehittämään itsetuntemustaan ja säätelemään käyttäytymistään ja oppimistaan.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa	S1, S3	Oppilas oppii pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä oppii luomaan vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa toimimiseen.	Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa nimetä yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa yksittäisen esimerkin sosiaalisten suhteiden yhteydestä mielen hyvinvointiin ja terveyteen. Oppilas osaa nimetä yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ohjatusti ratkaisuja.	Oppilas osaa kuvata yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa esimerkkejä sosiaalisten suhteiden merkityksestä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ratkaisuja.	Oppilas osaa analysoida esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja analysoida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa analysoida yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin vastuullisia ratkaisuja.	Oppilas osaa analysoida perustellen yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa arvioida yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida ja perustella niihin liittyviä ratkaisuja.
Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät ja sairauksien ehkäisy							
T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä sekä niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti	S1–S3	Oppilas oppii tarkastelemaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä vahvistavia ja vaarantavia tekijöitä ja mekanismeja sekä oppii käyttämään niihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.	Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen	Oppilas osaa nimetä terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä. Oppilas osaa käyttää ohjatusti joitakin terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä.	Oppilas osaa kuvata terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä näiden välisiä yhteyksiä pääpiirteissään. Oppilas osaa käyttää joitakin terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.	Oppilas osaa analysoida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvata näiden välisiä yhteyksiä. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä pääosin asianmukaisesti.	Oppilas osaa analysoida ja arvioida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä selittää näiden välisiä syy-seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.
T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	S2–S3	Oppilas oppii hakemaan ja käyttämään terveyteen ja sairauteen liittyvää tietoa sekä oppii toimimaan tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa.	Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen hallinta	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa ohjatusti. Oppilas osaa nimetä jonkin toimintatavan liittyen itsehoitoon, avun hakemiseen sekä terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin.	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa muutamista lähteistä sekä käyttää tietoa paikoitellen asianmukaisesti. Oppilas osaa nimetä toimintatapoja itsehoitoon, avun hakemiseen ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin liittyen.	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata asianmukaisia toimintatapoja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa monipuolisesti eri tietolähteistä, muodostaa hakusanoja ja rajata tiedonhakua sekä käyttää tietoa asianmukaisesti. Oppilas osaa arvioida erilaisia toimintatapoja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja	S1–S2	Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä sekä oppii pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	S1–S3	Oppilas oppii tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä sekä niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä oppii arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä.	Terveyteen ja sairauteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen	Oppilas osaa nimetä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkin elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista. Oppilas osaa nimetä jonkin terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän.	Oppilas osaa kuvata terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkkejä elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista. Oppilas osaa arvioida ohjatusti terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta muutamien tiedon luotettavuutta kuvaavien tekijöiden pohjalta.	Oppilas osaa analysoida terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja analysoida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.	Oppilas osaa arvioida terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja selittää perustellen terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa analysoida elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida perustellen elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta ja käytettävyyttä eri näkökulmista.
Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri							
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille	S3	Oppilas oppii tarkastelemaan ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille.	Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä yhteisöjen, kulttuurin tai tvt:n yhteyksiä terveyteen.	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä antaa esimerkkejä yhteisöjen, kulttuurin tai tvt:n yhteyksistä terveyteen.	Oppilas osaa analysoida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä selittää yhteisöjen, kulttuurin ja tvt:n yhteyksiä terveyteen.	Oppilas osaa arvioida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä arvioida yhteisöjen, kulttuurin ja tvt:n yhteyksiä terveyteen.
T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä	S1–S2	Oppilas oppii luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä oppii kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä.	Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn. Oppilas osaa nimetä oman koulun ja kunnan terveyspalveluja.	Oppilas osaa kuvata tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn. Oppilas osaa kuvata oman koulun ja kunnan terveyspalveluja.	Oppilas osaa soveltaa tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan suunnitelman. Oppilas osaa kuvata yhteiskunnan erilaisia terveyspalveluja ja antaa esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää eri tilanteissa.	Oppilas osaa soveltaa ja arvioida tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan perustellun suunnitelman. Oppilas osaa kuvata ja arvioida yhteiskunnan erilaisia terveyspalveluja ja miten niitä voi hyödyntää asianmukaisesti eri tilanteissa.
T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.	S1–S3	Oppilas oppii tarkastelemaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistaa niiden merkitystä itselle sekä oppii muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.	Terveyskäsitysten arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata esimerkin avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä. Oppilas osaa nimetä omaa oppimistaan tukevan tekijän.	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä tunnistaa niiden vaikutuksen omiin terveyskäsityksiin. Oppilas osaa nimetä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.	Oppilas osaa analysoida asianmukaisten esimerkkien avulla, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä kuvata, mikä on niiden merkitys omille terveyskäsityksille. Oppilas osaa kuvata omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.	Oppilas osaa arvioida, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä arvioida niiden merkitystä omille terveyskäsityksille. Oppilas osaa analysoida omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.
T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä	S3	Oppilas oppii arvioimaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä oppii tarkastelemaan yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.	Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien keinojen tunteminen	Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveysviestinnän vaikutuskeinon tai luotettavuuteen vaikuttavan tekijän. Oppilas osaa nimetä jonkin elämäntapojen seurauksen yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle tai turvallisuudelle. Oppilas osaa nimetä jonkin keinon, miten terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.	Oppilas osaa analysoida ohjatusti terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta. Oppilas osaa kuvata elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa kuvata keinoja, miten terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.	Oppilas osaa analysoida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta. Oppilas osaa analysoida elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa analysoida keinoja, joilla terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.	Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta. Oppilas osaa arvioida ja perustella elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa arvioida ja perustella keinoja, joilla lähiyhteisöjen ja ympäristön terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa.

11.10 Uskonto

11.10.1 Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaiden itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaille aineksia oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee jokaisen oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

11.10.2 Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä-monimuotoisuus	S1, S2	L1
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	L2
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2	L2, L3, L6
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1, S2, S3	L2, L4, L6
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1, S3	L1, L2, L4, L5, L7
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S3	L2, L7
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3	L5, L6
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3	L7
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S2, S3	L1, L2
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1, S2, S3	L6

11.10.3 Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

S2 Uskontojen maailma: Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

S3 Hyvä elämä: Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

11.10.4 Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Uskonnon opetuksessa käytetään oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen. Keskustelu on tärkeä

osa opetusta. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen.

11.10.5 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta, sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

11.10.6 Ilmiöpohjainen oppiminen

Uskonnon opiskelussa käsitellään uskontoilmiön moninaisuutta ja uskontojen sisäistä monimuotoisuutta. Keskeistä on uskonnon yhteys kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä etiikka ja oppilaiden elämänkysymykset. Uskonnon opiskelu ja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys edellyttävät näiden ilmiöiden ja niiden välisten suhteiden hahmottamista ikäkautta vastaavalla tavalla. Ilmiökokonaisuuksia suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa. Uskonnon opiskelu mahdollistaa laaja-alaisten tietojen ja taitojen oppimisen sekä uskontokohtaisten oppimäärien sisällä, eri uskonto-oppimäärien yhteistyönä että moniaineisena yhteistyönä.

Uskonnon opiskelussa korostuvat uskontojen moninaisuus, niiden sisäinen monimuotoisuus, yhteys kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä etiikka ja maailmankatsomukselliset kysymykset. Uskonnon opiskelu ja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys edellyttävät näiden ilmiöiden ja niiden välisten suhteiden hahmottamista.

Uskonnon opiskelu mahdollistaa laaja-alaisten tietojen ja taitojen oppimisen sekä uskontokohtaisten oppimäärien sisällä, eri uskonto-oppimäärien yhteistyönä että moniaineisena yhteistyönä. Monien uskonto-oppiaineeseen liittyvien ilmiöiden tutkiminen hyötyy yhteistyöstä muiden oppiaineiden ja ympäristön toimijoiden kanssa. Opetuksen suunnittelussa voidaan hyödyntää paikallisuutta, katsomusyhteisöjä ja oppimisen digitaalisia mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuuksia suunnitellaan ja muotoillaan yhdessä oppilaiden kanssa.

11.10.7 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 7–9

Uskonnon oppiaineessa arviointi on monipuolista. Arviointia toteutetaan havainnoimalla oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä sekä tarkastelemalla oppilaiden monimuotoisia tuotoksia. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen formatiivinen arviointi että tietojen ja taitojen summatiivinen arviointi. Formatiivisessa arvioinnissa oppilaat saavat tietoa oppimisen edistymisestä ja

suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaille annettava palaute on ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona uskonnon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt uskonnon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on uskonnon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Myös työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Alla kuvattuja uskonnon päättöarvioinnin kriteereitä käytetään kaikissa uskonnon oppimäärissä. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Päättöarvosanaa annettaessa oppilaan osaamisesta muodostetaan kokonaiskuva, joka pohjautuu kriteereiden arvosanakuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

11.10.8 Päättöarvioinnin kriteerit - uskonto

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2	Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.	Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.	Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2	Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonnottomuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.	Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1, S2, S3	Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.	Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1, S3	Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.	Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S3	Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.	Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3	Oppilas kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.	Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S2, S3	Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävää elämäntapaa.	Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1, S2, S3	Oppilas kehittää valmiuksiaan rakentavaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.		*Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.*			

11.10.9 Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Alla on esiteltyinä Oulunkylän yhteiskoulun vuosiluokkien 7-9 uskonnon eri oppimäärien kuvaukset. Kuvaukset löytyvät evankelisluterilaisesta, ortodoksisesta ja islamin uskonnosta.

1.1.106 Evankelisluterilainen uskonto

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma: Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n

Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

11.10.9.1.1 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 7

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
T1 Ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	L1 Ajattelun taidot: Oppilaita ohjataan tunnistamaan uskontoilmiöön liittyviä piirteitä ja ymmärtämään uskontoilmiön moninaisuutta. Oppilaita ohjataan havaitsemaan uskonnon vaikutuksia kulttuurissa ja kulttuurin vaikutuksia uskontoon sekä soveltamaan oppimaansa.	S2 Uskonnon eri ulottuvuuksia S2 Uskonnon vaikutuksia kulttuuriin S2 Ympäröivän kulttuurin vaikutuksia uskontoon
T3 Ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	L2 Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus: Oppilaita ohjataan tunnistamaan, miten uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa Suomessa ja maailmalla. Oppilaita tuetaan ymmärtämään katsomuksien moninaisuutta ja kehittämään taitoa käydä dialogia. L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen: tiedon hankintaa erilaisista lähteistä ja sen arvioimista sekä soveltamista	S2 Suurten maailmanuskontojen levinneisyys ja perusopetukset S2 Luonnonuskonnot, uskonnottomuus ja uskontokritiikki S1 Uskontotilanne Suomessa
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	L4 Monilukutaito: Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa. L3 Kulttuurinen osaaminen: Oppilaita ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan niitä myös ihmisoikeuksien toteutumisen valossa. L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen: tiedon hankintaa erilaisista lähteistä ja sen arvioimista sekä soveltamista	S2 Maailmanuskontojen symbolit ja vertauskuvat S2 Maailmanuskontojen riitit ja pyhät paikat S2 Ajankohtaisia esimerkkejä uskontojen vaikutuksesta yhteiskunnassa
T6 Ohjata oppilasta perehtymään uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	L1 Ajattelu: Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien eri uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. On tärkeää oppia kuuntelemaan muita,	S3 Maailmanuskontojen ja katsomusten eettisiä opetuksia

	näkemään asioita toisten silmin sekä kunnioittamaan muita ja eri tavalla ajattelevia.	
T8 Rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	L1 Ajattelu: Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien eri uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. On tärkeää oppia kuuntelemaan muita, näkemään asioita toisten silmin sekä kunnioittamaan muita ja eri tavalla ajattelevia. L3 Itsestä huolehtimisen ja arjen taidot: Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta.	Käydään läpi läpäisevästi eri aihepiirien opiskelun yhteydessä.

11.10.9.1.2 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 8

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
T1 Ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	L1 ajattelun taidot: Oppilaita ohjataan tunnistamaan kristinuskoon liittyviä piirteitä ja ymmärtämään kristinuskon moninaisuutta. Oppilaita ohjataan havaitsemaan kristinuskon vaikutuksia kulttuurissa ja kulttuurin vaikutuksia kristinuskoon sekä soveltamaan oppimaansa. L2 Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus: Oppilaita ohjataan tunnistamaan, miten kirkkokunnat ja kristilliset yhteisöt vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa Suomessa ja maailmalla. Oppilaita tuetaan ymmärtämään katsomuksien moninaisuutta ja kehittämään taitoa käydä dialogia.	S1 Kristinuskon synty, levinneisyys ja keskeiset opetukset S1 Kristinuskon moninaisuus: kirkkokuntia ja kristillisiä yhteisöjä eri puolilla maailmaa S1 Kristinusko Euroopassa ja kristinuskon kulttuurivaikutuksia S1 Kirkkokunnat Helsingissä ja Suomessa
T2 Ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	L2 Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus: Oppilaita ohjataan tunnistamaan, miten luterilaisuus vaikuttaa yhteiskunnassa ja arjessa Suomessa ja maailmalla.	S1 Luterilaisuuden levinneisyys, synty ja keskeiset opetukset S1 Luterilaisuuden merkitys Suomessa
T4 Ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa,	L4 Monilukutaito L2 Kulttuurinen osaaminen	S1 Kristinuskon symbolit ja vertauskuvat S1 Kristinuskon riitit ja pyhät paikat

maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	S2 Esimerkkejä kristinuskon vaikutuksesta politiikkaan, taiteeseen ja populaarikulttuuriin
T6 Ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin periaatteisiin T8 Rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	L1 Ajattelu: Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan ja oppilasta ohjataan pohtimaan oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. On tärkeää oppia kuuntelemaan muita, näkemään asioita toisten näkökulmasta. L2 Kulttuurinen osaaminen L3 Itsestä huolehtimisen ja arjen taidot: Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta.	S3 Kristinuskon eettisiin opetuksiin tutustuminen S3 Kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin tutustuminen
T1 Ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	L1 Ajattelun taidot: Oppilaan ohjataan havainnoinnin ja tarkastelun avulla tekemään johtopäätöksiä opetettavasta aiheesta. Oppilasta ohjataan havaitsemaan Raamatun vaikutuksia kulttuurissa. L2 Kulttuurinen osaaminen L4 Monilukutaito	S1 Raamatun kulttuurivaikutuksia
T2 Ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	L2 Kulttuurinen osaaminen: Oppilas syventää tietojaan kristinuskon juurista.	S1 Raamatun syntyhistoria ja keskeinen sisältö
T5 Ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	L1 Ajattelun taidot: Oppilasta tuetaan kehittämään argumentaatiotaitojaan. L4 Monilukutaito	S1 Raamatun tulkinta ja tieteellinen tutkiminen S2 Uskonnollisen ja tieteellisen lähestymistavan eroja

11.10.9.1.3 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 9

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan	L1 Ajattelun taidot: Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien eri katsomusten eettisiä periaatteita, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. On	S3 Etiikan peruskäsitteet S3 YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus

uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	tärkeää oppia kuuntelemaan muita, näkemään asioita toisten silmin sekä kunnioittamaan muita ja eri tavalla ajattelevia. L2 Kulttuurinen osaaminen: Oppilaita tuetaan ymmärtämään katsomuksien moninaisuutta ja niiden merkitystä ihmisten valintojen taustalla.	S3 Ihmisoikeuksien toteutumisen pohdinta S2 Uskontojen ja katsomusten eettisten opetusten tarkastelu
T6 Ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin periaatteisiin T8 Rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	L1 Ajattelu: Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan ja oppilasta ohjataan pohtimaan oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. On tärkeää oppia kuuntelemaan muita, näkemään asioita toisten näkökulmasta. L2 Kulttuurinen osaaminen L3 Itsestä huolehtimisen ja arjen taidot: Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta.	S3 Kristinuskon eettisiin opetuksiin tutustuminen S3 Kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin tutustuminen
T8 Rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin T9 Innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan T10 Rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	L1 Ajattelun taidot: Oppilasta ohjataan eettiseen tarkasteluun sekä kehittämään omia valmiuksia perustella valintoja eettisestä näkökulmasta. L3 Elämäntaidot ja arvo-osaaminen: Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan median sisältöjä analyyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys: Ohjataan oppilasta soveltamaan kulttuurista ja eettistä osaamistaan uusissa tilanteissa. L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	S3 Oppilaiden kokemuksista ja lähipiiristä nousevat tärkeät elämänkysymykset S3 Eettisiä valintoja ja vaikuttamista S3 Paikallinen ja globaali vastuu ihmisistä, eläimistä ja ympäristöstä

1.1.107 Ortodoksinen uskonto

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

Alla kuvattuina Oulunkylän yhteiskoulun vuosiluokkien 7-9 ortodoksisen uskonnon vuosiluokkaiset ja laaja-alaiset tavoitteet ja sisällöt.

Vuosiluokat 7–9 opetetaan siten että, yhtenä vuonna 7. luokan sisällöt, seuraavana 8. luokan sisällöt ja sitä seuraavana 9. luokan sisällöt.

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

S2 Uskontojen maailma: Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä

kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

11.10.9.1.4 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 7

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
T1 Ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	L1 Ajattelun taidot: Oppilaita ohjataan tunnistamaan uskontoilmiöön liittyviä piirteitä ja ymmärtämään uskontoilmiön moninaisuutta. Oppilaita ohjataan havaitsemaan uskonnon vaikutuksia kulttuurissa ja kulttuurin vaikutuksia uskontoon sekä soveltamaan oppimaansa.	S1 ja S2 Kristinuskon synty, lähetystyö ja leviämisen myötä kasvava vaikutus ympäröiviin yhteiskuntiin S1 Kristinusko Itä-Euroopassa ja kristinuskon kulttuurivaikutuksia
T2 Ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	L2 Kulttuurinen osaaminen: Oppilaita ohjataan tunnistamaan, miten uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa Suomessa ja maailmalla.	S2 Oppilas ymmärtää kristinuskon ja kirkon syntyhistoriaa sekä kehitystä ja pohtii tämän vaikutusta ortodoksisen kirkon ja opin kehitykseen. S1 Luostarilaitoksen merkitys kirkon histoirassa. S2 Kristinuskon ja erityisesti Ortodoksisen kirkon historia Suomen alueella S1 Uskontotilanne Suomessa
T3 Ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	L4 Monilukutaito: Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa. L3 Kulttuurinen osaaminen: Oppilaita ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan niitä myös ihmisoikeuksien toteutumisen valossa. L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen: tiedon hankintaa erilaisista lähteistä ja sen arvioimista sekä soveltamista	S2 Kristinuskon jakautumisen historia: orientaaliset kirkot, katolinen kirkko ja protestanttiset kirkot. S2 Ajankohtaisia esimerkkejä uskontojen vaikutuksesta yhteiskunnassa S2 Ortodoksisuuden ja islamin kohtaamiset historiassa S2 Oppilas syventää tietojaan juutalaisuudesta ja islamista sekä pohtii niiden yhtäläisyyksiä ja eroja kristinuskoon ja erityisesti ortodoksisuuteen
T8 Rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	L1 Ajattelu: Autetaan oppilasta havaitsemaan miten historia muodostuu ihmisten toimista. Vahvistetaan oppilaan luottamusta siihen, että hän on itse myös aktiivinen toimija ja elämänsä aikakauden historian muokkaaja L3 Itsestä huolehtimisen ja arjen taidot: Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta.	S3 Ortodoksisen ajattelun elämää muuttava voima. Kirkon vastuu nykyajassa ihmisoikeuksista ja ympäristöstä Pääosin käydään läpi läpäisevästi eri aihepiirien opiskelun yhteydessä.

11.10.9.1.5 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 8

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
T1 Ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	L1 Ajattelun taidot: Oppilaita ohjataan tunnistamaan uskonnollisuuteen ja uskonnottomuuteen liittyviä piirteitä ja ymmärtämään uskontoilimiön moninaisuutta. Oppilaita ohjataan soveltamaan oppimaansa. L1 Ajattelun taidot: Oppilaan ohjataan havainnoinnin ja tarkastelun avulla tekemään johtopäätöksiä opetettavasta aiheesta. Oppilasta ohjataan havaitsemaan Raamatun vaikutuksia kulttuurissa. L2 Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus: Oppilaita ohjataan havaitsemaan katsomusten vaikutuksia kulttuurissa ja kulttuurin vaikutuksia katsomuksiin. Oppilaita tuetaan ymmärtämään katsomuksien moninaisuutta ja kehittämään taitoa käydä dialogia.	S2 Oppilas pohtii uskontojen, katsomusten ja kulttuurin vuorovaikutusta Euroopassa ja muualla maailmassa. S2 Maailmanuskontojen maailmankuva, tapakulttuuri ja erityispiirteet S1 Raamatun synty, rakenne ja kulttuurivaikutuksia S2 Suomalainen muinaisusko ja uskontoteiteen perustermistöä
T2 Ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	L2 Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus: Oppilaita ohjataan tunnistamaan eri uskontojen yhtäläisyyksiä ja kiinnostumaan ihmisiä yhdistävistä asioista L2 Kulttuurinen osaaminen: Oppilas syventää tietojaan kristinuskon juurista.	S1 Maailmanuskontojen opetusten yhtäläisyydet ja eroavaisuudet ortodoksisuuteen nähden. S1 Raamatun syntyhistoria ja keskeinen sisältö
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämä- taidot ja yrittäjyys: eri maailmanuskontojen tuntemuksen kautta lisääntyy taito toimia monikulttuurisissa työympäristöissä.	S2 Suomessa vaikuttavat uskonnot, uskontojen merkitys ihmisille sekä uskonnottomuus katsomuksellisena valintana. S2 Oppilaiden mielenkinnon mukaan myös muita maailmanuskontoja kuin Suomessa vaikuttavat.
T4 Ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	L4 Monilukutaito: Oppilas osaa nimetä ortodoksisen perinteen, kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin ja muiden maailmanuskontojen tapoja ja symboleja ja osaa alustavasti tulkita niitä. L2 Kulttuurinen osaaminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen: Harjoitellaan mediakriittisyyttä. Harjaannutaan tunnistamaan uskonnollisia aineksia median eri lähteistä	S2 Maailmanuskontojen symbolit ja vertauskuvat S2 Maailmanuskontojen riitit ja pyhät paikat S2 Esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta politiikkaan, taiteeseen ja populaarikulttuuriin

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	L1 Ajattelun taidot: ohjataan oppilasta kiinnittämään huomiota katsomusten maailmankuvan vaikutukseen yhteiskuntaan. L4 Monilukutaito: kiinnitetään huomiota uskontojen tapoihin esittää tietoa ja argumentation loogisuuteen sekä yleistettävyyteen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen: Harjoitellaan mediakriittisyyttä.	S1 Tieteen ja uskonnon välinene ero Raamatun ja muiden pyhien tekstien tulkinnassa S1 ja S2 Kristinuskon, islamin ja juutalaisuuden tapoja tulkita pyhiä tekstejä S2 Uskonnollisen ja tieteellisen lähestymistapojen eroja
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina T8 Rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	L1 Ajattelun taidot: vertaileva ajattelu ja toisen asemaan asettuminen kehittävät ihmistä L2 Kulttuurinen osaaminen: muiden uskontojen eettisen arvomaailman tuntemus syventää kulttuurista osaamista. Oppilas perehtyy Aasian uskontojen eettisiin periaatteisiin ja pohtii niiden suhdetta ihmisoikeuksiin ja kristilliseen etiikkaan. L3 Itsestä huolehtimisen ja arjen taidot: Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta.	S3 Maailmanuskontojen eettisiin ohjeisiin tutustuminen S3 Ihmisoikeudet uskonnottomuuden eettisenä ilmaisuna S3 juutalaisuuden ja islamin eettisiä periaatteita ja niiden suhde ihmisoikeuksiin ja kristilliseen etiikkaan
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	L1 Ajattelun taidot: Oppilas tutkii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja pohtii niiden vaikutusta hyvinvointiin. Oppilas pohtii opetuksen sisällöistä nousevien eettisten kysymysten yhteyttä hyvinvointiin ja kestävään elämäntapaan.	Käydään läpi läpäisevästi kaikkien soveltuvien teemojen yhteydessä vertaamalla oppilaan omiin ideaaleihin ja Kirkon ideaaleihin (S3)
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	L7: Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	S3 Esimerkkejä siitä, miten eri kulttuurien ja katsomusten välinen sopuisa yhteiselo on kantanut hedelmää

11.10.9.1.6 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
T2 Ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu: Oppilaita ohjataan tunnistamaan, miten uskonto vaikuttaa yhteiskunnan eri tasoilla ja arjessa L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen.	S1 Uskonnon ja kulttuurin välinen suhde maailmassa, Euroopassa, Suomessa ja Helsingissä ortodoksisuuden näkökulmasta

		S1 Ortodoksinen antropologia ja jumalkäsitys, kirkon oppi pelastuksesta, lankeemuksesta ja elämästä S1 Sakramentit, kirkkotaide ja ortodoksinen perhekäsitys
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	L1 Ajattelun taidot: Oppilas tunnistaa vakaumukseen vaikuttamaan pyrkivää argumentaatiota ja harjoittelee arvioimaan uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas kehittyy näkemystensä perustelijana.	Kulkee koko vuosiluokan mukana eri aihepiireissä
T6 Ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja (muiden uskontojen) katsomuseettisiin periaatteisiin. T7 Auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen: Havainnoinnista analyysiin L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu: Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista ja uskonnollista osaamista L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot: Arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään L4 Monilukutaito: Uskonnollisen kulttuurin vaikutus yhteiskuntaan ja päinvastoin.	S3 Ihmisoikeudet ja niiden tarkastelu sekä toteutuminen ortodoksisuudessa S1 Naisten asema ja tasa-arvo ortodoksisuudessa ja muissa uskonnoissa. S3 Ortodoksisen uskonnon etiikan lähteet; ihmiskuva, Raamattu ja kirkkoisien opetus S3 Elämän tarkoituksen pohtiminen vastuun ja kutsumuksen näköulmasta
T8 Rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen: Eettisen ajatteluntaitojen kehittyminen, muiden kuuntelemisen taito ja ratkaisutaidot L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot: Oppilaita ohjataan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta, elämäntaidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Osallisuus yhteiskunnan jäsenenä, vuorovaikutustaidot. L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen: Oppilas hankkii tietoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä ja pohtii ja arvioi omien arvojensa suhdetta niihin. Oppilas harjaantuu lähdekriittisyydessä	S3 Elämän arvo ja uskonnollisten arvojen suhde siihen S3 Ympäristöetiikka ajankohtaisten kysymysten kautta S3 Paikallinen ja globaali vastuu ihmisistä, eläimistä ja ympäristöstä S1 ja S3 Sakramenttien ja eettisen elämän yhteyden osoittaminen
T9 Innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen: Eettisen ajatteluntaitojen kehittyminen, muiden kuuntelemisen taito ja ratkaisutaidot	S3 Elämän arvo ja uskonnollisten arvojen suhde siihen

vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot: Oppilaita ohjataan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta, elämäntaidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Autetaan oppilasta näkemään itsensä tärkeänä osana yhteiskuntaa, jonka toimintaa arvot ja omatunto ohjaavat.	S3 YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeusjulistus
T10 Rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen: Eettisen ajatteluntaitojen kehittyminen, muiden kuuntelemisen taito ja ratkaisutaidot L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot: Oppilaita ohjataan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta, elämäntaidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Osallisuus yhteiskunnan jäsenenä, vuorovaikutustaidot ja ympäristökysymyksiä.	S3 Ympäristöetiikka ajankohtaisten kysymysten kautta

1.1.108 Islam

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

SI Suhde omaan uskontoon: Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

S2 Uskontojen maailma: Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen

lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.

11.10.9.1.7 Islamin uskonnon ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 7

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
T1 Ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus.	L1 Ymmärtää uskontoilmiön moninaisuutta, havaitsee uskonnon vaikutuksia kulttuurissa ja kulttuurin vaikutuksia uskontoon sekä osaa soveltaa oppimaansa uusissa tilanteissa.	S1 Islamin moninaisuus maailmalla ja Suomessa Kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutus vähemmistö- ja enemmistö-näkökulmasta
T3 Eri uskontoihin ja katsomuksiin ja uskonnottomuuteen perehtyminen eri puolilla maailmaa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu: Oppilaita ohjataan tunnistamaan, miten uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa niin Helsingissä kuin maailmalla. Oppilaiden taito käydä dialogia kehittyy L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen: Tiedon hankintaa erilaisista lähteistä ja niiden arvioimista ja soveltamista L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Uskontojen merkitys kestävässä kehityksessä	S2 Maailmanuskonnot, niiden perusopetukset ja levinneisyys S2 Uskontojen kulttuurivaikutuksia S2 Luonnonuskontoja, uskonnottomuus elämänkatsomuksena Uskonnot Suomessa ja Helsingissä
T4 Ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot: Oppilaita ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa yleisesti ja ihmisten arjessa sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä L4 Monilukutaito: Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa ja syvennetään	Ajankohtaisia esimerkkejä uskontojen vaikutuksesta paikallisesti ja maailmanlaajuisesti Suvaitsevaisuuden ja yhdenvertaisuuden merkitys yhteiskunnassa Symbolit ja vertauskuvallisuus

	symbolijärjestelmien avulla ilmaistuun ja ilmenevään tietoon L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen: Tiedon hankintaa erilaisista lähteistä ja niiden arvioimista ja soveltamista.	
T5 Ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen: Ymmärtää uskontoilmiön moninaisuutta, havaitsee uskonnon vaikutuksia kulttuurissa ja kulttuurin vaikutuksia uskontoon sekä osaa soveltaa oppimaansa uusissa tilanteissa.	S1 Islamin moninaisuus maailmalla ja Suomessa. Kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutus vähemmistö- ja enemmistönäkökulmasta.
T6 Ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin (ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon) ja muiden uskontojen katsomuseettisiin periaatteisiin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen: Pohditaan eettisen toiminnan periaatteita, hyvää elämää ja hyveitä sekä asioiden näkeminen toisten silmin sekä luovien ratkaisujen ja vaihtoehtojen löytäminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Oppilaat ymmärtävät omien valintojen ja tekojen merkityksen ja oppivat toimimaan vastuullisesti lähiyhteisössä ja globaalisti.	S3 Islamilaisen lain perusta, kultainen sääntö S3 Uskonnoton etiikka

11.10.9.1.8 Islamin uskonnon ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 8

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
T1 Ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen: Oppilas tunnistaa islamiin liittyviä piirteitä, ymmärtää islamin monimuotoisuutta ja havaitsee islamin vaikutuksia kulttuurissa ja päinvastoin sekä osaa soveltaa oppimaansa uusissa tilanteissa L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu: Esteettinen ajattelu	S1 Islamilainen tiede ja taide Abbasidi -dynastiasta nykypäivään S1 Islamin suuntaukset S1 Islamin historiaa ja sen vaikutus nykypäivään

	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Ymmärtää ympäristön vaikutuksen yhteisöön ja päinvastoin. Oppilaat ymmärtävät omien valintojen ja tekojen merkityksen ja oppivat toimimaan vastuullisesti lähiyhteisössä ja globaalisti.	
T2 Ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu: Ohjataan oppilaita tunnistamaan, miten islam vaikuttaa yhteiskunnassa maailmalla ja Suomessa	S1 Koraani: sen rakenne ja tulkintojen moninaisuus S1 Hadith-perimätiedon perusteet ja merkitys uskonnollisissa tulkinnoissa S1 Koraani jumalanpalveluselämässä
T4 Ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu: Globaali islam L4 Monilukutaito: Symbolien ja uskonnollisen kielen käyttö globaalisti	S2 Symbolit ja vertauskuvat S2 Riitit ja pyhät paikat S2 Esimerkkejä uskontojen vaikutuksesta politiikkaan, taiteeseen ja populaarikulttuuriin

11.10.9.1.9 Islamin uskonnon ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 9

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
T2 Ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu: Oppilaita ohjataan tunnistamaan, miten uskonto vaikuttaa yhteiskunnan eri tasoilla ja arjessa L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen.	Uskonnon ja kulttuurin välinen suhde maailmassa, Euroopassa, Suomessa ja Helsingissä islamin näkökulmasta S3 Ympäristöstä huolehtiminen
T6 Ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen: Havainnoinnista analyysiin	S3 Islamilainen etiikka

uskonnon ja (muiden uskontojen) katsomuseettisiin periaatteisiin. T7 Auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu: Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista ja uskonnollista osaamista L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot: Arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään L4 Monilukutaito: Uskonnollisen kulttuurin vaikutus yhteiskuntaan ja päinvastoin.	S3 Islamilainen laki ja lainoppi sekä lainopin tulkintoja S3 Ihmisoikeudet islamissa Naisten asema ja tasa-arvo Islamissa ja muissa uskonnoissa. Myytit ja oikeaoppinen naisen kunnioittava kohtelu.
T8 Rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen: Eettisen ajatteluntaitojen kehittyminen, muiden kuuntelemisen taito ja ratkaisutaidot L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot: Oppilaita ohjataan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta, elämäntaidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Osallisuus yhteiskunnan jäsenenä, vuorovaikutustaidot.	Elämän arvo ja uskonnollisten sääntöjen suhde siihen S3 Ympäristöetiikka ajankohtaisten kysymysten kautta S1 Koraanin opetuksia ja tulkintatapoja
T9 Innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen: Eettisen ajatteluntaitojen kehittyminen, muiden kuuntelemisen taito ja ratkaisutaidot L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot: Oppilaita ohjataan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta, elämäntaidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Osallisuus yhteiskunnan jäsenenä, vuorovaikutustaidot ja ympäristökysymyksiä	Elämän arvo ja uskonnollisten sääntöjen suhde siihen S3 YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeusjulistus S1 Koraanin opetuksia ja tulkintatapoja

T10 Rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen: Eettisen ajatteluntaitojen kehittyminen, muiden kuuntelemisen taito ja ratkaisutaidot L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot: Oppilaita ohjataan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta, elämäntaidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Osallisuus yhteiskunnan jäsenenä, vuorovaikutustaidot ja ympäristökysymyksiä.	Elämän arvo ja uskonnollisten sääntöjen suhde siihen S3 Ihmisoikeudet S3 Ympäristöetiikka ajankohtaisten kysymysten kautta S1 Koraanin opetuksia ja tulkintatapoja

11.11 Elämänkatsomustieto

11.11.1 Oppiaineen tehtävä

Elämänkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämänkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämänkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämänkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Vuosiluokilla 7-9 elämänkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteetin ja elämänkatsomuksen rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.

11.11.2 Elämänkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Sisältöjen valinnassa pyrkimys yleissivistävään tietoon yhdistetään oppilaiden kokemusmaailmaan ja identiteetin ja elämänkatsomuksen etsintään. Olennaista on löytää sisältöjä, joiden kanssa työskenteleminen antaa oppilaalle mahdollisuuden rakentaa tiedosta ja omakohtaisesta pohdinnasta katsomuksellista arvostelukykyä.

S1 Katsomus ja kulttuuri: Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käänteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

S2 Etiikan perusteita: Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus: Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan

kestävän tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestävän tulevaisuuden hyväksi.

11.11.3 Elämänkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimis- ja keskusteluympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Erityisesti kunkin uuden ryhmän aloittaessa ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentumista. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Oppilaat elävät globalisoituvassa mediamaailmassa, jota erilaiset digitaaliset sovellukset muokkaavat. Siksi elämänkatsomustiedon oppimisympäristössä on olennaista, että välitön henkilökohtainen yhteisöllinen kanssakäyminen voi yhdistyä erilaisten medioiden ja digitaalisen vuorovaikutuksen pedagogisesti monipuoliseen hyödyntämiseen.

11.11.4 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämänkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hahmottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

11.11.5 Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältö-alueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S1	L1, L2, L4

T2 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan	S1	L2, L7
T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa	S1	L1, L2, L5
T4 ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita	S1, S3	L1, L3
T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja	S1, S3	L2, L3, L6, L7
T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1, S2, S3	L1, L2, L4
T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	S1, S2, S3	L2, L3, L7
T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan	S2, S3	L5, L7
T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti	S1, S2, S3	L5, L6, L7
T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	S2, S3	L1, L7

11.11.6 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt vuosiluokilla 7

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
T1 Ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:** Oppilaita ohjataan tunnistamaan katsomuksiin liittyviä piirteitä ja ymmärtämään katsomusten moninaisuutta. Oppilaita ohjataan havaitsemaan katsomusten vaikutuksia kulttuurissa ja kulttuurin vaikutuksia katsomuksiin sekä soveltamaan oppimaansa. **L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:** Oppilaita ohjataan tunnistamaan, miten eri katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa Suomessa ja maailmalla.	**S1** Maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteet **S1** Elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. **S1** Teistiset ja ateistiset katsomuksiin nykymaailmassa, sekulaariin humanismi, kristinusko ja islam.

	L4 Monilukutaito: Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa.	**S1** Katsomusten historian käänteet ja katsomusten kohtaaminen **S1** Arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa
T2 Rakentaa oppilaan kulttuurista yleissivistystä ohjaamalla oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan	**L7** Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen: oppilasta ohjataan ymmärtämään kulttuurisen ja sosiaalisen kestävyyden merkitys	**S1** Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön **S1** Seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa.
T3 Ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa	**L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen: Oppilaita ohjataan tunnistamaan kristinuskoon, islamiin ja sekulaariin humanismiin liittyviä piirteitä ja ymmärtämään näiden katsomusten moninaisuutta. Oppilaita ohjataan havaitsemaan kristinuskon, islamin ja sekulaariin humanismin vaikutuksia kulttuurissa ja kulttuurin vaikutuksia eri katsomuksiin sekä soveltamaan oppimaansa. **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen: katsomuksiin liittyvää tiedon hankintaa erilaisista lähteistä ja sen arvioimista sekä soveltamista	**S1** Maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteet **S1** Elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. **S1** Teistiset ja ateistiset katsomuksiin nykymaailmassa, sekulaariin humanismi, kristinusko ja islam. **S1** Katsomusten historian käänteet ja katsomusten kohtaaminen
T4 Ohjata oppilasta tutkimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita	**L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen: kriittisen ajattelun taidot	**S1** Teistiset ja ateistiset katsomuksiin nykymaailmassa, sekulaariin humanismi, kristinusko ja islam. **S1** Katsomusten historian käänteet ja katsomusten kohtaaminen **S3** ihmisarvo, ihmisoikeudet ja ihmisten välinen yhdenvertaisuus, ihmisoikeusloukkaukset
T5 Ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja	**L3** Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot: oppilaita ohjataan huolehtimaan oman katsomusvapauden toteutumisesta	**S3** ihmisarvo, ihmisoikeudet ja ihmisten välinen yhdenvertaisuus **S1** Arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa
T6 Ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä-ja yhteisöllisiä perusteita	**L4** Monilukutaito: Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa.	**S2** Kulttuurinen moninaisuus rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä **S1** Maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteet
T7 Kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	**L3** Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot: Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta yhdenvertaisuuden näkökulmasta.	**S1** Arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa

	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen: ohjataan oppilasta vaikuttamaan yhdenvertaisuuden toteutumiseen	**S1** Seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. **S3** ihmisarvo, ihmisoikeudet ja ihmisten välinen yhdenvertaisuus
T8 Ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan	**L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen: eettisiin kysymyksiin liittyvää tiedon hankintaa erilaisista lähteistä ja sen arvioimista sekä soveltamista	**S2** Etiikan peruskysymykset **S2** Teon eettinen arviointi **S2** Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin
T10 Ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	**L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen: kehitetään ihmisoikeuksiin liittyviä ajattelun taitoja	**S1** Arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa

11.11.7 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 8

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
T1 Ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	**L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen: ohjataan oppilasta ajattelemaan arvoihin ja moraaliin liittyvillä katsomuskäsitteillä	**S1:** Arvot ja moraali maailmankatsomuksen osana
T2 Rakentaa oppilaan kulttuurista yleissivistystä ohjaamalla oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan	**L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu: ohjataan oppilasta ymmärtämään kulttuurien moninaisuuden eettisenä kysymyksenä	**S2** Kulttuurinen moninaisuus rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä
T6 Ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä-ja yhteisöllisiä perusteita	**L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen: Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan tarkastelemalla yhteiskuntaan liittyviä eettisiä kysymyksiä.	**S1** katsomusten kohtaaminen
T7 Kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	**L7** Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen: ohjataan oppilasta vaikuttamaan yhdenvertaisuuden toteutumiseen	**S1** yhdenvertaisuuden toteutuminen erilaisissa yhteiskunnissa
T8 Ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan	**L7** Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen: ohjataan oppilasta vaikuttamaan yhdenvertaisuuden toteutumiseen ja eettisten seurausten aikaansaamiseen.	**S2** Etiikan peruskysymykset ja pääsuunnat **S2** Hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus.

	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen: eettisiin kysymyksiin liittyvää tiedon hankintaa erilaisista lähteistä ja sen arvioimista sekä soveltamista **L3** Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot: Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan median sisältöjä analyyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina.	**S2** Teon eettinen arviointi (teon tahallisuus, tekijän tarkoitus ja teon seuraukset) **S2** Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin **S2** Sosiaalisessa mediassa ja tiedotusvälineissä esiintyvät ajankohtaiset kysymykset eettisestä näkökulmasta **S2** Kulttuurinen moninaisuus rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä
T9 Innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti	**L6** Työelämätaidot ja yrittäjyys: Ohjataan oppilasta soveltamaan kestävään kehitykseen liittyvää osaamistaan **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen: kestävän kehityksen ongelmiin liittyvä tiedonhaku	**S3** Vastuullinen toiminta kestävän tulevaisuuden hyväksi **S3** Luonnon ja yhteiskunnan kestävän tulevaisuuden mahdollisuudet sekä ympäristöetiikkaan liittyvät kysymykset kuten eläinten oikeudet
T10 Ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	**L7** Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen: ohjataan oppilasta vaikuttamaan ihmisoikeuksien toteutumiseen	**S3** ihmisarvo, ihmisoikeudet ja ihmisten välinen yhdenvertaisuus

11.11.8 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 9

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
T4 Ohjata oppilasta tutkimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita	**L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen: kehitetään taitoja tunnistaa uskontoihin ja muihin katsomuksiin liittyviä ihmisoikeusongelmia	**S1** Arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa **S3** ihmisarvo, ihmisoikeudet ja ihmisten välinen yhdenvertaisuus
T5 Ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja	**L3** Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot: oppilaita ohjataan huolehtimaan oman katsomusvapauden toteutumisesta	**S1** Katsomusten historian käänteet ja katsomusten kohtaaminen **S3** ihmisarvo, ihmisoikeudet ja ihmisten välinen yhdenvertaisuus

		S3 Ihmisoikeuksien kehitys ja ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti
T6 Ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä-ja yhteisöllisiä perusteita	L1 **Ajattelu ja oppimaan oppiminen:** Oppilaita ohjataan tunnistamaan luontokäsityksiin liittyviä piirteitä ja ymmärtämään luontokäsitysten moninaisuutta.	**S3** Erilaiset käsitykset ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistinen, utilistinen, mystinen ja luontokeskeinen.
T7 Kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	**L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:** Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta myös ihmisoikeuksien näkökulmasta	**S3** ihmisarvo, ihmisoikeudet ja ihmisten välinen yhdenvertaisuus
T8 Ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen**: opetellaan havaitsemaan arjessa ilmeneviä ihmisoikeusloukkauksia	**S3** ihmisarvo, ihmisoikeudet ja ihmisten välinen yhdenvertaisuus
T9 Innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti	**L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:** Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta **L7** Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen: pohditaan, miten omat valinnat vaikuttavat kestävään tulevaisuuteen	**S3** Erilaiset käsitykset ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistinen, utilistinen, mystinen ja luontokeskeinen. **S3** Luonnon ja yhteiskunnan kestävän tulevaisuuden mahdollisuudet sekä ympäristöetiikkaan liittyvät kysymykset kuten eläinten oikeudet **S3** Vastuullinen toiminta kestävän tulevaisuuden hyväksi
T10 Ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	**L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen: perehdytään ihmisoikeusperustaisen eettisen ajattelun taitoihin **L7** Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen: perehdytään ihmisoikeuksien ja kestävän kehityksen välisiin yhteyksiin **L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen: ihmisoikeuksiin liittyvää tiedon hankintaa erilaisista lähteistä ja sen arvioimista sekä soveltamista	**S1** Arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa **S3** ihmisarvo, ihmisoikeudet ja ihmisten välinen yhdenvertaisuus **S3** Ihmisoikeuksien kehitys ja ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti **S2** Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin **S2** Sosiaalisessa mediassa ja tiedotusvälineissä esiintyvät ajankohtaiset kysymykset eettisestä näkökulmasta

11.11.9 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 7–9

Elämänkatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona elämänkatsomustiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut elämänkatsomustiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt elämänkatsomustiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on elämänkatsomustiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy elämänkatsomustiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Elämänkatsomustiedon arvioinnissa painotetaan sitä, että oppiaineessa edistetään oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää ja korostetaan oppilaiden kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Elämänkatsomustiedossa tuetaan oppilaan itsenäisen ajattelun ja argumentaation kehitystä ja avointa pohdiskelemista. Kehitys on koko yläkoulun kestävä jatkumo, mikä otetaan huomioon päättöarviointia annettaessa.

11.11.10 Päättöarvioinnin kriteerit - elämänkatsomustieto

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S1	Oppilas oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä.	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas tunnistaa joitakin katsomuksellisia käsitteitä (kuten elämänkatsomus, uskonto, uskonnottomuus).	Oppilas osaa kuvata maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämänkatsomuksen käsitteet.	Oppilas ymmärtää maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämänkatsomuksen käsitteet, tunnistaa niiden välisiä suhteita ja osaa käyttää niitä.	Oppilas tunnistaa, ymmärtää ja osaa soveltaa katsomuksellisia käsitteitä omassa katsomuksellisessa ajattelussaan ja tuotoksissaan.
T2 rakentaa oppilaan kulttuurista yleissivistystä ohjaamalla oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan	S1	Oppilas rakentaa yleissivistystä erilaisista kulttuureista ja katsomuksista ja Unescon maailmanperintöohjelmasta.	Kulttuurien ja katsomusten tunteminen	Oppilas osaa nimetä vähintään yhden kulttuurin perustekijän (kuten pukeutuminen, kieli, ruoka, juhlat, elinkeino, toimeentulo, teknologia) ja yhden Unescon maailmanperintökohteen.	Oppilas osaa kuvata kahta eri kulttuuria tai katsomusta sekä tunnistaa näiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kertoa joistain Unescon maailmanperintöohjelman piirteistä ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.	Oppilas osaa hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Oppilas osaa kertoa Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.	Oppilas ymmärtää kulttuurista ja katsomuksellista moninaisuutta sekä osaa suhteuttaa omaa kulttuurista ja katsomuksellista asemaansa maailman kulttuureissa ja perinnössä. Oppilas osaa kuvailla Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohtia ja nimetä useimmat kotimaiset ja joitain ulkomaisia maailmanperintökohteita.
T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa	S1	Oppilas oppii tuntemaan erilaisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa.	Erilaisten katsomusten tunteminen ja vertailu	Oppilas osaa nimetä vähintään kaksi erilaista katsomusta (kuten kristinusko, marxismi ja veganismi).	Oppilas osaa nimetä seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin keskeisiä piirteitä. Oppilas tietää, että katsomuksellisia kysymyksiä voi lähestyä tieteellisesti.	Oppilas osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas osaa kertoa, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.	Oppilas ymmärtää keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas osaa selittää, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.
T4 ohjata oppilasta tutkimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita	S1, S3	Oppilas oppii tutkimaan ja pohtimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita.	Uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin tunteminen	Oppilas osaa ohjatusti hankkia informaatiota uskonnoista ja uskontokritiikistä.	Oppilas tunnistaa, mitä uskonnollinen ajattelu on, ja tietää, mitä uskontokritiikki tarkoittaa, sekä osaa osittain itsenäisesti hakea informaatiota asiasta.	Oppilas osaa selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä uskontokritiikin pääpiirteistä sekä hakea informaatiota asiasta.	Oppilas osaa eritellä uskonnollisen ajattelun luonnetta, ymmärtää uskontokritiikin pääpiirteitä sekä osaa itsenäisesti hakea tietoa asiasta.
T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja	S1, S3	Oppilas oppii ymmärtämään katsomusvapauden ihmisoikeutena sekä perehtyy katsomusvapauden turvaamisen kansallisiin ja kansainvälisiin keinoihin	Katsomusvapauden merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkin katsomusvapaudesta.	Oppilas tunnistaa katsomusvapauden ihmisoikeutena. Oppilas osaa nimetä vähintään yhden keinon, jolla katsomusvapautta turvataan.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena, joistakin katsomusvapauden turvaamisen keinoista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa.	Oppilas selittää katsomusvapauden ihmisoikeutena ja joitakin katsomusvapauden turvaamisen keinoista sekä osaa eritellä niiden puutteita erilaisissa tilanteissa.
T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1, S2, S3	Oppilas oppii hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu	Oppilas osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja ohjatusti nimetä jonkin siihen liittyvän perusteen (kuten se, ettei ihminen käytä lentokonetta eettisistä syistä).	Oppilas osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja osaa nimetä jonkin siihen liittyvän yksilöllisen ja yhteisöllisen perusteen.	Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.	Oppilas osaa eritellä ja arvioida erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita ja osaa verrata omia katsomuksellisia ratkaisujaan niihin.
T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	S1, S2, S3	Oppilas oppii hyväksymään ja ymmärtämään maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun.	Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkin maailman moninaisuudesta sekä kaikkien ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.	Oppilas osaa kuvata maailman monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.	Oppilas ymmärtää maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun merkityksen.	Oppilas ymmärtää ja osaa perustella maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun merkityksen.
T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan	S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittää eettistä ajatteluaan.	Eettisen ajattelun taidot	Oppilas tunnistaa joistain teoista eettisen ulottuvuuden, kuten onko teko oikein, väärin vai ei kumpaakaan.	Oppilas osaa tunnistaa eettisiä käsitteitä (kuten arvo, velvollisuus, oikeus, vapaus, vastuu, tasa-arvo ja reiluus). Oppilas osaa perustella eettisiä näkemyksiään.	Oppilas osaa käyttää eettistä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa sitä. Oppilas osaa perustella eettisiä näkemyksiään johdonmukaisesti.	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti eettisiä käsitteitä sekä tulkita ja soveltaa niitä perustellusti omassa ajattelussaan.
T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti	S1, S2, S3	Oppilas oppii pohtimaan ja ymmärtämään omien valintojen vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti.	Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen	Oppilas tunnistaa jonkin kestävän tulevaisuuden edellytyksen. Oppilas osaa kertoa, että omat teot voivat vaikuttaa tulevaisuuteen.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kestävän tulevaisuuden edellytyksistä. Oppilas ymmärtää, että omat teot voivat vaikuttaa tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti (kuten kierrätyksen, kulutusvalintojen sekä harrastuneisuuden kautta).	Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä ja tarkastella kestävän elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.	Oppilas osaa eritellä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä sekä kuvailla ja arvioida keinoja vaikuttaa tulevaisuuden ongelmiin paikallisesti ja globaalisti.

T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	S2, S3	Oppilas oppii tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkityksen ja perustan.	Ihmisoikeusetiikan tuntemus	Oppilas osaa kuvailla ihmisarvoon tai ihmisoikeuksiin liittyviä seikkoja.	Oppilas osaa nimetä joitakin ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä ja kertoa ihmisoikeuksien merkityksestä.	Oppilas osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa.	Oppilas osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa sekä perustella ihmisoikeuksien merkitystä.

11.12 Historia

11.12.1 Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi, vastuullisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi kansalaisiksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten historiallisten lähteiden kriittiseen käsittelyyn. Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina. Opetuksen yhtenä tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida lähteitä sekä tehdä perusteltuja tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä. Historian opiskelu harjoittaa myös taitoja ilmaista kirjallisesti laajempia kokonaisuuksia johdonmukaisesti ja selkeästi. Tavoitteena on herättää oppilaiden innostus pohtia historiallista kehitystä koskevia kysymyksiä sekä oppia keskustelemaan historiasta ja nykyajan ilmiöstä omia näkökantoja asiatiedoin perustellen.

Vuosiluokilla 7–9 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Opetuksessa käytetään vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.

11.12.2 Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Oppiaineen tavoitteiden kannalta on oleellista käyttää monipuolisia, toiminnallisia ja tutkimuksellisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkimista sekä avoimien oppimisympäristöjen käyttöä historiallisissa tutkimustehtävissä. Oppilaita kannustetaan omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen.

Ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on historian opetuksessa keskeisessä osassa. Tapahtumien historiallisia juuria tarkastelemalla liitetään opiskeltavat sisällöt yhteiskuntaopin keskeisiin käsitteisiin.

Oppilaita innostetaan yhdistämään koulussa opittuja tietoa koulun ulkopuolisen historiakulttuurin harrastukseen. Historiasta kertovien peleihin, elokuviin, kuvataiteeseen, sarjakuviin ja kirjallisuuteen perehtymällä voi syventää historiallisen ajattelun taitoja sekä kykyä arvioida kriittisesti erilaisia tulkintoja historiallisesta menneisyydestä

11.12.3 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä esimerkiksi draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Historian opiskeluun soveltuvia oppimisstrategioita ja erilaisia käsitteitä syvennetään. Havainnollistamisessa apuna voidaan käyttää esimerkiksi kuvia, videoita, karttoja ja kaavioita. Tarvittaessa historian tekstejä yksinkertaistetaan ja käsitteitä avataan oppilaiden yksilölliset tarpeet, kielellinen tausta ja oppimistyylit huomioiden. Oppilaan opiskelua voidaan tukea esimerkiksi S2-opetuksessa.

11.12.4 Ilmiöpohjainen oppiminen

Historia on oppiaine, jonka kautta on hyvä tutustua ympäröivän maailman ja yhteiskunnan ilmiöihin erinäkökulmista. Yhteistyötä eri oppiaineiden ja luokka-asteiden välillä on helppo toteuttaa. Oppilaat osallistuvat tarkasteltavien ilmiöiden ja työtapojen valintaan sekä arviointiin. Työskentelyote on tutkiva ja siinä käytetään historiatieteelle tyypillisiä menetelmiä. Historia tarjoaa myös hienon mahdollisuuden oppiainerajat ylittävään yhteistyöhön, joka syventää historian ymmärtämistä ja tulkintojen tekemistä.

11.12.5 Opetuksen tavoitteet

Opetuksen tavoitteet	Laaja–alainen osaaminen	Sisällöt
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 Vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena.	L1–L7	S1–S6
Tiedon hankkiminen menneisyydestä		
T2 Aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa erilaisista ikätasolle sopivista lähteistä sekä arvioimaan niiden luotettavuutta.	L1–L5	S1–S6

T3 Auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin.	L1, L2, L4	S1–S6
Historian ilmiöiden ymmärtäminen		
T4 Vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä.	L1, L2, L3	S1–S6
T5 Ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa.	L1–L4, L6, L7	S1–S6
T6 Auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille.	L1, L2, L4	S1–S6
T7 Ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta.	L1, L2, L4	S1–S6
Historiallisen tiedon käyttäminen		
T8 Kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen.	L1, L2, L4	S1–S6
T9 Ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä.	L1–L4, L7	S1–S6
T10 Ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta.	L1, L2, L4, L5	S1–S6
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	L1, L2, L4, L5	S1–S6
T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla	L1–L7	S1–S6

11.12.6 Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

- **S1** Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehittyminen: Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.
- **S2** Ihmiset muuttavat maailmaa: Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.
- **S3** Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla.

- S4 Suurten sotien aika: Perehdytään ensimmäiseen maailmansotaan ja sodasta selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta.

11.12.7 Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa itsenäisen Suomen alkutaipaleella.
- S4 Suurten sotien aika: Perehdytään toiseen maailmansotaa, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret: Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden esim. terrorismin syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

11.12.8 Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen: Oppilas oppii historian käsitteitä, erilaisten lähteiden ja näkökulmien tulkintaa sekä vertailua. Tavoitteena on ohjata oppilaita oivallusten tekemiseen, kriittiseen ajatteluun ja asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden huomaamiseen.

- Ajattelun taitoja kehitetään luomalla tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen.
- Historian opetuksessa syvennetään taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen.

L2: Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu: Historian opiskelu tukee oppilaiden oman kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestävää elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle.

- Oppilasta ohjataan tuntemaan ja arvostamaan omaa kulttuuriperintöään sekä pohtimaan omaa paikkaansa sukupolvien ketjussa. Helsingissä oppilaat kasvavat myös maailmaan, joka on kulttuurisesti, katsomuksellisesti ja kielellisesti moninainen. Tämä tarjoaa hyvän mahdollisuuden oppilaiden kulttuurisen vuorovaikutukseen ja ilmaisuun sekä keskinäisen ymmärryksen ja arvostuksen lisäämiseen.

L3: Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot: Oppilas oppii eläytymään ja ymmärtämään menneisyyden ihmisten toimintaa, ajattelua ja selviytymistä eri historiallisina aikoina. Oppilas ymmärtää olevansa osa tätä jatkumoa.

- Historian kautta oppilas pääsee pohtimaan menneisyyden ja nykyisyyden ihmisten valintojen merkityksen tulevaisuuden kannalta. Oppilas hankkii tietoa teknologian kehityksestä ja vaikutuksista eri elämänalueilla.

L4: Monilukutaito: Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoa (esim. sanalliset tekstit, kaaviot, tilastot ja kuvat). Oppilaiden taitoa hakea tietoa, lukea, arvioida, tulkita ja vertailla monenlaisia tekstejä syvennetään. Myös Helsingin kulttuurista moninaisuutta hyödynnetään tekstien ja kuvien valinnassa ja niiden tulkinnassa.

- Oppilaita kannustetaan hyödyntämään monipuolisesti erilaisia tiedon lähteitä (suulliset, audiovisuaaliset, painetut ja sähköiset lähteet). Oppilaita ohjataan myös erilaisten haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön.
- Oppilaita ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa koulutyössä ja vapaa-ajallaan. Erilaisten tekstien ja esitysten tuottaminen edistää monilukutaidon kehittymistä.

L5: Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen: Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Oppilas löytää itselleen sopivia oppimisstrategioita ja työtapoja.

- Oppilaita ohjataan tietotekniikan vastuulliseen ja turvalliseen hyödyntämiseen. He oppivat myös, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja vältytään tiedon häviämiseltä. Oppilaat tutustuvat myös tietosuoja- ja tekijänoikeuskysymyksiin.
- Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia.

L6: Työelämätaidot ja yrittäjyys: Historian opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää historiallista tietopohjaa. Oppilaita ohjataan tuntemaan lähialueen, Helsingin ja Suomen elinkeinoelämän historiaa ja erityspiirteitä.

- Historian työtapojen kautta oppilas harjoittelee myös työelämässä ja yrittämisessä tarvittavia taitoja, joita ovat esimerkiksi yhteistyö, vastuullinen ja pitkäjänteinen työskentely, tutkimuksellinen ote, syy-seuraus-suhteet ja työn tulosten arviointi. Samalla oppilaita kannustetaan oma-aloitteisuuteen ja yritteliäisyyteen.

L7: Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteiskunnallisia asioita ja vaikuttamista kohtaan.

Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskuntajärjestelmän merkityksen yksilön mahdollisten valintojen ja toiminnan kannalta. Oppilas oppii ymmärtämään myös ihmisten roolia historian ja ympäristön muokkaajana menneisyydestä nykypäivään.

Historia on oppiaine, jonka kautta on hyvä tutustua ympäröivän maailman ja yhteiskunnan ilmiöihin eri näkökulmista. Oppilaat osallistuvat tarkasteltavien ilmiöiden ja työtapojen valintaan sekä arviointiin. Työskentelyote on tutkiva ja siinä käytetään historiatieteelle tyypillisiä menetelmiä. Historia tarjoaa hienon mahdollisuuden oppiainerajat ylittävään yhteistyöhön, joka syventää historian ymmärtämistä ja tulkintojen tekemistä

11.12.9 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7–9

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja osaamisen osoittamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona historian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt historian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on historian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy historian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

11.12.10 Päättöarvioinnin kriteerit - historia

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1–S6	Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
Tiedon hankkiminen menneisyydestä							
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta	S1–S6	Oppilas oppii hankkimaan historiallista tietoa ja arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta sekä ymmärtämään, että historiallista tietoa voi tulkita eri tavoin.	Historiatiedon hankkiminen ja lähteiden tulkinnallisuuden ymmärtäminen	Oppilas löytää ohjatusti historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää informaatiota hänelle annetusta lähteestä. Oppilas tunnistaa opettajan ohjaamana, että samasta ilmiöstä tai lähteestä esiintyy erilaisia tulkintoja.	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä tunnistaa lähteiden luotettavuudessa ja esitetyissä tulkinnoissa eroja.	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä erottelee vähemmän ja enemmän luotettavia lähteitä ja tulkintoja toisistaan.	Oppilas käyttää erilaisia lähteitä ja erottaa tutkittavaan ilmiöön liittyvät lähteet muista lähteistä. Oppilas selittää, miten samoista lähteistä voi tehdä erilaisia tulkintoja, ja arvioi tulkintojen mahdollisia puutteita.
T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin	S1–S6						
Historian ilmiöiden ymmärtäminen							
T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S1–S6	Oppilas oppii ymmärtämään historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä.	Kronologian ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa historian keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja pystyy opettajan ohjaamana suhteuttamaan ne ajallisesti toisiinsa.	Oppilas muistaa menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja antaa joitain esimerkkejä tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisista piirteistä.	Oppilas käyttää menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja kuvaa tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisia piirteitä.	Oppilas jäsentää historiallisten tapahtumien, ilmiöiden ja ajanjaksojen aikajärjestyksen ja ajallisia yhteyksiä. Oppilas käyttää aikaan liittyviä käsitteitä ja erittelee historian keskeisiin ajanjaksoihin liittyviä tapahtumia, henkilöitä ja ilmiöitä.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	S1–S6	Oppilas oppii ymmärtämään ihmisen toimintaa ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa.	Historiallinen empatia	Oppilas tunnistaa, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.	Oppilas tunnistaa, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema vaikuttavat heidän tekojensa motiiveihin.	Oppilas tulkitsee ihmisten toiminnan tarkoitusperiä ja erittelee, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan, arvioi hänen toimintansa motiiveja sekä tarkastelee sitä, miten hänen sosiaalinen tai yhteiskunnallinen asemansa tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.
T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	S1–S6	Oppilas oppii arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille sekä analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta.	Syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa sekä muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa menneisyydestä asioita, jotka ovat muuttuneet tai pysyneet muuttumattomina. Oppilas nimeää muutokselle tai muuttumattomuudelle jonkin yksittäisen syyn.	Oppilas tunnistaa, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoitusperien analysointiin. Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille. Oppilas selittää yksilöllisesti ohjeistettuna, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin kuin nykyään.	Oppilas ymmärtää, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoitusperien analysointiin. Oppilas ymmärtää, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja seurauksia, ja antaa niistä esimerkkejä. Oppilas erittelee, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin tai samoin kuin nykyään.	Oppilas erottelee historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeistä ja analysoi historiallisten tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä). Oppilas arvioi, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään ja miten tapahtuman tai ilmiön seuraukset vaikuttivat eri lailla eri asemassa oleviin ihmisiin ja ihmisryhmiin.
T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta	S1–S6						
Historiallisen tiedon käyttäminen							
T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	S1–S6	Oppilas rohkaistuu tulkintojen tekemiseen.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä	S1–S6	Oppilas oppii selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä.	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten ihmisen toiminnan motiivi näkyy jossain historian tapahtumassa tai ilmiössä.	Oppilas kuvailee, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.	Oppilas esittää päätelmän, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.	Oppilas selittää ihmisen toiminnan motiiveja sekä sitä, miten ihmisten taustat ja historiallinen konteksti vaikuttavat niihin.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja	S1–S6	Oppilas oppii selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri	Historiallisten tulkintojen selittäminen ja niiden luotettavuuden arvioiminen	Oppilas antaa ohjatusti jonkin esimerkin siitä, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen.	Oppilas kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja antaa esimerkkejä tulkintoihin sisältyvästä puolueellisuudesta.	Oppilas kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja erittelee tulkintoihin sisältyvää puolueellisuutta.	Oppilas selittää, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja miten lähteiden tulkitsijan tausta voi vaikuttaa tulkinnan luotettavuuteen.

arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta		tilanteissa, ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta.					
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	S1–S6	Oppilas oppii käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan niiden pohjalta oman perustellun tulkintansa.	Historian tietolähteiden käyttäminen ja historiatiedon tuottaminen	Oppilas vastaa ohjatusti menneisyyttä koskeviin kysymyksiin hänelle annetun tietolähteen pohjalta. Oppilas muodostaa opettajan ohjaamana jostain lähteestä tulkinnan.	Oppilas esittää jonkin tulkinnan hyödyntäen käytössään olevia lähteitä.	Oppilas vastaa menneisyyttä koskeviin kysymyksiin tulkitsemalla erilaisista lähteistä saamaansa informaatiota. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.	Oppilas tulkitsee erilaisia historiallisen tiedon lähteitä. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja osoittaen tunnistavansa tulkintoihinsa liittyvän virhetulkinnan mahdollisuuden.
T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla	S1–S6	Oppilas oppii arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla.	Historiatietoisuuden hyödyntäminen	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.	Oppilas kuvailee, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.	Oppilas kuvailee, miten historiatiedolla voidaan perustella jokin tulevaisuuden valinta.	Oppilas esittää arvion siitä, miten tulkinnat menneisyydestä vaikuttavat ihmisten tulevaisuuden odotuksiin ja valintoihin.

11.13 Yhteiskuntaoppi

11.13.1 Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua yhteiskunnan aktiivisiksi ja omat vaikutusmahdollisuutensa ymmärtäviksi vastuullisiksi kansalaisiksi. Tavoitteena on, että oppilas kiinnostuu ajankohtaisista yhteiskunnallisista ilmiöistä ja niiden vaikutuksista omaan elämäänsä. Opetuksessa kiinnitetään huomiota yhteiskunnan ja yhteisöllisen elämän rakenteisiin sekä niihin liittyviin käsitteisiin. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta ja rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas kykenee etsimään, arvioimaan, vertailemaan ja soveltamaan erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä kriittisesti. Yhteiskunnallisten ja taloutta koskevien teemojen opetus laajenee henkilökohtaiselta ja paikalliselta tasolta kattamaan myös globaalit kysymykset.

Oppilaita kannustetaan osallistumaan ja toimimaan aktiivisesti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Päätöksenteon, vaikuttamisen ja yrittämisen taitoja harjoitetaan kouluyhteisön sisällä ja seuraamalla paikallisen ja valtakunnallisen tason ajankohtaisia tapahtumia ja hankkeita.

Opetuksen arvolähtökohtana on tasa-arvon, demokratian ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Oppilaita ohjataan näkemään erilaisten mielipiteiden ja arvojen vaikutkset valittuihin toimintatapoihin. Tavoitteena on, että oppilas ymmärtää päätösten merkityksen eri ihmisryhmien ja yhteisöjen kannalta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

11.13.2 Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksessa käytetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä, tiedon lähteitä ja esittämisen tapoja. Keskeistä on ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen eri tiedotusvälineissä ja niiden analysointi. Opetuksen tärkeä työtapa on keskustelu, jossa oppilaita ohjataan käyttämään aiheeseen liittyviä käsitteitä, kuuntelemaan ja esittämään mielipiteitä sekä perustelemaan niitä asiatiedoin. Kirjallisissa tehtävissä huomioitavia asioita ovat oppiaineen käsitteiden hallinta, ilmaisun selkeys ja johdonmukaisuus sekä käytettyjen tiedonlähteiden monipuolisuus ja luotettavuuden arviointi. Erilaisia kuvallisen esittämisen tapoja sovelletaan monipuolisesti oppimiskokonaisuuksissa poliittista pilakuvista peleihin ja elokuviin.

Tutkivan oppimisen menetelmiä sovelletaan yhteiskunnallisten kysymysten opiskeluun ja vahvistetaan samalla oppilaiden tulevaisuudessa tarvitsemia työelämätaitoja. Opetuksessa ohjataan oppilaita vuorovaikutukselliseen yhteistyöhön sekä tieto- ja viestintäteknologian mielekkääseen hyötykäyttöön sähköisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia hyödyntäen. Asiantuntijoiden vierailut koulussa sekä retket erilaisiin instituutioihin tai yrityksiin tarjoavat mahdollisuuden opetuksen elävöittämiseen.

Yhteiskuntaopissa tutustutaan ympäröivän yhteiskunnan ja maailman todellisiin ilmiöihin ja näin ollen yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa monialaisten oppimiskokonaisuuksien puitteissa on luonteva ja mielekäs osa opiskelua. Oppilaat osallistuvat tarkasteltavien ilmiöiden ja oppimiskokonaisuuksien valintaan, suunnitteluun ja arviointiin. Opettajat tekevät yhteistyötä monialaisten tutkivan oppimisen kokonaisuuksien kehittämiseksi.

11.13.3 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Yhteiskuntaopin opetuksessa keskeistä on vahvistaa oppilaiden kommunikoinnin taitoja, osallisuutta ja yhteistyötaitoja. Oppiaineessa tuetaan oppilaiden kasvamista aktiiviseksi kansalaisyhteiskunnan jäseneksi. Oppilasta ohjataan vastuulliseen oman talouden sekä talouden peruskäsitteiden hallintaan. Oppilaita ohjataan ymmärtämään erilaisia näkökulmia, ilmaisemaan ja perustelemaan mielipiteitään sekä hankkimaan, vertailemaan ja soveltamaan tietoa. Oppiaineen käsitteiden ymmärtämistä vahvistetaan ja ohjataan oppilaita tunnistamaan itselle soveltuvia oppimisstrategioita. Havainnollistamisen apuna käytetään tilastoja, graafisia tilastokaavioita, taulukoita ja kaavioita sekä ohjataan oppilaita tulkitsemaan niitä. Oppilaita ohjataan helpottamaan laajojen kokonaisuuksien hallintaa ja jäsentämistä erilaisia muistiinpanotapoja, kuten käsitekarttoja tai avainsanalistoja hyödyntäen. Vierasta kieltä äidinkielenään puhuvien valmiuksia ymmärtää opetusta vahvistetaan yhteisyössä S2-opetuksen kanssa tai tarjoamalla selkokielistä materiaalia saatavuuden mukaan. Oppilaita kannustetaan vahvistamaan kielellisiä valmiuksiaan ja seuraamaan yhteiskunnallisiin aiheisiin

liittyvää uutisointia. Oppilaiden ohjauksessa otetaan huomioon mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen.

11.13.4 Opetuksen tavoitteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 Ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana	S1-S4	L4, L7
T2 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1-S4	L1, L2, L4, L7
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys		
T3 Ohjata oppilasta hahmottamaan oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta	S2, S3	L2, L4, L7
T4 Ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä	S1-S4	L3, L4, L5
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen		
T5 Rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan	S1, S4	L1, L4, L7, L6
T6 Ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti.	S1, S2, S3	L2, L4

T7 Ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena	S1-S3	L1, L4, L7
T8 Ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti	S1, S4	L2, L4, L6, L7
T9 Ohjata oppilasta laajentamaan yhteiskunnallisia näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa	S1-S4	L1, L2, L7

11.13.5 Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältötavoitteet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta: Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

S2 Demokraattinen yhteiskunta: Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen: Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta: Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestävän kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

11.13.6 Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Oppilas syventyy yhteiskuntaoppiin oppiaineena ja sille ominaisiin opiskelustrategioihin.
- Oppilaan kriittinen ajattelu kehittyy.
- Oppilaan asioiden välisten yhteyksien havainnoimiskyky kehittyy.
- Oppilas syventää tiedonhankkimisen ja -käsittelyn taitoja erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Oppilas oppii keskustelemaan yhteiskunnallisista kysymyksistä ja perustelemaan näkemyksensä.
- Oppilas perehtyy erilaisiin kieli- ja kulttuuriryhmiin Suomessa.
- Oppilas oppii keskinäistä kunnioitusta ja arvostusta.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Oppilaita kannustetaan kantamaan vastuuta itsestä, muista ja ympäristöstään.
- Oppilaan kyky suunnitella omaa tulevaisuuttaan kehittyy.
- Oppilas oppii toimimaan eettisesti ja ekologisesti arjen valinnoissaan.
- Oppilas oppii suunnittelemaan omaa rahankäyttöään.

L4 Monilukutaito

- Oppilas harjaantuu erilaisten tekstien ja kuvien, tilastojen ja kaavioiden sekä mainosviestien tulkinnassa.
- Oppilas oppii arvioimaan kriittisesti eri toimijoiden tuottamaa tietoa ja soveltamaan sitä.
- Oppilaiden monilukutaito vahvistuu oman ja yhteisen tekemisen ja tuottamisen avulla.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- Oppilas tutustuu erilaisten taloudellisten laskureiden käyttöön.
- Oppilas harjoittelee monipuolista tiedonhankintaa ja lähdekritiikkiä.
- Oppilas tuottaa erilaisia tekstejä ja esityksiä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- Oppilas syventyy yrittäjyyteen, työelämään ja elinkeinoihin.
- Oppilas perehtyy yrittämiseen ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin.
- Oppilas tutustuu ja tekee yhteistyötä lähialueen yritysten ja muiden toimijoiden kanssa.

- Oppilas syventää taitoja, joita tarvitaan opiskeluprosessien suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- Oppilaasta kasvaa aktiivinen toimija, joka tuntee vaikutusmahdollisuutensa, osallistuu päätöksentekoon ja kehittää omaa lähiyhteisöään.
- Vaikuttamisessa oppilas huomioi eettiset ja ekologiset näkökulmat.
- Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskuntajärjestelmän merkityksen yksilön valintojen ja toiminnan kannalta.

11.13.7 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7–9

Oppimisen arviointi eli formatiivinen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista sekä kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta. Summatiivisessa arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset toiminnan ja osaamisen osoittamisen tavat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona yhteiskuntaopin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt yhteiskuntaopin tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on yhteiskuntaopin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy yhteiskuntaopin päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa oppilaan kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana	S1–S4	Oppilas oivaltaa yhteiskuntaa koskevan tiedon merkityksen yksilön ja yhteisön kannalta.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1–S4	Oppilas oppii arvioimaan omien ja yhteiskunnan muiden toimijoiden yhteiskunnallisten ja taloudellisten valintojen eettisiä merkityksiä ja seurauksia.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys							
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta	S2, S3	Oppilas oppii ymmärtämään ihmisoikeuksien merkityksen ja oikeusvaltion periaatteet sekä niiden kytkeytymisen suomalaiseen oikeusjärjestelmään.	Oikeusvaltion periaatteiden ja toiminnan sekä ihmisoikeuksien hahmottaminen	Oppilas tunnistaa esimerkeistä ihmisoikeuksia sekä oikeusvaltion keskeisiä toimijoita ja toimintaperiaatteita.	Oppilas kuvailee ihmisoikeuksia, oikeusvaltion toimijoita ja toimintaperiaatteita. Oppilas löytää ohjatusti tietoa laista ja oikeudesta.	Oppilas erittelee, miten ihmisoikeus- ja oikeusvaltioperiaatteet ilmenevät Suomessa ja maailmassa. Oppilas hankkii ja esittää tietoja laista ja oikeudesta asianmukaista tietolähdettä käyttäen.	Oppilas arvioi ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumista yhteiskunnassa. Oppilas käyttää lakia ja oikeutta koskevia tietolähteitä ongelmanratkaisua vaativissa tehtävissä.
T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä	S1–S3	Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskunnan toiminnan sekä yksityisen että julkisen taloudenpidon periaatteita. Hän oppii tarkastelemaan kriittisesti median yhteiskunnallista roolia.	Yhteiskuntaa, mediaa, taloutta ja taloudenpitoa koskevat tiedot ja taidot	Oppilas tunnistaa ohjatusti yhteiskuntaan ja talouteen liittyviä asioita. Oppilas löytää ohjatusti yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa hänelle annetusta lähteestä sekä antaa ohjatusti esimerkin median toiminnasta tiedon välittäjänä.	Oppilas kuvailee esimerkkien avulla yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä ja toimintaa. Oppilas löytää eri lähteistä tietoa yhteiskunnasta ja taloudesta ja havaitsee eroja tietolähteiden antamissa tiedoissa. Oppilas kuvailee median vaikutusta omassa elämässä ja yhteiskunnassa.	Oppilas hankkii tietoa yhteiskunnasta ja taloudesta eri lähteitä käyttäen sekä vertailee lähteiden tietoja keskenään. Oppilas erittelee median roolia yksilöiden elämässä ja sen toimintaa julkisen keskustelun osana.	Oppilas hankkii ja erittelee yhteiskuntaa ja taloutta käsittelevää tietoa eri näkökulmia huomioon ottavalla ja kriittisellä tavalla. Oppilas arvioi kriittisesti median toimintaa ja mediavaikuttamista yhteiskunnassa.
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen							
T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka hahmottaa yrittäjyyttä ja työelämää, tuntee niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan	S1–S4	Oppilas oppii toimimaan työelämää ja yrittäjyyttä tuntevana taloudellisena toimijana.	Yrittäjyys- ja työelämätaitojen käyttäminen ja soveltaminen	Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti palkkatyön ja yrittäjyyden eroja sekä palkkatyötä ja yrittäjyyttä edustavia ammatteja.	Oppilas kuvailee palkkatyön ja yrittäjyyden piirteitä. Oppilas kertoo, mitä mahdollisuuksia palkkatyö ja yrittäjän ammatti tarjoavat yksilölle.	Oppilas erittelee palkkatyön ja yrittäjyyden asemaa yhteiskunnassa. Oppilas vertailee palkkatyön ja yrittäjyyden tarjoamia mahdollisuuksia yksilölle.	Oppilas analysoi palkkatyön ja yrittäjyyden merkitystä yhteiskunnassa. Oppilas arvioi palkkatyön ja yrittäjyyden merkityksiä yksilölle.
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti	S1–S3	Oppilas oppii analysoimaan yhteiskunnan eri yhteisöjä ja väestöryhmiä.	Eri yhteisöjen ja väestöryhmien monipuolinen tarkastelu	Oppilas osoittaa tunnistavansa esimerkkien avulla suomalaisessa yhteiskunnassa olevia yhteisöjä tai vähemmistöryhmiä.	Oppilas kuvailee erilaisia yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä sekä niiden asemaa suomalaisessa yhteiskunnassa.	Oppilas erittelee erilaisten väestöryhmien asemaan vaikuttavia tekijöitä yhteiskunnassa.	Oppilas arvioi keinoja, joilla voidaan tukea väestöryhmien yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena	S1–S3	Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon demokraattisia toimintatapoja ja soveltamaan niitä lähiyhteisössään.	Yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteiden ja demokraattisten toimintatapojen tunteminen ja soveltaminen	Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti demokraattisen päätöksenteon tunnuspiirteitä. Oppilas osoittaa esimerkeistä, miten demokraattinen päätöksenteko ilmenee hänen lähiyhteisössään.	Oppilas kuvailee demokraattisen päätöksenteon tunnuspiirteitä paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla. Oppilas kuvailee, millä eri tavoin demokraattisia toimintatapoja voidaan toteuttaa hänen lähiyhteisössään.	Oppilas erittelee, miten eri päätöksentekotavat edistävät demokratiaa ja miten demokraattista päätöksentekoa tuetaan paikallisella, kansallisella, Euroopan unionin ja globaalilla tasolla. Oppilas soveltaa demokraattisia toimintatapoja omassa lähiyhteisössään.	Oppilas arvioi annetun aineiston pohjalta, miten demokratian päämäärät toteutuvat päätöksenteossa eri tasoilla. Oppilas soveltaa monipuolisesti demokraattisia toimintatapoja lähiyhteisössään ja laatii perusteltuja ehdotuksia niiden kehittämiseksi.
T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti	S1, S4	Oppilas oppii ymmärtämään ja soveltamaan kestävän talouden periaatteita yksilön ja kansantalouden näkökulmasta.	Vastuullisen taloudellisen toiminnan ymmärtäminen ja soveltaminen	Oppilas osoittaa ohjatusti tuntevansa joitakin taloudellisen toiminnan muotoja (kuten kuluttaminen, säästäminen). Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti yksilön keinoja vaikuttaa kestävään tulevaisuuteen.	Oppilas selittää taloudellisen toiminnan eri muotojen merkitystä yksilön taloudessa. Oppilas kuvailee, mitä vaatimuksia kestävä tulevaisuus asettaa koti- ja kansantaloudelle sekä yksilön taloudenpidolle.	Oppilas erittelee taloudellisen toiminnan eri muotojen merkitystä kansantaloudessa. Oppilas erittelee, mitä vaatimuksia kestävä tulevaisuus asettaa koti- ja kansantaloudelle sekä yksilön taloudenpidolle.	Oppilas perustelee kestävää tulevaisuutta edistäviä ratkaisuja ja arvioi niiden vaikutuksia koti- ja kansantalouksille. Oppilas arvioi annetun aineiston pohjalta yksilön taloudenpitoa koskevia suunnitelmia kestävän talouden näkökulmasta.

T9 ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa	S1–S4	Oppilas oppii omaksumaan ja hyödyntämään yhteiskunnallisessa toiminnassa oleellisia tietoja ja taitoja.	Yhteiskunnallinen ajattelu, osallistumis-, media- ja vaikuttamistaitojen soveltaminen	Oppilas antaa ohjatusti esimerkkejä keinoista osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnassa. Oppilas ottaa kantaa yhteiskunnalliseen aiheeseen.	Oppilas antaa esimerkkejä tavoista osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnallisesti. Oppilas perustelee mielipiteitä yhteiskunnallisista aiheista.	Oppilas osallistuu yhteiskunnallis-poliittisten kysymysten käsittelyyn ja vertailee erilaisia tapoja vaikuttaa. Oppilas perustelee monipuolisesti mielipiteitä yhteiskunnallisista aiheista.	Oppilas osallistuu rakentavasti yhteiskunnallis-poliittisten kysymysten käsittelyyn sekä esittää arvioita niistä kä ytävästä keskustelusta.

11.14 Musiikki

11.14.1 Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Vuosiluokkien 7-9 musiikin opetus luo mahdollisuuksia musiikillisen osaamisen ja maailmankuvan laajentamiseen. Samalla opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin merkityksiä ja jäsentämään musiikkiin liittyviä tunteita ja kokemuksia. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää oppilaiden kriittistä musiikkikulttuurien lukutaitoa ohjaamalla heitä analysoimaan ja arvioimaan, miten musiikilla viestitään ja vaikutetaan. Oppilaiden toimijuutta ja ajattelua vahvistetaan kertaamalla ja syventämällä aiemmin opittuja musiikillisia taitoja. Lisäksi oppilaat saavat tilaisuuksia oman oppimisensa suunnitteluun ja arviointiin. Heillä on mahdollisuus monipuoliseen luovaan musiikilliseen ilmaisuun ja musiikin tuottamiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa. Tätä tuetaan luomalla yhteyksiä muihin ilmaisumuotoihin. Käyttäessään tieto- ja viestintäteknologiaa oppilaat tutustuvat musiikin ja digitaalisen median tekijänoikeuksiin ja käyttömahdollisuuksiin sekä niihin liittyviin mahdollisiin eettisiin ongelmiin.

11.14.2 Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus		
T1 kannustaa oppilasta rakentavaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä	S1-S4	L2, L7
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen		
T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäseninä	S1-S4	L2
T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin	S1-S4	L2
T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun	S1-S4	L2
T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan	S1-S4	L2
T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn	S1-S4	L1, L2, L6
T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia	S1-S4	L1, L2, L5
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito		
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.	S1-S4	L2, L4
T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa	S1-S4	L4
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa		
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin	S1-S4	L3, L4
T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1-S4	L3
Oppimaan oppiminen musiikissa		
T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1-S4	L1

11.14.3 Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälistä työskentelyä ja teknologiaa hyödyntäen. Sisällöt valitaan siten, että oppilas tutustuu musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia ja oppilaiden kokemuksia.

S1 Miten musiikissa toimitaan: Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

S2 Mistä musiikki muodostuu: Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa: Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto: Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

11.14.4 Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita ja sitouttavat heidät kehittämään musiikillista osaamistaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Musiikkikäsitteitä opiskellaan musiikillisin työtavoin. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

11.14.5 Oulunkylän Yhteiskoulun oman alueen tarjoamat yhteistyötahot ja toimintaympäristön ominaispiirteet

Oulunkylän yhteiskoulussa musiikin alan ammatteihin voidaan tutustua myös tekemällä vierailuja esimerkiksi pääkaupunkiseudun konserttitaloihin ja teattereihin.

Oulunkylän yhteiskoulun aktiivista musiikkitoimintaa tehdään näkyväksi myös koulun ulkopuolelle tekemällä yhteistyötä Oulunkylän alueen toimijoiden, kuten seurakunnan ja paikallisyhdistysten, kanssa erilaisten esiintymisten ja yleisölle avoimien konserttien muodossa.

Opetuksessa hyödynnetään Helsingin ja lähialueiden runsasta elävän musiikin ja musiikin työpajojen tarjontaa ja ohjataan oppilaita niiden käyttöön myös perusopetuksen jälkeen. Mahdollisuuksien mukaan osallistutaan myös pääkaupunkiseudun orkesterien ja muiden kulttuurilaitosten järjestämiin yleisötyöprojekteihin.

11.14.6 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Työtapoja, opetusvälineitä ja soittimistoa sekä ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut tehdään oppilaita kuullen. Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, työskentelytaitoja ja oma-aloitteisuutta. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota musiikkikulttuurin ja musiikin opetuksen mahdollisten sukupuolittuneiden käytäntöjen muuttamiseen.

Oulunkylän Yhteiskoulussa opetuksessa hyödynnetään monipuolisia opetusmenetelmiä, joilla huomioidaan oppilaiden eri taitotasoja.

11.14.7 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7–9

Musiikin opetuksessa formatiivinen arviointi tarkoittaa kannustavaa ja rakentavaa palautetta opintojen aikana. Se tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen liittyviä kokonaisuuksia. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti sekä soveltamaan käytännössä oppimaansa musiikin tietoa ja taitoa. Musiikin summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että musiikillisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Musiikissa harjoittelu- ja työskentelytaitojen kehittäminen eli oppimaan oppiminen on yksi arvioitavista kriteereistä.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt musiikin tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on musiikin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan musiikin oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Musiikissa oppilaan oppimisen tavoitteet on johdettu musiikin opetuksen tavoitteista. Musiikin oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet koostuvat osallisuuden taidoista, musiikillisista taidoista ja tiedoista, luovasta tuottamisesta, kulttuurisen ymmärtämisen taidoista, monilukutaidosta, hyvinvoinnin ja ääniturvallisuuden taidoista sekä oppimaan oppimisen taidoista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

11.14.8 Päättöarvioinnin kriteerit - musiikki

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Osallisuus							
T1 kannustaa oppilasta rakentavaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä	S1–S4	Oppilas oppii toimimaan musiikillisten yhteisöjen jäsenenä.	Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas osallistuu musisoivan ryhmän toimintaan opettajan konkreettisen ohjeen mukaan.	Oppilas osaa toimia musisoivan ryhmän jäsenenä.	Oppilas toimii itsenäisesti musisoivan ryhmän ja musiikillisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudestaan.	Oppilas toimii rakentavasti musisoivan ryhmän ja musiikillisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudestaan sekä kannustaen ja auttaen toisia.
Musiikilliset taidot ja tiedot sekä luova tuottaminen							
T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä	S1–S4	Oppilas kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä.	Äänenkäyttö ja laulaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas käyttää ääntään osana musiikillista ilmaisua.	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun.	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä tehtävän ja tilanteen mukaisesti sekä ylläpitää ja kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan.
T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin	S1–S4	Oppilas kehittää edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan soittaen keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia.	Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu soittamiseen konkreettisen ohjauksen alaisena.	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon pyrkien sovittamaan osuutensa kokonaisuuteen.	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon sujuvasti.
T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun	S1–S4	Oppilas ilmaisee ja tutkii musiikkia musiikkiliikunnallisuuden keinoin.	Musiikkiliikunta	Oppilas osallistuu musiikkia ja liikettä yhdistävään toimintaan ryhmän jäsenenä.	Oppilas sovittaa liikkumistaan musiikkiin ja osallistuu ryhmän jäsenenä musiikkiliikunnalliseen ilmaisuun.	Oppilas sovittaa liikeilmaisuaan kuulemansa musiikkiin ja ilmaisee musiikkia liikkuen, myös rytmisesti perussykettä seuraten ja ilmaisten.	Oppilas käyttää koko kehon liikettä monipuolisesti ja luovasti musiikin oppimisessa sekä musiikillisessa ilmaisussa ja vuorovaikutuksessa.
T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan	S1–S4	Oppilas kuuntelee ja havainnoi ääniympäristöä ja musiikkia elämyksellisesti sekä kykenee osallistumaan aiheeseen liittyvään keskusteluun.	Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskusteleminen	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia.	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia esittäen kuulemastaan yksittäisiä huomioita.	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia keskustellen havainnoistaan sekä perustellen näkemyksiään.
T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata häntä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn	S1–S4	Oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin improvisoiden, sovittaen ja säveltäen sekä työskentelemällä taiteidenvälisesti.	Musiikin luova tuottaminen	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin.	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin tuottaen yksittäisiä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen moninaisia sekä kekseliäitä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.
T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia	S1–S4	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa musiikin tekemisessä sekä tallentamisessa osana monialaisia kokonaisuuksia.	Musiikkiteknologian käyttö	Oppilas kokeilee joitakin musiikkiteknologian työkaluja opettajan konkreettisten ohjeiden mukaan.	Oppilas kokeilee musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä itsenäisesti.	Oppilas käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.	Oppilas käyttää monipuolisesti musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito							
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa	S1–S4	Oppilas tarkastelee musiikkia taiteenlajina ja oppii ymmärtämään, miten musiikkia käytetään	Kulttuurinen osaaminen	Oppilas tunnistaa joitakin tapoja käyttää musiikkia viestimiseen ja vaikuttamiseen. Oppilas tunnistaa joitakin musiikkikulttuureja.	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin monista käyttötavoista ja kulttuurisista ilmenemismuodoista ja osaa kertoa havainnoistaan.	Oppilas jäsentää musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja kertoen havainnoistaan.	Oppilas analysoi ja arvioi musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja ja osaa keskustella niistä.

		viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.					
T9 rohkaista ja ohjata oppilasta käyttämään musiikin merkintätapoja, käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa.	S1–S4	Oppilas käyttää musiikin merkintätapoja, käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa.	Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö.	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin käsitteitä ja symboleja.	Oppilas käyttää yksittäisiä musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja ja joitakin musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.	Oppilas käyttää musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja sekä musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.	Oppilas käyttää ja soveltaa sujuvasti ja tarkoituksenmukaisesti musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja ja musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa							
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin	S1–S4	Oppilas tunnistaa musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia*			
T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1–S4	Oppilas huolehtii kuulostaan ja pitää huolta musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.	Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen	Oppilas noudattaa annettavia turvallisuusohjeita.	Oppilas ottaa huomioon ääniympäristön turvallisuuteen liittyvät tekijät sekä käyttää laitteita ja soittimia turvallisuusohjeiden mukaisesti.	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.	Oppilas huolehtii vastuullisesti musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudsta.
Oppimaan oppiminen musiikissa							
T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan taitojensa edistymistä suhteessa tavoitteisiin.	S1–S4	Oppilas oppii kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettaa tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen sekä arvioi taitojensa edistymistä suhteessa tavoitteisiin.	Oppimisen taidot	Oppilas kehittää osaamistaan opettajan tukemana jollakin musiikillisen osaamisen osa-alueella annetun tavoitteen suuntaisesti.	Oppilas asettaa itselleen ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita, toimii niiden suuntaisesti ja työskentelee niiden suuntaisesti	Oppilas asettaa ohjattuna itselleen musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita, harjoittelee niiden suuntaisesti sekä arvioi edistymistään suhteessa tavoitteisiinsa.	Oppilas asettaa musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita ja työskentelee niiden mukaisesti. Oppilas arvioi toimintaansa ja mukauttaa työskentelyään tavoitteidensa pohjalta.

11.15 Kuvataide

11.15.1 Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Vuosiluokilla 7-9 oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja sekä kannustetaan häntä toimimaan erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä. Oppilaita harjaannutetaan tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä sekä käyttämään niitä osallistumisen ja vaikuttamisen muotoina. Opetuksessa kehitetään yhdessä toimimisen taitoja sekä rakennetaan yhteyksiä ajankohtaisiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin toimintatapoihin ja ilmiöihin. Opetus harjaannuttaa hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti. Oppilaille tarjotaan riittäviä edellytyksiä perusopetuksen jälkeisille opinnoille sekä huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia yleisiä valmiuksia.

11.15.2 Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
Kuvallinen tuottaminen		
T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		
T7ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen		

T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa **taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin**	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

11.15.3 Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt. Sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia.

S1 Omat kuvakulttuurit: **Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.**

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista.

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsityksiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen

moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

11.15.4 Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 7-9 tuetaan tutkivaa ja ilmiökeskeistä työskentelyä taiteen traditioita ja aikalaistaiteen toimintatapoja hyödyntämällä. Opetuksessa luodaan mahdollisuuksia verkko- ja mediaympäristöjen monipuoliselle käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle.

11.15.5 Ohjaus, tuki ja eriyttäminen kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia. Vuosiluokilla 7-9 tavoitteena on vahvistaa oppilaan osaamista kuvataiteessa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta.

11.15.6 Kuvataiteen opinnot Oulunkylän yhteiskoulussa

Oulunkylän yhteiskoulussa kuvataidetta opiskellaan seitsemännellä luokalla kaikille yhteisenä kaksi vuosiviikkotuntia.
Kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla oppilaat voivat vahvistaa taitojaan valitsemalla taito-ja

taideaineiden valinnaisia opintokokonaisuuksia. Kahdeksannella luokalla tarjoamme keramiikka- ja muotoilu -kokonaisuutta sekä piirustus, maalaus ja taidegrafiikka -opintokokonaisuutta. Yhdeksännellä luokalla oppilaalla on mahdollisuus valita taito-ja taideaineiden valinnaisissa opinnoissa valokuvauksen opintokokonaisuus. Kaikki nämä opintokokonaisuudet ovat yhden vuosiviikkotunnin laajuisia. Nämä opinnot arvioidaan osana kaikille yhteisen kuvataiteen opintoja, samoin kriteerein.

Syventävät opinnot

Lisäksi Oulunkylän yhteiskoulussa on mahdollista syventää kuvataiteen osaamista kahdella vapaasti valittavalla 1vvt:n opintojaksolla: kahdeksannella luokalla oma kuvailmaisu- ja yhdeksännellä luokalla oma kuvataideprojekti -opintojaksoilla. Näissä opinnoissa tavoitteena kehittää omaa kuvailmaisua sekä teknisesti että sisällöllisesti, ja oppia näkemään se osana laajempaa kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin kenttää.

Oma kuvailmaisu- opintokokonaisuus kahdeksannella luokalla haastaa oppilaan kokeilemaan uusia tekemisen tapoja, osin taidehistoriaa mukaillen. Sisältöalueista painottuu **S3 taiteen maailmat**, tavoitteista erityisesti **kuvallinen tuottaminen T4, T5, T6**.

Yhdeksännellä luokalla oma kuvataideprojekti –opinnoissa opiskelijoita kannustetaan tutkimaan maailmaa kuvallisin keinoin yhdessä valitun teeman ympärillä. Jokainen oppilas toteuttaa omista lähtökohdistaan yhden isomman teoksen tai teossarjan. Sisällöistä painopiste on **visualisessa havaitsemisessa ja ajattelussa T1, T2, T3.**
Mikäli oppilas valitsee molemmat vapaavalintaiset kuvataiteen opintokokonaisuudet, saa hän niistä erillisen arvosanan päättötodistukseen. Oppilaalla on myös mahdollisuus valita vain toinen näistä 1vvt kokonaisuuksista, jolloin arviointi on sanallista hyväksytty-merkinnällä.

Oulunkylän yhteiskoulussa kuvataiteen oppimisympäristöt ja työtavat mahdollistavat monipuolisen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttämisen sekä niiden luovan soveltamisen. Koulun sisä- ja ulkotilojen lisäksi opetuksessa hyödynnetään luontoa ja rakennettua ympäristöä. Helsingin museot, galleriat ja kulttuurilaitokset ovat olennaisia kuvataiteen oppimisympäristöjä, jotka mahdollistavat elämyksellisen taidekokemuksen ja osaltaan myös aktiivisen yhteistyön visuaalisen alan asiantuntijoiden kanssa.

Vuosiluokka 7

1 vvt (1/2) Kuvataiteen kaikille yhteisten opintojen aluksi kertaamme ja harjoittelemme kuvailmaisua, esimerkiksi tilan kuvaamista ja mittasuhteita, sekä kuvan tekemisen välineiden ja tekniikoiden käyttöä ja väriopin perusteita. Käytämme erilaisia piirtimiä ja värejä ja kokeilemme grafiikan ja keramiikan tekoa.

Tavoitteet

• T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä

• T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään

• T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä

• T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan

• T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä

• T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

• T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin

• T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla

Sisällöt

S1 Omat kuvakulttuurit

• Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä.

• Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana.

• Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

• Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä.

• Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana.

• Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista.

S3 Taiteen maailmat

• Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsityksiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista.

• Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana.

• Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

Laaja-alainen osaaminen

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

• Oppilaiden looginen päättelykyky kehittyy, he osaavat tehdä tekemiensä havaintojen pohjalta päätelmiä, johtopäätöksiä ja suunnitella toimenpiteitä, jotka vievät oppimista eteenpäin.

• Oppilaat rakentavat tietoa oman päättelyn, uusien ideoiden sekä useamman eri lähteen perusteella. Oppilaita kannustetaan yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja mahdollistetaan uuden oivaltaminen.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

• Oppilaiden taiteen, kulttuurin ja mediaympäristön tuntemus syvenee. Oppilaat tuntevat paikallista kulttuuriperintöä ja siihen liittyviä arvoja, osaavat peilata sitä nykytrendeihin ja osallistuvat sen muovaamiseen ja eteenpäin välittämiseen. He oppivat tunnistamaan perinteisen taidemaailman instituutioiden ulkopuolelle jääviä ilmiöitä kuten katutaidetta.

• Oppilaat osaavat tunnistaa ja tulkita ympäristönsä kulttuurisia viestejä, sekä taiteen ja kulttuurin eri ilmenemismuotoja tiedostaen niiden merkityksen yksilön ja yhteisöjen hyvinvoinnille.

• Oppilaat tuntevat suuren osan tärkeimmistä helsinkiläisistä taide- ja kulttuurilaitoksista.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

• Oppilaat oppivat ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Heidät osallistetaan koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä yhteisten sääntöjen laadintaan. He kantavat vastuuta oppimisympäristön siisteydestä, työvälineistä, työturvallisuudesta ja ilmapiiristä.

• Tutustuessaan mediakulttuurin ja muotoilun sisältöihin oppilaat oppivat kriittistä suhtautumista kuluttamiseen. He saavat välineitä tarkastella omia kulutustottumuksiaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta ja suhtautua mainosviestintään analyyttisesti.

L4 Monilukutaito

• Oppilaat harjoittelevat analyyttistä, kriittistä, katsomuksellista, kulttuurista ja ympäristölukutaitoa. Oppilaat oppivat hyödyntämään monipuolisesti kaikkia aistialueita oppimisessa.

• Oppilaat harjoittelevat tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja eri kuvataiteen ilmaisulle ominaisilla tavoilla ja yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa. L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

• Oppilaat osaavat ilmaista itseään monipuolisesti eri teknologioita hyödyntäen. • Oppilaita ohjataan turvalliseen ja eettisesti kestävään tieto- ja viestintäteknologian käyttöön. He oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja vältytään tiedon häviämiseltä. He ymmärtävät, mitä käsitteet tietosuoja ja tekijänoikeus tarkoittavat, ja mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla. Oppilaat osaavat käyttää tekijänoikeussuojattuja materiaaleja oikein ja ymmärtävät omat oikeutensa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

• Oppilaita rohkaistaan avoimeen, joustavaan ja luovaan toimintaan uusia mahdollisuuksia tai muutostilanteita kohdatessa. He oppivat tunnistamaan omien vahvuuksiaan ja taipumuksiaan sekä kehittämään niitä.

• Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella monipuolisia työelämätaitoja kuten verkostoitumista ja projektityöskentelyä. He oppivat hallitsemaan työprosessia, johon kuuluu suunnittelu, kokeileminen, uudet ratkaisut, johtopäätökset ja arviointi.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

• Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.

Vuosiluokka 7, 1 vvt (2/2)

Seitsemännen luokan kuvataiteen kaikille yhteisten opintojen jälkimmäisellä puolikkaalla peilaamme opittua taidehistorian ilmiöihin ottaen käsittelyyn erityisesti suomalaisia merkkiteoksia. Syvennämme omaa ilmaisua ja painotamme vuoropuhelua ympäröivän maailman ja yhteiskunnan kanssa. Käsittelemme mm. arkkitehtuuria ja muotoilua, ympäristö-, nyky- tai katutaidetta sekä kuvaviestintää kuten mainontaa tai muuta käyttökuvaa. Työskentelyssä painottuu itsenäisen työskentelyn ohella ryhmässä työskentely sekä työskentelyprosessin hallinta. Tämän kokonaisuuden aikana tehdään myös museovierailu.

• T4, T5, T6

• T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä

• T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista

• T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan

• T10. T11

• S1, S2, S3

• L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7

Oulunkylän Yhteiskoulussa arviointi sekä yhteisissä että syventävissä opinnoissa perustuu kriteereihin seuraavasti:

9

Osaan käyttää kuvallisen tuottamisen menetelmiä tarkoituksenmukaisesti ja monipuolisesti. Osaan soveltaa tuntemaani visuaalista kulttuuria omissa töissäni ja perustella ratkaisujani. Työskentelyni on tavoitteellista ja tutkivaa sekä yksin että yhdessä. Työskentelen aktiivisesti, ja tuottamani kuvat ovat ajatuksia herättäviä.

Osaan tulkita kuvaa monipuolisesti. Osallistun keskusteluihin näkemykseni selkeästi perustellen ja suhtaudun muiden puheenvuoroihin rakentavasti. Osallistun visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun ja perustelen näkemyksiäni.

8

Osaan tuottaa kuvaa monin eri tavoin. Osallistun oma-aloitteisesti keskusteluihin ja perustelen ajatuksiani. Osaan ilmaista havaintojani ja ajatuksiani kuvallisesti. Osaan työskennellä tutkivasti yhdessä tai ryhmässä. Ilmaisen mielipiteitäni minulle merkityksellisistä asioista kuvallisesti. Osaan tulkita kuvia ja visuaalista kulttuuria eri tavoin.

7

Osaan käyttää joitakin kuvan tekemisen tapoja sekä ilmaista havaintojani ja ajatuksiani kuvallisesti. Tuon joitakin havaintojani ja ajatuksiani yhteiseen keskusteluun. Harjoittelen erilaisia tapoja tehdä kuvaa ja käytän niistä joitakin tavoitteellisesti. Harjoittelen tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskennellessäni. Osaan käyttää joitakin kuvallisen viestinnän keinoja, kun ilmaisen mielipiteitäni. Harjoittelen kuvan tulkitsemista. Tutustun ohjatusti visuaalista kulttuuria ja siitä käytävää keskustelua. Käytän havaintojani omissa töissäni.

5

Kokeilen jonkin materiaalin tai tekniikan käyttöä. Ilmaisen opettajalle jonkin havaintoni sanallisesti ja kuvallisesti.

Kokeilen kuvallisen viestinnän mahdollisuuksia.

Tulkitsen kuvaa avustetusti ja kokeilen ohjatusti jotakin tiettyä kuvailmaisun tapaa.

11.15.7 Ilmiöpohjainen oppiminen

Kuvataide sopii lähtökohtaisesti hyvin erilaisten ilmiöiden tarkasteluun sekä osaksi aineiden välisiä opintokokonaisuuksia.

11.15.8 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7–9

Oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Formatiivisella ja summatiivisella arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen ja osaamisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kuvataiteen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun

tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kuvataiteen oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteereissä alemman arvosanan kriteerissä kuvattu osaaminen kumuloituu ylemmän arvosanan kriteerissä edellytettyyn osaamisen tasoon. Oppilaan työskentelyä arvioidaan osana oppilaan osoittamaa osaamisen tasoa suhteessa kaikkiin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaamista kehitetään kaikissa opetuksen tavoitealueissa oppimäärän päättymiseen saakka.

Oulunkylän yhteiskoulussa päättöarvionti tehdään seitsemännen vuosiluokan päätteeksi niillä oppilailla, jotka eivät valitse kuvataiteen taito-ja taideaineiden valinnaisia opintojaksoja. Mikäli oppilas valitsee taito-ja taideaineiden valinnaisia opintoja kuvataiteessa kahdeksannella tai yhdeksännellä luokalla, tehdään päättöarviointi näiden opintojen päättyessä.

11.15.9 Päättöarvioinnin kriteerit - kuvataide

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu							
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämällä monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä	S1, S2, S3	Oppilas oppii havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria.	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas tekee havaintoja yksilöllisesti ohjeistettuna.	Oppilas käyttää joitakin kuvallisen tuottamisen menetelmiä tehdessään havaintoja.	Oppilas käyttää useita kuvallisen tuottamisen menetelmiä ja eri aisteja tehdessään havaintoja.	Oppilas käyttää kuvallisen tuottamisen menetelmiä tarkoituksenmukaisesti ja monipuolisesti tehdessään havaintoja.
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	S1, S2, S3	Oppilas oppii keskustelemaan havainnoista ja ajatuksista perustellen näkemyksiään.	Havaintojen ja ajatusten sanallinen pohdinta	Oppilas sanallistaa suullisesti tai kirjallisesti opettajalle jonkin havaintonsa.	Oppilas tuo joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan yhteiseen keskusteluun.	Oppilas osallistuu oma-aloitteisesti keskusteluihin ja perustelee ajatuksiaan.	Oppilas osallistuu keskusteluihin näkemyksiään selkeästi perustellen ja muiden puheenvuoroja rakentavasti tulkiten.
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	S1, S2, S3	Oppilas oppii ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan käyttämällä erilaisia kuvallisen ilmaisun tapoja.	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee konkreettisesti ohjattuna joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti.	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös jotakin muuta tiedon tuottamisen tapaa.	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös muita tiedon tuottamisen tapoja.	Oppilas syventää havaintojensa ja ajatustensa ilmaisemista kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan monipuolisesti muita tiedon tuottamisen tapoja.
Kuvallinen tuottaminen							
T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii syventämään kuvailmaisun taitojaan.	Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas kokeilee jonkin materiaalin tai tekniikan käyttöä.	Oppilas harjoittelee erilaisia kuvailmaisun keinoja ja käyttää niistä joitakin tavoitteellisesti.	Oppilas käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvailmaisun keinoja.	Oppilas soveltaa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti erilaisia kuvailmaisun keinoja.
T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttämään tutkivaa lähestymistapaa ja kehittämään ongelmanratkaisutaitojaan.	Tutkivan lähestymistavan ja ongelmanratkaisutaitojen käyttäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti tutkivaa lähestymistapaa työskentelyssään.	Oppilas harjoittelee tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskennellessään.	Oppilas käyttää tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskennellessään.	Oppilas käyttää tavoitteellisesti tutkivaa lähestymistapaa yksin ja yhteistoiminnallisesti työskennellessään.
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja.	Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas tunnistaa ja kokeilee kuvallisen viestinnän mahdollisuuksia.	Oppilas käyttää joitakin kuvallisen viestinnän keinoja ilmaistessaan mielipiteitään.	Oppilas ilmaisee mielipiteitään itselleen merkityksellisistä asioista kuvallisen viestinnän keinoin.	Oppilas osallistuu ja vaikuttaa ympäristöön soveltamalla kuvallisen viestinnän keinoja.
Visuaalisen kulttuurin tulkinta							
T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttämään erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä.	Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin kuvatulkinnan menetelmää.	Oppilas harjoittelee kuvatulkinnan menetelmiä ja käyttää niistä joitakin.	Oppilas käyttää erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä.	Oppilas soveltaa monipuolisesti erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä.
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	S1, S2, S3	Oppilas oppii tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin erilaisia merkityksiä	Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää jonkin visuaalisen kulttuurin merkityksen.	Oppilas tarkastelee joitakin visuaalisen kulttuurin merkityksiä sekä tutustuu niistä käytävään keskusteluun.	Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.	Oppilas perustelee näkemyksiään visuaalisen kulttuurin merkityksestä.
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii tuntemaan ja soveltamaan kulttuurisia kuvailmaisun tapoja.	Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemus ja soveltaminen	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin tiettyä kulttuurista kuvailmaisun tapaa.	Oppilas tutustuu ohjatusti kulttuurisiin kuvailmaisun tapoihin ja käyttää niitä kuvallisessa tuottamisessaan.	Oppilas kehittää kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemustaan soveltamalla niitä kuvallisessa tuottamisessaan.	Oppilas kehittää kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemustaan soveltamalla niitä kuvallisessa tuottamisessa ja perustelemalla ratkaisujaan.
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen							
T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii esittämään näkemyksiään visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.	Kannan ottaminen visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	Oppilas tunnistaa ja nimeää jonkin visuaalisessa kulttuurissa ilmenevän arvon.	Oppilas nimeää ja pohtii visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja.	Oppilas ottaa kantaa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun.	Oppilas osallistuu visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun ja perustelee näkemyksiään.

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	S1, S2, S3	Oppilas oppii tarkastelemaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävää kehitystä sekä vaikuttamaan kuvien avulla.	Omien arvojen kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon jonkin kulttuurisen moninaisuuden tai kestävän kehityksen näkökulman.	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon erilaisia kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen näkökulmia.	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävää kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.	Oppilas esittää näkemyksiään kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen kysymyksistä sekä vaikuttaa kuvien avulla.

11.16 Käsityö

11.16.1 Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaalisen maailman tuntemus luo perustaa kestävälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen ja eri ryhmien kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Vuosiluokilla 7-9 käsityön opetus vahvistaa ja syventää oppilaiden omasta elämysmaailmasta nousevaa innovointia ja ongelmanratkaisua sekä käsityön tekemiseen, ilmaisuun ja suunnitteluun liittyvien tietojen ja taitojen osaamista. Käsityön opiskelu pohjautuu rakennetun ympäristön ja monimateriaalisen maailman havainnointiin, tutkimiseen ja tiedon soveltamiseen. Tekemisen taitoja syvennettäessä tunnistetaan myös erilaisia teknologisia toimintaperiaatteita ja niihin liittyviä käytännön ongelmia. Käsityön kasvatustehtävänä on tukea oppilaiden hyvinvointia ja elämänhallintaa sekä työelämään ja ammattiin liittyviä valintoja.

11.16.2 Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	S2-S5	L2,L3
T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan	S1-S5	L1
T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita	S1-S5	L4, L6
T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan	S1-S5	L2, L4
T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	S6	L3, L6
T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintätekno-logian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa	S1-S5	L5
T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä	S7	L6
T8 ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa	S8	L1, L4, L7

11.16.3 Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisältöjen toteuttaminen antaa oppilaalle monipuolisen kokemuksen käsityön alueista ja mahdollisuuden useiden käsityötaitojen omaksumiseen. Sisältöalueista muodostetaan yhtenäisiä oppimistehtäviä, joissa useat sisällöt limittyvät yhtäaikaisesti toisiinsa.

S1 Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.

S7 Yrittäjämäinen oppiminen: Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen: Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävän kehityksen edistäjänä arjessa. Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä.

11.16.4 Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja

esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityössä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja eri tahojen kanssa oppiaineiden rajoja ylittäen. Käsityöhön tutustutaan museo- ja näyttely- ja yritysvierailuilla.

Oulunkylän yhteiskoulussa pyritään käsityössä tekemään omien projektien lisäksi oppiainerajat ylittäviä projekteja koko kouluympäristöä huomioiden. Oppimistehtävät liittyvät oppilaan elämänpiiriin, kouluun ja harrastuksiin. Oppilaat suunnittelevat omat projektinsa.

11.16.5 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen/tuen järjestämisessä on huomioida pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

Oulunkylän yhteiskoulussa kolmiportainen tuki toteutuu käsityössä pääasiassa opettajan antamana tukena, yhteisopettajuutena tai koulunkäynnin ohjaajan tukena. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

11.16.6 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt Oulunkylän Yhteiskoulussa: vuosiluokka 7

Oulunkylän yhteiskoulussa 7. luokalla opiskellaan 3 vuosiviikkotuntia (vvt) käsityötä. 7.luokan opinnoista 2 vvt koostuu kaikille yhteisistä opinnoista ja 1 vvt tunti on kiinnitettynä koulun taide- ja taitoaineiden valinnaisten aineiden kiintiöstä. Käsityössä 7.luokalla oppilaalla on mahdollisuus oppia lisää ja erilaisia käsityön työtapoja oman kiinnostuksen kohteiden mukaisesti.

Käsityön tehtävä erityisesti 7. luokalla oppilas osaa ja ymmärtää pitkäjänteisen käsityöprosessin vaiheita. Oppimistehtävissä oppilas osaa käyttää materiaaleja ja työvälineitä sekä niihin soveltuvia koneita ja laitteita turvallisesti.

Tavoite 1: Suunnittelu

Tavoitteeseen T1 (suunnittelu) kuuluvat alkuideoinnin lisäksi sekä visuaalinen ja tekninen suunnittelu. Nämä vahvistavat oppilaan käsitystä monivaiheisesta käsityöprosessista.

Oppiaineen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisältöalueet
T1 Ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi.	**Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)** Käsityön tunneilla vallitsevassa keskinäisen luottamuksen ja kunnioituksen ilmapiirissä oppilasta rohkaistaan luovaan toimintaan. Kulttuurien monimuotoisuutta käytetään rikastuttamaan opetusta kaikissa käsityöprosessin vaiheissa. Oman elinympäristön ja kulttuuriperinnön tunteminen ja arvostaminen ohjaa oppilasta osallistumaan toiminnallisesti esineellisen kulttuuriperinnön uudistamiseen.	**S2 Muotoilu** Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.
	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) **Oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa. Heitä opetetaan myös ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan ja valintojaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina.**	**S3 Kokeilu** Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

		S4 Dokumentointi ja arviointi Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.
		S5 Tekeminen Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.
T2 Ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Käsityössä oppilailla on aktiivinen rooli oppimisprosessin suunnittelussa. Häntä rohkaistaan asettamaan oppimiselleen tavoitteita, suunnittelemaan työnsä ja työskentelynsä etenemistä. Prosessin päätteeksi hän arvioi sekä lopputuloksen että työskentelynsä onnistumista. Opettajan tehtävänä on kannustaa oppilasta luottamaan itseensä, näkemyksiinsä sekä rohkaista oppilasta soveltamaan koulun	S1 Innovointi Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

	ulkopuolella oppimiaan käsityötaitoja koulutyössä. Oppilaan omat ideat, kuvittelukyky, uuden oivaltaminen, ennakkoluuloton luovien ratkaisujen löytäminen ja vaihtoehtojen näkeminen sekä yksin että yhdessä toisten oppilaiden kanssa, ovat käsityössä keskeisessä asemassa. Käsityötunneilla nämä itsenäiset ja yhteiset ongelmanratkaisutehtävät kehittävät oppilaan ajatteluntaitoja, syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua sekä lisäävät oppilaan kykyä argumentoida ja perustella näkemyksiään. Käsityö on luonteeltaan kokeilevaa ja toiminnallista, tätä ominaisuutta voidaan hyödyntää myös oppiainerajat ylittävässä työskentelyssä. Oppilasta autetaan ottamaan selvää käsityöalan jatko-opintomahdollisuuksista ja huomioimaan perustellusti omat taipumuksensa valintoja tehdessään.	S2 Muotoilu Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.
		S3 Kokeilu Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään mahdollisuuksien mukaan sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

		S4 Dokumentointi ja arviointi Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen osin tieto- ja viestintäteknologiaa.
		S5 Tekeminen Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Suunnittelun osa-alueet ovat innovointi, muotoilu ja kokeilu. Oppilas: • perehtyy materiaalien ominaisuuksiin ja tunnistaa yleisimmät käsityössä käytettävät materiaalit. • kokeilee ja valitsee tarkoituksenmukaiset materiaalit, työvälineet ja –menetelmät. • tekee suunnittelua yksin tai ryhmässä. • käyttää suunnittelussa mittakaavaa ja tarkoituksenmukaisia mittayksiköitä sekä suunnittelun peruskäsitteitä. • oppii muotoiluprosessin ja osaa ottaa siinä huomioon tuotteen tai teoksen toiminnallisuuden.

		• käyttää tietokoneavusteista suunnittelua tarpeen mukaan perinteisten suunnittelumenetelmien rinnalla. • ilmaisee ajatuksensa ja ideansa visuaalisesti sekä pohtii ratkaisuja opettajan tai ryhmän kanssa. • osaa tehdä tarvittavia muutoksia arvioidessaan suunnitteluprosessia. • tekee suunnitteluun ja dokumentointiin liittyviä tehtäviä.

Tavoite 2: Toteutus

Tavoitteeseen T2 (toteutus) kuuluvat työskentely, työn valmistaminen ja omien ideoiden testaaminen käytännössä. Nämä vahvistavat oppilaan käsitystä monivaiheisesta käsityöprosessista.

Oppiaineen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisältöalueet
T3 Opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita.	**Monilukutaito (L4)** Oppilasta ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoa yhteistyössä eri oppiaineiden kanssa. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.	**S1 Innovointi** **Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.**
		S2 Muotoilu Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

	Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden tietopohjaa ja kiinnostusta sekä myönteistä asennetta työntekoa kohtaan. Oppilaita opetetaan tunnistamaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteiden ja keskeisten toimialojen yhteys opiskeluun sekä tulevaisuuteen. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään tehtävä pitkäjänteisesti päätökseen. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.	**S3 Kokeilu** Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.
		S4 Dokumentointi ja arviointi Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.
		S5 Tekeminen Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti huomioiden käytettävä materiaali.
		Työtavat Oppilas • Tutustuu monipuolisesti teknisen ja tekstiilityön työtapoihin erilaisten oppimistehtävien ja käsityöprosessien avulla. • Oppii yhdistämään erilaisia tekniikoita luovasti ja soveltavasti

		kokonaisessa käsityöprosessissa.
T4 Ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan.	**Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)** Käsityön tunneilla vallitsevassa keskinäisen luottamuksen ja kunnioituksen ilmapiirissä oppilasta rohkaistaan luovaan toimintaan. Kulttuurien monimuotoisuutta käytetään rikastuttamaan opetusta kaikissa käsityöprosessin vaiheissa. Oman elinympäristön ja kulttuuriperinnön tunteminen ja arvostaminen ohjaa oppilasta osallistumaan toiminallisesti esineellisen kulttuuriperinnön uudistamiseen. **Monilukutaito (L4)** Oppilasta ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoa yhteistyössä eri oppiaineiden kanssa. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.	**S1 Innovointi** Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. **S2 Muotoilu** Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa. **S3 Kokeilu** Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään mahdollisuuksien mukaan sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

		S4 Dokumentointi ja arviointi Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.
		S5 Tekeminen Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
T5 Ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa.	**Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)** Oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa. Heitä opetetaan myös ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan ja valintojaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. **Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)** Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden tietopohjaa ja kiinnostusta sekä myönteistä asennetta työntekoa kohtaan. Oppilaita opetetaan tunnistamaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteiden ja keskeisten toimialojen yhteys opiskeluun sekä tulevaisuuteen. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja	**S6 Työturvallisuus** Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti. Valitaan myrkyttömiä ja allergisoimattomia materiaaleja. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja, jotka ovat teollisuuden ja kuluttajien käytössä olevia valmisteita, jalosteita ja komponentteja, ja jotka soveltuvat koulukäyttöön. Työvälineet valitaan käytettävälle materiaalille ja oppilaan ikäkaudelle sopiviksi työturvallisuusmääräykset huomioiden.

	pettymyksiä sekä viemään tehtävä pitkäjänteisesti päätökseen. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.	

Tavoite 3: Arviointi

Tavoite T3 (arviointi) oppilasta ohjataan arvioimaan arvioimaa omaa työskentelyä koko käsityöprosessin ajan. Lisäksi tarkoituksena on hyödyntää toisilta saatua palautetta ja tarkastella samalla toisten tekemiä ratkaisuja osana omaa oppimista.

Oppiaineen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisältöalueet
T6 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa perinteisten suunnittelumenetelmien rinnalla.	**Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)** Tietoteknisiä laitteita hyödynnetään välineellisesti ja tavoitteena on luoda oppilaille mahdollisuuksia käyttää laitteita tutkivan ja luovan työskentelyn yksilöllisissä ja yhteisöllisissä tehtävissä. Oppilaan työskentelyn ja arvioinnin dokumentoinnin välineenä käytetään joustavasti erilaisia tietoteknisiä välineitä ja viestinnän kanavia.	**S1 Innovointi** Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.
		S2 Muotoilu Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

		S3 Kokeilu Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään mahdollisuuksien mukaan sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.
		S4 Dokumentointi ja arviointi Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.
		S5 Tekeminen Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

T7 Ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä	**Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)** Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden tietopohjaa ja kiinnostusta sekä myönteistä asennetta työntekoa kohtaan. Oppilaita opetetaan tunnistamaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteiden ja keskeisten toimialojen yhteys opiskeluun sekä tulevaisuuteen. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään tehtävä pitkäjänteisesti päätökseen. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.	**S7 Yrittäjämäinen oppiminen** Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.
T8 Ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa	**Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)** Käsityössä oppilailla on aktiivinen rooli oppimisprosessin suunnittelussa. Häntä rohkaistaan asettamaan oppimiselleen tavoitteita, suunnittelemaan työnsä ja työskentelynsä etenemistä. Prosessin päätteeksi hän arvioi sekä lopputuloksen että työskentelynsä onnistumista. Opettajan tehtävänä on kannustaa oppilasta luottamaan itseensä, näkemyksiinsä sekä rohkaista oppilasta soveltamaan koulun ulkopuolella oppimiaan käsityötaitoja koulutyössä. Oppilaan omat ideat, kuvittelukyky, uuden oivaltaminen, ennakkoluuloton luovien ratkaisujen löytäminen ja vaihtoehtojen näkeminen sekä yksin että yhdessä toisten oppilaiden kanssa, ovat käsityössä keskeisessä asemassa. Käsityötunneilla nämä itsenäiset ja yhteiset ongelmanratkaisutehtävät kehittävät oppilaan ajatteluntaitoja, syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua sekä lisäävät oppilaan kykyä argumentoida ja perustella näkemyksiään. Käsityö on luonteeltaan kokeilevaa ja toiminnallista, tätä ominaisuutta voidaan hyödyntää myös oppiainerajat ylittävässä työskentelyssä. Oppilasta autetaan ottamaan selvää käsityöalan	**S8 Tiedostaminen ja osallistuminen** Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävän kehityksen edistäjänä arjessa. Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä.

	jatko-opintomahdollisuuksista ja huomioimaan perustellusti omat taipumuksensa valintoja tehdessään.	
	Monilukutaito (L4) Oppilasta ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoa yhteistyössä eri oppiaineiden kanssa. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla. **Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)** Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan omia näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaiden kanssa pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja.	

11.16.7 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokat 8 ja 9

Oulunkylän yhteiskoulussa tarjotaan 8. ja 9.-luokilla yhteensä kolme käsityön opintokokonaisuutta, joiden tavoitteena on oppia lisää käsityön tietoja, taitoja ja tekniikoita. Näillä tunneilla opitaan lisää käsityöprosessien hallintaa, käsityön taitoja ja eri tekniikoita. Opintokokonaisuuksilla on erilaisia teemoja ja sisällöt rakentuvat valitun tekniikan tai aihepiirin mukaan. Tavoitteena on suunnitella, valmistaa ja dokumentoida laadukkaita sekä tarkoituksenmukaisia käsityötuotteita.

Käsityön tehtävä 8. ja 9. luokalla on vahvistaa oppilaan kiinnostusta ja innostusta käsin tekemiseen sekä herättää hänessä uteliaisuus kokeilevaan ja keksivään käsityöhön kokonaisen käsityöprosessin avulla.

Tavoite 1: Suunnittelu

Tavoite T1 (suunnittelu) kuuluvat alkuideoinnin lisäksi sekä visuaalinen ja tekninen suunnittelu. Nämä vahvistavat oppilaan käsitystä monivaiheisesta käsityöprosessista.

Oppiaineen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisältöalueet
T1 Ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu Ohjataan oppilaita tekemään yhteistyötä toisia kunnioittavassa hengessä sekä kannustetaan luovaan ilmaisuun. L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot Painotetaan vastuunottoa omasta toiminnasta.	S2 Muotoilu Oppilas tekee monipuolisesti tiedonhakua oman ideansa teeman perusteella. S3 Kokeilu Kannustetaan oppilasta tekemään useita versioita suunnitelmastaan. S4 Dokumentointi ja arviointi Oppilas tekee käsityöpäiväkirjaa koulun sähköisessä oppimisympäristössä. S5 Tekeminen Suunnitelmia toteutetaan monipuolisesti erilaisia tekniikoita hyödyntäen, sähköisesti, käsin piirtäen sekä kolmiulotteisesti.
T2 Ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen Ohjataan oppilasta itsenäiseen ajatteluun ja omien kykyjen ja rajoitusten	S1 Innovointi Oppilas pohtii omia taitojaan ja tavoitteitaan ja suunnittelee niiden pohjalta. S2 Muotoilu

kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan	ymmärtämiseen sekä näiden avulla kokonaisen käsityöprosessin hallintaan.	Oppilas pyrkii toteuttamaan esteettisesti ja toiminnallisesti hyviä ratkaisuja. **S3** Kokeilu Harjoitellaan erilaisia tapoja suunnitella ja kokeilla. Käytetään mahdollisuuksien mukaan sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin. **S4** Dokumentointi ja arviointi Oppilas tekee käsityöpäiväkirjaa koulun sähköisessä oppimisympäristössä. **S5** Tekeminen Useista suunnitelmista oppilas valitsee yhden, joka toteutetaan loppuun asti.

Tavoite 2: Toteutus

Tavoite T2 (toteutus) kuuluvat työskentely, työn valmistaminen ja omien ideoiden testaaminen käytännössä. Nämä vahvistavat oppilaan käsitystä monivaiheisesta käsityöprosessista.

Oppiaineen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisältöalueet
T3 Opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita	**L4** Monilukutaito Ohjataan itsenäiseen ja kriittiseen tiedonhakuun. Harjoitellaan ohjeiden tulkitsemista. **L6** Työelämätaidot ja yrittäjyys Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden tietopohjaa ja kiinnostusta sekä myönteistä asennetta työntekoa kohtaan. Ohjataan oppilaita tiedostamaan materiaaliset ja ajankäytölliset resurssit.	**S1** Innovointi Oppilasta ohjataan valitsemaan mahdollisimman toimivia tekniikoita oman suunnitelman toteuttamiseksi. **S2** Muotoilu Valitut tekniikat, materiaalit ja välineet ohjaavat tuotteen muotoilua edelleen. **S3** Kokeilu Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. **S4** Dokumentointi ja arviointi

		Oppilas tekee käsityöpäiväkirjaa koulun sähköisessä oppimisympäristössä. S5 Tekeminen Tavoitteena ottaa vastuuta omasta työstä sekä myönteinen asenne työntekoa kohtaan.
T4 Ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu Kulttuurien monimuotoisuutta käytetään rikastuttamaan opetusta kaikissa prosessin vaiheissa. L4 Monilukutaito Ohjataan itsenäiseen ja kriittiseen tiedonhakuun. Harjoitellaan ohjeiden tulkitsemista.	S1 Innovointi Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja sekä teknistä piirtämistä. S2 Muotoilu Pyritään omaleimaiseen muotoiluun, jolla on yhteys kulttuuriseen, teknologiseen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen. S3 Kokeilu Kannustetaan oppilasta dokumentoimaan myös kokeilunsa käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja käyttäen. S4 Dokumentointi ja arviointi Oppilas tekee käsityöpäiväkirjaa koulun sähköisessä oppimisympäristössä. S5 Tekeminen Prosessin aikana ohjataan oppilasta kommunikoimaan oikeilla käsitteillä.
T5 Ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot Oppilas pohtii teknologian vaikutuksia omaan elämäänsä, kriittistä kuluttajuutta ja teknologiaan liittyviä eettisiä haasteita. L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys Ohjataan oppilasta itsenäisesti arvioimaan prosessin riskejä ja vaaroja, sekä toimimaan turvallisesti. Ohjataan oppilasta tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä ja	S6 Työturvallisuus Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti. Valitaan myrkyttömiä ja allergisoimattomia materiaaleja. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja, jotka ovat teollisuuden ja kuluttajien käytössä olevia valmisteita, jalosteita ja komponentteja, ja jotka soveltuvat koulukäyttöön.

	kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä.	

Tavoite 3: Arviointi

Tavoite T3 (arviointi) Oppilasta ohjataan tarkastelemaan sekä omaa että toisten toimintaa kaksisuuntaisesti. Tarkoituksena on hyödyntää toisilta saatua palautetta ja tarkastella samalla toisten tekemiä ratkaisuja osana omaa oppimista.

Oppiaineen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisältöalueet
T6 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Tietoteknisiä laitteita hyödynnetään välineellisesti ja tavoitteena on luoda oppilaille mahdollisuuksia käyttää laitteita tutkivan ja luovan työskentelyn yksilöllisissä ja yhteisöllisissä tehtävissä. Oppilaan työskentelyn ja arvioinnin dokumentoinnin välineenä käytetään joustavasti erilaisia tietoteknisiä välineitä ja viestinnän kanavia.	S1 Innovointi Ideointivaiheessa kannustetaan oppilaita vertaisarviointiin. S2 Muotoilu Omien suunnitelmien itsearviointi toteutetaan digitaalisessa ympäristössä. S3 Kokeilu Kokeiluja arvioidaan ja dokumentoidaan digitaalisessa ympäristössä. S4 Dokumentointi ja arviointi Oppilas tekee käsityöpäiväkirjaa koulun sähköisessä oppimisympäristössä. S5 Tekeminen Oppilas arvioi kriittisesti työnsä vaiheita.
T7 Ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys Oppilasta rohkaistaan arvioimaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään omat valintansa näistä lähtökohdista.	S7 Yrittäjämäinen oppiminen Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.
T8 Ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen Ohjataan oppilasta kriittiseen ajatteluun ja pohtimaan projektiaan monelta kannalta.	S8 Tiedostaminen ja osallistuminen

valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa	L4 Monilukutaito Ohjataan oppilasta tiedonhakuun käsityöprosessin taloudellisten ja kestävään elämäntapaan liittyvien vaikutusten osalta. L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan omia näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaiden kanssa pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja.	Ohjataan oppilasta arvioimaan projektiansa eettisestä ja ekologisesta näkökulmasta.

11.16.8 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 7–9

Käsityön oppimisen ja osaamisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Formatiivisella arvioinnilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja heille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itsearviointia ja saada vertaispalautetta. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Summatiivinen arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona käsityön opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut käsityön oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt käsityön oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on käsityön oppimäärän

tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan käsityön oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy käsityön oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa käsityön alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

11.16.9 Päättöarvioinnin kriteerit - käsityö

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta ideoimaan, tutkimaan, kokeilemaan ja suunnittelemaan yritteliäästi työskentelyään	S1–S5	Oppilas oppii suunnittelemaan työskentelyään. Oppilas oppii toimimaan yritteliäästi ja luovasti ideoidessaan, tutkiessaan ja kokeillessaan erilaisia asioita.	Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee omaa työtään annetun ohjeen ja esimerkin pohjalta. Oppilas osaa tehdä tietyn työvaiheen konkreettisesti ohjattuna.	Oppilas suunnittelee työtään annettujen ohjeiden mukaan. Oppilas pyrkii työskentelemään yritteliäästi.	Oppilas suunnittelee työskentelyään ja osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.	Oppilas suunnittelee itsenäisesti työskentelyään. Oppilas työskentelee yritteliäästi ja oma-aloitteisesti.
T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonaisen käsityöprosessin ja arvioimaan oppimistaan	S1–S5	Oppilas oppii asettamaan omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita. Oppilas oppii toteuttamaan kokonaisen käsityöprosessin. Oppilas oppii pohtimaan työskentelyään kokonaisessa käsityöprosessissa.	Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas asettaa opettajan avulla konkreettisen työskentelyyn liittyvän oppimisen tavoitteen. Oppilas työskentelee vaihe kerrallaan ja pohtii käsityöprosessiaan ohjatusti.	Oppilas asettaa oppimisen ja työskentelyn tavoitteita ohjatusti. Oppilas etenee käsityöprosessissa vaihe vaiheelta ohjeiden mukaan. Oppilas pohtii käsityöprosessiaan annettujen vaihtoehtojen pohjalta.	Oppilas osaa asettaa oppimiselle ja työskentelylle tavoitteita, työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja pohtii realistisesti käsityöprosessiaan.	Oppilas asettaa itsenäisesti oppimisen ja työskentelyn tavoitteita. Oppilas etenee johdonmukaisesti ja pohtii käsityöprosessiaan analyyttisesti ja realistisesti.
T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä sekä oppii valitsemaan tarkoituksenmukaisia materiaaleja ja käsityön työtapoja. Oppilas on kekseliäs työskentelyssään.	Työvälineiden käyttö, valmistusmenetelmien ja käsityön työtapojen tarkoituksenmukainen käyttäminen	Oppilas osallistuu molempien käsityön työtapojen opetukseen. Oppilas käyttää erilaisia työvälineitä ja materiaaleja tarvittaessa konkreettisesti ohjattuna.	Oppilas ymmärtää erilaisten käsityön työtapojen ja materiaalien merkityksen käsityöprosessissa ja valitsee niistä ohjatusti työskentelyynsä soveltuvat. Oppilas käyttää erilaisia työvälineitä ja materiaaleja annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja ja valmistusmenetelmiä sekä osaa käyttää niitä kekseliäästi valmistaessaan suunnittelemiaan tuotteita tai teoksia.	Oppilas arvioi eri työvälineiden ja valmistusmenetelmien käyttö- kelpoisuutta käsityöprosessissa. Oppilas soveltaa materiaaleihin ja työtapoihin liittyvää osaamistaan kekseliäästi, kokeilevasti ja tarkoituksenmu kaisesti.
T4 ohjata oppilas käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisua	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita. Oppilas oppii ilmaisemaan itseään visuaalisesti erilaisia materiaaleja ja esitysteknologiaa hyödyntäen.	Visuaalinen, materiaalinen ja esitysteknologinen ilmaisu	Oppilas tunnistaa erilaisia käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita. Oppilas ilmaisee konkreettisesti ohjattuna kuvallisesti joitain havaintojaan ja ajatuksiaan.	Oppilas käyttää käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita ohjeen mukaan. Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja jotain muuta tapaa käyttämällä.	Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi esitysteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita. Oppilas ilmaisee ideansa monipuolisesti ja luovasti erilaisia materiaaleja ja esitysteknologiaa hyödyntäen.
T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	S6	Oppilas oppii havainnoimaan, arvioimaan ja ennakoimaan erilaisia riskitilanteita ja reagoi tarvittaessa niihin. Oppilas oppii toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa.	Turvallinen työskentely	Oppilas noudattaa käsityöprosessissa annettuja työturvallisuusohjeita konkreettisesti ohjattuna.	Oppilas tunnistaa käsityöprosessin keskeisiä työturvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja noudattaa annettuja työturvallisuusohjeita.	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimii turvallisesti käsityöprosessissa.	Oppilas arvioi ja ennakoi työskentelyn vaaroja ja riskejä osana käsityöprosessia. Oppilas työskentelee turvallisesti ja toimillaan edistää oppimisympäristön turvallisuutta.
T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa. Oppilas oppii yhteisöllistä tiedon tuottamista ja jakamista.	Tieto- ja viestintätekniset taidot sekä yhteisöllinen työskentely	Oppilas käyttää konkreettisesti ohjattuna tieto- ja viestintäteknologiaa omassa tai yhteisessä käsityöprosessissa.	Oppilas osaa käyttää annetun ohjeen mukaan tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa yksin tai yhdessä toisten kanssa.	Oppilas osaa käyttää käsityöprosessin suunnittelussa, valmistamisessa ja dokumentoinnissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa tieto- ja viestintäteknologiaa.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti käsityöprosessin eri vaiheissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa.
T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään,	S7	Oppilas oppii tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkityksen	Käsityön ja kädentaitojen merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa	Oppilas osallistuu opettajan ohjaamana käsityön ja kädentaitojen merkityksen pohdintaan.	Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön merkityksen arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.	Oppilas osaa pohtia käsityön ja kädentaitojen merkitystä omassa elämässään ja yhteiskunnassa.	Oppilas osaa tarkastella eri näkökulmista käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitystä

yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä		omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä.					omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä sekä muussa työelämässä.
T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa	S8	Oppilas oppii ajattelemaan taloudellisesti. Oppilas oppii tekemään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa.	Perusteltujen valintojen tekeminen ja kestävän elämäntavan huomioiminen käsityöprosessissa	Oppilas osaa käyttää käsityömateriaaleja taloudellisesti opettajan ohjaamana.	Oppilas osaa osittain itsenäisesti tehdä taloudellisia valintoja työskentelyssään. Oppilas ymmärtää käsityöprosessissa tehtävien valintojen ja kestävän elämäntavan välistä yhteyttä.	Oppilas osaa tehdä taloudellisia valintoja työskentelyssään. Oppilas osaa arvioida käsityöprosessissa tehtävien valintojen ja kestävän elämäntavan välistä yhteyttä.	Oppilas tekee taloudellisia valintoja ja ymmärtää laadukkaan työn merkityksen. Oppilas osaa arvioida ja perustella käsityöprosessiin ja kestävään elämäntapaan liittyviä valintoja.

11.17 Liikunta

11.17.1 Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurien moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoitteleminen. Oppilaat saavat tietoja ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

”Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja soveltaen.”

Vuosiluokilla 7-9 pääpaino on monipuolisessa perustaitojen soveltamisessa ja fyysisten ominaisuuksien harjoittamisen opiskelussa eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Erityisen tärkeää on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja oman muuttuvan kehon hyväksymistä. Opetus tukee oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen, osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun sekä ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.

11.17.2 Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Fyysinen toimintakyky		
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	L1, L3
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	L1, L3, L4
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	L3
T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	L3
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	S1	L3
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1	L3
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1	L3, L6, L7
Sosiaalinen toimintakyky		
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	L2, L3, L6, L7
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	L2, L6, L7
Psyykkinen toimintakyky		
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	L1, L2, L3
T11huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä	S3	L1, L2

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	S3	L3
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia	S3	L1, L3

11.17.3 Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Fyysinen toimintakyky: Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky: Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psyykkinen toimintakyky: Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla

tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

11.17.4 Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

11.17.5 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota toimintakyvyn tukemiseen ja mieluisan liikuntaharrastuksen ylläpitämiseen tai löytämiseen.

Oulunkylän yhteiskoulussa pyritään mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään eri opetusmenetelmiä ja oppimisympäristöjä sekä pyritään huomioimaan oppilaiden näkemyksiä liikuntatuntien suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.

11.17.6 Ilmiöpohjainen oppiminen liikunnassa

Ilmiöpohjainen oppiminen edistää tulevaisuudessa tarvittavaa laaja-alaista osaamista sekä yhteiskunnassa ja tulevassa työelämässä tarvittavia ydintaitoja. Ilmiöpohjaisessa opiskelussa tavoitteet ja sisällöt johdetaan laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden tavoitteista. Liikunnan tavoitteita ja sisältöjä integroidaan eri oppiaineiden kanssa ilmiöoppimisen kokonaisuuksiksi. Työskentelyote on tutkiva ja siinä käytetään mahdollisuuksien mukaan liikunnan asiantuntijoita sekä menetelmiä ja lähteitä. Pelien ja leikkien avulla voidaan toteuttaa ilmiöoppimisen tavoitetta joustavista opetusjärjestelyitä, ja siinä mahdollistetaan myös eri-ikäisten oppilaiden työskentelyn yhdessä.

11.17.7 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 7

Opetuksen tavoitteet	Opetuksen sisällöt	Arvioinnin kohteet	Arvosanan 8 osaaminen
Fyysinen toimintakyky			
Kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen. L1, L3	Monipuoliset ja toiminnalliset tehtävät, harjoitteet ja pelit eri liikuntamuodoissa	Aktiivisuus, kokeileminen ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen eri liikuntamuotoja.
Ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli kehittämään omaa kehonhahmotustaan sekä havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla. L1, L3, L4	Kehonhahmotusta ja monipuolisesti havaintotaitoja kehittävät tehtävät kuten pallopelit, suunnistus, tanssi, yleistaitoharjoittelu ja liikuntaleikit	Kehonhahmotus ja havaintojen teko	Oppilas hahmottaa omaa kehoaan ja pyrkii tekemään tarkoituksenmukaisia havaintoja useimmissa liikuntatilanteissa.
Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää niitä monipuolisesti eri liikuntamuodoissa. L3	Monipuoliset tasapaino- ja liikkumistaitoja kehittävät liikuntamuodot kuten jääliikunta, suunnistus, perusliikunta, musiikkiliikunta, palloilut, kehonhallintaharjoitteet ja voimistelut	Tasapaino- ja liikkumistaidot eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää niitä monipuolisesti eri liikuntamuodoissa. L3	Monipuoliset välineenkäsittelytaitoja kehittävät liikuntamuodot kuten jää-, lumi-, perus- ja musiikkiliikunta sekä palloilut ja voimistelut	Välineenkäsittelytaidot eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
Kannustaa ja ohjata oppilasta harjoittelemaan fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. L3	Fyysisiä ominaisuuksia harjoittavat tehtävät kuten perusliikunta, pallopelit, uinti, suunnistus, voimistelut, kuntosaliharjoittelu ja kehonhuolto	Fyysisten ominaisuuksien harjoittelu	Oppilas osaa harjoittaa fyysisiä ominaisuuksiaan.
Vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa uida ja pelastautua vedestä. L3		Uimataidot	Oppilas osaa uida ja pelastautua vedestä.
Ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan. L3, L6, L7	Monipuoliset tehtävät eri ympäristöissä esimerkiksi pallopelit, suunnistus, jääliikunta, hiihto, yhteistanssi, voimistelut ja kuntosaliharjoittelu	Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.
Sosiaalinen toimintakyky			
Vahvistaa oppilaan minäkuvaa ja ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. L2, L3, L6, L7	Erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, harjoituksia, pelejä ja leikkejä, joissa kehitetään minäkuvaa, itsesäätelyn taitoja, tunnetaitoja ja ihmissuhdetaitoja	Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot.	Oppilas osaa toimia ohjatusti eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla. Oppilas työskentelee kaikkien kanssa.

Ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista. L2, L6, L7	Erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, harjoituksia, pelejä ja leikkejä, joissa harjoitellaan reilun pelin periaatteita, empaattisuutta ja vastuullisuutta	Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita
Psyykkinen toimintakyky			
Kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja. L1, L2, L3	Erilaisia tehtäviä, harjoituksia, pelejä ja leikkejä, joissa harjoitellaan vastuunottamista ja pitkäjänteistä työskentelyä	Työskentelytaidot	Oppilas osaa opettajan johdolla pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti.
Huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä. L1, L2	Monipuoliset ja turvalliset sisällöt	Oppilaan omat kokemukset	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. L3	Fyysisen aktiivisuuden merkityksen pohdinta	Fyysisesti aktiivisen elämäntavan merkitys	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia. L1, L3	Eri liikuntamuotoihin tutustuminen	Liikuntaharrastuksen mahdollistavat tiedot ja taidot	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

11.17.8 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 8

Opetuksen tavoitteet	Opetuksen sisällöt	Arvioinnin kohteet	Arvosanan 8 osaaminen
Fyysinen toimintakyky			
Kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen. L1, L3	Monipuoliset ja toiminnalliset tehtävät, harjoitteet ja pelit eri liikuntamuodoissa	Aktiivisuus, harjoittelu ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti harjoitellen eri liikuntamuotoja.
Ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja. L1, L3, L4	Monipuoliset havainto- ja ratkaisuntekotaitoja kehittävät tehtävät kuten pallopelit, suunnistus, tanssi, yleistaitoharjoittelu, liikuntaleikit ja kuntosaliharjoittelu	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee jonkin verran tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.
Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää ja yhdistää niitä monipuolisesti eri liikuntamuodoissa. L3	Monipuoliset tasapaino- ja liikkumistaitoja kehittävät liikuntamuodot kuten jääliikunta, suunnistus, perusliikunta, musiikkiliikunta, palloilut, kehonhallintaharjoitteet ja voimistelut	Tasapaino- ja liikkumistaidot eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää ja yhdistää niitä monipuolisesti eri liikuntamuodoissa. L3	Monipuoliset välineenkäsittelytaitoja kehittävät liikuntamuodot kuten jää-, lumi-, perus- ja musiikkiliikunta sekä palloilut ja voimistelut	Välineenkäsittelytaidot eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

Kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan ja harjoittelemaan fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. L3	Fyysisiä ominaisuuksia harjoittavat tehtävät kuten perusliikunta, pallopelit, uinti, suunnistus, voimistelut, kuntosaliharjoittelu ja kehonhuolto	Fyysisten ominaisuuksien arviointi ja harjoittelu	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa joitakin ominaisuuksia.
8.– 9.lk Vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä. L3	Erilaisten vedessä etenemistapojen harjoittelua (esim. liukuminen, sukeltaminen, rintauinti, selkäuinti, vapaauinti) sekä vesipelejä ja pelastautumisen harjoittelua (esim. veden polkeminen, skullaus, apuvälineiden kanssa uinti, pelastusuinti, vedessä hinaaminen, pelastushyppy ym.)	Uima- ja vesipelastustaidot	8.–9.lk Päättöarviointi Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä.
Ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan. L3, L6, L7	Monipuoliset tehtävät eri ympäristöissä esimerkiksi pallopelit, suunnistus, uinti, jääliikunta, yhteistanssi ja voimistelut	Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.
Sosiaalinen toimintakyky			
Ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. L2, L3, L6, L7	Erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, harjoituksia, pelejä ja leikkejä, joissa kehitettään minäkuvaa, itsesäätelyn taitoja, tunnetaitoja ja ihmissuhdetaitoja	Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla. Oppilas työskentelee kaikkien kanssa.
Ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista. L2, L6, L7	Erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, harjoituksia, pelejä ja leikkejä, joissa harjoitellaan reilun pelin periaatteita, empaattisuutta ja vastuullisuutta	Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja ottaa yleensä vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Psyykkinen toimintakyky			
Kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja. L1, L2, L3	Erilaisia tehtäviä, harjoituksia, pelejä ja leikkejä, joissa harjoitellaan vastuunottamista ja pitkäjänteistä työskentelyä	Työskentelytaidot	Oppilas osaa ohjauksen avulla pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.
Huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä. L1, L2	Monipuoliset ja turvalliset sisällöt	Oppilaan omat kokemukset	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. L3	Fyysisen aktiivisuuden merkityksen pohdinta	Fyysisesti aktiivisen elämäntavan merkitys	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia. L1, L3	Eri liikuntamuotoihin tutustuminen	Liikuntaharrastuksen mahdollistavat tiedot ja taidot	8.lk Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

11.17.9 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 9

Opetuksen tavoitteet	Opetuksen sisällöt	Arvioinnin kohteet	Arvosanan 8 osaaminen
Fyysinen toimintakyky			
Kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen. L1, L3	Monipuoliset ja toiminnalliset tehtävät, harjoitteet ja pelit eri liikuntamuodoissa	Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.
Ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja L1, L3, L4	Monipuoliset havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista kehittävät tehtävät kuten pallopelit, suunnistus/retkeily, tanssi, liikuntaleikit ja kuntosaliharjoittelu	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.
Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa. L3	Monipuoliset tasapaino- ja liikkumistaitoja ja niiden soveltamista kehittävät liikuntamuodot kuten jääliikunta, hiihto, luontoliikunta, perusliikunta, musiikkiliikunta, palloilut, kehonhallintaharjoitteet ja voimistelut	Tasapaino- ja liikkumistaidot eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa. L3	Monipuoliset välineenkäsittelytaitoja ja niiden soveltamista kehittävät liikuntamuodot kuten jää-, lumi-, perus- ja musiikkiliikunta sekä palloilut ja voimistelut	Välineenkäsittelytaidot eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

Kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. L3	Fyysisiä ominaisuuksia harjoittavat tehtävät kuten perusliikunta, pallopelit, voimistelut, hiihto, kuntosaliharjoittelu ja kehonhuolto	Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä.
8.–9.lk Vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä. L3	Erilaisten vedessä etenemistapojen harjoittelua (esim. liukuminen, sukeltaminen, rintauinti, selkäuinti, vapaauinti) sekä vesipelejä ja pelastautumisen harjoittelua (esim. veden polkeminen, skullaus, apuvälineiden kanssa uinti, pelastusuinti, vedessä hinaaminen, pelastushyppy ym.)	Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä.
Ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan. L3, L6, L7	Monipuoliset tehtävät eri ympäristöissä esimerkiksi pallopelit, suunnistus, jääliikunta, hiihto, yhteistanssi, voimistelut ja kuntosaliharjoittelu	Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.
Sosiaalinen toimintakyky			
Ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. L2, L3, L6, L7	Erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, harjoituksia, pelejä ja leikkejä, joissa kehitetään minäkuvaa, itsesäätelyn taitoja, tunnetaitoja, ihmissuhdetaitoja	Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.
Ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista. L2, L6, L7	Erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, harjoituksia, pelejä ja leikkejä, joissa harjoitellaan reilun pelin periaatteita, empaattisuutta ja vastuullisuutta	Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Psyykkinen toimintakyky			
Kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja. L1, L2, L3	Erilaisia tehtäviä, harjoituksia, pelejä ja leikkejä, joissa harjoitellaan vastuunottamista ja pitkäjänteistä työskentelyä	Työskentelytaidot	Oppilas osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.
Huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä. L1, L2	Monipuoliset ja turvalliset sisällöt	Oppilaan omat kokemukset	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. L3	Fyysisen aktiivisuuden merkityksen pohdinta	Fyysisesti aktiivisen elämäntavan merkitys	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia. L1, L3	Eri liikuntamuotoihin tutustuminen	Liikuntaharrastuksen mahdollistavat tiedot ja taidot	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

11.17.10 Laaja-alaiset tavoitteet liikunnassa Oulunkylän yhteiskoulussa vuosiluokilla 7-9

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen (Esim. Ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja kehitetään sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti. Leikit, pelillisyys, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun)
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (Esim. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan heitä kohtaamaan muita ihmisiä arvostavasti sekä noudattamaan hyviä tapoja.)
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (Esim. oppilaita kannustetaan liikunnan avulla huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia)
- L4 Monilukutaito (Esim. kartanlukutaito, tehtäväkorttien tulkinta, suullisten ohjeiden ymmärtäminen, kehon liikeratojen hahmottaminen tilan ja suunnan muuttuessa)
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämässä tarvittava osaaminen ja yrittäjyys (Esim. Opetellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Oppilaita rohkaistaan kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä.)
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (Esim. Liikuntatuntien toiminnassa opetellaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista.)

11.17.11 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7–9

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet.

Liikunnan arviointi perustuu fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2–6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7–10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä siten, että oppilailla on mahdollisuus osoittaa parasta osaamistaan. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona liikunnan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt liikunnan oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on liikunnan oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan liikunnan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy liikunnan oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Liikunnassa osaaminen kertyy kumuloituvasti aikaisemman osaamisen jatkoksi. Päättöarvioinnin kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

11.17.12 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7–9 Oulunkylän Yhteiskoulussa

Oulunkylän Yhteiskoulussa liikunnan arvioinnissa käytetään myös vertais- ja prosessiarviointia. Oppilaat ja opettajat keskustelevat yhdessä oppimisprosessista ja sen arvioinnista. Oppilasta tuetaan oman oppimisprosessinsa ja edistymisensä ymmärtämisessä ja näkyväksi tekemisessä koko oppimisprosessin ajan. Oppilas ymmärtää arvioinnin perusteet ja eri arviointimuodot sekä sen, miten itse voi vaikuttaa omaan oppimiseensa .

11.17.13 Päättöarvioinnin kriteerit - liikunta

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Fyysinen toimintakyky							
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee aktiivisesti.	Fyysinen aktiivisuus ja yrittäminen	Oppilas osallistuu satunnaisesti ja valikoiden liikuntatuntien toimintaan.	Oppilas osallistuu liikuntatunneille ja kokeilee erilaisia liikuntamuotoja.	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.	Oppilas osallistuu aktiivisesti ja harjoittelee opetettuja liikuntamuotoja.
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	Oppilas havainnoi itseään ja ympäristöään eri aistien avulla ja tekee tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas osaa kertoa joitain havaintojaan ja hyödyntää niitä opettajan auttamana omassa toiminnassaan.	Oppilas ymmärtää ja osaa kertoa tekemiään havaintoja sekä yhdistää niitä toimintaansa.	Oppilas tekee havaintojen pohjalta useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.	Oppilas valitsee tarkoituksenmukaisia havaintoja ratkaisunteon perustaksi, pystyy perustelemaan ratkaisunsa ja sopeuttaa liikkumistaan niiden mukaan.
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	Oppilas kehittää tasapaino- ja liikkumistaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.	Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja joissakin opetetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja opetetuissa liikuntamuodoissa.
T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	Oppilas kehittää välineenkäsittelytaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.	Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää välineenkäsittelytaitoja joissakin opetetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja opetetuissa liikuntamuodoissa.
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	S1	Oppilas arvioi, ylläpitää ja kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.	Fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa kertoa joitain fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointimenetelmiä ja toisen ohjauksessa harjoittaa ominaisuuksiaan.	Oppilas osaa kertoa ja valita erilaisten fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointiin soveltuvia menetelmiä ja harjoittaa omatoimisesti joitain fyysisiä ominaisuuksiaan.	Oppilas osaa arvioida fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta.	Oppilas tunnistaa omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan ja tunnistamisen perusteella osaa ylläpitää ja kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1	Oppilas vahvistaa uima- ja vesipelastustaitojaan.	Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida 10 m.	Oppilas ui 50 m käyttäen kahta uintitapaa ja sukeltaa 5 m.	Oppilas osaa uida*, pelastautua ja pelastaa vedestä (*Pohjoismaisen uimataidon kriteeri).	Oppilas osaa uida sujuvasti kahdella uintitavalla sekä pelastautua ja pelastaa vedestä eri tavoilla.
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1	Oppilas toimii tunneilla turvallisesti ja asiallisesti.	Toiminnan turvallisuus liikuntatunneilla	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan turvallisesti ja asiallisesti, sekä toimii ja varustautuu yleensä ohjeiden mukaan.	Oppilas ymmärtää turvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja toimii tunnilla turvallisesti sekä varustautuu asiallisesti.	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti sekä edistää turvallisuutta liikuntatunneilla.
Sosiaalinen toimintakyky							
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja pystyy säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa.	Tunne- ja vuorovaikutustaidot sekä työskentelytaidot	Oppilas työskentelee valikoimiensa ihmisten kanssa sekä säätelee toimintaansa ja tunneilmaisuaan niin, että pystyy toimimaan liikuntatilanteissa muiden kanssa.	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa.	Oppilas työskentelee eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla ja toiset huomioon ottaen.	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja edistää ryhmän toimintaa ja oppimista.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	Oppilas toimii reilun pelin periaatteiden mukaisesti ja ottaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Vastuun kanto yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas osaa kertoa reilun pelin periaatteita ja kantaa satunnaisesti vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja antaa muille työrauhan.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Oppilas kantaa vastuuta yhteisestä toiminnasta ja edistää sitä.
Psyykkinen toimintakyky							
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä itsenäisesti.	Itsenäisen työskentelyn taidot	Oppilas osaa kertoa, miten voi ottaa vastuuta omasta toiminnasta, ja toimii opettajan ohjaamana.	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä ajoittain itsenäisesti.	Oppilas työskentelee yleensä vastuullisesti ja itsenäisesti.	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja itsenäisesti.
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä	S3			*Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	S3	Oppilas oppii ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkityksestä kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.		*Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia	S3	Oppilas oppii löytämään itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia.		*Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			

11.17.14 Liikunnan painotettu opetus Oulunkylän Yhteiskoulussa

Liikunnan painotetun opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.
- ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa.
- ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa.
- ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.
- tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia.

Liikunnan painotetun opetuksen keskeiset sisällöt ovat

- liikunnallisten perustaitojen soveltaminen opiskeluympäristön liikuntamahdollisuuksia monipuolisesti käyttäen.
- fyysiseen toimintakykyyn liittyvien taitojen ja tietojen syventäminen.
- oppilaiden yhdessä suunnittelemat lajikokeilut.
- oppilaiden yhteistoiminnalliset liikuntaharrastukset sekaryhmissä sekä tarjota rentouttavat ja elämykselliset liikuntakokemukset.

11.18 Kotitalous

11.18.1 Oppiaineen tehtävä

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Arjen hallinta on ihmisen toimintaa kodissaan ja lähiympäristössään siten, että perheenjäsenten ja perheyhteisöjen tasavertaiset mahdollisuudet kohtuulliseen ja hyvään elämään sekä kotikulttuuriin ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen toteutuvat

Opetuksessa edistetään kädentaitoja, luovuutta ja kykyä tehdä valintoja. Opetuksessa pyritään vahvistamaan valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja elämiseen, vuorovaikutukseen sekä kriittiseen tiedonhallintaan. Kotitaloudellinen osaaminen on kykyä ja valmiuksia toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä soveltavasti ja ratkaisukeskeisesti. Kotitalousoppiaine kasvattaa oppilaita toiminnallisuuteen, yritteliäisyyteen, vastuullisuuteen sekä taloudellisuuteen.

Kaikille yhteisessä kotitalouden oppimäärässä 7. vuosiluokalla keskitytään arjen hallinnan perustaitoihin. Kotitalouden valinnaisissa opinnoissa (vuosiluokilla 8 ja 9) tietopohjaa ja taitoja syvennetään ja laajennetaan sekä valmistaudutaan perusopetuksen jälkeiseen elämään.

11.18.2 Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Kotitalouden oppimisympäristöjen valinnassa keskeistä on, että ne mahdollistavat vuorovaikutteisen toiminnan, yhteisöllisen tiedonrakentamisen ja osaamisen jakamisen, tutkivan ja soveltavan opiskelun ja työskentelyn monipuolisen arvioinnin sekä tukevat yksilön ja yhteisön kasvua. Oppimisympäristöjen valinnalla tuetaan turvallisen oppimisen mahdollisuuksia niin, että huomio kiinnittyy pitkäjänteiseen tapaan tehdä työtä sekä kiireettömän ja kunnioittavan ilmapiirin luomiseen.

Kotitalouden opetuksen tuominen luokkatilan ulkopuolelle tukee oppilaan monipuolisten taitojen kehittymistä, vuorovaikutteisuuden lisääntymistä sekä arjen hallinnan taitojen oppimista autenttisissa ympäristöissä. Luokkatilojen lisäksi oppimisympäristöinä voidaan käyttää koko koulun tiloja, esimerkiksi kasvihuoneita, liikuntasalia, ruokailutiloja sekä koulun lähiympäristöä. Koulun ulkopuolisten oppimisympäristöjen valinnassa voidaan hyödyntää Helsingin ja sen lähiympäristön tarjoamia mahdollisuuksia monipuolisesti ottaen huomioon kaikki oppiaineen keskeiset sisältöalueet. Helsingissä monimuotoiset kulttuuriympäristöt tarjoavat erityisiä mahdollisuuksia oppimiseen, joita suunnitelmallisesti hyödyntäen oppilaat voivat oppia ymmärtämään ja arvostamaan arjen toimintaa erilaisissa kotitalouksissa ja perheissä. Oppimisympäristönä toimii myös oppilaan oma koti, jossa oppimistehtäviä voidaan harjoitella aidoissa tilanteissa kodin ja koulun yhteistyötä tukevalla tavalla.

Kotitalouden opetus on vuorovaikutusta, asioiden tekemistä, erilaisuuden kohtaamista, suhteiden ja yhteyksien luomista. Motivoituminen oppimiseen ja syvällinen oppiminen edellyttävät kokemuksellisten työtapojen käyttöä, opetuksen käytänteiden kehittämistä ja rajojen ylittämistä. Työtapojen valinnassa korostuu monipuolisten taitojen oppiminen, kädentaitojen harjoitteleminen ja oppilaan omien käsitysten esille tuominen sekä tiedon soveltaminen käytäntöön. Erilaisten työtapojen monipuolisella käytöllä tuetaan erilaisten oppilaiden mahdollisuuksia oppimiseen ja oppimistilanteiden vaikuttavuutta. Oppilaiden osallisuus työtapojen valinnassa tukee oppilaiden osallistumista päätöksentekoon ja kiinnostusta omaan oppimiseen ja sen arviointiin. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään kotitalousopetuksessa sekä välineenä että opetuksen tavoitteena.

Kotitalouden tyypillisiin työtehtäviin perustuvat kotitehtävät ovat keskeinen osa oppimisprosessia. Kotitehtävien tulee olla riittävän väljiä ja jättää tilaa soveltamiseen ja erilaisiin vaihtoehtoihin.

11.18.3 Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Kotitaloudessa opetuksellisten menetelmien tulee olla monipuolisia niin, että ne mahdollistavat erilaisten oppilaiden oppimisen tarpeiden aidon kohtaamisen. Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arjen ilmiöiden ja oppimistilanteiden yhteensovittaminen. Oppilaille tarjotaan mahdollisuus harjoitella erilaisia taitoja käytännössä ja autenttisissa tilanteissa. Sekä käytännön toimintataitojen että tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia sekä esimerkkejä havainnollistaen. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun ja aidon vuorovaikutuksen syntymiseen.

Kotitaloudessa ohjataan siihen, että oppilaan omatoimisuus, motivaatio ja vastuu tehtävistä kasvavat vähitellen. Ohjauksen tavoitteena on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi.

Eriyttämisessä lähtökohtana on oppilaan osaamistason mukaiset opetusjärjestelyt, jotka mahdollistavat kyseisen oppilaan kotitalouden oppisisältöjen mukaisen opiskelun ja tavoitteiden saavuttamisen. Tarvittaessa kotitalouden sisältöjä voidaan harjoitella oppilaan omassa kodissa annettujen oppimistehtävien kautta yhteistyössä huoltajien kanssa.

11.18.4 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 7

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri:

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)
- Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)
- Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)
- Monilukutaito (L4)
- Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)
- Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)
- Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Käytännön toimintataidot

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen Oppimisessa hyödynnetään omia vahvuuksia ja aikaisempia kokemuksia. Ohjataan ja tuetaan oppilasta omien päätelmien ja mielipiteiden luomiseen sekä oman toiminnan reflektointiin. Harjoitellaan toimimista ryhmässä, suunnittelemaan ja aikatauluttamaan käytännön toimintataitoja sekä toimimaan järjestyksen mukaisesti. L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Kaikessa toiminnassa huomioidaan oman toiminnan vaikutus muuhun ympäristöön. Opiskellaan hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja niiden vaikutuksia omaan elämään. Harjoitellaan kantamaan vastuuta ja jakamaan sitä. L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Toiminnallisuus oppitunneilla tukee oppilaiden harjaantumista prosessien suunnitteluun, hypoteesien asetteluun, vaihtoehtojen kokeilemiseen ja johtopäätöksien tekemiseen.

T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu Rohkaistaan ja tuetaan oppilaita itsensä ilmaisuun ja luovuuteen estetiikka huomioiden. Kannustetaan oppilaita tuomaan esille omia toimintatapojaan, perustelemaan niitä ja kokeilemaan rohkeasti uusia taitoja ja tapoja. L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot Opetellaan ja harjoitellaan omaan ja toisten hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavia tietoja ja taitoja

T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen

S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot Harjoitellaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja monipuolisesti samalla huomioiden taloudellisuus sekä ympäristön hyvinvointi. Harjoitellaan käyttämään kotitalouksissa tarvittavia teknologialaitteita. L4 Monilukutaito Harjoitellaan erilaisten tekstien ja merkintöjen lukemista, tulkitsemista, ymmärtämistä ja soveltamista. L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Tieto- ja viestintätekniikkaa käytetään opetuksessa monipuolisesti kannustaen op-pilasta sen oma-aloitteeseen hyödyntämiseen. Opetuksessa häntä ohjataan TVT:n turvalliseen ja eettiseen käyttöön sekä monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen. L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen Kotitalouden opetuksessa tuodaan esille omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys itselle ja muille sekä ympäristölle. Harjoitellaan tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja esimerkiksi raaka-aineita, työvälineitä, puhdistusaineita ja tavaroita valittaessa ja hankittaessa.

T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Toiminnallisuus oppitunneilla tukee oppilaiden harjaantumista prosessien suunnitteluun, hypoteesien asetteluun, vaihtoehtojen kokeilemiseen ja johtopäätöksien tekemiseen sekä vastuunottoon omasta työstä.

T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talous-osaaminen kodissa	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Opetuksessa korostetaan hygieenisyyden, turvallisuuden ja ergonomian näkökulmasta kestäviä toimintatapoja ja harjoitellaan niitä käytännössä. Harjoitellaan tunnistamaan käytössä olevia voimavaroja ja käyttämään niitä taloudellisesti. L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Harjoitellaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa turvallisesti ja luontevana osana kotitalouden toimintaa. L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen Oppilasta ohjataan ruoka-aineiden turvalliseen ja hygieeniseen käsittelyyn sekä ergonomisten työtapojen ja työvälineiden käytön harjoittelemiseen. Oppilas tutustuu kodin puhtaanapitoon ja häntä ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys.

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua sekä rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa Oman mielipiteen ja eri toimintatapojen rohkea esilletuominen Rakentavan kriittisyyden ja valittujen toimintatapojen perusteluiden esittäminen. Muiden esittämien mielipiteiden kuunteleminen ja arvostaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen Oppimisessa hyödynnetään omia vahvuuksia ja aikaisempia kokemuksia. Kannustetaan oppilasta omien päätelmien ja mielipiteiden luomiseen oppimistehtävien tekemisessä ja opetuskeskusteluissa. L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu Harjoitellaan kannustavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään. L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen korostuminen opiskelussa. L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen Harjoitellaan ilmaisemaan omia näkemyksiä ja ratkaise-maan ongelmia yhdessä muiden kanssa. Ohjataan oppilasta ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle ja muille.

T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri **S2 Asuminen ja yhdessä eläminen** **S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa** Suomalainen ruokakulttuuri ja perinteet sekä kodin juhlat Oppilaiden kotikulttuurien huomioiminen opetuksessa Kulttuurin vaikutukset kotitalouksien toimintaan Arjenhallintataidot	**L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu** **L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot** **L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen** Erilaisten koti- ja ruokakulttuurien tiedostaminen sekä yhteistyössä toimiminen. Kestävän elintavan ja hyvinvoinnin huomioiminen arjen toiminnassa.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen Yhteistyö ja vuorovaikutustaitojen korostaminen opiskelussa Harjoitellaan itsenäistä työtehtävien jakamista S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot Yhteistyössä toimiminen ja käytöstapojen noudattaminen sekä huolehtiminen itsestä ja toisista. L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys Harjoitellaan työelämässä tarvittavia taitoja toimimalla sekä itsenäisesti että ryhmissä. L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen Harjoitellaan ilmaisemaan omia näkemyksiä ja ratkaisemaan ongelmia yhdessä muiden kanssa. Ohjataan oppilasta ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle ja muille.

T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot Yhteistyössä toimiminen ja käytöstapojen noudattaminen sekä huolehtiminen itsestä ja toisista. L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys Harjoitellaan työelämässä tarvittavia taitoja toimimalla sekä itsenäisesti että ryhmissä ja ottamaan vastuuta omista töistä. L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen Harjoitellaan ilmaisemaan omia näkemyksiä ja ratkaise-maan ongelmia yhdessä muiden kanssa. Ohjataan oppilasta ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle ja muille.

Tiedonhallintataidot

T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri **S2 Asuminen ja yhdessä eläminen** **S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa** Käytetään monipuolisia tiedonlähteitä opetuksen tukena, esim. lehdet, oppikirjat, internet, sosiaalinen media Arvioidaan tietolähteiden luotettavuutta yhdessä oppilaiden kanssa	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen** Kannustetaan oppilasta tiedon kriittiseen tarkasteluun sekä omien päätelmien ja mielipiteiden muodostamiseen. **L4 Monilukutaito** Kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuolinen hyödyntäminen oppimisessa.

T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa Harjoitellaan ruokaohjeiden lukemista, luetun ymmärtämistä ja soveltamista käytäntöön Pakkausmerkintöjen ymmärtäminen Kotitalouden termien ymmärtäminen Kuluttajan vastuut ja oikeudet valintoja ja sopimuksia tehtäessä Osaamisen siirtäminen erilaisiin tilanteisiin, esim. matemaattisten taitojen hyödyntäminen kotitaloudessa	**L4 Monilukutaito** Kaikkien tietämisen tapojen monipuolinen hyödyntäminen oppimisessa. Erilaisten numeraalisten merkkien ja symboleiden ymmärtäminen ja soveltaminen käytäntöön.

T12 ohjata oppilasta ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa Annetaan oppilaille mahdollisuus kokeilla erilaisia toiminta- ja valmistustapoja Kotitalouden monipuolisten oppimisympäristöjen ja työtapojen hyödyntäminen niin, että oppilas voi kokeilla ja löytää itselleen parhaimmat tavat oppia ja toimia.	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen** Oppimisessa hyödynnetään omia vahvuuksia ja aikaisempia kokemuksia. Monipuolisten oppimisympäristöjen ja työtapojen hyödyntäminen niin että oppilas voi kokeilla ja löytää itselleen parhaimmat tavat oppia.

T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja.

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa Harjoitellaan tuotteiden taloudellista käyttöä Ympäristövaikutusten huomioon ottaminen kaikessa toiminnassa.	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen.** Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista ja ottamaan ne huomioon toiminnassaan. **L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen** Ohjataan oppilasta ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle ja muille.

11.18.5 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 8 ja 9

Seuraavassa kappaleissa kuvatut kotitalous -oppiaineen laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja sisältöalueet kuvaavat kaikkien valinnaisten opintokokonaisuuksien sisältöä laajasti. Toteutus ja opetuksen painopisteet vaihtelevat opintokokonaisuuksissa sisällöittäin.

Käytännön toimintataidot

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen** Oppimisessa hyödynnetään omia vahvuuksia ja aikaisempia kokemuksia. Ohjataan ja tuetaan oppilasta omien päätelmien ja mielipiteiden luomiseen sekä oman toiminnan reflektointiin. Harjoitellaan toimimista ryhmässä, suunnittelemaan ja aikatauluttamaan käytännön toimintataitoja sekä toimimaan järjestyksen mukaisesti. **L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot** Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Kaikessa toiminnassa huomioidaan oman toiminnan vaikutus muuhun ympäristöön. Opiskellaan hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja niiden vaikutuksia omaan elämään. Harjoitellaan kantamaan vastuuta ja jakamaan sitä. **L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys** Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Toiminnallisuus oppitunneilla tukee oppilaiden harjaantumista prosessien suunnitteluun, hypoteesien asetteluun, vaihtoehtojen kokeilemiseen ja johtopäätöksien tekemiseen. Tutustutaan kotitalousalan työmarkkinoihin ja ammatteihin.

T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen	**L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu** Rohkaistaan ja tuetaan oppilaita itsensä ilmaisuun ja luovuuteen estetiikka huomioiden. Kannustetaan oppilaita tuomaan esille omia toimintatapojaan, perustelemaan niitä ja kokeilemaan rohkeasti uusia taitoja ja tapoja. **L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot** Opetellaan ja harjoitellaan omaan ja toisten hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavia tietoja ja taitoja.

T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talous-osaaminen kodissa	**L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot** Harjoitellaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja monipuolisesti samalla huomioiden taloudellisuus sekä ympäristön hyvinvointi. Harjoitellaan käyttämään kotitalouksissa tarvittavia teknologialaitteita ja pohtia niiden tarpeellisuutta kotikeittiössä. **L4 Monilukutaito** Harjoitellaan erilaisten tekstien ja merkintöjen lukemista, tulkitsemista, ymmärtämistä ja soveltamista. **L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen** Tieto- ja viestintätekniikkaa käytetään opetuksessa monipuolisesti kannustaen op-pilasta sen oma-aloitteeseen hyödyntämiseen. Opetuksessa häntä ohjataan TVT:n turvalliseen ja eettiseen käyttöön sekä monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen. **L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen** Kotitalouden opetuksessa tuodaan esille omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys itselle ja muille sekä ympäristölle. Harjoitellaan tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja esimerkiksi raaka-aineita, työvälineitä, puhdistusaineita ja tavaroita valittaessa ja hankittaessa.

T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen	**L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys** Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Toiminnallisuus oppitunneilla tukee oppilaiden harjaantumista prosessien suunnitteluun, hypoteesien asetteluun, vaihtoehtojen kokeilemiseen ja johtopäätöksien tekemiseen sekä vastuunottoon omasta työstä. Keskitytään pohtimaan järkevää ajankäyttöä ja työjärjestystä.

T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talous-osaaminen kodissa	**L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot** Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen sekä tulevaisuuden kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Opetuksessa korostetaan hygieenisyyden, turvallisuuden ja ergonomian näkökulmasta kestäviä toimintatapoja ja harjoitellaan niitä käytännössä. Harjoitellaan tunnistamaan käytössä olevia voimavaroja ja käyttämään niitä taloudellisesti. **L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen** Harjoitellaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa turvallisesti ja luontevana osana kotitalouden toimintaa. **L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen** Oppilasta ohjataan ruoka-aineiden turvalliseen ja hygieeniseen käsittelyyn sekä ergonomisten työtapojen ja työvälineiden käytön harjoittelemiseen. Oppilas tutustuu kodin puhtaanapitoon ja häntä ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys.

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua sekä rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa Oman mielipiteen ja eri toimintatapojen rohkea esilletuominen, rakentavan kriittisyyden ja valittujen toimintatapojen perusteluiden esittäminen. Muiden esittämien mielipiteiden kuunteleminen ja arvostaminen	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen** Oppimisessa hyödynnetään omia vahvuuksia ja aikaisempia kokemuksia. Kannustetaan oppilasta omien päätelmien ja mielipiteiden luomiseen oppimistehtävien tekemisessä ja opetuskeskusteluissa. **L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu** Harjoitellaan kannustavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään. **L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys** Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen korostuminen opiskelussa. **L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen** Harjoitellaan ilmaisemaan omia näkemyksiä ja ratkaise-maan ongelmia yhdessä muiden kanssa. Ohjataan oppilasta ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle, lähipiirille ja yhteiskunnalle.

T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa Suomalainen ruokakulttuuri ja perinteet sekä kodin juhlat Oppilaiden kotikulttuurien huomioiminen opetuksessa Kulttuurin vaikutukset kotitalouksien toimintaan Arjenhallintataidot	**L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu** **L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot** **L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen** Erilaisten koti- ja ruokakulttuurien tiedostaminen sekä yhteistyössä toimiminen. Kestävän elintavan ja hyvinvoinnin huomioiminen arjen toiminnassa.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen Yhteistyö ja vuorovaikutustaitojen korostaminen opiskelussa Harjoitellaan itsenäistä työtehtävien jakamista S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa	**L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu** **L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot** Yhteistyössä toimiminen ja käytöstapojen noudattaminen sekä huolehtiminen itsestä ja toisista. **L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys** Harjoitellaan työelämässä tarvittavia taitoja toimimalla sekä itsenäisesti että ryhmissä. **L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen** Harjoitellaan ilmaisemaan omia näkemyksiä ja ratkaisemaan ongelmia yhdessä muiden kanssa. Ohjataan oppilasta ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle ja muille.

T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa	**L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu** **L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot** Yhteistyössä toimiminen ja käytöstapojen noudattaminen sekä huolehtiminen itsestä ja toisista. **L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys** Harjoitellaan työelämässä tarvittavia taitoja toimimalla sekä itsenäisesti että ryhmissä ja ottamaan vastuuta omista töistä. **L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen** Harjoitellaan ilmaisemaan omia näkemyksiä ja ratkaise-maan ongelmia yhdessä muiden kanssa. Ohjataan oppilasta ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle, lähipiirille ja yhteiskunnalle.

Tiedonhallintataidot

T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa Käytetään monipuolisia tiedonlähteitä opetuksen tukena, esim. lehdet, oppikirjat, internet, sosiaalinen media Arvioidaan tietolähteiden luotettavuutta yhdessä oppilaiden kanssa	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen** Kannustetaan oppilasta tiedon kriittiseen tarkasteluun sekä omien päätelmien ja mielipiteiden muodostamiseen. **L4 Monilukutaito** Kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuolinen hyödyntäminen oppimisessa.

T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa Harjoitellaan ruokaohjeiden lukemista, luetun ymmärtämistä ja soveltamista käytäntöön Pakkausmerkintöjen ymmärtäminen Kotitalouden termien ymmärtäminen Kuluttajan vastuut ja oikeudet valintoja ja sopimuksia tehtäessä Osaamisen siirtäminen erilaisiin tilanteisiin, esim. matemaattisten taitojen hyödyntäminen kotitaloudessa	L4 Monilukutaito Kaikkien tietämisen tapojen monipuolinen hyödyntäminen oppimisessa. Erilaisten numeraalisten merkkien ja symboleiden ymmärtäminen ja soveltaminen käytäntöön.

T12 ohjata oppilasta ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa Annetaan oppilaille mahdollisuus kokeilla erilaisia toiminta- ja valmistustapoja Kotitalouden monipuolisten oppimisympäristöjen ja työtapojen hyödyntäminen niin, että oppilas voi kokeilla ja löytää itselleen parhaimmat tavat oppia ja toimia.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen Oppimisessa hyödynnetään omia vahvuuksia ja aikaisempia kokemuksia. Monipuolisten oppimisympäristöjen ja työtapojen hyödyntäminen niin että oppilas voi kokeilla ja löytää itselleen parhaimmat tavat oppia.

T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja.

Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Ruoka-osaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa Harjoitellaan tuotteiden taloudellista käyttöä Ympäristövaikutusten huomioon ottaminen kaikessa toiminnassa.	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen.** Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista ja ottamaan ne huomioon toiminnassaan. **L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen** Ohjataan oppilasta ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle ja muille

11.18.6 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7–9

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Osaamista arvioidaan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kotitalouden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kotitalouden oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kotitalouden oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kotitalouden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun

tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kotitalouden oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kotitalouden oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet ovat käytännön toimintataitoja, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä tiedonhallintataitoja. Oppilaan osaaminen rakentuu ja taidot tulevat näkyväksi kotitalouden tavoitteisiin liittyvien keskeisten sisältöalueiden kautta.

11.18.7 Päättöarvioinnin kriteerit - kotitalous

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Käytännön toimintataidot							
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1, S2	Oppilas oppii suunnittelemaan työn tekemisen, tekemään työtehtävän ja tarkastelemaan omaa työtään ja toimintaansa.	Työn suunnittelu ja toteuttaminen sekä oman toiminnan tarkastelu	Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin työprosessiin kuuluvia työtehtäviä. Oppilas tarvitsee paljon ohjausta ja apua työn suunnittelemisessa ja toteuttamisessa.	Oppilas suunnittelee, organisoi ja kuvailee omaa työtänsä ja toimintaansa työvaiheittain annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas suunnittelee ja työskentelee työvaiheittain annettuja ohjeita soveltaen sekä kuvailee omaa osaamistaan oman työskentelyn tarkastelun avulla.	Oppilas suunnittelee ja työskentelee itsenäisesti sekä perustelee omaa työskentelyään ja toimintaansa.
T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen	S1, S2	Oppilas oppii kotitalouden kädentaitoja ja kokeilee erilaisia työtapoja. Hän oppii ottamaan huomioon toiminnassaan luovuuden ja estetiikan.	Kädentaidot kotitalouden perustehtävien toteuttamisessa, luovuus ja estetiikka	Oppilas suoriutuu ohjatusti kädentaitoja edellyttävistä yksittäisistä työtehtävistä.	Oppilas suoriutuu annetuista kädentaitoja edellyttävistä työtehtävistä. Oppilas tietää, että työtehtäviä voi toteuttaa luovasti monella tavalla ja että estetiikalla on merkitystä.	Oppilas suoriutuu itsenäisesti ja soveltaa tavallisimpia työtapoja kädentaitoja edellyttävissä kotitalouden tehtävissä. Oppilas ottaa huomioon yksittäisiä esteettisiä näkökulmia.	Oppilas osaa käyttää luovasti ja perustellen erilaisia kädentaitoja ja_työtapoja kotitalouden tehtävissä. Oppilas perustelee luovuuden ja estetiikan merkitystä ja ottaa nämä huomioon osana kokonaisuutta.
T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1, S2, S3	Oppilas oppii valitsemaan ja käyttämään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä ja teknologiaa kestävää elämäntapaa edistävästi.	Valintojen tekeminen ja niiden perustelut toiminnassa	Oppilas harjoittelee valitsemaan ja käyttämään annettuja materiaaleja tai työvälineitä yksilöllisesti ohjattuna.	Oppilas valitsee ja käyttää raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas soveltaa kestävän elämäntavan tietoja ja taitoja käyttäessään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa.	Oppilas valitsee, käyttää ja perustelee kestävää elämäntapaa tukevia raaka-aineita, työvälineitä, materiaaleja tai teknologiaa. .
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana	S1, S2	Oppilas oppii suunnittelemaan omaa toimintaansa suhteessa käytettävissä olevaan aikaan ja annettuun tehtävään. Hän oppii huolehtimaan työtehtävien ja työympäristön järjestyksestä oppimisympäristössään.	Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen	Oppilas toimii aikataulussa ja ylläpitää tehtävien sekä työympäristön järjestystä ohjattuna.	Oppilas ylläpitää työtehtävien järjestystä annettujen ohjeiden ja aikataulun mukaan erillisissä työvaiheissa. Oppilas tarvitsee ohjausta työympäristön järjestyksen ylläpitämisessä.	Oppilas etenee ohjeiden mukaisesti vaiheittain ja ylläpitää työtehtävien ja työympäristön järjestystä. Oppilas suunnittelee ja ennakoi ajankäyttöään.	Oppilas työskentelee itsenäisesti ja vastuullisesti sekä osaa perustella ajankäyttöään, työtehtävien ja työympäristön järjestyksen merkitystä ja toimintojen etenemistä osana oppimisympäristöä.
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti kotitalouden toimintaympäristöissä ottaen huomioon käytettävissä olevat aineelliset voimavarat.	Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta	Oppilas toimii hygieenisesti ja turvallisesti ohjattuna.	Oppilas työskentelee hygieenisesti ja turvallisesti annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaisesti hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti tai kustannusten ja energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti.	Oppilas perustelee toimintaansa turvallisuuden, hygieenisyyden, ergonomian tai kustannusten ja energiankäytön näkökulmasta.
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot							
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua, rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa	S1, S2, S3	Oppilas oppii kohtaamaan, kuuntelemaan, keskustelemaan ja argumentoimaan vertaisryhmässä.	Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi yhteisessä suunnittelussa	Oppilas osallistuu satunnaisesti tai kysymysten tukemana keskusteluun yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	Oppilas osallistuu keskusteluun, pyrkii kuuntelemaan ja tuo esille omia näkökulmia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	Oppilas kuuntelee eri näkökulmia ja ilmaisee rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	Oppilas on aktiivinen keskusteluissa ja ottaa eri näkökulmat huomioon sekä perustelee omat näkemyksensä rakentavasti. Oppilas kannustaa toisia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan, miten arki erilaisissa kotitalouksissa rakentuu ja ajallisesti järjestäytyy. Hän oppii kohtaamaan hyväksyvästi kotien kulttuurista monimuotoisuutta.	Arjen rakentumisen sekä kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	Oppilas nimeää arkirutiineja sekä tunnistaa erilaisia kotikulttuureita.	Oppilas kuvailee arkirutiineja, arjen rakentumista, kotitalouksien perinteitä ja erilaisia kotikulttuureita.	Oppilas määrittelee arjen rakentumista ja kotitalouksien arkirutiineja erilaisissa kotikulttuureissa.	Oppilas perustelee kotitalouksien arjen rakentumista ja erilaisten kotikulttuurien ajankäyttöä.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1, S2	Oppilas oppii työskentelemään itsenäisesti sekä osana ryhmää ja yhteistä työtehtävää. Hän oppii sopimaan työtehtävien jakamista.	Voimavarojen käyttäminen ja yhteisten sopimusten tekemisen oppiminen	Oppilas harjoittelee yksilöllisesti ohjattuna itsenäistä työskentelyä ja osallistuu ryhmän toimintaan satunnaisesti.	Oppilas harjoittelee itsenäistä työskentelyä ja vastuunottoa omasta työstään ja osallistuu ryhmän toimintaan yhdessä sovitulla tavalla.	Oppilas työskentelee yksin ja ryhmässä sekä pyrkii toimimaan rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas tietää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.	Oppilas toimii itsenäisesti ja tasapuolisesti sekä toimii ryhmässä yhteistyökykyisesti ja vastuullisesti.
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan asioita, jotka liittyvät huomaavaiseen kohteluun, tapakulttuuriin ja vuorovaikutustilanteissa toimimiseen.	Toisten oppilaiden huomaavainen kohtelu ja tapakulttuuriin mukainen käytännön toiminta oppitunnin vuorovaikutustilanteissa	Oppilas tietää, että tapakulttuuri vaikuttaa vuorovaikutustilanteisiin.	Oppilas tunnistaa ja nimeää tapakulttuuriin ja toisten huomaavaiseen kohteluun liittyviä asioita.	Oppilas osaa toimia tapakulttuuria noudattaen.	Oppilas osaa perustella tapakulttuuria ja toisten ihmisten huomaavaista kohtelua sekä niihin liittyviä käytännön toimintatapoja.
Tiedonhallintataidot							
T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1, S2, S3	Oppilas oppii hakemaan ja vertailemaan tietoa sekä tunnistamaan kotitalouteen liittyviä luotettavia tietolähteitä valintojensa perustana.	Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa annetuista lähteistä yksilöllisesti ohjattuna. Tietojen hyödyntäminen ja tulkitseminen on vähäistä.	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa itselleen tutuista ja annetuista lähteistä ja käyttää niitä toiminnassaan.	Oppilas tietää, mistä ja miten kotitalouteen liittyviä tietoja voidaan hakea. Oppilas arvioi tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.	Oppilas hakee kotitalouteen liittyviä tietoja eri tietolähteistä. Oppilas arvioi tiedon ja lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä ja valitsee tehtävään sopivat lähteet.
T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä	S1, S2	Oppilas oppii lukemaan ja tulkitsemaan kotitalouteen ja lähiympäristöön liittyviä ohjeita, merkkejä ja symboleja sekä toimimaan niiden mukaisesti.	Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttäminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää yksittäisiä toimintaohjeita ja merkkejä.	Oppilas tunnistaa, nimeää, luokittelee ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja merkkejä annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas soveltaa toiminnassaan kotitalouden toimintaohjeita, merkkejä ja symboleita.	Oppilas perustelee kotitalouden toimintaohjeiden, merkkien ja symboleiden käyttöä eri toiminnoissa.
T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1, S2, S3	Oppilas oppii soveltamaan tietoja ja taitoja, tunnistamaan palveluita sekä osoittamaan luovuutta erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.	Käsitteiden käyttäminen, tietojen ja taitojen soveltaminen sekä luovat ratkaisut tilanteissa, kotitalouden palveluiden tunteminen	Oppilas nimeää joitakin kotitalouden käsitteitä, tietoja ja taitoja sekä yksittäisiä palveluita.	Oppilas käyttää kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan sekä kuvailee yksittäisiä kotitalouden palveluita.	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan. Oppilas kuvailee erilaisia kotitalouden palveluita ja niiden käyttöä arkielämässä.	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa perustellen ja luovasti kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan. Oppilas arvioi erilaisia kotitalouden palveluita ja perustelee niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.
T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja	S1, S2, S3	Oppilas oppii tulkitsemaan kiertotalouteen liittyviä asioita ja toimintoja sekä ympäristöä ja taloutta kuormittavia kotitalouden toimintoja.	Ympäristö- ja talousteot toiminnassa ja päätöksenteossa	Oppilas luettelee joitakin ympäristöön ja rahankäyttöön liittyviä kotitalouden toimintoja.	Oppilas tietää, miten ympäristökuormaa voidaan vähentää sekä millaisia ympäristö- ja taloustekoja voidaan tehdä kotitalouksissa.	Oppilas tekee yksittäisiä arjen ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa.	Oppilas tekee ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa johdonmukaisesti sekä perustellen niiden merkitystä kestävän ja vastuullisen elämäntavan ja kuluttamisen kannalta.

11.19 Oppilaanohjaus

11.19.1 Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että oppilaat pystyvät kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiään ja tekemään valintansa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatkoopinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeuden-mukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7-9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvalmiuksiaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä

yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatkoopintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintojaan koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

11.19.2 Oppilaanohjauksen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältö-alueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus ja aktiivinen toiminta		
T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista	S1, S2	L3, L7
Oppimaan oppimisen taidot		
T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan	S1	L1
Elinikäinen oppiminen		
T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan	S1, S2	L1
Itsetuntemus		

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti	S2	L3
Tavoitteiden asettaminen		
T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista	S2, S5	L1, L3
Työelämään suuntautuva oppiminen		
T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta	S2, S3, S5	L6, L7
T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen	S2, S3, S4, S5	L4, L5, L6
Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa		
T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta	S4, S5	L4, L5
T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta	S2, S3, S5	L4, L5, L6
Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys		
T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla	S4, S5	L2

11.19.3 Oppilaanohjauksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Oppiminen ja opiskelu: Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu: Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot: Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

S4 Työelämään tutustuminen: Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen: Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksen työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Ohjausmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus. Ryhmiä muodostetaan joustavasti ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet huomioiden. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä

elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa oppilas oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan oppilaan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä. Ohjauksen jatkumo turvataan tarjoamalla oppilaanohjausta kaikilla luokkatasoilla. Huoltajalle järjestetään tarvittaessa tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, opinto-ohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaalle tulee järjestää perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien aikana työelämään tutustumisjaksoja (TET) koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammateista aidossa työympäristössä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Työelämään tutustumista toteutetaan yhdessä muiden oppiaineiden kanssa hyödyntäen niiden oppisisältöjä ja työtapoja.

11.19.4 Ohjaus, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus ja tukea tarvitsevan ohjaus oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Monialaista yhteistyötä tehdään erityisesti myös tehostettua henkilökohtaista ohjausta ja tukea tarvitsevien oppilaiden sekä erityisestä syystä koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa.

Oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 9[253]. Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa painopisteenä on oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittäminen sekä ohjaaminen oppilaalle sopiviin jatko-opintoihin. Tavoitteena on, että jokaiselle oppilaalle löytyy jatko-opiskelupaikka, jossa oppilas jatkaa oppivelvollisuuden suorittamista perusopetuksen jälkeen.

Oppilas jatkaa perusopetuksen jälkeen[254] toisen asteen tutkinnon suorittamiseen, toiselle asteelle valmentavaan koulutukseen tai muuhun oppivelvollisuuslaissa[255] määriteltyyn koulutukseen. Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjaaja oppilaanohjauksen sisältöjen ja tavoitteiden näkökulmasta.

[253] Perusopetuslaki 1216/2020 11 a §
[254] Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 10 §
[255] Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 4 § ja 5 §

Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa oppilaalle annetaan henkilökohtaista ja muuta oppilaanohjausta sekä laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma[256]. Henkilökohtaiseen jatko-opintosuunnitelmaan kirjataan oppilaan vahvuuksia sekä tavoitteita siirtymisestä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Näitä vahvistetaan suunnitelmallisesti oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet huomioiden.

Oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, oppimisen ja opiskelun tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkymät. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintomahdollisuuksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa oppimisen ja opiskelun tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä tarvittaessa muista tukimuodoista.

11.19.5 Oppilaan oppimisen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista. Oppilaanohjauksessa arviointi perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä.

Oppilaat pohtivat yhdessä opettajan kanssa ja oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan. Oppilaita ohjataan tunnistamaan arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin. He harjaantuvat arvioimaan tiedonhankinta-, tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa. Oppilaita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Oppilaita ohjataan tiedostamaan erilaisten itsearviointimenetelmien ja -välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttömahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan. Opettajan tuella oppilaat oppivat löytämään tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot koulussa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitoaan hakea tarvitsemiaan palveluita.Oppilaanohjaus Oulunkylän yhteiskoulussa

Oppilaanohjausta toteutetaan Oulunkylän yhteiskoulussa yhdessä koulun henkilökunnan ja oppilaiden huoltajien kanssa. Oppilaan päättötodistukseen tulee maininta siitä, että oppilaan opintoohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista.

[256] Perusopetuslaki 1216/2020 11 a §

1.1.109 Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja erilaisten verkkoympäristöjen rinnalla Oulunkylän yhteiskoulun lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaille järjestetään työelämään tutustumisjaksoja (TET) koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaiden tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammateista aidossa työympäristössä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaille tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Työelämään tutustumista toteutetaan yhdessä muiden oppiaineiden kanssa hyödyntäen niiden oppisisältöjä ja työtapoja. Työelämään tutustuminen tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet ilmiöpohjaiseen oppimiseen. Ilmiölähtöisyyden avulla oppilaita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen sekä johtopäätösten tekemiseen ja niiden perustelemiseen. Oppilaita kannustetaan eri tekijöiden merkityksellisyyden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen.

Aktiivinen toiminta, kokemuksellisuus, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu - ja yhteistyötaitoja. Oppilaanohjauksessa erilaisia työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Lisäksi perehdytään mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä niihin ilmiöihin, jotka ovat yhteydessä koulutukseen ja työelämään. Ohjausmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus. Ryhmiä muodostetaan joustavasti ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet huomioiden. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa oppilas oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan opiskelijan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä.

Oulunkylän Yhteiskoulussa ohjauksen jatkumo turvataan tarjoamalla oppilaanohjausta kaikilla luokkatasoilla. Huoltajalle järjestetään tarvittaessa tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opinto-ohjaajan, opettajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Pääkaupunkiseudun koulutuksenjärjestäjät tarjoavat kattavasti toisen asteen opiskeluvaihtoehtoja sekä joustavia oppimispolkuja, kuten ammatilliset erityisoppilaitokset, erilaiset nivelvaiheen koulutukset sekä nuorten oppisopimuskoulutus. Tällainen toimintaympäristö ohjauksessa vaatii hyvin suunniteltua yhteistyötä eri toimijoiden kesken. Huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä huomioidaan koulutusvaihtoehtojen moninaisuus ja perheiden kieli- ja kulttuuritaustat.

Monipuoliset vaihtoehdot tuovat peruskoulun ohjaukseen haastetta ja jokaiselle oppilaalle tulee varata riittävästi henkilökohtaista- ja pienryhmäohjausta erilaisten opintopolkujen pohtimiseen.

1.1.110 Ilmiöpohjainen oppiminen

Oppilaanohjaus on oppiaine, joka suuntaa nuoren ajatukset oman oppimisen pohtimiseen, oman osaamisen kehittämistarpeiden huomaamiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa. Oman jatko-opintosuunnitelman tekemistä varten oppilas tutustuu eri oppiaineiden tieteenaloihin ja moninaisiin koulutus- ja työskentelyvaihtoehtoihin. Oppilaanohjauksen opiskelu mahdollistaa ilmiöiden opiskelun yli oppiainerajojen eri oppiaineiden kanssa esimerkiksi työelämään tutustumisen ja erilaisten vierailujen yhteydessä. Oppilaat osallistuvat tarkasteltavien ilmiöiden valintaan, oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun, työtapojen valintaan sekä arviointiin. Työskentelyote on pohtiva, tarkasteleva ja vuorovaikutuksellinen.

Oulunkylän yhteiskoulun oppilaanohjaus -oppiaineessa käsiteltäviä ilmiöitä voivat olla oppimaan oppiminen, työelämään tutustumisjaksot ja koululaisen hyvinvoiva arki esimerkiksi seuraavasti:

- 7. luokalla koululaisen hyvä arki (tt, ko, ai, opo) sekä tulevaisuus ja unelmat (taide- ja taitoaineet, hi, katsomusaineet, opo)
- 8. luokalla ammatit ja koulutus (valinnaiset, ai, kielet, opo)
- 9. luokalla työelämä (yh, ai, kielet, opo)

1.1.111 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 7

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
T1 Osallisuus ja aktiivinen toiminta Oppilasta autetaan muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7–9 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehitetään oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tuetaan oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen** Oppilas tutustuu oppilaanohjaukseen oppiaineena ja opettelee oppilaanohjaukselle tyypillisten opiskelumenetelmien ja tietolähteiden käyttöä. Oppilasta ohjataan pohtimaan omaan opiskeluun ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyviä ilmiöitä useista eri näkökulmista vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Oppilas harjoittelee hakemaan oppilaanohjauksen kannalta merkityksellistä tietoa monista eri tietolähteistä ja hyödyntämään tätä tietoa omassa tulevaisuuden suunnittelussaan. **L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot** Oppilasta kannustetaan huolehtimaan omasta itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman ajankäyttönsä hallintaa sekä pohtimaan yhteistyötaitojen merkitystä koulussa ja työelämässä. **L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen** Oppilas harjoittelee osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja työskentelemällä yhdessä sovittujen sääntöjen mukaisesti erilaisissa ryhmissä. Oppilasta ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys itselle ja lähiympäristölle.	S1 Oppiminen ja opiskelu S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
T2 Oppimaan oppimisen taidot Oppilaita kannustetaan ja ohjataan kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan.	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen** Oppilas syventää tietojaan itsestään oppijana ja harjoittelee erilaisten opiskelustrategioiden käyttöä hyödyntäen teknologiaa ja muita apuvälineitä. Oppilas ymmärtää koulun ulkopuolella, esimerkiksi harrastuksissa, opitun merkityksen opiskelussa ja myöhemmin työelämässä. Oppilas pohtii omia vahvuuksiaan oppijana ja ihmisenä.	S1 Oppimien ja opiskelu S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
T3 Elinikäinen oppiminen Luodaan edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan sekä kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen** Oppilas asettaa ikäkaudelleen sopivia tavoitteita, suunnittelee työtään ja arvioi edistymistään. Oppilas harjoittelee hankkimaan tietoa koulutuksesta ja työelämästä sekä pohtimaan niihin liittyviä kysymyksiä eri näkökulmista. Ennakkoluuloton omien ajattelutapojen tarkastelu luo edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen.	S1 Oppiminen ja opiskelu S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

T4 Itsetuntemus Oppilasta ohjataan tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti.	**L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot** Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistekin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaat saavat näkökulmaa ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon merkityksestä osana koulu- ja työyhteisön toimintaa.	S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
T5 Tavoitteiden asettaminen Oppilasta ohjataan asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista.	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen** Oppilas asettaa ikäkaudelleen sopivia tavoitteita, suunnittelee työtään ja arvioi edistymistään. Oppilas harjoittelee hankkimaan tietoa koulutuksesta ja työelämästä sekä pohtimaan niihin liittyviä kysymyksiä eri näkökulmista. Ennakkoluuloton omien ajattelutapojen tarkastelu asti vahvistaa edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen **L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot** Oppilasta kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja Huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen päivärytmin ja elintapojen merkitystä oppimiselle ja hyvinvoinnille niin koulussa kuin myöhemmin työelämässä.	S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen
T6 Työelämään suuntautuva oppiminen Oppilasta autetaan ymmärtämään työn merkityksen oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistetään oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojensa sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta.	**L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys** Oppilas saa yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaalle tarjotaan kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. **L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen** Oppilas osallistuu oman opiskelunsa ja yhteisen koulutyön toteuttamiseen ja arviointiin.	S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

T7 Työelämään suuntautuva oppiminen Oppilasta ohjataan kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen.	**L4 Monilukutaito** Oppilas syventää tietämystään oppilaanohjauksen tietolähteistä ja tiedon tuottamisen välineistä. Oppilas tarkastelee kriittisesti tietolähteitä, esimerkiksi tunnistaa eron virallisesti ja tieteellisesti tuotetun tiedon ja muiden tietolähteiden välillä. **L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen** Oppilas syventää osaamista tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä tiedon hankinnan, käsittelyn ja tuottamisen välineenä. Oppilas arvioi erilaisia verkkoympäristöjä, sovelluksia ja verkostoja. Oppilas arvioi tieto- ja viestintäteknologian hyötyjä ja haasteita oppilaanohjauksen ja oman urasuunnittelun näkökulmasta. **L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys** Oppilas oppii tuntemaan Oulunkylän lähialueen elinkeinoelämän erikoispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Oppilas oppii ryhmätoimintaa ja projektityöskentelyä.	S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot S4 Työelämään tutustuminen S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

1.1.112 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 8

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
T1 Osallisuus ja aktiivinen toiminta Oppilasta autetaan muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7–9 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehitetään oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tuetaan oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen** Oppilasta ohjataan pohtimaan omaan opiskeluun ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyviä ilmiöitä useista eri näkökulmista vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Oppilas harjoittelee hakemaan oppilaanohjauksen kannalta merkityksellistä tietoa monista eri tietolähteistä ja hyödyntämään tätä tietoa omassa tulevaisuuden suunnittelussaan. **L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot** Oppilasta kannustetaan huolehtimaan omasta itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman ajankäyttönsä hallintaa sekä pohtimaan yhteistyötaitojen merkitystä koulussa ja työelämässä. **L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen** Oppilas harjoittelee osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja työskentelemällä yhdessä sovittujen sääntöjen mukaisesti erilaisissa ryhmissä. Oppilasta ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitystä.	S1 Oppiminen ja opiskelu S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
T2 Oppimaan oppimisen taidot Oppilaita kannustetaan ja ohjataan kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan.	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen** Oppilas syventää edelleen tietojaan itsestään. Oppilas ymmärtää koulun ulkopuolella, esimerkiksi harrastuksissa, opitun merkityksen opiskelussa ja myöhemmin työelämässä. Oppilas pohtii edelleen vahvuuksiaan oppijana ja ihmisenä ja pystyy jo pohtimaan tulevia opintojaan ja ammattiaan vahvuuksiensa pohjalta.	S1 Oppiminen ja opiskelu S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
T3 Elinikäinen oppiminen Luodaan edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan sekä kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen** Oppilas asettaa ikäkaudelleen sopivia tavoitteita, suunnittelee työtään ja arvioi edistymistään. Oppilas oppii hankkimaan tietoa koulutuksesta ja työelämästä sekä pohtimaan niihin liittyviä kysymyksiä eri näkökulmista. Ennakkoluuloton ajattelutapojen tarkastelu vahvistaa edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen.	S1 Oppiminen ja opiskelu S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

T4 Itsetuntemus Oppilasta ohjataan tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti.	**L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot** Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaat saavat näkökulmaa ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon merkityksestä osana koulu- ja työyhteisön toimintaa.	S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
T5 Tavoitteiden asettaminen Oppilasta ohjataan asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista.	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen** Oppilas asettaa ikäkaudelleen sopivia tavoitteita, suunnittelee työtään ja arvioi edistymistään. Oppilas oppii hankkimaan tietoa koulutuksesta ja työelämästä sekä pohtimaan niihin liittyviä kysymyksiä eri näkökulmista. Omien ajattelutapojen tarkastelu ja uuden tiedon rakentaminen ennakkoluulottomasti vahvistaa edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen **L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot** Oppilasta kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja.	S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen
T6 Työelämään suuntautuva oppiminen Oppilasta autetaan ymmärtämään työn merkityksen oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistetään oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojensa sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta.	**L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys** Oppilas saa yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilas saa kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. **L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen** Oppilas osallistuu oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.	S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

T7 Työelämään suuntautuva oppiminen Oppilasta ohjataan kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen.	**L4 Monilukutaito** Oppilas syventää tietämystään oppilaanohjauksen tietolähteistä ja tiedon tuottamisen välineistä. Oppilas tarkastelee kriittisesti tietolähteitä, esimerkiksi tunnistaa eron virallisesti ja tieteellisesti tuotetun tiedon ja muiden tietolähteiden välillä. **L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen** Oppilas syventää osaamista tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä tiedon hankinnan, käsittelyn ja tuottamisen välineenä. Oppilas arvioi erilaisia verkkoympäristöjä, sovelluksia ja verkostoja. Oppilas arvioi TVT:n hyötyjä ja haasteita oppilaanohjauksen ja oman urasuunnittelun näkökulmasta. **L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys** Oppilas oppii tuntemaan Oulunkylän lähialueen elinkeinoelämän erikoispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Oppilas tutustuu työelämään ja saa kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Oppilas harjoittelee työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja. Oppilas huomaa vuorovaikutustaitojen ja kielitaidon merkityksen. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulee tutuksi. Oppilas oppii ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.	S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot S4 Työelämään tutustuminen. Oppilas suorittaa TET-jakson vuosittain laadittavassa toimintasuunnitelmassa määritellyllä tavalla. S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen.
T8 Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa Oppilas ja hänen huoltajansa saavat tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista. Oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta kehitetään.	**L4 Monilukutaito** Oppilas syventää tietämystään oppilaanohjauksen tietolähteistä ja tiedon tuottamisen välineistä. Oppilas tarkastelee kriittisesti tietolähteitä, esimerkiksi tunnistaa eron virallisesti ja tieteellisesti tuotetun tiedon ja muiden tietolähteiden välillä. **L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen** Oppilas syventää osaamista tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä tiedon hankinnan, käsittelyn ja tuottamisen välineenä. Oppilas arvioi erilaisia verkkoympäristöjä, sovelluksia ja verkostoja. Oppilas arvioi TVT:n hyötyjä ja haasteita oppilaanohjauksen ja oman urasuunnittelun näkökulmasta.	S4 Työelämään tutustuminen S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

T9 Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa Oppilasta ohjataan käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta.	**L4 Monilukutaito** Oppilas syventää tietämystään oppilaanohjauksen tietolähteistä ja tiedon tuottamisen välineistä. Oppilas tarkastelee kriittisesti tietolähteitä, esimerkiksi tunnistaa eron virallisesti ja tieteellisesti tuotetun tiedon ja muiden tietolähteiden välillä. **L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen** Oppilas syventää osaamista TVT:n hyödyntämisestä tiedon hankinnan, käsittelyn ja tuottamisen välineenä. Oppilas arvioi erilaisia verkkoympäristöjä, sovelluksia ja verkostoja. Oppilas arvioi TVT:n hyötyjä ja haasteita oppilaanohjauksen ja oman urasuunnittelun näkökulmasta. Oppilas tutustuu hakupalvelujen ja tietokantojen tapaan toimia ja tuottaa tietoa. **L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys** Oppilas saa yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilasta rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Oppilasta ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilasta tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.	S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen.
T10 Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys Oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa tuetaan. Oppilaan kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa vahvistetaan. Oppilasta opastetaan hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työmahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla	**L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu** Oppilasta ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus myönteisenä voimavarana ja oman tulevan opiskelu- ja työuran mahdollisuutena.	S4 Työelämään tutustuminen S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen.

1.1.113 Oppiaineen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisällöt: vuosiluokka 9

Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
T1 Osallisuus ja aktiivinen toiminta Oppilasta autetaan muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7–9 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehitetään oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tuetaan oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen** Oppilas pohtii omaan opiskeluun ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyviä ilmiöitä useista eri näkökulmista vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Oppilas osaa hakea oppilaanohjauksen kannalta merkityksellistä tietoa monista eri tietolähteistä ja hyödyntämään tätä tietoa omassa tulevaisuuden suunnittelussaan. **L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot** Oppilasta kannustetaan huolehtimaan omasta itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman ajankäyttönsä hallintaa sekä pohtimaan yhteistyötaitojen merkitystä koulussa ja työelämässä. **L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen** Oppilasta ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys itselle ja lähiympäristölle	S1 Oppiminen ja opiskelu S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
T2 Oppimaan oppimisen taidot Oppilaita kannustetaan ja ohjataan kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan.	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen** Oppilas ymmärtää koulun ulkopuolella, esimerkiksi harrastuksissa, opitun merkityksen opiskelussa ja myöhemmin työelämässä. Oppilas on tietoinen omista vahvuuksistaan oppijana ja ihmisenä ja osaa soveltaa näitä taitoja osana omaa urasuunnitteluaan.	S1 Oppiminen ja opiskelu
T3 Elinikäinen oppiminen Luodaan edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan sekä kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen** Oppilas asettaa ikäkaudelleen sopivia tavoitteita, suunnittelee työtään ja arvioi edistymistään. Oppilas hankkii tietoa koulutuksesta ja työelämästä sekä pohtimaan niihin liittyviä kysymyksiä eri näkökulmista. Omien ajattelutapojen tarkastelu ja uuden tiedon rakentaminen ennakkoluulottomasti vahvistaa edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen.	S1 Oppiminen ja opiskelu S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
T4 Itsetuntemus Oppilasta ohjataan tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti.	**L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot** Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistekin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon merkityksen osana koulu- ja työyhteisön toimintaa.	S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

T5 Tavoitteiden asettaminen Oppilasta ohjataan asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista.	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen** Oppilas asettaa ikäkaudelleen sopivia tavoitteita, suunnittelee työtään ja arvioi edistymistään. Oppilas hankkii tietoa koulutuksesta ja työelämästä sekä pohtimaan niihin liittyviä kysymyksiä eri näkökulmista. Omien ajattelutapojen tarkastelu ja uuden tiedon rakentaminen ennakkoluulottomasti vahvistaa edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen **L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot** Oppilasta kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja.	S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen
T6 Työelämään suuntautuva oppiminen Oppilasta autetaan ymmärtämään työn merkityksen oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistetään oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojensa sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta.	**L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys** Oppilas saa yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilas saa kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. **L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen** Oppilas osallistuu oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.	S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

T7 Työelämään suuntautuva oppiminen Oppilasta ohjataan kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen.	**L4 Monilukutaito** Oppilas syventää tietämystään oppilaanohjauksen tietolähteistä ja tiedon tuottamisen välineistä. Oppilas tarkastelee kriittisesti tietolähteitä, esimerkiksi tunnistaa eron virallisesti ja tieteellisesti tuotetun tiedon ja muiden tietolähteiden välillä. **L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen** Oppilas syventää osaamista tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä tiedon hankinnan, käsittelyn ja tuottamisen välineenä. Oppilas arvioi erilaisia verkkoympäristöjä, sovelluksia ja verkostoja. Oppilas arvioi tieto- ja viestintäteknologian hyötyjä ja haasteita oppilaanohjauksen ja oman urasuunnittelun näkökulmasta. **L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys** Oppilas syventää tuntemustaan elinkeinoelämän erikoispiirteistä ja eri toimialoista. Oppilas tutustuu työelämään ja saa kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Oppilas harjoittelee työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja. Oppilas huomaa vuorovaikutustaitojen ja kielitaidon merkityksen. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys tulevat tutuiksi. Oppilas oppii ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.	S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot S4 Työelämään tutustuminen. Oppilas suorittaa TET-jakson vuosittain laadittavassa toimintasuunnitelmassa määritellyllä tavalla. S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen.
T8 Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa Oppilas ja hänen huoltajansa saavat tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista. Oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta kehitetään.	**L4 Monilukutaito** Oppilas syventää edelleen tietämystään oppilaanohjauksen tietolähteistä ja tiedon tuottamisen välineistä. Oppilas tarkastelee kriittisesti tietolähteitä, esimerkiksi tunnistaa eron virallisesti ja tieteellisesti tuotetun tiedon ja muiden tietolähteiden välillä. **L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen** Oppilaan osaamista tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisessä käytetään oppilaanohjauksessa tiedon käsittelyn ja tuottamisen välineenä. Oppilas arvioi erilaisia verkkoympäristöjä, sovelluksia ja verkostoja. Oppilas arvioi tieto- ja viestintäteknologian hyötyjä ja haasteita oppilaanohjauksen ja oman urasuunnittelun näkökulmasta.	S4 Työelämään tutustuminen S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

T9 Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa Oppilasta ohjataan käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta.	**L4 Monilukutaito** Oppilas syventää tietämystään oppilaanohjauksen tietolähteistä ja tiedon tuottamisen välineistä. Oppilas tarkastelee kriittisesti tietolähteitä, esimerkiksi tunnistaa eron virallisesti ja tieteellisesti tuotetun tiedon ja muiden tietolähteiden välillä. **L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen** Oppilas syventää osaamista TVT:n hyödyntämisestä tiedon hankinnan, käsittelyn ja tuottamisen välineenä. Oppilas arvioi erilaisia verkkoympäristöjä, sovelluksia ja verkostoja. Oppilas arvioi TVT:n hyötyjä ja haasteita oppilaanohjauksen ja oman urasuunnittelun näkökulmasta. Oppilas tutustuu hakupalvelujen ja tietokantojen tapaan toimia ja tuottaa tietoa. **L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys** Oppilas saa yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilasta rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Oppilasta ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilasta tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.	S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen.
T10 Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys Oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa tuetaan. Oppilaan kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa vahvistetaan. Oppilasta opastetaan hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla	**L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu** Oppilasta ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus myönteisenä voimavarana ja oman tulevan opiskelu- ja työuran mahdollisuutena.	S4 Työelämään tutustuminen S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

11.20 Media

Oulunkylän yhteiskoulussa mediaa opiskellaan kaikille yhteisenä oppiaineena yhden vuosiviikkotunnin verran kahdeksannella luokalla.

Media on viestintää ja vaikuttamista. Mediaopetuksen tehtävä on taas ohjata oppilaita kehittymään itsenäisinä, kriittisinä, luovina ja valppaina median toimijoina, tekijöinä, kokijoina ja kuluttajina.

Oppiaineen tarkoituksena on ohjata oppilaita havaitsemaan ja ymmärtämään mediakulttuurin moninaisuutta, sen käytäntöjä, ilmiöitä, lajeja, vaikutuskeinoja ja –mahdollisuuksia sekä valtasuhteita. Oppilas havainnoi ja tarkastelee lisäksi omaa median käyttöään.

Paino työskentelyssä on ohjatulla tekemällä oppimisella. Sen ohessa kehittyvät mediakriittisyys ja –analyysi. Mediailmaisun harjoituksia toteutetaan itsenäisesti ja ryhmissä.

Oppilas harjoittelee tietoja ja taitoja oman viestin esiin saamiseksi. Näin oppilas tulee tietoiseksi median vaikutusmahdollisuuksista. Opetus kannustaa oppilaita vaikuttamaan joukkoviestinnän keinoin aktiivisina kansalaisina. Oppiaineessa luodaan perustaa oppilaiden globaalille toimimiselle ja vastuunkannolle.

Oppiaineessa korostuvat sananvapauden, vastuun, moniäänisen yhteiskunnan ja demokratian merkitykset ja yhteydet sekä oppilaan omat mahdollisuudet, oikeudet ja vastuu mediakulttuurissa.

Opinnoissa tarkastellaan vaihtelevia media-aiheita kuten propagandaa, sensuuria, journalismia epäkohtien paljastajana, tiedon luotettavuutta, lähdekritiikkiä, kuvajournalismia, dokumentaarisuutta, fiktiota ja kuvamanipulaatiota. Median kaupalliset ulottuvuudet tulevat esille esimerkiksi tekijänoikeuksien ja mainonnan kautta.

Tieto- ja viestintäteknologian sekä verkkoympäristön käyttö on olennainen osa median opiskelua, jossa korostuu monilukutaito: kuvaa, ääntä ja tekstiä hyödynnetään harjoituksissa luovasti. Oppilaiden käyttötottumuksista johtuen kuvaviestinnän osuus on suuri.

Opintokokonaisuudessa opetellaan kuvankäsittelyn ja taiton perusteita, ja kerrataan koululla käytössä olevien tiedostojen tallentamiseen ja jakamiseen liittyvien ohjelmien käyttöä.

Vierailuja ja vaihtelevia projekteja toteutetaan mahdollisuuksien mukaan.

Opetustilanteissa pyritään luomaan rohkeaan kokeiluun, harjoitteluun ja vuorovaikutukseen kannustava, erilaisuutta arvostava ilmapiiri. Opetuksen luonne tukee oppilaan identiteetin rakentumista ja osallistumista yhdessä toimimiseen.

Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, opettaa toinen toisiaan, jakaa kokemuksiaan ja soveltaa luovasti erilaisia työtapoja. Mediaoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri.

Mediaoppiaineen arviointi on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja yksilöllisyyden huomioivaa. Arvioinnilla, työtavoilla ja ilmapiirillä pyritään tukemaan itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita kannustetaan omien ajatusten ilmaisemiseen sekä toisten näkemysten arvostamiseen.

Oppimisen arviointi kohdistuu oppilaan koko työskentelyyn. Median arvostelu toteutetaan numeroarvosanoin 4-10.

Mediaoppiaine sopii lähtökohtaisesti hyvin erilaisten ilmiöiden tarkasteluun sekä osaksi aineidenvälisiä opintokokonaisuuksia.

Median opetuksen tavoitteet:

- T1: Innostaa ja rohkaista oppilasta aktiiviseen ja vastuulliseen toimijuuteen ja vaikuttamiseen mediakulttuurissa
- T2: Ohjata oppilasta havainnoimaan ja ymmärtämään mediakulttuurin monia ilmenemismuotoja, vaikutusmahdollisuuksia, lajeja, käytäntöjä, ilmiöitä ja riippuvuussuhteita sekä oppilaan omaa median käyttöä
- T3: Ohjata oppilasta käyttämään medioita luovasti ja persoonallisesti omassa ilmaisussa ja viestinnässä.

Median tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

- S1: Median taidot: Harjoittelemme omaa ilmaisua valittujen medioiden parissa sekä vaikuttamista kuvaa, ääntä ja sanaa hyödyntäen. Hyödynnämme tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia kuten kuvankäsittely- ja editointiohjelmia.
- S2: Mediakulttuurin tiedot: Käymme harjoitustöiden ohessa läpi esimerkiksi median lajeja, sananvapautta, sensuuria, propagandaa, lähdekritiikkiä sekä mediassa toimimisen vastuita ja oikeuksia kuten tekijänoikeuksia.
- Laaja-alainen osaaminen: L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7

12 Matemaattis-luonnontieteellinen painotus

Oulunkylän yhteiskoulussa toteutetaan sisäisin ryhmittelyin painotettua opetusta matematiikassa ja luonnontieteissä.

12.1 Matematiikan opintokokonaisuus

Matemaattis-luonnontieteellisen linjan valtakunnallista opetussuunnitelmaa syventävällä matematiikan opintokokonaisuudessa on tarkoitus syventää oppilaan ymmärrystä matematiikasta, sen lainalaisuuksista sekä matemaattisesta logiikasta. Opintokokonaisuudessa halutaan sekä kehittää oppilaan matemaattista ajattelua, että laajentaa oppilaiden käsitystä itsestään matematiikan tekijöinä. Oppilaiden harrastuneisuutta pyritään kannustamaan ja heille annetaan mahdollisuus oppia hyödyllisiä tietoja ja taitoja jatko-opintoja ajatellen.

12.1.1 Oppimisympäristöt ja työtavat

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämismaailma. Opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Opetus on toiminnallista ja perustuu oppilaan omiin havaintoihin ja aktiivisuuteen. Oppimisessa voidaan hyödyntää myös oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita.

12.1.2 Arviointi

Opintojen alussa oppilaalle tehdään selväksi tavoitteet, sisältö ja arviointi. Arviointi perustuu monipuolisten tuotosten arvioinnin lisäksi työskentelyn havainnointiin sekä mahdollisuuksien mukaan itse- ja vertaisarviointiin.

Opintokokonaisuuden arviointi keskittyy oppilaan taitojen havainnointiin. Arvioinnissa huomioidaan lisäksi keskeisten tietojen omaksuminen. Opiskeluprosessin aikana voidaan arvioida esim. aktiivista osallistumista, vastuullisuutta, näkökulmien perustelemista, ilmaisun selkeyttä, yhteistyötaitoja. Oppilaan osaamista arvioidaan monella eri tavalla.

Opintokokonaisuuden arviointitapa on suoritusmerkintä (S = suoritettu) tai hylätty (H = hylätty). Oppilas saa Opintokokonaisuudesta suoritusmerkinnän (S = suoritettu), kun hän pystyy osoittamaan

saavuttaneensa jakson alussa esitetyt tavoitteet. Muussa tapauksessa merkinnäksi tulee hylätty (H = hylätty).

12.1.3 Opetuksen tavoitteet

Matematiikan opintokokonaisuudessa käsitellään seuraavia tavoitteita. Tavoitteilla tuetaan laaja-alaisen osaamisen tavoitteita L1-L7.

Merkitys, arvot ja asenteet

- T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana
- T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Työskentelyn taidot

- T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä
- T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti
- T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä
- T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä
- T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa
- T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun
- T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

- T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa
- T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen

12.1.4 Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet

Matematiikan opintokokonaisuuden sisältöalueet tarkentuvat aina yhteistyössä oppilaiden kanssa. Oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa opintokokonaisuuden sisältöihin, ja ne sovitaan joka vuosi yhdessä. Sovitut sisältöalueet voivat olla aikaisempien matematiikan opintojen sisältöalueiden (S1-S6) syventämistä tai oppilaiden kiinnostuksen pohjalta nousevia perusopetuksen ulkopuolisia sisältöalueita. Näiden yhdessä sovittujen sisältöjen lisäksi opintokokonaisuudessa käsitellään myös seuraavia sisältöalueita:

Ajattelun taidot ja menetelmät S1:

- Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti
- Vahvistetaan oppilaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä
- Tutustutaan todistamisen perusteisiin
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä

12.2 Biologian ja maantieteen opintokokonaisuudet

Matemaattis-luonnontieteellisen linjan valtakunnallista opetussuunnitelmaa syventävillä biologian ja maantiedon opintokokonaisuuksissa on tarkoitus tukea oppilaan luonnontuntemusta ja ajankohtaisten ympäristö-ongelmien ymmärtämistä. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävää kehitystä edistävään toimintatapaan. Tarkoitus on kehittää oppilaan luonnontieteellistä ajattelua sekä innostaa ympäristön vaalimiseen. Oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä ymmärtämään luonnon ja ihmisen vuorovaikutusta. Syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristönmuutosten ymmärtäminen ja analysointi kehittävät ajattelun taitoja ja auttavat oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa arjessa. Oppilaiden harrastuneisuutta pyritään kannustamaan ja heille annetaan mahdollisuus oppia hyödyllisiä tietoja ja taitoja jatko-opintoja ajatellen.

Ympäristö- opintokokonaisuudessa tavoitteena on saada oppilas hahmottamaan ympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ongelmia sekä keksimään ratkaisuja ja keinoja oman ympäristönsä parantamiseksi. Opiskelun tavoitteena on muodostaa oppilaalle kuva omien toimiensa vaikutuksista ja toimintamahdollisuuksista ympäristön hyväksi.

Suomen luonto -opintokokonaisuudessa tavoitteena on oppia tuntemaan suomalaisten ekosysteemien ominaispiirteitä ja lajistoa, sekä tunnistamaan jääkauden jälkiä maastossa. Kehitetään oppilaan oman lähiluonnon tuntemusta. Oppilaan luonnossa liikkumisen ja havainnoinnin taitoja tuetaan monipuolisesti.

12.2.1 Oppimisympäristöt ja työtavat

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämismaailma. Opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Opetus on toiminnallista ja perustuu oppilaan omiin havaintoihin ja aktiivisuuteen. Oppimisessa voidaan hyödyntää myös oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita.

Ympäristö -opintokokonaisuudessa harjoitellaan aktiivista osallistumista yhteisten asioiden hoitamiseen ja vaikuttamiseen. Opintokokonaisuudessa kehitetään medialukutaitoa tulkitsemalla erilaisia medioita ja hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti. Opiskelua tuetaan mahdollisilla asiantuntijavierailuilla ja opintoretkillä. Työtavat suunnitellaan osittain yhdessä oppilaiden kanssa heidän mielenkiintonsa mukaan.

Suomen luonto -opintokokonaisuudessa opetus järjestetään mahdollisimman usein maastossa, aitoja ekosysteemejä havainnoiden ja tutkien. Luonnossa tapahtuva opiskelu kehittää yhteistyö- ja vuorovaikutustaito-ja.

12.2.2 Arviointi

Opintojen alussa oppilaalle tehdään selväksi tavoitteet, sisältö ja arviointi. Oppilaat osallistetaan alusta asti arvioinnin suunnitteluun ja toteutukseen. Arviointi perustuu monipuolisten tuotosten arvioinnin lisäksi työskentelyn havainnointiin.

Opintokokonaisuuksien arviointi keskittyy oppilaan taitojen havainnointiin. Arvioinnissa huomioidaan lisäksi keskeisten tietojen omaksuminen. Opiskeluprosessin aikana voidaan arvioida esim. aktiivista osallistumista, vastuullisuutta, mediataitoja, luonnossa liikkumisen taitoja, näkökulmien perustelemista, ilmaisun selkeyttä, yhteistyötaitoja. Oppilaan osaamista arvioidaan monella eri tavalla.

12.2.3 Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja sisältöalueet

8.-luokka: ”Ympäristö"

Tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt

BT6 Ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys	**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen** Harjoitellaan tiedon soveltamista käytännön elämässä. Opiskelussa tärkeää on havaintojen tekeminen ja syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen.	**BS2: Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön** Tehdään opintoretkiä sopiviin kohteisiin.
BT7 Tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä.	**L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu** Harjoitellaan yhteistyötaitoja sekä omien mielipiteiden esittämistä ja perustelua.	**BS6 Kohti kestävää tulevaisuutta** Luonnonvarojen monimuotoisuus ja niiden kestävä käyttö. Ihmisen vaikutus ympäristöön ja kestävän elämäntavan perusperiaatteiden omaksuminen. Vahvistetaan oppilaan omaa luontosuhdetta.
BT8 Tavoitteena on opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.	**L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot** Oppilaita ohjataan tarkastelemaan omia valintoja kriittisesti sekä ymmärtämään niiden mahdollisia seurauksia.	**MS2: Ajankohtainen muuttuva maailma** Käydään läpi ajankohtaisia uutisia.
BT11 Kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	**L4 Monilukutaito** Harjoitellaan ajankohtaisten ilmiöiden seuraamista.	**MS3 Elämän perusedellytykset maapallolla** maapallon ilmasto, luonnonvarat.
BT12 Tavoitteena on innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta.	**L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen** Kehitetään kriittistä medialukutaitoa ja monipuolisia TVT-taitoja.	**MS4: Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt** Ihmisen vaikutus maapallon elinolosuhteisiin.

BT13 Ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	**L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys** Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Harjoitellaan ottamaan vastuuta prosessin loppuunsaattamisesta. Tutustutaan eri alojen ammattilaisiin ja työpaikkoihin asiantuntijavierailuiden ja opintoretkien myötä.	**MS5: Ihmiset ja kulttuurit maapallolla** Pohditaan hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.
BT14 Innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi **MT2** Tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä. **MT4** Tavoitteena on kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys. **MT9** Tavoitteena on harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa.	**L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen** Vahvistetaan luontosuhteen kehittymistä ja harjoitellaan keinoja ja taitoja, joilla voi vaikuttaa omaan lähiympäristöön. Ohjataan oppilasta globaalin vastuun ymmärtämiseen.	**MS6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö** Esimerkkejä ajankohtaisista ympäristöongelmista.

MT10 Tavoitteena on tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa.		
MT11 Tavoitteena on ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.		
MT12 Tavoitteena on tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.		

12.3 Kemian työ -opintokokonaisuus

Kemian työ -opintokokonaisuudessa opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita kemian opiskeluun. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

12.3.1 Oppimisympäristöt ja työtavat

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan kemikaali- ja jätelainsäädäntöä sekä työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia. Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Koulun tilojen lisäksi hyödynnetään koulun lähiympäristöä ja sen tarjoamia mahdollisuuksia opintokokonaisuuden tavoitteiden ja valittujen sisältöjen mukaisesti.

12.3.2 Oppilaan oppimisen arviointi

Opintojen alussa oppilaalle tehdään selväksi tavoitteet, sisältö ja arviointi. Oppilaat osallistetaan alusta asti arvioinnin suunnitteluun ja toteutukseen. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan oppimisprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista.

Opintokokonaisuudesn arviointitapa on suoritusmerkintä (S = suoritettu) tai hylätty (H = hylätty) Oppilas saa opintokokonaisuudesta suoritusmerkinnän S, kun hän pystyy osoittamaan saavuttaneensa jakson alussa esitetyt tavoitteet. Muussa tapauksessa merkinnäksi tulee hylätty.

12.3.3 Kemian työ -opintokokonaisuuden osaamisen tavoitteet ja sisältöalueet

Opiskelun pääpaino on luonnontieteellisessä tutkimuksessa ja siihen liittyvien tietojen ja taitojen opiskelussa yläkoulun kemian oppimäärän laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja sisältöjen mukaisesti. Aihealueet valitaan opintokokonaisuus -kohtaisesti oppilaiden kiinnostuksen ja edeltävien opintojen perusteella.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet	S1 Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot	L1 – L7
T1 Kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun		
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		
Tutkimisen taidot	S2 Tutkimusten suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä.	
T3 Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi		
T4 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti		
T5 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S3 Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen tutkimusten eri vaiheissa.	
T6 Ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa		

T7 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla		
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen	S4 Sisällön aihealueet valitaan opintokokonaisuus- kohtaisesti oppilaiden kiinnostuksen ja edeltävien opintojen perusteella.	
T8 Ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla		
T9 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa		

12.4 Fysiikan työ -opintokokonaisuus

Opintokokonaisuuden tavoitteena on syventää fysiikan osaamista luonnontieteellisen tutkimuksien ja mittausten avulla. Perusajatus on pureutua fysiikan perusluonteeseen kokeellisena luonnontieteenä, jonka tiedonhankinta tapa on mittaaminen.

12.4.1 Keskeiset sisällöt

- Mittausasetelman suunnittelu
- Tutustutaan digitaalisiin tiedonkeräimiin ja antureihin
- Mittauksen suorittaminen
- Virhearviointi
- Työselostuksena laatiminen

12.5 Tähtitiede -opintokokonaisuus

Tähtitiede -opintokokonaisuuden opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan rakentumista planeetta Maan asukkaana. Lähtökohtana on planeettaamme liittyvien ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen, edeten avaruudesta saatavan tiedon hankintaan ja tulkintaan liittyviin kysymyksiin. Pääpaino on nykytutkimuksessa historiaa kuitenkaan unohtamatta. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita tähtitieteen opiskeluun. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

12.5.1 Oppimisympäristöt ja työtavat

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan tavoitteiden saavuttamista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Koulun tilojen lisäksi hyödynnetään koulun lähiympäristöä ja sen tarjoamia mahdollisuuksia opintokokonaisuuden tavoitteiden ja valittujen sisältöjen mukaisesti.

12.5.2 Oppilaan oppimisen arviointi

Opintojen alussa oppilaalle tehdään selväksi tavoitteet, sisältö ja arviointi. Oppilaat osallistetaan alusta asti arvioinnin suunnitteluun ja toteutukseen. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista.

Opintokokonaisuuden arviointitapa on suoritusmerkintä (S = suoritettu) tai hylätty (H = hylätty) Oppilas saa opintokokonaisuudesta suoritusmerkinnän S, kun hän pystyy osoittamaan saavuttaneensa jakson alussa esitetyt tavoitteet. Muussa tapauksessa merkinnäksi tulee hylätty.

12.5.3 Osaamisen tavoitteet ja sisältöalueet

Opiskelun pääpaino on luonnontieteellisessä tutkimuksessa ja siihen liittyvien tietojen ja taitojen opiskelussa yläkoulun fysiikan oppimäärän laajojen tavoitteiden ja sisältöjen mukaisesti. Aihealueet valitaan opintokokonaisuus -kohtaisesti oppilaiden kiinnostuksen ja edeltävien opintojen perusteella ottaen huomioon ajankohtaiset ilmiöt ja viimeaikaisin tutkimus.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet	S1 Tutkimusten suunnittelua, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä.	L1–L7
T1 Kannustaa ja innostaa oppilasta tähtitieteen opiskeluun T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		
Tutkimisen taidot	S2 Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen tutkimusten eri vaiheissa.	
T3 Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi T4 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla		
Tähtitieteen tiedot ja niiden käyttäminen	S3 Sisällön aihealueet valitaan opintokokonaisuuskohtaisesti oppilaiden kiinnostuksen ja edeltävien opintojen perusteella lähiavaruuden tutkimuksesta maailmankaikkeuden kaukaisimpiin kohteisiin.	
T5 Ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä tähtitieteelle ominaisella tavalla T6 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa		

13 Liitteet

13.1 Oulunkylän yhteiskoulun poissaoloihin puuttumisen malli

Oulunkylän yhteiskoulussa on poissaoloihin puuttumisen malli (liite 13.1), jonka mukaisesti poissaoloihin puututaan. Malli on taulukko -muodossa seuraavalla sivulla.

POISSAOLOT	TOIMENPITEET	KUKA VASTAA
Ennaltaehkäisevä toiminta Tavoitteena lisätä kouluun kiinnittymistä, hyvinvointia, osallisuutta sekä vertaissuhteiden kehittymistä. Myös säännönmukaisella seurannalla ja varhaisella puuttumisella pyritään ehkäisemään poissaoloja	Oppilaiden osallisuutta, viihtyvyyttä ja kouluun kiinnittymistä lisätään oppitunneilla ja muussa koulun arjessa suosimalla esimerkiksi yhteistoiminnallisia menetelmiä oppitunneilla sekä esim. välituntitoiminnan ja muiden koulun järjestämien toimintojen ja tilaisuuksien avulla.	Koko koulun henkilöstö
	Yhteisöllinen opiskeluhuolto suunnittelee ja toteuttaa säännöllisesti ryhmäytymistä ja vertaissuhteiden kehittymistä edistävää toimintaa.	Yhteisöllinen opiskeluhuolto
	Opettaja merkitsee poissaolot säännönmukaisesti Wilmaan	Aineenopettaja
	Luokanvalvoja seuraa poissaolotietoja säännöllisesti. HUOM! Myös selvitetyt poissaolot (eli vihreät merkinnät) ovat jatkuessaan huolta herättäviä.	Luokanvalvoja
	Hallinto muistuttaa lukukausien aikana poissaolojen seurannasta ja ottaa säännöllisesti poissaolojen yhteenvetotiedot Primuksesta.	Apulaisrehtori
Huoli puheeksi Ao: Poissaolot omassa oppiaineessa 5t. JA/TAI Lv: Luvaton poissaolo tai muuten huolta herättäviä poissaoloja 15t.	Poissaoloihin puututaan säännönmukaisesti ja ajantasaisesti.	Opettajat ja ohr
	Aineenopettaja keskustelee oppilaan kanssa huolta herättävistä poissaoloista ja on yhteydessä luokanvalvojaan sekä tarvittaessa huoltajaan (Wilma-viesti).	Aineenopettaja
	Luokanvalvoja on yhteydessä oppilaaseen ja huoltajaan (Wilma-viesti). Luokanvalvoja pyrkii selvittämään poissaolojen syitä.	Luokanvalvoja
	Oppilashuollon konsultaatio tarvittaessa.	Luokanvalvoja
Huoli kasvaa Poissaolot jatkuvat (30t tai 7 päivää)	Poissaolojen määrän kasvaessa tuen määrä lisääntyy. Järjestetään moniammatillinen palaveri, jossa sovitaan tuen toimenpiteistä ja keinoista madaltaa kouluuntulon kynnystä. Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan oppilaan ja huoltajan suostumuksella ja he päättävät ryhmän kokoonpanosta.	Luokanvalvoja kutsuu koolle. Palaveriin osallistuvat lisäksi tarvittaessa eo, opo ja yksilöllisen opiskeluhuollon edustaja.
	Poissaolojen syitä ja kokonaistilannetta voidaan kartoittaa palaverissa esim. SRAS-R koulupoissaolokyselyn avulla.	Lv / eo / opo
	Pedagogisen tuen toimenpiteet otetaan käyttöön.	Erityisopettaja ja aineenopettaja yhteistyössä
	Yksilöllisen opiskeluhuollon tuen toimenpiteet otetaan tarvittaessa käyttöön.	Yksilöllinen opiskeluhuolto
Huoli vahvistuu Poissaolot jatkuvat tuen toimenpiteistä huolimatta (50t tai 14 päivää)	Viimeistään tässä vaiheessa kootaan monialainen asiantuntijaryhmä oppilaan tueksi (kts. edellinen kohta) oppilaan ja huoltajan suostumuksella. Tarvittaessa kutsutaan mukaan koulun ulkopuolisia toimijoita. Tiivis yhteistyö huoltajien kanssa ja oppilaan tilanteen seuranta. Huoltajaa tiedotetaan viranomaisen velvollisuudesta lastensuojeluilmoitukseen ja konsultoidaan tarvittaessa lastensuojelua.	Luokanvalvoja kutsuu koolle ja toimii yhteistyössä opiskeluhuollon kanssa. Vastuut sovitaan yhdessä tapauskohtaisesti.
Koulun toimenpiteistä huolimatta poissaolot jatkuvat	Pedagoginen ja oppilashuollollinen tuki jatkuu.	Erityisopettaja yhteistyössä aineenopettajan kanssa, yksilöllinen opiskeluhuolto
	Tehdään sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto tai lastensuojeluilmoitus	Ilmoituksen tekijä sovitaan tapauskohtaisesti Yhteistyö viranomaisten kanssa alkaa viimeistään tässä vaiheessa.

13.2 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Tapaturmien ehkäisy on osa Oulunkylän yhteiskoulun turvallisuuden edistämistä. Turvallinen ja viihtyisä fyysinen ympäristö luo edellytyksiä oppimiseen ja edistää fyysistä aktiivisuutta. Toinen tärkeä tekijä turvallisuuden edistämisessä on oppilaan ja opiskelijan ohjaus turvallisiin toimintatapoihin ja turvallisuusohjeiden omaksumiseen.

Vaaranpaikkoja voidaan kartoittaa ja niiden suuruutta arvioida esimerkiksi oppilaitoksen käyttäjien kesken toteutettavalla turvallisuuskävelyllä, jossa kartoitetaan sisä- ja ulkotilojen sekä liikennejärjestelyjen mahdollisia vaaranpaikkoja.

Kouluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta vastaa koko koulun henkilökunta. Koulussamme pyritään ehkäisemään mahdollisimman hyvin koulutapaturmien synty huomioimalla kouluyhteisön ja -ympäristön terveellisyys ja turvallisuus. Jokaisella on vastuu ja velvollisuus ilmoittaa havaitsemistaan puutteista ja epäkohdista koulun rehtorille sekä soveltuvin osin turvallisuus-henkilöstölle. Opettajalla on ilmoitusvastuu niiden tilojen terveellisyydestä ja turvallisuudesta, joissa hän säännöllisesti toimii. Turvallisuustekijät huomioidaan myös uusien tilojen suunnittelussa ja oppimisympäristön turvallisuuden kehittämisessä. Tapaturmien ennaltaehkäisyssä huomioidaan fyysinen ympäristö ja vuorovaikutustilanteet.

Oppilaan terveyden edistämiseksi kouluyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta seurataan säännöllisesti erilaisin tarkastuksin. Tarkastuksia tehdään yhteistyössä koulun, kouluterveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön terveydenhuollon, koulun turvallisuus-henkilöstön, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa. Tarkastuksissa todettujen puutteiden korjaamisesta vastaa rehtori.

Koulussa sattuneen tapaturman ensiapu annetaan koululla ja tarvittaessa oppilas toimitetaan lääkärin hoitoon. Huoltajilla on ensisijaisesti vastuu kuljettamisesta jatkohoitoon. Koululla tulisi olla tieto siitä, mistä huoltajan saa kiinni oppilaan mahdollisen tapaturman tai sairastumisen varalta.

Tapaturman sattuessa on aina ilmoitettava huoltajalle. Huoltajalla on ensisijainen velvollisuus toimittaa nuori saamaan hoitoa tapaturman jälkeen. Terveydenhoitajan työ on pääsääntöisesti ennaltaehkäisevää. Työhön ei sisälly varsinaista sairaanhoitoa lukuun ottamatta äkillisesti sairastuneiden ja tapaturmien ensiapua. Oppilaat on vakuutettu tapaturmien varalta. Koulussa tai koulumatkalla sattuneesta tapaturmasta on aina tehtävä ilmoitus terveydenhoitajalle; silloinkin kun koulussa joku muu tai terveyskeskus on antanut välittömän ensiavun. Koulutapaturmasta täytetään

vahinkoilmoituslomake vakuutusyhtiölle. Jos tapaturma aiheuttaa koulukyyditystarpeen, siitä on heti ilmoitettava koululle ja sitä varten tarvitaan lääkärintodistus, jossa on mainittu kuljetuksen ajanjakso.

Hammastapaturmissa hoito kuuluu suun terveydenhuoltoon. Välitön ensiapu annetaan terveyskeskuksen hammashoitolassa.

13.3 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Oppimisympäristön turvallisuuden edistäminen on osa kouluyhteisön toimintakulttuuria. Kaikilla koulun aikuisilla on velvollisuus toimia kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän estämiseksi ja vähentämiseksi.

13.3.1 Kiusaamisen, seksuaalisen häirinnän ja häirinnän määritteleminen

Kiusaamista on oppilaan joutuminen toistuvasti muiden oppilaiden kiusaamisen kohteeksi. Kiusaaminen voi olla joko tönimistä, lyömistä, nimittelyä, pilkkaamista tai yksin jättämistä, selän takana puhumista ja/tai ilmeilyä. Seksuaalinen häirintä on yksipuolista, ylivirittäytynyttä seksuaalista tai sukupuoleen kohdistuvaa käyttäytymistä. Häirinnällä voidaan tarkoittaa myös mm. syntyperään, uskontoon tai poliittiseen suuntautumiseen liittyvää kommentointia. Kiusaaminen voi tapahtua myös sosiaalisen median tai puhelimen välityksellä.

13.3.2 Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

1.1.114 Ennaltaehkäiseminen

1 järjestyssäännöt ja muut yhteisesti sovitut säännöt
2 tukioppilas-toiminta
3 ryhmäyttäminen ja yhteiset tapahtumat
4 oppilaiden osallistaminen (oppilaskunnan hallitus)
5 valvonta välitunnilla ja ruokalassa
6 säännölliset ilmapiirikartoitukset ja kouluterveyskysely
7 7.-9. luokkien HYVÄ-tunnit ja kaikkien luokkien HYVÄ-kartoitukset

8 moniammatillinen oppilashuoltotyö ja kouluterveydenhuolto

1.1.115 Kiusaamiseen, häirintään, väkivallan uhkatilanteisiin ja/tai väkivaltaan puuttuminen

Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy sekä siihen puuttuminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville. Pääpaino Oulunkylän yhteiskoulussa on ennaltaehkäisyssä.

Oulunkylän yhteiskoulussa on omaan koulun toimintakulttuuriin soveltuva HYVÄ-ohjelma ja siitä vastaa HYVÄ-tiimi.

Jos kiusaamista ilmenee, asia otetaan heti käsittelyyn. Selvittelykeskusteluissa on mukana aina vähintään kaksi opettajaa, toinen haastattelee ja toinen kirjaa tapahtumat ylös. Selvittelykeskustelut käydään mahdollisimman pian (mahdollisuuksien mukaan jo samana päivänä). Selvittelykeskusteluissa noudatetaan Hyvä-tiimin-ohjeita ja -lomakkeita. Keskustelut kirjataan ja selvitysasiakirjat talletetaan Hyvä-kansioon. Seurantakeskustelu pidetään yleensä noin kahden viikon päästä tarvittaessa sekä kiusaajan että kiusatun kanssa. Vanhempia tiedotetaan aina.

Välivaltainen kiusaaminen on rikollista toimintaa, kun se täyttää lainsäädännössä rikokselle annetut tunnusmerkit. Tarvittaessa konsultoimme poliisia ja lastensuojelua.

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus määrätä häiritsevä oppilas tai poistumaan luokasta tai muusta tilasta, jossa järjestetään opetusta taikka koulun järjestämästä tilaisuudesta. Rehtori ja opettaja voivat oppilaasta poistaessaan käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai häirinnän vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oppilaan huoltajaa informoidaan tapahtuneesta. Oppilaan huoltajalle ilmoitetaan myös, jos tilanne vaatii oppilaan opetuksen epäämistä eli oppilaan lähettämistä loppupäivän ajaksi kotiin. Tarvittaessa tilanteen selvittelyä jatketaan yksilökohtaisen opiskeluhuollollisin keinoin.

Väkivallan käyttö koulussa on kielletty. Väkivaltaan puututaan koulussa välittömästi. Jos väkivallan tekijänä on oppilas tai opiskelija, väkivaltatilanteen huomannut aikuinen puuttuu tilanteeseen välittömästi, kehottaa lopettamaan väkivallan ja yrittää estää sen jatkumisen. Mahdollisuuksien mukaan haetaan apua koulun toisilta työntekijöiltä ja pyydetään toinen aikuinen paikalle. Tarvittaessa oppilas/opiskelija voidaan poistaa luokasta ja rehtori voi evätä oppilaalta/opiskelijalta koulunkäyntioikeuden loppupäiväksi tai pidemmäksi ajaksi. Väkivaltatilanteesta ilmoitetaan rehtorille. Vanhemmille ilmoitetaan aina tapahtuneesta. Tarvittaessa hankitaan lääkärintodistus ja tehdään rikosilmoitus poliisille tai lastensuojeluilmoitus.

Jos kyseessä on oppilaiden tai opiskelijoiden keskinäinen väkivalta, asian käsittelyä jatketaan koulussa asianosaisten kesken. Väkivaltatilanteen luonteesta ja vakavuudesta riippuu, käsitelläänkö sitä koulussa muidenkin oppilaiden/opiskelijoiden kanssa.

Mikäli väkivallan tekijänä on opettaja tai muu koulun työntekijä, rehtorin on puututtava asiaan välittömästi. Tapahtumien kulku on selvitettävä haastattelemalla sekä oppilaita/opiskelijoita että työntekijää. Myös huoltajien näkemyksiä on kuultava. Työntekijän mahdollisuudet jatkaa koulussa selvitetään.

Jos väkivallan tekijänä on koulun ulkopuolinen aikuinen, huolehditaan oppilaiden/opiskelijoiden turvallisuudesta. Tapahtuneesta tai uhasta ilmoitetaan rehtorille, joka tiedottaa muita koulussa olevia ja tarvittaessa soittaa poliisin ja mahdollisesti myös ambulanssin paikalle.

Lisäksi Oulunkylän yhteiskoulu tekee yhteistyötä tarvittaessa verkoston ja yhteistyökumppanien kanssa.

1.1.116 Yhteisötaso

1) toimintaohjeiden säännöllinen päivittäminen ja esillä pitäminen koulun kotisivuilla
2) vanhempainillat
3) teemapäivät ja vierailut
4) koko koulua koskevien ongelmatilanteiden käsittely moniammatillisessa opiskeluhuoltoryhmässä
5) oppilaiden osallistaminen koulun yhteishengen ja turvallisuuden luomiseen opiskelijakunnan hallituksen kautta

1.1.117 Ryhmätaso

1) ryhmäkohtaiset vanhempainillat
2) kyselytulosten käsittely
3) viikoittaiset luokanvalvojan tuokiot
4) ryhmäytykset
5) oppiaineiden tunneilla
6) tukioppilas-toiminta
6) opettajankokoukset

1.1.118 Yksilötaso

1) Tarvittaessa oppilas ohjataan keskustelemaan opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa, esim. kuraattorin, psykologin tai terveydenhoitajan

7) Lisäksi oppilas ohjataan tarvittaessa koulun ulkopuolisten palveluiden piiriin, kuten nuoriso-psykiatrian palveluihin, rikosuhripäivystykseen tai nuorten kriisipisteelle

13.3.3 Tiedottaminen

Koulun johto tiedottaa vuosittain henkilöstöä opettajainkokouksessa, huoltajia vanhempainilloissa ja oppilaita lukuvuoden alussa. Koteja kannustetaan ottamaan yhteyttä koulun henkilökuntaan välittömästi, kun koti saa tietää ei-toivotusta käyttäytymisestä

13.3.4 Seuranta ja arviointi

Tuen ja hyvinvoinnin tiimi päivittää suunnitelman säännöllisesti, hyödyntäen lukuvuoden aikana tehtyjä kyselyitä ja ilmapiirikartoituksia.

13.4 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Tupakointi ja sähkötupakan käyttö on kielletty koulualueella ja sen välittömässä läheisyydessä. Tupakointikielto koskee oppilaita ja koulun henkilökuntaa sekä koulualueella olevia ulkopuolisia henkilöitä. Tupakkatuotteiden hallussapito on kielletty alle 18-vuotiaalta. Alkoholin myyminen, välittäminen ja mainostaminen alle 18-vuotiaalle on kielletty. Alle 18-vuotiaalta on myös alkoholijuomien hallussapito kielletty.

Oulunkylän yhteiskouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä. Rehtorilla tai koulun opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista. Toimenpiteet on toteutettava mahdollisimman turvallisesti ja hienotunteisesti.

Ehkäisevällä päihdetyöllä pyritään ehkäisemään ja vähentämään päihteiden käyttöä ja ongelmakäyttöä vaikuttamalla elintapoihin ja päihteiden käyttöön sekä haittojen ilmenemiseen vaikuttaviin olosuhteisiin. Päihteiden käyttöä ehkäistään kouluissa kasvatuksellisin keinoin. Päihteiden käytön ehkäisyyn liittyvä opetus on osa laajempaa terveys-, tapa- ja laillisuuskasvatusta ja koulun kokonaistoimintaa. Pelkkää valistusta syvemmälle menevää ennaltaehkäisyä on kaikenlainen nuorten hyvinvoinnin tukeminen: sosiaalisten taitojen opettelu, turvallisuutta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta lisäävien toimintamallien ylläpitäminen.

Kouluterveydenhuollon terveystarkastukset tarjoavat mahdollisuuden päihteiden käytön puheeksi ottamiseen. Varhaisen puuttumisen lisäksi on huolehdittava sujuvasta hoitoonohjauksesta ja siitä, että päihteiden käytön lopettamisen yhteydessä tarjolla on erilaisia tukimuotoja, kuten vertaistukea. Oppilaalla on myös mahdollisuus saada yksilöllistä päihdeneuvontaa terveydenhoitajan vastaanotolla. Päihteiden käytön oppilaskohtainen arviointi kuuluu osana kouluterveydenhuollon terveystarkastuksia. Terveydenhoitaja keskustelee oppilaan kanssa päihteiden käytöstä, antaa tietoa päihteiden terveyshaitoista, tunnistaa ja tarvittaessa puuttuu päihteiden käyttöön. Terveystapaamisissa on hyvä mahdollisuus myös tukea ja kannustaa lapsen ja nuoren päihteettömyyttä.

13.4.1 Opettajan toimintaohje päihteiden käytön epäilytilanteessa

1 Reagoi epäilykseen ja kerro huolestasi eteenpäin: Puhu epäilyksistäsi muiden työtovereiden kanssa, onko heillä samanlaisia havaintoja? Kerro epäilyksistäsi luokanvalvojalle ja/tai

oppilashuoltoryhmälle. Muista kuitenkin koko ajan asianmukainen hienotunteisuus. Kaikkien ei ole tarpeen tietää asiasta.
2 Puhu asiasta oppilaan kanssa. Tarvittaessa pyydä työpari mukaan.
3 Tapaa tarvittaessa oppilaan huoltajat. Harkitkaa huoltajien kanssa myös mahdollinen hoitoonohjauksen tarve. Sovi oppilaan ja huoltajien kanssa seurantatavasta.
4 Seuraa oppilaan tilannetta.

13.4.2 Opettajan toimintaohje, jos oppilas tupakoi tai käyttää nuuskaa koulupäivän aikana

1 Asiasta keskustellaan oppilaan kanssa.
2 Oppilaan huoltajaan ollaan yhteydessä (esim. oppilas soittaa huoltajalleen opettajan valvonnassa)
3 Kirjallinen ilmoitus kotiin samana päivänä (esim. Wilma).
4 Kurinpidolliset toimenpiteet tehdään järjestyssääntöjen mukaisesti
5 Jos oppilas tupakoi tai käyttää nuuskaa uudelleen koulupäivän aikana: keskustelu koulun kasvatuksellisena toimenpiteenä (oppilas, huoltaja, koulun edustaja/edustajat).
6 Tarvittaessa oppilas ja huoltaja tapaavat terveydenhoitajan ja keskustelevat terveellisistä elämäntavoista.
7 Seuranta: Mikäli tupakointi/nuuskan käyttö jatkuu, sovitaan jatkotoimista ja seurannasta tapauskohtaisesti.

13.4.3 Opettajan toimintaohje, jos oppilas on päihteiden vaikutuksen alaisena koulussa

1) Oppilaan tila kartoitetaan tarkkailemalla ja haastattelemalla sekä ohjataan tarvittaessa terveysasemalle.
2) Päihtyneen oppilaan huoltajalle ilmoitetaan välittömästi asiasta ja pyydetään noutamaan oppilas koulusta kotiin tai menemään mukaan terveysasemalle.
3) Oppilasta ja hänen huoltajaansa ei jätetä yksin vaan koulu antaa tukea mahdollisuuksien mukaan. Oppilashuoltoryhmä arvioi mahdollisen ilmoituksen lastensuojeluun tai poliisille. Lastensuojelulain ilmoitusvelvollisuus koskee kaikkia sivistystoimen työntekijöitä.
4) Kurinpidolliset toimenpiteet tehdään koulun järjestyssääntöjen mukaisesti.
5) Oppilaan ollessa vaaraksi itselleen tai muille ilmoitetaan poliisille 112.
6) Oppilas ja hänen huoltajansa voidaan ohjata kouluterveydenhoitajalle saamaan tietoa jatkotoimenpiteistä.

7) Koulu voi ohjata oppilaan testeihin päihteiden käytön toteamiseksi ja hoitoon ohjaamiseksi.

13.5 Järjestyssäännöt (päivitys 8/2022)

Oulunkylän yhteiskoulun järjestyssäännöt

Järjestyssääntöjen tavoitteena on taata se, että päivittäinen koulutyö on sujuvaa, ja se, että kaikki kouluyhteisön jäsenet tuntisivat olonsa turvalliseksi ja viihtyisivät. Järjestyssäännöt koskevat kouluyhteisön jäseniä, joihin kuuluvat peruskoulun oppilaat, opettajat, koulun muu henkilökunta sekä rehtorit. Järjestyssääntöjen lisäksi noudatamme Suomen lakia sekä peruskoulua koskevia yleisiä säädöksiä. Säännöt ovat voimassa koulualueella ja kouluaikana kaikessa koulun järjestämässä toiminnassa niin Suomessa kuin ulkomailla.

1. Koulualue
   Koulun alueeseen kuuluu piha-alue koulurakennuksineen ja muut koulun käytössä olevat alueet. Peruskoulun oppilaat eivät saa poistua koulualueelta kesken koulupäivän ilman lupaa.

   Oppilaiden siirtyminen työjärjestyksen mukaisesti muualla järjestettävään opetukseen tapahtuu opettajan valvonnassa tai opettajan antamien ohjeiden mukaisesti. Jos koulupäivä päättyy muualle kuin koulualueelle, ilmoitetaan oppilaille ja heidän huoltajilleen erikseen.

   Koulumatkoilla käyttäydytään liikennesääntöjen ja hyvien tapojen mukaisesti. Koulumatka tarkoittaa oppilaan suorinta reittiä kodin ja koulun välillä ilman poikkeamisia reitiltä. Polkupyörät ja moottoriajoneuvot säilytetään koulualueella vain niille osoitetuilla paikoilla. Tarpeeton polkupyörillä ja moottoriajoneuvoilla liikkuminen koulun pihalla on kielletty

2. Turvallisuus
   Koulussa työskentelevät noudattavat hyviä tapoja ja toista kunnioittavaa käytöstä. Kaikkia kouluyhteisön jäseniä kohdellaan tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä.

   Kiusaaminen, syrjiminen ja kaikenlainen väkivalta on ehdottomasti kielletty. Voimassa oleva pelastussuunnitelma kattaa niin henkiset kuin fyysiset uhat.

Häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan tai opiskelijan poistamiseksi rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää välttämättömiä voimakeinoja. Voimakeinojen käytöstä tehdään kirjallinen selvitys.

Vaarallisten esineiden tai aineiden tuominen kouluun on kielletty. Kielletty tai häiritsevä esine, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, voidaan ottaa oppilaalta pois. Tarvittaessa rehtoreilla ja opettajalla on oikeus tarkastaa oppilaan tavarat, hänen hallussaan olevat koulun säilytystilat ja vaatteet.

Oppilaan ja koulun henkilökunnan kuvaaminen ja tallenteen julkaiseminen on sallittua ainoastaan kaikkien asianosaisten luvalla. Koulutyön yhteydessä ei hyväksytä vilppiä, vilpin yritystä eikä plagiointia. Oppilaan tulee huolehtia, että julkaisuissa ja koulutöissä tekijänoikeudet sekä asianmukaiset luvat ovat kunnossa.

3. Koulun päivittäinen työaika

Koulun päivittäinen työaika sisältää työjärjestyksen mukaisen työajan. Työaikaan sisältyvät myös koulun järjestämät opintokäynnit, leirikoulut ja muut koulun tilaisuudet.

Koulun ovet avataan kello 7.30, ja ensimmäinen oppitunti alkaa kello 8.15. Koulun ovet suljetaan koulutyön päätyttyä noin kello 16. Oppilaat saavat oleskella koulun tiloissa vain tänä aikana. Koulutilojen työajan ulkopuolisesta käytöstä on sovittava rehtorin kanssa.

4. Työskentely koulussa

Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Oppilaan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä.

Oppitunneille saavutaan ajoissa opiskeluvälineet mukana ja kotitehtävät suoritettuina ja asiallisesti pukeutuneena. Päällysvaatteita ei tuoda luokkahuoneisiin. Ruokalaan ei tuoda päällysvaatteita eikä reppuja.

Oppitunneilla toimitaan opettajan antamien ohjeiden mukaisesti. Omia eväitä ja juomia ei tuoda oppitunneille ilman opettajan lupaa.

Oppituntien aikana oleskelu koulun käytävillä ja ala-aulassa on ilman perusteltua syytä kielletty. Välitunneilla saa oleskella sisällä tai käydä ulkona. Ruokalassa ja välitunnilla käyttäydytään rauhallisesti ja noudatetaan valvovan opettajan tai muun henkilökunnan antamia ohjeita. Metelöiminen, juokseminen käytävillä tai muu vaaran aiheuttaminen on kiellettyä.

Puhelimen ja tietoteknisten laitteiden käyttö oppituntien aikana on sallittu vain opettajan luvalla ja ohjeistettuna.

Oppilaan ja koulun henkilökunnan kuvaaminen ja tallenteen julkaiseminen on sallittua ainoastaan kaikkien asianosaisten luvalla.

Lunttaaminen, plagiointi ja kaikenlainen vilppi on kiellettyä. Esimerkiksi oppilastöihin ei saa kopioida tekstiä tai kuvia luvatta lähdettä ilmaisematta.

Urheiluvälineet, rullalaudat ja potkulaudat eivät saa aiheuttaa häiriötä tai vahinkoa koulun alueella.

5. Turvallinen arki ja työrauha

Kaikilla on koulupäivän aikana oikeus työ- ja opiskelurauhaan.

Muiden oppilaiden tai koulun henkilökunnan häiritseminen, syrjiminen tai epäkunnioittava käyttäytyminen muita kohtaan on rangaistavaa.

6. Koulun ja muiden omaisuus

Koulun tiloja ja omaisuutta on käsiteltävä huolellisesti. Myös toisen omaisuuden luvaton käyttöönotto, anastaminen, hukkaaminen tai vahingoittaminen on rangaistava teko. Törkeät tapaukset koulu antaa poliisiviranomaisten hoidettavaksi.

Jokaisen kouluyhteisön jäsenen velvollisuus on osallistua työympäristön siistinä pitämiseen. Oppilas on velvollinen korvaamaan tai siivoamaan koulun omaisuudelle tahallaan tai tuottamuksellisesti aiheuttamansa vahingon. Aiheutuneista vahingoista on viipymättä ilmoitettava koulun henkilökunnalle.

Opiskeluvälineitä annetaan kullekin oppilaalle maksutta ainoastaan yhdet kappaleet. Oppikirjoja kierrätetään, joten niitä tulee pitää hyvää huolta.

Oppilaalla on mahdollisuus saada koulusta lukittava lokerikko opiskeluvälineiden ja vaatteiden säilytystä varten.

Ottaessaan käyttöön koululta saamansa tietokoneen oppilas sitoutuu noudattamaan tietojärjestelmän käyttösääntöjä.

7. Poissaolot ja myöhästymiset

Oppilaan tulee osallistua opetukseen, elleivät koulu ja huoltaja ole toisin sopineet. Vapautus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä. Opetus koostuu oppitunneista, viikoittaisesta luokanvalvojan tuokiosta sekä koulun järjestämistä tilaisuuksista.

Huoltaja voi perustellusti anoa oppilaalle luvan poissaoloon. Enintään kolmen päivän poissaolo anotaan luokanvalvojalta ja sitä pidemmät rehtorilta. Tilapäistä vapautusta koulutyöstä on anottava aina etukäteen Wilmasta löytyvällä lomakkeella. Oppilaan on etukäteen selvitettävä poissaolon aikaiset tehtävät ja huolehdittava niiden tekemisestä.

Oppitunneille tulee saapua ajoissa työjärjestyksen mukaisesti. Myöhästymiset ja poissaolot kirjataan Wilma-oppilastietojärjestelmään, jonne huoltajan on selvitettävä poissaolon syy viipymättä. Oppilaalla ja huoltajalla on henkilökohtaiset Wilma-tunnukset. Oppilas, jolle kertyy jaksossa enemmän kuin seitsemän myöhästymistä, jää keskusteluun luokanvalvojan kanssa.

Jos oppilas joutuu poistumaan kesken koulupäivän, hänen on pyydettävä lupa lähimmän oppitunnin opettajalta tai luokanvalvojalta. Oppilaan koulupäivän keskeytyessä huoltajaa tavoitellaan puhelimitse ja koulupäivän keskeytyminen kirjataan Wilmaan tiedoksi.

Oppilaalla on oikeus asioida oppilashuoltohenkilöstön luona ilman, että siitä tulee merkintää Wilma-järjestelmään.

8. Päihteet

Tupakkatuotteiden, myös nuuskan ja sähkötupakan, alkoholin, huumeiden ja muiden päihteiden käyttö, hallussapito ja vaikutuksen alaisena esiintyminen on kielletty kouluaikana, koulun alueella ja sen välittömässä läheisyydessä sekä kaikissa koulun järjestämissä tilaisuuksissa.

Koulussa noudatetaan voimassa olevaa päihdesuunnitelmaa.

Kohdan 8 rikkeistä ilmoitetaan huoltajille ja vakavammista tapauksista myös poliisille ja sosiaaliviranomaiselle.

9. Kurinpitotoimet

Oppilas, joka oppitunnin aikana laiminlyö tehtäviään tai käyttäytyy sopimattomasti, voidaan poistaa luokkahuoneesta ja määrätä enintään tunniksi suorittamaan valvotusti opintoja koulupäivän jälkeen.

Tuntirauhan rikkoutumisen toimenpiteet:

1. Oppilas saa käyttäytymisestään varoituksen.
2. Jos ei-toivottu toiminta jatkuu, oppilas poistetaan eri tilaan valvotusti rauhoittumaan.
3. Oppilas soittaa opettajan läsnä ollessa huoltajalleen ja kertoo käyttäytymisestään sekä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty.
4. Oppilas jää koulun jälkeen tekemään oppitunnin tehtävät valvotusti.

Koulun järjestyssääntöjen noudattamatta jättämisen seuraukset:

- opettaja puhuttelee oppilaan
- oppilas poistetaan luokasta valvottuun tilaan
- oppilas määrätään rehtorin puhutteluun
- kasvatuskeskustelu
- jälki-istunto: enintään kaksi tuntia, jossa oppilas voidaan määrätä istumaan hiljaa tai velvoittaa tekemään tehtäviä
- koulupäivän keskeyttäminen: oppilas poistetaan koulusta loppupäivän ajaksi ja tietyissä tapauksissa evätään opetukseen osallistuminen myös seuraavaksi työpäiväksi
- kirjallinen varoitus: rehtori tai johtokunta
- määräaikainen erottaminen: johtokunnan määräämänä

Kurinpitotoimi ja sen syy merkitään Opetushallituksen vahvistaman kaavan mukaiseen rangaistuskirjaan. Oppilaan huoltajalle tiedotetaan jälki-istunnon syy, kestoaika ja suorituksen ajankohta. Suorittamattomat jälki-istunnot alentavat oppilaan käyttäytymisarvosanaa.

10. Vapaa-ajan toiminta

Oppilaiden harrastustoiminta koulun tiloissa järjestetään kerhojen, oppilaskunnan tai luokkien tilaisuuksina. Kouluajan ulkopuolella järjestettävistä tilaisuuksista on hyvissä ajoin sovittava rehtorin kanssa ja niissä tulee noudattaa koulun järjestyssääntöjä ja ohjeita

11. Poliittinen ja kaupallinen toiminta

Yleisesti hyväksytty poliittinen tai kaupallinen toiminta on sallittua rehtorin luvalla.

Oppilaalla on oikeus levittää kouluyhteisössä yleisesti hyväksyttyä poliittista ja muuta aineistoa koulun tiloissa, mikäli se ei haittaa koulun työrauhaa. Kiellettyä on kuitenkin yleisiin vaaleihin liittyvän vaalimateriaalin levittäminen.

Rahankeräykset ja koulun ulkopuolista toimintaa koskeva ilmoittelu on sallittua vain rehtorin luvalla.

12. Järjestyssäännöistä tiedottaminen ja niiden tarkistaminen

Järjestyssäännöistä tiedotetaan koulun lukuvuosioppaassa, joka julkaistaan koulun kotisivuilla. Sääntöjä käsitellään luokanvalvojan tuokiolla ja tiivistelmä niistä löytyy luokkahuoneista. Sääntöjä tarkistetaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään kahden vuoden välein.

Perusopetuslaki (628/1998), 29 § (1267/2013): oikeus turvalliseen oppimisympäristöön, 35 § (1040/2014): oppilaan velvollisuudet

Vahingonkorvauslaki (412/1974) Luku 2 1 §, 2 §, 3 §

Perusopetuslaki (628/1998), 25 § (477/2003): oppivelvollisuus, 26 § (477/2003): oppivelvollisuuden suorittaminen, 35 § (1040/2014): oppilaan velvollisuudet

Koulun järjestyssäännöissä voidaan rajata oppilaan oikeutta käyttää mobiililaitteita oppituntien aikana. Koulu voi vaatia, että mobiililaite on esim. äänettömällä oppitunnin ajan. Vaatimus sisältää myös kiellon lähettää äänitettä ja kuvaa suorana oppitunneilta, jollei se liity opetukseen. Yksittäistapauksissa voidaan myös puuttua mobiililaitteen käyttöön välitunneilla, jos sitä on käytetty esim. kiusaamiseen ja häiriköintiin. Henkilötietolaki (523/1999), rikoslaki

(39/1889) luku 24, 8§, 9§, 10 §

Tupakkalaki 7 luku 53 §.

Perusopetuslaki 35§ 2 mom. (163/2022)

13.6 Oulunkylän yhteiskoulun menettelytapasuunnitelma oppilaiden kasvatuskeskusteluiden, jälki-istuntojen ja muiden kurinpidollisten toimien käyttämisestä 1.8.2022 alkaen

1. Oppilaan velvollisuudet ja turvallinen opiskeluympäristö (perusopetuslaki 35§ ja ops)

Oulunkylän yhteiskoulun menettelytapasuunnitelma kasvatuskeskusteluista, jälki-istunnosta ja muista kurinpidollisista toimista perustuu perusopetuslakiin sekä opetussuunnitelman perusteisiin.

Opetukseen osallistuvalla oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan vaikutetaan monilla koulun keinoilla, joista keskeisimpiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisten ratkaisujen avulla sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle.

Perusopetuslain mukaan oppilaalla on velvollisuus osallistua laissa säädettyyn opetukseen, ja hänen on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäydyttävä asiallisesti. Oppilaan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä.

Oulunkylän yhteiskoulussa sujuva ja turvallinen koulupäivän kulku perustuu koulun järjestyssääntöihin, joissa on kuvattu yhdessä sovitut käytännöt ja toimintatavat. Nämä säännöt velvoittavat oppilaita.

2. Luokkahuoneesta tai muusta koulun tilaisuudesta poistaminen (perusopetuslaki 36 §)

Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan tai muusta koulun tilaisuudesta.

Oulunkylän yhteiskoulussa opettaja tai rehtori voi määrätä opetusta häiritsevän oppilaan poistumaan luokasta ja siirtymään valvottuna toiseen opetustilaan. Koulussa on käytössä punainen kortti -malli, jolloin sellaisen saanut oppilas siirretään lukion oppitunnille rauhoittumaan. Oppilas voidaan siirtää myös pienryhmäopetuksen tilaan valvottuna, mikäli hänen osallistumisensa koulun opetukseen tai muuhun tilaisuuteen ei onnistu. Oppilas ohjataan huoltajan kanssa yhdessä asiasta sopien korvaamaan puuttuvat tehtävät tai suoritukset koulupäivän jälkeen valvotusti oppimispajassa. Oppilaan kanssa yhdessä soitetaan huoltajalle ja kerrotaan tapahtuneesta. Lisäksi asia kirjataan Wilmaan.

3. Kotitehtävien laiminlyönti (perusopetuslaki 36 §)

Kotitehtävänsä laiminlyönyt oppilas voidaan määrätä perusopetuslain mukaan työpäivän päätyttyä enintään tunniksi kerrallaan valvonnan alaisena suorittamaan tehtäviään. Kotitehtävien laiminlyönti kirjataan Wilmaan, ja huoltajalle tehdään ilmoitus päivän päätteeksi jäämisestä oppimispajaan, joka toimii Oulunkylän yhteiskoulussa kaikkina arkipäivinä. Päätöksen, ilmoituksen ja kirjauksen tekee kyseessä olevan oppiaineen opettaja.

4. Kasvatuskeskustelu perusopetuksessa (perusopetuslaki 35 a §)

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti, voidaan ensisijaisena toimenpiteenä määrätä perusopetuslain mukaisesti osallistumaan yhteensä enintään kaksi tuntia kestävään kasvatuskeskusteluun. Kasvatuskeskustelu voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella. Kasvatuskeskustelu on ensisijainen toimenpide ennen kuin turvaudutaan jälki-istuntoon tai muihin kurinpidollisiin toimiin.

Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi.

Kasvatuskeskustelun määrää koulun opettaja tai rehtori. Keskustelun määrännyt opettaja tai rehtori on yhteydessä oppilaan huoltajiin ja varmistaa, että huoltajalle varataan mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun tai osaan siitä, jos se katsotaan tarpeelliseksi. Kasvatuskeskustelu ja siihen liittyvät järjestelyt ja osallistuvat henkilöt suunnitellaan ja tiedotetaan etukäteen oppilaalle ja huoltajalle.

Oulunkylän yhteiskoulussa kasvatuskeskustelua käytetään silloin, kun oppilaan toiminta ei puuttumisesta ja puhuttelusta huolimatta muutu. Kasvatuskeskusteluun osallistuvat oppilas, hän huoltajansa tarpeen mukaan, hänen opetukseensa osallistuva opettaja tai rehtori. Keskustelun kirjaamisesta vastaa keskustelussa läsnä oleva koulun henkilökunnan edustaja.

5. Jälki-istunto perusopetuksessa (perusopetuslaki 36 §)

Perusopetuksessa oppilas voidaan ojentamiskeinona määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi. Jälki-istunnossa voidaan teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia ja tehtäviä, joiden tulee olla kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia, oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai

laiminlyöntiin sekä ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle sopivia. Oppilas voidaan myös velvoittaa istumaan hiljaa jälki-istunnon ajan.

Jälki-istuntoa ei voida järjestää siten, että oppilas joutuisi sen seurauksena jäämään pois opetussuunnitelman tai muun koulun toimintaa koskevan suunnitelman mukaisesta opetuksesta.

Jälki-istuntoon voi määrätä opettaja tai rehtori. Oulunkylän yhteiskoulussa ennen jälki-istuntoon määräämistä yksilöidään jälki-istuntoon johtava teko tai laiminlyönti, kuullaan oppilasta ja hankitaan muu tarpeellinen selvitys. Jälki-istunnosta ilmoitetaan huoltajalle ja asia kirjataan. Näistä toimista vastaa jälki-istuntomääräyksen antanut opettaja tai rehtori yhdessä oppilaan luokanvalvojan kanssa.

Jälki-istuntotilaisuus järjestetään Oulunkylän yhteiskoulussa noin kerran kuukaudessa valvottuna tilaisuutena iltapäivällä oppituntien päätyttyä.

6. Kirjallinen varoitus perusopetuksessa (perusopetuslaki 36 §)

Kirjallinen varoitus on kurinpitotoimi ja sen antamisesta päättää koulun rehtori. Kirjallinen varoitus voidaan antaa oppilaalle, joka häiritsee opetusta, rikkoo koulun järjestystä tai muuten menettelee vilpillisesti toistuvasti tai teko on laadultaan riittävän vakava.

Ennen kirjallisen varoituksen antamista yksilöidään toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuullaan oppilasta ja hankitaan muu tarvittava selvitys. Kirjallisen varoituksen antamista harkitessaan ottaa rehtori huomioon teon laadun, oppilaan iän ja kehitystason ja samoin selvittää tapahtumat mahdollisimman hyvin kuulemalla myös muuta henkilökuntaa ja oppilaita.

Ennen kurinpitotoimesta päättämistä varataan oppilaan huoltajalle tilaisuus tulla kuulluksi. Kirjallisesta varoituksesta annetaan kirjallinen päätös, johon liitetään valitusosoitus.

Perusopetuksen oppilaalle, jolle on annettu kirjallinen varoitus, järjestetään tarpeellinen oppilashuolto.

7. Opetuksen epääminen perusopetuksessa (perusopetuslaki 36 §)

Työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista opetukseen paluuta varten.

Epäämisen aikana oppilaalle järjestetään oppilashuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle järjestetään muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Koulun oppilashuollon psykologi tai kuraattori varmistavat yhteyden saamisen oppilaaseen, kun oppilaan oikeus opetukseen on evätty. Oulunkylän yhteiskoulussa psykologi ja kuraattori ovat läsnä päivittäin ja huolehtivat yhteydenpidosta oppilaaseen epäämisen aikana.

Päätöksen tekee rehtori. Opetuksen epäämisestä ilmoitetaan huoltajalle ja toimenpide kirjataan. Oulunkylän yhteiskoulussa oppilaalle varmistetaan valvonta epäämispäätöksen jälkeen yhdessä rehtoreiden ja oppilashuollon taholta siihen saakka, kunnes huoltaja saa tiedon opetuksen epäämisestä.

Perusopetuksen oppilaan opetuksen epäämisestä ilmoitetaan tarvittaessa, oppilaan tarpeen mukaisesti, sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, eli oppilaan asuinalueen lastensuojelun työntekijälle.

Jos oppilaan oikeus jäljellä olevaan tai enintään seuraavaan päivään kestävään opetukseen evätään, tehdään oppilaalle suunnitelma opetuksen järjestämisestä, toteutuksesta ja seurannasta sekä takaisin opetukseen palaamisen tukemiseksi. Oulunkylän yhteiskoulussa oppilas ja huoltaja tai muu laillinen edustaja otetaan mukaan suunnitelman laadintaan, toteutukseen ja seurantaan. Koulun edustajina suunnitelman laatimisesta vastaavat yhdessä oppilaan luokanvalvoja ja oppilashuollon kuraattori tai psykologi. Luokanvalvoja vastaa opetussuunnitelman mukaisten tehtävien kokoamisesta ja tiedottamisesta oppilaalle epäämisen ajaksi, ja oppilaan velvollisuus on edistää opintojaan epäämisen aikana. Kirjaamisesta ja seurannasta vastaa opetuksen epäämisestä päätöksen tehnyt rehtori yhteistyössä luokanvalvojan ja oppilashuollon edustajan kanssa.

8. Määräaikainen erottaminen perusopetuksessa (perusopetuslaki 36 §)

Jos oppilaan rikkomus on vakava tai hän jatkaa sääntöjen vastaista toimintaansa toistuvasti jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, voidaan hänet erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Määräaikainen erottaminen on kurinpitotoimi ja siitä päättää Oulunkylän yhteiskoulun johtokunta.

Koulusta erottamispäätöstä käsiteltäessä tulee sosiaalihuollon edustuksen olla läsnä ja tällaisessa tilanteessa otetaan yhteyttä oppilaan asuinalueen lastensuojelun työntekijään.

Määräaikaisesta erottamisesta annetaan kirjallinen päätös, johon liitetään valitusosoitus.

Ennen määräaikaista erottamista huomioidaan teon laatu, oppilaan ikä ja kehitystaso, yksilöidään toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, hankitaan muu tarpeellinen selvitys, kuullaan oppilasta, varataan oppilaan huoltajalle tilaisuus tulla kuulluksi, järjestetään mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa, järjestetään muu oppilaan

tarvitsema tuki, selvitetään tapahtumat mahdollisimman hyvin kuullen tarvittaessa koulun henkilökuntaa ja oppilaita ja tehdään oppilaalle suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi. Näistä toimenpiteistä vastaa koulun rehtori yhdessä oppilaan luokanvalvojan ja oppilashuollon edustajan eli kuraattorin tai psykologin kanssa.

Oulunkylän yhteiskoulu järjestää opetuksen, joka estää määräajaksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle varataan tilaisuus osallistua henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen. Suunnitelman laatimisesta vastaa luokanvalvoja, joka kokoaa opetussuunnitelman mukaiset koulutehtävät aineenopettajilta ja välittää ne edelleen oppilaalle. Oppilaan velvollisuus on edistää opintojaan itsenäisesti erottamisen aikana.

Oppilaalla on oikeus oppilashuollon palveluihin ja hänelle järjestetään mahdollisuus keskustella kuraattorin tai psykologin kanssa erottamisen aikana. Koulun psykologi ja kuraattori ovat paikalla kaikkina arkipäivinä ja he varmistavat yhteyden saamisen oppilaaseen.

Kun oppilas on käyttäytynyt niin väkivaltaisesti tai uhkaavasti, että toisen oppilaan tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus on kärsinyt tai vakavasti vaarantunut, ja on olemassa ilmeinen vaara, että väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen toistuu, määräaikainen erottaminen voidaan panna täytäntöön sen estämättä, ettei päätös ole lainvoimainen.

Määräaikaista erottamista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta päätetään samalla, kun määräaikaisesta erottamisesta päätetään.

9. Hallinnon oikeusturvaperiaatteet

Kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Toimintatapojen tulee olla yhdenmukaisia ja siten turvata oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Samanlaisista teoista määrätään tekijästä riippumatta samanlainen seuraamus kuitenkin niin, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä.

10. Tiedottaminen ja perehdyttäminen kasvatuskeskustelun ja kurinpidollisten toimien käyttämisessä sekä suunnitelman seuranta ja arviointi

Oulunkylän yhteiskoulun kasvatuskeskusteluja, jälki-istuntoa sekä kurinpidollisia toimia koskeva suunnitelma valmistellaan yhteistyössä koulun henkilöstön, oppilaskunnan jäsenten ja huoltajien

edustajien kanssa. Henkilökunta perehdytetään suunnitelman, järjestyssääntöjen ja laissa säädettyjen kurinpidollisten keinojen osalta yhteistyössä rehtorien ja oppilashuollon kanssa yhteisellä ysajalla. Suunnitelmasta tiedotetaan oppilaita ja heidän huoltajiaan Wilman välityksellä ja koulun järjestämissä vanhempainilloissa. Oppilaiden kanssa suunnitelma käsitellään luokanvalvojien oppitunneilla.

11. Suunnitelman toteutumisen ja vaikuttavuuden seuranta ja arviointi

Suunnitelman toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan tapauskohtaisesti aina silloin, kun oppilaan oikeus opetukseen on evätty, hänelle on annettu kirjallinen varoitus tai hänet on erotettu määräajaksi. Rehtori, luokanvalvoja ja oppilashuolto kokoontuvat arvioimaan näissä tapauksissa prosessin yhdessä, ja koollekutsumisesta vastaa rehtori.

Muiden ojentamiskeinojen osalta seurantaa ja arviointia tehdään tarvittaessa ja vähintään kaksi kertaa lukuvuoden aikana Oulunkylän yhteiskoulun oppilashuoltoryhmän kokouksissa.

13.7 Oulunkylän yhteiskoulun 7.–9. luokkien ohjaussuunnitelma *(päivitys 13.5.2020)*

1. Ohjaussuunnitelman tarkoitus

Opetussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen tavoitteet ja sisällöt eri luokka-asteilla. Tämän ohjaussuunnitelman tarkoituksena on täydentää koulun opetussuunnitelmaa. Ohjaussuunnitelma perustuu opetushallituksen opetussuunnitelman perusteisiin (2014) ja Hyvän ohjauksen kriteereihin.

Ohjaussuunnitelmassa kuvataan

- oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet ja toimintatavat
- ohjaustoiminnan työn- ja vastuunjako
- oppilaanohjauksen monialaiset verkostot
- kodin ja koulun ohjausyhteistyö
- koulun työelämäyhteistyö ja työelämään tutustumisen järjestelyt

Oppilaanohjaus muodostaa jatkumon. Ohjaussuunnitelmaa arvioidaan ja päivitetään säännöllisesti. Teemojen toteutumista arvioidaan koulun, johtamisen, oppilaan, huoltajien, opetuksen ja koko henkilöstön näkökulmasta, jotta hyvä ohjaus toteutuisi oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Ohjaussuunnitelmaa kehitetään arviointipalautteen pohjalta.

2. Oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet ja toimintatavat

2.1 Hyvän ohjauksen teemat

Ohjaus on jatkuvaa, vuorovaikutteista ja tavoitteellista toimintaa oppilaan oppimisen, kasvun ja kehityksen tukemiseksi siten, että oppilaat pystyvät kehittämään opiskeluvalmiuksiaan, vuorovaikutustaitojaan sekä päätöksentekotaitojaan. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa, lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia päätöksiä ja valintoja arkielämään, opiskeluihin, jatko-opintoihin ja tulevaisuuteen liittyen.

2.1.1 Riittävä ja monipuolinen ohjaus

Oppilaalla on oikeus saada monipuolista, kannustavaa ja jatkuvaa ohjausta koko opintojensa ajan. Ohjauksen tulee olla oppilaan omiin tarpeisiinsa nähden riittävää. Ohjausta toteutetaan sekä luokkamuotoisena ohjauksena, pienryhmäohjauksena että henkilökohtaisena ohjauksena.

2.1.2 Oppilaan aktiivisuuden, osallisuuden ja vastuullisuuden tukeminen

Ohjauksessa tuetaan oppilaan aktiivista, vastuullista ja osallistavaa roolia omaan elämäänsä, oppimiseensa ja valintoihinsa liittyvissä prosesseissa ja päätöksenteossa.

2.1.3 Perusopetuksen siirtymävaiheet

Ohjausta tarjotaan erityisesti erilaisissa siirtymissä ja valinnoissa siirryttäessä yläkouluun ja yläkoulusta toiselle asteelle tai muihin opintoihin. Ohjauksessa huomioidaan oppilaiden yksilöllinen kehitys, oppimisen ja kasvun vahvuudet sekä tarvittavan tuen antaminen. Ohjaustyöhön osallistuva henkilöstö tekee yhteistyötä opintopolun siirtymissä.

Ohjauksen tavoitteena on tukea sujuvaa siirtymistä alakoulusta 7. luokalle muun muassa luokanopettajan, erityisopettajien, luokanvalvojan ja oppilaanohjaajan välisellä yhteistyöllä. Koulujen välinen yhteistyö sekä yhteistyö huoltajien suuntaan ovat tärkeitä. Koulut huolehtivat oppilaan opiskelun järjestämiseksi tarpeellisten tietojen siirrosta tarvittaessa moniammatillisessa yhteistyössä. Yläkoulut tarjoavat riittävästi tietoa opiskelusta 7.-9.luokilla sekä tarjoavat mahdollisuuden päästä tutustumaan kouluun.

Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa ohjauksen tehtävänä on tukea oppilasta urasuunnittelussa ja toisen asteen koulutusvalinnoissa. Ohjauksen tavoitteena on oppilaan sujuva siirtyminen seuraavaan oppilaitokseen sekä riittävät valmiudet jatko-opintojen aloittamiseen.

Perusopetuksen ja toisen asteen opetus- ja ohjaushenkilöstön yhteistyö sekä yhteistyö huoltajien kanssa ovat tärkeitä. Tarvittaessa tehdään myös moniammatillista yhteistyötä. Oppilaan opiskelun järjestämiseksi tarpeellisten tietojen siirrosta uuteen oppilaitokseen huolehditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilaanohjaaja seuraa perusopetuksen päättäneiden sijoittumista jatko-opintoihin ja vastaa yhteishaussa ilman opiskelupaikkaa jääneiden ohjauksesta.

Ohjauksen merkitys korostuu nivelvaiheiden lisäksi myös muissa siirtymissä, kuten esimerkiksi oppilaan siirtyessä uuteen kouluun, oppilaan siirtyessä perusopetukseen valmistavalta luokalta perusopetukseen tai yleisopetuksen ryhmästä erityisluokalle siirtyessä.

2.1.4 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Ohjaustoimintaa kehitetään suunnitelmallisesti tasa-arvon ja yhdenmukaisuuden edistämiseksi sekä syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Ohjaustoiminnalla edistetään oppilaan luottamusta omiin tasavertaisiin mahdollisuuksiinsa koulutuksessa ja työelämässä sekä pyritään siihen, että oppilas tiedostaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkityksiä valinnoissaan. Tärkeää on myös se, että kouluyhteisön aikuiset suhtautuvat kriittisesti omiin ennakkokäsityksiinsä oppilaiden valintoja ohjatessa ja tukiessa.

2.1.5 Vuorovaikutteinen yhteistyö ohjauksen tukena

Ohjaustyötä tehdään yhteistyössä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Oulunkylän yhteiskoulussa tiedotetaan oppilaita ja huoltajia siitä, millaista ohjausta koulussa tarjotaan. Ohjauksesta tiedotetaan erilaisia menetelmin ja aktiivisesti. Oppilaat ja huoltajat saavat tukea ja ajankohtaista tietoa opiskeluun ja jatko-opintoihin liittyvien valintojen tekemiseen niin oppilaanohjaajalta kuin aineenopettajilta.

Ohjaustyötä tehdään moniammatillisessa ja monialaisessa yhteistyössä suunnitellusti ja säännöllisesti. Ohjauksessa huomioidaan erityisesti tukea tarvitsevien ja koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaaminen. Päättövaiheen oppilaiden jälkiohjauksessa hyödynnetään kaupungin palveluja, kuten etsivää nuorisotyötä ja Ohjaamoa. Eri oppilaitosten kanssa tehtävän yhteistyön kautta pyritään tukemaan oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittymistä ja sujuvaa siirtymistä jatko-opintoihin.

2.1.6 Työelämätaidot ja työelämään tutustuminen Katso kohta 6.

2.1.7 Ohjaus koulutukseen ja uravalintoihin liittyvien päätösten tukena

Ohjaus tukee perusopetuksen suorittamista sekä oppilaan sijoittumista toisen asteen opintoihin. Ohjaus on toteutettu tavalla, joka auttaa oppilasta suunnittelemaan opintojaan, tekemään tarkoituksenmukaisia valintoja sekä laatimaan itselleen suunnitelman toisen asteen opintoja varten.

Ohjaus tukee oppilaan aktiivista ja kriittistä tiedonhankintaa. Ohjauksessa käsitellään monipuolisesti ja ennakkoluulottomasti vaihtoehtoja oppilaan omien suunnitelmien ja valintojen tueksi.

3. Ohjaustoiminnan työn- ja vastuunjako

Yhteinen vastuu ohjaustoiminnasta Koulun koko henkilöstöllä on vastuu ohjauksen opetussuunnitelman mukaisesta toteuttamisesta. Ohjaus on koulun henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Oppilaanohjauksesta vastaa koulun osaava ja ammattitaitoinen henkilöstö. Ohjausyhteistyön tavoitteena on luoda oppilaalle yhtenäinen oppimisen polku sekä tukea kasvua ja kehitystä. Ohjaukseen kiinnitetään erityistä huomioita siirtymissä ja opintojen nivelkohdissa.

Rehtori/apulaisrehtori

• luo ohjaukselle toimintaedellytykset ja huolehtii, että oppilailla on mahdollisuus saada ohjausta opetussuunnitelman mukaisesti

• huolehtii, että henkilökunnassa kaikki osallistuvat ohjaustyöhön ja että koko koulu ohjaa -ajattelu toteutuu

• tukee ohjauksen suunnittelua ja yhteistyötä eri toimijoiden kesken

• huolehtii, että kaikilla ohjaukseen osallistuvilla on siihen edellytykset ja riittävät resurssit

• vastaa hallinto- sekä oppilaaksiottopäätöksistä

Koulusihteeri

• huolehtii koulun oppilashallintojärjestelmästä, kuten oppilasrekisteristä ja oppilastietojen siirrosta yhteishakurekisteriin

• neuvoo koulumatka-asioissa ja esimerkiksi koulutapaturmiin liittyvissä vakuutusasioissa

Luokanvalvoja

• toimii luokkansa oppilaiden lähiohjaajana ja vastaa ensisijaisesti yhteistyöstä ja tiedonkulusta koulun ja kodin välillä

• seuraa oppilaidensa koulunkäynnin säännöllisyyttä ja koulumenestystä, selvittää poissaolojen syyt ja ohjaa arjen ongelmatilanteissa

• motivoi, kannustaa ja rohkaisee oppilaita sekä pyrkii luomaan myönteistä yhteishenkeä luokkaansa

• tiedottaa aineenopettajia esimerkiksi oppimiseen liittyvistä haasteista tai muista koulunkäynnin kannalta tärkeistä asioista

• huolehtii yhteistyössä erityisopettajan ja huoltajan kanssa pedagogisten asiakirjojen prosessista ja päivittämisestä

Oppilaanohjaaja

• ohjauksen asiantuntija koulussa, jolla on päävastuu oppilaanohjauksen suunnittelusta, koordinoinnista ja toteuttamisesta

• antaa henkilökohtaista ohjausta, pienryhmäohjausta ja ryhmämuotoista ohjausta kasvun ja kehityksen tukemiseen, oppilaiden opiskeluun ja jatko-opintosuunnitelmiin liittyen

• toteuttaa ohjausta opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti

• tekee moniammatillista ja verkostoyhteistyötä mm. muiden opettajien, oppilashuoltohenkilökunnan, koulujen, oppilaitosten sekä työelämän kanssa

• koordinoi ohjaukseen liittyvää tiedottamista sekä koulun sisälle, huoltajien suuntaan sekä koulun ulkopuolisille tahoille (esim. muut oppilaitokset, nuorisotyö, seurakunta, viranomaistaho, työelämätoimijat)

• osallistuu koulun oppilashuoltotyöhön ja toimii oppilashuoltoryhmän jäsenenä

• hoitaa oppilaiden työelämään tutustumiseen liittyvät järjestelyt ja ohjauksen

• osallistuu koulupolun siirtymävaiheiden valmisteluun ja ohjaa oppilasta siirtymiseen liittyvissä asioissa sekä ohjaa ja tukee valintatilanteissa

• vastaa yhteishaun sekä jälkiohjauksen toteuttamisesta

Erityisopettaja

• on erityisopetuksen asiantuntija koulussa

• antaa joustavin järjestelyin opetusta ja tukea oppilaille, joilla on yleisen, tehostetun tai erityisen tuen tarvetta opiskelussa

• osallistuu oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn, tunnistamiseen, tukitoimien suunnitteluun ja tuen toteutukseen yhteistyössä muun opetus- ja ohjaushenkilöstön kanssa

• tekee erilaisia oppimiseen liittyviä kartoituksia (esim. lukiseulat)

• konsultoi ja auttaa opettajia tukitoimien suunnittelussa

• osallistuu pedagogisten asiakirjojen laadintaan sekä konsultoi opettajia asiakirjojen päivittämiseen liittyvissä asioissa

• tekee päättövaiheessa yhteistyötä oppilaanohjaajan kanssa tehostettua ja erityistä tukea saavien oppilaiden jatko-opintoihin ohjaamisessa, tarvittavien lausuntojen laadinnassa sekä nivelvaiheen tiedonsiirrossa

Aineenopettaja

• on omassa oppiaineessaan opetuksen ja pedagogisen ohjauksen asiantuntija

• vastaa oppiaineensa oppimisen ja opiskelutekniikan ohjauksesta ja opettamisesta

• seuraa ja arvioi oppilaan oppimista ja oppitunneille osallistumista sekä informoi huoltajia arviointiin ja oppilaan osaamiseen liittyvissä asioissa

• antaa ohjaavaa ja kannustavaa palautetta oppilaan edistymisestä ja oppimisesta

• kartoittaa oppilaan tuen tarpeita oppiaineessaan, osallistuu tukitoimien suunnitteluun ja toteutukseen yhteistyössä erityisopettajan ja muiden opettajien kanssa

• huomioi oman oppiaineensa tavoitteissa ja sisällöissä yhteydet ammatteihin, työelämään, jatkoopintoihin sekä tulevaisuuden osaamistarpeisiin

• osallistuu tarvittaessa pedagogisten asiakirjojen laadintaan oman oppiaineensa osalta

• tekee tarvittaessa yhteystyötä oppilashuollon kanssa

Koulunkäynnin ohjaaja

• toimii ohjaajana yleisopetuksessa tai erityisopetuksessa

• tukee oppilasta luokka- ja ohjaustilanteissa itsenäiseen työskentelyyn oppilaan ikätason ja edellytysten mukaisesti

• suunnittelee ja toteuttaa työtä moniammatillisesti

Koulun muu henkilökunta

• tukee koulutyön sujumista, koulun kasvatustavoitteita sekä oppilaiden hyvinvointia

4. Oppilaanohjauksen monialaiset verkostot

Oppilaanohjauksessa tehdään säännöllistä ja suunniteltua yhteistyötä sekä koulun sisällä että ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa. Ohjauksen yhteistyöverkosto muotoutuu ohjaustehtävän ja oppilaiden ohjaustarpeiden mukaisesti. Koulun eri toimijat tekevät ohjausyhteistyötä monimuotoisten

yhteistyöverkostojen kanssa muun muassa oppilaiden kasvun ja kehityksen tukemiseen, jatko-opintovalmiuksien kehittymiseen ja sujuviin siirtymiin liittyen.

Perusopetuksen aikana ohjausta tukevia yhteistyökumppaneita ovat esimerkiksi

• viranomaistahot, esim. sosiaali- ja terveyspalvelut, maahanmuuttajapalvelut ja poliisi

• lasten ja nuorten palvelut, esim. harrastustoiminta, etsivä nuoristyö ja Ohjaamo

• työelämän edustajat, paikalliset yritykset ja työpaikat, esim. oppilaiden työelämään tutustuminen ja vierailijat

• järjestöt ja yhdistykset, esim. TAT, YES-verkosto ja Nuori yrittäjyys ry

• toisen asteen oppilaitokset, muut oppilaitokset: yhteistyö jatko-opintoihin liittyvissä asioissa

• perusasteen oppilaanohjaajien verkosto

• opetushallituksen ohjaus- ja neuvontapalvelu, yhteishakujärjestelmä

• Muuta: esim. seurakunta ja nuorisotoimi

5. Kodin ja koulun ja yhteistyö oppilaanohjauksessa

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Huoltajalle annetaan tietoa työtavoista, valintamahdollisuuksista ja niiden merkityksestä oppilaan tulevaisuudelle. Huoltajien on mahdollista keskustella oppilaan koulunkäyntiin, oppimiseen ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajien ja/tai oppilaanohjaajan kanssa.’

Ohjauksen näkökulmasta erityisen tärkeää on yhteistyö nivelvaiheissa yläkouluun siirryttäessä sekä yläkoulusta jatko-opintoihin siirryttäessä. Tavoitteena on, että huoltajat saavat riittävästi tietoa sekä välineitä tukea lastensa tulevaisuuden suunnittelua. Koulussa järjestetään vuosittain vanhempainiltoja. Yhteisiä tapaamisia oppilaiden ja huoltajien kanssa järjestetään tarpeen mukaan.

6. Koulun työelämäyhteistyö ja työelämään tutustumisen järjestelyt

Työelämään tutustuminen on tärkeä ohjauksen toimintamuoto. Työelämässä tapahtuva oppiminen laajentaa oppilaan oppimisympäristöä koulun ulkopuolelle. Sen avulla voidaan tukea oppilaan työelämätietojen, -taitojen sekä urasuunnitteluvalmiuksien kehittymistä. Työelämään tutustumisen tapoja voivat olla muun muassa eri alojen ammattilaisten ja asiantuntijoiden esitykset oppitunneilla, opintokäynnit työpaikoille ja yrityksiin, yhteistyöprojektit sekä työelämään tutustumisjaksot (TET). Työelämäyhteistyötä toteutetaan myös muiden oppiaineiden opetuksessa.

TET-jaksot ovat koulun opetussuunnitelmaan merkittyä, tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa. Tavoitteena on, että oppilas saa kokemuksia työpaikalla toimimisesta ja tutustuu työelämän pelisääntöihin, toimintatapoihin ja ammatteihin. Työelämään tutustuminen toteutetaan 8. ja 9. luokalla. Työelämään tutustuminen kestää kummallakin luokka-asteella viikon verran (syyskuu / toukokuu).

TET-jakson organisoinnista vastaa koulun oppilaanohjaaja. Koulussa ohjeistetaan oppilasta TET-paikan hakemiseen liittyvissä asioissa ja seurataan TET:in toteutumista. TET-jaksoon valmistaudutaan oppilaanohjauksen oppitunneilla. Oppilaan TET-jaksosta tehdään kirjallinen sopimus koulun ohjeiden mukaisesti.

7. Ohjaussuunnitelman päivittäminen ja arviointi

Ohjaussuunnitelman toteutumista arvioidaan koulussa systemaattisesti. Ohjauksen arviointi on jatkuvaa. Oppilaanohjaajien ei-muodollinen ohjaustyön kehittämiseen liittyvä keskustelu ja vuorovaikutus toimii vertaisarviointina. Sen lisäksi ohjaustyötä arvioidaan ja kehitetään oppilaspalautteiden pohjalta sekä vuosittaisessa kehityskeskustelussa esimiehen kanssa.

Oppilaiden jatko-opintoihin sijoittuminen ja jatko-opintojen läpäisy ovat osa ohjauksen arviointia. Jatko-opintojen seuranta antaa kuvaa ohjauksen toimivuudesta.

Ohjaussuunnitelmaa ohjaavat asiakirjat

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, Opetushallitus.

Hyvän ohjauksen kriteerit, Opetushallitus 2014.

1.2 Oulunkylän yhteiskoulun opiskeluhuoltosuunnitelma 1.8.2023

1. Johdanto

Opiskeluhuoltosuunnitelma on laadittu koko Oulunkylän yhteiskoulun käyttöön ja se kattaa perusopetuksen vuosiluokat 7–9 sekä lukion. Opiskeluhuoltosuunnitelmassa käytetään termiä opiskelija ja sillä tarkoitetaan sekä perusopetuksen oppilaita että lukiokoulutuksen opiskelijoita.

Opiskeluhuolto toteutetaan kahdella tavalla: yhteisöllisenä ja yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on ennaltaehkäisevää, koko koulua tukevaa ja rakentavaa toimintaa. Sitä organisoi koulussa yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä. Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa järjestetään nuoren kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi. Siitä vastaavat opiskeluhuollon palveluiden asiantuntijat sekä luvanvaraiset monialaiset asiantuntijaryhmät ja moniammatilliset verkostot. Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa ohjaavat salassapitosäädökset.

Opiskeluhuoltosuunnitelma on laadittu yhteistyössä oppilaitoksen opiskeluhuollon henkilöstön kanssa. Yhteisten käytänteiden osalta yhteistyötä on tehty Yksityiskoulujen liiton opiskeluhuollon ohjausryhmän ja sen alla toimivien opiskeluhuollosta vastaavien apulaisrehtoreiden verkoston sekä kuraattori- ja psykologiverkostojen kanssa. Järjestäjäkohtainen suunnitelma käsitellään vuosittain henkilöstön, opiskelijakunnan ja huoltajien kanssa.

Yksityisillä opetuksen järjestäjillä on yhteinen **opiskeluhuollon ohjausryhmä**, jossa sovitaan opiskeluhuoltotoiminnan keskeiset periaatteet sekä yleinen suunnittelu, ohjaus ja arviointi. Ohjausryhmä tekee tiivistä yhteistyötä Helsingin kaupungin kanssa. Yksityiskoulujen liiton opiskeluhuollon ohjausryhmän toimintasuunnitelma ohjaa yhteistyön muotoja. Ohjausryhmä on edustettuna Helsingin opiskeluhuollon yhteistyöfoorumissa ja alueellisessa opiskeluhuoltoryhmässä.

Opiskeluhuollon ohjausryhmän kautta toteutuu vastaavan kuraattorin palvelu sekä **kriisityön tukiryhmä**, jonka kautta muiden yksityiskoulujen henkilöstöä voi tulla koululle auttamaan, mikäli koulua kohtaa koko kouluyhteisöä koskettava kriisi.

Opiskeluhuollosta säädetään Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa 1287/2013 sekä Oppilas- ja opiskelijahuoltolain muutokset 377/2022.

2. Opiskeluhuollon kokonaistarpeeseen perustuva mitoitus ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Opiskeluhuollon palveluita ovat koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattorin ja psykologin palvelut. Oulunkylän yhteiskoulussa opiskeluterveydenhuollon- ja psykologipalvelun tuottaa Helsingin kaupunki, ja kuraattoripalvelut toteutuvat Oulunkylän yhteiskoulun järjestämänä. Opetuksen järjestäjä osoittaa opiskeluhuollon tilat.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti psykologi- ja kuraattoripalveluita järjestettäessä saa yhtä kuraattoria kohden olla enintään 670 opiskelijaa ja yhtä psykologia kohden enintään 780 opiskelijaa.

2.1 Opiskeluhuollon tarvepohjaisen mitoituksen arviointi

Opiskeluhuollon kokonaisresurssin arvioinnin pohjalla ovat toimintaympäristön erityispiirteet, aikaisempien vuosien kokemus, kerätty data, opiskeluhuollon vuosisuunnitelma sekä opiskelijakyselyt, joita ovat esimerkiksi hyvinvointikyselyt perusopetuksessa ja palautekyselyt lukiossa. Näiden kyselyiden pohjalta selvitetään opiskeluhuollon tarvetta sekä ennaltaehkäisevän työn sisältöjä ja suuntaa sekä tarvittavia toimenpiteitä.

Koulukohtaisten kyselyiden lisäksi resurssien määrittelyn ja suunnittelun pohjana ovat valtakunnalliset kyselyt. Kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi, ja siitä saadaan vertailutietoa oppilaitoksen, kuntatason ja valtakunnallisen tason välillä. Opiskeluhuollon laatua mitataan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen valtakunnallisella Tea-Viisarilla. Lukioiden kyselyt toteutetaan parillisina ja peruskoulun parittomina vuosina.

Opiskeluhuollon kokonaisresurssin arvioinnin ja toimintaympäristön erityispiirteiden kartoittamiseksi Oulunkylän yhteiskoulu on laatinut moniammatillisesti taulukon, jossa esitetään arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista lukuvuosittain. Taulukko on laadittu erikseen eri kouluasteilta. Arvio tarkistetaan vuosittain lukuvuoden alkaessa syyslukukauden laskentapäivänä 20. syyskuuta.

2.2. Opiskeluhuoltopalveluiden järjestäminen

Kuraattorin ja psykologin vastaanotolle opiskelijan on päästävä viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun järjestetään samana tai seuraavana työpäivänä. Asianosaisen palvelun ammattilainen määrittelee asian kiireellisyyden.

Kuraattori on koulun sosiaalityöntekijä, tarkemmin ennaltaehkäisevään lastensuojelutyöhön erikoistunut koulun sosiaalityön asiantuntija. Kuraattorilta saa apua, tukea ja ohjausta, jos oppilaalla tai opiskelijalla on vaikeuksia tai ongelmia esim. koulunkäyntiin, ihmissuhteisiin, päihteisiin, ajankäyttöön tai elämänmuutoksiin liittyvissä asioissa. Kuraattori tekee myös yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä, hänen tehtäviinsä kuuluu koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja toiminnan tukeminen. Kuraattori työskentelee tiiviisti yhteistyössä huoltajien tai muiden laillisten edustajien, opettajien ja koulun muun henkilökunnan kanssa sekä tarvittaessa koulun ulkopuolisten viranomaisten ja yhteistyöverkostojen kanssa. Edellä mainitut tahot voivat olla suoraan yhteydessä kuraattoriin, ja tapauskohtaisesti ja tarpeen niin vaatiessa ohjata opiskelijoita kuraattorin asiakkaaksi. Oulunkylän yhteiskoulussa kuraattori on osa koulun omaa henkilöstöä ja on tavattavissa koululla jokaisena arkipäivänä.

Yhteisökuraattori työskentelee Oulunkylän yhteiskoulun pääsääntöisesti ennaltaehkäisevässä ja yhteisöllisessä opiskeluhuoltotyössä yhteistyössä alueen verkoston sekä kolmannen sektorin kanssa.

Psykologin työn tavoitteita koulussa ovat lasten ja nuorten hyvinvoinnin, terveen kehityksen, oppimisen sekä koulunkäynnin edistäminen ja tukeminen. Psykologi tarkastelee ilmiöitä ja ongelmia niin yksilön, perheen, ryhmän kuin yhteisönkin näkökulmista. Psykologi tekee sekä yhteisöllistä hyvinvointia edistävää että myös keskustelutapaamisin toteutuvaa yksilötyötä koululla. Psykologi voi arvioida ja tutkia mielenterveyteen, kehitykseen, oppimiseen tai koulunkäyntiin liittyviä pulmia ja ohjata lapsia / nuoria tarvittaessa jatkotutkimuksiin / hoitoon koulun ulkopuolelle. Psykologi tuo psykologista asiantuntijuutta koulujen ja oppilaitosten käyttöön. Tämä tapahtuu antamalla konsultaatiota henkilöstölle ja tekemällä yhteistyötä koko henkilöstön kanssa. Psykologi on yhteydessä myös koulun ulkopuolisen palveluverkon suuntaan. Psykologipalvelun järjestää ja siitä vastaa Helsingin kaupunki 1.8.2023 alkaen, ja psykologi on koululla tavattavissa 3–4 arkipäivänä viikossa.

Kouluterveydenhuolto käsittää terveydenhoitajan ja lääkärin palvelut koululla. Oulunkylän yhteiskoulussa työskentelee kaksi terveydenhoitajaa. Kouluterveydenhuollosta vastaa Helsingin kaupunki. **Kouluterveydenhoitajat** ovat tavattavissa jokaisena arkipäivänä. Ilman ajanvarausta terveydenhoitajan tavoittaa päivittäin erikseen ilmoitettavina ajankohtina. Terveydenhoitajat hoitavat lakisääteiset terveystarkastukset ja on mukana laajoissa terveystarkastuksissa.

Lääkäri on koululla erikseen ilmoitettavina ajankohtina. Terveydenhuollon palvelut järjestää ja niistä vastaa Helsingin kaupunki. Tilat koulu- ja opiskeluterveydenhuollolle osoittaa opetuksenjärjestäjä.

Kouluterveydenhoitaja järjestää peruskoulussa joka vuosi 7.–9. luokilla sekä lukiossa 1. vuositasolla terveystarkastuksen ja laajan terveystarkastuksen 8. luokilla. Lisäksi 8. luokalla ja lukion 2. vuositasolla järjestetään koululääkärin tarkastukset. Terveystarkastuksissa edistetään ja seurataan opiskelijoiden tervettä kasvua ja kehitystä, hyvinvointia ja opiskelukykyä. Lisäksi terveystarkastuksissa pyritään tunnistamaan oppilaan varhaisen tuen tarpeet ja järjestetään tarvittava tuki sekä ohjataan hoitoon ja tutkimuksiin.

Opettaja on velvollinen antamaan arvion oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa laajan terveystarkastuksen yhteydessä 8. luokilla. Opettaja hankkii kirjallisen suostumuksen huoltajilta sekä 8. luokan opiskelijalta itseltään ja toteuttaa arvioinnin siihen tarkoitetun Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä Opetushallituksen yhdessä laatiman lomakkeen avulla.

Kouluterveydenhuolto ohjaa tarvittaessa opiskelijan sairaanhoitopalveluiden piiriin. Opiskelija saa sairaanhoitopalvelut oman asuinalueensa terveysasemalta tai erikoissairaanhoidosta. Terveydenhoitaja myös järjestää opiskelijan kanssa hänelle tarvittavan erityisruokavalion oppilaitoksen ruokalasta. Kouluterveydenhuolto myös auttaa tarvittaessa opiskelijaa lääkeasioiden järjestämisessä oppilaitoksessa.

Opiskeluhuollon palvelut ovat tiiviissä yhteistyössä opettajien ja muun henkilöstön kanssa. Opiskeluhuoltoa voi konsultoida opetuksen järjestämiseen liittyvissä tai muissa opiskelijaan tai opiskelijaryhmään liittyvissä huolissa. Ohjauksen ja tuen tiimin kanssa suunnitellaan tarvittaessa tuen toimenpiteitä. Lisäksi opiskeluhuolto on yhteistyössä arvioimassa kolmiportaisen tuen tarvetta ja riittävyyttä siirryttäessä erityiseen tukeen tai haettaessa paikkaa pienluokalta, sairaalakoulusta tai joustavasta perusopetuksesta.

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa määrittää opiskelijan oikeus opiskeluhuollon palveluihin, sen luottamuksellisuus, maksuttomuus ja vapaaehtoisuus.

2.3. Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion ja lääkityksen järjestäminen hoidetaan kouluterveydenhuollon ja koulun henkilöstön sekä oppilaan ja vanhempien yhteistyönä.

Sairauden vaatima koulupäivän aikainen hoito suunnitellaan tapauskohtaisesti kouluterveydenhuollon kanssa. Kouluterveydenhuolto tekee yhteistyötä vanhempien, koulun muun henkilökunnan sekä opiskelijan sairaanhoidosta ja kuntoutuksesta vastaavien tahojen kanssa.

Koulussa annetaan lääkkeitä opiskelijan yksilöllisen suunnitelman mukaan tai vain erityistilanteissa. Lääkehoitoa toteutetaan seuraavissa tilanteissa yksilöllisesti tehdyn suunnitelman mukaan:

- ensiapulääkitys anafylaktisessa reaktiossa
- ensiapulääkitys epilepsiakohtauksessa
- astmalapsen avaava lääke astmakohtauksessa tai ennakoivasti esim. ennen liikuntatuntia
- diabeetikkolapsen insuliinipistokset ja ensiapulääkitys insuliinishokissa.

2.3.1. Erityisruokavalioista ilmoittaminen

Oppilaiden yksilölliset ravitsemukseen tai terveydelliseen tilanteeseen liittyvät tarpeet huomioidaan järjestämällä erityisruokavalio terveydellisistä, uskonnollisista tai eettisistä syistä. Terveydellisistä syistä järjestettävä erityisruokavalio edellyttää lääkärintodistusta. Lääkärintodistusta ei edellytetä laktoosittomassa ruokavaliossa, kasvis- ja vegaaniruokavaliossa eikä uskonnollisissa syissä. Lääkärintodistus ja sen perusteella täytetty erityisruokavaliolomake toimitetaan terveydenhoitajalle, joka toimittaa tiedon kouluravintolaan.

Erityisruokavalioiden oikea ja turvallinen toteutus edellyttää täsmällistä tietoa ruokailijan ruokavaliosta. Erityisruokavaliolomakkeen tiedot tarkistetaan vuosittain. Jos ruokailija ilmoittaa noudattavansa vegaaniruokavaliota ja on alle 18-vuotias, hänet ohjataan keskustelemaan ruokavaliosta kouluterveydenhoitajan kanssa.

Vegaaniruokavalio ilmoitetaan myös erityisruokavaliolomakkeella. Terveydenhoitaja keskustelee vegaaniruokavalion toteuttamisesta ja antaa tarvittaessa neuvontaa ja ohjausta ruokavalion toteuttamisesta riittävän monipuolisesti. Vegaaniruokavalio toteutetaan yhteistyössä nuoren ja hänen vanhempansa kanssa, jotta varmistetaan, että nuori saa riittävästi energiaa ja kaikkia välttämättömiä ravintoaineita. Tarvittaessa nuori ja hänen vanhempansa voidaan ohjata keskustelemaan ravitsemusterapeutin kanssa vegaaniruokavalion riittävyydestä ja monipuolisuudesta.

2.4. Tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen yhteydessä

Ojentamis- ja kurinpitokeinoista määrätään perusopetuslaissa (29§, 35-36§). Tarvittavat opiskeluhuoltopalvelut on tarjottava oppilaalle seuraavissa ojentamis- ja kurinpitomenettelyissä.

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, joka on poistettu oppitunnilta tai koulun tilaisuudesta, järjestetään valvonta. Oulunkylän yhteiskoulussa tunnilta poistettaessa on käytössä punaisen kortin malli, jolloin oppilas siirretään valvottuna toiseen luokkaan opiskelemaan.

Opetuksen epäämisen eli koulupäivän keskeytyksen aikana oppilaalle on järjestettävä 36§ mukaisena opiskeluhuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kirjallinen varoitus, järjestetään tarvittava opiskeluhuolto.

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, joka on erotettu määräaikaisesti, järjestetään tarvittava opiskeluhuolto.

Oulunkylän yhteiskoulussa ojentamiskeinojen yhteydessä opiskelijalle ja tämän huoltajille kerrotaan aina mahdollisuudesta käyttää opiskeluhuollon palveluita. Näihin palveluihin hakeutuminen on vapaaehtoista.

Kurinpitotoimien yhteydessä opiskelijalle tarjotaan aina mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun opiskeluhuollon henkilöstön kanssa. Kurinpitotoimesta tehdyn päätöksen yhteyteen liitetään kirjalliset ohjeet valitusoikeudesta sekä opiskeluhuoltohenkilöstön yhteystiedot.

3. Toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutus on olennaista menestykselliselle oppimiselle. Oulunkylän yhteiskoulu on yhteisö, jossa jokainen opiskelija ja henkilökunnan jäsen on tervetullut, yhdenvertainen ja arvostettu. Oulunkylän yhteiskoulun tärkeänä arvona on hyvä ja turvallinen arki.

Turvallinen ja ilmapiiriltään ystävällinen toimintakulttuuri tukee opettajan ja opiskelijan välistä sekä opiskelijoiden keskinäistä vuorovaikutusta ja edistää hyvinvointia. Koulutyössä pyritään ennakoitavuuteen ja arjen hallintaan. Kuulluksi tuleminen, kohtaaminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus rakentavat luottamusta. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä ympäristön viihtyisyys edistävät työrauhaa.

Hyvinvoinnin ja osallisuuden kokemusten avulla pyritään vahvistamaan kouluun kiinnittymistä ja ennaltaehkäisemään poissaoloja. Oulunkylän yhteiskoulussa on poissaolojen seurannan ja puuttumiset mallit, joiden mukaan pyritään ehkäisemään poissaolojen määrien kasvua ja koulupudokkuutta.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on koko koulun toimintaa. Vastuu hyvinvoinnin ja turvallisuuden toteutumisesta kuuluu kaikille kouluyhteisössä. Kodin ja koulun yhteistyöllä on tässä keskeinen rooli. Koulun rakenteet ja käytännöt ovat joustavia ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Toiminnallisuus kouluyhteisössä on luonteva osa jokaista opiskelupäivää. Kerhotoiminnalla varmistetaan jokaiselle mahdollisuus osallistua esteettä terveyttä ja hyvinvointia edistävään toimintaan.

Hyvinvointia ja turvallisuutta arvioidaan ja kehitetään Oulunkylän yhteiskoulussa yhdessä opettaja- ja henkilökunnan sekä opiskelijakunnan hallituksen säännöllisillä tapaamisilla. Koulussa toimii aktiivisesti ja suunnitelmallisesti oppilas- ja opiskelijakunnan hallituksen yhteistyökahvit, jolloin hallituksen jäsenet keskustelevat rehtoreiden kanssa opiskelijakunnan kannalta merkityksellisistä seikoista. Lisäksi valtakunnallisen kouluterveyskyselyn tuloksista keskustellaan opiskelijakunnan ja huoltajien kanssa.

Kiusaamista, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan. Sekä peruskoulussa että lukiossa on laadittu yhteistyössä opiskelijakunnan kanssa järjestyssäännöt. Oulunkylän yhteiskoulussa noudatetaan voimassa olevaa suunnitelmaa oppilaiden ja opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Oppilaitoksen turvallisuutta sekä suunnitelmaa erilaisissa kriiseissä ja väkivaltatilanteissa ohjaa Oulunkylän yhteiskoulun kriisisuunnitelma.

3.1. Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä

Oulunkylän yhteiskoulun opiskeluhuoltoryhmään kuuluvat yksilöllisen opiskeluhuollon ammattihenkilöstö sekä opinto-ohjaajat ja erityisopettajat. Opiskeluhuoltoryhmä tekee tiivistä yhteistyötä koulun hyvinvointitiimin kanssa. Hyvinvointitiimin tehtävänä on suunnitella ja toteuttaa turvallista arkea koulussa, mihin sisältyy mm. kiusaamisen ehkäisy, selvittely ja sovittelu, ryhmäyttäminen sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö. Toimintaa toteutetaan myös yhteistyössä opiskelijoiden kanssa. Toimintaa koordinoi opiskeluhuollon apulaisrehtori.

Oulunkylän yhteiskoulun opiskeluhuoltoryhmä vastaa yhteisöllisestä opiskeluhuollosta. Ryhmä tapaa säännöllisesti joka toinen viikko vuorotellen perusopetuksen ja lukion asioissa. Ryhmät suunnittelevat toimintansa tavoitteet ja sisällöt koulun hyvinvoinnin vuosikellon mukaisesti arvioiden niitä säännöllisesti. Lukuvuoden aihepiirit nousevat mm. opiskelijakunnan arjesta erilaisten lakisääteisten kyselyiden ja muiden arjen havaintojen pohjalta. Teemoja nousee myös säännöllisesti tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn sekä kouluterveyskyselyn tulosten myötä.

Peruskoulun ja lukion opiskeluhuoltoryhmien painopiste on ennaltaehkäisevässä yhteisöllisessä hyvinvointityössä. Luokan- ja ryhmänohjaajat vierailevat ryhmien vuosikelloon liittyvissä tapaamisissa ja kertovat ryhmänsä yleisestä opiskeluilmapiiristä. Näiden viestien perusteella opiskeluhuoltoryhmät suunnittelevat tarvittavia toimenpiteitä mahdollisten ongelmatilanteiden ratkaisemiseksi.

Oulunkylän yhteiskoulu tekee paikallista yhteistyötä Ogeli-verkoston kanssa. Verkosto muodostuu oulunkyläläisistä toimijoista, joilla on sidospintaa oulunkyläläisiin nuoriin. Ogeli-verkosto kokoontuu säännöllisesti noin neljä kertaa vuodessa. Sen toiminnassa ovat mukana opiskeluhuollon jäseniä sekä apulaisrehtori, Ogeli-kauppakeskuksen ja alueen kauppojen kauppiaat, seurakunnan nuorisotoimi, nuorisotalon nuoriso-ohjaajat sekä alueella toimivat viranomaiset kuten poliisin ennaltaestävä toiminta yhdessä Aseman lasten kanssa.

3.2. Turvallinen kouluympäristö

Yhteisöllisen opiskeluhuollon painopisteenä on opiskeluympäristön esteetön terveellisyys ja turvallisuus, joka tarkastetaan joka kolmas vuosi. Tarkastus tehdään yhteistyössä kouluterveydenhuollon, oppilaitoksen ja sen oppilaiden, terveystarkastajan, henkilöstön terveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista seuraa vuosittain koulun vararehtori.

Koulutapaturmissa opiskelija saa ensiavun koulun henkilökunnalta ja tarvittaessa hänet ohjataan terveydenhoitajan luokse tai jatkohoitoon. Koulussa tapahtuneesta tapaturmasta ilmoitetaan välittömästi opiskelijan huoltajalle.

Koulun henkilökuntaa koulutetaan säännöllisesti ensiavun antamiseen ja kuka tahansa on velvollinen hätätilanteessa antamaan ensiapua.

Koulun terveellisyydestä, turvallisuudesta ja yhteisön hyvinvoinnista huolehditaan osana työsuojelutoimintaa. Koulussa otetaan osaa työsuojeluun ja turvallisuuteen liittyviin tarkastuksiin sekä osallistutaan turvallisuussuunnitelman laatimiseen ja päivittämiseen.

Koulussa on päihdesuunnitelma ja suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma, jonka mukaan uhka- ja vaaratilanteissa toimitaan. Suunnitelmat tarkistetaan lukuvuosittain ja käydään soveltuvin osin opiskelijoiden kanssa läpi kouluvuoden alussa luokan- ja ryhmänohjaajan kanssa.

Peruslähtökohtana turvallisuustoiminnassa on lainsäädännön noudattaminen, selkeästi jaetut vastuualueet, velvollisuudet ja valtuudet sekä sovittujen toimintatapojen soveltaminen ja noudattaminen käytännössä. Koulun järjestyssäännöt ja niiden noudattaminen turvaavat

koulun arkea ja omalta osaltaan ennaltaehkäisevät vaaratilanteiden syntymisiä. Koulun aikuisilla on yhteneväiset toimintatavat koulun arjen sujuvuuden ylläpitämiseksi.

Kriisi- ja turvallisuussuunnitelmassa kuvataan koulun toimintamallit. Kriisitilanteissa toimintavastuu on ensisijaisesti läsnä olevilla aikuisilla. Kriisiryhmää johtaa rehtori. Ensimmäiseksi tiedon saanut tiedottaa rehtoria, tai rehtorin poissa ollessa kriisiryhmän jäsentä, joka kutsuu kriisiryhmän koolle. Lisäksi koulun rehtori on vastuussa kriisisuunnitelman henkilökunnalle tiedottamisesta ja perehdyttämisestä. Vastuuhenkilö eli vararehtori pitää lukuvuoden alussa uusille henkilökunnan jäsenille sekä koulutiloissa toimiville muille vastuuaikuisille turvakävelyt, joiden aikana perehdytään mm. poistumisreitteihin sekä turvalaitteisiin.

Rehtori on vastuussa myös tilanteiden tiedottamisesta niin koulun sisällä kuin koulun ulkopuolellakin. Kriisitilanteiden jälkihoidossa kaikki koulussa toimivat henkilöt ohjataan tarpeen mukaan asianmukaiseen jatkohoitoon. Kriisitilanteita varten Oulunkylän yhteiskoulussa on kriisisuunnitelma, joka on opetussuunnitelman erillisliitteenä. Suunnitelmassa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa.

4. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäistä opiskelijaa koskevaa monialaista työskentelyä, opiskelijalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluita sekä opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluita. Tavoitteena on seurata ja edistää opiskelijan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Varhainen tuki ja ongelmien ehkäisy ovat tärkeitä.

Mikäli koulun henkilökunnan jäsenellä herää huoli opiskelijasta, on hänen velvollisuutensa ottaa asia puheeksi asianosaisen kanssa. Lapsen edun mukaisesti opiskelijan asiaa viedään tapauskohtaisesti eteenpäin. Asiantuntijan arvio määrittää jatkotyöskentelyn muodot ensisijaisesti yhteistyössä opiskelijan ja huoltajien kanssa.

15 §

Oikeus saada opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä.

Mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun on järjestettävä opiskelijalle 1 momentissa tarkoitetulla tavalla myös opiskelijan huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, jollei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.

Opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin arvion perusteella opiskelijalla on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tarvittaessa opiskelija on ohjattava saamaan muita opiskeluhuollon palveluja sekä muuta erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa.

16 §

Yhteydenotto opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen saamiseksi

Jos oppilaitoksen tai opiskeluhuollon työntekijä arvioi, että opiskelijan opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi taikka poistamiseksi tarvitaan opiskeluhuollon psykologi- tai kuraattoripalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot.

Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, opiskelijalle on annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä 15 §:n 1 momentissa säädetyssä määräajassa.

Myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu, joka ammatillisessa tehtävässään on saanut tietää opiskelijan tuen tarpeesta, voi salassapitosäännösten estämättä ottaa yhteyttä opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin.

Opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on annettava tieto tässä pykälässä säädetystä yhteydenotosta, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä.

Huomioonotettavaa on, että ilmoitusvelvollisuus ylittää salassapitosäädöksen, mikäli nuoren kasvu ja kehitys on vaarassa tai kouluyhteisön turvallisuus on vaarantunut. Tällaisia seikkoja ovat muun muassa opiskelijan päihtymys, itsetuhoisuus, väkivalta ja seksuaalinen väkivalta, tai hänessä itsessään on ulkoisen väkivallan merkkejä. Väkivaltatapauksissa tulee tehdä lastensuojeluilmoituksen lisäksi rikosilmoitus.

4.1. Monialaiset asiantuntijaryhmät

Yksittäisen opiskelijan tai tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään opiskelijan ja alle 18-vuotiaan huoltajan suostumuksella tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä, joka nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

Opiskelijan yksilöidyllä suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä.

Opiskeluhuoltoryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista heille siinä tarkoituksessa salassa pidettäviä tietoja siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 26 §:n 3 momentissa säädetään.

Asiantuntijaryhmä arvioi tuen intensiteetin ja suunnittelee yhdessä opiskelijan kanssa tarpeelliset tuen muodot. Tilannetta seurataan ja tuen määrää arvioidaan asiantuntijaryhmän tapaamisissa, joita järjestetään aina tarpeen mukaan. Mikäli tuki ei koulun järjestämänä riitä, ohjaa asiantuntijaryhmä opiskelijan eteenpäin muille tahoille.

Monialaiset asiantuntijaryhmät ovat tarvittaessa ja tapauskohtaisesti yhteydessä lähimpiin yhteistyötahoihin kuten poliisiin, erikoissairaanhoitoon, lastensuojeluun tai etsivään nuorisotyöhön sekä kolmannen sektorin palveluihin.

Asian käsittelystä laaditaan opiskeluhuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö tai muu asiantuntijaryhmän jäsen kirjaa siihen yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot. Kertomus etenee aikajärjestyksessä ja jatkuvamuotoisena. Mikäli sivulliselle annetaan opiskeluhuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, kirjataan ylös kenelle, mitä ja mistä syystä tietoja on luovutettu.

Opiskeluhuoltokertomukset ovat kootusti opiskelijan Wilman muistiot-välilehdellä. Muistiot tulostetaan ja toimitetaan opiskelijakohtaiseen arkistoon suljettuna kirjekuoreen, jonka kanteen on kirjoitettu päiväys sekä tieto siitä, kenelle muistion lukuoikeudet on määritetty. Rekisterin vastuuhenkilö koululla on opiskeluhuollon apulaisrehtori. Monialaisten asiantuntijaryhmien muistiot säilytetään syntymästä laskien 120 vuotta niiden ollessa rinnastettuja potilasasiakirjoihin.

Pedagogisten asiakirjojen säilyttämisvastuu on koululla. Asiakirjat printataan ja säilytetään koululla sovitussa paikassa kymmenen vuotta opiskelijan siirtyessä toisaalle. Vastuuhenkilönä toimii opiskeluhuollon apulaisrehtori.

Rekisteristä on kirjattu opiskeluhuollon rekisteriote, jota säilytetään vastuuhenkilön määrittämässä paikassa. Rekisteriote on julkinen asiakirja.

Lääkäri-, psykologi- ja kuraattoripalveluista tehtävät asiakirjat ovat erillisten sosiaali- ja terveysviranomaisten rekistereiden alaisia, ja niistä vastaa kukin sektori itsenäisesti.

5. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhuoltotyötä ohjaa kaikkien osapuolien kunnioittaminen, luottamuksellisuus sekä eri osapuolien tietojen saantia ja salassapitoa koskevat säädökset. Opiskelijoita ja huoltajia tiedotetaan opiskeluhuoltoryhmän toiminnasta lukukauden alussa. Opinto-oppaissa ja koulun kotisivuilla esitellään opiskeluhuoltoryhmän jäsenet ja heidän työnjakonsa. Opiskeluhuoltoryhmä esittäytyy peruskoulun ja lukion aloittaville opiskelijoille lukuvuoden alussa vanhempainilloissa sekä oppitunneilla.

Opiskeluhuoltoryhmä toimii yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Opiskelijakunta on mukana yhteisöllisen opiskeluhuollon sisältöjen suunnittelussa. Opiskeluhuoltoryhmä tekee yhteistyötä vanhempaintoimikunta Wandyn kanssa. Opiskelija- ja huoltajajäseniä kutsutaan mukaan yhteistyöhön yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintaan. Opiskelijakuntien hallitusten puheenjohtajat ovat myös kutsuttuina jäseninä koulun ylläpitäjän johtokunnan kokouksissa.

Yhteistyötä tehdään myös vanhempainiltojen ja Avoimet ovet –tapahtuman myötä. Vanhempainilloissa on vierailevia luennoitsijoita etukäteen suunniteltujen teemojen mukaisesti.

5. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Opiskeluhuoltoryhmä päivittää suunnitelman vuosittain. Opiskeluhuoltoryhmä arvioi lukuvuoden tavoitteiden toteutumista ja asettaa tarvittaessa seuraavan lukuvuoden opiskeluhuollolliset tavoitteet. Ryhmä toimii koulun hyvinvoinnin vuosikellon mukaisesti. Lukuvuoden aikana hyvinvointitiimiin tai sen teeman alle kuuluvat ryhmät, kuten esim. hyvä-tiimi, ryhmäytystiimi sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunta seuraavat tavoitteiden toteutumista sekä reagoivat lukuvuoden aikana syntyneisiin tarpeisiin.

Opiskeluhuollon tarpeista kerätään tietoa toiminnan suunnittelua ja mitoitusta varten esimerkiksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen Tea-viisarin ja kouluterveyskyselyn avulla. Kyselyistä syntyvä yksilöimätön tilastotieto luovutetaan viranomaisille näiden pyytäessä säännöllisesti seurantatietoa oppilaitoksilta. Kouluterveyskyselyissä selvitetään palveluiden saavutettavuutta.

Oulunkylän yhteiskoulun opiskeluhuollon itsearvioinnin välineenä käytetään opiskelijakyselyiden tuloksia, mm. Tea-viisari, hyvinvointikysely (pk), palautekysely (lukio), kouluterveyskysely

Oulunkylän yhteiskoulussa henkilöstö perehdytetään yhteisellä ys-ajalla yhteisöllisen opiskeluhuollon tehtävään, tarkoitukseen, merkitykseen ja käytäntöihin liittyen. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on koko kouluyhteisön tehtävä ja onnistuakseen edellyttää, että yhteisö tuntee periaatteet ja sitoutuu niiden mukaiseen toimintaan.

2.3. Opiskeluhuoltosuunnitelman liitteet ja linkit:

Opiskeluhuoltosuunnitelmaan liittyvät seuraavat erillissuunnitelmat, jotka ovat omina lukuinaan koulun opetussuunnitelmassa:

- Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- Kriisisuunnitelma
- Suunnitelma ojentamis- ja kurinpitokeinojen käyttämisestä pk ja lukio
- Järjestyssäännöt pk ja lukio
- Suunnitelma ennaltaehkäisevästä päihdetyöstä
- Suunnitelma poissaolojen ennaltaehkäisystä, puuttumisesta ja seurannasta (pk)

Lisäksi opiskeluhuoltosuunnitelmaamme sisältyy vuosittain päivitettävä taulukko opiskeluhuollon kokonaistarpeen arviointia varten

13.8 Tieto- ja viestintätekniikan opetuskäyttö Oulunkylän yhteiskoulussa

Tieto- ja viestintätekniikan opetuskäyttö on osa koulun tieto- ja viestintätekniikan laajempaa strategiaa, johon sisältyy myös tieto- ja viestintätekniikan osuus koulun hallinnossa ja viestinnässä. Tämän dokumentin tarkoituksena on kartoittaa tieto- ja viestintätekniikan opetuskäyttöä Oulunkylän yhteiskoulussa sekä visioida tulevaisuutta vuonna 2016 voimaan tulevien opetussuunnitelmien (perusopetus ja lukio) valossa.

Tieto- ja viestintätekniikan käyttöä ohjaa kolme **perusperiaatetta**. Tieto- ja viestintätekniikkaa käytetään koulun **perustehtävän** tukena eli opetuksen järjestämisen ja koulun hallinnon työkaluna. Samoin kuin opetuksen järjestämistä ja koulun hallintoa muutenkin, tieto- ja viestintätekniikan käyttöä säätelevät **lait ja asetukset**. Tieto- ja viestintätekniikalla on koulussamme kolme pääasiallista **käyttökohdetta:** hallinnollinen, pedagoginen ja viestinnällinen käyttö. **Pedagogisena periaatteena** on tieto- ja viestintätekniikan tuoma hyöty sekä opetuksen sisällön että opetuksen järjestämisen kannalta: tieto- ja viestintätekniikan käytöstä on oltava selkeää hyötyä kurssien sisällön sekä opettajan suunnittelutyön ja arvioinnin kannalta.

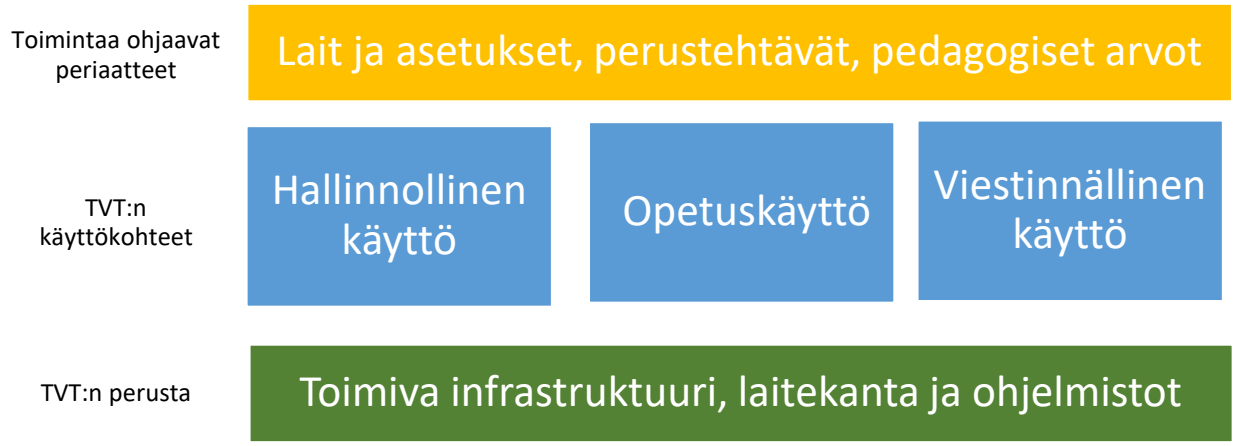

Tietotekniikka ja siihen liittyvät sovellukset kehittyvät huimaa vauhtia. Tietotekniikka luo paljon mahdollisuuksia toteuttaa opetusta rikkaasti ja luovasti, ja se tukee myös erilaisia pedagogisia ratkaisuja. Opetuksessa ja opiskelussa on voitava hyödyntää niitä mahdollisuuksia, joita tietotekniikka tarjoaa. Tietokone ei saa olla vain kallis muistivihko! Mutta vaikka mahdollisuuksien kirjo on laaja, on samalla tunnustettava, että tietotekniikan järkevä käyttö vaatii syvällistä asioihin perehtymistä ja paljon aikaa.

Opettaja on oman oppiaineensa asiantuntija. Tänä päivänä hänen pitäisi hallita myös tietotekniikka ja sen hyödyntäminen opetuksessa. Opiskelijan olisi omaksuttava opettavan aineen sisällöt. Hänen pitäisi myös hallita ne laitteet, ohjelmistot ja palvelut, joita hän hyödyntää opiskelussa. Tietotekniikan käytöstä voi tulla sekä opettajalle että opiskelijalle taakka, sen sijaan että tietotekniikka koettaisiin apuvälineenä ja mahdollistajana. Tämän vuoksi koulussamme pyritään löytämään keinoja sekä opettajan että oppilaan työtaakan keventämiseksi tietotekniikan omaksumisen suhteen.

13.8.1 Tieto- ja viestintätekniikan arvo ja hyödyt

Tieto- ja viestintätekniikan käyttöä ohjaa koulussamme selkeät arvot. Tieto- ja viestintäteknologia ja sen käyttö ei voi olla arvo sinänsä, vaan tieto- ja viestintätekniikan on aina palveltava koulun perustehtävää (opetustehtävää), sen käytössä on noudatettava opetuksen järjestämistä koskevia lakeja ja asetuksia sekä pedagogisia arvoja ja tieto- ja viestintätekniikan käytön on tuotava hyötyä päivittäisen opetustyön osalta. Tieto- ja viestintätekniikka nähdään koulussamme mahdollistajana, joka antaa opettajille uusia, erilaisia tapoja toteuttaa opetustaan. Tietotekniikalla on tärkeä rooli kurssien suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Tieto- ja viestintätekniikka tuo opetukseen myös lisäarvoa, esimerkiksi nopeuttamalla opintojen sisältöihin liittyvän tiedon hakemista, käsittelyä, muokkaamista ja visualisointia. Osa opintotehtävistä tehdään, palautetaan ja arvioidaan sähköisesti. Tietotekniikkaa hyödynnetään myös erilaisissa ryhmä- ja projektitöissä mm. tiedon jakamisessa, dokumenttien yhteiskäytössä sekä projektinhallinnan työkaluna.

Tieto- ja viestintätekniikka on erittäin tärkeä osa nykyistä mediaympäristöä. Opiskelijoiden ja opettajien olisi hyvä hallita verkon eri palveluita sekä niiden hyödyntämistä opiskelussa. Mediamateriaalin käyttöön liittyvät taidot, kuten kuvanmuokkaus, äänittäminen, videoeditointi jne. ovat nykyään opiskelussa ja opetuksessa tarvittavia taitoja. Myös tiedon visualisointi erilaisilla kaavioilla ja taulukoilla sekä monimediaisuus rikastuttavat opetusta.

13.8.2 Tasavertaisuus

Tasavertaisuuden periaatteella tarkoitamme sitä, että jokaisella opettajalla sekä oppilaalla ja opiskelijalla on mahdollisuus hyödyntää tietotekniikkaa koulutyössä. Tasavertaisuuteen pyritään kouluttamalla opettajia tietotekniikan käytössä niin, että kaikilla olisi hyvät perusvalmiudet laitteistojen ja ohjelmistojen hyödyntämisessä opetuksessa. Myös oppilaiden ja opiskelijoiden tieto- ja taitotaso pyritään nostamaan tasolle, jossa jokainen pystyy suoriutumaan itsenäisesti tehtävistä, joissa hyödynnetään tietotekniikkaa. Vaikka koulu painottaa opiskelijoiden omien laitteiden hankintaa ja käyttöä koulussa, jokaiselle opiskelijalle ja oppilaalle pyritään takaamaan mahdollisuus käyttää koulutöissä tarvittavia tietokoneita ja muita laitteita.

13.8.3 Pedagoginen hyöty

Kaikkien tieto- ja viestintätekniikan ratkaisujen tulee tukea pedagogisia tavoitteita ja niiden avulla täytyy saavuttaa pedagogisia hyötyjä. Tämän vuoksi tieto- ja viestintätekniikkaa ja sen käyttöä kehitetään yhteistyössä opettajien kanssa. Tieto- ja viestintätekniikka voi esimerkiksi mahdollistaa opetusmenetelmiä, jotka muuten olisi vaikea tai mahdoton toteuttaa. Tietotekniikka voi toimia myös apuna esimerkiksi eriyttämisessä tai erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetuksessa.

13.8.4 Tietoturva ja yksityisyys

Oulunkylän yhteiskoulu suhtautuu vakavasti tietoturvaan ja pyrkii turvaamaan sekä henkilökunnan että opiskelijoiden ja oppilaiden yksityisyyden. Koulu huolehtii myös koulukäytössä olevien ohjelmistojen, palveluihin tallentuvien tietojen (sähköposti, tallennuspalvelut yms.) sekä koulun tietoverkkojen tietoturvasta.

Koulun toimintaa yksityisyyden osalta ohjaa henkilötietolaki. Koulu rekisterinpitäjänä vastaa siitä, että oppilaiden, opiskelijoiden ja opettajien henkilötietoja käsitellään henkilötietolain vaatimusten mukaan. Koulun käyttämien verkkopalveluiden (sekä hallinnossa että opetuksessa) täytyy täyttää henkilötietolain ja lain yksityisyyden suojasta työelämässä vaatimukset. Oulunkylän yhteiskoulussa ei käytetä verkkopalveluita, jotka ovat henkilötietolain vastaisia (esim. henkilötietojen luovutus EU:n ulkopuolelle), eikä palveluita, joihin tallentuu opiskelijan tai oppilaan henkilötietoja, silloin kun kyseinen palvelu ei ole koulun rekisteriselosteessa mainittujen palveluiden joukossa.

Koulu kunnioittaa oppilaiden ja opiskelijoiden yksityisyyttä myös julkaisutoiminnan osalta. Koulutoiminnan yhteydessä (opetustoiminta, juhlat, luokkaretket ja tapahtumat) opiskelijoista ja oppilaista tai heidän töistään tallennettua kuva, video tai muuta audiovisuaalista materiaalia ei koskaan julkaista ilman asianomaisten tai alaikäisten oppilaiden kohdalla ilman heidän huoltajiensa lupaa.

13.8.5 Tekijänoikeudet

Oulunkylän yhteiskoulussa sekä opettajien että oppilaiden tulee noudattaa työskentelyssään tekijänoikeuksia. Koulu suhtautuu erittäin vakavasti plagiointiin ja muihin tekijänoikeuksien rikkomuksiin.

Oppilaat eivät saa koulutöissään käyttää materiaalia, joka on tekijänoikeudellisesti suojattua, poikkeuksena sitaattioikeuden piiriin kuuluvat lainaukset. Sitaattioikeuden periaatteen mukaan oppilaita ja opiskelijoita ohjeistetaan mainitsemaan aina sitaatin lähde hyvän tavan mukaan. Oppilaita kehotetaan käyttämään oppilastöiden materiaalina (kuvat, videot jne.) esimerkiksi Creative Commons -lisensoitua, vapaaseen käyttöön tarkoitettua lähdemateriaalia.

Opettajien opetuksessa käyttämän oppimateriaalin suhteen kunnioitetaan aina tekijänoikeuksia. Opettajia ohjeistetaan käyttämään joko tekijänoikeusvapaata tai luvanvaraista oppimateriaalia. Luvanvaraisista materiaaleista mainittakoon esimerkiksi kustantajilta hankittu oppimateriaali, koulun elokuvalisenssin vuosiluvan kattamat elokuvamateriaalit ja opetuskäyttöön tarkoitetun digiluvan piiriin kuuluvat materiaalit.

Oulunkylän yhteiskoulu kunnioittaa myös opettajien tekijänoikeuksia tunnustamalla opettajan oikeuden itse tuottamaansa oppimateriaaliin. Samalla koulu kuitenkin kannustaa opettajia jakamaan mahdollisimman paljon oppimateriaalia muiden koulun opettajien ja mahdollisuuksien mukaan myös muiden opetusalan henkilöiden kanssa käyttämällä esimerkiksi Creative Commons -lisensointia.

13.8.6 Sähköistyvä lukio-opetus

Lukio-opetus sähköistyy vauhdilla. Tämä näkyy sähköisten oppimateriaalien ja oppimisympäristöjen käytön lisääntymisenä, sähköisinä kurssikokeina ja ennen muuta sähköistyvässä ylioppilaskokeessa. Tästä syystä Oulunkylän yhteiskoulu ohjeistaa opiskelijoita hankkimaan oman kannettava tietokoneen opiskelua varten. Jotta opiskelijan laitteilla löytyisi päivittäin käyttöä, opettajia kannustetaan käyttämään sähköisiä oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä sekä mahdollisuuksien mukaan antamaan tehtävät ja kokeet sähköisesti. Opetuksessa voidaan hyödyntää myös Internetin tarjoamia sisältöjä sekä sosiaalisen median palveluja. Koulu tarjoaa oppilaille, opiskelijoille ja henkilökunnalle sähköiset peruspalvelut kuten sähköpostin ja pilvitallennuspalvelun. Viestintä koulun, opiskelijoiden ja kodin välillä hoidetaan pääosin sähköisesti.

13.8.7 Sähköinen ylioppilaskoe ja Abitti

Ylioppilastutkintolautakunta on käynnistänyt vuonna 2013 ylioppilaskokeiden sähköistämishankkeen Digabin. Ylioppilaskokeet muuttuvat sähköisiksi syksystä 2016 alkaen porrastetusti. Sähköinen ylioppilaskoejärjestelmä koostuu suljetusta koeverkosta, johon kokelaat liittyvät kannettavilla tietokoneilla kokeen ajaksi. Kokelas käynnistää koneensa DigabiOS-käyttöjärjestelmää ja suorittaa annetut tehtävät tietokoneellaan käyttäen hyväkseen koejärjestelmää ja DigabiOS-käyttöjärjestelmään asennettuja ohjelmistoja. Sähköisen ylioppilaskokeen voi suorittaa vain laitteilla, jotka vastaavat ylioppilastutkintolautakunnan antamia määräyksiä. Päätelaitteelle (kannettavan tietokoneen) asetetut vaatimukset löytyvät ylioppilastutkintolautakunnan sivuilta.

Abitti on ylioppilastutkintolautakunnan sähköinen kurikoejärjestelmä. Abitti-järjestelmän avulla koululla voidaan toteuttaa sähköistä ylioppilaskoetta vastaavia sähköisiä kurssikokeita. Lukio-opintojensa aikana opiskelija suorittaa osan kurssikokeista sähköisenä saadakseen riittävästi harjoitusta koejärjestelmän käytöstä ja Abitti-ohjelmistoista. Abitti-järjestelmän peruskäyttötaitoihin kuuluvat

mm. toimisto-ohjelmien sekä kuvankäsittelyn ja kuvankaappauksen hallinta. Opettajia koulutetaan Abitti-kokeiden laadinnassa ja koetilanteen järjestämissä.